Crisostomus super Matheum de ope imperfecto

Chrysostomus super Matthæū.

N. Inv. 1402.

Sicut refert
Matheum con
scribere ewan
gelium causa
contulit talis.
Cum facta fuis
set persecutio
gravis in
Palestina ut
periclitarentur dispersi omnes ut ca
rentes forte doctoribus fidei vo
carentes doctrina, pecierunt Matheum
ut omnium voce et opere cristi
eis conscriberet historiam ut ubi
cumque essent secum haberent
tocius fidei statum. Primum autem ab
humana eius cepit nativitate et huma
nam eius generacionem exposuit. Co
pulit impia impudicia Judeorum
denegancium ihesum cristum de David
semine duxisse genus. Corpus autem
narracionis sue ordinavit hoc
modo. Primum nativitatem, deinde bap
tismum, tercio temptacionem, in quar
to doctrinam, in quinto miracula, in
sexto passionem, in septimo resur
reccionem et ascensionem eius. Non
solum historiam de cristo exponere
volens per hoc operis etiam formam
vite statuam docet quia nichil est quod
comparantibus nascimur nisi iterum
per aquam et spiritum renati fuerimus
ex deo. Primum quod de carne na
scitur caro est. Quod autem de spiritu
spiritus est. Post baptismum autem ne
cesse est contra diabolum stare quia ad
hoc quis ungitur et reedificatur
in baptismo ut contra tirannum susci
piat bellum. Post hec cum omnis su
perata temptacio fuerit idoneus ad do
cendum, siquidem sacerdos est doceat.
Et quia miraculorum faciendorum

Non est semper creditus doctrina
suam bone vite factis quam mira
culis commendet. Si autem laicus
est operibus doceat fidem catho
licam, operibus se et hominibus
commendet et deo. Deinde quia
non possumus aliter exire de mundo
nisi solutum fuerit corpus per quod
ingressi sumus in mundum, necesse
est exire nos de hoc stadio mun
di. Et quia omnis vita nostra temp
tacio fuit. Restat ut tempta
cionum victoria resurreccionis
meritis sequatur et gloria. Matheus
et scriptorum siquidem precipue
tenet. Ewangelista quia
non solum sermone sed etiam
vite sue correpcione, pecca
toribus etiam predicat. Nam
quis enim theloneus i. collector
vectigalis constitutus qui consue
verat pecunias colligere sitiens
fuisset. Invitatus ut primus con
scribet in eternum mansuros
quod ut suo exemplo peccatores
ad veniam penitencie invitaret quam
aliquando tanta legerat creavit
bonum. Nunc autem diligentissimus
dispensator spiritualium preceptorum.
Tunc multos pauperes fecit
~~predicando iusticiam~~ fraudando
pecunias. Nunc autem inequales
divites fecit predicando iusticiam
ut magnificetur dominum propter
eum voce prophetica dicentes:
hec mutacio dextre excelsi.

Liber generacionis ihesu
cristi filii David filii ab
raham. Liber quasi
apotheca graciarum. Sicut in a
potheca divitis aliquis omne
homo quod desiderat invenit
sic et in isto libro omnis ...

quod necdum habet inuenit
Quid est hoc quod dicit. Liber
generacionis ihesu xpi filii dauid
filii abrahe Et quomodo dicit
ysaias Generacionem eius
quis enarrabit Sed ille eius
diuinam generacionem et inenarrabi
lem esse pronunciat Iste autem
carnalem exponit Propterea
non dixit Ihesu xpi filii dei sed
filii dauid filii abrahe Et
quare Johannes statim in
principio ewangelii sui diui
tatis eius demonstrat naturam
dicens In principio erat
verbum et verbum erat apud deum
Verum inter gentes Johannes in
exilio constitutus greco sermone
Ewangelium causa gencium conscrip
sit qui non cognoscebant
si deus filium habet aut quod
genitum sed deo superfluum erat
primum incarnacionis misterium
gentibus demonstrare Eum vel
xpm quid esset vestiret Ideo
necesse fuit illis primo osten
dere quia est filius dei
deus Deinde in sequentibus
quia carnem suscepit dicens quia
verbum caro factum est et habitabit
in nobis Matheus autem enim
Judeus ebraico sermone con
scripsit sicut iam diximus
supra ut Judei legentes
edificarentur in fide Judei non
semper cognoscebant quia est
filius dei Superfluum ergo erat
exponere diuinitatis eius nam
quam ipsi optime cognoscebant
Necessarium autem fuit misterium
incarnacionis eius eis osten
dere quare illi non sufficit dicere

Esse filium abrahe solius aut
dauid solius quia ambobus de xpo
nascituro eis promissio facta fuit
Ad abraham quidem sic In semine
tuo benedicentur omnes tribus terre
quod intelligi non potest nisi quia in
xpo quod inter ceteros Judeos
et gentes nunquam amicicia stabi
lis fuit Ad dauid autem dicit ut
Iurauit dominus dauid veritatem
et non frustrabitur eum de fructu
ventris tui ponam super sedem tuam
Ideo ergo vtriusque filius dicitur ut
vtriusque promissiones in xpo imple
tas ostenderet Deinde quia tres
dignitates fuerant habitur Rex propheta
sacerdos Abraham duos filios
habuit et duplicis dignitatis propheta
fuit et sacerdos Sacerdos sic
deus ad eum dicit in Genesi Acci
pe michi vaccam etc propheta autem sic
ait dominus ad abimelech de illo
Vir propheta est et orabit pro te et
saluus eris tu et domus tua
Ideo quod dictus est filius abrahe
et dauid ut propheta quidem et sacer
dos intelligatur ex abraham
Rex autem ex dauid Item hoc est
tercia dignitas filius dauid quia
dauid Rex fuit et propheta sacerdos
autem non fuit Ideo ergo amborum
filius nominatus est ut vtriusque
prius tempore dignitatis originale
dum cognosceret in xpo Sed quare
prius dauid nominat cum abra
ham precedit in tempore Prima ratio
et simplex hec est enim propositum
esset enarrare ex abraham gene
racionem deinde inchoare Si prius posuis
set eum filium abrahe postea
autem dauid necesse habebat iterum
venire ad abraham in isto loco

Primo

bis eum nominare Altercia ad
duos filios Racio e quia gre
dignitas maior est quam nature
hic videtur minue et male ali
quibus qr regum dignius e sa
cerdocio cum abraham sacerdos esset
Nam et si abraham precedebat
tempore in dignitate David precedebat
Et quod david maior fuit quam
abraham cum quando david rep
rehensus est in peccato Sed audi
quod david in inicia iusticia sua
confidens dicebat Domine deus meus
si feci istud si est iniquitas in
manibus meis Item in iniquitate
si aspexi in corde meo non exau
diat dominus Ergo dimissus est
ut circumcideretur a carne non
ut iniusticia onderet eius sed ut
iactancia eius conspiceretur Abra
ham pater fidelium quem dominus
voluit esse exemplum sectorum di
cens ad eum Exi de terra tua
et cognatione tua et veni in terram
quam tibi demonstrabo ut sciant
omnes homines quicumque voluerint
esse filii abrahe et terram illam
vivam promissionis accipere de qua
scriptum est Credo videre bona
domini in terra viventium quod debent
bona sua contempnere sicut ab
raham terram suam contempsit
et parentes suos carnales dimittere
Sicut ille cognacionem suam dimi
sit Qui autem abraham imitari
noluerint non possunt esse filii ab
rahe Abraham genuit Isaac
qui interpretatur risus Risus au
tem iste est non stulta cachinacio
labiorum sed racionabile gaudium
cordis quod fuit pro omnibus iusti
um cristi Sicut enim ille ysaac

desperantibus iam parentibus in
extrema senectute donatus est
leticia sicut cognoscatur
quia non erat filius nature
sed gracie Sic et noster ysaac in
novissimo fine productus est
a matre iudea gaudium cunctis
Sicut dicit angelus ad pastores
Ecce ego evangelizo vobis
gaudium magnum quod erit omni
populo Unde ait apostolus Postquam
venit plenitudo temporis misit
deus filium suum natum ex mu
liere factum sub lege Sed iste
per virginem ille de anu
cula ambo extra spem nature
ille prius quam mater eius par
ere posse inciperet Sed ille iam de
anicula iam deficiente Iste
autem de virgine iam incorrup
ta Quid ille Isaac filius
fuerat genitus in lege cor
rumpenda Iste autem in gra
permansura Sed illum mater
nescivit quod ducebatur ad immo
landum Sed postquam reversus
est cognovit quia erat oblatus
Sed istum synagoga non cognovit
vit filium dei esse cum duceretur
ad mortem Sed postquam resur
rexit a mortuis tunc cogno
verunt Iudei Sicut ille ligna
portavit ubi erat incendendus
Sic et iste lignum portavit
ubi erat crucifigendus Sicut
ille non restitit abrahe cum
vellet illum occidere Sed dixit
pater liga meas manus et pe
des ne quando surgam in im
pugnacionem tue et et iste non
contradixit patri sed patri
Respondit Si possibile est transeat

a me talis iste Sed non sic
ego volo sed sicut tu vis. Ysaac
autem genuit Ezau et Jacob
in figura duorum seculorum Eza
u a capite usque ad pedes to
tus pilosus seculum primum
significans hoc quod ab ini
cio usque ad finem totum asperum
pilis iniquitatum repletum est
Jacob autem totus speciosus et
nitidus futurum seculum quod
totum pietatis decore fulgebit
et non invenietur in eo ali
qua asperitas aut nigredo peccati
Et quemadmodum cum de ventre
matris sue exiret Ezau te
nuit plantam eius Jacob
Unde ebraice Jacob appellatus
est supplantator Mox enim
ut illius pedes egressi sunt
istius caput apparuit Sic enim
et in fine seculi istius sta
tim illius seculi principium ap
parebit Et quemadmodum Ez
au persequebatur Jacob sic fi
lii seculi huius persequuntur fi
lios seculi illius et sicut
ipse Ita et filii eius non
resistendo sed fugiendo supe
rant malos Ita et que
admodum tunc mater admonuit Ja
cob dicens ei fili audi me
et fuge in mesopotamiam
donec quiescat ira fratris tui
Sic et ecclesia filios suos qui
cotidie doctrina tum persecucionem pa
ciuntur dicens Cum vos
persecuti fuerint in civitate
ista fugite in aliam et da
te locum ire Jacob autem ge
nuit Judam et fratres eius
Jacob genuit xii apostolos in
spiritu non in carne verbo non
in sanguine Nam sicut
ille cum suis xii descendit in
Egiptum et multiplicatus est Sic
et Christus cum suis xii apostolis
descendit in mundum et multi
plicatus est per totum mundum sicut
ipsa res testatur Item sicut ille
descendit ut medullam Egipti
~~mendicaret~~ manducaret Sic Christus
cum apostolis suis intravit in hunc
mundum ut medullam huius mundi
manducaret id est acquireret sibi me
dullam enim huius mundi sunt ho
mines sancti Sicut enim in arbore
quamdiu medulla sunt sana semper
floret Cum autem percomesta
sunt totum paulatim marcescendo
siccatur Sic et quamdiu sunt fide
les stat mundus iste Nam sic
egredientibus Israhelitis de Egipto
exterminata est Egiptus Sic et
sanctis cum de isto mundo defecerint
casurus est iste mundus Judas
autem ~~testatur~~ interpretatur confessor
qui erat Christi imago qui con
fessor patris erat futurus dicens
Confiteor tibi domine celi et terre
Et sicut Judas meretrici commixtus
est et dedit illi virgam et anu
lum ~~spiritus sancti per baptismum quod~~
~~signaculum fidei~~ Sic et Christus
Ecclesie meretrici et gentibus se co
niunxit Et dedit illi pro merce
de commixtionis virgam crucis
et anulum spiritus sancti per baptismum
quod signaculum fidei precedentis
Quem eciam alibi lascivo filio
convertenti dare precepit pater be
nignus Et ideo forsitan Tha
mar nurus eius interpretatur com
mutata vel exacerbacio Quod
et in ipsa habet intellectum conve
nientem et in ecclesia In ipsa
quidem quia cum esset casta in

primus populus

Meretrix se immutavit et facta
est exacerbata. Unde et dicitur Sic
Genesis liber testatur. In tercia autem
quia fuerat alia meretrix exacer
bata dei. Post modum autem muta
ta per fidem christi facta est casta.

Judas autem genuit Phares et
Zaram de Thamar. Cum in
[illegible] Judaicus populus et gentilis
Zara non primo egressus ex utero
apparuit obstetrix autem illi coccinum
ad manum signum eius sanguine cir
cumcisionis. Retracto autem Zara
processit Phares inclusa est em
taro Cum qua erat Phares in
clusus. Hec autem in qua erat Pha
res inclusus aperta est a deo et
processit primum. Sic Judaicus primo
populus apparuit in luce fidei qui
de colina ~~in~~ tenebrosa mundi
procedens. Et ideo signatus est
cocco circumcisionis putantibus
omnibus quia ipse populus erat
futurus primus. Sed quia posita est
ante faciem eius lex que sepis
ut impediret iustitiam eius Nam
lex impedit fidem quod adiuvat
Sicut scriptum est Prius quam ve
niret mandatum peccatum quod mor
tuum erat. Ego autem vivebam in
lege aliquando preterquam autem venit
mandatum peccatum revixit. ego autem
mortuus sum. Sic ergo impeditus
est populus est populus Judaicus per
legem ne ad iustitie legem
veniret. Subito temporibus rupta est
sepis legis que erat intro inde
os et gentes. Sicut autem apostolus
medium parietem solvens materie
Sic factus est ut et gentilis

Populus qui primum Judaicus
populus apparuit qui in colina tene
brosa mundi tenebat inclusus
Postquam rupta est lex per christi
mandata excluso Judaico
populo iste prius processit ad fidem
et postea sequitur Judaicus
populus. Sicut autem apostolus Et
ce misterium vobis dico. Ceci
tas ex parte contigit in israel
donec plenitudo gentium intraret
Et sic omnis israel salvus fieret.
Bene autem Zara qui dicitur
Oriens signum fuisse populi genti
lis qui primum per apostolos demon
stratus apparuit et ab eis populus
domini sanguinis cocco signatus
est. Dum eius christi sanguine
regenerandus apparuit. Cocco
domini sanguinis signabatur.
Phares autem in signum Iu
daici populi qui sepe legis ex
cluso gentili populo primo pro
sit. Illo postea secutus ma
terie legis sublata non immerito
gravius dicitur. Propterea quod et
ille nominatus est Zara
quod est oriens sic nobis
Iste autem Phares quod est divisio
quia populus cristianus semper
oriens erat futurus. Sed illum
stetit Judaicus autem intellec
tu legis divisus ab eo. Et
videtur quod Judas ex incon
stantia nurus sue Thamar co innuit
ingio filios suscepisse. Revera
autem non ex nuru neque ex
meretrice meretrix non quod fuit
gravia propter amorem seminis israel
finxit se meretricem tamen non esset
Nurus autem non fuit quia non
filiorum inde huius erat Nam

C

Primus Judas cum suo ipius ex-
perimento expertus noluit et ac-
cipere coniugem ex filiabus Cha-
naneorum si dedisset ei Thamar
ex filiabus Aram. Mater autem
eius cum esset chananea horta-
retur eum accipere ex gente sua.
Ille consilio matris usus
non contigit eam propter quod per-
cussit eum dominus maligne.
Alter autem filius audito quod se-
men fratris sui fuerat suscitatu-
rus non sibi semen suum effu-
dit in terram propter quod et ipse
percussus est. Et sic factum est
ut Thamar virgo maneret. Hec
autem ita gesta cum nesciens Iu-
das diu lamentaretur et plan-
geret penitens quod nephandum
obprobrium fecisset in israel et diu
deum deprecaretur. Nec luctus
sui eum pateret astitit ei angelus
domini et hec omnia exposuit
ei sicut fuerat gesta et con-
solatus est eum. Judas autem
fuit tante religionis ut postquam
cognovit non eam fuisse uxo-
rem filiorum suorum non acquie-
vit ei appropinquare quamvis et si-
gnum ad deum et ipsa non erat
nurus, tamen quia ad sciam ho-
minum nurus videbatur. Provide-
bat enim bonum non tantum coram
deo sed etiam coram hominibus.
Phares autem genuit Esron.
Cum quidem causa et racione sed
providencia dei sint posita no-
mina credimus maxime cum essent
hii principes generis electorum.
Que autem causa et racione po-
sita fuerunt vere ipsi sciverunt
qui posuerunt et deus cuius pro-
videncia ponebat. Nos vero quod

intelligere possumus in omnibus ipsis
hoc loquimur in maxime cum nulla
scriptura canonicam habeatur
de istis personis. Esron in su-
ebraicorum sermonum interpretacione
interpretatur iaculum videns. Ia-
cula autem inimici sunt omnes passiones
carnales quas interdum sentiens ia-
culatur dyabolus id est omnes temp-
taciones adversitatum que perveniunt
fidelibus extrinsecus iaculante
dyabolo. Deinde omnes homines qui
qui quos vel contra veritatem dei
aut contra fratres eius concitat quasi
cuius iacula eius sunt de quibus
dicit apostolus Accipientes ante
omnia scutum fidei in quo pos-
sitis omnia iacula maligni hostis
ignea extinguere. Cum ergo quidem
est iaculum. vigilans est quod per-
sucias inimici. de longe prospicit
iacula eius et tamen ac scuto
fidei suscepta retorquet ad dominum
Videt ergo dominus omnes fratres suos vi-
dentes ea iacula super se venien-
cia. Cum autem non videt ea
venientia super se quo ea de-
clinare potest. Potest et aliter iu-
sticia intelligi iaculum videns ut
sit ipse iaculum Christi. Cum et ipse
Christus dicatur iaculum prius Ysaia
dicente Et posuit me sicut sagit-
tam electam in pharetra sua.
Iste quidem vir fidelis et iaculum Christi
et immissus a Christo et iaculum est
non irracionabile sed racionabile et vi-
dens ut sciat que debet confi-
gere et que pertransire. Esron autem
genuit Aram. Aram autem in-
terpretatur visio eorum vel irritacio eorum
vel elatus autem super eorum. Sunt
significacio nominum istorum dat intelli-
gere Esron quod in tempore istius

primum

Aram filii israel in egipto valde
erant multiplicati et elati et re
fulgentes et multiplicatio eorum
zelabilis facta erat in oculis
egipciorum Sicut quod in exodo
scriptum est Ecce genus filiorum
israel multiplicatum est super nos
venite ergo circuveniamus eos et
in tempore eius forsitan gementes
eos sub oppressione egipciorum
dominus vidit sicut scriptum est
videns vidi afflictionem populi mei
qui est in egipto et gemitum
eius audivi Idcirco hii dei pro
videnciam tale nomen ei impo
situm est valde quia irritaverunt egip
cios valde crescentes atque elati
vel quia vidit eos dominus in
gemiscentes et laborantes et
ex consideratione temporis ipsius
credibilis est utrumque Nam tribus
modis circuvenerunt filios israel
primum in opere luti Deinde per
obstetrices Tercia vice ut ex
positos facerent infantes suos
in quo tempore natus est moyses
Denique ipse Aaron aminadab
filiam accepit uxorem sororem
naason Inter circuvencionem ergo
unam et inter circuvencionem alteram
non est dubium ut aliquot transacti
sint anni Et ita fit ut recte
multiplicatio filiorum israel in
tempore aram zelabilis facta
fuisse intelligatur et afflictio eo
rum supervenisse et dei visitatio
prosperasse Aram autem genuit
aminadab Convenienter autem
Aram qui erat irritacio egipciorum
vel visitatio ipsorum vel super eorum
genuit filium aminadab qui in
terpretatur vel gens desiderata vel
populi mei voluntarius Decet n.

facta fuisset super eos visitacio
dei nisi gens desiderata fuisset
et populus voluntarius Nec enim fuis
set irritacio egipciorum nisi desi
derabiles et voluntarii deo
fuissent Et eciam nunc qui de
siderabiles sunt et voluntarii
deo illi zelabiles sunt et ir
ritant invidia sui tenebrarum
potentes Ideo primum autem est volun
tarium esse populum et gentem ec
desiderabilem Cum enim volu
tarius est deo et dicit volun
tarie sacrificabo tibi Ipse est et
desiderabilis apud deum Et
qui desiderabilis est deo sine
dubio voluntarius est quia
non subiectorum hominum odio di
ligit deus et voluntarium
famulatum Natura enim omnes
sub deo sunt quoniam ideo creati sunt
voluntate autem non omnes sunt di
cit sanctum opera diabolo subserviunt
Aminadab autem qui erat volun
tarius populus vel gens deside
rata genuit Naason qui in
terpretatur refectio .i. requies Vere
enim quicumque est voluntarius deo
et probat se desiderabilem apud
eum generabit sibi refectionem et requi
em Congrue autem naason
cuius tempore filii israel exierunt de
egipto qui et princeps factus
est super tribum Iude refectio
est nominatus qui in tempore eius
de servitute egipciorum violen
torum et laboriosis operibus liberati
res liberati exierunt requiem
et refectionem consecuti sunt in
desideriis et corporis et anime Cor
poris quidem quia ad libertatem
pervenerunt corporalem

Denique autem quia post immundas
culturas Egipciorum ad no
ticiam perducti sunt dei convertere
sed et columbinam et serpe
tinam contemptatur Naason
forsitan quia prudens erat in
bono sicut serpens simplex ac
in malo. Sic ergo Naason sic
dicimus exivit de terra Egipti
qui fuit princeps tribus iude
sicut res ista ostendit. Nec enim
poterat iste fieri princeps si prius
eius incepisset nisi forte ad
dicat sic Aminadab semen
exisse ut non possit gerere princi
patum quod non estimo verum
Quid ergo dicit in exodo quod quar
ta generacione filii israel de e
gipto exierunt secundum generaciones in
veniuntur tribus levi. Jacob autem
genuit levi. levi autem genuit
Caath. Caath autem genuit aram
aram. amram autem genuit moy
sen et aaron. Quatuor ita
secundum generationibus defunctis in
Egipto usque ad amram exivit
generatio quinta moyses et aaron
Si autem generationes tribus Juda
septima generatio videtur de egip
to exisse. Sex generationibus de
functis in egipto scilicet Jacob
phares Juda Esron Aram
et Aminadab. Septimus autem gres
sus est naazon. Propter hoc at
hoc quia tribus Juda magis
multiplicabatur pre aliis omnibus
tribus. Tribus autem levi non
sic multiplicabatur quia levite
et circa templi obsequium templi
necessarii erant. sicut et numerorum
liber testatur. Tamen si racio
nis est quod Enoch translatus
est in septima generacione sit nato

Si racionis est quod Noe in genera
cione altera decima ab adam
qui ministerium fuit corporis. Si racio
nis est quod ab abraham usque ad
legem id est usque ad moysen. Non
septem generationes habentur sine du
bio. Et hoc racionis est quod sint
levi tribum in quinta generacione sunt
egressi de egipto. Tribum autem tri
bum Juda in septima. In tribu
ergo levi quinta generatio quinta
exivit de egipto defunctis
quatuor. Hoc propter ministerium
quia omnis homo ex quatuor
elementis creatur secundum corpus
ex terra ex igne ex aere ex
aqua. Post hoc per baptismum
regeneratus fit filius dei. In quo
ergo quatuor elementorum generationes
moriuntur in mundo ille vero per baptismum
et quinta generacione spiritus exit de
mundo. Et hic est qui mortificat mem
bra sua super terram sicut ait
apostolus. Quia ex quatuor generationibus
elementorum consistunt ut iam
non in carne sit sed in spiritu. ille
exivit ad perfectum de mundo.
Et nec egreditur vere de mundo
nisi ille qui mortificatus illis
quatuor generationibus cepit esse in
quinta ut eciam ad eum dicat
apostolus. Vos autem in carne non estis
sed in spiritu. Et sic ergo in tri
bu iuda aliud significari videtur
et spiritus racionis. Tamen pene
eadem racio est. Septem namque numerus
misterium habet indulgencie et re
quiescunt et requiem sunt in multis
divinis locis. Septimus autem numerus
ministerium habet operis paris et la
boris. Propter quod et deus omnia
visibilia sex diebus fecit

Secundum

Septimo autem requieuit Et qui
reliquit post se quietius in infra
sex dies creata sunt hoc est vni
uersum mundum bene corruptibilem
et implet quod mandat Johannes
apostolus in epistola sua canonica
dicens. filioli nolite diligere mu
ndum neque ea que in mundo sunt
ille in septima die est hoc est
in cristo et requie Cristus noster
est requies nostra Sicut dicit de
Judeis in nomine mittitur in eam
propheta donec iuraui in ira mea
si introibunt in requiem meam
Ille ociatur ab omni mundiali
opere qui et sabbatizat a malo
sabatum secundum ille inmeretur in
dulgenciam et si aliquam gessit
benam ille corruit de mundo
qui autem de mundo est indulgen
cia non est dignus Et inde quod
prudentem si racionem quam duxit
leuite quidem in quinta generacione
exeunt de egipto Regales autem
in septima Regum Regales autem
modicum ad multam plebem de
linquunt ipsa potestate coegente. et
difficile est eos esse sine de
licto peccatorum Propterea si mo
dicum delinquunt in indulgenciam digni
efficiuntur. leuite autem et viri
sacerdotales perfecti et spirituales et
sine macula esse debent Ideo
quaeruntur in illa ut quarta genera
cionibus illis omnino mortificati
tus in corpore In quinta generacione
mundi consistat nec si possibile
est carnis virtutes in se consi
que cuiusdam sustentet Sicut dicit
apostolus. habentes alimenta et
quibus tegamur hijs conten
ti simus Nazon dicit get

Salomon Salomon autem interpretatur
accipe vas Iste Salomon acce
pit in uxorem nomine Raab. hec
autem Raab dicitur ipsa fuisse cau
pona de Jericho que suscepit
exploratores et legatos fi
liorum israel Et dum quereretur
a rege Jericho ut occiderentur
abscondit eos in superiori parte
domus sue et saluauit incolu
mes. audiens autem factum fili
orum israel dilexit amplius is
rahel quam propriam gentem Et
duxit res ista credibiles inuenti
esse Videtur igitur michi esse iste
Salomon Nobilis inter filios israel
Et quia de tribu erat Juda
et quia filius erat principis.
audiuit Raab illam sic fidelem
sic conuersam ad bonum et a deo
dilectam et eductam de Jericho
secundum dei preceptum et computa
tam inter filios israel quasi ma
gnam aliquam illam constitutam
meruit accipere Salomon in uxo
rem Deinde credo et propter spiritua
lis misterii racionem quia et Ra
ab illa meretrix figura fuit
ecclesie que cum fuisset ex gentibus
meretrix et cultura idolorum
commaculata suscepit specula
tores ihesu christi apostolos in do
mum pectoris sui per verba ipsorum
abscondit eos sursum in media
capitis sui ut non inuenirent
eos qui insaluus nec perderent
eos quam sanguine rubri affixi
et per fenestram dimissi quam per
iudicium diuine passionis sal
uata et educta de mundo et
castificata facta est sponsa christi
Et Salomon est iste decimus abra
ham semper autem decimus numerus

Quia numerus est perfectionis
misterium ihesu cristi perfecti Prop
ter quod ex prima littera nominis ihesu
cristi notatur id est decem Ergo et
quia Salomon fuit de semine misti
co cristi et illa de consistorio fuit
ecclesie Immo secundum racionem ipsam.
credimus fuisse Raab et acce
pisse eam Salomon. forsitan ac
ideo Salomon interpretatur accipe
vas electionis raab Nam
sicut Paulus cum fuisset perse
cutor dignus probatus in apo
stolatu vas electionis a deo
fit et Raab cum fuisset genti
lis et meretrix digna estima
tur apud israel necnon spirituali
coniugio cristi quia vas el
lectionis facta est cristo hinc
inscilicet utrumque meretricis illius
convenit nomine Prius enim
dicebatur Raab quod interpretatur
latitudo necnon dilatata quia
credens ex toto orbe congrua
in toto fundata a mundo
Hec autem Raab postquam nup
sit eam Salomon nuncupata est
rachab que interpretatur ascen
sio Vere enim sicut corporaliter
raab ille ascendit facta una
ex filiabus israel et digni
ficata coniugio talis viri sic
et spiritualiter ista ascendit quia
cum fuisset eciam cultrix ydo
lorum antea facta a socia
angelorum et sponsa cristi et
filii dei Salomon ille qui
interpretatur accipe vas generale
genuit filium ex ~~...~~ Raab
Booz qui interpretatur in virtute
necnon virtus in ipso necnon prevalens
qui secundum imperium dei accepit
uxorem Ruth a deo provisa

In virtute vel virtutes de ipso
cristo generant filios et in seipsis
virtutem habentes et preva
lentes Qui autem accipiunt uxo
res ex provisione carnali id est non
religionis intuitu Nec fide
les in infirmitate generant filios
nec prevalentes invenimus nisi
in malo fortes et ad penam
irreligiositatis sue non ad ga
udium nec ad consolacionem vi
dentur filios genuisse. Sic
itaque Booz accepit uxorem
moabitidem nomine Ruth
quod autem accepit eam ex provisio
ne celestium suppletum, quod cum
omnibus scriptura sit commendata
hoc autem dicimus solum quia et
Ruth pro merito fidei sue nup
sit eam Booz quia patriam ge
tem contempsit et terram et
genus et elegit israel et non
despexit socrum viduam sed
et peregrinam desiderio ducta g
... magis quam suam deos
patrium suorum repulit et deum
viventem elegit talibus ver
bis dicens ad socrum suam Noli
obviare michi ut relinquam te
quocumque ubicumque ieris ibo et ubi
cumque manseris manebo
Populus tuus populus meus est,
et deus tuus meus est Et
ubicumque mortua fueris mo
riar et ibi sepeliar, Hec fa
ciat michi dominus et hec addeat
si non mors separaverit inter me
et te et Boos pro merito fidei
sue accepit eam uxorem
ut ex coniugio tali sanctifi
cato genus nasceretur regale
Nam senior constitutus nos

Primum

non sibi accepit uxorem sed
non propter passiones corporis sui
sed propter iusticiam legis ut suscita
rent semen proximo suo non
magis amore quam religione
feruentior etate senex Iuue
nis autem fide et id forsitan
nominatur et in virtute nec vir
in ipso vel preualens quia qui
secundum etatem ad ineundum con
iugium in virtute non est notabi
lis et laudandus quia et in vir
tute sed quia contra etatem
coniugalem iam senectus acce
pit ex religionis virtute con
iugium ineundum sicut iste Booz
ille et laudabilis et nota
bilis quia constitit in virtute
et illius talis viri virtus
in ipso est iuuenis enim corpore
non est in ipso sed iuuentute
corporis sui ideo et postmodum
exhausta marcescit quia autem
in anima sua fidei et virtute
sicut hic et booz illius vir
tus in ipso est et ideo in
senectutibus est Consequenter
et Ruth inspirato est ap
pellata Nam nisi inspiratio
dei fuisset in illa nec dixisset
que dixit nec fecisset que fecit
Quid primum laudetur in ea
dilectio generis israel aut sim
plicitas aut obediencia aut
fides Dilectio quidem generis
israel quia sic desiderabat su
scipere filios de israel semine
et bona fieri ex prole dei et
eius quantitatem viri desiderasset
sed quia puella lasciua aliquem
iuuenem potius appetisset

Non autem non lasciuie sue sed
religionis sue satisfacere cupi
ens fuit ~~[illegible]~~ familiam potius
statum elegit quam iuuenilem
etatem Simplicitas autem quia
ultronea sub pallium eius
ingressa est nec cogitauit ne
forte sperneret eam quasi quod vir
iustus lasciuam puellam ac
ne deluderet eam et quod si
iuuis esset contempneret eam
delusam Sic fatue multi et
obaudiens sed socrus sue
consiliis confidens credidit
quia preparaturus fuerat deus
actus ipsius sciens consilium
suum quia non libido ad hoc
eam compulerat sed religio
esset hortata Et autem in Booz
predicetur humilitas castitas
religio Humilitas quidem et
castitas quia nec contigit
eam quasi lasciuam puellam
nec abhorruit eam quasi casti
lasciuiam sed quando ut [illegible]
de lege permittis audiuit
nec horum omnium lasciuie impu
tauit sed commissa religioni
conscripsit nec despexit quia
duceret pauperem nec veritus
est quasi maturam adolescentulam
sed pacior fide quam corpore magis
pressit ad portam probauit
querendam ex qua quem iure
prioratus estimabat priorem
obtinuit preualuit non tamen in
propositus quam dei eligentis
fauore et ideo forte preua
lens dictus est Talis igitur
Booz ex tali coniuge Ruth
qualem filium genuit Obeth
quem inscriptus subditus Nunc

C

Nunc autem quidumaas eligunt et
non mores pulcritudinem et
non fidem et quod in onetrici
bus queri solet hoc et in co
niugibus optant Propterea non
generant filios subditos neque
sibi nec deo sed contumaces et
contra se et contra deum Ut filii
eorum non sint fructus iuste
coniunctionis eorum sed pena con
digna irreligiositatis eorum Iste
autem Obeth qui subditus di
cebatur quid genuit nisi ref
gerium Iesse enim latino sermone
refrigerium appellatur Nam
vere quicumque subditus est deo
et parentibus suis tales filios
generat deo prestante a quibus
~~refrig~~ refrigeretur quia qui ho
norat patrem honorabitur qui
autem contumaces existunt aut
in deum aut in parentes genera
tes non refrigeria sibi generant
sed dolores ut a filiis suis
recipiant quod fecerunt in pa
rentibus suis Adhuc eciam
propter obeth qui subditus nomina
tus est et propter Iesse qui noia
tus est refrigerium ne forte
in diebus obeth filii israel propter
delicta sua traditi erant sub
potestate gentis cuiusdam Sicut
in libro Iudicum legimus fre
quenter factum Et quia subditi
fuerant facti cuidam genti
genti quenienti in tempore
illo natus Obeth subdi
tus est appellatus Iesse
autem sicut est ex parte col
ligere de scriptura Regnorum
quorum annorum david appin
quare cepit Sauli iam regnum

Samuel regnum pene sed tempus ex
titit Samuelis sub quo Iu
dice et propheta placentes coram
deo filii israel et corporaliter refrige
rati sunt et allophilis libera
ti sunt et spiritualiter bene agen
tes Et ideo forte Iesse refri
gerium est appellatus Iesse
autem genuit david Regem quem
deus in generacione historiarum est
et historiarum generacio benedicetur
De david autem quamquam tamen dicere
possum quantum scriptura Reg
norum Idcirco permittentes omnia
sed dicamque solum quia et
in nomine christi fuit imago
David autem interpretatur suffusus
manu vel dilectus Sicut et
fuit christus et in bello fortis
et potens et patri dilectus et
in actibus suis et in vita
sua et in mansuetudine sua prefi
guratio fuit christi Et quid dicam
in actibus suis miustis autem
in persecucionibus suis iniustis
in ipso eciam peccato suo pessimo
christi et ecclesie misterium fuit
Sicut enim cum esset letus in
solio suo excelso vidit spon
sam Bersabee cum lauaretur
et concupiuit eam et tunc cum
adhuc esset in coniugio Vrie
ethei Sicut et christus cum esset in
celo suo altissimo adhuc celo
in sua divinitate vidit ecclesiam
gentium sponsam displicentem
sibi in sordibus errorum suorum
et bonis operibus se diluentem
cum adhuc in mali esset quia
vidit eam et concupiuit etc
habuit eam prius Post hec

aut descendens in medio Sic dauid post ea interfecto Uria uxorem eius sibi in coniugio su sit Sic et christus destructo diabolo subditas ei gentes tradidit traxit in coniugium suum Nam sicut dauid primo Bersabee habuit cum adhuc esset sub Uria viro postea eam legitimam accepit uxorem Sic et christus et tunc fecit Ecclesie et modo facit omni die recte Nisi enim prius habuit aut iudeum aut gentilem impossibile est ut adducat eum ad fidem suam Exemplum cornelium adduxit ad fidem suam per ministerium petri Sed habuit ante animam eius operans in ea orationes assiduas et elemosinas multas Sicut Actus apostolorum testatur Et Centurionem uocauit ad fidem suam Sed prius cum adhuc ~~…~~ esset sub diabolo habuit animam eius operans in ea dilectionem gentis dei et edificans sinagogas Sicut et diabolus facit e conuerso Impossibile est ut aliquem christianum ad perfidiam trahat nisi cum prius adhuc sub christo est habuit animam eius et operatus in ea prius opus sint et probauit consensum ipsius Ecce iudam primo qui diripuit eum a christo et inmisit sibi prius habuit christum operans in eo cupiditatem pecuniarum et furta perpetrauit ~~de~~ delectatus est in conscientia eius sibi conuenienti Sic compulit eum tradere christum et transire ad sua Bersabee autem interpretatur figura potentis quod nomen secundum misticum

Ecclesie habet idoneam rationem Eciam cum nupta non dauid filia facta est dei omnipotentis que prius diaboli filia videbatur fuisse Nomen interpretatur Bersabee et littera duplicata in sic puteus septimus quod corporaliter et spiritualiter est interpretacionum conueniente quod sicut dat nobis intelligere scriptura paralipomenon uxores septem habuit dauid ex quibus filios generauit sex quas accepit in Ebron Septimam autem in ierosolimis Bersabee puteum autem in prouerbiis Salomonis primus et alter interiorem habeat intellectum Tamen in prima facie uxores significantur ubi docet permanere in uxoribus propriis uiris debere dicens Bibe aquam de tuis ~~…~~ uasis de tuorum puteorum fontibus Sed ergo putei uxores intelliguntur conuenienter Bersabee Septimus puteus interpretatur quia et septima extitit uxor Sed christus septem ecclesiarum sponsus quia quamuis innumerabiles sunt tamen secundum diuersitatem locorum tamen ob septem dicuntur propter spiritus sancti dona septem quibus sustentantur omnes Ecclesias Unde et Iohannes Paulus apostolus ad septem ecclesias scribunt quia ad omnes de Ecclesiis autem residuis dicere aliquid visum est superfluum desiderantibus dicit unde audire eis sufficiat scriptura Regnorum Sed cum sit quod

C

Hebraicorum sermonum inter
pretes tradiderunt nomina eorum
actibus coaptata contemplacionis
ut dei providencia eciam in ip
sis hominum nominibus ostenderet
et spiritualem declaracionem audi
enti populo ~~declararet~~ aperiret.
David autem genuit Salomonem.
Salomon autem interpretatur pacificus.
Pacificus autem est appellatus
quoniam omnibus in circuitu genti
bus et pacificatis et tribu
ta reddentibus pacificum habuit
regnum. Ita ut et templum
deo edificaret. Potens etiam mi
sterio gentium quoniam in figura
fuit nostri pacifici regis Christi
qui confugientibus ad se per
fidem gentibus commissis et
bonorum operum spiritualia tributa
solventibus pacificum habuit
regnum. Ita ut ex vivis la
pidibus non solum Judeis sed
etiam gentibus communem templum
edificaret deo convenienti. Salomon
autem genuit Roboam. Roboam
autem interpretatur in multitudine populi.
Estimo quod pater quando eius sic
omnium regum patres ex bono pro
posito nomen ei imposuit. Robo
am autem imposuit prudencia
sicut et omnium regum nomina
secundum actus eorum Christo dispensante
nomina sive in bono sive
in malo. Salomon quoque cum haberet
regnum valde multiplicatum mul
tis patris sui et nimirum quod
diligebat eum deus in primis
natum sibi in tempore illo filium
appellavit Roboam. Multi
tudo populi quod sicut in multitudine

populi est secundum statum regni
sui multiplicati nominaret filium
suum providens autem qui fue
rat spectator futuri et dissidi
um regni sui passurus dispen
savit ut diceretur in multitudine
populi facile sedicionem multitudinis
patitur. Multitudo enim mater
est sedicionis et contencionis quia
quicquid a multis peccatur in ma
net inemendabile. Paucitas
autem angra discipline. Estimo
quod Salomon et Roboam in
misterio Christi fuerunt quod si in mi
sterio Christi fuerint convenienter et in
misterio populi christiani ~~male~~
~~finientis~~. Nam cum omnis sit
christianus corpus Christi recte uni
versus populus christianus accipi
endus est Christus. Sic Salomon
in misterio fuit populi christiani bene
incipientis. Roboam autem in
misterio populi iam male finientis.
Nam sicut circa senectutem Sa
lomonis peccantis excitavit deus
Sathan super eum et destruxavit
ex parte modica regnum eius.
In tempore autem Roboam abicientis
consilia seniorum et sequentis con
silia iuvenum coetaneorum tenore
ad plenum scissum est regnum.
Ita quod decem tribubus receden
tibus et proprium sibi facientibus
regem due tribus tantummodo
remanent sub Roboam. Sic
populus christianus in primis bona
gens prosperatus est sicut Sa
lomon procedente autem tempore
quo cepisset delinquere populus vagari
et amare que carnis sunt
et mundi quasi filiam.

Pharaonis que dnalis subinn
strat pontepos carnis et cru
di ad temptacionē xpianorū
excitauit deus sup xpianū
sup pplm spūs scismatis Et
in primis quidem quid debili
tatus xpianus pplus in qui
busdā scismatibus In nouis
simo aūt xpianū pplo quasi
in tpe Roboam habūdāte in
iniquitate et refrigerescente
caritate plenius conscissus est
pplus xpianus Ita qd ma
xima pars xpianorū diui
detur in hereses et faciet si
bi pp̄os epos quasi pp̄os re
ges et sunt paucissimi xpia
ni remanent xpianū in ecclā
xpi sub xpo Et sicut tunc Ro
boam abiciens consilia seni
orū et coetaneorū suorū sequēs
occasionē pbuit discisionis illius
Sic et ecclā sine xpo relinquens
consilia seniorū aplorū et
prophetarū sm quod consili
ati fuerant Epos commissari de
bere qd Epatū suū tractare et
secuti sunt consilia coetaneorū
suorū iuuenū consiliancium Epum
oportere dimite fieri et hospita
litate et timore abiice Et ta
lia quedā alloqui que mo
ueāt plausum .i. leticie indiciū
Ezm papirū Dederūt actores
dnalo faciendarū pcisionū
non attendentes qd dns
dicit Si aūt cepit dicere dispē
sator quia domus mora facit
et cepit castigare pueros et
Ancillas et manducare et
bibere cū ebriosis veniet
dominus eius in die qua ne
scit et hora qua ignorat et
diuidet eum Et itm quod
precepit petrus qd sint do
minantes sz qd epatū tenen
tes Item paulus nouita
tes vocū de vita ignarit mi
lites et sermo eorū sicut canc
serpit et itm formam habe
sanorū verborū que a me
audisti de qua pspacione
prima pplo xpiano et de adū
sitate nouissima ppha in
psalmo de pspatone prima
sicut tue loquūt es in aspectu
filijs tuis et dixisti que se
cunt De adūsitate aūt no
uissima sit Tu aūt repuli
sti et p nichilo deduxisti et
distulisti xpm tuū que se
cuntur Et vide quia quo
tus in regno quod inde qd
reges extiterunt peccatores
quidam aūt mediocter pec
catores In regno aūt Regū
Isrl nemo Regū inuēt est
iustus Sic et in ecclā xpi
inueniūt quidā Epi et pasto
res In hereibus aūt nemo
inuenit rectus sz omīs puersi
Prima in aūt quid et re
niūtur sordes in sordibus
aūt non inueniūt aurū
Roboam aūt genuit abiam
Abias aūt interptatur pat vē
mens vel patris mei fr
forsitan abiit abias similis
natus fueāt pri suo i corpe
Ideo appellat eū pnt vemens

quam alt pat magistens mel
patris mei hic quam patris
sui eet imago providencia
autem dei sicu sic eum fecit pro
tari c quia sicut Roboam ce
pit crecte pogea autem extitit
pctor pctor in deum sic et abi
as Abias autem genuit aza
Aza autem interpretatur congentus
Iste autem aza valde fuit p
fectus corde et placens deo
sicut Regnorum libri ostendunt
ppt hoc forte a deo ordinatum
est ut appellaretur congen
tum Arma sic congentum et
in hieme floridum est bonum
q odoris est et homines suo
odore delectat atque impinguat
ut ex eo vincti fuerint sic et
iustus in hieme temptacionis
im marcescibilis et fidelis
manet sicut et fuit aza et
bone opinionis et historia
scripta de eo delectat legentem
et edificat et impinguat et
ad desiderium sue studiis exci
tat viros prudentes Aza
autem genuit Iozaphat Iosa
phat autem interpretatur dominus iu
dex sponte qui aza pater eius ad
ppt iusticiam eius eum dominus p
sperasse in omnibus et inimicos
eius confregisse ante faciem
eius sicut scriptura testatur
regnorum quam in ipso nomine
filii sui confessionem ostendit de
iudicio iusto vocavit eum dominus
iudex Nam vere iudicium
iusti est bene agente remu
nerare et negligente cor
ripe sicut facit dominus deus

Aza namque pugnam ethiopes et
libies vincente inmabilem deus
deposuisse ante faciem eius pug
eum adversante sibi Rege isra
hel baasa Sirorum auxilium petit
adiunsus eum propter quod et
misit ad eum Anamam prophetam
dicentem sibi in quo confidis
te regens et non confidis in
domino deum tuum propterea salva
est Virtus Sirie de manu tua
nonne ethiopes et libies erant
in virtute magna et curribus
et equitibus in multitudine copi
osam et dum confideres in domino
tradidit illos in manus tuas
quia oculi domini crespiciunt super
omnem terram ad confirmandum qui
est perfectus corde ad eum evanuis
se de isto propter quam diffide
ciam puto et in senectute do
luit pedes quia et dominus iustus
iudex per omnia fuit in eo
Nec modicam iusticiam honorem suo
rum sine remuneracione relinquit
nec modicam culpam sine correpcione
dissimulat Et in filium eius
Iosaphat quem hic nomine vocabatur
iustus autem iudex extitit quem
et ipse consulit fuit sicut et
pater eius aza et adhuc am
plius propter hoc et dominus iustus
iudex exaltavit et glorificavit
Iosaphat plus quam patrem eius
aza Ita ut omnes Reges in
circuitu eius timerent et offer
rent Quemadmodum Salomon
Et cum fecisse amicicias cum achab
et dedisse ei auxilium ascenden
ti ad bellum circumdederunt eum erg

Et cum iam periclitaretur occidi
exclamauit ad dominum et eripuit
eum. Quidam autem perfecto achab
reuertetur in ierusalem misit ad
eum Iheu prophetam filium ananie
dicentem Si peccatorem illum ad-
iuuisti et illis qui oderunt de-
um amicus es et in hoc
ira super te a facie domini. Sed qui-
a sermones boni inuenti sunt
sunt tecum quod obtulisti lucos
de terra Iuda et parasti cor
tuum ad requirendum dominum. Vi-
des quia nec dare oportet auxi-
lium inimicis dei nec ab eis ac-
cipere quod autem nec accipere oportet
ab inimicis dei docet nos supra
dicta historia de aza quod vero
nec dare instruit nos hec scrip-
tura de Iozaphat Qui enim
petit auxilium ab inimicis dei de
auxilio dei desperat validiores
sibi estimans inimicos dei quam
deum. Qui autem dat auxilium
inimicis dei aduersatur deo.
deo enim volente conterere ini-
cum suum ipse reum defendere
temptat Iozaphat autem genuit
Ioram Ioram autem interpretatur
dominus altitudo Et hunc Ioram
similiter pater suus Iozaphat
prosperatus nimis et exaltatus
in regno et confitens domino
vocauit filium suum dominus altitu-
do tamquam si dicat dominus est
altitudo mea qui me non meri-
to meo sed misericordia sua fecit in
altitudinem. forsitan et pro-
uidencia dei quia ipse erat
futurus superbus sic eum nominari

disposuit Nam iste Ioram in
magnitudine diuiciarum elatus
est et valde impie gessit in
deum Sicut libri regnorum et
paralipomenon testantur. Hic
vxorem Gotalliam filiam Ie-
sebel et atal et achab cuius
consilio heres potentes val-
de extitit iniquus in deum et ela-
tus. Ipsam altitudinem sibi
quam deum fecit considerans
in altitudinem hominis enim
hoc malum est sicut dominum sibi
facit Nam ita elatus est ut
etiam fratres suos omnes occideret
quos ei quam adiutores et
consolatores reliquerat pater
propter que omnia percussit eum
dominus passione grauissima
et diutina Ita ut ante bi-
duum mortis sue intestina
sua putrefacta iactaret Io-
ram autem genuit othosiam
Othosias autem genuit Ioas
Ioas autem genuit Amasiam
Amasias autem genuit Iosiam
Sed iste inter ad tres generationes
ex eo sepius scriptus per Matheum
pretendit de numero regum de-
inde et maledicto semine na-
tos in Christi generationibus scribens
connumerare Ioram enim ex serie
achab et Iesebel accipiens
sibi uxorem gotalliam unde
genuit ex ea othosiam Othosi-
as autem genuit Ioas Ioas
autem genuit amasiam unde que
completur generatio quarta se-
minis iniquum et maledicti
Achab enim rex israel accipi-
ens sibi impiam Iezabel uxorem

filiam Sidonii Regis contra
dei preceptum minus multam
pietatem commisit deus illa
se instigante propter quod spe
cialis per prophetam contestatus
est dicens Et disperdet de
masculis de domo achab
quam prophetiam impleuit fi
lius namsi iniectus a pred
quem missus erat ab elizeo
Et accepit promissionem quod
usque ad quartam generationem se
derent filii eius in sede
regni super israel Quanta
conductio facta est super ihesu
quam conductam fecerat super
domum achab Tanta ma
ledictio super domum Joram
propter filiam impiorum achab
et yesabel et usque ad quartam
generationem precidantur filii eius
de domo Regum Et sic pec
catum eius descendit in fili
os eius sicut fuerat scriptum
primo peccata visitabo in filios
usque in tertiam et quartam generationem
Videte ergo per istam scripturam
quam periculosum est inire con
iugia impiorum ex quibus
Sicut Joram et quam glosa
est vindicandum in impios facit
sicut fecit ihesu quantum ad hi
storiam Regnorum pertinet

Amasias genuit osiam

Tamen Josias interpretatur
nobilis Ipsa autem tunc nota
uit eum pater fecerunt nobilem
non estimans potius nisi forte
si quis estimet sponsum eum
fuisse natum autem forte et

Primogenitum fuisse quod tunc
et primitiuum apud illos clari
et honorabiles habebantur tunc et
cum deus quantum ad alios qui
ex maledicto semine descen
derant reges Etiam cum
deus nobilis fuit quia fe
cerat quod placitum erat deo
et in omnibus adiutus est a deo
propter quod firmissime facit a deo
elatum est cor eius et dignum
se estimauit etiam sacerdotali
officio fungi Nam tunc usur
passit sibi turibulum infrem
templum et resistente ei filii
aaron et leuite qui illicita
appetenti Comminatus est eis
quam rex potate submonens
Confestim autem percussit eum
deus lepra et visa est sibi lepra
in fronte eius et expulit
foras et sedit domi usque ad
mortem suam leprosus Vide
te quam illicitum est usurpare
opus alicui quod a deo sibi
commissum non est Et quae
per minus laicus usurpans sibi
opus tale facit peius et le
uior si usurpauit sibi opus
diaconale Et diaconus si vsur
pauit opus presbiteri Et
presbiter si episcopale appetierit
potestatem Et inde quod sibi quod
prolongabatur generatio orta de
illa familia maledicta
Sit pauliatim progenerationes
minuebat in eis iniquitas
Vitae eius othosias fuit peior
omni post Joram patre suo
Inceptatur eius othosias possessio

invisibilis patrem autem eius eum
fuisset impius non possum sus
picari cum filio dei suo posuit
se probabilis possessio invisibilis
nisi forte sed Amalio a quo seduc
tus quarmis fluctuabat erro
ribus. Huius autem filius Joas
iam melior fuit eo sed non ad
plenum Nam quamdiu vixit Joia
da ~~que forte erubescebat~~ sa
cerdos qui conservat eum in rege
valde puerum eripuerat eum de
manu athalie avie sue que om
nes omnes nepotes suos ut
ipsa regnaret fecit. quod pla
citum est deo Postquam autem mor
tuus est Joiada quem forte
erubescebat quia sanctum sacerdotem
et quia auctorem vite sue et re
gni mutatus est et fecit ma
lum coram deo Denique cum vidisset
spiritus sanctus Zachariam filium
Joiade et dixit Hec dicit dominus
quare preteristis mandatum domini
non erit vobis in prosperum quia
dereliquistis dominum et ipse de
relinquet vos insurrexerunt in
eum et lapidaverunt eum ex precepto
regis propter quod et convenienter
interpretatur nomen eius temporis
prolongatio quia temporis prolonga
tio mutavit eum in peius
Item Amasias paulo melior
extitit quam Joas pater suus.
Nam amasias filius suus
in primis placuit deo sicut
Joas sed post ea malignatus est sicut
Joas et in hoc fuit meli
or quam Joas pater suus Nam

Joas quidem corripientem
prophetam lapidibus interfecit
et hic filium sacerdotis Joiade
regis flatoris sui Amasias
autem cum misisset ad eum deus
Balaam prophetam dicentem quare
quesisti deos qui non li
beraverunt populum suum de manu
sua non interfecit eum sed
comminatus est dicit ei Numquid
consiliarium regis dedi te
cave ~~te~~ ne forte flagelleris
Item Osias filius amasie
melior fuit omnibus illis
precedentibus ante se et si
non fuit reprehensibilis quia
opus sacerdotum affectavit.
unde iniuste fuit indicium
dei iustum sicut Osias
nomen prolongato generationum
numquam malius extiterat
ceteris ex generatione ma
ledicta progenitus quod tamen
perfectus fuit quia adhuc
aliquid homines ex generationi
bus illis sit et deus non
eum perdidit de numero regum
quia fecit quod placitum erat
deo percussit eum lepra propter
iactantiam eius ut domi
sederet ut videret non de
numero generationis perfectus sed
fruitionis regni ex parte
fraudatus Ozias autem
genuit Joatham Joatham
autem interpretatur perfectus vel
consummatus et ve

perfectus fuit hic Joathan et
minime ad reges se precedentes
deus maculatus quia fecit
quod placitum erat deo et nul
la reprehensio eius legitur
in scriptura Regnorum Joatha
autem genuit achaz Acham
autem genuit interpretatur fir
mamentum domini autem virtus
Joathan autem cum esset rectus
et fidelis deo firmamentum
suum et virtute credens dominum
esse a quo et fuerat prosperatus in
regno et quasi confidens firma
mentum suum et virtute eius
domini vocavit filium suum
Acham id est firmamentum domini
seu virtutem Ille autem non
fuit firmamentum domini neque
virtus neque enim deus firmavit
eum in bono sed diabolus in
malo qui fuit deus eius
nam valde impie gessit contra
deum sicut testatur scriptura
Regnorum et Paralipomenon
Quod autem appellatus est achaz
firmamentum domini seu virtus
religionis quam prius ordit
primus vero dericum qui sic
a conversacione patris factus
est longe sic a pietate mo
rum sui seipsum perdidit nisi
forte quod apud ysaiam
prophetam positum est hoc verum
et facta est in diebus achaz
filii Joathan regis Juda
ascendit Rasin rex sirie
et facee filius Romelie
rex israel ad urbem expugnare
eam et non potuit debellare

eam et annunciatum est in domo Da
uid adiacentibus consensit Si
ria cum efraim et commovit
animam eius et animam plebis eius
sicut in silua cum arbor ven
tu movetur Et dixit dominus
ad moysen exi in obviam
achaz tu et qui subrelictus
est Jaab filius tuus ad pi
scinam superioris vie ville ful
lonis et dices ei vide ut
quiescas et noli timere et cor
tuum langwescat a duobus
titionibus fumigantibus istis
Cum enim ira furoris mei fuit
item sanabo quia filius Araz
et filius Romelie qui cogita
verunt cogitacionem pessimam dicen
tes ascendamus in iudeam et col
loquentes eis convertemus eos
ad nos Et reges statuemus eis
filium Thabeel hec dicit Sa
baoth dominus adonay non ma
nebit cogitacio ista nec sic fiat
Et forsitan sit confortatus Achaz
autem cum genuisset filium vocavit
nomen eius Ezechias Ezechi
as autem interpretatur confortavit dominus
vere impleta est in Ezechia
confortavit dominus Cui adme co
titit sanus super omnes reges qui
fuerunt ante eum Nam inter ce
tera bona que multo prestitit ei
deus cum misisset ad eum Senna
cherib rex assiriorum Rapsacem
principem milicie sue et libel
lum plenum impiis et blas
phemiis contra deum sicut exponit
Ysaias propheta Ezechias accep
to libello ingressus est in templum
aperuit ante deum et oravit et

Primum

Confestim missus ad eum Isaias
propheta Ezechiam accepto libello
annuncians ei protectionem dei et
confortacionem Exeunt ergo a facie
domini angelus ad partes de
mum Ezechie et percussit in
castris Assiriorum Centum
octoginta octingenta quinque
milia virorum Qualia
autem fuerint verba rapsatis
vel qualis oracio Ezechie
seu qualis confortacio Ysa
ie lege in Ysaia et propter
causam excitandi in
populo Ezechias autem genuit
Manassen Manasses autem
interpretatur ab insurgente siue
ex oblivione quia interpreta
cionem commendat libri Genesis
vbi cum natus fuisset in egip
to filius Joseph vocauit
nomen eius Manasses dicens
oblivisci me fecit dominus
laborum meorum et omnium patris
mei Et si ab insurgente in
telligatur Sicut dicere possum
quia forte ab insurgente se
nacherib super eum liberauit
eum deus Ideo quasi gracias
agendo deo pacem in nomine fi
lii sui vocauit eum Manas
ses Si autem intelligatur ex
oblivione Item alio modo esti
mare possumus quod non faci
ebat filium propheta quod cum genu
isset filium vocauit nomen eius
ex oblivione quasi ex despec
to filium sibi natum habet
si propheta bonum estimabat

patris alioquin si actum pes
simum Manasses est estiman
dus aliter quam pater quia cum
eo propheta commisit eum Manas
sen providenciam autem dei
sic eum vocatum dispensauit
quia oblivisci debebat con
versacionem sanctam patris sui
et omnia beneficia dei pro merito
eius collata in ipsum et sti
mulatus ab insurgente diabolo
qui solet insurgere super cor
hominum seu contra aduertere
gestus omnia que deum ad ira
cundiam prouocarent Denique
cum egrotasset Ezechias tempo
re mortis et remisisset ad eum
Ysaias propheta ad visitandum
vocauit Ezechias filium suum
Manassen ante se cepit que
ei mandare quod debeat ti
mere deum quia regere regnum
et cetera quoque multa Et di
xit ad eum Ysaias propheta
vere quia non descendunt verba
tua in cor eius Et me
metipsum oportet per manus eius
necari Quod audiens Eze
chias volebat filium suum
interficere dicens Quia melius
est me sine filio mori quam
talem filium relinquere qui
et deum exasperet et sanctos eius
persequatur Tenuit autem
eum contra Ysaias propheta dicens
Irritum faciat deus consilium
tuum Hoc videns ~~Ezechias~~
Ysaias Ezechie religionem
quia plus amabat deum
quam filium Et cum multa

gessisset impie. Hic Manasses super
eum principes exercitus
eius regis Assur et comprehe
derunt eum vinculis et liga
uerunt in compedibus, duxe
runt quoque eum Babiloniam et erat
ligatus et cathenatus in domo
carceris et dabatur ei quottidia
nus panis et aqua cum aceto
modica ad mensuram vix viuen
tem, et erat constrictus dolo
ribus valde et in eo dum
vehementer affligeretur quesiuit
faciem dei sui et orauit de
um que oratio extat, et audi
uit dominus vocem orationis sue
et misertus est sui, et facta
est circa eum flamma ignis
et liquefacta sunt omnia vin
cula eius, liberauit quoque dominus
Manassen ex omnibus tribula
tionibus eius et reuersus est
Iherusalem in regnum suum, et cogno
uit Manasses deum dicens
Ipse est dominus solus et seruiuit
domino toto corde suo et in to
ta anima sua omnibus diebus
vite sue et reputatus est iustus
Ideo forte vocatus est obliuiscens
gente ex obliuione memor
dei factus est. Manasses autem
genuit Amon quod interpretatur
fortitudo et fidelis autem primus gene
Amon cum malignaretur in ido
lis non possum estimare quod re
ligionis eam vocauit eum
fortitudinem sed causa audacie
corporis. Sicut et solent bar
bare gentes nomina suis im
ponere ad deuastationem respici
entia bestiarum ferarum seu

Rapacium volucrum. Glosa re
putantes filios tales habere
ad bellum et sanguinem insani
entes. Si autem pater primus genet
eum credibile est quod religionis
causa vocauit eum fortitudinem
adhuc interpretatur Amon et alii
onerans seu populum abrupe
tus; quod si autem primus genet
filium non animaduerso qua ca
usa sit nominauit eum. Si autem
post penitentiam idonea racio est
memor enim gestorum suorum ma
lorum humilitatis causa ad suum
ipsius agnicionem vocauit eum
oneratum vel populum abrupetum
At si dicat filius peccatoris
quid refert quod peccat et seipsum
onerat potius et abrumpit a deo
sicut fecit et Manasses one
rans et abrumpens a deo populum
exemplo sue impietatis. Ita
ipse Amon non fuit fortitudo
secundum deum sed secundum diabolum, fuit
enim iniquus valde ut extra
opera sua mala quibus imi
tatus fuit Manassen. Etiam
deum posse se fallere estimaret di
cens: Pater meus ex iuuentu
te multa mala gessit et in
senectute sua penituit et ego
nunc ambulabo secundum quod de
siderat anima mea et postea conuer
tar ad dominum. Et sic factus est
fortitudo maligna et onerauit
seipsum preciosioribus oneribus
et sue malicie exemplo ab
rumpit populum magis a deo quam
pater suus. Et ideo forsitan si
cut nominatus est secundum pru
denciam dei et cognominauit eum

Primi

Domini deus velociter Attendite
ergo laici ne quis ex vobis cogita
cionem amon in corde suo ponat
quod talia cogitans peccat nec
ex instinctu carnis vincitur de
linquit sed ex proposito malo quia
amicus est mali ipsius Amon
autem genuit Josiam quod inter
pretatur ubi est hostia domini
aut salus domini forsitan amon
secundum cor suum adversum a domino
vocavit filium suum ubi est hostia
domini aut salus domini hoc est
quod ~~interpretatur~~ nusquam est nec
prodest providencia autem dei secundum
quod futurus erat Josias dispen
savit nomen impositum sibi ubi est
hostia domini aut salus domini
Revera in illo fuit hostia domini
aut salus domini Tale enim sacri
ficium obtulit deo quale nec ante
eum aliquis regum nec post eum
et ipse fuit hostia domini Sicut quod
mandavit apostolus in epistola capitulo
duodecimo ad Romanos dicens
ut exhibeatis corpora vestra hostiam
vivam sic et ipse fuit populi sui
in tempore suo a domino salus
De cuius factis laudabilibus nichil
tale dicere possumus qualia testatur
scriptura Regnorum et Paralipome
non Et vide qualis fuit ut
etiam ante multas generationes
nasciturum nomen eius prophetisaretur
quia Ysaias nomen eius Ter
tius est Josias cuius nomen primus
est prophetatum quam nasceretur Samp
son ~~Ysaac~~ Josias et Johannes
Josias autem genuit Jeconiam Sed
sic non est positum in libro

Regnorum quia post mortem Josie
rex factus est Joachas filius
eius veniens pharao pro peccatis
eius duxit in egiptum et lo
co eius instituit Eliachim
regem fratrem suum alterum filium
Josie qui interpretatur dei adiu
dicatus et vocavit eum alio no
mine Joachim quod interpretatur
domini preparacio Iste autem et ipse
Joachim malignatus est in deum
quod vocatur et primus in condempna
cionem adiudicatur a deo etiam et
preparatus ad eversionem unde
secundum iracundiam dei veniens
Rex assiriorum duxit eum Babi
loniam et factus est in loco
eius rex Jeconias filius
eius quod interpretatur preparatus domini
Iste autem et ipse malignatus est
in deum domino ~~deum~~ deo premius se
adversum addunatus est et ipse a re
ge assiriorum in Babiloniam
cum omnibus suis et factus est
rex loco suo a rege assiriorum
frater eius Sedechias sub quo
et totus transmigratus est iuda
ergo talis est ordo ~~Joachim ac~~
Josias autem genuit Eliachim
postea vocatum Joachim Joa
chim autem genuit Jeconiam Jeco
nias autem genuit post transmigra
cionem Salathiel Secundum Regnorum
ergo scripturam Joachim est quartus
decimus a Salomone Et ipse est
filius Josie Jeconias autem
primus nisi ad corpus quem vere non
fuit filius Josie sed nepos
filius autem Joachim secundum quem modum
quando in Jeconias filius dicitur
Josie sed in precedentibus generacionibus

computetur Jeconias quasi
xim reliquie generacõs cuiusque
ad xvm a salathiel computate
inuenuntur xvm esse Si aut
intro reliquos quasi pmus po
natur Iterum pcedentes gnacões
a dauid computate usque ad Josi
am inuenient[1] xim esse Rur
sus Joachim sublatus est de
numero regum et iuste quia
non populus dei constitueat
eum in regnum sicut erat con
suetudo in regibus constitu
endis Sed pharao p potentatum
suum Ideo qntum ad deum nec
fuit rex Joachim Si enim iustum
fuit ut ppt solam conmixtionem
generis achas et Jezabel tolle
rentur de numero Regum supra
dicti tres reges qui et a po
pulo legibus fuerunt constitu
ti in regno Quare non erat
iniustum similiter ut tolleretur
et Joachim quem pharao vi hosti
li fecerat regem et non populus
domini pro iure Et sic Jeco
nias iste qui quidem est filius
Joachim nepos aut Josie ob-
lato pre suo Joachim de numero
Regum ipse positus est p eo
quasi filius Josie Et bis no
minatur in textu Semel quidem
ante transmigracõem quasi pro
tunc pmo ibi modo Josias aut
genuit Jeconiam Secundo xiiii
Jeconias aut post tmigracõem
genuit Salatiel Sunt quasi
pmus et inuenit Jeconias
hic duorum cum tene scz patris
sui et suum h enim Jeconias
tum est eius duas hnt

conditiones fuit enim Rex an
transmigracõem quasi regis statutus
a pplo dei factus est et priuat
post transmigracõem quasi ductus
captiuus Ideo an transmigracõem
quidem computebatur et inter Reges
quasi rex Post aut transmigracõem
computatur inter priuatos quasi
priuatus Quomodo aut vis
ut posuisse Et nota si dixisse Jo
sias genuit Joachim in qrta
decima gnacõne Joachim aut
genuit Jeconiam Jeconias aut
post transmigracõem genuit salatiel
extra quod a pharaone regis sta
tus computabitur[2] inter Reges Juda
nimius iuste ante transmigracõem
quidem xvm reges post transm
gracõem unius rex et xvm pri
uati Et si Jeconiam posuisse
inter reges priores et inuenire
tur xv quidem gnacõnes Rega
les ante transmigracõem xim aut
priuate post transmigracõem et sine
illo sine hoc modo irracionabile
aliquid videbatur dicit enim ita
et misterium quod posuerat uellet
ostendere Judeis quia sapiens
voluit Et nota Jeconiam duplex
esse pmus quidem inter reges
quasi xvm Regem et ipm de
inde aut post transmigracõem inter p
uatas generacõs pmus quasi
et ipm priuatum Nam ut constet
computacõ etiam Joachim a
dauid usque ad xpm xx et viii
esse gnacõnes quod impedit
ut Joachim sublato ronabilit
filius eius Jeconias dupli
citer nominetur Nec obstet quod filius
Josie dictus est cum sit nepos quoniam
et nepotes recte filii nuncupatur

Iechonias autem genuit Salathiel
quod interpretatur petitio dei De Salathiele
quidem legimus boni sive mali
tamen putamus eum fuisse primum et in
captivitate assidue deum petisse pro ca
ptivitate que contigerat israel Et ideo
petitionem dei eum appellatum fuisse.
Salathiel autem genuit Zorobabel
quod interpretatur fluxio preposita vel
ex impositione seu hic doctor babilonie.
legi si verum est nescio. quia sacerdo
tale et regale genus mixtum est
in zorobabel sicut exponunt interpretes
nec forte propter hoc dictum est ex commix
tione. per istum autem zorobabel dimis
si sunt omnes filii israel et reversi sunt
in propriam terram cum magno gaudio
sicut Esdras exponit presertim cum
enim esset zorobabel in ministerio darii re
gis controversia facta est inter eum et
alios duos ministros regis quid
est fortius in mundo et uno dicente
quia vinum fortius est quam omnia al
tero autem quia rex fortius est quam
Rex zorobabel dixit quod fortiores
sunt mulieres et super omnibus
de hoc sive sine contentionibus conventum
est usque ad sententiam darii regis ergo
residente cum principibus suis ad
iudicandum contenderunt tres singuli
pro sua sententia et verba contentionis
eorum quomodo ceperit sicut legitur Esdre
tertio. tunc vicit zorobabel et iu
dicio darii omnium principum pronuncia
ta est veritas omnium fortior esse tunc
autem dixit ad eum darius rex tu
inventus pete a me quid vis usque
ad dimidium regni mei respondit Zoro
babel Regnum tuum non peto sed
ipse eo vote inveniam sed hoc pe
to quod cepit cum Cirus rex au

nos ut dimittatis captivitatem
filiorum israel redire in sua
[illegible] darius concessit Preterea
autem zorobabel gratias egit domino
dicens benedictus es deus veri
tatis qui sapientiam hanc in os
meum immisisti Ideo inventus est
recte ex providentia dei nominatus
zorobabel .i. hic doctor babilonie
Que autem maior doctrina quam ve
ritatem dominatricem esse omnium verum
est impletum est in eo quod fu
erat scriptum Super inimicos meos
prudentem me fecisti mandato
tuo etc Consequenter in psalterio
que seu fluxio preposita .i. qui
defluxionem regni ad se decurren
tem postposuit eligens redemptorem
populi sui De residuis autem genera
tionibus nec scripturam aliquam
aliquid audisse. hic autem in fine
sciendum est quod quicumque regum
deo placuerunt longius et diu
tius regnaverunt et prosperati fue
runt et inimicos eorum humiliat
deus sub manibus eorum Et
quicumque autem maligne et inique
egerunt velociter a regno et a
vita cum amara morte pellebantur
tur humiliavit quod deus eos sic
sub manibus suis Omnes ergo
generationes ab abraham usque
ad david generationes xiiii
Cum potuisset [illegible] et ge
et non explicat dominus sub ab
raham usque ad xiiii generationes
sunt [illegible] ter gene
rationes [illegible] et in tres partes
dividit quia generationes xiiii
[illegible] ter completis xiiii
generationibus mutatus est
iudeorum status Sub

Abraham enim usque ad David fuit
sub iudicibus a David usque ad trans
migrationem sub regibus de transmigratione
usque ad Christum sub pontificibus. Hic
vult ergo demonstrare quod sicut terno
pletis .xiiii. generationibus mutatus
est hominum status. Sic completis
generationibus .xiiii. a transmigratione
usque ad adventum Christi necesse est a
Christo mutari similiter hominum statum quod
factum est. Post Christum enim ~~enim~~ iam
non sub iudicibus multis neque sub
regibus multis nec sub multis
pontificibus sunt. Sed omnes gentes
sub uno Christo iudice rege et pon
tifice facti sunt. Quia trium dictorum
statuum solus habet dignitatem. Omnes
quidem reges iudices et pontifices
predictas tres dignitates prefigura
bant semper precipua eorum in figura
fuit Christi. Primum iudicum Iosue
Nave, primum regum David, primus
pontificum Iohannes filius Io
sedech. Hos in figura Christi fuisse
nemo dubitat. Et forte ideo .xiiii.
generationes ponuntur. Hoc est quater
Christi nota enim littera Christi continetur
hic. Ideo ergo .xiiii. quia ter quaterni
figuratus Christus ostensus est.
quarto autem verus Christus appa
ruit. Sed qua ratione apud Lucam
lxxvii generationes ponuntur Christi
renascentis in baptismo ipso ex
posuimus loco. Hic autem dicitur qua
ratione .xlii. generationes ponuntur
Christi secundum carnem in mundum nascen
tis. xlii enim ex septenario
est senarius numerus est operis et
laboris, quia in sex diebus factus
est mundus. Qui positus est in
opere labore et dolore. Conveni
ens ergo Christi nascentis in mundum
ad laborem et dolorem xlii genera
tiones ponuntur et continetur mysterium generis
operis et laboris. Generatio autem
Christi sic erat. Quod superius dixerat
Iacob autem genuit Ioseph virum
desponsate Marie genuit Ihesum
ne aliquis audientium estimaret
sic esse, quod precedentium patrum per
ordinem narracionis sue processit ad
dicit. Et dicit: Generatio autem Christi
erat sic. Quasi diceret generatio quidem
eorum quos exposui patrum sic
fuit quemadmodum retuli. Christi autem genera
tio non ita sed sic. Cum esset
desponsata Ioseph Maria priusquam
convenirent inventa est in utero
habens. Id est ex virgine sine patre. Item et
genus eius emanans de semine
David enim oportebat descendere secundum
dei promissa et contra naturam huma
nam nativitatem eius fore sciunt ex
ponens mysterium divinitatis eius
aperiat. Decet enim dignum erat ut
unigenitus dei non propter se sed propter
homines nascens more nasceretur
humano. Homo enim in carne na
scitur ut corruptionem subiaceat. Chri
stus autem natus est ut sanet
corruptionem. Sicut ergo cum esset ex ~~ex~~
~~fuerit~~ ex corruptibilis homo nascitur
ex incorruptibilitate virginis nasceretur
sed non erat ~~coheredis~~ ut unigenitus
dei qui non nascebatur ut cor
ruptionem sanaret nasceretur ex cor
ruptione coniugii. Homo ex necessitate
nascitur ut sit. Christus secundum
ex necessitate ut esset sed ex voluntate
sua ut salvet. Nondum ergo constitu
est ut unus omnium nativitatis
quod habeat honoris necessitas et volun
tas merito ergo contra naturam sin
gularitudine natus quia erat
super naturam. Vide autem novam
super et admirandam Christi nativitatem.

Per homines peccatores et mulieres
meretrices et adulteras et genti
les quia talis generatio non for
midam dignitatem suam sed commendat
humanitatem eius Sic erat mirabilis
ut qui patres gemit a filiis
nasceretur Sancti sunt patres eius
quorum non erat filius Iste il
lis beneficium prestitit ut esset fi
lius eorum Illi autem non prestite
runt ut essent patres sui In omni
bus patres sibi filios adoptant
quos ipsi desiderant Hic autem filius
adoptauit patres quos ipse elegit
hanc filiam predibus suscepit generosi
tatis dignitate Illi autem patres
a filio susceperunt Cum esset de
sponsata mater eius Maria Ioseph
Quod futurum erat ut omnes sancti
de virgine nascerentur Etiam
desponsata Christo deo Cristus na
scitur de virgine desponsata ne
dignosius nascentur [illegible]
sed ut per omnia filii prime ecclesie
per statum imitarentur exemplum Ideo
et Maria fabro lignario Quod
et Christus sponsus ecclesie omnem
salutem hominum et omne opus suum
per lignum crucis fuerat operatus Ideo
autem desponsata et domum ducta ut
desponsatio ipsa fidelis et fornicatio
nis obprobrium a virgine repelleret
et virginitatis gratiam nascituri
domino restitueret Sic et quia in
domo sponsi peperit infideles in
dei [illegible] Nonne hic est deus
fabri filius Ioseph Quia quemad
modum in ea que in domo viri
concepit intelligitur Conceptio
maritalis Sic in ea que extra
domum concepit est suspecta conceptio

Hoc ergo magis voluit dominus ut
mater haberet maritum suspicionem
quam fornicationis obprobrium pateretur
antequam conuenirent est in utero
habens Non dixit prius quam
acciperet eam sed prius quam conue
nirent quia iam erat accepta
in domo virginitas et incorrup
tibilitas autem ista et ipsa veri
tas sancta Ideo antequam conueni
ret natus est Christus ut ne de
corruptione incorruptibilitas na
sceretur ut ne expulsione corporis
intrinsecus templum sibi domini fa
bricaret Dico autem non ad despe
ctionem et confusionem nuptiarum sed
ad consolationem et gloriam conti
nentium Quod hec ipsa coniunctio
maritalis malum est autem dixi
non peccatum sed malum Nam quan
tum ad naturam rei ipsius peccatum
est concessione autem dei factum est
non esse peccatum Quod oportebat
eum ut homo corruptibilis na
sceretur in mundum ut possit tote
tari per quo tamen coronetur Si autem
incorruptibilis factus fuisset et
temptari non potuisset Si non temp
tabatur nemo coronabitur quia
incorruptibilitas temptationem non
sentit Ideo fiat deus ut ex
carnis passione et sanguinis ex
igne fluxu in visceribus sancte
[illegible] homo corruptibilis
nasceretur ut ne de bono malum
nasceretur autem ex impassibili te
corruptio Et ut de malo bonum
[illegible] procedat ex passione corrup
tio generetur Ideo ergo ista coniunctio
maritalis non esset peccatum quantum
ad naturam rei ipsius concessionem

incorruptibilitas aut ligt

dei facta licencia· licencia dico facta
est non iusticia Nam et si ipsa ne
cessitate rei peccatum esse desiit tamen iu
sticia esse non meruit Ideo continenti
bus se et si penam non infert mer
cedem tamen non parat Et si non occidit
tamen non saluat Unde ~~non saluat~~
ipsa Non ad indulgenciam dei as
piciendum sed purgacionem ipsius operis
dicebat Ecce enim in iniquitati
bus conceptus sum et c. i. quod mi
rum si peccaui qui de peccato sum
natus Secuta est enim generatio
suam naturam peccati Nam si mira
mur ipsum placere deo Magis se
abstinentibus ab illo glosa pro
mittitur corona Non sit amarentur (adeo quam odiunt illud
Non enim ille remunerat qui bo
num fugit sed qui malum Unde
ante scire quod licitum sit in medio
num Et quod aliquid licuit et sed
res habere uxores quod habebant
Cain et abel (hec nomina fili
arum ade quas inde habuit post
Cain Calman et Delbora Et non
peccauit quia peccatum illud pau
citatis hominum necessitas excusa
bat Postea crescente mundo ho
minum ipsum malum reuersum est ad
naturam suam cepit quod esse peccatum
Remansit autem in usum ut uni
viro liceat habere plures uxores
amplificato demum mundo etiam
hoc in malum recepit suam naturam
cepit quod esse peccatum Remansit
autem in usum ut unus unam
habeat uxorem Nunc autem post
quam venit plenitudo temporis et se
minit mundus Scimus quale est
consilium dei Et quod uult et
quod placitum est coram illo

Sed numquid audemus dicere ipsos homines
in coniugiis In quorum corpore
aliquid tale agitur Sed in toto illos
possidet sanguis et sordidissimus
vapor de illo insano igne pro
cedens Denique cum mandaret deus
in nuptiis Thobie ut antequam
conueniret ad Sarram consueti
dine primus surgeret et oraret
sic quod diceret Domine scis quia non
[...] libidine accepi uxorem
sed propter liberos procreandos quia
si aliter orasset non sua deo non
fuerat placitura videns ergo quia
turpissimum illud opus carnis
causa plus ~~extimata Nam deus~~
~~non multitudo~~ extensit mune mul
plicato seculo creandorum hominum
erat est extimatum Nam deus non
multitudo hominum sed virtus sanctorum
delectat Ecce una est libido que
fortasse generat et que maritale
opus ministrat Sed sicut mundus
possunt homines alteram dicens Post
hunc veniens et hic te confringes
Sic libidinem carnis homines possunt
coniugium ut usque illuc veniens
illuc se confringat Sicut ergo
mare si littora sua supergressum
fuit peccat Ita et homo si trans
gressus fuit licenciam maritalem peccat
Si ergo ipsa libido est in maritis
et in adulteriis quomodo potest fieri
ut una eadem quam res per dimidia
quadam parte sit peccatum Peccatum enim
~~aut totum est~~ aut tota est iusticia quia
coniugium est res vera autem quia li
bido iusticia non est Igitur tota
peccatum est ~~Sed peccati illius pena~~
Sed peccati illius pena non impu
tatur donec iste visibilis et cor
ruptibilis consistat mundus Et ideo
tanto deus natus est primus quam
conueniret ut non ex passione

de vero naturali

Primo

carnis et sanguinis nascetur qui
deo venit in carnis et sanguinis
solvere passionem et contactum in-
spiritus / Cum inventa est in utero
habens de spiritu sancto sine dubio
sponso suo Joseph qui zeloso
amore super se adiungente vitam
circumspiciebat Marie Nam sic
historia quod non ambigua sed
irrationabilius docet / quomodo gesta
sint que Lucas refert Joseph
absente eam Nec enim conveniens
est prudente Joseph putare intro-
isse angelum et dixisse que di-
xit et Mariam respondisse quecumque
audivit Et si concedamus angelum
potuisse intrare ad eam et loqui
placet confestim Mariam abiisse in
montana cum festinatione et intro-
isse in domum Zacharie et salu-
tasse Elizabeth et mansisse cum
ea mensibus tribus Possibile
non fuit prudente Joseph quin scien-
te eam in pntacionis eius et
mansionis diutine requireret ca-
usas Postquam autem peregre post
tot menses et invenit eam
manifeste gravidam forsitan turba-
tus est quasi sponsus et
de iudicio dei timuit eam qui
vir timoratus Illa vero cum
videret innocentem sit suspicione vi-
ris incidisse nec posse se iam
excusare testimonio ventris que
tam cum lacrimis et suspiriis cla-
mans iuravit dicens vivit
dominus nescio unde sit hoc / Quo
audito timuit valde Joseph et
excepte credidit aliquid esse in
ea divinum Nec enim timuisset nisi
excepte aliquid teneret, credidisset
ad hoc autem fidem verborum eius

commendabat conversacio sancta eius
forsitan autem cum esset iustus
cepit sibi de illa cogitare / Co-
messatrix autem violenta omnibus
fuit / Quomodo omnis mulier que
vinolenta et comessatrix est
eadem meretrix est Nam sive in
cibis sive in libidinibus delec-
tatio carnis est que precipitat
hominem / Mulier quoque que sua
voluptatibus gule sue non contra-
dicit multo magis in libidinem sine
resistere acquiescit Sicut et Apostolus
dicit Nam vidua que in delici-
is est vivens mortua est Vide-
licet non iocosa non cantatrix
non turpium verborum amatrix / Si-
cut solent plerumque puelle que
libenter talia loquuntur aut audi-
unt Signum impudentiores sunt
libenter loquuntur Si autem verecun-
diores et si loqui talia erube-
scunt tamen delectantur audire Non
super virum oculos suos extollit /
nec inspicit aspectum / Hec enim
sunt documenta mulieris meretricis
Sicut ait Salomon fornicacio mulie-
ris in extollendo oculorum eius
hec et alia tractans similia quorum nichil
horum inveniebat in ea Hec econ-
verso omnia laudabilia omnia ad-
miranda que sine spiritu sancto
ipse non eam esse in natura huma-
na / Videns igitur documentis
quibus fornicacio mulieris intel-
ligi et argui solet deficientibus
sola apud eum remanebat ire
dei suspicio per que mulier cap-
ta presumitur Postquam omnia estima-
vit eam habere in utero de spiritu
sancto Nam nulla res sic castitatis
gloriam suo commendat mulieris sic
honesta eius disciplinata /

Dic
Mulier comessa-
trix est meretrix

dictas pulc[h]e

Ubi enim timor dei deest, ibi et castitas abest. Haec enim corrigit fecunditas mulieris carne adiuvat. Si timor non fuerit dei qui resistat, quis eam teneat indagatam. O inestimabilis laus Marie: magis credebat castitati eius quam utero, et plus gratie quam nature. Conceptum videbat in matre, sed castitatem non poterat suspicari. Possibilius credebat esse mulierem sine viro concipere posse quam etiam peccare posse. Et quod mirum est, vide ut sponsus de sponsa sua bene habebat apud se. Frequenter enim viri etiam si leviter viderint mulieres suas in alium aspicientes, modo in zelum excitantur, et quod non illud suspicantur, quia ex magno amore nascitur zelus. Dicit autem et maritalem zelum et exteri clamantis accusationem sola presentie consolationis documenta contenebat. Joseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere, id est detegere vel publicare, nec zelo maritorum occulte dimittere. Arguit Joseph possibile esse virginem concepisse miraculose et divinitus. Immo enim ne hoc quod concepit divinitus sit. Nunquid non Sara nonaginta annorum concepit et peperit. Qui illam que lignum siccum fecit florere. Et si divinitas isti partum voluit sine viro donare, nunquid ad virum pertinet conceptio mulieris. Nam si conceptio mulieris pertinet semper ad virum, sine dubio quando vult vir tunc conciperet et mulier. Nunc autem non quando vult vir tunc concipit mulier, sed quando deus vult. Si ergo conceptio mulieris non in viro posita est sed in deo, quid magnum si voluit isti fructum sine viro prestare.

Quid ergo faciam? Dimittam eam occulte, quia me in certo melius est ut meretrix constituta vadat quam ut innocens moriatur. Iustius autem est iniustum iusto per filiam verba de penis absconditum evadere quam iustum iniuste perire, quia reus et si semel evaserit potest iterum perire. Innocens autem si semel perierit iam non potest revocari. Expedit ergo ut dimissa obprobrium patiatur quam tradita morti. Talia cogitare et agere velle non est hominis. Unde dicitur: Hec eo cogitante apparuit ei angelus in somnis dicens. Quam ergo audicio Marie et consideratio vite eius mala suspicari de ea non sinebat Joseph, consideratio autem conceptionis non sinebat ad plenum mala estimare Joseph de Maria. Hic quasi animus eius in utrasque partes fluctuabat, et tenere eam timebat et tradere eam audebat. Propter hec necessaria ei fuit revelatio divina. Si enim ipsa Maria que angelum viderat et audierat sibi loquentem et de sua conceptione, quam Elizabeth et ipsa confirmaret aspectum, ascendit in montana ut videret Elizabeth et ipsa confirmaret aspectu, quanto magis Joseph per verba conceptionis Marie post consideracionem vite eius adhuc mutabundus necessarius habuit divinam revelacionem. Propter tres ergo causas apparuit sibi: primo ne iustus homo ignoranter faceret rem iniustam proposito iusto. Deinde propter honorem matris, illam nam si dimissa fuisset, et si non apud fideles tamen apud infideles turpi suspicione carere non poterat. Tertio ut intelligens Joseph statum conceptionis diligentius se custodiret.

De beata virgine

Conceptio prolis non quando vult vir fit sed quando deo placet

Pri

ab illa quam prius. Prius enim se-
ruauit propter disciplinam iusticie pro-
pter eam. Et propter timorem partus hu-
iusmodi. Et quia non ante conceptum
virginis venit ad Joseph ut ne
cogitaret quod cogitauit nec pate-
tur que passus est Zacharias
culpa infidelitatis incurrens de
conceptione coniugis iam non lon-
geue. Incredibilior enim fuit res
virginem concipere posse quam anu-
s. Et ille sacerdos constitutus rem fa-
ciliorem dubitauit / forte quanto ma-
gis iste pro laicus rem difficiliorem
fieri non credidisset. Sed ipsa Maria
de conceptione angelo sibi dicenti
pene non credebat propter virginitatem
dicens / Quomodo fiet hoc quia virum
non cognosco / quomodo Joseph fuerat
crediturus referenti de altera quod
virgo conciperet. Joseph fili dauid
ne timeas accipere Mariam coniugem
tuam quia quod nascetur ex ea
de spiritu sancto est. Quare angelus
appellauit Joseph filium dauid
et filium dauid ipsum nominans voluit
reducere ad memoriam promissionis dei
de dauid ut de semine eius Christus
nasceretur. Deinde autem ne timeat
se cognitam cordis eius unde vo-
luit ut per hec futurorum bonorum
que de Christo erat dicturus faceret
fidem / quia quod nascitur de
ea de spiritu sancto est. Spiritum sanctum
ipsum dicit unigenitum dei. Sicut
ipse de se testatur in Johanne quia
spiritus est qui viuificat carnem
Caro autem nihil prodest / Et apostolus
ait Dominus spiritus est. Non enim spe-
ciali actionis ingressus est in Ma-
riam ut suscipiendo corporis nascatur
in mundum. Sed ut sanctificaret vas
virginis dicens autem. Quod na-
scetur ex ea de spiritu sancto est. Hoc
est dicere quia de semine alterius
viri non fuerat nascitur sicut esti-
mans timebat Joseph. Sed de spiritu
sancto. Sicut enim secundum preceptum Ra-
phaelis angeli ad Thobiam
viro et uxore more solito re-
turis ad coitum orationem precedere debet
ut quod concipitur in sanctificatione
generatur. Sic unigenito deo in
virginem ingressuro precessit spiritus
sanctus ut precedente spiritu sancto
in sanctificatione nascatur Christus
secundum corpus diuinitate ingrediente per
semine. Et pariet filium et voca-
bis nomen eius Jhesum. Non dicit
pariet tibi filium sicut ad Zachariam
Et ecce Elizabeth uxor tua con-
cipiet tibi filium / quia mulier que
ex viro concipit marito suo filium
parit quia magis ex illo quam de
ipsa habet. Aut que non de viro
conceperat non illi filium peperit sed
sibi tantummodo. Vide quod similitudine
operis rei per omnia sequitur que facta
est in Adam. Sicut enim tunc mulier
ex gustans de ligno sola seducta
est et peperit mortem. Adam autem
non fuit particeps in seductione il-
lius. Non enim seductus a diabolo
peccauit. Sed quia consensit muli-
eri. Sic et nunc accipiens Maria
de spiritu sancto sola credidit dicens
Ecce enim iam beatam me dicent
omnes generationes. Joseph autem tunc
in fide conceptionis eius non communi-
cauit (?) sed postea tacendo et conse-
ntiendo tantum saluatus est. Et ideo
in sompnis astitit ei non in pa-
lam ut quemadmodum dormientem
Adam creauit mulierem. Sic
et isti dormienti diuinitus con-
signaret uxorem. Ipse ergo
interpretatur quod intelligitur Jhesus.

paliter
Quare non dicit pariet tibi filium sed pariet filium et vocabis nomen eius Jhesum /

Ebraica voce dicens: Ipse salvabit populum suum a peccatis eorum. Si ergo medicus qui nullam potestatem habet salutis generandae propter solam confectionem herbarum non erubescit sibi nomen medici imponere, quanto dignius iste vocatus est salvator per quem totus salvatus est mundus. Hoc autem factum totum est, quod totum ut virgo primo suo desponsaretur, ut casta servaretur, ut angelus per somnium Joseph loqueretur, ut sponsam eam accipere iuberetur, ut puero nomen Jhesus vocarent, ut virgo mundi salvatorem generaret. Ut impleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem: Ecce virgo in utero habebit et pariet filium. Triplici causa a prophetis testimonium habet, videlicet ideo ut vetus et novum consonet testamentum, et ut infirmitati eruditorum satisfaciat, et ut non moveat temere videatur excipere quod tanto tempore ante praedictum est. Prophetia autem alia est ex praescientia et haec est immutabilis, ut haec: Ecce virgo concipiet. Alia ex comminatione et haec solet mutari secundum quod verba sonant. Non enim intellectum ut adhuc xl dies et Ninive subvertetur, et subintelligendum nisi paeniteat. Item quae ex praescientia alia impletur Dei solo dominio operationum, ut quod virgo pareret; alia impletur hominum administratione, ut de aliquo ut sit ministerio. Admirationis itaque tanti mysterii dignitate propheta quasi omnes de somno suscitans ait: Ecce virgo in utero habebit et pariet filium et vocabunt nomen eius Emanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus. Multa praemissa uno vocatur nomine quod pertinet utile est negotio. Emmanuel enim

nobis sit perfectus prius semper generando, tamen praecipue potior essentialiter ex unitate personae factus est. Verbum enim factum est caro et habitabit in nobis. Exurgens autem Joseph a somno accepit Mariam coniugem suam. Non in domo accepit eam, nec etiam dimiserat eam de domo, sed de animo suo deposuerat eam. Et nunc in animum suum eam recepit. Et non cognovit eam donec peperit. Vere enim non cognovit eam antequam fuerat dignitatis, quia coniugii Dei facta fuerat mater. Sed postquam cognovit eam, quia speciosior et dignior facta fuerat quam totus mundus. Nam quem mundus nec capere poterat nec meditatur accipere, quasi in angusto tabernaculo uteri sui sola suscepit. Vidit enim virginem permanere post partum. Vidit mysterium stellae quae statim suscepit puerum venientibus magis puerum demonstrabit. Ceterum stella testimonium dat quae loqui non poterat. Ipsos denique magos vidit adorantes et dona eorum audivit sermones eorum quomodo ab oriente usque ad Jerosolima stella praecedente venerunt, quae non est designata hominibus ministrare ut Dei gloriam revelaret. Ergo incomparabilis nativitatis terminus generare quantitatem immensitatem excedens et divinitate nascentis pueri demonstrabat et dignitatem Mariae parentis Joseph ostendebat. Nec ideo dicit: Et non cognovit eam donec peperit filium suum primogenitum. Cognovit autem quae esset post partum numquam. Item dicendum ex hoc verbo "donec" non putat quod Joseph donec peperit quidem illam non cognovit in concubia

Primo

XXI

Postea autem cognovit eam et fili-
os peperit. Unde et Christum primogeni-
tum dicunt, quia ille dicitur primo-
genitus quem alii fratres secuntur.
Insanum neminem intelligit fratrum
esse. Stulta illi qui ausi sunt hoc
dicere de illa putant quia et Io-
seph fatere hec ausus fuit. Hoc
enim quod fieri potuit dixit, cum ista
quod factum non est. Illud autem
quod nec fieri potuit quia nec eadem
sunt dicere quod factum non est. Nam
sunt quedam que naturaliter fieri
possunt. Sunt autem quedam que con-
traria sunt per ipsam naturam. Volo
tibi referre. Ille nescio quis
ad illos litem commisit et donec
moreretur non est ei locutus. Nunquid
quod dixi ex eo signavi quia
post mortem non est ei locutus
quod fieri non potest. Illud enim
quod fieri potuit dixi, scilicet loqui
quamdiu vixerit, quia factum non
est. Similiter autem huius operis expo-
nere quia nec post mortem ei
locutus est quod nec fieri potuit.
Sic et Joseph ante partum credi-
bile fuit ut cognosceret eam quia
nondum cognoscebat misterium di-
gnitatem. Postquam vero cogno-
vit quod facta est genitrici di-
vine et templum quid potuit po-
terat hoc usurpare quod ancilla
facere noluit. Vir religiosus
expectans expectans nupti-
as suas propter facturi fuerat
ut habitaculum dei carnalibus
concupiscentiis sordidaret. Hec si-
cut Remigius autem ad auctoritatem
scripture dicit enim apostolus secundum ex-
emplum scripture prophete de Christo
oportet enim regnare donec ponat
omnes inimicos eius sub pedibus
ergo sperabili hoc significavit ut
tamdiu regnet Christus quamdiu fi-
ant omnia sub pedibus eius, quasi
ea autem cesset regnare. Stulte quia
regnat antequam omnia illi subiec-
ta sunt. Multo magis regnat
antequam omnia et postquam fuerint
omnia subiecta. Item alibi dicit
donec nemo attende lectionem nam
quid significavit donec nemo quasi
attende. Sed autem veneas negligere
de primogenito autem quod dictum
visus est septimus. Non solum illud
primogenitum dicit qui primus
nascitur sed etiam qui solus est
natus. Unde dicebat dominus ad
pharaonem primogenitus meus israel
nunquid iam alium populum habe-
bat. Si autem dicas quod secundum presci-
entiam dicebat primogenitum populum
iudaicum sciens quod ex gentibus
populum alium erat facturus. Dico tibi
quod genitus ad prescientiam suam sem-
per duos populos habuit sed tam de iu-
deis quam de gentibus fuerat
habiturus primogenitum populum sic
et habet.

Quid sit primogenitus

Cum natus esset dominus
Jhesus in Bethleem
Iude in diebus Hero-
dis regis. Cum fugeret Jacob an-
frem suum Esau et veniret
ad vesperum vidit sompnium tale.
Scala posita erat cuius caput per-
tingebat usque ad celum et ange-
li descendebant et ascendebant
per eam. Dominus autem recumbebat
super eam. Surgens autem Jacob
suggerente spiritu prophetavit dicens
Quam formidolosus est locus
iste non est nisi domus dei et
hec porta celi. Et ideo vocatum
est nomen loci illius Bethel
quod interpretatur domus dei. Et

Nato itaque domino in Bethleem
visionis illius prophecia comple
ta est. Domus enim dei corpus est
Christi ipso dicente Solvite templum
Item Sapientia edificavit sibi domum
Porta autem celi ipse est Christus
per quam introeunt regna celorum
dicente propheta. Hec porta domini
iusti intrabunt per eam. Videlicet vi
deamus quod ad utilitatem respicit et
quod notata tempus designat
quando nascitur Christus scilicet In diebus
Herodis regis ut prophetiam Da
nielis impletam demonstraret que
post LXX septimanas annos Christum
nasciturum esse demonstrat. Nam ex
illo tempore usque ad regnum Hero
dis LXX septimane anni sunt con
summati. Sciens autem dominus per
fidiam Iudeorum quia crucifixo
vero Christo alium expectaturi fu
erant Christum id est antichristum Ideo
occasionem incredulitatis eorum tol
lendo ostendit tempus quo na
sciturus erat Christus id est ut illum
Christum credamus qui ex parte Dame
lis post LXX septimanarum annos
nascitur Non in illum qui in fi
ne seculi sub nomine Christi ventu
rus est. In diebus Herodis Re
gis. Item dum gens Iudaica a pri
mis sub peccatoribus tamen Iudaicis
regibus tenebatur prophete mitte
bantur ad remedium eius quando nullius
necessitas tale et auxilium. Nunc
autem quando lex dei sub potestate regis
iniqui tenebatur id est iusticia dei
sub dracone Roma premebatur
nascitur Christus quia magna et
desperabilis infirmitas medicum
artificiosiorem querebat. Ecce magi
ab oriente venerunt Ierosolimam
dicentes Ubi est qui natus est

Rex Iudeorum. Ecce hoc est confe
stim ut natus est magnum deum
ostendentes in homine parvulo et
verbis et actibus et muneribus.
Ipsius verbis quidem quia dixe
runt Ubi est rex Iudeorum qui
natus est vidimus enim stellam
eius in oriente et venimus ado
rare eum. Actibus autem quia
cum vidissent eum adoraverunt eum
et inventa est in eis fides acu
tior qui aspectus videntibus humi
lia et intelligentibus alta. Mu
neribus autem quia obtulerunt
ei aurum thus et mirram sic
inferius ostendemus. Venerunt autem
ad iudicium gentium ad iudicium
Iudeorum illorum prophetisantes
fidem futuram et istorum incredu
litatem condempnantes parentem o
stendentes. Magi qui ex omnibus genti
bus primicie fidelium fieri me
ruerunt. Isti enim magi future
ecclesie formam portaverunt. Sicut
enim illi regem quem non vide
rant credentes querebant et confi
tebantur sic et nos qui sumus
de gentibus dominum quem numquam
vidimus credentes quotidie que
rimus et confitemur potestatem eius.
Et unde de istis prophetat Ysaias
dicens Priusquam cognoscat puer
patrem aut matrem accipiet
virtutem Damasci in conspectu
regis Assiriorum qui sunt ven
Magi orientales qui venerunt
a Perside. Magi apud illos non
malefici sed sapientes intelli
guntur. Deus autem dictus sunt v
tus Damasci quia vestibus omni
umque provincie sunt sapientes
primus. Rex autem Assiriorum est dia
bolus princeps demonum. Ergo

Cristus priusquam saltem corporis in-
ciperet cognoscere patrem aut matrem
virtutem demonis subiugavit. quia
talis futurus erat in progressu cum ad
perfectum venisset demirabatur in principio
qui adhuc in cunabulo consti-
tutus diabolum spoliavit. Secundo
cum pervenisset ad bellum evacuatur
suavit omnem potestatem eius. Con-
sidera quod ab oriente venit
unde dies nascitur unde initium
fidei processit. Prima fides est lu-
men animarum sicut dies ita fi-
des ab oriente processit. Secundo cum
aliquid ab oriente nascitur quod
orientem dominacio mali ostendi-
tur contra bonos. Secundum ab oriente
nascitur contra occidentem dominacio
boni ostenditur contra malos. Er-
go in temporibus Christi iusticia sub-
iugata fuerat iniusticie et
fides infidelitati. Ideo ab
oriente venerunt primicie fidei.
Vidimus enim stellam eius in ori-
ente et venimus cum muneribus
adorare eum. Numquid nesciatur
quia in Ierusalem regnabat hero-
des. Numquid non intelligebant
iusticiam legis quia quamdiu re-
ge vivente alterum regem pronun-
ciat et adorat quasi minister
tirani punitur in sanguine. Sed
dum considerabant regem fu-
turum non timebant regem presentem.
Numquid non habebant periculum
suis periculum mortis qui talem
rem illicitam usurpabant. Sed non
curabant de morte. Si autem cu-
rassent de morte. Numquid ad
hec ausi fuissent adhuc non vi-
derant Christum iam parati erant
pati pro eo. O beati magi ante
Vti magi confessorem crudelissimum regis

antequam Christum cognoscerent Christi sunt
confessores. Legi apud aliquem
magos istos ex libris Chaldeorum
divinacionis apparitionem huius stelle
scienciam accepisse. Huius divinacio po-
sita est et in veteri testamento.
Orietur stella ex Iacob et consur-
get homo de Israel et do-
minabitur omnium gencium. Et au-
divi aliquos referentes de qua-
dam scriptura. Et si non est certa
tamen non destruente fidem sed po-
cius delectante. Quoniam erat quedam gens
sita in extremo prope orientis iuxta
occeanum apud quos fe-
rebatur quedam scriptura nomine
Seth de apparicione huius stelle et
muneribus et huiusmodi offerendis
que per generaciones studiosorum ho-
minum patribus referentibus filiis
suis habebatur deducta. Itaque
elegerunt seipsos xii quidam ex
ipsis studiosiores et amatores
misteriorum celestium et posuerunt
seipsos ad expectacionem stelle
eius. Et si quis moriebatur ex
eis filius eius aut aliquis
propinquus qui eiusdem voluntatis
inveniebatur in loco constituebatur
defuncti. Dicebantur autem magi lin-
gua eorum quia in silencio et
voce tacita deum glorificabant.
Hii ergo per singulos annos post
messem tritulariam ascende-
bant in montem positum ibi
qui vocabatur lingua eorum mons
victorialis habens in se quandam
speluncam in saxo fontibus et
electis arboribus amenissimis.
In quem ascendentes et lavan-
tes se orabant et laudabant
in silencio deum tribus diebus

Et sicut faciebat per singulas genera
tiones expectantes semper ne
forte in sua generatione stella illa
beatitudinis oreretur donec apparuit
eis descendens super montem illum
victorialem velud in se formam for
mam pueri parvuli et super se similitudinem
crucis et locuta est eis et docuit
eos et precepit eis ut proficiscerentur
in Iudeam / proficiscentibus autem
eis per biennium precedebat eos
stella et neque esca neque potus de
fecit in peris eorum eorum / Cetera
autem que gesta esse referuntur ab
eis in evangelio compendiose posita
sunt. Ast cum reversi fuissent manse
runt colentes et glorificantes
deum / studiosius magis quam primum
et predicaverunt omnibus in suo
genere et multos erudierunt. Deinde
cum post resurrectionem domini descendisset
sanctus Thomas apostolus in provinciam
illam quidam ex ipsis adiuncti
sunt ei et baptizati ab eo facti
sunt adiutores predicationis eius.
Ex eo autem quod dicit scriptura vi
dimus stellam eius videtur
occasionem dare infidelibus de astro
logia ut unusquisque putent sub
stelle motu et nasci et vive
re. Ideo bonum est de hiis breviter in
serere sermonem. Si enim stelle est quod aliquis
homo sit bonus aut malus ergo nec
bonus laudandus est nec
malus vituperandus quia non est
in nobis voluntarius actus.
Ut quid enim aut boni mei lau
dem merear quod non voluntate
arbitrio sed ex motu celi facio
aut mali mei penam suscipiam
quod non voluntate sed necessitate
commisi. Nam nec possum fugere
malum etiam si volo si me

necessitatis mea stella compellit ad
malum. Si adulteri et homicide
fiunt per stellam et in crimine facit
eos stella misera. Magna est
stellarum illarum iniquitas ma
gis autem illius qui ad hoc stellas
creavit. Interrogamus ergo ex se stella
est creatura aut ab alio. Et si quidem
dixerint ex se audiant a nobis im
possibile est quod a se extitit et
eventu agitur ut aliquem ordinem
habeat certum. Si autem dicunt ab
alio ergo iniquus est qui fecit stellam
cum sit futurorum prescius deus quod
tanta iniquitas futura erat per
stellas. Si noluit emendare non
est bonus. Si autem voluit emendare
et non potuit impotens est sed etiam
iniustus quia ex necessitate stella
rum peccantes ita puniat quasi ex
voluntate peccantes. Ipsa denique
mandata dei ut non peccent aut
hortamenta ut faciant bonum hec
insipientiam destruunt. Primus enim
nisi aliquis ne faciat malum quod
non potest declinare aut ut faciat
bonum ad quod non potest pervenire. De
mum interrogamus si idem est quod cursus
stellarum quare non semper idem
status hominum. Sed dicunt per certos
annos fit restitucio stellarum. Itaque
ergo qui sciunt astrologiam discipli
nam et quia per certos annos resti
tuuntur stelle sciunt. Et per quin
quaginta annos ambuit post responsum di
cimus que fuit illa stella et que
facit omnes homines in diluvio
mori. Quandoquidem in ea extitit ut
iterum diluvium faceret aut omnes illi
homines sub unam stellam fuerunt
nati. Nam oportebat per cursum
et giratum eandem desinenter
rem ipsam consumari. Nam si
similiter motu et giratus stelle

Qualis fuerit illa stella que magos ducebat

Magi cum domum sunt reversi

et eiusdem malicie et eiusdem
comitatus causam prevenit oportebat
non semel fieri abraham aut
patriarchas aut prophetas aut apostolos
sed quocienscumque fit ipse giratus
stellarum Denique ipsa commissio ho
minum testis est quemadmodum ante ad
uentum christi que stella omnes ho
mines Idola colere compellebat
Ceteras quoque dignitates facere ad
propinquum qualis giratus ab ido
lis fecit recedere homines et per
totum orbem mutavit mores
antiquos Ecce persi matribus et
filiabus coniunguntur Judei autem
octava tamen die circumciduntur et una
queque gens alteram atque alteram
habet consuetudinem Si idem est cursus
stellarum quomodo persi ab alia
consuetudine numquam recedunt nec
Judei a sua Si autem dicant per
diversas regiones divisa est
spacio stellarum Christiano ergo qui
fide crediderunt ab illa turpitu
dine recedere potuerunt in eadem
regione manentes aut qui non
crediderunt etiam peregrinantes in
alia provincia mores pristinos te
nuerunt Et Judei transmigrati
in Babiloniam et illic filios pro
creantes quid numquam per stellarum
regionis illius compulsi sunt
a circumcisione sua recedere et il
lorum infamiam sequi ne quis
ergo stellarum cursus discursum sed
sui propositi Audiens ergo he
rodes Rex turbatus est et omnis
Jerosolima cum eo Estimans ipsum
regem fore terrenum quia de suc
cessore regni turbatus est Semper
enim grandis potestas maiori timo
ri ~~attributa~~ subiecta est Sicut

Ramus arboris in excelso posi
tus etiam si levis aura flaverit ma
net Sic et sublimes homines in
culmine dignitatis consistentes eti
am levis nuncii fama conturbat
humiles autem sicut et convalle ple
rumque in tranquillitate consistunt Aut
ideo turbatur audiens regem na
tum Judeis ex genere iudeorum cum
ipse sit genere Idumeus ne regno
revoluto iterum ad Judeos et ipse
a Judeis expelleretur et semen
eius post ipsum precideretur A regno igitur
to quod herodes non tamen a semetipso
turbabatur quantum diabolus in hero
de Herodes enim timebat quod
suspicabatur diabolus autem time
bat quod certe sciebat Herodes hor
estimabat diabolus cognoscebat deum
audierat enim iam angelos in
aere clamantes Gloria in excelsis
deo et in terra pax hominibus bo
ne voluntatis Ideo cuncto magna
gis testes addebatur per christo tan
to magis destructionem potestatis sue
diabolus turbabatur et secundum suam
naturam in regni successore time
bat herodes terrenum diabolus au
tem celestem Nam nec herodes terre
num si celestem Regem nasci suspi
catus fuisset Et diabolus si terre
num solum sciret quia ipse non tamen tur
batur quantum diabolus in eo Ju
daicus populus turbabatur quia
cum gaudere
magis de audito isto gaudere de
buerat quia rex Judeus sui
genere dicebatur designatus ab eo
sed turbabatur quia de adventu
iusti non poterant umquam gau
dere Aut certe turbabantur time
bant ne forte iratus Judaice
regi gentis reparet Iram quemad
modum certantibus ventis mar

Quare fuit herodes de xpo nato tam te turbatus

Judaicus populus de xpo nato turbatur

gcutitur Sic regibus ad infan
tibus sibi pplus regni cocedatur
Conuocauit aut pncipes sacer
dotu et scribas interrogans eos
ubi xpus nasceretur Et hoc
appaet maxime quia dnalus
turbabat in herode qm traditio
res legis interrogat ut quod si
interrogaret herodes qui no crede
bant scripturis Sed instigabat
dnalus qm credebat quia scrip
ture no mentiuntur Nam dnals
alios in errore inducat ipse at
bene veritatem cognoscat Primus
enim quis credebat herodes scrip
turis aut no credebat Si no cre
debat ut quid interrogabat scrip
turas quas putabat esse va
niloquas | aut si credebat quo
modo unde rex nascitur unde
scripture dicebant quod sperabat
posse se interficere illum rege
que scripture futurum esse di
cebat Nulquid potest homo cor
rigere ut no fiat quod deus
ordinauit ut fieret Sed quod
credebat herodes in malo v
bano aut no credebat qui quod
inde nascitur fueat rex | unde
scripture dicebant credebat qm
aut adhuc illud agere no po
terat quem deus mittebat no
credebat quia no suo consilio
gubernabat sed piculo dnali
trahebatur ligatus || Sic sunt hodie
pctores in quibus dnalus opa
tur et credunt scripturis et
no credunt quia hoc ipsum quod
credunt pficere no pmittuntur
Quod enim credunt veritatis est
veritas | quia nulli pt esse occul
ta | Quod aut no credunt ex
cetacio est multi quia subiecti
sunt operibus suis et mens illorum
libera no est Depicta omis expecta
timus legis et scriptum quia iudex
consumandus est et quia morti
turi sumus Et hoc ipsum tn pfecte
no credimus Si enim pfecte credere
sic viuere quasi post modicum tran
situri de mundo no quasi inde
nud mansuri At illi dixerunt
In Bethleem unde Sic enim scrip
tum est p prophetam et dant
responsum regi interroganti ex
corde non bono | tn debuisset
celare misterium adeo p definitu
ad salutem gentis iudee maxi
me in conspectu regis alie
nigene qui no solum zelo regni
sed eciam gentis alieni odio aduer
saturus regi pomodo futuro
no ignorabatur si ipsi sapient
voluissent considerare Et no
solum manifestant misterium sed
adhuc ad fidem sermonum suorum
prophetiam ptulerunt exemplum ta
gm qui chandros diu in abscon
ditos hostibus eius pdant Et
facti sunt no predicatores operum
dei Similitudo eius illis qui isti
tanto scelerator est iudeorum in
gentius qui herodes Et ecce stel
la quam viderant in oriente an
tecedebat eos usque dum veniret et
stetit supra caput pueri Et hoc
ostenditur loco quia tn aliqu
tulum stella deduxisset magos
ppe Jrlm abscondita est ab eis
ut relicti a stella cogerentur in
Jrlm interrogare de xpo simul
et manifestare de illo ppt duas
causas primo ad confusionem iu
deorum qui quidem gentiles tm
visione stelle confirmati xpm
etiam p alienas prouincias que
bant et iudei ab infantia
propheticas legentes de xpo ipsi

occulta scripturarum iniquis non sunt manifestanda

dei Sed proditores misterii eius / et non doctores herodis sed irritatores malicie eius / Ex quibus docemur occulta scripturarum non manifestare iniquis sed fidelibus sicut apostolus paulus precepit quod a me audistis per multos testes hec commenda fidelibus qui possunt et alios docere / Et non solum prodiderunt misterium prophetie regi iniquo sed adhuc ipsam prophetiam precidentes ex uno consensu suo omnes et non exponentes omnem scripturam diminuentes inspiratam interficiendorum parvulorum facti sunt causa Sic enim scriptum erat Et tu Bethleem terra Juda non es minima ex te enim exiet Rex qui pascat populum meum Israel et dies eius a diebus seculi Si ergo integram prophetiam protulissent sicut fuerat dicta considerans herodes quia dies nascituri Regis illius a diebus seculi erant et intelligens antiquitatem honoris eius qui non erat ille talis Rex terrenus Quia dies a diebus seculi erant in tantum furorem non exarsisset contra eum Nunc autem persuasit parte prophetie que compescere poterat zelum ipsius primam partem solam protulerunt que eum poterat irritare Unde illis ita exponentibus putans herodes simile ceteris Regibus ex ea nasci regem parvulos interfecit cum illis estimans occidere et christum / O infelices Judei herodem docuerunt quia de Bethleem nascitur Ipse qui est gubernaturus populum Israel et se non docuerunt / Postquam natus esset ut crederent ei herodes illius credidit quia predocentibus ut persequeretur ipsum Et ipsi sibi non crediderunt ut susciperent ipsum Tunc vocavit magos occulte et diligenter exquisivit tempus quo eis apparuit stella et dixit eis Ite et videte de puero et cum inveneritis renunciate michi ut et ego veniens adorem eum Postquam herodes audivit responsum duplici modo credibile primum quia a sacerdotibus fuerat dictum Deinde exemplo prophetico fuerat probatum non ad devotionem flectitur nascituri Regis / sed ad maliciam interfectionis eius per dolum Quia malus homo que dei sunt intelligere quidem potest / agere autem non potest / quoniam intellectus hominis ex deo creatus est / actus tamen ex proposito voluntatis ipsius Vidit enim herodes magnam devotionem magorum circa christum quia non poterat eos nec blandimentis flectere nec minis terrere nec muneribus auri corrumpere ut consentirent ei in interfectionem Regis futuri / Ideo et illos ipsos decipere cogitavit Nec enim poterat fieri ut blandimentis seducti proderent illum propter quem tanti itineris susceperunt laborem Nec ex pavore terrere poterat aliquem ut traderent eum / qui nec aspexerunt herodem nec Cesarem / Sed in medio regnorum illorum ingressi sunt alium Regem annunciantes Nec aurum aliquid desiderare poterant quia christo qui illi de tam longinquis provinciis munera preciosa portabant / Ergo devotionem promittebat qui gladium acuebat et maliciam cordis sui humilitatis colore depingebat Talis enim est consuetudo

c

malignorum omnium qui aliquem in occul
to grauius ledere volunt similitatem il
li et amiciciam fingunt. Occulte vocauit
eos ut non viderent Iudei. Habe
bat autem suspectos Iudeos ne for
te quasi regem sue nationis
amantes et intelligentes astucias
Herodis proderent consilium eius ma
gis. Nesciens quod maiores inimici
Christi fuerunt Iudei quam ipse Herodes
eum velud hominem suspicans perse
quebatur. Iudei autem per multa mi
racula post signa celestia prius quam cogno
uerunt eum filium dei tunc crucifixe
runt eum. quanto ergo manifestior di
uinitas eius. Illius quam isti tanto sce
lerator est Iudeorum iniquitas
quam Herodis. Et ecce stella quam vi
derat in oriente antecedebat eos
usque dum veniret et stetit super caput
pueri. Et hoc ostenditur loco quod
tamen aliquantulum stella deduxisset

In Ierusalem stella magis est abscondita

magos. ipse Ierusalem abscondita est
ab eis ut relicti a stella cogeren
tur in Ierusalem interrogare de Christo
simul et manifestare de illo propter
duas causas primum ad confusi
onem Iudeorum. quoniam quamdiu genti
les tantum visione stelle confirma
ti Christum etiam per alienas provinci
as querebant et Iudei ab infan
cia prophetias legentes de Christo
et in suis finibus natum non
susceperunt. Deinde ut interrogati
sacerdotes ubi nasceretur Christus
ad preiudicium suum responderent in
Bethleem quia quando Herodem
docuerunt de Christo ipsi ignorabant
de illo. Si enim stella iugiter appa
ruisset in Bethleem eos fuerat
deductura. Ideo non sinissent coac
ti interrogando nunciare de illo.
Et ecce stella quam viderant

in oriente antecedebat eos. Ut
considerantes obsequium stelle re
gis intelligerent dignitatem et di
cerent apud se. quis est rex iste
eternus cui stella ministrat. Cuius
autem imperium si soli iusticie oriturus
stella ministrat divina. precedebat
autem eos ut ostendat hominibus quod
querentibus deum sic omnia ele
menta ministrant. Si igitur magnum
putas quia Christo stella ob
sequebatur. vide si non maiora
sunt que tibi homini constituto ministrant.
Ecce enim sol tibi currit et luna ful
get non cessat. Si tibi homini elemen
ta ministrant quid magnum si Christo
stella obsequatur. Et si tibi peccatori
elementa ministrant quid magnum
si ante illos Christum querentes stel
la currebat. Et si hominibus an
geli ministrant quos deus non ad
obsequium hominum sed ad suum creat
quid magnum si hominibus elemen
ta ministrant que propter homines sunt
creata. Hec audientes gaudere
nos oportet et timere. Pariter quod
quanto maiora beneficia hominibus
sunt constituta tanto grauiora peccan
tibus iudicia. Et stetit super ca
put pueri. quasi diceret hic est
qui quem loquendo ministrare non poterat
stando ministraret. Et videntes stellam
gauisi sunt gaudio magno valde.
quia spes illorum non erat decepta
sed amplius erat confirmata quod tanti
itineris non sine causa susceperunt
laborem. Iudicium enim stelle sic
occurrentis sibi secundum corpus intelli
gebant. quia divinitas eis stella na
tus regis ostensa est et ministe
rium stelle intelligebant quam digni
tatis tunc nati regis concedebat

mensuram omni mundialium regum
Electe enim erat multo gloriosiore
putaverunt regem illum quem stella
cui stella sicut devote obseq
batur / quo autem modo crediderunt
ei subdendos homines cui eciam
celi ornamenta subdita esse vide
bat / quomodo autem poterat ei terra
esse rebellis cui famulabatur et
celum / Et intrantes domum in
venerunt matrem eius et pue
rum Videamus quid tale glosa
videntes in puero gavisi sunt
quem regem querentes tanti iti
neris susceperunt laborem Nun
quid viderunt palacium / mar
moribus splendidum nunquid
matrem eius dyademate orna
tam ut in lecto aureo recubente
nunquid puerum auro et purpu
ra involutum nunquid aulam
regiam diversis personis ornatam
Sed quomodo pandathim i. locum rec
rum tenebrosum et sordidum et
magis animalibus quam hominibus
aptum In quo nemo contentus
erat sedere nisi itineris neces
tate coactus matrem eius pau
pertatem habentem unam non ad
ornamentum corporis sed ad tegumen
tum nuditatis proficiente Et qua
lem potuit haber carpetam uxor
et hoc in pegre constituta pue
rum pannis sordidissimis invo
lutum et presepio sordido positum
quia locus ille sic erat angustus
ut nec ponendi infantis spacium
inveniret Si ergo regem terre
num querentes invenissent magis
confundendi fuissent quam gavisi
tanti itineris quia laborem in
causa suscepimus Nunc autem quia
celestem regem querebat Et si me

regale videbant in eo, tamen solius
stelle contenti testimonio gaudebat
Oculi eorum contemptibilem puerum
aspicere non poterat quia spiritus
in corde ipsorum terribilem eum mira
bat Addunt autem si quando terre
num regem quesissent invenire
tes eum apud ipsum mansissent Sic
sepe solet fieri in seculo ut pro
regno relicto conferant se ad al
terum Nunc autem et hunc adora
verunt et ad suum reversi sunt
ut ipsum haberent regem celestem
autem suavi / Illum autem eternum
Et adoraverunt eum Spiritus ado
rasse ut infantem non intelli
gentem adoracionis honore nec
aliquid credidissent dominum in
eo Ergo sic primitie detulerunt
honore nec intelligenti sed divini
tati eius omnia cognoscenti / Sed
et ipsa qualitas munerum ob
latorum testificabatur eos quidem
estimacionem divinitatis habere de puero
Apertis thezauris suis ob
tulerunt munera aurum thus
et mirram / adimplentes iecur
in Christo confessione et prophetiam
adimpletam significantes Ysaie
dicentis omnes qui sunt in Saba
in rama veniant afferentes aurum
et lapidem preciosum salutare
domini evangelizantes et oves ce
dar congregabant et arietes
nabaroth veniet et offeret accep
tabilia super altare tuum / Recogno
scentes autem confessa et aperi
entes thezauros suos congr
gentibus in Christo per ipsa dimitt
ostenderunt oblacionem / Regem eum
cognoscentes primicias mandam
et preciosam sicut aurum

Aurum ut regi obtu
lerunt

magi celeste non terrenum regem
querebant

Thus obtulerunt

repositum obtulerunt Divinum autem et celeste intelligentes primum eis libanum obtulerunt Thus odore formam unde orationis et odore suavitatis spiritus sancti oblate Huma nam autem et corporalem sepulturam intelligentes eius obtulerunt mirram Hec autem et si tunc non intelligebant magi Sed generale misterium ita gerebatur nec quid significet unum quodque munerum eorum gerarum est Gratia enim que il los hec omnia facere hortabatur ipsa ordinaverat omnia ipsa primum cognoscenda Aurum autem sunt per fecti fideles et sapientes Dicente capitulo Si quis edificat aurum argentum lapides preciosos Si quis ergo probat se Christo fidei sapientia ple num obtulit ei aurum Thus autem est oratio Sicut scriptum est Dirigatur oratio mea sicut incensum in con spectu tuo Si ergo quis Christo mun dam offert orationem obtulit ei thus mirram estimo esse bona opera quia sicut mirra corpus defuncto rum insolubile servat Sic opera bona Christum crucifixum in memo ria hominis perpetuo servat Et ho norem servat in Christo primum er go oportet Christo offerre fidem gra tiam nobilem deinde orationem in deo in tercio loco opera sancta Et tu ergo qui venimus ad festum ad de um adorandum munera tecum por ta in manibus tuis Da munera mendicantibus et pete ab illo qui habet ut oratio tua bonis operibus condiatur Sic et in lege scriptum est Ne intres in conspectu domini vacuus Infirma enim est oratio que elemosinarum largitate non

est munita Et ammoniti in som pnis ne redirent ad Herodem per aliam viam reversi sunt in re gionem suam Nos fideles magorum non contradicimus angelo admo nenti dicentes talem viam re gis venientes aut in libidinem vanitatis nec timuimus terribilem regem apud illos odio non sepamus Sed stetit et fiducialiter qui quamvis fuerat peccatum regem et quam deo munera dig obtulisset et quam suos latent quibus nunc fugere ut alia via venientes alia redeamus Sed fideles constituti sicut tunc timent cognosci sicut modo erubuerunt occulte recedere quia sicut cau pole ut qui ab Herode ad Christum venissent ad Herodem redirent Item enim Christo relicto vadunt ad Herodem frequenter revertuntur ad Christum Tum autem relicto Hero de ad Christum venimus toto corde vix umquam revertuntur ad Herodem qui de Christo ad malum transierint per peccatum frequenter per penitentiam rever tuntur ad Christum Item autem re licto malo venimus ad Christum difficile revertuntur ad malum quia qui numquam fuit in malis sed in innocentia dum nescit quid est in malum facile decipitur et transit ad malum Sed qui expertus fuit malum quod invenit et recordatus fuit bonum quod perdi dit compunctus redit ad deum unde recessit Item autem in malis fuit et conversus est ad bonum dum gaudet in bonis que invenit recordatur mala que evasit difficile

Quid significet aurum thus et mirra

Aurum pro elemosina largienda

xm

redit ad malu/ Sed quid quia
multi cum xpo relicto peccant non
agunt penitentiam / Illi tales nunquam
fuerunt xpi / Ideo supramodus dixi
qui toto corde a diabolo venimus
ad xpm / qui enim post peccatum non
penitet / non quasi homo carne
deceptus peccat / sed arbitrio suo
cum esset malus malu agit / Quia
malus quod malu est non pre-
stat malum / Ideo non penitet cum
fecit / aut ita qui enim a diabolo
venit ad deum / nunquam debet per illam
viam ire per quam venit / venisti per
viam fornicacionis / ambula de
cetero per viam castitatis / venisti
per viam avaricie / ambula de
cetero per viam elemosinarum / Si ad
per ipsam viam redieris iterum sub
regnum herodis vadis et fis pro-
ditor xpi / Qui cum recessissent
ecce angelus apparuit in somp-
nis Ioseph dicens / Tolle
puerum et matrem eius et fuge
in egiptum / O angele dei quo-
modo tu sic retulisti / quia quod
nascetur ex ea de spiritu sancto est
et quomodo iubes nos fuge / quo
filius dei ante homines fugit
aut quis liberet de inimicis si
ipse inimicos suos timet / Quia
primum quod est regula humane
nature quam suscepit consuevit
in nobis / et in hac parte ex
et humane nature et puerili eta-
te convenit fugere potestatem iminen-
tem / aliquando si illud agat in
corpore constituit quod est proprium dei
non dispensat in se humana
natura sed mutat / Deinde ut
et ceteri xpiani tuum cum venerint tempus
persecucionis advenire fuge non

erubescant / Et quare vadit in
Egiptum / Nunquam alia terra defe-
cit / Semper enim adversus populum
eius egiptus extitit inimica / Sed
eciam recordatus dominus quam non
sine irascitur / meretur indigna-
tur / quanta mala fecit super egip-
tum / Ideo mittit filium in ipsam
et dat illi / magne reconcili-
acionis signum et perpetue amicicie
pignus / ut decem plagas egip-
ti una medicina sanaret / Et
commutacio devotre excelsi / ut populus
qui fuerat ante persecutor populi
primogeniti post ea fieret custos
unigeniti filii / ut qui illius
violenter dominati sunt / isti ad de-
vocione sumeret / et iam non irent
ad macerabrum deungendi / Sed
vocarentur ad aquas baptisma-
tis purificandi / ut impleatur
quod dictum est / Ecce dominus descen-
det in egiptum sedens super nube
levem / Nubes est corpus ipsius
leve aut et sine pondere et
corpore peccatorum / Tunc herodes
videns quia illusus erat a
magis iratus est vehementer
propter quod prius reges magos
sub iugo imperio subiugavit
non potestate corporis sed gracia spiritus
non exercitum misit post illos sed
stellam / mediator ante illos
religione illos subdidit non
timore / Non enim persecutus est il-
los sed ipse est requisitus ab
eis / Ideo multo irascebatur
herodes quia quos ille sedens
in throno regni et vestitus
purpura suadere non poterat
hos reges parvulus et natus
in presepio et pannis involutus
placuit / Herodes aut qui dum

Quare xps ivit in Egiptum

Herodes irascebatur

Vellet deludere delusus deuotus
puero promittens dicebat Ex-
quirite de puero et et ego ve-
niens adorem eum Insensatus
qui congemitam sapienciam dei hu-
mana fraude circumuenire temptabat
Iam enim quasi successioni regni sui
timens fremebat Nam reges
siquidem ex aliis causis cum
irascuntur cito placantur Illa
autem ira cordis inextinguibilis
est quam zelus regni accendit
Deinde contempnentes eum ma-
gis addiderunt causas doloris
quemadmodum si quis infundit
oleum super ignem ardentem ma-
gis crescit incendium ~~[struck out]~~
~~[struck out]~~ Sic ardentem zelum hero-
dis delusionis opprobrium amplius
excitauit Et quid fecit Misit
et occidit pueros omnes in Beth-
leem et in omnibus finibus
eius a bimatu et infra secundum
tempus quod exquisierat a magis
Et quia quasi delusus erat a
magis sicut fera pessima habens
naturalem asperitatem si ab aliquo
fuerit vulnerata naturalem cru-
delitatem duplicat ira doloris et
quasi ceca furore non aspicit ad
vulneratorem. sed quicumque ante ocu-
los eius occurrerit siue homo siue
ad aliquod quasi auctorem vul-
neris sibi dilaniat Sic et iste
delusus a magis iram suam in
paruulos infudit dicebat enim
cogitans in furore Ecce magi
inuenerunt puerum illum quem
regnaturum dicebat et aut au-
rum acceperunt a parentibus eius
aut largis promissionibus sunt
placati Ideo ad me reuersi non sunt
Nam ipso quicumque ad regnum
suum putant totum verum ff estia

bit Animus enim suspectus
semper regnum zelo repletus dum
omnia timet omnia suspicatur
facile credit quicumque fuerit sus-
picatus Sicut vir si zelet uxo-
rem aut uxor virum quamuis ~~[struck out]~~
~~[struck out]~~ turpem auditionem de illo
credit Et si non auditio ipsa di-
gna et idonea sit credatur tamen
fidem auditionis zelus com-
dat Ideo igitur forsitan talia di-
cebat apud se quis est puer
ille cuius nascatur in terra
Nam apparet in celo Nec dum se
ipse ostendit et iam omnis illum q-
rit et qui adhuc crenum pendens
est Et iam militie celestis stel-
larum illi ministrat Quis est
ille qui angelis inimicum pungit
iam videt ~~et~~ comitat Nam anglis
regnat antequam regnet iam dicitur
Quid putas iam futurus ille
est in regno meo si creuit Ego
et dona hominibus persoluo et gla-
dium porto et qui non timeat nec
diligat quem non diligit nec timeat
Ille nec presentibus nec diuitias co-
gregat Et quod sine auro diligitur
et sine ferro timetur Sic inuisit et
interfecit omnes paruulos ut unum
inueniret in omnibus et vitam
eternam prestitit omnibus propter unum
Ipse se fallere voluit quia sunt
homines deum querebat deum tene-
quid agit insensata ira tua
herodes Si non credis verbis
que magi dixerunt de rege fu-
turo quare sine causa insanis
in pueros Si autem credis verum
esse quod dictum est de puero
et de stella Iterum dico q-
re sine causa insanis in pueros

xiiij

Nunquid tu potes mutare consilium dei aut perdere illum quem deus defendit. Sed quid contrarium si Herodes hoc magnum putabat se posse mutare consilium dei. Ipse demum sapientissimus Salomon cum tamen post peccatum suum audisset a prophetis Jeroboam Regem futurum posuit persequi eum Putans posse perdere quem deus providerat quia zelus sapientie nescit et ira non potest habere consilium. Vox in Rama audita est. Rama ciuitas erat Saul. Saul autem erat de Tribu Beniamin. Beniamin erat filius Rachel. Cuius monumentum erat iuxta Bethleem ubi hec agebantur mala. quia ergo in Bethleem interficiebantur pueri ubi erat monumentum Rachel. Ideo Rachael inducitur plorans Rama autem Rama non est ipse Bethleem. Dicitur vox in rama audita est quia Rama ebraice interpretatur excelsum. Ideo dicit vox in excelso audita est quia de morte Innocentum emittebatur Ideo audiebatur in excelso. Sicut enim ait Salomon vox pauperis penetrat nubes et non discedit donec audiatur. Sic et pauper qui violentiam patitur a potente et si non ausus vociferare sed latenter lacrimatur tacitus clamor eius in excelso auditur adeo sed iustus. Quod autem ploratum fletum puerorum ostendit et quod ululatum matrum significavit lamentum ploratum pueri quia separabantur a matribus. Ululabant matres quia desolabantur a filiis et quia consortera eorum separabantur ab eis et erat videre dolorem maiorem in matribus merentibus quam in puerulis morientibus. Paruuli enim tantummodo patiebantur dolorem quia separabantur a matribus. Non quia ducebantur ad mortem nec sciebant adhuc mortis timorem. Matres autem duplicem tantum quia et quod videbant suos puerulos interfici alterum quod ipse desolabantur ab ipsis filiis. In puerulis mors eorum terminum faciebat doloris. In matribus autem memoria puerorum semper repatio erat doloris. Post hec autem dignam penam herodes suscepit. Nam filios suos tres interfecit et non interfectus ab alio voluit ut ne ad primam deuenirent sup illos pietatem in luctum sed ipse occidit ut filios perderet de morte eorum tamen acquireret vestem suam lauabat in filiis et dolorem eorum non sensit ut quemadmodum pueruli morte sua non senserunt propter infantiam. Sic et ille dolorem ceterorum suorum non sentiat propter insaniam. Deinde ipse multis doloribus apprehensus est. Sicut refert historia quod longum illud arve. Quot in membra corporis hec tot doloribus torquebatur. Et quia tociens mori non poterat qui multos occiderat infantes propterea conditum morientium puerorum cum pluribus et doloribus reddebatur. Item quid vidit se propter mortem sciens sciens quod erat odibilis apud omnes Judeos et quod mors illius universis gaudium erat futurum. Congregavit omnes principes Judeorum et iussit ut cum ipse mortuus fuerit omnes occiderent ut in morte eius ciuitates lugerent. Et si non propter

Reddet hec penam paruulis propter mortem puerorum

e

Illius amore quem christus sumpsit dolo
rem Et hoc dei consilio factum
est Cum enim magi annunciauerunt
de stella regis futuri omnes
principes consenserunt herodi ut
quereret puerum et occideret eum
Unde scitis primum quia dicit scrip
tura Turbatus est herodes et
omnis ciuitas cum illo Deinde ipsa
uerba angeli intrant dicentis
Accipe puerum et matrem eius
Non dixit mortuus est qui que
rebat animam pueri Accipe
puerum et matrem eius Unde
et Joseph non ad coniugium marie
electus sed ad misterium eius
Ducte autem illa in Egiptum et
redeunte nisi desponsata illi
fuisset quomodo misterium eius
tante necessitatis impleret Illa
in prima quasi facie maria pu
erum nutriebat Joseph conseruabat
Uenera autem puer et matrem nu
triebat et Joseph tuebatur
Ideo non dixit Accipe matrem et
puerum eius sed accipe puerum
et matrem eius quia non propter
illam mater iste filius natus
est Sed propter istum filium parata est
mater nec pueri erat gloria habere
illam matrem Sed illius erat bea
titudo istum habere filium Sicut ipsa
dicebat Ecce enim beatam me
dicent omnes generationes Vade
in terram Israel quare ergo medicus
descendit in egiptum ut visita
ret eam languentem erroribus
non ut remaneret de ea Illa in pri
ma facie quare herodem fu
giens descendit in egiptum
Secunda autem ut egipcii erroris
demones effugaret ex ea si
cut testatur Ysayas dicens

Ecce dominus descendit in egiptum se
dens super nubem leuem et ca
dent ydola egipti videns ergo
quia de eo ideo descendit in
egiptum non mortem fugiens sed
ut mortifera ydola dissiparet
Illa nusquam inuenimus dominum de
scendisse in egiptum nisi tunc Nota
dum quando nocte fugit in egiptum
Redutitur autem per diem quando fu
giens persecutorem fugiebat hero
dem reuertens autem mortuo re
uertebatur persecutore Nos enim perse
cucionis angustia nox est refri
gerium autem dies Ammonitus autem
in sompnis recessit in partes Ga
lilee et veniens habitabat in
ciuitate Nazareth ut imple
retur quod dictum est per prophetas quoniam
nazarenus vocabitur Dum dicit
per prophetas non prophetam mandat quod
non certam auctoritatem protulit sed sen
sum prophetarum colligens dicit
Illa per omnes prophetas christus naza
renus vocatur quod est sanctus
aut forte legerit et aliquos prophetas
ista dicentes qui non sunt nobis
canonizati Aliquanti etenim prophetauerunt
uerunt et scripserunt sicut Nathan
et Esdra Et quando prophetatum erat
hoc ipsum mandat Philippus dicens
ad Nathanael quem scripsit Moy
ses in lege et prophete inuenimus
Ihesum filium Joseph a Nazareth
Unde etiam Nathanael sciens
prophetatum esse hoc ipsum constanter
ex nazareth potest aliquid bonum
esse c. iii.

In illis diebus venit
Johannes Bap
tista predicans in deserto
Sol appropians ad consurgendum
antequam appareat mittit radios

suos et fiat albescit oriente· ut precedens aurora aduentum diei demonstrat. Sic domino nato in mundo antequam appareret splendo sui fulgore transmisso illuminat Iohannem qui precedens ille aduentum saluatoris annuntiat ne forte subito veniens et dicens se esse filium dei et ipsum magnum atque terribilem iudicem rei ipsius magis se incredibilem ostenderet. Sed enim et Iohannes predicauit personam eius nitens quem dignus enim fuerat filius Zacharie sacerdotis et conuersatione mirabilis tamen infideles Iudei non attenuerunt credere per illum Christo tanto magis non erat credituri si nulla ante eum denuntiatio precessisset. Nam quamuis summo laudabilis sit sua tamen non potest esse testis idoneus. Venit Iohannes quasi magni regis preco fidelis qualis rex talis et ministrus regis natus ex gratia non ex natura. Sicut Christi conceptionem ante angelus nuntiauit sic et istius sicut illius nomen antequam conciperetur auditum est. Sic et istius sicut illius partus antequam nasceretur ostensa est sic et istius totus antequam nascetur manifesta est. Habet similitudinem illorum dierum quia Christi conceptus fidelis mater confessa est gratiam dei dicens Ecce te ancilla domini fiat mi secundum verbum tuum. Iohannis autem conceptum incredulus pater obmutuit quia nato Iohanne lex de cetero fuerat tacitura. Christo autem nascente primo gratia fuerat locutura. Iohannes quasi parentibus suis donatus est pro munere pietatis ipsorum quem mater desperabilis iam etate peperit quod et mulier que tot annis annorum sterilis constitit illo nascente fructus iustitie erat factura quem parentes non ex amore carnis seminauerunt sed ex virtute et concordia discipline meruerunt. Erat autem ambo iusti ante deum. Nec non debebat nisi ex carne et sanguine nasceretur qui ideo nascebatur ut filium primus portaret. Socere enim deserta erat Iudea sed tunc a iustitia plena partus eam deus plantauerat lex irrigauerat omnes prophete colterant illa autem nullum fructum pro... nisi spinas et spinas quibus deum suum coronauerat dicens penitentiam agite. Quod ipso primo manifestat quia Veni quasi regis est nuntius. Non enim peccatoribus minas intentabat. Solent reges nato sibi filio indulgentiam in regno suo donare sed ante transmittunt acerbissimos exactores exactores qui omne quod inueniant exigant ita ut ipsa indulgentia crudelior esse uideabatur quam ipsa exactio ut me indulgentie habeat pro nomen in lugentes illa homines et animi suscipiant. Deus autem nato sibi filio uolens donare in secula indulgentiam peccatorum premisit quasi exactorem Iohannem

exigentem et dicente facite fruc
tus dignos penitentie Exactio q
pauperes non facit exactos sed
magis divites reddit Nam ad
quid debitum iusticie sue reddi
derit deo nisi prius sibi lu
crum salutis acquirit Quid agit
hec penitentia cor emundat sensus
illuminat animas sanctificat et ad
susceptionem xpi preparat humana
corda Quemadmodum magno iu
dici aut Regi aliquo in expe
ditionem venturo preparatores pre
cedunt sordida abluunt diruta
componunt ne forte indecorum ali
quid videns rex delicatus ab
horreat Sic et deo nostro peregri
nanti huius seculi ventum precessit
Johannes qui ab humanis cordi
bus penitentie scopis peccatorum sordes
evertet Et que per longam indisci
plinationem dissipata fuerant spiritua
lium preceptorum ordinationem compo
net Insuper agna baptismatis
ornaret ut adveniens Rex cele
stis dignum transitum inveniret
per corda credencium preparet dicit
vox clamantis in deserto parate
viam domini rectas facite semitas
eius. hic est enim qui dictus
est per Ysaiam prophetam dicentem
vox clamantis in deserto rectas
facite semitas eius vox est
sonus confusus nullum secretum
cordis ostendens Sed hoc tantum mo
significans quia vult aliquid
dicere ille qui clamat Verbum
autem est racionalis misterium cor
dis aperiens. adhuc vox in
animalium et hominum quid est
verbum autem hominum tantum Ideo ergo Jo
hannes dictus est vox non verbum
quia per Johannem nostras vias suas

Deus nostras iusticias nostras ante con
stitutionem mundi preparata consilia
demirat Sed hoc tantummodo quia ali
quid deus magnificare in hoc
meditabatur Postea autem per
filium suum plenissimum misterium
sue voluntatis aperuit Ideo et
dictus est eis parate viam domini
penitentiam agere peccatorum et facite fruc
tus dignos penitentie hoc est parate
viam domini et rectas facite semi
tas eius Quod significavit quod
vias domini naturaliter in hominibus
esse plantatas Sed propter per
concupiscentiam nostram facias esse desertas
flexuosas Nunquam enim illas
hominibus reparare committeret nisi eas
facere in hominibus esset Et hominum
negligencia esse subversas Item
humilitas gratiam in hominibus facit
Sed dum invicem se homines ad
indignationem provocant humilitatis
gratiam corrumpunt quando autem alter
se humiliat alter eum recipere recu
sat Item si alter se contra alterum
humiliaret ad invicem alterutrum
se ad humilitatis gratiam excitaret
Nam sicut omne artificium corpo
re exercitatione firmatur et additur Sic
et gratia omnis per exercitationem additur
et per desidiam minoratur Nam sic
minor se humiliaverit ad maiorem
aut pauper ad divitem non accipit
illud quod humilitatis honore Sed
quasi debitum putatur ab ante
sic quia humilitatis gratia fuit
in nobis Unde dicitur subiec
ti esse potentibus Ipse sapientiam
habuerunt homines sed dum sapientiam
suam non adiuvando sed per suam
sapientiam extollebant sed ad artitudine
mendosas sapientiam illorum mutare

malitia
vero

Prelatis pute

pute viam dni

vox est sonus

Johannes dictus est
vox non verbum

3m

malicia Unde enim hō poterat ha-
bere intellectum quo alteri faceret
fraudem nisi a deo intelligentie
graciam accepisset Ita bono dei vte-
tes male fecerunt qualis est malum
quem hec tracta in omnibus bonis
rebus Postquam ondit quod ipse ē vox
clamantis in deserto parate viam do-
mini prudenter submittit confessio et
que eet vita ipsius ondens quod me-
to eum omnes venerabantur Nam ipse qui-
dem testificatur de xpo vita autem eius
de ipso Nam testimonium verum eius
nequaquam fuisset ydoneum nisi eum
mirabilis vite institucio commendasset
Nam nec per alterius ee testis
ydoneus nisi primus fuerit suus

(Auctor pulc)

Ipse autem Johannes habuit vestimentum
de pilis cameli et zonam pelli-
ceam super lumbos eius et locustas
et mel silvestre edebat Non
de lana habuit vestimentum · ne ipsa
mollicies vestimenti delicata face-
ret membra et ipsa deliciositas v-
tute pacie emolliret Sed de aspe-
ribus setis cameli ut ipsa asp-
tas ad virtutem pacie animam exercitaret
Ideo non dixit lana cameli sed
de pilis cameli Nam omne ve-
stimentum ad tres pertinet causas
aut propter speciem visionis aut ad delec-
tacionem aut ad tegumentum nudita-
tis / ad speciem visionis hic ve-
stimentum hominis dei non convenit sed
ad delectacionem corporis deo servien-
tibus non est aptum Sed quod tantum
ad tegumentum nuditatis Quoniam autem
non de lana camelina sed de pilis
cameli habebat vestimentum Ipse
dominus manifestat dicens de Johanne
Quid existis in deserto videre hō-

mollibus vestitum vestimentis
indutum Ecce hii qui mollibus ve-
stiuntur in domibus regum sunt
Vides ergo quoniam tale habebat ve-
stimentum ut de virtute aie eius
ipse habitus corporis loqueretur
Et zona pellicea circa lumbos
eius Ex eo quod quasi pro novo ali-
quid significaret in Johanne dicens
Et zona pellicea circa lumbos
eius ondit quoniam consuetudo erat
apud Judeos ut zonis laneis
cingerentur Ideo iste quasi durum
aliquid facere volens zona pel-
licea cingebatur Puto quod

Johannes correptor populi

(Johannes Iude ob corripit)

Iudaici pene secundum iusticias
gencium conversantis iudicabat
in hitu non molle neque deli-
catum sed cilicinum gravem et aspe-
ram et contentem corpus po-
cius quam foventem Nam contra
legis alias iusticias gravio-
res hec ipse iusticie Non occi-
des Non adulteraberis non fu-
raberis · oculum pro oculo dentem
pro dente diliges amicum et odi-
es inimicum gencium tortuosiores
iusticie sunt Unde et Christus
dicit inferius Si diligitis di-
ligentes vos quam mercedem
habebitis Nonne et gentes
hoc faciunt Et zona pelli-
cea circa lumbos eius Lumbi

(Moraliter quid zona pellicea sit)

sunt voluptates omnium peccatorum
quoniam omne peccatum cum voluptate
committitur Zona autem pellicea
est continencia corporalis Zonam
autem pelliceam habebat circa
lumbos eius Quoniam et signum co-
tinencie videbatur quod populo iu-
daico a peccatis corporali continencia
se constringebant Non spirituali

ab ope malo se continentes propter
legem et non a voluptate ma
la propter deum sicut putant non quidem
occidebant tamen irascebantur sine
causa Non quidem adulterabant
tamen concupiscebant in corde forsi
tan non periurabant iurabant
tamen hec continentia corporis est quia
legi et hominibus satisfacit non
hominibus non deo Continenda
autem a male voluntatis placat de
um quia hic videt in facie de
autem in corde Reddebant malum
pro malo amicos diligebant i
nimicos odiebant Hec iusticia est
corporis non spiritualis hominibus
placens non deo Videns quia
omnis continencia eorum corporis
erat spectata actuum de primo
non voluntatum Item locuste
sunt volatilia media tamen parva
et non satis in altum volatilia
que manducabat Johannes
constitutus in deserto quos do
cebat Johannes i manducabat
volatilia quidem erant non autem
magna volatilia nec satis in
altum volancia quia secundum iusti
ciam legis pene corporis vi
vebant non spiritualia et al
tissima precepta Demum quia
magne volucres erant Iu
dei ad alta volantes quibus
a Johanne prima sola manduca
batur Ipse enim abstinet se
ab ope malo et non insuper facit
opera bona volat quidem non autem
in altum volat parva ergo
volatilia et non in altum vo
lantia manducabat Johannes
Magna autem volatilia et altum
volantia que altissima celi po
terant penetrare Christus post veniens
quasi Regi magno servabat Ille
enim post ea veniens magna vola
tilia et in altum volancia manduca
vit Idem docuit apostolos duo
decim et sub apostolis septua
ginta et ceteros christianos quibus
et altissima mandavit precepta
Antiquis dictum est Non occides
Ego autem dico Si quis irascitur
fratri suo sine causa reus
erit iudicio Antiquis dictum est
Non adulterabis Ego autem
dico nec nisi ad oculum concupiscas
Antiquis dictum est Non periura
re Ego autem dico omnino non iu
rare Antiquis dictum est oculum
pro oculo dentem pro dente Ego
autem dico Non reddas malum pro
malo Antiquis scriptum est Di
liges amicum et odies inimicum Ego
autem dico diligite inimicos vestros
Videns quibus Johannes predicabat
penitenciam peccatorum parva volatilia e
rant et non in altum volantia
quibus autem spiritualiora Christus
mandavit Magna volatilia erant
et ipsos penetrancia celos ut
dicere possint Nostra autem conver
satio est in celis Et ideo forsi
tan eis dicebat Nolite timere me
tus multis enim passeribus me
liores estis Item mella sunt
eloquia dei Ideo ergo Johannes
mel agreste edebat quia adhuc
ante Christum ante spiritum sanctum sub
lege constitutus legis utebatur
eloquiis insipidis et insua
vibus et agrestibus Nam si
filius dei sub lege factus est
quanto magis Johannes qui
vere Iudeus sed filius dei factus
est est sub lege erat et deberet
Sed sunt ecce sub lege ut secundum le

locuste quid sunt

mel

3m

gem et viuet et docet Propterea
quod contra legem aut fecit aut
docuit secundum primam tamen predicauit
Cristus autem multa contra legem
et fecit et docuit In sabbato opera
tus est et leprosum tetigit et alia
multa quia non custodiens et age
stibus legis videbatur Propterea
secundum suauibus et domesticas que
la pre superat sustepat Propter
ea Johannes agreste mel
manducauit Cristus autem do
mesticum Et si Johannes legis
et propheciarum omnem formam ad
implens spem gentium domina
tiue circa seipsum ostendans ca
pillatiuam et peregrinam tunicam
induebat quam Cristus suam lex
et prophete suis predicationibus in
putrescibilem et incorrupibilem
alias incorruptibilem texuerunt Ipsa
autem erat preciosus predicator con
dens attendentibus et credentibus
predicationibus suis Comede
bat mel siluestre et locustas
ondens eos qui longe vola
bat prope futuros sibi Et apostolus
ait ad gentes Vos autem aliquando
longe eratis prope facti estis in
sanguine Christi Et agrestium escarum
dulcedine future fidei docens
que ad sublacionem curacionis pro
cesseat mel siluestre edebat
Nota commendacio bona Et tunc ex
ibat ad eum omnis Jerosolima et
Judea etc. quando vox facta est in
deserto parate viam domini rectas
facite semitas eius Et am
plius resonabat conuersatio vi
te eius in heremo quam vox
clamantis eius et magis
conpauescere faciebat homines

opibus suis quam verbis Et for
sitan non secundum modos suos conuersacione
huiusmodi commendasset Quando omnis
Judea ad vocem eius conuersa ad
eum exiuimus verbis appa
ret quia dominus constitutus
in mundo non tamen visibiliter
sermonibus suis docuerat populum
suum Sed inuisibiliter in cordibus
hominum operans adducebat ad
fidem Iter enim hoc ad mone
bat Johannes ut viam do
mini super terram sed in cordibus
et sensibus hominum prepararet Er
go in prima facie quod vide
batur in corpore ambulans
terrena aut per corda hominum et
sensus manens singulorum
~~cogitaciones~~ conscias scrutabatur
Egrediebatur ad eum omnis
Judea ad comparacionem sanctitatis
illius quamuis poterat se arbi
trari iustum Mirabilis enim con
uersatio eius omnem populum fa
ciebat apparere culpabilem Ut
tam nemo in operibus suis
confideret sed omnis spem in cristo
sua collocaret Quemadmodum
enim si videris albam vestem
dicis satis candida est vestis
Si vero posueris eam iuxta
niuem incipiet sordida apparere
Et si vere sordida non est tamen
quantum ad similitudinem niuis
sordida inuenitur Sic quantum
ad comparacionem Johannis omnis ho
videbatur immundus Et vere ta
lis dicitur et propheta in populo ut
totus populus semper aliquid
nouum inueniat quod immi
tetur in eo Nam ad tanquam si
tudinem contendat se populus

Nota subito qualis esse debet

et emundet Si viderit ipos pri
cipes sordidiores eos qui se
Et baptizabant ab eo confite
tes pctā sua Confessio pctō
rum est testiom consciencie
deum timentis qui enim timet
Iudicium dei pctā sua confiteri
non erubescit non timet Per
fectus enim timor solvit omē pctm
Illic enim turpitudo confessionis
aspicitur ubi futuri Iudicii
pena non creditur Nunquid ne
scimus quia confessio pctōrum hʒ
pudorem et quia hoc ipum
erubescere pena est gravis Sed
ideo deus nos magis iubet
confiteri pctā nrā ut verecun
diam paciamur pro pena Nam
et hoc ipum pars est Iudicii
Dei mīa quem tacens ad
iracundiam excitavit sufficit et
solus pudor pro pena videns
autem multos Phariseorum et
Saduceorum venientes ad
baptm dixit eis Genimina
viperarum quis vos docuit fuge
a ventura ira facite fruc
tus dignos pnie Sicut medi
cus si viderit egrotantis co
lore intelligit spem passionis
ipius Sic et Iohannes mox
ut vidit phiseos venientes ad
se intellexit cogitacōs cordis
eorum forsitan enim cogitave
runt apud se imus et confite
mur pctā nrā quid est in una
hora erubescere Iusticiam a no
bis non querit nullum laborem
nobis imposuit baptizamur et
consequimur indulgenciam pctōrum
Sic cogitabat quid et modo ōs
qui faciende Iusticie opositi
non sunt Et ad baptm veniunt

Putantes quia per eos iustificat so
la aqua baptismatis Sed si
non precesserit bona voluntas In
sipiens pone Iohannes medicum esse
omnium aut ipius quam ferret medicinale
quo replete pctis essent precaduntur
conformes pmta digestionis impurita
tis et spuracie que intus erat
inclusa baptm esse lavacrum
sordium egressarum Nunquid facta
digestione impuritatis tu statim
sanus factus es Nunquid non
habes volunt Nunquid non est t
necessariam suppositio medicine Sic multa
diligentia necessaria est homini post confess
et baptm ut velut peccatoris
eius conformis aptura sanetur
Genimina viperarum Natura vi
perarum talis est cum mordet hoīz sta
tim currit ad aquam Et ante a
qua non invenit moritur Ideo
et istos vocabat Genimina vi
perarum qui pctā mortifera commit
tentes currebant ad baptm ut
quemadmodum vipere per aquam periculum
mortis evadebant Ita vipparum
natura est rumpere viscera
matrum suarum et sic nasci Sic
ergo Iudei assidue persequentes
pphās corruperunt matrem suam
sinagogam Sicut ipa lugens dicit
in Canticis filii mei pugna
verunt in me Ideo vipparum ge
nimina nuncupatur Item vipere
a foris speciose sunt et quam picte
habent aut veneno replete sunt
Ideo hypocritas et phariseos
vipparum genimina appellant quasi
similitudinem sanctitatis ostendebant
in vultu et venenum malicie
portabant in corde Quis vobis
ondit ne Ysaias ppha ostendit
nobis dicens lavamini et mundi

estote · absit. Ille enim sic dicit lavamini et mundi estote auferte nequitiam ab oculis vestris discite bene facere. Sed nos Ysaias docuit cuius nunquam spes nostra in agnatione ponitur sed etiam in operibus bonis. Nunquam David propheta ostendit nobis dicens asperges me domine ysopo et mundabor lavabis me et super nivem dealbabor · absit. Ille enim sic dicit sacrificium deo spiritus contribulatus cor contritum et humiliatum deus non despicies. Si ergo discipuli estis David cum spiritu contribulato et cum gemitu ad baptismum veniretis. Et nolite dicere quia patrem habemus Abraham. Quid enim prodest ei quem sordidant mores generatio clara aut quid nocet illi generatio vilis quem mores adornant. Ipse se vacuum ab omnibus bonis operibus ostendit qui gloriatur in parentibus. Quid profuit Cham quod fuit filius Noe. Nonne separatus est de medio filiorum quamvis secundum carnem super fratres natus fuerat. Sed adversus factus est servus. Nec familia eius sancta potuit defendere impios mores. Aut quid nocuit Abrahe qui patrem habuit Tharan luteorum deorum cultorem. Nonne separatus a genere suo positus est in caput fidelium ut iam non dicatur filius peccatorum sed pater sanctorum. Nec potuerunt gloriam eius sordidare patris errores. Nam et aurum de terra nascitur sed non est terra. Et aurum quidem eligitur terra autem contemnitur. Et stannum de

XX

argento egreditur. Sed non est argentum. Itaque argentum collatum servatur, stannum autem foras emittitur. Melius est de contemptibili genere fieri clarum quam de claro genere contemptibilem nasci. Nam enim de claro genere clarus nascitur gloria claritudinis solius est. Item quam de contemptibili genere contemptibilis nascitur turpitudo contemptibilitatis non est eius solius sed etiam generis eius. Nam autem de claro genere contemptibilis nascitur omnis turpitudo illius est solius. Porro melius est ut de te glorientur parentes quod talem filium habent quam tu glorieris in parentibus. Sic et vos nolite gloriari dicentes quia patrem habemus Abraham. Sed magis erubescite quod filii estis et sanctitatis eius non estis heredes. Ipse enim dissimilitudine [?] suo se coinquinat quasi de adulterio natus est qui patri non similatur. Sermo dictus ad Iudeos convenit et ad christianos quia sicut Iudei putabant se per hoc solum esse salvandos quia erant filii Abrahe. Sic et multi insipientes christiani per hoc putant se esse salvandos quia sunt christiani ad quos quemadmodum dicit Johannes. Nolite dicere quia sumus christiani sed facite dignos fructus penitentie. Potens est deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahe. Lapides quidem duri et adop[...]

[illegible] pulchre de nobili genere

pulchre pro [illegible] de mali hominibus [?]

Tharan pater fuit Abrahe et erat luteorum deorum cultor

Sed cum scitum fuit opus de eo de
scire nescit Sic et gentes cum
difficultate quod crediderunt Et
credentes in eternum permanent in
fide Nam securis ad arboris
radicem posita est Securis est
acutissima ira iudicatoris que totam
pressuram est inclusura Et si posita
est quae non precidit aut si
iterum pressura non fugat quae
posita est quia rationabiles
sunt arbores et in potestate habent
facere bonum aut non facere ut vi
dentes ad radicem suam posi
tam esse securim Timeat pressionem
suam et faciat fructum Nam
quamvis malus nec timore corri
gitur tamen bonus nisi timuerit
perit Ergo denunciatio ire
et si malis nihil agit Tamen a ma
lis corrigat bonos Vide autem
ad ramos posita dicitur esse secu
ris Ut cum precise fuerint iterum re
parent Sed ad radices ut non
reparentur extirpate quae quod
quoniam mundus iste inquit posita
est totus in maligno non erat
certa fine Castigabant pec
catores non consummabant propter
duas causas Primum quidem quia
oportebat homines esse in mundo
quamvis essent iniqui quoniam et ipse
mundus iniquus est Deinde quod in
mundo manente expectatio erat si
forte aliqui nascerentur iusti
ex generationibus iniustorum Nunc
autem hoc quoniam mundus iam finiendus
Ideo autem securis apponitur … non ca
stigant Nam peccatores succiduntur
propter duas causas Primum
quidem quia iam expectatio pe-

Prius propter duas causas castigabant peccatores et non consummabant

esse Si forte ex generationibus in
iustorum aliquem aliquid iusti nasca
tur Deinde quod nec conveniret ut in
illo saeculo mundo homines sint non sancti
Sicut scriptum est Terram sanctam inhabi
tabunt terram inique non compelle
tur de ea et item orat Isaias
Tollatur impius ut non videat
honorem domini dei Ergo quidem bap
tizo vos in aqua in penitentia Qui
autem post me venit fortior me est
Cuius non sum dignus calciamenta
solvere Ipse baptizabit vos in
spiritu et igne Quoniam missus est
Iohannes ad baptizandum non
enim propter necessitatem dandi bapti
zmatis Sed ut per occasionem ad bap
tismum venientibus predicaret filium dei
in corpore presentem Sicut testificatur
alibi dicens Sed ut manifestetur in
israel Ideo ego veni in aqua bap
tizans Ideo venire ad baptismum
et ipsum predicabat apertum ma
festum et eminentiam potentie eius
annuntiat Pedes autem ipsius intelli
gere possumus Christianos a quibus …
anos in quibus ambulat propterque
apostolos ceteros quod predicatores per
quos discurrit in quos et sic …
rat Iohannes Baptista Calciamen
ta autem quibus oportet pedes possumus
intelligere infirmitates quibus
omnes oportet predicatores vel sicut
quamvis fortia sunt Calciamenta ipsius
audi ipsum dicentem ad Ieremiam
Ecce posui te in hodierna die
civitatem firmam et sicut murum
eneum Haec ergo calciamenta …
omnes predicatores portant Ioha
nes ipse portabat sed dignius se

Calciamenta Christi omnes predicatores portant

3m

non esse portare pronuntiabat ut ma-
iorem ostenderet gratiam christi sanctis-
simus Johannes corporalis et aqua
corporis est ideo corporis ad corpo-
baptizat Christus autem spiritus est et
spiritus sanctus spiritus est ... quoque
spiritus ideo spiritus ad spiritu spiri-
tualiter baptizat Et quod iudex est
quam baptisat igne .i. in tempta-
cionibus Johannes autem sit corporalis
spirituale baptismum non potest dare quia
omnis beneficus maior est quam bene-
ficium est Nemo potest dignius be-
neficium dare quam ipse est Nec fa-
ctum quod tempore non est In ig-
ne baptisare non potest homo quia
homo hominis non potest esse iudex
Ille enim temptandi habet liberam quia
habet remunerandi potestatem Ergo quia
baptismum non soluit Johannis baptis-
mus sed in se includit quia enim bap-
tizatur in nomine christi utrumque
baptismum habet aqua et spiritus Et
quia christus et spiritus erat et cor-
pus suscepit ut et corporale et spiri-
tuale baptismum daret Johannis autem
baptismum non includit in se baptismum
christi quia quod maius est minus in
se includit quod autem minus
est maius in se includere non potest
Ideo apostolus cum inuenisset quosdam
Ephezeos Johannis baptismate bap-
tisatos iterum baptizauit eos in
nomine christi quia in spiritu non erant
baptisati Si ergo super Johannis bap-
tisma quod plenum quod non erat
Ad rectum erat iterum baptismum christi
dare licuit Quo tu heretice di-
cis quia super baptismum meum me-
lius non debes baptizare quod
minus habet in se baptismatis potest

nomine Deinde baptisantes
secundum morem hominis illius baptisa-
quam crucifixus est Si ergo deus
crucifixus non est in carne sed in-
te sed homo purus Nam secundum mor-
tem hominis puri baptisas
hoc autem purus spirituale baptismum
dare non potest Sunt super dicimus
Et ideo et baptismum tuum sicut ecc-
non tu Johannis baptismum erat .i.
in aqua non in spiritu Ergo Pau-
lus christi secutus exemplum
baptisauit eos qui Johannis
baptismate erant baptisati
quia et christus iterum baptisauit
eos quia a Johanne erant bapti-
sati sicut declarat sermo dicens
Ego quidem baptiso vos in aqua
ille autem baptisabit vos in spiritu
Nec videatur iterum baptisari
sed semel In quo enim apostolus
erat christi baptismum cum Johannis
in hoc baptismum nouum videba-
et non iteratum Si ergo per baptismum
Johannis quod et si perfectum non
erat Ad legitimum erat bap-
tisabat christus ut amplius ali-
quid daret hominibus quod post
impium baptismum dare non licet
sanctum Videamus nunc unus tamen
baptismatus qualis sit utili- Que sit utilitas baptismi
tas Et quid verbi baptismi
non sit potius in hoc loco tamen quod
est et dominus dixit de eo Et
uos mundi estis propter sermonem quem
locutus est sermo vobis Et apostolus
ait mundans eos lauacro aque
in verbo [illegible] et de illo
quod unum a fidelibus ignoratur
mundat scilicet liberat insimul ...
sed peccata non delinit aliquam non ad
iuuat Nec concupiscias malas
precidit ab ea Nec carne a

mala volute gaupiscit Hoc fat
vom dei mdu quod faciebat an
lex Justicia gmd ondebat ai
ma aut no adiuuabat. qmd
ome vom lucerna est Et no
est vitnd Item aqua pficit q
peta qmdem que iam precesse
ut in opns abluit et hoc
si penitiut aiaz aut no scti
ficat Nec gaupias cordis aut
cogitaciones malas ptidit s;
repellit ab ea Sz nec carles
gaupias reprimt Cum go no fu
erit sic Baptus ut mereat acci
pe spm sctm in corpore qmd
Baptus est et peta eius indul
ta sut Sz in aia cathecuminus
est Sic eni scriptu est qma q
spm xpi no hz hic no est eius
Propter quod caro eius pcea pe
iora ei gmnat peta qma no
hz in se spm qsuate se sz
vacua est domus corporis eius
Propterea spus ille immundus
domu eius vacua et mda
ta doctrinis fidei quasi scopis
lite intrans septuplicem habitat
in ea qm verba fidei que
appellant scope ab ignorantia
mudat no a petis no a co
rupns Baptmi aut spus pficit
qma ingrediens spiritus cir
cuplectit aiam et quasi muru
quod inexpugnabili circuit
ea et no pmittit ut carles
gaupiscencie et cogitatoes pua
leat cont ea Non qmd facit
ut aia concupiscat s; tenet
aiam ut no ei qsenciat s;
vincat ab ea Ergo qmd spus
sctus cocupiscit qd si carnem
sz

Sed sctm aiaz adiuuat a spu
ut gaupisc eius no eueniat ad
effectu Temptacionis ignis et
tribulacionis Baptimq ignis hic
opatur Comburit eni carne et
cogit ut nec cocupiscat cito Sz ut
nec gmmet gaupias Na aia
spus et spirituales penas timet
Carles aut no timet Unde et
sctu penas huius seculi gtepnut
et futuru Judicem timet ubi
spus cruciant Caro aut spuales
penas no timet Carles aut
timet Ideo mali no cessat peta
re nisi eos iudicia carlia et
terena copescat Ideo go sciens
dns qma caro carles tmmodo
penas timet spuales aut no
timet mittit sup servos suos car
les temptacoes et tribulacoes ut
cobusta caro teneat disciplinaz et
timens angustias suas No cocu
piscat malu qma importuna
caro et cocupiscens si secura fuit
et si no viderit servos dei tm sor
didat stultitate eoru et iniquitat
et requiesce no pmittit Unde iu
sticia in temptacoibus floret In
psperitate aut marcida est Que
admo si focu posueris sup tra
gburit ipas radices herbaru In
loco illo iam no facile nascit
herba Sic et temptacionis ignis
positus sup carne comburit ra
dices gaupiaz in ea ut no facile
gaupiscat Vides go qma aqua
ptenta lauat peta Spus aut
repellit gaupias et puale no
sinit Ignis aut gaupiaz ypas
radices gbnt qua ptita peta
tollit Spus pitua impedit ygs

Quid pualet

3m

adversus futura premunit Quid
aut est baptisare in igne etiam
omnis sermo demrat dicens Cuius
ventilabrum in manu sua ven
tilabrum iudicium est per quod deus
singulos homines temptat in
tinctorum corda diiudicat Ergo
nemo quamvis in aqua vel in
spiritu sancto baptisatus statim ad
perfectum est baptizatus nisi eum dominus
invisibiliter baptizaverit in igne tempta
cionis quia si non fuerit ignis tem
ptatus non potest esse probatus Species
aut temptacionum sunt multe
Temptantur enim homines aut
in infirmitatibus aut in dampnis
rerum suarum rerum suarum aut in
mortibus carorum suorum Sicut Job
et Thobias alii in cogitacionibus
perversis aut in desideriis aut
in ~~diffidencys~~ diffidenciis Unde
dicit propheta Proba me domine et
tempta me ure renes meos et
cor meum quia misericordia tua ante
oculos meos est et complacui in
veritate tua Item Salomon dicit
de sapiencia Quoniam in temptacione
ambulat ad eo et eligit eum
in primis timore et metum ad
ducerit super eum et cruciabit eum
in tribulacione doctrine sue donec
temptet eum in cogitacionibus
eius et credat anime eius Alii
in persecucionibus dicente propheta
Ex persona martirum Igitur pro
basti nos deus igne nos exami
nasti sicut examinatur argentum
Unde Salomon sciens quod servos
dei oportet temptari admonet
dicens Fili accedens ad servitu
tem dei sta in iusticia et timore

Quibus multi temptantur

et prepara animam tuam ad tempta
cionem Et sunt sicut dicamus Quod — Auctor pulcr
adversitates que nos sine nostra
culpa tribulant in hoc mundo
baptismus est ignis est quia si
eas magnanimiter sustinueris nec
murmuraveris contra deum compu
tatur tibi taliter afflicto pro peccato quod
commisisti Si autem non peccasti quod
est difficile et ignis ille temp
tacionis cremat animam tuam non emunct
sordes peccatorum quas contraxit
ipsam animam tuam facit splen
didiorem et quanto gravior fuerit
temptacio tanto magis facit cla
rescere animam Et in aqua quidem
semel baptizamur in igne autem
sepe dum vivimus Quoniam enim vi
ta nostra in hoc mundo numquam
munda est a peccato aut enim vi
dendo aut audiendo aut lo
quendo aut cogitando que non
expediunt semper aliquid sordium
Sic semper ignis tribulacionis
reddere potest et hoc optabilius
est nos sapientibus quia scriptum
est Beatus homo quem deus ar
guit Super terram corpus autem p
contrarium rei ignis et venti
labri una est sermonis Unde secundum
proprietates sermonum puta dicam
esse ignis et ventilabri sunt
omnes tribulaciones que contingunt
hominibus secundum carnem Et baptizati
ignis persecucionis aut
generalis nec electorum sit venti
lacio ventilabri celestis Et
permundabit aream suam Area est
ecclesia Horreum autem regnum ce
leste Ager vero hic mundus
Sicut ergo pro familias mittet

Messores mittit deus

Messores mittit festucas de
agro et comportat eas in are-
am ut illic trituret et ven
tilet et discernat triticum a pa
leis. Sic et deus mittens
apostolos ceteros quoque predicatores
siue doctores quasi messores
petit omne genus de mundo et in
aream ecclesie congregat. Hic ergo
triturandi sumus hic ventilan
di. Sicut enim granum tritici in
clusum in palea foras non egre
ditur nisi fuerit trituratum. Sic
et nos de impedimentis mundiali
bus et de rebus carnalibus qui
in palea inuoluti difficile egre
dimur nisi fuerit aliqua tribu
lacione excitatus. Nam sicut
plenum quidem granum modo in
leuiter percussum fuerit de palea
sua excutit foras. Si autem sub
tile fuerit tardius egreditur
quod si vacuum fuerit foras iactatur.
Sic omnes quidem homines in re
bus carnalibus delectantur sicut
granum in palea. Sed qui fidelis

Qui fidelis est et tribulatus fugit ad deum refugit

est et boni cordis hic modicu
lam modo ut leuiter tribulatus
fuerit negligens que sunt car
lia currit ad deum. Si autem mo
dicum infidelior fuerit cum gra
di tribulacione vix recedit et
uadit ad deum. Cum autem est
infidelis et vacuus omni-
no contentus fuerit sicut granum
vacuum de palea non egreditur.
Sic et ille a carnalibus rebus
et de impedimentis mundialibus
nunquam egreditur nec transit
ad deum. Sed illic in malis co
stitutus conterit ut cum fidelibus
quasi cum paleis foras proicitur.

Et sicut triticum primum quidem tri
turatur. Et cum trituratum fuerit iacet
cum paleis in vno loco confuso po-
stea autem ventilabitur ut que fue
rant iam distincta corporibus sepa
rentur et locis. Sic et populus in
ecclesia aut motibus conterit' car
lium passionum autem sepe vrgencium
aut castigacionibus corporalibus quasi
virgis quibusdam aut conculcacioni
bus inimicorum et superborum quasi
calcibus irracionabilium iumentorum
ut disiungant' fideles ab infideli
bus per diuersas conuersionum species.
Sed autem disiuncti fuerint ab in-
uicem actibus adhuc tenentur
in ecclesia mixti. Idcirco oriet'
persecucio quasi ventus ut ven
tilabro quodam iactati qui iam
disiuncti erant actibus separent'
et locis. Et sicut triticum in
dum sic sancti probati in regnis
celestibus reponant'. Vides ergo
quia temptacio non perdit sed manife-
stat eos qui in pace non appa
rebant. Sed forte dicas. Quomodo
melius erat ut deus ab
inicio electos homines de ecclesie
vocasset ut non semper ventilaret'
eciam sed magis in pace consisteret.
Audi nunquid tu potes cum sit
messis tua in agro triticum a
paleis separare. Et si temptabe
ris ut paleas a tritico seperas
et triticum simul cum paleis simul
perdis. Sic non poterat fieri ut
de Iudeis deus aut gentibus
iam electos sine temptacione dis
cerneret et vocaret. Quid quasi cogo
sciat primum aut voluntate eius si
~~net et vocaret~~ errat aut pec
cat non apparet vtrum propter malum
propositum suum peccat aut propter ignoranciam

De palma et victoria — ziiij

Si autem cognovit christum et iusti
ciam eius et erraverit aut pec
cavit tunc manifestus est quia
non ideo errat aut peccat quia
nescit quid sit deus aut que
voluntas ipsius Sed quia non
diligit voluntatem dei hec sine
temptacione non fieri potest Et
te enim si palme proposita non sit
in stadio athleta volente luc
tare culpa non potest quasi
infirmus Incertum est enim utrum
ideo luctari non volt quia in
firmus est aut quia non videt
propositam palmam / quod si palmam
videat et luctari nolunt mani
festum est quia propter desidiam suam
non volt luctari Sic et gen
tilis resurreccionis primam nescit
nec futurum esse iudicium credit
non potest cognosci utrum ideo non
facit iusticiam quia non accepit iu
sticiam aut quia intellectum mente
dem spectat de ea Si quod factus
sunt christiani et cognovit fu
turum esse iudicium Aut pec
cans manifestus est ideo pecca
re quia non amat quod bonum

Dubium pulchrum
Adhuc forte dicas hec si hominis
auditus deus autem qui cordium fu
turorum est cognitor potuit scire
quis qualis erat futurus Sed
audi in iudicio christi iusto non
solum queritur ut christianus con
gnoscat se iuste iudicari a
christo testimonio cogitacionum suarum
et operum probatus sunt scriptum
est cogitacionibus invicem ac
cusantibus aut eciam defende
tibus in die cum iudicaverit deus

De tritico

occulta hominum [illegible] ecce homo et
opera eius Item arguam te et
statuam contra faciem peccata tua Si
ergo homo non cognoscens christum
neque iusticiam eius secundum scienciam dei
condempnatur adeo quod cognosceret
se iuste condempnatum Nam
deus qui cognitor cordis fuit
quia iuste eum condempnavit
Iste autem peccator non intelligit
iuste se condempnatum et dicet
propter quid et ego si cognovissem
eum et mandata ipsius suscepissem
fidem eius et non declinassem
a mandatis ipsius Ideo ergo
omnes ad cognicionem veritatis ad
ducit ut manifesti sint peccatores
quia non ignorancia iusticie
sed proposito peccavit in malo et
non ignorantes christum recesserunt
a christo Sed magis peccatores inveniuntur mali
diligentes Sicut ergo quando de Iude
is et gentibus vocabantur elec
ti vocari non poterat quanto ma
gis modo non possunt fieri electi
christiani cum omnes de christianis
parentibus nascerentur Et non
tamen ideo sunt christiani quia cre
dunt in christum aut diligunt eum /
Sed quia de christianis parentibus
procreantur et vocacio eorum fit
non secundum fidem sed secundum gene
racionem ergo est ut omnes boni
et mali christiani fiant et omnes
agnicionem veritatis accipiant et
post ea in ipsis temptacionibus pau
ci eligantur / De multis enim
pleantur quod dictum est multi
sunt vocati pauci vero electi
Nunquid tu reprehenderis qui
a tritico separas paleas et ita
dico

Item

De Tritico

recondis. Nec enim est ratio ut cum tritico reponas paleas et ita recondas quia nec sunt necesse tibi ad usum. Et quod deus culpe quia a fidelibus separat infideles qui quod perficiunt ad gloriam eius. Et ille quidem palee per naturam sunt ut sicut palee et triticum est quod per infideles autem non per naturam sunt ut sicut infideles sed sunt propria voluntate repellentes a se medullam iustitie. Ergo ille palee que non potuerunt triticum esse comburuntur igne quo infideles dignum combureretur quia poterat triticum esse nisi a se medullam iustitie. ~~Ergo ille palee~~ precissent. Et unde qui non dicit mundabit aream suam sed permundabit. Per tempora enim usque ad consummationem seculi semper necesse est ut diversis modis temptetur ecclesia donec permundetur. Et ideo ecclesia christi mundi in temptationibus dimissa est. Et primo quidem ventilaverunt eam Iudei deinde gentiles nunc heretici. Postmodum autem ventilabit antichristus. Sicut enim cum modica aura est non permundatur tota tertia massa tritici sed leviores quidem palee modica aura iactantur graviores autem remanent et vana grana. Necesse ergo est ut maior superveniat ventus et ut graviores palee et vana grana iactentur. Sic et quando modica est temptatio illi tantum pereunt de ecclesia qui multum

Infideles nulli sunt a natura

De ecclesia

sunt infideles. Ideo necessaria est temptatio maior ut omnes infideles plenius repellantur ut purgetur ecclesia. Et modo quando temptationis quasi modico flatu flante possunt homines recedere. Si autem surrexit maior tempestas et illi qui videntur stabiles sunt cadunt. Tunc venit Ihesus ad Iohannem a galilea in Iordanem ad Iohannem. Cum Iohannes predicabat dicens Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum celorum ut testimonium accipet a Iohanne Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. Et ut confirmaret predicationem ipsius ut videntes homines christum tam esse sine peccato quam peccatorem baptisari dicat apud se Si ille de cuius innocentia ipse baptista testimonium dedit baptismum necessarium se habere putavit quanto nos necessarius penitentia qui sumus cooperti peccatis. Iste testificatus fuerat Iohannes qui ego baptizo vos in aqua. Post me autem venit fortior me. Ipse vos baptizabit in spiritu et igne. Ideo tunc venit etiam ut hoc testimonium eius ostenderet verum ut in baptismo eius aperirentur celi et descenderet spiritus et pater clamat de celo ut per hoc manifestum efficiatur quia vere dignior erat Iohanne. Sic enim cum precessit lucis lux non expectabat occasum luciferi sed ita precedit. Sed adhuc eo ascendente accenditur et suo lumine obscurat illius candorem. Sic et Iohanne predicante autem christum christus non expectavit ut cursum suum Iohannes compleret. Et sic ipse veniret in medium

3m

Sed eo adhuc docente apparuit cum
p comparatom doctrine sue quel o
peris predicatom Johannis faceret
neq; videri iusticiam unde p(ri)ma
cepit xpus predicare ad se cur
rentibus omnibus vilint doctrine
Johannis unde discipuli eius vi
dentes dicebat ad eum Rabi Et
te cui testiom phibebas ecce h
baptisat et omnes veniunt ad eum
Deinde venit ad baptism no ipe
remissiom pctoru acciperet p bap
tm Sz ut sctificatus aquas re
linqueret postmodum baptisandis
adhuc aut ut qm huanam suscte
pit naturam totum huane nature
inueniat implesse misterium
Nam quamuis ipe non pctor erat
tn naturam susceperat peccatricem
propterea et si ipe baptismate
no egebat tn carli nature opq
erat Johannes phibebat eum
dicens Ecce a te ego debeo bap
tizari et tu venis ad me Quo
go desiderio tu inde descendisti
Ergo ut tu me baptizes est y
donea raco ut iustus efficiar et
dignus celo ut aut ego te bap
tizem que e raco ut iustus ef
ficiaris Sed ipe es iustie radys
ut in celum ascendas Sed in
in celo es Et si volimte de ce
lo descendis tn es spus ego au
ro dunqm caro spui sctificare
pt Magis aut spus sctificat
carnem Eius em creandi est
cetnus spus est et sctificandi
ptas Quemadmodum diuicas a paupere
diuitias qm Magis aut a di
uite pauper Quare homi de celo
descendit in tra non de tra asce
dit in celum Ille aliquando lucifer
qui mane oriebatur cogitabat
apud se dicens Super celum asce
dam Si go ille angelus co
stitutus et sola cogitatom sup
bie depositus est de angelica
gla ad ignomiam tenebrarum
Ergo quid merear pati Si
homo carlis et corruptibilis
constitutus tante superbie opus
impleuero et dignum me estia
uero totius creature dominum
baptisari aut illi Dhus Sine
modo Sic oportet enim nos imple
omnem Justicia Non denegat
eminenciam ptatis sue Sz miste
rium dispensacomis ondit dicens
Sine modo i scio quia h est
iustum ut tu a me baptizeris
Sz modo sine vt iusticiam baptis
non verbis Sz factis adimpleam
primus suscipiam et postea pdica
bo Quod go dicit Sic oportz
nos adimple omnem iusticiam
Non hoc significat ut si fuit
baptizatus Sz sicut idem quodmodo
baptis iusticiam prius factis im
pleuit Vnde et lucas testatur
de Act pmo de illo dns Primum
quidem smoz feci de omnibus o
theophile que cepit deus face
et doce aut Ita sic opz nobis
iusticiam imple oz i. quo et bap
tism impleuis iusticia Quomodo
implet iusticiam baptism xpus
sn dubio sm dispensatom huma
ne nature homi em est opus
hre baptiatle qm sedm natura
carlem omnes sut pctores Sicut
go impleuit iusticiam baptismi
Sicut impleuit iusticiam nascendi
manducandi et bibendi dormi
endi et lassandi Sic et suscepit
de temptacomibus sui et estiuie et fuge

e

et mortis iusticie et passio
nis et mortis et resurrectionis im
plevit iusticia secundum dispensacionem
gracie suscepit humane nature
omnis iusticias istas implevit
Ergo sic et natus est ut non
homo sed ut deus quia homo
sic crevit sic esurivit sic temp
tatus est sic fatigatus est ut
homo puro Sed deus in homine
quia homo sic alligatus sic
flagellatus sic crucifixus est
et mortuus non homo sed per dis
pensacionem deus quia homo
Sic autem hec omnia priusquam ho
implevit Nam non secundum dispe
sacionem humana implevit omnia
sed secundum naturam Christus autem dis
pensacionis est autem non natu
re / Et ea que passionis sunt ho
passibilis paciatur Cum autem
dicente Iohanne Ego a te de
beo baptizari Sinite itaque non
sine ostendit quia per gracia Christus
baptizavit Iohannem quemadmodum in
secrecioribus libris manifeste
hoc scriptum sit Et Iohannes qui
dem baptizavit eum in aqua
Ille autem Iohannem in spiritu Iesus
autem baptizatus confestim asce
dit de aqua Non invenimus que
de causa positum est quia con
festim ascendit de aqua quid
enim interesset si tardius ascen
disset Ergo potuit sic dici Iesus
autem baptizatus ascendit de aqua
Posito autem statim Christo ad miste
rium pertinet omnium qui per modum
fuerat baptizandi Ideo dixit
confestim Non dixit egressus
est Sed ascendit quia omnes qui
digne sunt omnia membra iustie
forati et conservati baptizantur
in Christo confestim de aqua ascendunt

id est proficiunt ad virtutes et ad digni
tates sublevantur celestem Qui
enim ingressi fuerant in aqua car
nales et filii Adam peccatores confestim
de aqua ascendunt spirituales fi
lii dei facti sunt Et nec immerito Dicas
quia multi quales fuerunt ante
baptismum tales permanent et post bap
tismum Scias quia illi non in pena bap
tisantur nec toto corde penitet eos
fecisse quod fecerunt Sed retento
peccandi proposito baptisantur Ideo
non proficiunt de aqua Ergo quod
ex sua culpa non proficiunt baptizati
quid ad baptismum Scriptura enim
de veritate baptismi loquitur Nunc
post eius preparare baptismus qui in
digne fuerint baptisantur Et ecce con
festim ascendit de aqua festinans
ad temptacionem quam dyabolus ad libe
randum genus humanum quia enim urge
gebat eum Sicut enim dux qui a ty
ranno deputatus ad bellum mox
ut signum expedicionis et processi
sionis accepit festinat exire sci
ens quia tarditas eius periculo
est provincie Nam tirannus sci
ens adversus se principe deputa
tum et si levius agitur fuerat crude
lius agit Sic et Christus ex quo
baptismatis signum accepit fe
stinabat accipe spiritum sanctum quasi
arma celestia et exire sciens
quia tarditas eius multitudinis erat
interitus Nam dyabolus audito quod
filius dei descenderat in hunc mun
dum adversus eum vehemencius fe
stinabat omnium hominum corda in
peccatis et infidelitate concludere
putans se tunc posse perdere quantum
non posset Christus salvare Et aperti
sunt ei celi Non rupta est enim

Nota Iohannes baptizavit in spiritu et Iohannes Baptista in aqua

Christus baptizatus confestim descendit de aqua

creatura ipa celoru sz p baptm
oculi sensus eius apti sut ut
videat que sup celo sut Si enim
celi creatura rupta fuiss3 nec di
cisset ei apti sut celi quia qd
corlit apitur omnibus e aptu
rna aut spualr illas solus q
illmant in spu Sicut Stephanus
qui repletus spu sctu dicebat
Video celos aptos et filiu hois
stantem a dextris dei Sz dicet
aliquis . qui enim an oculos fi
lii dei clausi fuerat celi qui
etia constitutus in tra erat in
celo Si ea que supius dixit
Sic oportet nos imple omem
iusticiam unde intellexisti no
dubitas qd scdm misteriu apti
sunt ei celi Nam sicut scdm
dispensacoem humanam baptizatus
est Scdm suo natura diuina
baptismo non egebat Sic qr huma
na dispensacoem apti sut ei celi
Scdm aut sua natura erat in ce
lo Ergo nuo deo no apti sunt
posito extra carne nec puro hoi
ext carne deum Sz deo quia
homi ut exemplo eius intel
ligamus quia omes homines certi
qui baptizantur merent here scm
apiuntur eis celi Et vident ea
que sut in celo Non carnalibus
oculis videndo Sz spualibus
fidei credendo Qui enim non
credit ea que glosa et biblia
a deo reposita pmittuntur in celis
ante oculos cordis eius obdu
rati sut celi Et cu corpe sit
in tra animo est in celo Sic ap
oportet credere quia vere apti sut
ei celi quia forte erat inuisibi
lia obstacula quidam primus quibus
obsistentibus aut defunctoru
introire non poterat celos quos
homines nec clausos pnt aspice
nec aptos tn hoc modo sic ad
intelligatur Celi apti sut ei
no sic est intelligendu Ap
ti sunt ei celi i . xpt eu gra
eius Apti sut aut non ei sz
omnibus ppt eum Et si sin
gulis quibuscunque gnatoibus
erat iusti quibus aperirent
tamen item ceteris pctoribus
claudebant et nullus potat
esse ta iustus ut dignus eet
apire portas celoru quod in
troitu omi homi plusqz nec
natus est xpus baptizatus sed
fuatus est gra illius solius
apti sut celi exemplum si ab
impatore querat homo aliqd
beneficiu dignitatis Et ipse timo
non hz fiducia petendi nec au
dacia impetrandi vadit ad fra
tre impatoris ad amicu caris
simu ut intercedat ad illu Sic
ille dicit Ecce ego hoc bn
ficiu no illi do sz t i illi ppt
te do Nam non illi donat
tur datur Sz illi ppt que dat
Sic et hic dicit ei apti sunt
celi i ppt eu nobis apti sut
Nos aut in madte scie quia an
xpm et si apiebatur iteru
claudebant Nam iusti quidem
forsitan ascendebant in celu
peccatores aut nequaquam Ideo
aut dixi forsitan ne quibusqz
placeat et an aduentu xpi
aliquos iustoru potuisse ascende
in celu alioquin nullam dicaz
tn xpm arbitror ascendisse
in celu ex quo peccauit et clausi

O tardi corde

sunt ei celi Sed omnes in inferno
detentas propter quas etiam
descendit ad inferos Sunt
ipse in sapientia dicit descendam
ad inferos inferiores partes
terre et visitabo omnes dormi
entes et illuminabo sperantes
in deum Aperti sunt ei celi
Sic sunt aperti ut nunquam nunc
claudantur Ante baptizato
quidem christo aperti sunt ei celi tamen
postquam vero tirannum vicit per
crucem et resurgens ab an
gelis portabatur in celum vi
dentes angeli portitores quod
celi iam non erant claudendi
Sed omnes iniusti et peccatores
parati ascensuri erant in ce
lum et statim ante tribunal christi
quod non erat necesse porte celi
celos post ea iniquitas clauden
do Ideo non dicit aperire portas
et introibit rex glorie Iam
enim erat aperte sed tollite por
tas principes vestras Aut ita
celi sunt scripture divine propheta
rum explorata in quibus habitat
deus De quibus scriptum est
quoniam videbo celos tuos opera
digitorum tuorum Ergo qui
baptizatur et inuitur accipe spiritum
sanctum qui aperient ei omnes
scripture ut intelligat que
ibi posita sunt misteria veri
tatis Propterea autem non om
nibus aperiuntur quia quidam sine
baptismo habentes non possunt
accipere spiritum veritatis quosdam
autem non baptismus impedit
ne accipiant spiritum veritatis
et aperiantur eis scripture Sed
propositum malum quamuis fuerint
baptizati Sicut enim in celo

celatur deus sic et in scripturis
absconditur Et sunt hec celis cor
le omnes homines quidem vident
non autem aspiciunt deum habitantem
in eo Sic et scripturas divinas omnes
quidem homines legunt non tamen omnes
intelligunt deum veritatis positum
in scripturis nisi qui sine sit bap
tizatus ut accipiet spiritum sanctum
Unde et apostolis prius quam baptiza
tur in spiritu sancto clause erant eis
scripture prophetarum exponentes de
christo Sicut scriptum est O tardi cor
de in omnibus que dixerunt prophete
postquam autem aperuit eis sensum in
sufflato spiritu sancto tunc reserate sunt
omnes scripture ante oculos cordis
eorum ut intelligerent que scripta
erant de christo Et ideo forte quod
dicitur aperti sunt ei celi apud
marcum autem vidit scindi celos
quia quod secundum hanc humanitatem scrip
ture in aliquo sunt scisse Nam quot
tidie ad confirmationem fidei quod eis
accipiuntur exempla sed marcus
autem etiam scisse sunt et inutiles
facte quia post christum iam lege
et prophetis non creditur secundum humanitatem
christi quam celo sublimiori et
nobiliori Et vidit spiritum descen
dentem sicut columbam et veni
entem super se In quo mi
sterio natus est christus in hoc mi
sterio et spiritum sanctum accepit Sic
enim filio dei baptismum recipiente
spiritum autem descendente nunc
in forma stabat humana aliter in
specie descendebat columbe Tertio
autem nec in forma stabat humana
nec in specie descendebat columbe
sed in voce tamen audiebatur descen
dente de sursum Sed hec confessio est

3m

insipienciam hereticorum pruden
tiores autem heretici non dicunt tres
eorum esse deum sed tres habere eandem
substanciam quam Macedonii qui hono
rius confitetur. Videamus ergo quis
ergo est cui sit equalis non dixit
hic est filius dei sic dilectus ut
me quemadmodum deus. Ita et spiritus
sanctus videatur pater Christi fuisse.
Nam si equales sunt per omnia que-
admodum ille paternitate et hono
ratus habet et spiritus sanctus. Si
autem deus quomodo pater est quia
filius habet spiritus autem sanctus non
est pater quia nec filius habet nec
est per omnia equalis nec dem
est. Sic sunt filii mei dilecti
nec in Christo etiam filius que-
admodum Christus. Si autem non est fi
lius sed minister fidelis Christi fi-
delis non est equalis Christo. Est
sicut columba. Ideo spiritus
sanctus speciem columbe suscepit
quia pre omnibus avibus hec
cultrix est caritatis. Omnes enim
species iusticie quas habent servi
dei in veritate possunt habere et
servi diaboli in simulacione. Sed
enim diabolus et mansuetos et
humiles habet castos et elemosinari
os et ieiunos et omnem speciem
boni quam creavit deus ad sa
lutem hominum. Ipsas species et diabolus
introduxit ad seductionem ut in
bonum verum et bonum simulatum
confusio fiat ut simplices ho
mines qui boni veri et boni
simulati differenciam intelligere cau
te non possunt dum querunt bo
nos dei veros incurrant in
seductores diaboli. Sola autem
caritate spiritus immundus non pe
imitari primus autem species iusticie

Notabile dictum de fructibus dyaboli

In impositionibus inveniunt sola
gratia vere caritatis non inve
niunt nisi in servis dei. Ideo
ergo habet privata speciem vere
caritatis sibi soli servavit spiritus
sanctus ut per illius iusticiam (?)
et testimonium sic cognoscatur ubi
est spiritus sanctus quemadmodum
per gratiam caritatis. Hic est filius
meus dilectus in quo michi
bene complacui. Et inde in
monte sic dixit: Hic est fi
lius meus dilectus in quo
michi complacui. Ipsum audite.
Hic autem tunc non dixit in quo
complacui quia illic iam cogno
scebant ex parte filium dei. Sed
quia putaverunt errantes eum
Moysi et Helias similem esse.
Ideo addit ipsum audite. Non
ut legem et prophetas non au
diat sed ut evangelium am
plius audiat quam legem et prophetas
ut sciat quia dominus ipse est
legis et prophetarum. Hic autem cum
adhuc non cognosceretur Christi
persona non conveniebat dicere
ipsum audite quam qui persona
firmiter cognoscitur tunc et fideliter
doctrina suscipitur. Quam persone
dignitas commendat doctrina.

Tunc Ihesus ductus
est a spiritu in de
sertum ut tempta
retur a diabolo.

Ex hoc quod subiungit ut tem
tare a diabolo ostendit quia spiritu
sancto est ductus non quasi
inferior maioris precepto. Sed
quasi maior minoris hortatu.
Nam non solum ductus aut
adductus dicitur qui aliena
potestate ducitur sed etiam ille qui
alienis rationabilibus exhortacionibus

placatur Sicut scriptum est de
andrea / hic invenit simonem
fratrem suum Et dixit ei Inveni-
mus messiam quod dicitur xpistus
et adduxit eum ad xpistum Et
ecce nunc pietate eum adduxit : sed
oracione placavit · quemadmodum
Si miles militum videat ducem
tem tirannum et det consilium re-
gi dicens exi obviam illi quia
tota perit provincia Nam for-
tior est tua fama quam ma-
virtus Et ecce hic a angelo
militum ducitur tamen non est mirum
eo quod ducit ad homines quando
diabolus vadit diabolus ut temp-
tet eos, nunc homines ad dia-
bolum ut temptentur ab eis, quod
ante adventum xpisti ire non po-
terat diabolus Ideo venit in
diabolum xpistus precedit Constat
Quatuor sunt baptismata in nobis ee quinque Baptisma-
ta unum in viro Sicut et xpistus
dixit / Et vos mundi estis propter
sermonem quod locutus sum vobis nobis
2m Ideo primum / Secundum in aqua Sicut
dictum est inaudum Tercium autem
3m in spiritu sicut scriptum Et primo
Iohannes quidem baptizavit aqua
vos autem baptizabimini spiritu sancto /
4m Quartum vero in igne quod
est temptacio prius quam autem
baptisantur homines in igne
Testis est dominus per Ysaiam
et auferam iniquitatem sordes fi-
liorum Israel de medio eorum
et sanguinem eorum mundabo
in spiritu iudicii et spiritu combustio-
nis ardoris Consequenter propheta
ait Quoniam probasti nos deus
in igne examinasti nos sicut
examinatur argentum Et primo

Transivimus per ignem et aquam et
induxisti nos in refrigerium Si-
cut enim aurum et argentum com-
bustus in fornace sordibus co-
latur Sic homo in fornace te-
ptacionis immissus depositus peccatis
4m mis sanctificatus Quintum in mor-
te Sicut ipse dicebat Baptismo
habeo baptizari et quomodo coartor donec
perficiatur Quintum autem peccator in-
stificatus est a peccato quale autem
peccatum remittitur in morte sciet
quod intelligit pro quali peccato
introductum est mors Nam si
propter peccatum moritur homo sine
dubio solvitur propter quod moritur
Ideo deus pro quo xpistus est
in verbo factus sub lege / a
Iohanne autem in aqua / a predicando
in spiritu Nunc a spiritu ducitur in deser-
tum ut baptizetur in igne tempta-
cionis postremo baptizatus in
morte Hic nunc videamus qui
sunt qui baptizantur in igne et
qui baptizantur in igne Ut autem
sciamus videndum nobis est quid
est quod dicit Tunc ductus est
quem clamavit de illo hic est
filius meus dilectus in quo com-
placui Videns ergo quia nemo
baptizatur in igne temptacionis
nisi qui factus fuit filius dei
Quamdiu enim cathecuminus est
homo nondum abrenunciat dyabolo
et omnibus operibus eius plenius
Baptismus autem xpisto se tradit dicens
abrenuncio sathane et omnibus
operibus eius Ideo cathecumino
ei constituto quamdiu sit prius ad
hunc post baptismum autem quando alie-
num factum tota virtute persequitur
Baptismum autem signaculum est fidei

Nunquid miles post miliciam si
gnatur ut iam sedeat et qui
escat Sed magis ad miliciam
ut per modum militet et laboret
Nam et athleta ad clamorem un
gitur ut ~~contra dyabolum quasi~~
~~athleta spiritualis hic ideo oleo~~
~~crismatis ungitur~~ luctetur
Sic et spiritualis homo ideo oleo
crismatis ungitur ut contra dya
bolum quasi athleta spiritualis
luctetur Sed quia tam multi
temptati fuerint superantur et
pereunt Illi tales non a spiritu du
cuntur ad temptacionem suscipien
dam nec sunt filii dei Unde qui
spiritu dei aguntur hii filii dei sunt
Sed a peccatis expelluntur [illegible] /
Qui autem a spiritu dei ducuntur ad
temptacionem non superantur / Quia
autem dyaboli non in igne bap
tisantur quasi quia non possunt fi
eri ut depositis sordibus emun
dentur quia totus est sordidus
Sicut ipse laterem aqua lauat /
nunquam aliquid ~~bene~~ mundatur sed
magis commoto luto sordidatur
Ille enim mundatur in quo est
aliquid boni quod emundetur
utputa Sed bonus hic turbis
uentis fiunt sordidatus temptatur
ut bonum eius illud uidetur
In illo autem quod mundandum est
in quo nichil est boni Sed hoc
tu uideris aliquem peruersum
corpore nunquam estuari aut
perturbari Sed cum uideris here
ticum nunquam persecucionem tempta
cionis pati noli scandalum
pati nec dicas quod heretici
nunquam persecucionem patiuntur
Sed semper fideles Unde mali
homines nunquam pulsantur

Sed semper boni Scito quod
qui filii dei sunt hii tali modo
a temptacionibus capientur In
igne ueniat tibi in mente
quod te docuit Paulus apostolus
dicens Et omnes uolentes pie
uiuere persecucionem paciuntur / ma
li autem homines et seductores
proficient in peius errantes
et in errorem mittentes Unde
uideamus quot baptismi sunt

Primus fuit baptismus in uer
bo Secundus fuit baptismus
in aqua Tercius fuit baptismus
in spiritu In quarto loco baptismus
in igne Multi autem et tunc bap
tisati fuerint aqua non bap
tisantur in spiritu Nisi enim quis
ante baptismum aque sic depo
suerit a se totum peccandi proposi
tum ut sit dignus spiritum sanctum
in templum sui cordis suscipere
non baptizatur in spiritu quia spiritus
sanctus fugit fictum hominem fictum
et non habitat in corpore subdi
to peccatis Et ideo non fit filius
dei et hii sunt qui tam tempta
ti fuerint superantur et pereunt
Sicut uidentur quod filii dei fac
ti sunt per aquam baptismatis /
Verum autem non sunt filii dei
quia non sunt in spiritu baptisati
Nam corpore quidem baptisati sunt
animo autem cathecumini sunt
quia aqua corpus baptizat
spiritus autem animam / Ergo non solum
Christus ductus in desertum est a
spiritu Sed et omnes filii dei ha
bentes spiritum sanctum ducuntur a
spiritu in desertum ut et ipsi tempte
ntur a dyabolo Qui enim habent
spiritum dei non sunt contempti
sed ociosi / Sed ipse spiritus quem e

De baptismo [illegible]

De baptismo in spiritu sancto

desertum est duplex

In eis urget eos. Aliquod opus apprehendere magnum cui diabolus adversatur quod est in deserto. Ut autem intelligas quod omne opus bonum est quod secundum deum est bonum in deserto est, videamus quid est desertum. Est enim desertum secundum deum. Et est desertum secundum diabolum. Natura carnalis domus diaboli est et omnis iniusticia spelunca eius est. Contrarium autem ad deum desertum est quia non est in ea iusticia dei. Spiritus autem domus dei est et omnis iusticia spelunca ipsius. Contrarium autem ad diabolum desertum est quia iniusticia non est in ea qua diabolus delectatur. Et quare natura carnis domus diaboli est quia omne malum intus in carne est, quia secundum voluntatem carnis intus et mundi est, quia secundum voluntatem mundi est. Omne autem bonum foris extra carnem est quia non secundum voluntatem carnis, et foris est extra mundum quia non secundum voluntatem mundi. Videtis ergo quia omnis res spiritualis extra fines carnis est foris et quia in deserto est et extra fines mundi est foris. Unde qui vivit secundum dei mandatum exivisse dicitur de mundo corpore, secundum conversationem exivisse dicitur de carne et in spiritu esse. Domus autem dei spiritus est quia omne bonum intus in spiritu est quia secundum voluntatem spiritus est. Omne autem malum foris extra spiritum est quia non est secundum voluntatem spiritus. Videtis ergo quia omnis res carnalis est foris extra fines spiritus est et in deserto est. Ergo contrarium ad deum desertum est natura carnalis ubi non est iusticia, via in qua non invenit aquam spiritus sanctus. Et est vituperabile desertum de quo propheta dicebat post eum: Sitivit in te anima mea et in terra deserta et in via inaquosa. Contrarium autem ad diabolum desertum est omnis spiritualis res et est laudabile desertum. De tali deserto dicebat deus ad pharaonem: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. In tali deserto vult deus omnes suos sanctos sibi ad tale desertum. Ductus est filius dei quem habuit spiritum sanctum secum ut temptaretur ut postquam pura proposuisti vitam domini in corpore, demonstrante spiritu sancto, in desertum id est exeunte extra fines carnales et mundi ut tempteris a diabolo. Sicut cum habes castitatem in te ut delecteris in ea secundum carnem. Si autem intus in carne eras et intus in mundo, id est secundum naturam carnis et mundi habebas uxorem, non temptabaris, quis enim temptatur libidine qui quotidie cum sua uxore. Proposuisti ieiunare extra carnis et mundi fines exisisti ut tempteris in fame a spiritu gule. In finibus autem carnis et mundi positus manducabis et bibebas non temptabaris, quis enim temptatur a spiritu gule in fame qui numquam esurivit. Sicut et dominus numquam temptatus fuisset in fame nisi xl diebus ieiunasset et esurisset. Item elemosinas facere proponis existi foris quia nec carnis et mundi non delectatur dare secundum Scripturam apostoli. Si autem non dabas non temptabaris

a spiritu avaricie. Item propter humilitatem fuge extra in desertum ut tempteris a spiritu superbie quia caro et mundus in humilitate non delectatur. Surget aliquis dyaboli angelus qui te exaltet et irritet humilitatem fugisse. Dum videas quod in hoc seculo humilitas contempnitur et superbia honoratur. Et cum hos omnes spiritus viceris novissime temptaberis a spiritu vane glorie. Incipis enim gloriari quia vicisti omnes spiritus. Vane glorie primus a sanctitate nutritur. Scire autem debemus quod filii Dei non possunt temptari a dyabolo nisi in desertum exierint. Sed ea que diximus hoc est nisi posuerint aliquas virtutes studere. Filii autem dyaboli intus in carne et in mundo constituti et confringuntur et pereunt. Verbi gratia utputa bonus homo. Si uxorem habuerit, hic est enim intus esse in carne non temptatur in libidine hoc est non fornicatur sed sufficit ei uxor sua. Malus autem et intus et in carne constitutus, hic ultra uxorem fornicatur et non est contentus. Item autem filius Dei si est in carne sive manducans et bibens non temptatur, id est id non inebriatur non delectatur sed mensurate manducat et bibit. Filius dyaboli et intus manducans et bibens non est contentus mediocribus cibis et potibus sed inebriatur et ad lautiores cibos extenditur. Item filius Dei si intus sit in carne neminem aliquid dans non temptatur quia alterius non tollit. Malus autem intus et denudat et tamen alienum tollit. Et sic in omnibus rebus tractans invenies verbi gratia quia est et ista differentia inter filios Dei et filios dyaboli quia filii dyaboli non exeunt a dyabolo ut temptentur. Sed dyabolus venit ad eos ut temptet, id est non exeunt extra carnem ad illud. Sed intus in carne dormiunt ab illo. Quid enim opus hoc foris ad se tamen exire qui non desiderat venire. Sed dyabolus venit ad illos quasi ad familiam suam. Filii autem Dei foras exeunt ut temptentur ab illo et extra fines carnis quia si intus fuerint in finibus carnis non potest ad illos venire dyabolus quia filii Dei sunt. Non potest illos temptare sicut supra diximus. Ergo quia dyabolus non potest intrare ad illos ideo qui sunt gloriosiores filii Dei extra fines carnis exeunt contra illud quia victorie gloriam concupiscunt. Propterea in hoc loco dyabolus non venit ad Christum ut temptet eum sed Christus exiit ad dyabolum ut temptaretur a dyabolo dans nobis exemplum hec omnia diximus propter illud quod ait: Tunc ille ductus est a spiritu in desertum ut temptaretur a dyabolo. Et cum ieiunasset xl diebus et xl noctibus postea esuriit. Non ideo solum temptabatur quia ieiunabat sed ideo ieiunabat quia temptabatur. Ieiunium enim non est tamen virtus non passionis sed repugnatio. Si ergo ieiunamus ut non intres in temptationem placeat autem Deo induere te non dicas quia perdidi fructum ieiunii mei.

Dyabolus multa de nativitate audivit

Nam et si non profecit eius ieiunium tuum, ut non tempteris. Sed ad illud proficiat sine dubio, ut tu a temptacionibus non vincaris.
Sicut enim profecit. Multis enim modis dyabolus audierat quod Christus natus est in hoc mundo. Nam angelis predicantibus ad pastores, nam pastoribus referentibus ad Mariam, nam magis requirentibus in Ierusalem et adorare venientibus, qui viderant stellam, Iohanne ostendente: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi.
Sed faciebat eum incertum natura eius corporalis. Dicebat enim apud se: Hic non potest esse filius dei, qui de muliere et coitu natus est. Nam ideo de desponsata et de domi custodita est natus, ut partus virginitatis dyabolo celaretur. Si autem de simplici virgine natus fuisset, facile potuisset cognoscere ~~potuit~~ dyabolus quia filius est dei. Cogitabat enim apud se: Maria fornicata non est. Si autem fornicata fuisset, ego sine dubio scirem, quia omnes fornicaciones me instigante committuntur. Sine dubio ~~fecerem~~ iste filius est. Nec enim potest fieri de muliere sine coitu ut nascatur homo. Ideo desponsata intraverat in domum Joseph, ut dum maritalis concepta estimaretur, virginitati dei natus non cognosceretur. Hic est rex glorie qui pannis involutus nec locum in diversorio potuit invenire, sed in presepio positus est. Hic creator est rerum qui creatus et per singulos gradus etatis ascendit. Hic est ille sanctus qui cum peccatoribus vivit, peccator est.

Baptismus. Quid ergo ipse eum temptabo. Et siquidem invenero eum, hominem, ut puto, dominabor illius sicut omnium hominum. Si autem invenero eum, sicut audio, filium dei per mundum, recedam ab eo, nec gradiar contra eum, quia qui vadit contra fortiorem ~~cadit~~ occasionem illi victorie prebet. Si autem subduxerit se, evacuat virtute ignominiosi. Sciens ergo dominus cogitacionem dyaboli quia volebat eum temptare, repressit contra eum. Neque quantum deus, sed quantum homo magis. Autem nec in toto quantum deus, nec in toto quantum homo.
Nam quemadmodum xl dies esurire non erat hominis, sic aliquando esurire non erat dei. Ieiunavit ergo xl dies propter duas causas. Primum, ut adversus temptaciones ieiunandi nobis daret exemplum. Deinde ut quadragesimi ieiunii nostri mensuram ponat. Esuriunt autem ne nimis super mensuram ieiunans manifeste intelligeretur deus. Et sic dyabolo omnem spem temptandi extingueret, suam autem victoriam impediret. Itaque dyabolus providens per xl dies ieiunantem desperavit. Postquam sensit esurientem, cepit iterum sperare. Et sic accessit ad esurientem et invenit in quodam esurientem. Et accedens temptator dixit ei: Si filius dei es, dic ut lapides isti panes fiant. O cecitas dyaboli manifesta, quo suspicatus est eum non esse filium dei, quem per xl dies esurientem sensit. Et per xl dies non esurientem intellexit. Nam sicut esurire hominis non est

xm.

Non cogitauit quomodo qui vere non esuriuit voluntarie esurire potest Contin-
uauit vere esuriuit per tot dies non esuriuit nisi potest fortius ad ea que
infirma sunt descendere potest Sic ergo per tot dies non esuriebat in-
telligere debuerat quia deus est
quoniam ex eo quod per tot dies esuriuit quia hoc est Infirmum autem ad ea
que fortia sunt ascendere non potest Nam deus que hominis sunt agere
potest hoc autem que sunt dei agere non potest Sed forsitan in dicitur Dum
Moyses et elias xl dies ieiu-
nauerunt et homines erant Sed illi ieiunantes esuriebant et su-
stinebant Iste autem xl diebus non esuriuit / hoc est enim quod di-
citur Ieiunasset xl diebus et xl noctibus postea esuriuit Esurire
enim et non manducare pacientie est Quando non esuriebat autem divine
nature Cum ergo xl diebus non esuriuit postea esuriens demonstrauit
quia esuries eius voluntaria fuit non necessaria Cum ergo e sient
dyabolus omnes homines temptare
bat ut non intelligerent quod deus homo Sic nunc ipse inuisibiliter
a christo est excecatus ut non cognosceret verum / Cogitauit enim apud
se Si potuit de lapidibus pa-
nes facere vere filius dei est Sed
que fuit cogitacio ista Per hoc
enim nullum poterat cognoscere Si fi-
lius dei erat aut non / primum
si filius dei erat non esuriebat /
Quis enim non comedat incredibile
nature tardius qui ipsam incredibile
nature creauit / Et ut quod fa-
ceret de lapidibus panes / Deinde
et si esuriebat Esuriebat
propter corpus et nolebat facere
quod diabolus ipse uolebat non quod
dyabolus prouocabat Si ergo non
faceret unde sciebat hoc ideo
non fecit quia non potuit
vt homo aut quia noluit
quasi deus quia et fecit
Ideo nec dixit nec fecit pos-
sum et volo ne se ostenderet filium
dei Nec dixit non possum ne
se ostenderet mendacem confitens
se hominem tamen sit deus Sed quid
Non in solo pane viuit homo
Sed in omni verbo dei Non dixit
non in solo pane viuo Sed in
omni verbo dei ut videatur
de se non dixisse Sed mediate
non in solo pane viuit homo
quod aliud potuit respondere Et
filius dei abscondens se ne
ostenditur quod potest Et homo
astrictus accusans se ne ostendat quod potest Sic ergo cum ex hoc
responso non certum unde scire
potuisset vtrum deus esset an
homo Assumpsit eum ad aliam tem-
ptacionem dicens apud se Iste
qui in fame non comedit Et
si non est filius dei tamen sanctus
est Valent enim homines sancti
et spirituales famem non vincere
Sed postquam omnem necessitatem carnis
vicerit per vanam gloriam cadunt
Ideo cepit eum temptare in va-
na gloria Et assumpsit eum in
sanctam ciuitatem Cum audis
dicentem ductum a dyabolo nec
cogites de persona dyaboli quod
potuit ducere christum Sed de paciencia
christi mirare quia sustinuit

c

Ut a diabolo ducitur Ergo
in sequente domino non infir
mitas sed pacia est inducere
te aut diabolo non virtus
sed superbia quia nolente ipsum
non intelligentes quam in
uitum ducebat Ille ductus
est ut nos voluntate dia
boli non sequamur Et statu
it eum supra pinnaculum
templi Sed forte cogitas
quomodo in corpore constitutus viden
tibus omnibus statuit super
templum Si pertatem templi con
deramus intelligibilia inue
niuntur omnia forsitan enim dia
bolus quantum ad se sit eum
assumebat ut ab omnibus
videretur Ipse autem nesciente
diabolo invisibiliter sic age
bat ut a nemine videretur
Sicut scriptum est de eo Ipse
autem transiit per medium eorum
et abiit sic Si enim Aba
cuc homo constitutus et
a nullo est visus qui ab an
gelo per comam capitis portabatur
de Iudea in Babiloniam quan
to magis credibilius est de
Christo non fuisse visum non vo
lens a diabolo assumetur.
Et statuit eum super pinnacu
lum templi Cogitavit enim
apud se si miserit se per aera
Scio quia filius Dei est Sed
dubio enim sic mittet se ut
cognoscatur Et si autem non po
terit se mittere Scio quia hoc
est Sicut ergo ipse cupiditate ina
nis glorie ruit de celo Nam
cum esset angelus volens se
ostendere quod non erat Deum

perdidit et id quod erat Dum
voluit apparere quod non erat Sic
putavit et Christum cupiditate vane
glorie ferri Nam sicut difficile
aliquem suspicatur aliquem bonum
qui ipse est malus Et dixit
ei Si filius Dei es mitte te
deorsum Per hanc propositionem quo
potuit cognoscere si filius Dei est
aut non primum volare per aerem non
est proprium opus Dei quia nec hic
utile est alicui vel ad animam vel
ad corpus Si ergo nulli necessarium
est set proficit ad salutem volantis
aut aliquis provocatur ad osten
tacionem solam hoc fecit et est
hoc ex diabolo potius quam ex
Deo Si ergo homini dignasso et sa
pienti sufficiat esse quod est et
non ei necessarium est apparere quod
non est quanto non hoc homini prodest
quod videtur ab aliis sed quod
est apud se Quanto magis filius
Dei ostendere se non sed necessarium sine
causa alicuius utilitatis cum nec
necessarium est sed totum possidet in
natura de quo nemo potest eum
cognoscere quantus est apud se Si ergo
non volavit quod potuit cognoscere
per hoc contrarium non potuit propter infir
mitatem quam hic a noluit propter
voluntatem quam Deus quia quod
creditus fuerat sed temptatus
Si filius Dei es mitte te de
orsum Vide superbiam inimici quia
ipsa inicio eius inimica est
nunquam non potuit dicere desce
de per aerem ambulans Sed quod
mitte te deorsum Hec timuit
cogitans ne forte si inuentus
fuit filius Dei inveniat illi fecisse

iniuria. Sed nichil dubitat dice-
re facere qui nichil reliquit di-
quod sepat et inde non impulit
non tetigit non appropinquavit. Sed
tantum dixit Si filius dei es mit-
te te deorsum ut sciamus quod omnis
qui obaudit diabolo ipse se deponit
deorsum. Nam si diabolus ad ma-
lum hortatur potest cogere aut non potest. Scrip-
tum est enim quia angelis suis
deus mandavit de te ut in
manibus tollent te. O diabole
quia filius dei angelorum mani-
bus portatur legisti et quia super
aspidem et basiliscum calcat non
legisti. Sed illud quod exemplum
profert quasi superbus hoc autem ta-
cet quasi astutus. Nam et vere
filius dei angelorum manibus
non portatur. Sed ipse magis
portat angelos. Nec enim crea-
tura portat creatorem. Ergo ipse cre-
ator angelorum fuerit creatura a quo
portabatur. Nam vero si filius si
portatur manibus angelorum non
ideo portatur ut non offendat ad
lapidem suum quasi infirmus sed
propter honorem potestatis quasi dominus
sicut scriptum est. Qui sedes super
cherubim appare. Et illud quod
quod refert diabolus quia in per-
sona Christi dicatur totum est. Sic enim
dicit quoniam tu es domine spes mea
altissimum posuisti refugium tuum.
Sed non de Christo dictum est tantum sed
de omni homine iusto quorum per-
sonam Christus suscepit. Unde ad
eum scriptum est enim non temptabis

dominum deum tuum. Non dixit non temp-
tabis me dominum deum tuum ne
se manifestaret deum. Sed ita
non temptabis dominum deum tuum
quod potuit dici et omnis homo
dei temptatur a diabolo. quia
(3a) et qui hominem dei temptat mem- (Auct)
brum diaboli est. Sic ergo quia hoc re-
sponso victus transiit ad tertiam
dixit enim apud se. Tria hec
recia extensa habeo super
omnem mundum ut quicumque e-
vaserit de retibus gule
incurret in recia vane glorie
qui evaserit recia vane glorie
incidat in recia avaricie De
hiis autem tribus adhuc nul-
lus homo ad perfectum evasit. Et
si evasit non integre sed tem-
tus evasit. Hic autem recia re-
tis disrupit retia vane glorie
transivit. Ponam ei iam avaricie
et ostendam illi omnia regna mun-
di. Si despiciet ea. Ergo quia
hoc est. Nam omnes homines propter
avariciam perierunt et propter va-
nos honores. Sunt enim. Si au-
tem contempserit ea ergo quia filius
dei est. Nec enim potest desiderare
que ipse creavit nec delectatur
terrenis quia fruitur celestibus.
Nam et si alias mentiebatur
diabolus sua esse omnia apud se
tamen sciebat quia non erat eius
sed dei. Et sic assumpsit eum in
montem excelsum valde. quia
ipse diabolus cernens omnem terram
excelsiorem ceteris cognoscebat
Et ostendit illi omnia regna mundi
et honores eorum. forte tertius

Caput te qualis potuit esse ille
mons de quo quasi tota terra vide
batur / Et si esset super omnem
terram / quomodo potuit inde mundus
ad circuitum totum illam terram vi
dere Nam et si quis ad summita
tem suam videbat forte quis
ad dyabolum ostenderet illi non po
tuit que videre estimabat / Sed
est intelligendum Assumpsit
eum super montem excelsum
quia quanto magis excelsior
fuit mons tanto magis as
picienti ex eo spaciosior terra
videtur / ostendit autem ita non
ut ipse regna sive civitates
eorum sive populos sive aurum vel
argentum videret sed partes terre
in quibus unumquodque regnum
sive unaqueque regio celsum
locum digitto ostenso dicens
Ecce ibi est Roma vel ibi est
Allexandria Non sic ostendit
ut videas ipsas civitates sed
partes terre in quibus posite
sunt Sicut enim naute unam stel
lam aspicientes non dicunt ~~ci~~
~~vitate~~ ad unamquamque Insulam
sive provinciam sed ad unamquamque
civitatem et singula loca que
petunt sine aliquo errore aut
devagatione dirigunt cursum /
quanto magis dyabolus qui prin
ceps aeris constitutus totam terram
non solum sciebat sed etiam et
videbat propter potuit capud (?) sin
gula loca certissime demonstrare
et unumquemque regni honores
et statum verbis exponere Nam
non solum ostensum dicitur quod
videtur ad videndum sed quod

etiam exponitur ad intelligendum
Sicut scriptum est Ascendam in mon
tem dei Jacob et ostendet nobis
viam suam / et ambulabimus in ea
Hec omnia dabo tibi si procidens
adoraveris me Considera quomodo
omnis promissio eius irrationabilis
est et mendax Certe eum dare
non potuit nisi ab omnibus omnia
tolleret et a nemine adoraretur /
quia dyabolus neque ex amore neque
ex timore aliquo adoratur sed quia
divitias promittit ~~tollere et quem~~
~~dare~~ aut dat quia autem ex pecca(?)
et dyabolo ab omnibus omnia tol
leret et eum daret sicut ab omnibus
contempnatur et ab uno tollatur sed
neque illud dicere possumus quod unum
quemque quod sua tenet Iste autem
super omnia esset eum (?) autem super deum
mundi neque fuit aliquis neque fie
ri potest ut non sit et aliquis non
subditus Primum propter deum quia
non concedit dyabolo hoc facere prop
ter Secundum propter ipsum dyabolum / Gau
dium enim et gloria et peccatum dyaboli
in quo est nisi in superbia In in
vidia In ira et in vana gloria
et similibus / ubi hec exercentur
unum regnum divitias stare non
potest Sed necesse est ut dividatur in
plura ubi autem hec non exercent
dyabolus tollit quia regnat / quomodo
ergo sibi regnum tollet et illi
daret Deinde quod si sibi erat in
mundo aliquod regnum recentes (?)
Nam et si peccatoribus dare et
tollere potest divitias solus neque dare
neque tollere potest divitias putans
neque scit volunt tollere divitias

xm

Iob. Sed non potuit nisi quando per-
missus est. Augustinus non valuit
nisi permissus tollere regnum de manu
Saul David. Nam vere non est po-
testas nisi a deo. In regna illorum. Scriptum
est enim per me reges regnant et per
me tiranni statuunt iusticiam. Sed
ea que per iniquitatem agunt in mundo
surrepta per furtum aut rapinam ac-
quisita divicias aut aliqua per
diabolum. Ait tu susceptisti bonas
res tuas et divitias diabolus dedit.
Sed nunquam ipse divitie diaboli sunt.
Sed permissione eorum creatoris aut ipse
ipsius sunt qui creavit eas ad
probationem iustorum et peccatorum. Et
ut divitias adiciones possint videre
in medio ut et diabolus possit illas
dare et deus. Non dans potestatem
diabolo non a se dimisit ut sig-
dem tamen potestas acquiratur per diabolum
dante. Quoniam aut sine peccato per deum
creavit enim oculos et aures et os
et cetera membra. Sic divicias con-
diciones sic creavit in medio
ut et diabolus aperiat oculos
hominis et deus. Si enim ad turpe
rem aperit oculos diabolus ap-
perit oculos eius. Si aut ad iu-
sticiam deus. Augustinus ex hoc quod
membra nostra indui a diabolo
agimus volentibus nobis tamen
membra nostra diaboli sunt. Sic et di-
vicie quamvis induti a diabolo dentur
tamen diaboli non sunt. Si enim con-
sideres magis divitie ipse sunt
in potestate hominis quam in potestate
diaboli. Nam diabolus non quibus
vult ipse divicias dare potest sed
cui volunt ab eo accipere. Homo

aut in potestate habet a quo vult
eas accipere a diabolo sive a
deo. Tunc dixit illi Ihesus
vade retro sathana. Scriptum est
enim dominum deum tuum adorabis
et illi soli servies. Sine temp-
tandi diabolo preciput dicens
vade retro sathane ut ne
progrediatur ultimus temptans
diabolus aut sicut Ieronimus est
intelligendum non quasi obediens
ad preceptum recessit. Sed aut ipsius
Christi divinitas aut spiritus sanctus
qui eam in eo creavisset inde dia-
bolum. Quod ad nostram consolationem
proficit magnam. Quia non tam

Auct

diu homines dei temptat diabo-
lus quamdiu vult. Sed quamdiu Christus per-
mittit eum vel spiritus sanctus qui
est in eis. Diabolus enim quantum
ad se nunquam cessat temptando
nec enim habet alium actum. Nam nunquam
dormit. Non oportet
aliquod aliud operatur nisi ut
temptet ut fallat ut subvertat.
Hoc est cibus eius. Hic honor
et gaudium propterea infatiga-
bilis est in malo. Sed gratia dei
repellit eum. Et si permittit eum
paulisper temptare Christus fide tep-
tandum tamen repellit eum Christus in
firma natura. Hic vide
tamen in prima temptatione passus
fuisse temptacionis iniuriam
dicente sibi diabolo. Si filius
dei es. Dic ut lapides isti pa-
nes fiant. Non est compassatus
nec non increpationem que adiecta
excitata est. Sed sustinuit et om-
nes pertransiit tamquam homo temptatus

Congrua dedit exempla Dicit
et in illa quintus erat iniuria
tus dicente dyabolo Si filius
dei es mitte te deorsum Tur
batus non est nec increpavit
ei dixit vade retro sathane
Nunc autem quando dyabolus dei pre
sumpsit sibi honorem dicens
Hec omnia tibi dabo si procidens
adoraveris me Et hoc que
sivit sibi fieri a Christo quod
deo soli fieri debebat exas
peratus iratus est et increpa
vit eum et repulit dicens Va
de retro sathana Scriptum est
dominum deum tuum adorabis et
ei soli servies Ut nos discamus
illius exemplo curas quidem
iniurias illatas ab impiis
sive in dicto sive in facto ma
gnanimiter sustinere Dei autem
iniurias et contemptum nec
saltem ad auditum sufferre quia sicut
propriis iniuriis esse quempiam
pacientem laudabile est dei in
iurias dissimulare nimis est
impium Eadem aliter Attende
simpliciter diximus de temptationi
bus quibus temptatus est dominus
nunc breviter perstringamus quid ad
nostram edificationem significet
temptationes frequenter diximus

Nota quod Christus sustinuit temptationes

Corporis quidem ieiunium esse
abstinere a cibis Carnis autem ie
iunium abstinere ab omni mala
re quia sicut caro delectatur
cibis sic spiritus carnis peccatis
Quia hoc ieiunium Christi in nobis
intelligimus esse abstinentiam pecca
torum Si enim est manducatio ade
de ligno scientie boni et mali

prudenti ab omnibus recepta ape
titio est peccati prohibiti Consequenter
et ieiunium Christi intelligenda est
in nobis abstinentia a peccato
quia si ieiunium abstinentia est
rei male sine dubio et desi
derium eius esuritio est ipsius
et gustus ipsius rei intelligitur
panis Proponendo ergo ieiunium
sibi Christus et non superatus de
siderio panis a dyabolo sibi propo
siti hoc nos docet ut si aliquis
utpote filius dei opus eligens
magnum ceperit in deserto quem
diximus supra et proposuerit se
abstinere ab aliquo usu cibi
et delectabili quod est ieiunare
propter vivificatorium dei manda
tum ne interrumpat Si autem lo
quente in cogitationibus suis dya
bolo et ad gustum rei illius pro
vocante incipit dicens peccatum
parvus est gustus est et petram si
bi convertit ad usum hoc est la
pidem in panem Et quidem ab
illa re se sustinere decrevit qua
uti potuit sine peccato Si non de
crevisset Eam quia decrevit ab
stinere ab illa gustum illius rei
iudicavit esse petram id est lapidem
propterea si gustus sine eo peccatum
sibi supposuit in usu id est lapide sibi
mutavit in panem disrumpente
magis quam invidentem dixit et
Crisostomus de mulieribus viduis
castitatem promittentibus dixit Cave
tu deliberes quoniam nubere voles
habitura dampnationem quia fidem
irritam fecerit Sed de primo de
siderium suum quam esuritionem

respondeat dyabolo in cogitacionibus
suis sibi persuadenti quia non in
usu rei illius solo vivit enim perfecte
Et si vivit secundum corpus vivit tamen
animo plenissime autem vivit in
observancia mandatorum dei / Et
ideo forte non simpliciter dicit dic
lapidi ut fiat panis ut de qua
libet lapide dixisse intelligatur
Sed ita dic huic lapidi id est quem
tibi ego ostendo / Item ductio super
templum moraliter intelligitur exal
tacio cordis sanctorum ad sancti
tatem Stacio autem super pinnaculum
templi exaltacionis est pius moralis /
Quando enim quis inflatus mente cor
dis sui exaltatus fuerit dicitur in
sticius et glorificatur sicut quando con
suetus ductus est a dyabolo in
supra templum / Et cum existimaverit
se consistere in sancto nomine sanctitate
et ipsa estimacione iactancie sicut re
moratus positus est super pinna
culum templi / et stat ibi / Conve
menter autem et ordinate exposuerunt
Evangeliste postquam enim exposuerunt
christum in temptacione Ieiunii su
passe dyabolum in sequenti loco expo
suerunt ductum esse a dyabolo super
templum quia victoria temptacionis
exemplo aliorum operis malignum gla
cionem operatur et fit causa iactan
cie / Sed inde cum christus ieiunium
ultro suscepit super templum duc
tum dyabolus duxit ut et tunc
qui filius dei es ad ieiunium quod
morale id est ad abstinenciam laudi
bile rei tuiusda sponte percedis
et alacriter extulli autem ad fasti
gium autem sanctitatis non accipies

quia nemo se extollit ad altitu
dinem sanctitatis nisi ducente dya
bolo / Nec enim christus ideo acquie
vit duci et constitui super tem
plum ut moraliter imitator eius
christus per iactanciam cordis tui ascen
dis ad altitudinem sanctitatis / Nec
enim volens ascendit quantum ad
corpus / Sed ideo acquievit duci
et constitui supra pinnaculum tem
pli et audire propter verba / Si
filius dei es mitte te deorsum
ut ostendat exaltacionis spiritu
methodum id est ut demerret tibi rui
ne periculum quod omnes elantes
subsequi solet / Sicut testatur scrip
tura dicens ante ruinam exalta
tur homines et ante gloriam humiliatur /
Consequenter dicit dominus omnis qui
se exaltat humiliabitur et qui se
humiliat exaltabitur / Ergo timens
ruinam de fastigio sanctitatis / fu
ge exaltacionem cordis ad sanctitatem
et non pacieris ruinam de fasti
gio sanctitatis / Fur autem omnes iac
tanciam subsequatur ruina causa
est in manifesta quando omnis qui confidens
est in operibus suis et gloriatur /
Tunc autem securus est non timet
et qui non timet nec cavet / Et
autem non cavet quando non sperat sup
plantari a dyabolo et deiceretur
Et autem se non existimet esse
in inferiori parte templi assistens
quantum ad se causa humilitatis
solicitus est de se / Quando autem tice
ctum spiat seipsum et non sinit se
duci a dyabolo super templum / Ta
lis sicut ille qui dicit non quod ra
perfectus accepissitatis sicut dicit Ego
paulus timuit se dicere perfectum

De mote

esse quod audeat se estimare per
fectum. Si ergo perfectus filius dei
es et aliquam laudabilem ab
stinentiam suscepisti quam exerces
in desertum. Hijs duobus temp
tationibus dominus ~~[illegible]~~
est temptatus christus te sit ne
merito operis tui. Et ad per
fectum deducas. Tu autem per super
bis ad perfectum non glorieris.
Si autem mediocris es filius
et nullum ausus es affectare
pro virtute certamen temptatione
tercia temptatus est christus te
ductus est super montem excel
sum et ostendit omnia preciosa. Et
hec omnia dabo tibi si procidens
adoraveris me sit tu altus et
~~[illegible]~~ magnus esse in hoc mundo
fieri. Ascensio enim montis
illius est progressio ad magnitu
dinem et altitudinem divitiarum
et glorie huius mundi. quod ipsa profes
sio eorum de superbia cordis
descendit. Et vide. quod per or
dinem dicit primus ductus est in
montem deinde gloria ostensa est
ei. In tercio loco posita est ei
condicio sit si adorasset dyabolum
omnia fient eius. Sic et te
temptat quam altus et magnus
festinas fieri in mundo et ascen
dis in montem quem dyabolus
sibi elegit ad seducendum. Tu
enim volens fieri altus et ma
gnus quod est ascendere in mon
tem dyabolo ducente. nam pro
die ac nocte cogitare de di
vitijs acquirendis et susci
piendis honoribus et ante
oculos mentis tue fer illa

omnia ex parte proponere. Dicto quod princeps
huius mundi glosa regnum sui ostendit.
Sed ante sensere te divitijs co
gitationibus huius mundi incipi
entes eorundem bonorum agen
dum ~~tale~~ In tercio loco tales tibi pro
ducit causas sit necesse sit tibi si vo
lueris illa consequi dyabolum ado
res relinquens fidem dei et servi
ens dyabolo. et negligens iusticiam
dei. Si autem eligens adorare de
um in fide eius et servire ei secundum
mandatum ipsius illa omnia con
tempnis. Ideo dicit apostolus obse
cro vos fratres studium habere quietos
et negocium vestrum et operandi mani
bus vestris et nullius desiderium
sit vobis ad eos qui foris sunt
Et item habentes autem alimenta
et quibus tegamur hijs contenti si
mus. Nam qui divites volunt fieri
incidunt in temptationem et laqueum
dyaboli et desideria multa in
utilia et nociva que mergunt ho
mines in interitum et perditionem. Ra
dix enim omnium malorum est cupidi
tas pecuniarum. quam quidam appe
tentes circa fidem naufragaverunt
runt. ergo omnia christo promissa sunt et
omnia christus contempsit sit ne gloriam
dei dyabolo daret sic et tibi etiam
si totus mundus fuit datus tamen
sit dimittas deum non facias
amplius divitias quam gloriam dei
~~dyabolo daret~~ Nec enim iustum est propter
creaturam dimittere creatorem sed
propter creatorem creaturam. Eciam di
vitias deus tibi dare potest. Sed ne
aut deus tibi dare non possunt
Non enim christus se temptatus est
deus sed propter nos et quid sibi [illegible]
dicat per nobis [illegible] relinquit

xm

eum. Diabolus et accedentes an-
geli ministrabant ei. Ut ostendit quod
semper ad ministerium eius erant an-
geli in terris. Et tunc precipiente do-
mino cessavit ab eo quia locum dy-
abolo adversus christum daretur ne
forte videns angelos circa eum
non appropinquaret ad eum. Sic enim
invisibiliter fit omni homini christiano.
Duo enim sunt angeli qui commorantur
in hominibus bonus et malus.
Quamdiu vero non est angelus bo-
nus nunquam potest in temptationem
impellere potest angelus malus.
Quando autem dispositione dei recedit
aliquantulum angelus bonus in magis
autem non recedit sed abscondit se
invisibilem reddens. Aut diabolus
tamen nisi voluerit angelus bonus
a diabolo non videtur. Subtrahit
ergo se ut det diabolo licentiam temp-
tandi et stans expectat tempta-
pulsat tionis adventum. Cum ergo aliqua
concupiscentia male rei ascendit super
cor tuum et pulsat aliquod genus
peccati non est circa te angelus
bonus sed diabolus loquens in
corde tuo temptat te parit
et compellit. Si ergo tu permanseris
confringes cor tuum magis autem di-
abolum in corde tuo confringes cum
te non potest superare discedit a te
cum recedente concupiscentia recedit
cor tuum in salutare quia evasi-
sti. Et quando quidem sentis in te
tacente letatur et gratias agit
deo. Cognosce quia recedit a te
diabolus et post temptationis vic-
toriam accedens angelus mini-
strat tibi et ille loquitur in te

et gaudium operatur. Quid autem
ministrabant ei angeli scilicet in
[illegible] rebus autem illi mini-
strabant scire non possumus.
Utrum ad sanitatem infirmi-
tatum quemadmodum et per angelum
Raphael sanavit Thobiam
an ad correptionem aliarum an ad
effugationem demonum. Quia quidem
multa opera sua per angelos facit
verum est angelis autem facien-
tibus ipse facere videtur qui
dat illis faciendi preceptum et
potestatem. Tamen manifestissimum est
quia et si ad opus eius ministra-
te ei non propter necessitatem impo-
tentie eius administrat ei sed prop-
ter ipsius honorem. Nam mini-
strat ei non adiuvat eum. Cum
audisset autem Jesus quod Iohannes tra-
ditus esset secessit in Galileam. Nota
A quo sine dubio a deo quia
in virum sanctum nemo potest aliquid
nisi tradiderit eum deus. Nam
peccator in peccatorem forsitan potest
quia non est quidem sub cura
dei peccator. In virum autem dei sine
dubio nihil ~~potest~~ potest quia protec-
tor est omnium sperantium in se. Sic
enim dicit alibi: Nonne duo pas-
seres asse veneunt et unus ex
eis non cadet super terram sine
precepto patris vestri. Quanto magis
vos modice fidei vestri autem ca-
pilli numerati sunt omnes. Unus
homo quantumvis sit malus
prius quam faciat aliquam iniqui-
tatem quasi tardior est ad opus
iniquitatis. Quod si semel fe-
cerit et cepit facere iniquitatem iam
paratior fit ad omne opus iniqui-

Sicut enim bestia quamdiu irrationabilis
sit fera tamen si exercitata
non fuerit non facile super hominem
irruat. Si autem hominem occiso
aut aliqua alia bestia san-
guinis acceperit gustum iam si vi-
derit hominem sine aliqua mo-
ra irruit super eum. Sic et hero-
des et si propositum erat magnum
tamen propter correptionem adulterii
sui est exasperatus opus pes-
simum est ausus facere Iohannem
recludere in carcerem seipsum
maior et audacior sibimetipsi
factus ad omnibus consentien-
tibus sibi Iudeis in morte
Iohannis. Quod sciens dominus se-
cessit inde non ipse timens mor-
tem sed propter duas causas
primo ut passioni sue opportuno
tempore reservaret. Deinde ut
nobis fugiendi periculum daret
exemplum eo quia ille tiebat
periculum temptationis. Sed quia
nos non audieramus tempta-
tionem. Si enim ideo per omnem viam
iustitie processit quam ingrediuntur
nos eum sequamur quasi disci-
puli mandatum est quia non de-
sideravit quod ipse possit facere
sed quod nos implere poteramus.
Si autem ea fecisset opus que
ipse potuit facere et non nos
discipuli eius esse non poteramus
sequi eum non prevalentes. Et
relicta civitate Nazareth ve-
niens habitavit in Capharna-
um in finibus Zabulon et
Neptalim ut impleretur quod
dictum est per Ysaiam prophetam
Terra Zabulon et terra Neptalim
via maris trans Iordanem Galilee
gentium. Sicut dicit historia. Hee
tribus autem omnes transmigrate sunt
in Babiloniam convenienter. Quod
quas autem ira dei percussit ipsos
primum misericordia dei visitavit. Et qui
primum ducti sunt in captivitatem corpore
ipsi prius de spirituali captivitate re-
ducti sunt. Populus qui sedebat
in tenebris vidit lucem magnam
et qui sedebat in regione et in um-
bra mortis lux orta est eis. Sede-
bat autem in tenebris Iudei qui
erant magis sub lege dei iustitia
non erat manifesta. Et si ibi erat
iustitia tamen figuris quibusdam et
misteriis rerum carnalium fuerat coop-
ta quale enim est lumen iustitie in
circumcisione preputii. Tenebre
ei erant maxime sub lege que
non ad manifestandam dei iustitiam
fuerat data sed ad comprimendam duri-
tiam cordis eorum sicut ait dominus
propter duritiam cordis eorum moyses
sed ista mandavit et non ad sal-
vandos eos sed ad excecandos ut
inebriati per legem non cognoscerent
lumen quod non merebantur. Sedebant
autem in tenebris id est in peccatis lumen
magnum id est Christum. Nam multa lu-
mina fuerunt inter iudeos lumen
fuit moyses et Iesus et ceteri
iudices prophete et omnes doctores
lumen est eorum quos illuminat do-
cens. Sicut scriptum est vos estis
lux mundi magnum autem lumen
est Christus. In regione autem et
umbra mortis sedebant gentiles
autem quia in multitudinibus mortiferis

ym

faciebat autem quia ydola colebat
et demones quorum cultura duce
bat eos ad mortem eternam. Iu
dei autem cum secundum legis opera fa
ciebant. Ideo in tenebris erant
et in regione et umbra mortis
quia non erat quedam iusticia q-
uam faciebant. Vnde facientibus ea
et si gloriam non dabat mors non
attingebat quia dei erant man
data. Umbra autem mortis est id
peccatum ydolatrie. Sicut enim qui
viuunt in agnicione dei et ihesu christi
nis agnicio ipsa sit vita. Tamen
donec sunt in seculo isto non sunt
in vita vera. Sed in umbra vite
quia per fidem ambulant et non per
spem sicut per speculum et in enig
mate vident non facie ad faciem.
Sic qui in erroribus ydolorum vi
uunt licet ipse error mortis sit
non sunt in vera morte. Sed
in umbra mortis donec in isto
seculo sunt. Umbra autem et igno
rancia dei est umbra mortis
testatur propheta dicens. Et declinasti
semitas nostras a via tua et
cooperuit nos umbra mortis.
Sine dubio enim operuit operi-
entem ignorancia dei. Cuius via de
via dei sunt declinata. Regio
autem mortis mundus est iste. Sic
enim illa terra viuorum est de qua
dicitur. Credo videre bona domini
in terra viuencium. Sic terra hec re
gio mortis est et propterea ad ple
num deo placere non possumus
degentes in ea. quia ipsi et
si viui sumus propter opera viua
et fidem christi. Sed quia in modo

Vnius enim dualis principatur co
inquinati sumus. Ideo paulus
dicebat. Quis me . . . ad fine
Quis me de corpore huius mor
tis liberabit. Corpus enim
hoc corpus est mortis quia
non vitalibus sed mortiferis
voluntatibus est subiectum. Et
unde et ipse dixit propheta Iu
deos quod vidisse lumen mag
num gentibus autem ortum quia
apud Iudeos erat agnicio
filii dei. Non autem videbant
eum quia sedebat in tenebris
legis autem peccatorum apud gentes
autem . . . sunt agnicio filii
dei. Iudeis quod dicitur visus
gentibus autem ortus dicitur. at
Capharnaum in finibus Iude
orum et gencium posita est. Ex
tunc cepit Iohannes predicare
et dicere Penitenciam agite appro
pinquabit enim regnum celorum. Ex
tunc id est ex quo testificatus est a io
hanne. Nec enim credibiliter predicare
poterat. Nec testis prius existere
nisi testificatus fuisset ab eo quia
nemo potest esse alterius testis
idoneus nisi ipse qui testifica
tus fuerit ab altero. Testifica
tus est autem ab eo sic. Ecce agnus
dei ecce ~~agnus~~ dei ecce qui tollit
peccata mundi. Sic omnis qui ordina
tur ad predicandum bonum testi
monium habeat a populo et ab hiis
qui sunt foris. Sic dicit Apostolus.
Certum enim bene viuentis seipsum con
solum saluat. Qui autem bona
sua opinione multos edificat.
Quid enim prodest si bonam vitam

Seculum vero est umbra mortis

Vagendo te vniu(er)saliter et mala
lam famam habendo plurimos sca
dalizes. Extunc cepit Ihesus
predicare. Ex quo in aqua bap
tisatus est a Iohanne in spu
aut a prece sunt possit de illo ali
os baptisare sic homines dico
quia si non fuisset baptisatus a
ad baptire non potuit quod ut
nudus vestiat nudum aut quod
mendicus aliud faciat domine
Sit ipse qui baptisatus non est
quod alteri potest dare baptismum.
Sed hoc et de hereticis dicitur
quia vbi est fides illic est etiam
vbi etiam ibi sacerdos vbi sa
cerdos non est nec baptismus est
vbi baptismus non est nec xpianus
est. Communiter ergo reprehendit quia
secundum baptismum quem nunc intelligit
Et aut primum exetunc cepit ihesus
predicare ex quo temptatus
est fame aut voluit in deserto
auaricia finit in monte vana
gloriam repercussit super templum
ut nobis ostendat quia qui
ventri suo contradicere potest qui
seculi huius bona contempnit quia
vana gloriam non desiderat ille
de xpo vocarius factus est verus
sticie predicator quia ex istis tribus
bus criminibus omnibus dyaboli
flaccus flama succenditur
Item ex quo traditus est Iohannes
extunc predicare cepit Nam si in
uno Iohanne predicare cepisset sic
dubio vilem fecisset Iohanne
et minuebatur predicacio eius
esse superflua quia ad istius
doctrinam quemadmodum si in vno

Si in vno tempore lux et lucifer oriatur
gloriam luciferi celat quod sapiens
inde predicacionis sue suppositum
tum quod predicare consueuerat
Iohannes videlicet penitenciam agite appropinquabit
regnum celorum vero vt conculcet do
hominis doctrinam Sed ut magis con
firmet. Nam si adhuc illo docte
te hec eadem predicasset forsitan
conculcare videretur Nunc autem
quia eo recluso repetit non conculcatio
sed confirmatio inuenitur. Con
firmat autem doctrinam Iohannis ut
testem verum eum fuisse demonstraret
quem Si Iohannes est verus testis
testimonium eius verum est quod di
xit de xpo Si autem falsus est
testis et omnia gloriosa falsa fu
erunt que dixit de xpo Ergo
dum Iohannis doctrinam confirmat
xpus seipsum commendat penitenciam agi
te Creator humane nature scit
quid necesse sit humana natura
Sciens et enim deus quia nullus
homo per ignorantiam iusticie peccat
Sed dum sequitur delectacionem carnis
contempnunt gloriam spiritualem Ideo
non statim iusticiam predicauit quam
omnis cognoscebat Sed penitenciam qua
omnis homines indigebant quis
ergo vemens contra iudicium dei
ausus est dicere quia ego volo
bonus esse et non possum Deus
enim qui in primis non iusticiam sed
penitenciam predicauit vnde nature igno
rantis sed voluntatis culpam
in peccatoribus esse demonstrat quia
enim correpcio est voluntatis vnde
emendacio male nature.

Pulcre de sancto Iohanne bapta

Nam si emudacio nature eet pma
creator dns sit premiss in sinds
sit sm opus culpa emdaret nos
nros errores Appinqabit enim
Regnum celoru i. Btitudo regni cele
stis qua pamit fidelibus deus
ac si dicat prepate vos ad pri
am ad pcipiend btitudine Reg
celestis qnia appinqnabit temp
mercedis reddende / qm mala
timetis aut bona cocupiscitis
attendite / qnia appinquabit regm
celoru Si vos mala non tvent
nec bona delctent / aut si regna
non cocupiscitis vel tormta time
te gaudeant iusti qnia iam fini
untur mala eoru et incipint
bona / lugeat pctores qnia iā
bona tnseunt et incipint mala
Quid nocuit hominibus iustis
qz mala passi sut cum reperit
esse in bonis Nam recordacio
tnsactoru maloru no solum
notet Sed adhuc magis delctat
Nam mala pntia lz diu sint
grauia videntur Cum vero tns
acta fuerit recordacio eoru glo
riacio est / aut quid pfuit pec
catoribus qnia bona sunt co
secuti cum reperit esse in malis
Nam recordacio tnsactoru bono
ru no soli adiuuat Sz adhuc
amplius grauat Nam qz diu
pntia sint delectabilia vide
tur Cum vero tnsactu fuerit
recordacio eoru magis affli
git / Et ista predicacio pme q
lem fructum contulit xpo scia
uit vero pme et immaculatus

Predicatores Iusticie ingressum
ambulans autem Ihesus iuxta
mare vidit duos fres Simonem
et Andream prius qm ali
quid dicat aut faciat vocat
aplos vt nichil eos lateat nec
verboru xpi nec opm sit pq
modum fiducialit possint dicere
Non possumus enim nos que
vidimus et audiuimus non loqui
vidit eos non corporali sz spūa
li non ad facies eoru sz ad
corda respiciens / et elegit eos
non quasi aplos Sed qnia a
postoli poterant fieri Sicut ar
tifex Si videt gemmas pciosas
et no dolatas eligit illas /
nec qp sut Sed qnd fieri pnt
habens enim sciam artis bonum
incompositum / non adhuc or
dinatu non contempnit Sic et
dominus videns illos no opera
eorum elegit Sz corda eoru /
mittentes retia et future dig
nitatis gram artificii sui ope
pphantes vt intelligas qnia
no soli ista secda piscacio spūa
lis ideo erat eis donata Sed
etiam pma illa corporalis dei pro
uidencia in eis erat ordinata
Nam sicut qui retia iactat in
aquam nescit quas pisces com
phensur Sed quos deus tns
mittit illi intrant in retia Sic
et doctor qui dum sermonis retia
sup ppl̄m iactat nescit qui sint
accessuri ad deum Sz quicunqz
deus excitauit illi adherent
doctrine Ergo sicut in piscatori

labor solus exquiritur piscan
di, deus autem transmittit captu
ram. Sic et in doctore nihil
regitur nisi instancia doctrine
populum autem non corrigit homo sed
deus. Sic enim dicit dominus per
prophetam: Dic hec ad Ihesum fi
lium Iosedech sacerdotem mag
num. Si bene custodieris aulam
meam dabo tibi qui habitant in ea.
Et ait illis: Venite post me
faciam vos fieri piscatores
hominum, id est doctores, ut cum rethe
verbi comprehendatis homines.
De hoc mundo salso et fluctuabundo
et tempestuoso et instabili et
profundo et semper periculoso et ne
mo unquam tuto ubi homines
non ambulant sed feruntur, inniti
quam volentes violencia enim
mali concupiscentie multas ope
rans in eis invenitur se factu
ros eorum voluntate quia tamen de
lectacione compellit ad mala opera.
ut homines alterutrum se comedant
sicut pisces semper fortiores de
vorantes infirmiores, ut transla
ti veniant in terram fructiferam corpo
ris Christi scilicet membra corporis eius
in terra fructifera. In terra dulci
in terra tranquilla, ubi non est
tempestas ad demersionem, nisi
forte ad temptacionem fidei et
paciencie fructificatam, ubi homines
ambulant non feruntur, ubi alteru
trum se non comedunt habitantes
sed fovent. Ecce do vobis evan
gelium in manibus vestris et
aliud rethe dimittere in mare et

obligatorum parabolarum intentum ad
narrandarum multiformium doctrinarum
enarracionibus crebrius quasi hinc
hinc et illinc discurrentibus et tempta
cionibus multiformibus et promissionibus
beatitudinum quasi quibusdam nodis
indissolubilibus colligatum presci
entis et occultarum cogitacionum
cognicionibus, demonum confessionibus
et resurreccionibus mortuorum nimius
confortatum. Ita ut in sinu suo
tutissimo diligenter possit racionabi
lium hominum gentem captura ut non det
eis per aliquam partem evadendi occa
sionem quasi per apparatum aliquam
neglectam a spiritu sancto qui intermi
puam. Et hoc dicit aliquis: Quare
se non sine causa secuti sunt illum
talia promittentem. Quid enim minora
quod repromittitur nobis si bene consula
tis: primus regnum celeste, et promit
tit nobis angelicam naturam, nobis
hereditatem secum, et quare non
sequeris eum. Sed illi secuti sunt
ipsum celestium bonorum amatores
erant nec terrenorum. Tu autem eum non
sequeris quia non celestium sed terrenorum
amator es. Homo enim carnalis
nullum bonum credit esse bonum
nisi carnale bonum. Et ideo cre
dit esse iocunditatem nisi que est
super terram. Non quo illi doctorum
cupierunt honorem, sed doctorum ope
ris lucrum, sicut experitus testa
tur. Si enim apostoli honoribus
applaudentes tam fruiti sunt sine du
bio apostoli eundem cupierunt honorem.
Si autem amplexatus non solum sunt
honore fruiti non sunt humilitatis

causa. Sed etiam pro hominum salute
et gloriam christi passi sunt omnia suppli
cia manifestum est quia tunc non
capitulum honore concupierunt sed
questum ~~[struck]~~ apostoli operis et la
boris. Videbat enim quam preciosum est
animam hominis quam grata est apud
deum salus ipsius quanta meritis
est hoc edificare etc. Deum concupi
erunt et secuti sunt. Tu autem non
concupiscas talia. Quid enim desi
deres alterum posse salvare quam
teipsum salvare non curas.
Et relictis retibus secuti sunt
eum. Ne aliquis excusacio dicit
nichil quod non possunt dimittas
diligere et christo placere. Ideo re
linquentes apostoli sua retia nos
docuerunt quia nemo potest terrena
possidere et perfecte ad celestia
pervenire. Considera quod inter celum
et terram aer medius constituitur
separat creaturam utriusque ut ondit
quia inter celestia et terrena simi
la potest esse conuictus. Celestia enim
spiritualia sunt et levia et naturaliter
semper sursum petentia. Terrea autem
ponderosa sunt et semper deorsum de
ponentia. Si spiritualia tenueris
sursum te ducunt. Si terrena deor
sum te deponunt. Ideo igitur re
liquerunt retia ne magis eis
facerent impedimentum laboris quam
ad incrementum utilitatis. Et
procedens vidit alios duos
fratres Iacobum Zebedei et Iohannem
fratrem eius cum patre in navi com
ponentes retia et reficientes si
c. et vocavit eos. Erant enim

x^m

Habitacione cives dilectione
concordes arte officii pares
fraternitatis pietate coniuncti. Ip
sos vocavit et istos ne tot
bonis rebus coniunctos dissilius
vocacio separet. Graciose autem
de hac duplici fratrum vocatione
locutus est. Quod omnes christiani
precipue in caritate fuerant constru
enda. Sicut ipse dicit. Hoc est
autem mandatum meum ut dili
gatis invicem sicut ego dile
xi vos. Et iterum In hoc cognoscent
scient quia mei discipuli estis
si caritatem habueritis ad invicem.
Sicut enim in corporali edificio lapis
ad lapidem cemento interveni
ente constringitur. Sic in edificio
ecclesie christianus ad christianum conec
titur caritate mediante. Ideo
super infirmitate caritatis ecclesie
composuit fundamenta ut radici
bus caritatis exuberans quasi
humor ascendat in ramos. Et
hoc secundum naturalem caritatem ut non
solum per graciam sed etiam per naturam
ipsa caritas firmior habeatur.
Sic enim fecit deus in veteri Te
stamento. Edificatur enim templum
illud per legem super Moysen
et Aaron fratres posuit edificata
domus invocacio quo autem vendi
cator gracia futura erat novi te
stamenti quam veteris. Ideo il
lud quod templum edificavit fir
mavit firmitatem hinc autem fratres
duas. Componentes retia quod
est materie paupertatis indicium
vetera componebat quia no
va unde emeret non habebat

de [illegible]

Apostoli aliqui erant mittentes retia et aliqui retia componentes

Et quod ad maiorem eorum pieta
tem pertinet in tanta paup
ertate. Sic prius sustinebant, ut
secum eum baiularet in navi
cula, ut ille istos adiuvaret
in opere. Sic enim isti illud con
solentur sua paupertate, quamvis at
illi quidam referunt, mittentes
retia per omnes civitates. Isti autem
componentes sine ratione esse
non credo, in maiore autem poterant
dici sine dampno aliquo in
tellectus et ibi ponitur illum et
illud et non dicere compone
tes retia. Item exstare illos
quidam quasi coloratores ad pre
dicandum, quia iam erant mit
tentes retia. Istos autem quasi
pigriores, quia adhuc compone
tes erant retia, non sum au
si quia dicam illorum talem
agnoscere est solius Christi. Nec
forte ergo apostoli Petrum illi dicti
sunt mittentes retia. Isti autem
apostoli Iohannes componentes, quia
Petrus predicavit tantum. Evangelium
et non composuit. Sed Marcus
ab eo predicatum composuit. Iohannes
et predicavit evangelium et
ipse composuit, unde eius omnibus
evangelia Christi pene sola quod
posuisse isti conveniunt eius et
divina ipsius et mellea deli
ret opus, scripturis scandali captu
ram in eis, unde pisces egre
deretur. Et cum unus dicatur quod
super interpretatur retibus obvinsisse
quia composuit ei quasi
plus de ea quam inceptis ubi
flammarum et immortalium omnium
supplicia pendere ita ut possit humano
cordium penetrare profundum. At illi
relicto patre et navi secuti sunt eum.
Unde quia Petrus quidem et Andre
as dicuntur reliquisse retia, Iacobus
autem et Iohannes patrem et navi
culam. Sunt enim quatuor omnia que re
linquere debet qui venit ad Christum
actus carnales per retia enim pi
scatoris actus carnales relinquendi
significantur. Per navim autem substantiam
mundialem, per patrem vero omnes parentes.
Et unde quia prius retia relicta
sequntur, postea navis in tertio lo
co patris, quia primo convenit actus
mundiales relinquere. Isti sunt enim
qui precipue nocent et spiritualia opera
subtrahunt, quia non tantum nocet aliquem
habere in mundo quantum agere aliquem
actum. Cum et habere possim nocet.
In novissimo parentes qui et ipsi quia
nocent tamen minus nocent quam divitie
et actus huius seculi. Relinquerent
ergo navem ut fierent ecclesiastice na
vis gubernatores. Relinquerunt
retia ut iam non pisces apporta
rent ad civitatem terrenam, sed homines
ad civitatem celestem. Relinque
runt et patrem ut fierent omnium spiritua
les genitores. Et circuibat Ihesus
totam Galileam. Sicut rex pugnaturus
contra adversarium regem prius con
gregat exercitum, postea autem vadit ut
ad pugnandum. Sic et dominus contra dya
bolum pugnaturus prius congnovit
aggregavit apostolos. Et sic cepit per
totam Galileam evangelium predi
care. Expugnatio autem diaboli est
predicatio virtutis sagitta mortis

est in visceribus eius Sermo iu
sticie dei Delectacio eius est opus
signorum Spoliacio peccatis eius
est consolacio fidelium Et ideo q̄d
Cremus erem congregavit exitum
sit ut eorum laboribus ipse gloriam conse
quatur Iste autem congregavit apostolos
non ut eorum laboribus ipse gloriam
consequatur Sed ut suo labore me
rita eorum preter Circuibat totam
galileam Sicut studiosus medi
cus circuibat graviter egrotantes
singulis quibusdam passionibus
adhibens congruas medicinas
quia debiles illi ad medicum ve
nire non poterant Et deus quidem
circuibat singulas regiones
nos autem qui sumus vicarii eius
regionis pastores Et si regiones
circuire nequimus habemus tamen
singulas species passionum populi cir
cuire et considerare debemus .i.
diligenter attendere que sunt in
populo qui avaricie morbo laborant
ut aliquem sermonem de malo avari
cie faciant ad medicamentum sani
tatis illius qui avaricie stimulis
agitatur Et pauli sententiam dicentis
habentes alimenta et quibus te
gamur hiis contenti simus Nam
qui volunt divites fieri incidunt
in temptacionem dyaboli Item debemus vi
lius providere qui in populo ar
dentibus libidinis febribus
valde laborant ut ad remedium
passionis eorum aliquod medi
camentum in cetera proferamus apo
teca medicinali apostoli dicentis
omne peccatum quodcumque fecerit homo
extra corpus est qui autem fornicatur in corpus

suum peccat Et quemadmodum pater
familias studiosus scit in
domo sua quid convenienciusque necessarium
sit Ita et sacerdos singulo
rum mores et actus et conversa
cionem debet inquirere ut quale
medicamentum necessarium fuerit sub
ministrat Cum consolacione autem ex
patrum Cum autem asperioris incre
pacionis medicamentum fuerit potius
in qualitate passionis illius
non de indignacione quia nec
infirmus irascitur adversus me
dicum si posuerit aliquam medici
nam mordentem Non enim conside
rat asperitatem medicine et irascitur
Sed considerat benivolenciam medi
ci et sustinet quia prodesse illi
desiderat quod nocere Sicut autem
infirmus qui ipse venit ad medi
cum ex parte iam sanus est Sic et
peccator qui venit ~~ad doctrinam~~ ad
sacerdotem et doctrinam autem prime
medicamentum quia ex parte iam conver
sus est iustus Illum autem quis
tenet infirmitas que sacerdos
sequitur verbis et ille spiritualium
verborum medicamentum non ~~tenet~~ se
tit nec melioratur Sed quasi qui
stomachum patitur quicquid man
ducavit aut bibit iterum vomit
Sic et illa anima paciens quicquid
audierit statim de sensibus suis
proicit foras Sicut illi infideles
Iudei de quibus dictum est omnem
animam nutrientem Docens et pre
dicans evangelium Aliud est docere
aliud est evangelium predicare Doce
bat enim eos deus iusticias na
turales quas et si ille non

C

de bonorum promissione

Docet ratio naturalis illos do
ceret in puta castitatem humili
tatem et paciam et his similia
que homines et si quid audiunt
tamen a semetipsis bona esse de
omnes intelligunt Sicut ait Ro
mano ii°. apostolus Cum enim gen
tes que legem non habent natura
liter que legis sunt faciunt etc
Sed forte dicis si ea eos doce
bat que omnes intelligunt quid
opus habebat eos docere Audi
doctrina non tantum propter manife
stacionem rerum obscurarum invecta
est quantum propter excitacionem cordis
et spiritus Talis est enim humana
natura in puta prevalentibus de
lectacionibus carnalibus in homi
ne scientia que est in eo iusticie natu
ralis concluditur et quasi in ob
livionem deducta de memoria sopo
re pellitur et obdormit Cum ergo
cepit doctor in illis reprehende
re et repauit mala carnalia et re
de fructum iudicio quasi precisus
delectacionibus carnalibus ipsam sci
enciam in corde memoria reducit
et in sensibus reparat Inde et gla
dius dicitur sermo domini quia
sicut gladius carnes precidit Sic
et sermo divinus concupiscias carnales
et quemadmodum si colligas herbas
de agro triticum convalescit in
illo Sic et concupiscencia si preciditur
ab homine iusticia invalescit
Quia sicut herbe suffocant
triticum Sic concupiscentie carnales
suffocant disciplinas Videtis ergo
quia doctrina non novas sciencias
introducit sed oblitas commone
facit Si ergo sermo huiusmodi tantum

Habet in virtutum auribus sonum p
stans putas quid agebat sermo
dominicus cum esset spiritus in verba
tum in carnibus sonans sed in
cordibus operans Ewangelium ait
predicans misterium iusticie p
mittebat Ewangelium est enim nun
cium bonum Bona autem hominibus
nunciat quando promittitur eis beatitu
do celestis peccatorum remissio
adoptio filiorum mortuorum resurrectio
et immortalitas vite hereditas
regni celestis et possessio glorie super
ne societas angelorum et com
munitas spiritus et fraternitas christi et
paternitas dei Hec omnia antiquitus
homines nec audierunt
nec sperabant et ideo primum bonum
opus quod sperantes iusticie totum
ferunt laborem et transtulerunt se
ad delectaciones carnales quia omnis
iusticia molesta est omnibus in
carne viventibus propterea labor
iusticie non sustinetur nisi mercedis
laboris expectetur Ideo et ergo beati
tudinem illis ewangelizabat ce
lestem ut corda eorum ad preciosum
bonum opus excitaret et deside
rium celestium premiorum autem doceret
ut peccatores eius propheta de suo ipsorum
adventu ut ipsa inmicarent doc
trina et doctrina esset propter increpa
cionem Et ewangelizabat propter demon
stracionem futurorum bonorum in ipso
Et sanavit omnem dolorem lan
guorem in plebe et omnem infir
mitatem Dicit languorem ad
passiones pertinere volunt cordis
Vel aut dicit Et ego infirmitatem ad passiones

Verbum est doctrina predicatoribus

Ingenuus est inter oblivi
onis

anime spirituales / Non enim pau-
ciores morbi animam vexant quam
corpus / Et siquidem de ipso sanans
languores et infirmitates potius
utrumque ad passiones intellige
corporales et languores / quod intelli-
guntur graviores passiones / Infir-
mitates autem certe leviora / Nunc
autem dicens omnem languorem omne
genus seu gravium seu levium pas-
sionum concludit alterius clausule
invenitur adiectio esse superflua / Ni-
si una quidem ad corporales passiones
intelligatur aliud autem ad spiritua-
lem / possumus tamen et utramque
clausulam ad utrasque passiones
intelligere / Ita scilicet omnem languo-
rem sive corporalem sive spiritualem
et omnem infirmitatem sive corporalem
sive spiritualem ut languorem quidem
intelligamus anime morbum pas-
sionis alicuius infirmitatem aut
infidelitatem ut puta quando avaricie
morbo subditus est aut libidi-
nis et vane glorie languorem anime
patitur / Qui autem misterium vo-
cationis dei ignorat ille infir-
mus in fide dicitur habetur / Alii
enim sunt sunt qui pro bona facere
et deo placere / Sed quia faciunt quod
misterium vocationis dei ignorant
et ipsi sunt infirmi / Quidam autem
sic passionibus corporalibus sunt manci-
pati ut etiam si sciunt myste-
rium vocationis dei bene agere
non permittuntur / Et ipsi sunt lan-
guorem habentes / Sed passiones
corporales divinitatis potentia sanabat

Spirituales autem vero pietatis.
Sicut enim medicina corporis lan-
guenti sic verbum prodest anime egro-
tanti / Deinde vide quod non primus
possunt omnem languorem et om-
nem infirmitatem / Sed primus docens
et predicans evangelium et postea cu-
rans propter duas causas primo
quia miracula virtutum
edificant animas secundum verba pietatis
Ideo autem primitus quod magis
necessarium estimat / Deinde quia virtu-
tes pietatis potentes miracu-
lorum commendant secundum potentes mi-
raculorum virtutis secundum modum nunc
credebatur ipsum posse facere
potentes quia virtute predica-
bat / Sed ideo credebatur virtute
predicare quia poterat potentes
facere / Et obtulerunt ei omnes
male habentes et curavit eos
In quibusdam locis ponit et nomina-
tos curavit sicut ibi / Et quot-
quot tetigerunt eum sanati sunt
Hic autem simpliciter dicit / Et curavit eos
Signum quod omnes curavit / Et sicut sa-
piens medicus intrans in
civitatem et volens ostentationem
dare sui artificii omnes ad se ve-
nientes curat et non cogitat tantum
tamen de mercede accipienda quantum
de opinione sua commendanda /
Cum enim manifesta fuerit fama
eius bona / Tunc per laborem suum
incipit exigere et mercedem / Sic
et dominus incipiens predicare non
sicut iudicium cognoscebat secundum omnes indiffe-
renter sanabat / Postquam autem illum

omnis iudea cognouit bene
ficia sanitatum digno precio
fidei vendebat omnibusque
dicens fiat tibi secundum fidem
tuam vendidit omnes illos se
cundum quam quis habebat qui e
meret

Videns autem ihesus turbas
multas ascendit in
montem Omnis artifex
secundum professionem suam op
portunitate operis videns
gaudet Carpentarius vi
dens arborem bonam conti
piscit eam precidere ad opus ar
tificii sui Agricola si vide
rit terram pinguem desiderat
eam arare Et quid dico de
racionabilibus hominibus ipse
irracionabilis equus de stabulo
prosiliens si viderit campos
patentes rapit frenum et ex
citatur ad cursum Sic dominus
videns magnam congregacionem
populi excitatus est ad docendum
Sic omnis sacerdos cum viderit
ecclesiam plenam gaudet animus
eius et delectatur ut doceat
Si autem viderit ecclesiam vacuam
confunditur et quid docere potest
Ascendit in montem Nunquid
non poterat ibi docere ubi
populus erat Sed propter raciones
ascendit in montem Primum
ut impleret prophetiam ysaie
capitulo xl. dicentis Super montem
excelsum ascende tu qui ewan
gelisas syon Deinde ut ministerium prophetis

ondeat Ascendit ergo in montem
est altitudo virtutum Ascendit ergo
in monte ut ostendat nobis quod
in altitudine virtutum spiritualium
consistere debet qui docet iusticiam
dei parit et qui audit Cum do
ctor verborum suorum ipse sit exem
plum et magis opere doceat quam
sermone Sicut ait apostolus Ad thimotheum
Exemplum esto omnium fidelium Cum
autem ambulat per convallium vi
te terrene obscuras semitas cal
cat et loquitur altos sermones
Non altum construit sed seipsum ca
stigat Nemo potest in valle stare
et de monte loqui Sed autem ubi
stas inde loquere aut unde loque
ris ibi sta Si enim admonet nos
ut quando de celo loquimur Si ergo
in terra stas de terra loquere Si autem
de celo loqueris in celo consiste Ut
dicas cum apostolo Nostra autem conversa
cio in celis est Ille autem qui
vidit iusticiam dei populus ideo
debet in altitudine omnium bonorum
operum consistere quia discipulus
imitator debet esse magistri Si autem
in peccatis vivas et audias iusticie
verba docentem iudicium tibi et non pro
salute acquiris Audis enim ut
nec vel ignorancie excusacionem ha
beas ante deum Sicut homo
si qualicumque arte et toto corde
volens discere carpentariam primo a
edificare cum frequenter aliquid
quod audierit aut viderit tollit
se in secreto et accipit ferra
menta Et ipse se temptat si potest
facere quod frequenter audivit

autem audit. Dicit et tu si iusticiam
facis in vis sint quid predicatorem
iusticie audis in illum doctorem
appellas tamen in vos eritis disci-
pulus. Intellige ergo dico enim tibi
rem moralem secundum loci istius
scripturam. Si tu es super montem
et predicator in valle tu sur-
sum constitutus audis vocem eius,
quia semper melius sursum ascen-
dit. Si autem tu steteris in valle
doctor tuus stetit super montem
et loquatur nec multum tibi proficit
loquela illius. Ergo in primo
loco populus se considerare debet
qualis est. In secundo loco qualem
sacerdotem habeat, quia doctor
malus nec multum populo prodest.
Sed autem populus semper non vi-
det, quia primum sedere debet et
semper sedens audiat de moni-
bus sacerdotes. Ideo ergo primus
scriptura nos docet ut tu doctor
cum populus supra montem situa-
tus ascendit, qui vult audire
pietatis doctrinam ante ecce ita
montes etiam appellantur. De quo
dicit psalmista montes dei montes ce-
beri etc. Ascendit ergo in monte
ut illic discipulis suis mi-
steria traderet veritatis, osten-
dens quod omnis qui vult discere
ministeria veritatis in montem
hanc debet ascendere. Sed nec in
omnem montem sed in monte
... et enim hereticorum
montes nec autem ceteros sed

coagulatos in quibus nemo
misteria veritatis traduntur
sed mendacium et repugnancia
veritate. Ideo et illos qui tales
montes ascendunt reprehendit
spiritus sanctus per prophetam dicens
ut quid suspicamini montes
coagulatos. Coagulate enim
dicuntur heresum cane quia coa-
gulatum est sicut lac cor eorum.
Beati pauperes spiritu. Quomodo
ipsas beatitudines exponat ex
parte. Nota Lucas autem iste bea-
titudines in loco campestri dicte
sunt. Iste autem perfectis supra
montem, ille mediocribus;
iste autem perfectis et pre rectoribus
populorum. Sicut refert apostolus ad
quos dictum sit hec cum dire
racione lacrimis exposui ibi.
Ideo illic simpliciter dixit pau-
peres. Hic autem pauperes spiritu.
Pauper spiritu est humilis corde i.
pauperem spiritu habuis qui nunquam
magna sapit de se. Sicut ex
diverso divites spiritu intelliguntur
magna de se sapiens et superbi
qui non implet mandatum
christi dicentis nisi conversi fueri-
tis sicut puer iste non in-
trabitis in regnum celorum. Qui
enim ad conversus factus est sicut
puer ille est pauper spiritu. Et qui
pauper est spiritu ille conversus est
sicut pauper. Et si quid testimonium
christi et apostoli plenitudo legis
est dilectio, tunc utrumque dilectio est

C

Humilitas et ideo quia superbia ergo totius boni humilitas initium est et totius mali superbia. Denique perditionis exemplum initium cepit a superbia per diabolum et initium salutis ab humilitate per christum. Propterea convenienter et omnium humilitate beatitudinum fecit initium. Et quasi magnam dixit. Beati humiles spiritu. Recte beatitudinis radicis potuit invenire colorem ut non solum humiles ostendat sed etiam indigentes humiles qui sic sunt humiles ut semper adiutorium dei sint mendicantes. Unde in greco non dicit beati pauperes sed beati mendici vel egeni. Nam pauper est qui angustias passus hic non tamen tantum ut mendicare cogat. Sed quia dicitur et propheta dicit. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem. Ideo dicit beati mendici spiritu ut multum humiles ostendat. Si ergo dixisset beati humiles spiritu nihil amplius significasset quam humiles mente et humiles et secundum fidem humiles et intelligentes unde sit adiutorium hominis. Sunt enim naturaliter multi humiles spiritu et non ex fide. Hii tales non pulsant adiutorium dei. Certum animi secundum fidem humiles sunt et intelligentes unde timent de se adiutorium dei pulsare non cessant.

Quoniam ipsorum est regnum celorum. Quamvis enim aliorum virtutes alias studeant non est regnum celorum. Etiam quam si cetera vitia deponunt ad inferos mancipentur superbia. Quia radix omnium malorum superbia est sine dubio et radix omnium bonorum humilitas est et propterea est ut qui se exaltat humiliabitur. Et qui se ~~exaltet humiliabitur~~ humiliat exaltet. Beati qui lugent. Et qui peccata sua quidem lugent beati sunt sed non dicitur beati. Beatiores autem sunt qui aliena lugent peccata. Certum est quia non habent sua que lugeant. Tales convenit esse omnes doctores populi. Et qui sunt super montem nam ut sit omnes doctores populi expiationem peccatorum in ... esse sine luctu ut videant quotidie expiationem animas multas ad infernum cadentes. Unde de angelis qui exituri sunt in fine seculi ut signent servos dei qui de alienis lugent peccatis. Sicut scriptum est per Ezechielem. Ite per Jerusalem. Jerusalem enim quia est etiam corpus christianum fundamenta sunt in montibus sanctis. Eze. ix. Transi per mediam civitatem in medio Jerusalem et signa thau super frontes virorum gementium et dolentium super cunctis abhominationibus. Unde dicit quod deus iussit omnes occidi et non misereri alicui qui non habet signum thau omnem ad se qui thau.

Videntes quae occidatis. Quoniam ipsi
consolabuntur. Si consolatio
lugentium est cessatio luctus pro-
pter quod qui sua lugent peccata consequen-
ti indulgentiam consolabuntur. Quoniam
secundo ille qui aliena luget
peccata quando consolabitur? Nunquam
desinet lugere de peccatoribus
etiam postquam dives sit. In modo quae
scientes prudentiam dei. Nunc in-
telligentes ad plenum quod in malo
compellere delinquunt. Et quod
ex proposito in malo diligunt in ma-
la omnes peccatores lugent omnes
a malo eruerentur et tangi pu-
tantes. Tunc ego in seculo illo p-
rudentiam prudentia dei cogno-
vit et intellexit manifeste
quod qui dei fuerunt perire non
potuerunt, qui autem perierunt
non fuerunt dei quia de manu
dei nemo rapere potest deposito de
hoc luctu consolabuntur et sine
impetua (?) alterius doloris in
sola sua bene letabuntur. Nam
quamdiu est caritas sanctorum ad pec-
catores et luctus est. Ubi autem
non est caritas sanctorum ad pec-
catores non luctus etiam si proprii
qui fuerint. Sicut docet parabola
in qua dicit dives ad abra-
ham. Miserere mei et mitte laza-
rum ut intingat extremum digiti
sui in aquam et refrigeret lingu-
am meam quia crucior
in hac flamma. Nunquid
inspiratus est illi abraham fili
sui ardentis qua est fuerat ipsi

lator in qua parte corporis sui
plus peccaverat id est in gula
sui cui amplius torquebatur.
Beati mansueti. Mansuetus
est enim qui nec irritat nec ma-
lum neque irritatur a malo
neque commissus eum provocabit
causa peccati. Neque adversus
alterum aliquid. Ex illo causa-
tum sit peccatum. Sed magis
contentus est iniuriam pati quam
facere. Nam nisi contentus fuerit
bis aut provocat nimirum pro for-
tune peccati. Et sicut Zizania
inimici sui inimicus in agro die (?)
nec fuit nisi irritationes in
mundo. Ille ergo est vere mansue-
tus qui nec provocat sive non co-
gitat malum facere nec facit.
Quoniam ipsi hereditabunt terram
Sine dubio terram viventium de
qua scriptum est Credo videre bo-
na domini in terra viventium. Terra
autem hec sicut quidam dicunt quod
domini est in hoc statu terra est
mortuorum quia vanitati sub-
iecta est. Sed autem liberabitur
de corruptionis servitute in
libertatem glorie filiorum dei
sit terra viventium ut homo mortalis
hereditet immortalitate, alterum
correspondentem legi quam celum in
quo habitaturi sunt sic dicitur
terra viventium et quantum ad nostram
regionem inferiorem celum est
quantum autem ad celum superius
dicitur terra. Alii dicunt quia
corpus nostrum terra est, et quamdiu

Subiaceret morti. Ergo cum mor-
tuorum Christus aut primitie transforma-
tus et conforme factus corporis
glorie Christi eius. Ergo commoriamur
et hereditabimus eternam carnem eter-
nam carnem et spirituales fratres
spirituales et sancti. Beati qui
esuriunt et sitiunt iusticiam. Esu-
rire et sitire iusticiam est de-
siderare iusticiam dei ut sive
faciant homines iusticiam dei
sive audiunt ut quamvis multi
audiant ut faciant iusticiam dei
sed ex desiderio cordis, quando
bonum est quod ex amore ipsius
bonum faciunt homines, ingratum
est autem deo. Unde dominus per Ioha-
nnem non amans simpliciter vocabat
ad potum sed tamen sitientes dicens:
Si quis sitit veniat ad me et bi-
bat. Christianismo quod quasi sine racione
dixit iusticia esurire et sitire
ut forte ergo esurit iusticiam qui
per iusticiam dei desiderat quiesce-
re quod est rectum cordis. Sunt
autem iusticia que scilicet dei acci-
pere incipit quod per consequens ex
studio scripturarum ipse est doctus
vero. Quoniam ipsi saturabuntur
videlicet largitate remuneracionis
dei, qui maiora erunt premia de-
siderium desiderium avara petitorum.
Beati misericordes quoniam ipsi mise-
ricordiam consequentur. Non tamen ille
misericors est qui misereatur aut
pauperis aut pupilli aut vi-
due, sed eius cum una et apud
illos inveniantur frequenter qui non
cognoscunt deum. Ille autem ve-

re misericors est qui misertus proximi
misereatur et bene faciat ei sicut
quod scriptura ait. Christus dicit: Dilig-
ite inimicos vestros et benefacite his
qui vos oderunt. Nam et deus
non solum super iustos pluviam dat
aut solem solem suum iubet ori-
ri sed etiam super iniustos. Unde
et ita dicit: Estote misericordes
sicut et pater vester misericors est.
Et quia beatus est ille talis qui
misericordiam eius sequitur non habet parem
quando in hominibus difficile est
proficit illi ad dicacionem iusticie.
Sed autem habet ad remissionem peccatorum
quia potest fiducialiter dicere: Dimitte
nobis debita nostra sicut ego di-
mitto debitoribus meis. Beati
mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.
Dupliciter est deum videre et in hoc
seculo et in illo. In hoc quidem
seculo secundum quod scriptum est: Beati
munde. Videt videt et premium meum
mundus enim sue corde qui non solum
nec faciunt mala nec cogitant
sed pauci sunt tales, sed ad hunc
eciam qui omne bonum et faciunt
semper et cogitant, quia non sufficit
facere bonum et non cogitare quia
non propter deum faciunt bonum sed
propter alteram aliam causam. Est ta-
le donum non remunerat deus
quia non remunerat a deo bonum
quod fit sed id quod bene facit
de hac extra de culpa de tex-
te scriptum nobis esse ponit de hac
exemplum in glosa sed propter ali-
am causam. Item autem propter deum
facit bonum sine dubio et cogitat

De pace

bonum. Qui ergo omnem iusticiam co-
gitat et facit, in mente sua deum
videt, quia iusticia figura est dei.
Deus enim iusticia est. Si ergo quis con-
tinuerit se quasi a malis et fecit
bona, secundum illud et deum videt aut
turbulente aut inde aut modice aut
amplius aut perfecte aut imperfecte
aut secundum possibilitatem humanam.
hoc ipso modo. Et qui male agit
et cogitat videt dyabolum, quia
omne malum dyaboli est figura.
Cum in futuro autem seculo illo hoc in mun-
do corde deum videbant facie
ad faciem. Iam vero per speculum
et in enigmate sicut dicit. Be-
ati pacifici quoniam ipsi filii dei
vocabuntur. Pax est enim vestigium
intus dei nostri, de quo ait apostolus:
Christus enim est pax nostra. Qui ergo
pacem diligunt filii sunt pacis.
Pacifici autem non solum dicuntur
qui inimicos in pace reconciliant,
sed etiam illi qui immemores
malorum diligunt pacem. Multi
enim sunt qui alios inimicos
tos libenter in pace reconciliant
et ipsi inimicos suos non ex toto cor-
de reconciliant. Ipsi tales illu-
sores sunt pacis, non amatores
pacis. Sed beata illa est que in cor-
de posita est, non in verbis. Vis er-
go cognoscere quis est bonus vere pacificus?
audi prophetam dicentem: Prohibe
linguam tuam a malo et labia
tua ne loquantur dolum, id est lingu-
tua a malis non dicat sermones. Si-
cut enim ignis de medicatione scin-
tilla magnum consurgit incendium,

ita et sermo malus de levi
occasione magna suscitat incen-
dia. Sollemus labia dolum lo-
quuntur qui pacem portat in la-
biis et maliciam servat in cor-
de. Sed si cristianus es, aut quod
loqueris hoc cogita, aut quod
cogitas hoc loquere. Diverte a
malo et fac bonum. Non dixit
attendere ad malum noli, sed re-
cede a malo. Ille autem iubetur
recedere qui accessit. Sciens
ergo inspector deus in cotidie
conversacionem, quod si dixisset:
Noli attendere ad malum, aut pauci
aut nulli potuerunt adimplere.
Nam pene omnes homines prom-
ptiores ad malum. Ideo sic dicit:
bonum quod fuerat, sed nec atten-
deres ad malum, sed aut quia
homo natus cum libris in motibus
concitatus accessisti ad malum,
vel saltem per consideracionem divini
timoris recede a malo, quia
attendere ad malum forsitan
secundum carnem humana est infirmitas;
permanere in malo et exequi
malum malignitatis est, non
infirmitatis. Inquire pacem et per-
sequere eam. Non dixit: Si te
pax sequatur, suscipe eam, sed si
te fugerit, sequere eam, sicut parata
quod humanum est. Si tu aliquo
feceris litem, sed quando ille primus
te invitat ad pacem, pace te
sequitur cum gaudio suscipe eam,
quod si ille quasi malus permanet
in malo, pax absconditur ab
oculis tuis. Cum quasi filius

Pacis pulsa fama pacis hoc est iungere pacem. Nec ditas ille in prior iniuriam fecit et primus debet venire rogare. Gloriosior es tu si nocitius pacem patieris et si nocens. Deus ergo patitur et invenit te tamquam pacis. Beati enim pacifici filii Dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Non dixit beati qui a gentilibus persecutionem patiuntur ne putes illum solum beatum qui persecutionem patitur propter idola non colenda. Ideo et qui ab hereticis persecutionem patiuntur propter veritatem non relinquendam beatus est quia propter iustitiam patitur. Gentiles enim Christum negant, heretici autem veritatem Christi. Cum autem veritatem denegat Christi, ipsum denegat Christum. Christus enim veritas est. Et ideo heretici qui non propter Christum persecutionem patiuntur sed propter veritatem Christi. In prima facie Christiani videntur, revera autem gentiles sunt. Et non solum hereticus sed si aliquis ex potentibus qui videntur esse Christiani forsitan propter peccata sua correptus fuerit a te, iratus et persecutus te fuerit, beatus es tu. Iohannes enim et Iohannes non propter gentilitatem neque propter heresim interfectus est, sed quia corripiebat Herodem propter adulterium eius.

Sicut omnes prophete necati a gentilibus regibus sed a suis civibus, non propter gentilitatem sed quia corripiebant eorum peccata. Si autem quod a suis ipsis propter causam Dei aliquid patitur non habet mercedem? Nam prophete habuerunt. Si autem certum est quod prophete martires sunt sine dubio, et qui propter causam Dei aliquid patitur et si a suis patitur mercedem habet. Ideo non posuit scriptura personas persequentium sed solam causam persecutionis, ut tu non aspicias quis te persequitur sed propter quid te persequatur. Causam ergo si quis te persecutus fuerit non propter causam Dei sed propter rem privatam, ut putavit ut auferat aliquam rem tuam, ille quidem quantum quod sine causa est persecutus, reus est. Tu autem beatus non es quia non propter iustitiam persequitur te sed propter causam privatam. Plane si volueris id adimplere quod dictum est: Qui te percusserit ad maxillam prebe illi et alteram, et qui vult auferre tunicam tuam noli vetare tibi, vere beatus es. Quod et si ab inimico non propter causam Dei persecutionem patiebaris, propter ea tamen aut dampnum aut iniuriam passus es propter Deum. Si autem resisteris etiam tu peccas et non pateris. Multitudinis perdidisti mercedem. Beati eritis cum vos exprobraverint homines.

Postquam locutus est de persecutioni-
bus sustinendis, tanquam si respon-
deat quis ad eum: Domine quid si per-
secutionem quidem passi non fuerimus
propter te nec propter iustitiam tuam, nos
probrum autem venerit in blasphemi-
am hominum ingratorum? Et dicit: non solum
persecutionem passi fueritis, sed etiam cum
exprobraverint vos homines, scilicet
multa homines propter causam quam dei
sunt nobis inimici, sed non propter nos
ipse nos persequuntur, forsitan ima-
giet patrem. Tamen circumeuntes omnem
blasphemant nos et dicunt de no-
bis obprobria. Beati eritis cum vos
oderint homines et dixerint omne bo-
num malum adversus vos mentientes
propter me. Si enim bonum est quod quam ca-
lice aque nobis porrexerit mercedem
eius non perdet, quanto quam bonum levius
sum in verbis nobis iniuriam fecit,
iniuria non vacua non erit a mercede.
Ut ergo blasphemantes sit beatus duo
hec conveniunt: unum ut mendaciter
blasphemetur et propter deum blasphe-
metur, alioquin si bonum desinit ea
beatitudinis non est merces interpretanda si
quis dixerit de te quod est turpe
mendaciter. Sed non propter causam dei
sed propter aliquam privatam inimicitiam
dolens ille quod peccavit. Tu
autem mercedem iustitie non habes,
nisi forte tu habes, nisi forte ut
posses reblasphemare non reblas-
phemasti propter iustitiam dei. Aut ut
posses revindicare non revindicasti.
Et tunc beatus es et causa priva-
ta facta est causa dei. Quid si
propter causam quidem dei blasphematus es.

Tamen quod dictum est de te
malum verum est, iterum non es
beatus, quia verum est dictum de
te. Et illa blasphemia peccatum
tibi non ad mercedem iustitie
sed ad confusionem pertinet, quod tu
corrigi possis. Et mentientes
propter me gaudete et exultate
quoniam merces vestra multa
est in celis. Ponderate confu-
sionem terrenam cum gloria celesti. Et
videte si non multo levius est
quod patimur super terram quam quod
expectatur in celo. Sed forte di-
cis quis potest blasphemantibus me
dicat nec dicam gaudere, sed
nec magnanimiter ferre. Augustinus
Gratiam gloria non delectatur, qui
enim gloriam concupiscit in celo
obprobria non timet in terris, nec
cogitat quid loquuntur homines
propter ipsum, sed quid videt deus
in celo de illo. Nam enim non de-
lectatur de laude hominum ille et
de vituperatione hominum contristatur
magis quam letatur. Nam autem
et de laude hominum non extollitur
nec de vituperatione humiliatur,
nunquam quesivit sibi gloriam que ibi
timet et confusionem. Nam gloriat
qui in terris confusionem timet in
terris. Nam autem gloriam non quam
nisi tantum apud deum, confusionem
non timet nisi tantum apud deum.
Sed milites preliantes belli susti-
net dum sperat habere predam.
Quanto magis vos iudicii obp-
robria non debetis timere, qui
regni celestis premium exper-
tatis et habere glorificatis.

De doctore [illegible]

Vos estis sal terre quando introgantibus apostolis ad quos sit quia ista locutus utrum generaliter ad populum an ad ipsos volens ostendere quod ad ipsos precipue loquebatur addit Vos estis sal terre ad illud respicit quod supra diximus quia doctor omnibus virtutibus debet esse ornatus debet esse pauper ut avaritiam liberaliter castigat debet esse semper suspirans et lugens sive propria sua vel aliena delicta ut confundat eos qui nec peccare dubitant priusquam peccent nec postquam peccaverint tristantur quia peccaverunt Ideo suspirat et plangat ut per hoc ostendat quam iniquus et periculosus est inordinatis iste fidelibus debet esuriens et sitiens esse iusticiam ut pigrus certa opera sua bona vel doctrinam fidei vel increpationis flagello valeat indagare magis exemplo suo quam voce debet esse mansuetus ut magis indulgendo quam vindicando regat et etiam ut magis ametur quam timeatur debet esse misericors aliis sibi autem austerus ut sibi quidem grave pondus iusticie ponat aliis autem leve debet esse mundo corde ut non solum vicia se immisceat etiam vel gloria secularia sed ut nec cogitet de mundo Sicut enim oculus quanto mundior fuerit tanto longius videbit Sic et animus quanto longius fuerit a solitudine

mundiali tanto amplius deo propinquior est Primus autem cordis oculus mundum aspicit illius mens vero per deum videre Sed ante pacificus ut tota ecclesia eius sit quasi una anima Ubi autem concordia non est nec oratio illic exauditur nec oblatio suscipitur quia nec deus est ubi discordia dominatur Debet autem paratus esse ad passionem quia nona desideria martirum beatus sed et det omnibus constantie signa Nam quantum ad sapientes milites non ille dicitur paratus ad bellum qui concupiscit exire sed qui potens est exire Sed qui bonus omnibus virtutibus ornatus fuerit tunc est quasi optimum sal et totus de illo populus conditur magis quam videndo quam audiendo Nam prima doctrina est videre bona aut audire Vos estis lux mundi Dum considerat quod opus est salis quod autem lucis admonet nos ut queramus ob quam causam apostolum sali comparatur sunt ob quam autem luci Salis opus est rem in eo statu tenere in quo invenerit eam ut ad deterius immutetur eam vero formulat ad meliorem autem eam perducat non per corrupta tenet carnem ut putrescat putridam autem tenere non potest incorruptam lucis autem opus est ipsas solum tenebras et eam que fuerat in tenebris illuminare Sic et apostoli ceterique

Doctores Sal quid sut populi
xpianam iam cognoscentis deum
servantes eum in ipm agmine
dei et scitate i. tre culte que
iam verbo tricas quas comed
arata subiectu est lux antige
cum sut pducentes eas ad
sue lumen ne ceterorum qui
forte in etiam ceciderut in te
nebris pctorum. Item bona co
uersacio sacerdotis sine verbo
quod tenet sctos in scitate
1. p bonum exemplum | adducere
aut ignorante ad sciam veri
tatis non pt. Item vitam addu
cere quidem ignoratem ad sciam
veritatis et sine conusacon
bona pt terre aut in fide
ne scitate absq bona conusa
con ne pt | magis aut et
scandalisat | sicut in sequtibus
ondemus. Ergo ppt bonam con
uersacom sua sacerdotes st
sal | quod bona conusaco sacer
dotum conditura ppli est. Propt
aut vitam doctrine lux | quod vr
bum ignoracie lume est vnde
aut vocamt eos sal. Propterea
aut lux aut quia prioris lo
ci est hnac quos habes | Se
cundi aut vocatur quos non hes
aut quia primus bn vivere est
scdm aut bn docere. Nam p
bona conusacom ascenditur
sine dubio ad sciam | p sciam
aut vero si ad bona com
sacom ora vema. Propterea
scientes quod sine timore dei
multas videmus. Timetes aut
deum sine scia videmus multos |
aut quia ppt iudeos priores
dcti sut sal non adducentes
eos ad sciam dei | sed condientes
eos in ipa scia | lux aut ppter
gentes in suo loco vocatus
deo et ppt compacom congrua
introducens addit dicens Non
pt civitas abscondi sup mon
tem posita. Quod ipa enim civi
tas si volmt esse celata ipe
mons qui portat ea facit om
bus manifesta. Sic aplm et
sacerdotes qui fundati sut in xpo
monte excelso | non pnt esse ab
sconsi. Et si voluerit abscondi |
opus ipe eos manifestat qui ba
iulat eos. | Que est hec civitas De Civitate
etiam sctorum de qua dicit ppha
Gloriosa dicta sut de te civitas
dei | Cives aut eius omnes fide
les de quibus ait aplus vos
estis cives sctorum et domesti
ci dei. Turres illius sut pphe
de quibus dictum est Fiat pax i
virtute tua et abundantia in tur
ribus tuis. | Sicut enim iacula
de turribus contra hostes iactant
sic de pphetarum libris contra
vanas gentilium fabulas et v
insanas hereticorum disputacons
salutaria proiciuntur veritatis
exempla. Porte aut eius st
apli de quibus scriptum est Diligit
dns portas syon | qr p illas
totus pplus intrat ad fidem
cum aut illius sut sacerdo
tes | Ceteri qz doctores de quibus
supr dixit ppha ad hanc

C

Jerusalem spiritualem et alienige-
ne edificabunt muros suos qui
ex gentibus vocati sunt / Sacerdo-
tes et gubernatores ecclesie sicut in-
muri impetum omnem gentilium he-
reticorum suscipiunt qui tamquam ari-
etibus quibusdam hic assiduis per
persecucionibus feriunt clerum id est mu-
rum ecclesie Et sicut mortiferas
Sagittas sic et insana verba per-
sa confessionis eorum de impia
cordis pharetra procedencia doc-
tores quasi lapides muri sus-
cipiunt et fidei constante confringunt/
Hec ergo Civitas posita est supra
montem id est apostolum prophete Ceteri
que doctores edificati in christo/
Christus enim christus est de quo ait
Daniel Et ecce lapis precisus
et absque manibus et factus est
mons magnus et occupavit
totam terram Nunc per alteram
comparacionem volo ostendere quod
sanctos suos ipse christus manife-
stat et non sinit eos esse ab-
sconsos esse absconsos id est quod
nec accendunt ut ponat sub
modio / Sed super candelabrum ut
luceat hominibus qui in do-
mo sunt / Nunc sunt absconsi cum
lucerne spiritus et filius que est
illa lucerna verbum divinum de
quo dictum est lucerna pedibus
meis verbum tuum domine ut lu-
ceat id est appareat et illuceat qui
sunt in domo Ecclesie vel in
domo hominum mundanorum vel
in domo omnium Judeorum / quod
est candelabrum ecclesia que

Baiulat verbum vite Consequenter
dicit et sparsimus vel quos
lucernis Sicut lucerna id est secu-
ndum vite commictes Consequen-
ter et omnis ecclesiasticus vir ha-
bens verbum dei dicitur candela-
brum / Modium autem sunt homines
mundiales mutem a deo et ab
omnibus que sunt dei dicuntur
aut homines modium quod sicut
modium desuper inanem habet
~~deo et ab omnibus que sunt~~
desubtus autem plenum Sic et
omnes amatores mundi et car-
nis in spiritualibus inanes et de-
mis a superiora recte dicuntur esse
inanem sunt et inservati Sed in-
ferioribus autem et mundialibus
et terrenis aliquatenus plenum vi-
dentur et sapientes in proprietate
Sicut in modio quod solemus
aliquid ponere inverte est ut ca-
dat deorsum ad inferiorem eius
et tenebrosa/ Sic homo carnalis et
mundiali et inutilis/ Si dispensa-
tio quod est dei vel illud habet in
superiori parte mentis sue ad cor-
dis nec portat illud in ore sed
confestim cadet de mente et corde
deorsum in terram et tenebras ut
nec ipse ~~prodest~~ prosit nec alius/
Si autem et aliqua temptacione fatid
finem ipse verbum status revisat in
terram et aspiciens in terram quasi
modium verbum dei sub se tenet
absconditum Scandalizatus est enim et
aspiciens terram et abscondens verbum
sub se quod ipse aliquid causam per-
venit est ansus palam fidei

ym

veritate aut invidias carles
timens aut mortem aut dampna
aut cetera que obstruunt carles
homines ut contra dei quod cre
diderunt libere non audeat confite
ri. Illud sciens quia ipse laudabilius
doctor qui facit quod docet ad
dit quod et dicat. Sic luceat lux
vestra coram hominibus ut videant
opera vestra bona et magnificent
patrem vestrum qui in celis est. i.
sic illuminate docentes ut non verba
vestra tantum homines audiant sed ut
opera vestra videant ut quos illumi
naveritis per verba quasi luce con
diatis per exemplum operum vestrorum
quasi sale. Item qui docet et fac
ere ille docet. Qui autem non fac
quod docet non aliud docet. Sed
seipsum condempnat et melius
est facere et non docere. quia qui facit
et si taceat aliquos corrigit suo
exemplo. Qui autem docet et
non facit non solum neminem corri
git sed adhuc multos scandali
zat. Tamen enim non moveatur
ad peccandum cum videat ipsos doc
tores peccatis peccantes. Ergo
per illos quidem doctores qui docent
et faciunt magnificatur deus. per
eos autem qui docent et non faciunt
blasphematur. Puta si bene doce
at sacerdotes et melius vivat
videntes gentiles dicunt. Vide
deus qui habet tales servos. vere
enim bonus deus verius est deus
Nisi enim ipse esset iustus numquam
populum suum sic circa iustitiam teneret
Nam disciplina domini ex moribus fa

lie demratur. Nam sicut pharisei qui
magis docuerunt et nec modica faci
unt. Si autem bene doceat et male
conversentur videntes dicunt. qualis
est deus eorum qui talia agunt non
quia sustinet eos talia facientes
nec consentiret operibus eorum
Propter quod sicut illi estimant. Ydola
colentes omnem iustitiam servave
runt. Isti autem gloriose loquuntur ser
mones et ignominiosa opera faciunt
videntes quia deus per malos opera
rios blasphematur. Nec potest dominus
bonam opinionem habere qui malam
familiam habet. Unde dictum est ad
populum dei. Nomen enim dei per vos
blasphematur inter gentes. Noli
putare quoniam veni solvere legem
aut prophetas. propter duas causas di
cit se venisse non legem solvere
sed ut adimpleret. primum ut disci
pulos suos quos omnibus bo
nis operibus adornatos esse debere
super docuerat suis verbis ad
suum provocet exemplum ut quem
admodum ipse omnem legem imple
bat. Sic et illi omnia etiam minima
legis festinarent adimplere. Deinde
quia futurum erat ut calumpniarentur
eum Iudei quod sabbatis operaretur
et lepram tangeret quasi solven
tem legem. Ideo premissa munierat
contra calumpnias calumpniatoribus
satis facit dominus. Non veni sol
vere legem sed adimplere. Lex et
prophete duo hic agit de Christo prophe
tant et lege connexi constituunt de Christo pulcre
que utraque Christus implevit
Ad se quidem etiam prophetia implet

Sic quando natus est et vocatus
est emanuel quando circumcisus est
et oblatus est pro illo sacrificium
duo turtures aut due colum-
be quando in egiptum fugit legem
implevit quando nasareus nomi-
natus est quando ad xii anno templum
ingressus est quando a pueris la-
udatus est quando in manibus
patris spiritum commendavit quando ve-
stimenta sua dividenda reli-
quit quando descendit ad infero-
ra et visitavit omnes dormientes
Capud dicente quando adhuc vo-
caturus est vocans terram a solis
ortu usque ad occasum quando sedebit
in valle Iozaphat et iudicabit
omnes gentes adimplebit omnes prophe-
tias quia nisi hec facta fuissent
mendaces erant omnes prophete sicut
autem omnes impleti sunt et im-
plebuntur cum stelle ceciderint cum
sol tenebratus fuit cum luna san-
guineo colore immutata fuit cum
celum plicatum fuit sicut liber

De lege et mo[...] [...] in [...]

Sed aut in modo invicem legem
implevit duobus modis primo
exteriores quando legis signa
solvebat interiores aut virtutes
eius adimplens in prima lege
precipit omne opus servile in sa-
bbato quietem facere non debere
pro eo quod fit omni anno hoc si-
quidem est quia sicut deus sab-
bato cessat ab opere [illegible]
si [illegible] opus servile
est peccatum quando omnis qui facit
peccatum servus est peccati Omne autem
opus bonum non est servile sed

liberale et [illegible] fit [illegible]
videatur In prima facie [illegible]
videtur ergo gracia operis sabbatis
operans adimplevit legem non
solvit manifestavit non [illegible]
Item in lege fuerat scrip-
tum lepram tangere non oportet
hoc figuratum est lepra enim
intelligitur peccatum Christus igitur tan-
gens lepram non solvit legem
sed adimplevit Iudeus enim le-
prosum in faciem operatus est non pec-
catum est Christus hoc [illegible] tetigit
non peccatum quod est vere lepra nam
ille qui peccatum non fecit nec
inventus est in ore eius dolus est
quia non tetigit lepram id est peccatum
merito ergo dicit Amen dico vo-
bis donec transeat celum et terra
In principio [illegible] Nota iota unum
aut unus apex a lege non
peribit donec omnia fiant
id est omnia que ab inicio mun-
di usque ad finem erant ventura
eorum misteria sunt prophetata in
lege ut ne videatur aliquis
eorum que fiunt deus ante eu-
m cognovisse Propterea dicit
non prius fieri ut transeat celum
et terra donec omnia que in lege
sunt prophetata rebus ipsis fue-
rint adimpleta Ingeniosius hoc
si [illegible] in illo mendacium fuit
inventum erubescit Et quod deus
quod precepit in lege non facit
et ad alios facit [illegible] sapiens
quod docet [illegible] non re-
cipit in vacuum Et quod
[illegible] dona sine [illegible] gratia

potuerunt remanere. Deus homines
ruit si quod docet aliud ipse quod
fecit / quod expressit quod locutus
est in prophetis quod ad impleuit
in opere. Deinde ad impleuit le-
gem in minimis istis / Si quis
solverit unum de mandatis istis
minimis et docuerit sic homines
minimus vocabitur in regno celorum /
Sed primo videamus que sunt minima
ista mandata / et alii quoddam ali-
ter exposuerunt sed alii aut aliter
puto aut ipse dominus manifeste
ostendit que sint dicens demonstra-
torie Si quis solverit unum de
mandatis istis minimis i. que
modo dicturus sum / Nam talis est
modus loquendi scripture que
post modicum dictura sunt quasi
nunc iam dicta demonstrat. Sic
est ibi Audite hec omnes gentes
quasi nisi hec que in sequentibus
versibus dicturus erat / Manda-
ta igitur moysi in actu facilia
sunt non occides non adulterabe-
ris / Et ideo remuneratio modi-
ca in peccato autem magna / Manda-
ta autem christi non irasceris neque
concupisces in ipso actu diffi-
cilia sunt / Et ideo in remuneratione
magna sunt in peccato autem minima
Nam abstinere ab homicidio aut
adulterio abstinere per facile est /
Quod enim eius magnitudo vo-
luntatem faciendi repercutit / Et
ideo non est laudem quia absti-
net se ab illis quia non est la-
bor abstinere se ab illis / Item
Omne malum quanto gravius est

Tanto levius videtur a deo fa-
ciendum et gravius facit peccatum
si fuerit factum / Non irasci autem dif-
ficile est in actu / quia deus le-
vius culpam putat non facile obs-
ervatur a multis et multum labo-
riosum est posse non irasci quia
naturaliter in hominibus ira-
cundia est plantata / Et ideo
remuneratio magna sunt quia
difficile est abstinere ab eis / Prop-
terea et si iratus homo aut con-
cupierit est quasi peccatum quia magna
liud est non tamen peccatum est grave quia
difficile est abstinere ab eis / Ergo
minima mandata ista dicit christus
mandata Non irasceris neque
concupisces que in abstinendo
quasi magna sunt in peccato autem
minima videntur / quantum ad homines
negligentes. Ergo illi qui le-
via peccata committunt minimi sunt
in regno dei i. qui iratus fuerit
et iratus grave peccatum non fecit
a pena quasi securus est quam
tamen est in gehenna / quia et si
non tale committit quasi sentiens
est iram suam et non illud reprimit
in corde suo peccavit / Unde videtur
quod peccata si irati fuerimus et
compuncti in cordibus nostris
iracundiam reprimamus sciens quod
si pro iracundia non leviter pecca-
verimus peccatores sumus. Item qui
concupiscit et si non fecit pecca-
vit / quasi quia vos volumus
qui non doctore si ab homicidio
abstinuerit magnus est / Si
autem levia hec peccata cave-
at propter sacerdotalis dignitas

Doctor a commissa tali homicidio se abstinet magnus appellatur

eius. Sed prefectus ab ecclesiastico
primo choro fit quod eos qui iacent
in pena sua quamvis non fecerint
peccatum grave non tamen sunt in glo(riam)
quamvis peccati rugam aut maculam
susceperunt. Unde subiungit dico
autem vobis quia nisi habun-
daverit iusticia vestra plus quam scri-
barum et phariseorum non intra-
bitis in regnum celorum. Scribarum
Sermo dominicalis — et phariseorum iusticie sunt manda-
ta quorum si impletiones aut
mandatorum illorum sunt mandata
Christi. Hic ergo nisi quis super le-
gis mandata etiam que apud
illos minima estimantur imple-
verit non intrabit in regnum ce-
lorum. Quia illa sicut dixi
de pena quidem liberabat non
etiam introducunt in regnum. Hec
autem et de pena liberat et in
regnum introducunt. Cum sit autem
utrumque solvere minime hec mandata
et non custodire. Quod supra
quidem de solvente dicit. Eum sol-
vit quam de minimis istis mini-
mus vocabitur in regno dei. Hic
ostendens eum et si minimum es-
se tamen in regno esse. Hic autem
de non conservante dicit. Nisi ha-
bundaverit iusticia homines Christi-
anorum plus quam scribarum non in-
trabit in regnum celorum. Qui
ergo non intrabit in regnum celo-
rum extra regnum erit. Sed mi-
de quamvis minimum esse in regno
utrumque non est regnare cum Christo
sed esse tamen in populo Christi tamquam sub-
ditum. Si solum et dormientem. Sic
cum Christianos quidem erit tamen minimum

Christianum. Qui autem intrat
in regnum fit particeps regni cum
Christo. Sicut alibi dicitur bone
serve intra in gaudium domini
tui. Hoc est simul gaudeas cum
domino tuo. Consequenter et iste
qui non intrat in gaudium reg-
num celorum gloriam quidem regni
celorum non habet cum Christo. Erit
tamen in regno celorum. Nunc iam
incipit unde que sunt minima il-
la quorum solucionem predixerat
esse periculosam. Scitis inquit
quod dictum est antiquis non occi-
des. Ego autem dico vobis omnis ira-
tus fratri suo sine causa erit re-
us iudicio. Hec completio legis secundum
modum commendi hec est facies.
Hec enim Christianus et docens implet
legem non solvit. Non enim Christi
mandatum contrarium est legi. Oc-
latens qui lex mandatum Christi
legem tenet inclusam. Lex autem
non hoc Christi mandatum. Qui ergo
implet Christi mandata tacite in
eis implet et legis. Non enim qui
non irascitur multo magis non occi-
dit. Qui autem implet legis implet
mandatum non omnia implet et Christi
precepit enim hoc non quidem occidit
propter timorem commictere tamen irascitur.
Videtis ergo quomodo lex completa est per
Christum non soluta. Deinde sine
mandatis huius Christi nec possunt le-
gis stare mandata. Nam si con-
cedatur licencia irascendi datur
et causa homicidii faciendi. Ex
ira enim homicidium generatur. Tol-
le autem hanc iram homicidium non
fit. Unde enim qui irascitur sine

Sine causa quantum ad volun tatem suam homicidam facit. Et si non fecit propter metum sed dolor quando non est talis quemadmodum si factum fuisset. peccatum autem tale est irascentis. Ideo Iohannes in sancta epistola sua dicit Qui odit fratrem suum sine causa homicida est. Vide sapientiam christi volentis ondere quia ipse est deus qui aliquid locutus est in lege. Non occides ideo statim hic ab homicidio incepit ut per concordiam mandatorum secundum quod in prima scriptum est ipse inveniatur dictator legis fuisse et gratie. Qui irascitur fratri suo sine causa reus est iudicio. Ergo qui cum causa non erit reus. Nam si ira non fuerit nec doctrina proficiet nec iudicia stant nec crimina compescuntur. Iusta ergo iracundia mater est discipline. Itaque non solum non peccat qui cum causa irascitur sed econtra nisi iratus fuerit peccat. Nam patientia irrationabilis vitia seminat negligentiam nutrit et non solum malos sed etiam bonos invitat ad malum quia malus quamdiu incorreptus fuerit non emendatur. Bonus autem nisi correptus fuerit perit. Qui in corpore magis principaliter malum quam bonum. Iracundia quidem cum causa fuit nec est iracundia sed iudicium. Iracundia enim proprie intelligitur commotio passionis

Qui autem cum causa irascitur irascitur illius causa non ex passione est sed ex causa. Ideo iudicare dicitur non irasci. Puto autem quod de iracundia carnis loquitur christus sed de spiritu. Non ad carnem loquitur sed ad animam. Sicut et in sequentibus ostendemus. Scit enim deus quia et si mandaverit carni caro ei non obaudit. Nec enim est possibile ut caro non turbetur quia sapiencia carnis est inimica in deum. Legi enim dei non est subiecta. Nec enim potest dicente Iob. Homo natus de muliere plenus iracundia. Cum ergo homo irascitur et non facit quod iam compellit caro eius irata est. Animus autem eius non est iratus. Ergo melius fuit caro non irascitur. Anima autem non irascitur id est qui videntur esse pacientes et taciti et occulte cogitant malum et semper requirunt opportunitatem nocendi. Qui autem dixerit fratri suo sine causa racha reus erit concilio. Ut sit conclusio de consilio qui ad nos enim fuerit ut apud in sanhedrin sinos interpretantur. Qui autem dixerit fatue reus erit gehenne. Racha dicitur hebraice fatue et racha non fatue qui vacuus est ille fatuus est. Et qui fatuus est sine dubio ille vanus est et vetus verbi non videtur iniuria. Nam sicut in digna res est illa dicere fatue quem acta in se sapientiam sibi predicante in agnitionem dei patris et christi ut indigna res est dicere.

Malus quamdiu correptus fuerit non emendatur.

Nomen vacuum quod habet spiritum sanctum in se. Nam nemo dicit racha fratri suo qui habet spiritum sanctum et nemo fatuum qui Christum agnoscit. Et quare illud quod dixit racha habet penam consilii, hoc autem gehenne? Nam si unum peccatum est una debet esse et pena amborum. Sed quantum ad dicentis propositum dicam quia haec verba. Et si quantum ad sensum similia sunt racha enim vulgare erat verbum apud Iudeos quod non contra pueri odio sed alicui noti quando dicebat magis fiducie causa quam iracundie. Nam domini magnates provincia habent in consuetudine aliquod exprobratorium verbum quod non ire causa sed familiaritatis gratia dicere solent ad eos quorum fiduciam habent, ut puta patronus suscepto liberto suo aut dives pauperi aut urbanus rustico. Te tempnentes personam eius magis quam similans sibi. Sed forte dicis si racha iracundie causa non dixi quare est peccatum? Quia contemptionis causa dicitur non edificationis. Nam et si persona illius tibi contemptibilis videbatur, tamen dignitas Christi qui est illius contemptibilis non erat. Et si illum aspicere non debebas, Christum qui in eo est aspicere debuisti. Deinde et alia racione peccatum est dicere racha, quia et si ille aliquid vanum audire merebatur, te tamen vanum dicere aliquid debere non oportebat. Cum sit scriptum

Amen dico vobis quod pro omni verbo quod dixerint loquentes homines reddituri sunt racionem. Quemadmodum quod est lumine tenebra et sed et quemadmodum bonum non est malum est dicente apostolo: Sermo malus ex ore vestro non procedat. Et non dixit sermo bonus tantum sed sermo bonus ad edificationem fidei. Si ergo sermonem bonum sine causa dicere debemus nisi fuerit per occasionem edificationis nec ipsum verbum quod sine causa dicitur reputatur ociosum. Et fiat malum quanto magis id verbum dicere non debemus quod a seipso naturaliter malum est et iniuriam pertinet audientibus. Deinde sicut quod membrum oris vestri quod ad edificationem aliorum creatum est aut ad nostri corporis aut ad gloriam dei tradimus id ad contrarium iam vanitatis. Ideo sicut primo maledicens vanus qui dicit ut inde tempore dicante profertur vanum ergo sermonem dicentes non tamen ideo peccant quia per illum sermonem aliquid ledunt. Sed quia dampnosum in nobis malum spiritibus agendi, quod noluit hoc faciens Salomon dicente ad deum domino apostolo: Vite me auferas gratiam tuam a me primus dominus minorat et gratiam suam non recedat de ore meo. Sicut enim vasa sanctificata ad privatos usus transferre peccatum est et periculum sicut nos docet Balthasar qui bibens in calicibus sacratis de regno depositus est et de vita. Sic ergo haec membra

Baltasar rex qui de sacris vasis bibebat depositus est

sa ad privatos usus transferre
periculosum est, in quibus non est
verum corpus Christi sed ministerium
eius corporis committitur. Quanto
magis vasa nostri corporis que
sibi deus ad habitaculum preparavit
non debemus locum dare diabolo
agendi in eis quod vult. Si quis
autem dixit fatue, in quo intel-
ligendum est subaudiendum sine causa, et
qui iratus fuit sine causa, qui
racha sine causa dixit. Si ac-
cedere ~~sine~~ cum causa peccatum non est,
quanto magis cum causa fatue di-
cere non est peccatum. Nam et omne
malum species est aliqua castiga-
cionis, et apud sapientem durius
est quam flagellum. Quid enim si
talis sine causa non verbis
sed verbera proferatur contumelia?
Certe enim et apostolus dixit fatue:
O insensati Galathe, quis vos
fascinavit? Sed non peccavit, quia
iusta causa fuit dicendi. Item
ad discipulos in via Christus:
O stulti et tardi corde. Si offers
munus tuum ad altare, quod in
primo dicat qui irascitur fratri suo
sine causa, hoc qui dicat ra-
cha, cum autem dixit fatue, istud
iterum subaudiuntur. Si offers munus
tuum ad altare et recordatus
fueris quia habet aliquid adversus
te frater tuus, scilicet si iratus
ei fueris sine causa, si dixisti
ei racha vel fatue sine cau-
sa. Ergo ex his levibus causis
offenso fratre et non placato
impossibile est munus deo offerri
et suscipi. Quid autem conspectum

dei ingrediantur, qui fratres suos
conculcant, predantur et alia multa
in viduas et orphanos nephanda
committunt. In primis sic debemus
scire quod si duo fideles homines aliquam
dissensionem habuerint inter se, de
illis non potest esse acceptus unus
eorum, non suscipitur oratio eorum, non
exauditur, nec si quid aliud bo-
num fecerint. Quia nemo inter
duos inimicos potest esse fidelis
amicus amborum. Nam penitus si de
illo bene loquens apud istum
displices isti, et in suspicionem ve-
nis quasi quem plus diligas istum
odio. Et deus non vult esse au[?]
fidelium, quando inter ipsos inimicitie fue-
rint inimici, quia et si illi iniuriam
fecit, iste contristatur. Et si non con-
tristatur, quia non potest agere con-
tra deum, ita non congaudet in bo-
nis eius. Si autem aliquid po-
terat contra deum et irascere ad
deum, quia inimicus est inimici eius.
Similiter et si isti iniuriam fecit
ille contristatur. Considera qua-
lem ergo deus conscientiam circa
nos et quam fidem servat hodie.
Et quia nos perfecte diligit, odio
in inimicos nostros non vult esse
amicus. Penitus duo inimici estis
fideles, fideles odio non vult esse
amicus quia illi amicus est. Et
odio illi fideles non vult esse
amicus quia tibi amicus est.
Ergo te diligens illi est inimicus
et illum diligens tibi est inimicus.
Aliquid propter se deus non suscipit
munera nostra, sed propter nos
ipsos alteri adversatur cum
alteri consociatus servat. Et di-

hoc dicit [illegible]

ambos amat in illi et amet
ipse inimicus amborum / Ergo
deus fidem in nobis servat sancto
rum suorum amicus fieri non potest /
et nos fidem deo nostro servamus /
Sed inimicos eius diligimus et
amicos odimus / Qui enim adeo
est infidelium vel inimicorum amicus
dei et inimicos amat / Si autem fi
dem domino servaremus sicut
ille nobis / nunquam infidelium
amicicias tolleremus / nunquam nos
infidelium in medio videremus /
Dimitte illic munus tuum et
vade reconciliari fratri tuo prius /
Vide misericordiam dei quod utilita
tes hominum amplius aspicit quam
suos honores magis aspice
ret Sic dixisset interim offeras
munus tuum Et postea vade
et reconciliari / Nunc autem dicit
vade prius et reconcilias et
veniens offeras Tanquam si
dicat vade ego libenter contemp
nor libenter honoris mei pa
cior dampnum libenter expecto
dum servos tuos ut vos in
caritatem revertamini / Vade ergo ut
scias quia plus diligo con
cordiam fidelium meorum quam mu
nera / quia munera hominum fide
lium deo offerunt fructum / Cari
tas enim illorum dei gratiam opera
tur / Ne dicas ille me nocuit
non ego illi / Ille satisfacere
mihi debet non ego illi / Si pro
gloria salutis tue vel tibi te di
misisti amiciciam facere magis vo
luntarius debes rogare ut du
plicem gloriam consequaris / Pri
mam quia nocitus es. alteram quia

prior rogasti / Si enim illi tu
nocuisti / et ideo rogas eum forsi
tan placet tibi quia nocuisti quam
prior rogasti / Si autem te ille le
sit et prius rogamus magnam
mercedem habebis / festina ergo
in mundo tuum pervenire ad ami
ciciam ne forte te tardante ille
preveniat ad rogandum et rapiat
de manibus tuis pietatis mer
cedem / Nam si ille tibi nocuit
et ille te rogat infructuosa est
amicicia tua / quam enim iusticiam
fecisti ante deum / Si rogatus es te
placavendo / Non enim nolens est
te deus sub pedibus eius sub
sternere carius quibus te deus ro
gare / Sed nolens tibi gloriam
humilitatis perdere Sed forte
dicas Ecce ego volo reconciliari
Sed dic mihi quando reconciliabor / Qualis
processit offensio talis debet sequi re
conciliacio / Si cogitatu offendisti
cogitatu reconciliare / Si verbis
offendisti verbis reconciliare / De
enim peccatum quod committitur eo modo
et penitetur / Computa cogitasti ma
le facere alicui proximo non
potes munus tuum ante deum of
ferre / quam habes in corde tuo no
cendi propositum / Recogita bonum quod
cogitaveras male et penituisti /
Nam cogitacionis peccatum contraria
cogitacio dissolvitur / Primus te
stis propheta qui ait dicitis in cor
dibus vestris et in cubilibus
vestris compungimini / Vides quia
irasci nature est vincere autem
iracundiam voluntatis est /

Si autem lesisti verbis fratrem tu
um vade et verbis fac satis
ei ex corde et penituisti / quia
autem verborum peccatum verborum sa
tisfactione dissolvitur / Testis est
Aaron / Qui enim detraxisset de
Moyse cadens verbis eum ro
gavit dicens / Rogo domine ne
inferas in nos hoc peccatum quod
ignoravimus quo peccavimus in te /
Si autem operibus aliquem offen
disti puta alicuius ~~fraudem~~
causam fraude abstulisti aut
rem aliquam per violenciam ab
stulisti redde ei quecumque abstu
listi et penituisti / Quia autem ab
stracte rei peccatum rerum represen
tatione dissolvitur / Testis est Za
cheus dicens domine quicquid
fraude abstuli reddo quadru
plum / Si autem rem quam alicuius
non tuleris sed forte castiga
veris eum in penitentem in
iuste dona ei aliquid pro iniu
ria dignum / Sic enim scriptum est
in lege / Si percusseris servum tu
um et fregeris ei dentem di
mitte eum liberum / Sed hoc in
telligendum est si castigaveris
aliquem iniuste / peccatum huiusmodi
est dissolvendum / alioquin insi-
gne factis lesisti factis pla
caveris sine causa orans ad
deum / Sine ad elemosinam faciens
de rebus quibus alios spoli
asti / Quid prodest tibi si alter
orat pro te ad deum et alter ad
versus te interpellat ad deum
Et si ad istius orationem vult e

Deus inclinari facit illius interpel
latio qui promittit melius est
ut si nemini prodest nemini noce
as quam ut alios spolias et
alios vestias / Esto consen
ciens adversario tuo cito dum
es in via cum illo ne forte
tradat te adversarius iudi
ci et iudex ministro et in car
cerem mittaris / Festinat dominus
ut ad consentiendum inimicorum inimico
rum quam diu sumus in hac via /
Via enim omnium quis est ista vi
ta carnalis per quam omnes homines
transeunt boni et mali / Sciens
quam periculosum est / Si inimicus ex
ieritis pace non facta sed mor
tuus / Nam peccata et si solue
rit pacem facere non poterit cum fu
erit separatus / Si autem quam diu in
vita huius vite es non fece
ris pacem cum adversario quem
lesisti / Sed sic inimicus per mor
tem ieritis ante iudicem christi /
Tradet te christus quilibet te
reum iudicio enim iudex tra
det te ministro id est angelo pecca
torum crudeli / Ille te mittet in
carcerem gehenne / Et quam in
hoc seculo pacem si fecisses
etiam et gravissimis operibus pote
ras accipe in indulgentiam / Sic
scriptum est Caritas operit multi
tudinem peccatorum / Si semel conde
natus fueris missus in carcerem /
Nam non solum de gravibus pec
catis sed etiam pro verbo ocioso
quod locutus es id est et si racha
alicui dixeris et pro eo sunt
exigenda a te supplicia / Fratres

C

cavit te iudici adversarius tuus
et si te prius rogaverit ille. Dicit
enim Salomon. Si esurierit inimicus
tuus ciba illum. hoc enim faciens
carbones ignis congeres super ca
put eius. Congerere autem carbones
ignis quid est aliud nisi reum fa
cere ante deum. Si ergo qui bonum facit
inimico magis eum reum reddit ante
deum. Consequenter et qui prius
rogat inimicum suum reum illum facit
ante deum. Frequenter homines et
in hoc seculo mittuntur in carcerem
propter peccata. vel in angustias et tribulationes
diversas. Nam plerumque peccatores
in hominibus mittuntur in tribula
tiones diversas. Sed non intelligi debent
angustie autem huiusmodi carceres ap
pellantur. Audistis quia dictum est
antiquis. Non mechaberis. Ego
autem dico vobis quod omnis qui
viderit mulierem ad concupiscendum
eam iam mechatus est eam in cor
de suo. Ecce alterum mandatum mi
nimum quidem apud iudeos tunc
et nunc apud omnes qui non multum
curant de anima sua. nec iudicant
cor suum qui irasci sine causa pec
catum sicut aliquis non putat esse
peccatum nec concupiscere tamen muli
erem alienam putat esse peccatum nisi con
cupiscentie non subsequente. Magnum autem
est apud timentes deum et cor su
um diiudicantes. Magnum etiam a
pud deum qui non tantum opus ho
minum aspicit sed animum cor. Nam non
dato lege non salvatur sed completur
quia sine hoc mandato stare
non potest legis mandatum. Nunc

adulterium quod concupiscentia nascitur
enim ergo tollatur adulterium secundum le
gis mandatum nisi precisa fuerit
concupiscentia secundum Christi mandatum. Quia
ergo sicut ira est mater homicidii
sic et concupiscentia mater est adulte
rii. Consequenter sicut irascitur
fratri suo sine causa occidit eum
in corde suo. Et si non occidit
eum propter metum videntium aut in
potentiam suam etiam homicida est
apud deum. qui non magis opus
considerat quam affectum. Sic qui con
cupiscit mulierem alienam iam
mechatus est eam in corde suo.
Et si non habuerit eam causa ali
qua obsistente etiam adulter est
apud deum qui magis aspicit
voluntatem quam opus quando ei opus
adulterii committendi defuit non
voluntas. Sed ne forte homines
nature humane misterium igno
rantes deum considerant quia qua
liter omnis natura carnis subdita
est passionibus. Et nemo homi[num]
est etiam sanctorum qui ab ira se
orsum nec concupiscentia valeat separ[ari]
estimet Christum quasi impossibilia
ista mandantem occasionem sibi
querere per quam homines faciat
esse reos. quod omnis qui impossibilia
mandat occasiones offensionis
seminat et causas puniendi querit.
Ideo pauca de divisione volunta
tum anime corporis quoque tractemus. Sunt
duas in nobis hominibus naturas
anime scilicet et carnis. Sic duas
habemus voluntates unam anime al

De voluntate anime

tera carnis duas iras unam
anime alteram carnis duplices
concupiscencias unam anime aliam car
nis. Et naturam quidem carnis
ab hiis omnibus que per se se
pare. Nam creare scilicet irasci et
concupiscere etiam si non vult.
quia non est in arbitrio suo cre
ata. Sed sub lege peccati venun
data est. enim sub peccato. Apostolus
de illa dicit apostolus Sapientia
carnis inimica est in deum. legi
enim dei non est subdita nec
enim potest. anima autem in arbitrio suo
creata est secundum legem iustitie
propterea potest et non irasci si vult
et non concupiscere si vult. Ergo
irascimur et concupiscimus. Si dis
plicemus nobis et festinamus re
primere nec ira nec concupiscentia
nostra manifesta est. quia caro
nostra irascitur. sola autem concupiscit
non anima nostra. Si autem complacet
animo nobis in hiis et declinamus
si poterimus implere iracundiam
nostram nec concupiscentiam tunc et anima
nostra concupiscit et irascitur simul
cum carne. propterea scriptum est deus quod
naturam carnis subdita ei non
est non potest non nam dat carni quod
mandat. Homo enim sapiens preter
ponit illi preceptum quam et si vult
non potest obaudire. Sed ad animam
loquitur. et anime mandat quod
potest deo in omnibus obaudire
que etiam potest carne irascente et
concupiscente. ipsa non irasci nec
concupiscere. Sic ergo ad animam lo
quitur et de concupiscentia anime loquitur

dicens. Si quis viderit muli
erem ad concupiscendum eam iam
mechatus est eam in corde suo.
Id est non si quis concupierit eam
per desiderium inevitabile carnis
sed si quis concupierit per volunta
tem anime et consensum decernens et
statuens implere quod cupit ille
talis et si non gesserit tamen iam
corde adulteravit ante deum est quia for
te impeditus est ab opere non tamen
mutatus in voluntate. Si dextre ocu
lus tuus scandalizaverit te. in
primo quod omnes interiores viri iustitie in
hoc posita est quod omni tempore contra car
nem nostram certant. quia caro con
cupiscit adversus spiritum spiritus ad
versus carnem. Sic enim ait Apostolus
Tota die contristatus ingrediebar.
quoniam renes mei impleti sunt illu
sionibus. Et non est sanitas in carne
mea. Sic ergo per prophetam non est sanitas
in carne nostra quod oculos nostros
habet aut quod dexteras in corpore
suo non per malitiam carnis suffi
ciat peccatum membrorum. Sed videamus
ne forte non possibile est intelli
gere de oculo cordis nec de manu.
Sicut totius hec corporis peccat. Si
cut peccato mortuus est ante iustitiam
Sicut scriptum est. Et vos cum essetis
mortui peccatis. Cum autem conversus
fuerit ad iustitiam vivet iustitie
mortuus autem est peccato. Sic et unum
quodque membrum interpretatur oculus
quidem quamdiu male aspicit
integer est in peccato eiectus a
iustitia. Cum autem desierit male
aspicere eiectus est a peccato.

Integer autem iusticie. Sed nec sic convenit necesse enim hic racionem interpretacionem plenam apponere quod dicit Si dexter oculus tuus scandalisat te. Quid est quod dexter quidem quam rectus eciam sinister autem quam inmoderate refuetur. Sed potius ad animam hec cuncta referri sicut diximus supra. Oculus igitur dicitur anime id est mentis per quam anima videt de quo alibi dicit Si tuus oculus simplex fuerit. Oculus autem iste carnis non est oculus set speculum oculi illius interioris id est mentis. Hic tamen et corpus suam mentem sicut et anima suam sicut testatur apostolus de mente quidem anime dicens hoc modo Igitur ego ipse mente servio legi dei carne autem legi peccati. De corporis autem mente sicut inflatus mente carnis sue et non tenens caput. Similiter et de manu vel de pede. Dextra manus hominis est voluntas anime. Sinistra autem manus est voluntas corporis. Habet autem corporalis manus quo est manus. Sed organum manus illius quasi sic voluntas bona vel mala movent eam ad quodlibet movetur. Dextera igitur manus hominis est voluntas anime. Sinistra autem manus est voluntas corporis. Pedes autem partes anime dextere vocantur. Corporis autem sinistre. Quando anima in arbitrio suo creata est ali-

ad quod volumus declarare declinare sive ad bonum sive ad malum

et sub lege iusticie est creata ut recte videat recte audiat et agat et ambulet. Partes autem sinistre corporis dicuntur quia non est in arbitrio suo caro creata ut sive ad bonum sive ad malum declinare voluerit possit. Sed in malo creata est sub lege peccati nec potest aut audire aut videre vel agere rectum. Sicut et ostendit dexteri dicuntur peccatores autem sinistri. Cognovimus ergo cum in hoc dextrum et sinistrum oculum dextrum quidem mentem anime. Sinistrum autem mentem carnis. Dextram manum voluntatem anime. Sinistram autem voluntatem carnis. Cum ergo ex passione carnis concupiscit sic homines. Anima autem resistimus concupiscentie. Sinister oculus scandalisat id est mens carnis non mee anime. Sinistra manus scandalisat non dextra id est voluntas carnis non anime. Vide autem quia non videlicet carnis mentem eicere nec carnis precidere voluntatem. Nec enim fieri potest ut caro aliquando cesset a desiderio malo. Desiderium autem carnis retinere quando possumus ut non faciamus quod desiderat caro. Precidere autem non possumus ut non desideret. Sed autem e contrario sito anime voluntas tunc dextra manus non scandalisat et dextra voluntas hinc oculum et istam manum precidere iubet quando anima in arbitrio suo est ut ad quod

cm 3

Valeat voluntas declinare. Cla-
ro autem in arbitrio suo quod est
scilicet in malo vel nudata est enim
sub peccato et quod per bonum vel-
le. Sinistra autem caro sinistra dicitur
et anima dextra quia caro ad te-
ptacionem ~~dextra~~ nobis creata
est anima ad salutem. Licet est
sicut arbitror loci illius quod
peccatio vera possumus tamen ad
aliud invenire colore respectus
vel consideracio mentis. Oculus
est anime voluntas alicuius operis
faciendi et movens manum ad
aliquod opus manus autem est
secundum ea que diximus interpretatio
Erat mulier quedam religiosa
vel virgo vel vidua respexisti
et consideravi et dixi debeo
visitare mulierem illam assid-
ue ut si quid religionis igno-
rat quam mulier instruam eam
et confirmem eam in ipso bono
proposito eius. Non respectus est
iste et dexter oculus. Sed dum as-
sidue visito eam decidi in la-
queum desiderii eius et ille re-
spectus meus dexter factus est
michi in scandalum. Quid volo
fieri circere tale illud aspectum
bonum quod in vel generatur est ma-
lum aut sic vidi orphanam quan-
dam et dixi debeo illam accipe-
re in domum meam et educare do-
nec veniret tempus nubendi et
videns cepi ei subministrare
que necessaria erant bonum opus
hoc et dextra manus est. Sed in
causa subministracionis vel dum

eam decidi in laqueum desiderii
mei et et illud opus meum bo-
num et dextra manus facta est mi-
chi in scandalum vel ita videntes me
familiariter agere ad eam scandali-
zati sunt dicentes. Quid sibi vult
hec esse quod iste sic familiariter loqui-
tur ad puellam. Oportet igitur per-
dere tale opus bonum quod vel
michi vel alteri generat malum. Nam
et quod alteri generat malum michi ge-
nerat. quia per me factum est ut
alter scandalizetur in me et hec expo-
sicionis genus diximus videlicet
generaliter omne bonum quod nos
vel alios scandalizat perdere
debemus a nobis. Nam magnum malum est
ad bonum ex quo nascitur malum.
Melius est enim ut sine uno re-
spectu a bono opere bono salvemur
quam ut omnia opera bona volumus
facere cum omnibus pereamus. Sed et
alii aliter interpretantur hunc locum
vult inquiunt per opus ut non so-
lum de periculo peccati vel tamen
abstinentes nos ab omni concupi-
scencia mala scilicet etiam vel in proprii
qui non vel aliqui ad nos perti-
nentes turpe aliquid agant ut
puta aliquem filium vel filiam vel
fratrem vel amicum qui sit bonus aspiciat
res tuas quasi proprius oculus tu-
us et habes eum pro oculo dextro
aut habes aliquem qui sic pro-
curat res tuas quasi manus propria
tua et est tibi quasi dextra
manus et illum talem si cogno-
veris aliquid turpiter agere pre-
scide eum ab anima et precipe abste

Dns vult. xa

quia scandalizat te. Quia non
solum pro peccato nostro sed pro peccato
proximorum nostrorum quos cum possu
mus cohibere nisi aut cohibue
rimus aut repulerimus a nobis du
bium racionem. Et quia omnes christia
ni unum corpus sumus alter al
terius membra melius est ut
sine uno aut altero tali mem
bro salvemur quam ut volentes
illos tales habere et ipsi peccamus
cum ipsis. Dictum est antiquis Si
quis vult dimittere uxorem
det illi libellum repudii. Ego
autem dico Siquis dimittit uxo
rem suam excepta causa fornica
cionis facit eam mechari Et siquis
dimissam duxerit mechatur. Nunc
iterum mandat mandatum de matrimo
nio contra discipulos et lasci
vos qui nullum estimant peccatum
uxorem dimittere dato repudio
sine quo nec contra legis man
datum. Propter quod cum primum Mo
yses filios Israel eduxit de Egip
to gentem quidem erat Israelite mo
ribus autem Egipcii propter quod mo
re gentilium contingebat ut vir
odiret uxorem. Et quia dimittere
uxorem non permittebatur paratus
erat interficere eam aut si non
interficiebat propter timorem legis tamen
assiduis cruciatibus affligebat
ideo iussit dare repudium non quod
bonum erat Sed quia remedium
erat mali peioris ne dum ma
lum vitarent facerent peius Er
go propositum fuit legis repudium
dare mandatum ut sine hoc

cidium sine ne et cum voluntate
cordis habendus quod cum facto
fit homicidium coram autem deo de
voluntate. Sicut enim qui irasci
tur fratri suo sine causa et si
non potest occidere eum occidit
eum in corde suo. Et sicut qui
concupiscit mulierem et si non
habuerit eam adulteratus est
eam in corde suo quia volun
tas cordis impedita est non cor
recta. Sic qui odit uxorem ex
cepta fornicacionis causa et sic
eam odit et dimittat eam et
ut nisi haberet licenciam dimittendi
eam occideret eam vel in corde oc
cidit eam quantum ad deum quamvis opus
homicidii defuit ei non occide
re voluntas non defuit. Ergo quia
lex precipiens dare repudium
opus homicidii defuit et non
occidendi voluntas compescuit
non peccatum et non solum homici
dii crimen non sustulit quantum
ad deum Sed etiam alterum dimis
sionis introduxit peccatum. quia li
bellus repudii testimonium est so
luti coniugii. Coniugium in sua
solucione quamquam perfecta dato re
pudio solutum quamdiu coniugium
publicatur spectatum autem solu
cionis magis exaggeratur
cum [illegible] de irascente sine causa
et concupiscente facit Christus co
petenter intulit mandatum de
uxoribus non dimittendis
Si enim qui irascitur fratri suo sine
causa reus est iudicii. quanto magis
erit reus qui sine causa fornicacionis

xiii.

Sicut dicit uxorem si eam
dimittat etc. Sed dicis nullam
culpam habet uxor mea. Quid
ergo tu autem sine culpa es? Si alterius
extraneorum onera supportare
debemus dicente apostolo Invi-
cem onera vestra portate et
sic adimplebitis legem Christi,
quanto magis debemus uxorum.
Si quis viderit mulierem ad con-
cupiscendum eam adulteratur
eam in corde suo, quanto magis
per adulterium condempnatur qui
dimittens uxorem occasionem
dedit adulteriorum committendo-
rum ut et illa adulteretur
cum altero et alter cum illa. Nam
vir populus non solum contamina-
re se non debet sed nec dare
aliis contaminandi occasionem se prohi-
bere aliquid illorum. Crimen ad
ipsum redundat peccatum qui aliis
committendi causa factus est etc.
Vide ergo quia qui secundum legem
repudium dat quatuor committit
iniquitates. Primum quia con-
tra deum existit homicida. Secundo
quod dimisit eam fornicantem. Ter-
tio quia facit eam adulterari.
Quarto quia et accipiens eam
facit adulterium. Nullum autem horum
committitur ubi servatum fuerit Christi
mandatum. Item dictum est non
periurabis reddes autem domino
iuramenta tua. Ego autem dico
non iurare omnino. Iste quintum man-
datum quamvis minimum putat ava-
ri qui bene iurare non putant esse
peccatum. Sed quo non est iste legis

Qui dat repudium quatuor commit-
tit iniquitates

De periuratione

legis mandatum. Nam nisi iura-
mentum introducatur non potest omnino
putari periurium. Ex iuramento enim
periurium generatur. Nemo enim qui fre-
quenter iurat et non aliquando periurat.
Propter hoc admonet Salomon: Ne as-
suescat iurando os tuum. Multi
enim casus in illo. Sicut enim qui
facit consuetudinem frequenter loqui
sua peccare necesse est ut aliquid
et iniuste proferat. Sic qui facit
consuetudinem iurare in rebus bo-
nis frequenter et in rebus super-
fluis eam nolens consuetudine
trahente periurat. Nam omnium re- Auct. pulcre
rum consuetudinem quam volueris
quando tibi faciunt sed non quando vo-
lueris tunc repellas eam. Et qualis
est conscientia iurantis dei sermo docet
Salomon: Vir multum iurans
non exiet plaga de domo eius.
Si ergo a iurantibus plaga non re-
cedit quanto a periurantibus aliquando
recedit. Dic enim amice iura-
do quid proficis. Nam si adversari-
us tuus credit te bene iuraturum
nunquam te iurare compellet. Sed
quia periuraturum se existimat
ideo te iurare compellit. Et cum iu-
raveris non quando in veritate iura-
veris tibi placatus tacet. Sed quando
in condempnatione periurii tui gau-
dens recedit. Iuramentum igitur Auct. Nota
bonum exitum habet. Quidam enim te
existimat avaritie causa iurasse qui
sciat autem et periurasse qui autem
de te bene sentit suspicatur. Et
si periurasse te non credit tu in
veritate iurasse affirmas non

potest. Nemo autem potest defendere te et religiose egisse. Ideo iurans amicus tuus in obprobrium venis ad eos tuus in suspicionem. Sed forte dicis quid faciam quod non credit nec vult credere nisi iuravero. Atqui meste magis pecuniam perdere quam salutem. preciosior est tibi videatur anima tua quam res tua. Et rem aliquam perdidens revocare potes. Si deum perdideris quid revocabis. An nescias quia quod minus amittis propter dei timorem, maiorem mercedem habebis pro illo quam si elemosinam dedisses. Nam quia cum maiori colluctatione facis, pro illo dignius coronam meretur. Certe autem admoneo ne hominem aliquid iurare compellas, sive cognitas male iuraturum, magis recede ab eo, quia et si ille bene iuravit tu iniquitatem ad scientiam tuam periurii illius factus es causa quia eum proposito sit iurare compellis qui sit iurat sed sit periurat. Si autem eum bene iuraturum putares nec iurare compelleres. O insipiens qui alium iurare compellis nescis quid agis. Ille et si periuravit vel cum lucro periurat, tu autem sine lucro periurii illius particeps inveniens. Qui mentiri non dubitat nec periurare timet. Qui enim mentitur veritatem in corde suo transgreditur. Qui autem periurat in verbis suis transit deum. Qui ergo mentitur deum transire et veritatem transgredi. Cum et ipsa veritas sit deus nec sola deum est. Qui

veritatem in corde mentientes transimus, periurantes autem deum in verbis. Nam non hodie bonis satisfactionibus constat deo. Ipse deus qui per iurare precepit ipse et peccata non iurare. Quia David. Cum ergo in iurando non timet dei preceptum negligere nec in periurando timebit quod neglexerit. Qui autem non timet deum an non timet deum sibi timet etiam sine malo non metitur. Si autem non timet magis cum malo potest dicere veritatem. Audite vos clerici qui iurantibus eorum sanctam portatis, quomodo potestis ab illo iuramento esse securi qui scitis periurus datis. Nam quomodo qui ignem portat unde conflet incendium alienum est ab illo incendio, aut qui gladium porrigit unde homicidium committatur non est socius homicidii illius. Sic et qui occasionem hodie prestat periurii vel lega fit periurii illius. Si erat bene iurare iuste dicebatis quia dedimus illis evangelium ut iurent non ut periurent. Nunc autem audiatis quia et bene iurare peccatum est, quomodo potestis esse liberi qui occasionem datis unde peccatur in deum. Cessat ergo et incendium non fit. Subtrahe gladium et homicidium non committitur. Sic tolle iuramentum et periurium non fit. Hec de illis dicta sunt qui iurant per deum. Eorum autem qui iurant per elementa

Nam iurat per elementa eorum iniquitas est execrabilior

comparabilior contemptus Ce-
lum autem et terra et cetera de-
ad ministerium sibi creavit con-
hominibus ad iuramentum Item n(on)
in lege papistarum nisi per consimilem
iuretur nisi per deum Quando autem
iurat per celum per terram aut
quicumque illud est per quod iu-
rat edificat eum spectaculo ydo-
latram se facit omnis qui per
aliquid iurat Etiam si iurare
liceret quia non credit deum de
sua iuramenta sed elementis
Et dupliciter peccat qui iu-
rat deum quia edificat per quod
iurat Et videtur quia si per
singula hanc rationem dat / Cur
quis iurare non debeat per ele-
menta Neque per celum quia
quia tronus dei est i(d est) sedes dei
neque per ierosolimam quia civi-
tas magni regis est non-
magnus rex Neque per caput
tuum quia non potes unum ca-
pillum album facere aut nigrum
Ut si dicat quamvis domini es
nisi per te iures aliquid precabe-
habes nisi unum capillum album
facias aut nigrum Huic ergo per
filios suos iuret quis sine
per se sive per aliquid meliore
facit illud contra ad se deum
Audistis quia dictum est oculum
per oculo dentem pro dente Ego
autem dico non resistere malo
Istud mandatum conveniunt con-
tra ad homines crudeles qui
peccare se non arbitrantur Si red-
diderint mala pro malis non
considerantes que dicitur d(avid) ps(almo)

Si reddidi retribuentibus michi ma-
la decidam merito ab inimicis me-
is inanis / quecumque enim ille de-
buerat merito se pati debere Si
reddiderit retribuentibus sibi ma-
la Sciunt per psalmum omnia illimus
merito passuros Si reddiderit re-
tribuentibus sibi mala Nam
et casum sue ab amicis suis
minores et persecutores est con-
cessamus eorum et comprehensu-
rus et conculcatur in terra vi-
tam eorum et gloriam eorum deduc-
turus Item sine hoc mandato contra
legis mandatum stare non potest / quia
lex recipiens oculum pro oculo den-
tem pro dente tale est propositum ut
unusquisque tamen timet de suo mem-
bro parcat alterius et sic minus ma-
lus inveniatur Sed quia hic modo
a scandalis quidem eum revocari
in hoc modo tamen in malus principa-
tur habet est habundare male
dicentes percutientes et persequen-
tes / Si ergo in corpore sine legis
mandatum omnibus reddere ma-
la pro malis / omnis effunderetur ma-
li et solutum est propositum legis / et
dum volunt etiam malos facere bo-
nos / etiam bonos faciunt malos
Si autem secundum christi mandatum non re-
sistitur malo / et si mali non le-
niuntur tamen boni permanebunt boni /
et sic per mandatum christi complet(ur)
et legis mandatum / Nam qui man-
datum legis complet non semper
complet christi / qui autem complet
christi semper et legis complet Sunt
putantem qui patitur contra legem
agit / quia repetit secundum legem facit /

Nunc ad homines malos et
crudeles

Non autem secundum Christi mandatum
Tu autem secundum Christi mandatum
nec percussus repercutit tacite et
legis voluntatem implevit. Illud
quem percussus est nec repercussit eum
multo magis nec ab inimico re-
percussisset / quia non venit Christus
solvere legem sed adimplere / Sed
dicas quia dignus est repercuti
qui contra legem percussit etiam. Sed
tu non es dignus repercutere / quia
illius discipulus es qui cum ma-
ledictus non remaledixit per-
cussus non repercussit / Crucifi-
xus pro crucifigentibus se oravit /
Si percusseris ergo ipsum ergo dene-
gasti te Christi esse discipulum /
non verbis sed factis. Deinde
cum eum reieceris oculum pro oculo tuo
nunquam restituitur per hoc membrum
tuum in loco proprio / Si ergo non red-
dideris malum pro malo et si
membrum corporis perdidisti non lu-
crum patientie acquisisti / Si autem red-
dideris et corporis detrimentum
passus es et salutis. Sed si
quis te percusserit in maxillam
prebe ei et aliam. Non enim dia-
bolus tantum de vulnere hominis
generis gaudet. Sed in vul-
nere anime delectatur. Ideo enim ex-
citat aliquem qui te percutiat ut
dum tu excitatus repercutis eum
peccatis in uno ictu vulneret am-
bos / Scit enim quia vulnus corpo-
ris cito sanatur / vulnus autem
anime in quibusdam cum labore. In
quibusdam autem nunquam sanatur /
Ideo si repercusseris eum in
prima facie illum vicisse vide-

De vindicta
inferenda

Videaris autem a diabolo victus
es et putas quia te satiasti
de illo vere autem diabolus satia-
sti de te. Si autem non repercusse-
ris eum ab homine quidem victus
videris diabolum autem vicisti. Et
secundum iustitiam dei videaris at
secundum seculi te carnis. Aliquando si
repercusseris eum compescuisti eum
ut iam te non percutiat. Sed ma-
gis excitasti eum ut adhuc te
percutiat. Nam iracundia per ira-
cundiam non compescitur. Sed amplius
incitatur. Quemadmodum si ignem
ad ignem adiungas maior flamma
succenditur. Si autem non repercusse-
ris eum ille non stabit sicut sa-
pit confusus. Si autem non sapit
saciatus est et non solum iterum te
repercutit. Sed forsitan repunctus
corde penitet quia te vel semel
percussit. Certum si insanus est ut
nec primam tuam intelliget nec
confundatur in facto suo. Aliquando
putas tu te amplius vindicare
quam deus eum vindicatur. Ideo
si repercusseris eum perdidisti vin-
dictam quia teipsum vindicasti
et liberasti eum de manibus dei
dei quia reddidisti ei quod fecit
Si ergo fortiter irasceris patientiam
age ut melius vindiceris. Sed
per deum est eum qui vult tecum
contendere iudicio et tunicam tuam
tollere dimitte ei et pallium
Primum intelligitur si sit hic fidelis
fit in iudicio ante conspectum in-
dicans infidelis. Nam et si in-
fidelis non est certe secularis
est / Et quem te venerari debuerat

De ix prudenciam aquirendi

4ta

propter dignitatem fidei. Iudicat
te propter sinceritatem cause et predictos
dignitatem vero propter negocium mun-
dialem et gratiam spiritualem. Si ergo
rem predictis propter proximum proximum tibi
rem restitue propter. Si autem propter re-
perderis proximum res tibi non propter
restitue proximum. Deinde necesse est
ut humiles te coram iudice subdi-
tus fias illi propter sinceritatem cau-
se et predictos dignitate. Et forsitan
quem propter deum non fueras te hu-
miliatur propter lucrum te humilias
et facis rem professionis quam deum.
Tercio quia omne iudicium irrita-
tio cordis est et cogitacionum ma-
larum. Si semel in iudicium in-
gressus fueris iam non deside-
ras ut veritas cause appareat
sed ut quocumque modo victor ex-
istas. Si autem videris quod causa
tua sicut frequenter solet fieri
in iudiciis aut verbis aut fra-
udibus aut peccuniis cause tue
adesse festines. Et si ab inicio
consilium non habuisti ut ageres et
pecca sit agere ipsius controversie
te necessitas compellit. Nam pri-
mum pro lucro tantum festinabas
pecca iam pro pudore contendis et
magis contentus es etiam pecca-
re tantum ut vincas quam vide-
ri tantum vt ne petas hec illius
deus mandat quam magis di-
ligit deum quam mundum. Nam
quam lucrum aut magnum existi-
mat esse dampnum rei incommodi-
tatem putat. Cui ergo difficilius
putat rem dimittere quam in-

iudicio intrare. Hec cogitat quia
difficilius est de iudicio sine
peccato exire facilius est ante iudici-
um rem dimittere quam in iudicio e-
vitare peccatum. Nam ante iudicium
sic discimus iniuria causa avaricie
te compellit post ingressum eciam
causa pudoris. Et quia iniuriam cau-
sa vincere non potuisti propter timorem
dei duas quas vincas. Ergo sicut
Joseph dimisit pallium in manibus me-
tricis et fugit in meliori pallio
castitatis. Sic et tu propter pallium in
manus calumpniatoris et fuge ad me-
liori pallio iusticie. Ne forte dum
vis vindicare vestem corporis ve-
stem preciosissimam anime perdas. Deinde
si videris infideles christianum te per-
sequentes iniurias rependere iuro
res pro eorum facultatibus et
usque ad primam aut secularia pul-
sare iudicia contra direptorem in-
iustum. Quod credunt spem regni
celestis esse veram quam predicant
christiani. Facile enim spernunt eterna
qui celestia sperant. Qui autem ete-
rna magno opere complectuntur nec-
si firmiter celestia credunt promissa.
Non solum ergo propter lesionem animarum
iniurie patienter sustinere debemus
auferenti que nostra sunt non re-
pugnare. Sed eciam propter demonstracionem
indubitabilem christi promissionum
ut ille qui te viderit iniurias
proprias negligentem eternas eciam
res quas inde spernentem intelli-
gat. Quia vere certissima est spes
christianorum in celo preciosior omnibus
rebus eternis et vita iocundior

Spes xianorum certissima

cum omni fructu vite istius tamen
Siquis angariauerit te mille passus
vade cum illo alia duo vt paciencia
vincat illius crudelitatem et ostendas
quia maior est benignitas dei quam sua
quam malicia. In mali magnus hominis

Aug.

Si autem tantum vadis quantum ille te
cogit / quid cognosceris filius dei
Nam in necessitate bonitas non appa
ret / qui ergo te cogit vade propter ne
cessitatem hominis volentis quod
vero te cogit vade propter gloriam dei be
nigni / Si vnum vadis putat te ho
minem qualemcumque fecisse et non
penitet quia te angariauit Si
autem amplius vadis intelligit
quia filius dei est tu / Et ideo inci
pit illum penitere quia vel vnum
te angariauit et hoc tuum addita
mentum non fit illi in mauis sed pe
na prioris audacie Deinde si illum
quidem diabolus excitauit ad te
angariandum et tu videns in iuri
am tibi fieri aut verbis illicitis
contradicitis aut resistis non fac
tis homo et lucrum fecit tibi quod
in illius forsitan homo acquisisti propter
dolorem in mediam perdis / Unum ergo
vnum vade et satisfacias hoc
alterum vade ut te ostendas et illum
castiges Ceterum vt diabolum simul
abundanter confundas / Conue
niet omnia mandata in pauperis
persona conueniunt Deinde autem
hominis diuitis et potentis quod
excitat vt mandata ille alterius non
excuteret / Quidam diuitis et
potentis per calumpniam quod tem
tabit auferre vt mandata ille per calum

pniam alterius non aufert Diuitem
et potentem quis angariat Ergo
diues infructuosus est et quid
adimpleat iusticiam legis et gracie
vt fiat filius dei perfectus Cum
si quis mutuam petierit petieris
Habeo det illi / lex est vt alteri
non tollas et tuum das / Cum ergo
mutuam petimus dat et legem
implet et graciam / Nam qui de su
is libenter dat multo magis
alterius bona non tollit Diues
ergo per patientiam non potest temptari
neque probari quia nemo illi vi
olenciam facit In largitate ap
probatur et temptatur Item pauper
per largitatem non potest temptari et
probari quia non habet vnde largi
atur Et ideo per paciam temptatur atque
probatur Si benignitas eius per
iniuriam non mutatur Denique si
veritatem considerare volumus intel
ligimus tamen quia diuicie nostre
non sunt nostre sed dei / Deus enim dis
pensatores nos diuiciarum sua
rum voluit esse non dominos Et
ideo cui voluit dat eas et a quo
voluit tollit Et ideo ipse est verum quod
in nostra est potestate habere si volumus
Sed aut verum dicatur quod et
si habere volumus non possumus nisi
nobis fuerit datum Deinde considera
vtrumque tibi magis diuicias tra
didit quam illi vtrumque ex alia
eadem luti massa te fecit ex alia
illum et pro te Christum tradidit pro
illo aut aliquem angelorum Si
pro omnia sic illum diligit quo te

11.

quod si [illegible]

Dominica

Nōn ideo dedit tibi divicias ut habeas eas sed ut tempteris in eis. Ideo admonet apostolus divites huius mundi precipue non superbe sapere nec sperare in incerto diviciarum. Sed largos esse et mutuatores bonorum. Vestra paupertas in stitate media est, quia tu in rebus secularibus tue res proficiat ad illius sustentacionem in hoc seculo ut et illius sanctitas proficiat ad tuam sustentacionem in illo. Sicut ulmus infructuosa dat honorem viti ut vitis per se et per ulmum offerat fructum. Ergo iubet nos dominus mutuum dare pecuniam non tamen sub usuris. Qui autem sub usuris mutuum dat in prima quidem facie sua videtur dare. Revera autem non dat sua sed alterius tollit. Nam videtur quidem pietati succurrere. Revera autem in maiorem mittit necessitatem. De uno vinculo solvit et multis vinculis alligat et non propter iusticiam dei. Sed dat propter proprium lucrum. Similis est enim pecunia usuraria aspidis morsui. Sic enim qui ab aspide percutitur quasi delectatus vadit in sompnum et sic per suavitatem corporis moritur. Sic et qui accipit sub usuris pro tempore delectatur quasi qui bisium accipit. Et sic per suavitatem bibitum quod non sentit raptum efficiatur. Nam sic venenum aspidis latens per omnia membra discurrit et corrumpit. Sic et usura per totas facultates eius discurrit et convertit eas in debitum. Sicut enim fermentum modicum quod mittitur in multam farinam totam conspersionem illam corrumpit et facit illam totam fermentatam. Sic et usura in domo alicuius intravit totam substanciam ad se trahit et convertit in debitum. Audistis quia dictum est antiquis diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico diligite inimicos vestros. Hec sententia non datur legem adimplere non mandat apud homines difficiles et invenire dolentes qui inimicum odit et debet implere more pro iniuria non erubescunt. Quid si iustum feceris inimicos odire dominus te in medium ex gentibus in sinu misericordie suscepisset dilectionis. Ille patrem et filium tuum pro omnia humane passionis opprobria tradidit usque ad mortem. Ille inimicum suum adoptavit coheredem per unigenito suo fecit et tu nec nudam dilectionem inimico tuo reddere vis. Nonne quod tibi minimum si grave illud videatur inimicos amare sui consciencias suis sincerum consiliaris sed Nam quod sit iudicis hic scandalum plenum si amicos diligere voluntarium. Non potest inveniri qui eos diligat. Hodie enim iste offendit istum in re tali cras ille istum offendit in alia re. Et ita fit ut si decreverit homo inimicos suos odire necesse est ut odiat eos et odium abolere

Vides quia sicut ex ira homicidium
nascitur et ex concupiscentia ad-
ulterium Sic et odio inimicorum
etiam perditur et dilectio amicorum / Si
autem ad tempus sustines eum quem
modo inimicum postmodum victum in benivo
lencia tua amabis eum quem
odisti puto quod non tantum pro inimicis
nostris / Christus ita ista mandavit
quantum pro nobis non quia digni
sunt illi ut diligantur ab aliquo
Sed quia nos non sumus digni
ut aliquem odiamus Odium enim
De odio spiritus tenebrarum est et in ibi
quod inciderit sordidat sanctitatis
pulchritudinem / Ergo non tantum ideo
iubet diligere inimicos ut illos
diligamus quam ut a malis no
bis quod malum est repellamus
Et ideo non dicam Si leseris
inimicum et si occideris eum tantum ce
amplius nocuisti Sed animam
quam illi secundum corpus et illi for
sitan minus nocens odiens eum
Te autem ipsum sine dubio ledis
Si ergo peperceris inimico amplius
pepercisti tibi quam illi / Iterum com
memoratur quod superius dixi
quod ignorantibus misterium nature
humane impossibile videtur diligere
inimicum / Et vere impossibile est quan-
tum ad carnis naturam quia pas
sionibus subiacet Quantum autem
ad animam possibile est quia liberum
arbitrium est / Ideo et regere et
retinere potest carnem a passionibus
Quamvis enim passibilem regerent
carnem Si passionibus ipsa sit sub

dita Puto autem sicut illud quod
dictum est Ego autem dico vobis non con
cupisces non loquitur deus ad
carnis naturam quia non potest fieri
ut non concupiscat quod suum est Sed
ad animam que non concupiscere potest
Nam quando quamvis corporalibus quibus-
dam motibus excitatur voluntas ad
illicitas non inclinatur ut faciat
opus quod facere instigat Sed
stabili proposito continentia et opera
tione iusticie rationabiles motus
corporis frangit / Et si corpore
concupiscat animus autem non con
cupiscit / Si autem consenserit ex
plere cogitur tunc vere animo
dicitur concupiscere / Sicut et in hoc
loco caro quamvis inimicum suum di
ligere non potest quemadmodum nec est
possibile ut iniuriam non sentiat
sibi illatam / Anima autem inimicum di
ligere potest quia dilectio vel odium
carnis in sensu est / Hec autem
anime in intellectu propterea anima
quidem secundum rationem vertitur Caro
autem insensibilis in passione te
netur / quia anima liberata est
et sub principatu dei est / Caro
autem captiva est et sub principa
tu diaboli est / Sicut et mundus
qui in maligno positus est
mundus ipse de mundo est / Quando ergo
nocemur ab aliquo et si odimus
eum non tamen persequimur odium nostrum
considerantes iusticiam dei Sed
magis confringentes motus
doloris nostri benedicimus et be
nefacimus / Cognosce quod caro

quidem contra edit contra dictum nostrum
que nocitam diligere non potest / circa
autem diligit inimicum / Aliquid si
unusquisque commotus carnis sue
considerat cum illud bonum facere
invenitur / quia omne bonum ad-
versante carnis natura contra-
dicentes nobis ipsis explemus /
Deinde qui te innocente inimi-
catur si incipias considerare quod
a diabolo possidetur et agitur quod
voluntate sua complet per mini-
sterium eius non solum non irasce-
ris ei / sed adhuc misereris eius
misericordia autem creat affectum / Nos
ergo diligere inimicum si iniuriam pa-
teris noli iniuriam presentem aspi-
cere / Sed considera gloriam quam pro-
pter ea in iudicio consequeris / Et
si ex inimici supportare volumus
si dampnum pateris noli hoc
dampnum aspicere / Sed illud perpetuum
lucrum illis enim totum videtur
esse difficile qui retributionem non
sperant futuri iudicii / Benefaci-
te hiis qui oderunt vos / Sciendum
quia carnis dilectio ex
talibus beneficiis nascitur et nu-
tritur / Causa nobis non fuit prius
Ideo iubet nos benefacere ut isti
et eorum odia nostris beneficiis com-
pescant / Si enim dando et acci-
piendo amicitia nascatur que non
erat prius / consequenter odium
et omnis inimicitia benefactorum
assiduitate compescitur / Ergo be-
nefacite odientibus ut ex vestra

benivolencia ipsi se iudicent quod
iniuste vos oderint / Orate pro calum-
pniantibus vobis / Orantes pro
inimicis non tantum illos quibus nos
commendamus deo et magis exau-
dimur per inimicos orantes quam pro no-
bis quia qui pro se orat non gratie operis
exequitur sed nature / Cuius enim pro se
non orat / Qui autem pro inimico suo
orat digne exaudire quia gratie
operis exequitur / Orate ergo pro perse-
quentibus et calumpniantibus vos
ut sitis filii patris vestri qui in ce-
lis est / In quo alio cognoscamus
quod filii sumus dei nisi si fuerimus
similes deo / filii autem spirituales
in sanctitate et illi filii carnales quod
et si similes fuerint parentibus nul-
la laude merentur / Et si dissimiles
nullam vituperacionem / quia non est
potestate hominis qualem accipiat
corporis qualitatem / filii autem dei
si quidem similes fuerint laudandi sunt
si autem dissimiles nimis vitupe-
randi / quia in potestate uniuscuiusque
est mensura faciende iusticie / Si
enim diligitis illos qui vos di-
ligunt quam mercedem habebitis
nonne et publicani hoc faciunt
Et si salutaveritis fratres vestros
tantum quid amplius facietis nonne
et ethnici hoc faciunt .i. gentiles
quia sunt genti / ethnos enim grece
gens latine dicitur / Qui enim
amicos diligunt semper se diligunt /
non propter deum / et ideo nullam
mercedem habet / dilectio non sua dilectio

Qui autem suum inimicum diligit non
propter se diligit sed propter deum
Ideo magnam mercedem habet quia
com̄ dicit motibus suis ubi enim
labor seminatur illic metitur fru
ctus / Estote ergo perfecti sicut
et pater vester perfectus est / Qui dili
git amicum peccatum quod non facit / iu
stitiam autem non operatur Omnium
autem bonum discedere a malo per
fectum autem est ut non solum fugi
at malum sed faciat bonum / Ideo
dicit perfecti estote ut amicos dili
gatis propter peccatum vitandum inimicos
propter iustitiam faciendam quod illud
de pena liberat hoc autem ducit ad
gloriam Nec enim completa est dei gra
tia que non per omnia simulat deum
Ut sitis filii patris vestri qui so
lem suum oriri facit super bonos
et malos et pluit super iustos
et iniustos / Caute posuit super
iustos et iniustos quia omnia
bona deus non propter omnes homines
dat super terram / Sed propter paucos sanc
tos / Contentus est enim ut pec
catores cum inimicum sint a bonis
eius fraudentur Similiter et quod
deus a peccatoribus irritatur ca
stigationem suam non propter omnes ho
mines mittit sed propter solos pec
catores tamen carnaliter et iustos
tangit quemadmodum et peccatores
iram quemadmodum in bonis non se
parat peccatores a iustis / Sic nec
in malis separat iustos a pecca
toribus / In bonis peccatores a
iustis non separat ne separati contristar

de perfectione

se elatos et glorient / Maxime
cum nec mali bonis prosunt sed
nocent magis Nec boni ma
lis noceat sed magis prosunt
Nam male viventes dum bona
paruit ad iudicium suum perci
unt et boni dum mala patiunt
ad lucrum iustitie eis proficit / Atte
dite autem ne iustitiam coram ho
minibus faciatis ut videa
mini ab eis / In superioribus man
davit opus diligere inimicos
bene facere eis Videns autem opus
in ipso beneficio laqueus dyaboli
latebat inclusus quam bonorum
operum soli perdere fructum / Nam
vana carnis natura quemadmodum
prima difficilis est ad incitandum
boni operis / Propterea et in hac
parte nos instruit dicens Atte
dite vobis ne iustitiam i· elemosinam
coram hominibus facia
tis / ut bonum vestrum non ad ma
nifestum vanitatis proficiat sed ad
usum salutis Quod autem pro om
nibus virtutibus periculo
sius esse in omnibus intelle
xit hoc cautius mandat dicens
Attendite ne iustitiam vestram co
ram hominibus faciatis / Cum
pene omnia mala fures dyaboli
occupant / Concupiscentia autem va
ne glorie non solum fures dyaboli
sed et fures dei quam fures dyaboli
Ubi enim res agitur gloria ibi fa
amulus mueit Gloria glorifica
tionis oratio Attendite quod
attendamus locum secretum·

ubi homines non sunt. Sed quid prodest si in loco quidem non fuerit homines. In corde autem fuerit cogitacio vana. Melius igitur est ut in corde non sit cogitacio vana quam ut homines non sint in loco. Sic ergo cor nostrum attendere debemus non oculis carnalibus aspiciens sed sensu vigilanti circumspiciens est. Invisibilis enim serpens et lubricus quem obstruere iubemur et latent insensus ingreditur et seducit. Adeo enim non potest caro sordida aspici sed anima munda. Exemplum sicut enim in loco mundo et specioso si modicum sordis fuerit de longe apparet. Si autem ipse locus sordidus sunt quantitas stercoris iaceat ibi non apparet. Nec enim potest requiri. Si ibi aliquid est mundum ubi totum est stercus. Sic et in corde mundo si subreptio mali suggesserit successerit mox cor suum homo rectus discernit quod a spiritu alieno pulsatur. Si autem cor sunt in iniquitatibus plenum suggestionem mali in se facile non intelligit. Quomodo enim contrarium eius intelligat quando totum sub eo est. Ideo et apostolus premisit dicens ne irascamini ne concupiscatis ne iuretis malum pro malo ne reddatis ne odiatis proximum tuum. Quando quando omnibus malis istis subiectus est cor suum non potest attendere nec intelligere mali seductorem in eo ut in veste candida cito macula apparet. Nigra autem vestis et si tota sordida sunt non apparet cito. Et quia potest fieri ut coram hominibus elemosinam non faciamus aut ut facientes non sentiamus. Si prius aliquo occurrit pauper quod ~~occurrit~~ detur ei abscondere se non et si non videtur tamen videtur quod dat dicendo eum secrete. Sed consideranda quia non dixit tantum ne coram hominibus faciatis sed addit ne faciatis ut videamini ab eis. Quando ergo non facit ut ab hominibus videatur. Et si coram hominibus fecit. Tamen non videtur coram hominibus fecisse. Ergo si sit elemosinam facere non est possibile ut nullus videat aut sentiat tamen eo proposito facere ut non ab hominibus videantur possibile est. Dicit enim dominus. Sic luceat lumen vestrum ut videant homines opera vestra. Si ergo attensa lumpus abscondi non potest. Sic et opus iusticie potest celari. Ergo non illa elemosina magna est apud deum que hominibus visa sunt. Sed que ideo facta sunt ut ab hominibus videantur. Interpretanda omnis hec quando aliquod opus causa facit quam facit de corde suo illius aspicit et personam. Sicut facias epistolam ut alique salutes aliud quam dum scribis epistolam in corde tuo aliud illius videns personam ipse quam scribis epistolam. Exemplum. Item artifex opus tenens in manu sua propter eum ponibus sinis dominus quando ei opus faciendum commisit dum cogitat quam illud facere mandavit hec. Et quando ipse dicit elemosinas

Nota

Elemosine

nemmem videt in corde suo nisi personam dei tantummodo propter quem facit / Ideo et si evenit ut quibusdam presentibus faciat tamen eius actus illos non videt / Et si ipse videatur ab eis quibusdam tristis propter omnia alia quae cogitat et a quibusdam quae ab hominibus vel sit sibi non ipse autem nullum vidisti intendens in id quod cogitabas / quia ac sine corpore apud seipsum potest videre quid cogitavit / Corpus autem sine anima non potest videre / Ergo similiter et contrario potest fieri ut quamvis et nullis presentibus faciat elemosinam et tamen presentibus hominibus videat super in corde suo personas hominum videt / Et ideo si evenit ut faciente illo nullus sit presens tamen coram hominibus fecisse videtur / quia cor eius semper personas hominum videbat / Aliquin non habebitis mercedem apud patrem vestrum / Et mandatum dat et penam proponit ut vanitatem humanam et si non amor iusticie tenet vel timor dampni refrenet / Erat enim dominus vanitatibus eorum subiectam carnis naturam / quam omnis homo quantum ad carnem delectatur hominibus apparere / Nec enim potest fieri ut caro nata de vanitate non sit vanitatis auctrix / Nec dominus admonet nos ut non coram hominibus faciamus nisi sicut omnes homines coram hominibus facere / Eciam mandat alium ne fornicaveris nisi quod castum esse cognoscit / Eius mandat aliud

noli inebriari nisi quod ebriosum esse cognoscit / Sic et admonitio Christi de fugienda vanitate demonstratum est vanitatis humane auctrum mandat / quia et si caro vana vanitatem desiderat et terrena concupiscit gloriam non quaerit in terra / quia non potest terrestris natura gloriam desiderare celestem / Anima autem quae de vanitate de spiritu nata est potest fugere naturam vanitatem terrenam / Caro autem subiecta est cum anima carnalis est enim adversus animam certare potest vincere autem non potest nisi ipsa anima contempserit et vicerit / Anima autem adversus carnem et certat et vincit / Ergo et quem per ea que voluntate sua propter homines facit / ille propter homines fecisse videtur / Certius autem cor cogitatum quamdiu vana ascendit desiderans hominibus apparere / Anima autem intelligens vanas cogitationes contradicat et repellit consilium carnis / Ille propter hoc non videtur fecisse quem secundum carnem noluit / Quoniam ad actus voluit et quae cogitavit passio carnis est quod eligit iudicium anime / Nam sicut propter vanam concupiscentiam carnis dicunt elemosinam factam esse ingratam nullum bonum hominis potest esse acceptabile ante deum / Ita nullum bonum libere facere potest sed semper contra malas cupiditates carnis certando facimus bonum / Eius autem hoc est castus quidam qui

4m

non irascitur concupiscat absit
Sed qui concupiscenciam suam vin
cit · quod est mansuetus nunquam
qui non irascatur absit / Sed qui ira
cundiam suam refrenat / Sicut nec
ille tunc propter deum videtur facere
elemosinam qui humanam gloriam
non concupiscat Sed qui humanam
gloriam cum contradiccione confringit
alioquin in omni opere bono / nec
habemus mercedem nisi malum
contrarius urgeamur per carnem / In
omni enim opere bono scandalum
mali est Sicut scriptum est de
hominibus impiis semitam scan
dala posuerunt mihi ut ipsum bonum
non sit securum et solum Sed iuxta
malum propositum semper temptatum sit
Nota et reprobatum / Sic enim ubicunque fu
erit triticum necesse est ut illic
inveniatur esse zizania Sic et
ubicunque fuerit bonum dei illic
et erit scandalum mundi / Quando er
go tecum tu proposuisti facere elemo
sinam Sed ascendit super cor tuum
velle hominibus apparere / Nunquam
debes subtrahere manum tuam quod
ne diabolus locum vane cogitacionis
dicens apud te / melius est ut
faciam bonum ne tunc inveniar
propter homines facere absit / Sed per
fice opus tuum ne diu vincat vane
cogitacionem resiste prius opus
bonum veniat tibi in mentem
quod dominus ait de Tritico et zi
zaniis Sinite utraque crescere
usque ad messem et ne eradicantes
zizaniam simul eradicetis et triticum

Triticum est voluntas bona quam quando
seminat in homine deus zizaniam
autem cogitacio est mala quam dya
bolus seminavit per carnem / Cum
ergo omni voluntate bene addicat
desiderium mali Si volueris malam
cogitacionem tuam ad plenum tollere sic
tollis et opus bonum / Nam et ipse
diabolus eo consilio seminavit ziza
niam suam in tritico dei ut aut cum
zizaniam mali tollere simul eradicat
et triticum dei Multi enim et continentes
aut virgines mox ad concupiscen
ciam ceciderunt tamen ad plenam volunta
te non concupiscunt ut vellent implere
concupiscenciam suam / Si autem ex necessitate
carnis concupivit et contradixit
concupiscencie sue non peccavit Sed
magis gloriosior est factus quia
vicit tanquam non fuisset pulsatus
Simul ergo dicat scriptura Sinite ut
maturescat utraque i. adimple opus
tuum et duc ad perfectum Et sic illa
quidem vana cogitacio quam ziza
niam vocavi i. solvitur evacuatur et
perit bonum autem opus quod tri
ticum manet Nam sic intelligitur
Si ex voluntate tua fuerit illa con
cupiscencia vana aut ex necessitate car
nis Si ex voluntate tua doles Si
te faciente elemosinam nullus as
pexit Si autem gaudes propterea quod
elemosina tua facta est in silencio
Grato quia concupiscencia illa non fu
it ex ~~ardo enim est quod concupi~~
~~scat Si eciam per quam transierit~~ con
cupiscencia animi tui Sed ex necessitate
carnis / Et id quod zizania
dicitur Sic continuus concupiscencias

De tritico et zizania

Sic continens concupiscentiam suam
probat per si ex toto eius est
quod concupiscit Si eciam per ex-
transsiens concupiscentiam voluntatem
peccandi habet Si autem gaudet quod
non prevaluit adversus eum con-
cupiscentia sed confuse recessit in-
telligat quia zizania sunt
que neccdite tamen natum et que
sunt aut eius voluntas Non
habebitis mercedem apud pa-
trem / Quid enim a deo recipi-
as quod deo non dedisti Nam
quod propter deum fit deo datur
et ab eo recipitur Quod autem propter
homines fit in ventos effunditur
et a nullo separatur / Quid enim
laus hominum — homini laus nisi quasi ventorum
transitorius sonus / Cessavit ho-
mines loqui et perdiderunt fructum
suum quem propter homines fecit ut
ab eis laudetur / Que est enim sa-
Elemosina — piencia res dare et vana lu-
crare aut certe mercede dei con-
tempnere in perpetuum manentis
in celis et fugitivos sermones
hominum eligere / Melius est enim
non facere quam propter homines fa-
cere quia quod facit vel super terram
Et si in celo non invenit in
terra non perdit / Quod autem propter ho-
mines facit et in terra perdit et
in celo non invenit Vel illud as-
pice a quo laudem expectas
quid sentit de te Ideo lau-
dat quia propter deum te facere pu-
tat Si autem intelligeret quod propter eum
facis non te laudaret sed vitupe-

ret magis Quid ergo illi
placere festinas quem si te aliquid
intellexerit deridebit / Sic
enim est homo qui propter homines
facit bonum sicut centenarius
in malus qui intrat tempus locus
omnes sive comedit omnes in-
tecedos suas Cum autem expleto
recessit nudus ei egreditur
Sic ergo vacuus vadit ad de-
um qui mercedem bonorum suo-
rum accipere desideravit in secu-
lo Tu autem cum facis elemosinam
noli tuba canere ante te sicut
ypocrite Vere enim subrepsore
qui propter homines facit Aliud enim
habet in corde et aliud monstrat in
facie ope In facie quidem propter
mercedem hominum facit et videtur
in tecors In corde autem propter de-
um suam gloriam agit et est glorie
mane mercator Tuba enim omnis
actus vel sermo est per quam operis
iactantia demonstratur Puta quod
qui videt aliquem presente facit ele-
mosinam extra autem non fa-
cit tuba est quia per eius iac-
tantiam predicatur Item qui in-
cedente aliquo facit elemosinam
ubi autem non est intercessor non
facit habet Consuetudo mala tu-
ba est Item qui si viderit
honorosiore personam quod plus re-
ferre dat ei Abscondito autem et
alligato pauperi passionem
non dat et habet tuba est / Sed
et qui in secreto loco fecerit
eo tamen proposito ut laudabilis

Videatur. Primum quia fecit homo
quia absconse fecit. Ipsa abscon
sio tuba est elemosine eius.
Et quicquid aliud fecit homo
propter quod appareat aut vult appa
rere quia facit tuba est
propter illud ipsa elemosina dum fit cla
mat de se. Ideo quod tamen loco
net actus secretus suadens et
magis voluntas secreta. Vnde
in omni actu secreto corporali fra
udem diabolus potest. In sola tamen
sua non potest fieri dolus quia
hominibus suademus deo autem
manifesti sumus. Aliquid non in
telligit homo esse vanum quod
ab omnibus vult videri. Sed co
gita amare quod intelligit
vanum. Quod miserius quam natu
ra humana omne ad potest amare
quod sibi intelligit bonum et odire
quod intelligit malum. Volens
homo quod intelligit malum a
mare cogitur et odire quod in
telligit bonum quia duas habet in
se naturas adversantes. Quod
carni placet anime displicet. Quod
anime placet carni displicet. Vt
dicit Job. Omnis vita nostra temp
tacio fit. Et si omnis vita nostra temp
tacio nostra est. omnis vita nostra
et lucrum est. Te autem faciente
elemosinam nesciat sinistra tua
quid faciat dextera tua. Nam
dudum hec omnia significamus
ad animam dici non ad carnem. Se
dit secundo manifeste declarat alioquin
sequitur ad corporis non potest fieri.

Vt nesciat sinistra quod dextera
facit. Tamen cum ambe manus in
adiutorium sibi invicem sunt create
ut altera alteri ministrat. Nec ceto
iungitur opus quod una manus sine
altera sine impleat. Sed secundum quod
diximus super dextera manus est vo
luntas anime semper ad bonum intendens.
Sinistra autem voluntas carnis semper
deo contraria. Nesciat ergo volun
tas carnis quod facit voluntas
anime. Cum ergo voluntas est nobis
faciendi elemosinas propter deum volun
tas est anime et dextera manus nostra. Si
subierit nobis voluntas vana
ut ab hominibus videamur id est volun
tate carnis et manum sinistram re
presserimus nesciat sinistra voluntas
quid facit dextera. Si autem subierit
nos voluntati male consenserimus
et coniunxerimus sinistram voluntatem
tem dextre et dexteram sinistre.
et notum fecerimus sinistre quid opera
batur. Aut aliter sicut capitulo inscri
bitur in libro Canonum qui
est de episcopis. Episcopus dextera est
populus christianus qui est ad dex
teram christi. Sinistra autem omnis po
pulus qui est ad sinistram. Hoc
ergo dicit. Ne christianum elemosinam
facientem qui est dextera infide
lis aspiciat qui est sinistra. Chri
stianus autem si christianum viderit ele
mosinam facientem non est contra
christi preceptum quod ambo dextera sunt.
Vt sit elemosina tua in abscondi
to. Nam tamen in abscondito loco
sed in abscondito conscientie.
Nam si anima intelligit claustra

bone voluntatis inclusa / Sic corporales actus actus abscondere possumus. Si autem animam per varias cogitationes sinimus evagari, quid prodest corporales actus abscondere / quia sic absconditum erit amplius publicemus. Et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi in manifesto / Vide quod absconsio cordis non loci sperat. Deus enim in abscondito cordis est non in absconso loco / Considera quod non convolunt nos Deus in absconso facere, cum tunc appareat opus nostrum alioquin quod dicit: Sic luceat lumen vestrum ut videant homines opera vestra et magnificent patrem vestrum qui in celis est. Sed ut ipse eum ostendat. Nam gratius est omne bonum quod a nobis absconditur / a Deo autem ostenditur. Nam si tu ipse ostendas pauci sunt qui te ipsum laudant id est qui non intelligit quod tu latere putas. Qui autem intellexerit vituperat magis quam laudat / Si autem Deus ostendit neo vituperat nisi forte malus cui displicet bonum. Impossibile est enim ut bonum opus hominis in abscondito dimittat Deus / Sed in hoc seculo manifestat eum et in illo glorificat quia gloria Dei est. Sicut autem opus mali hominis ad gloriam diaboli est. In eo enim malicie eius potencia ostenditur. Sic et opus bonum gloria Dei est. In eo enim gratia Dei ostenditur. Sicut ergo diabolus qui suggerit malum fieri ipse manifestat malum ut ipse suggerit adulterium, ipse suggerit homicidium. Et ipse publicat homicidium. Sic et Deus qui dat bonum fieri ipse publicat omne bonum in manifesto in seculo illo, quia hic contemptus iusticie manifesta non potest esse pro bono opere tuo. Si te fecit divitem quid hic enim solidum bonum. Sed ecce mali sunt divites magis autem boni quam mali. Ideo merces iusticie in divitibus non apparet. Si tibi Deus dederit hic filios vel filias et in hiis bonis conveniunt boni et mali communiter. Et ideo merces iusticie manifesta non potest esse et omne bonum quod est in seculo desiderabile inter bonos et malos commune est. Ideo si bonus dives fuerit non apparet. Celestis autem seculi bona iam non sunt communia inter bonos et malos sed tantum bonorum. Ideo invicem illic sine dubio fecit Deus manifestum est, quia per mercede iusticie sunt consecuti id bonum nisi forte sit in hoc mundo reddat in manifesto faciens eum omnibus manifestum et glorificans eum ut omnes cognoscentes eum Dei hominem esse conveniant. Aut si secundum opera extrinseca et status bonorum iudicamus contraria iudicii in carne in mala et boni et mali in seculo isto. Unde intelligimus quos temptationes contra eos manent bonus et quos puniunt manent malus in opera. Si autem opera videmus bona scimus quod temptatur manent iustus. Cum autem mala dicimus quia punitur in eis quia peccator. Sic et bona nisi videmus

Et peiores pre vider et medium in
stus propterea si opa e madcu
lem malus quod si bona dicit
mus fine toserit dicimus quia cum
tritur hic magnitudo eius nam
illic gravius incidat. Si autem bo
nus dicimus quia reddit eis se
cundum iusticie eius. Thus

Et cum oratis non eritis
sicut ypocrite qui a
mant stare in synago
gis. De oracione est nobis sermo,
quam solam quasi spirituale tribu
tum anima offert deo de visceri
bus suis. Nemo enim iusticiam
quam facit homo secundum potenciam su
am facit et de potencia sua profert.
Solam autem oracionem si fidem suam facit
et ex fide sua profert. Vis autem sci
re quam preciosa sit oracio, nulla vi
sita thimiamati assimilatur nisi
oracio sola. Sicut in revelacione
oracionis ostenditur, quod magnus
angelus ante altaris aspectum pres
sit habens turibulum incensi odora
mentorum in manu sua. Et dictum
est ei: Iste sunt oraciones sanctorum.
Sicut enim thimiama confecta
bene delectat homines odorare, sic oracio
iusta suavis est ante deum. Nos
aut sat dignitatis eius nox
ut de ore processit suscipiunt eam
angeli in manibus suis et offe
runt ante deum. Sicut dicit archan
gelus ad Thobiam: Ego sum
qui oracionem tuam obtuli ante de
um. Vis scire virtutem eius? Ora
cionem pueri fecit ut ignis eos
ardens non adureret et delectaret

De oracione

ut flamma quod videtur in specie mi
raculum autem erat in opere suo. Er
go gloriosa est tanto caute servanda
est ne apud homines facta vilescat.
Qui amat in synagogis orare
putas quia vetat in synagoga
orare in conventu hominum? Sed econtra
sito in conventu vetat orare ut vi
deatur a conviciis, aliogin in con
ventu fidelium orare laudabile est, In die cinerum
sicut dictum est: In ecclesiis benedici
te deum. Et iterum: Adorate dominum
in aula sancta eius. Puto autem
non ad locum. Et hic refert dominus
sed ad propositum orantis, quod qui
sit oracio ut ab hominibus videatur
tenens illius non deum aspiciat sed
homines qui sunt ibi et videtur
sibi in medio multorum orare. Ille
talis quantum ad propositum suum in syna
goga orat. Cuius autem oracionis mens
que solum aspiciat deum si nullum
hominem est mens eius quasi nullum ha
beat circa se quia mens illius non
eum videt quia apud neminem orat.
Et iam quivis in synagoga ora
tum apud se in secreto orare vi
detur. Deinde ut oracio nunc no
vum faciat, quod aspiciant homines
nec qui voce clamat ut audia
tur ab aliis nec expendat manus
suas ut phariseus in templo
ut videatur a multis nec pectus
suum aperte percuciat. Sed abscondite
sicut publicanus in templo neque
imprudenter oculos tollat in
celum ut nobilis fiat. Et ita
que nec ostendit ~~clat~~ clama
tem nec aspiciat tale aliquid
faciet in multos eciam stans

in secreto. Et in angulis platearum. Non dicit in plateis sed in angulis platea-
rum ut ne si in plateis orare-
nt quasi simulatores religionis
vituperarent sed in angulis ut vide-
antur absconse orare astutia cogi-
tatas. Sciunt enim quia hypocrisi
absconse oratio laudabilius est. Se
fingunt se abscondere ut duplicius
laudantur. Primum quia orat. Secundo
quia absconse orat et amplius se
magnificat. Per hoc ipsum quod se ab-
scondunt. Dic hypocrita ut quid vis
ut videaris orans. Nonne quia
laudabilis res est oratio ut quando
vis ut videaris orans nonne quia
laudabilis ergo non fis laudabilis
quam vis ut lauderis. O insana
vanitas esse nolunt quod appa-
rere desiderant. Amen dico vobis
receperunt mercedem suam. Quoniam
quicquid ubi seminat ibi metet. Propter
homines orant non propter deum. Sic et
ab hominibus non a deo laudantur.
Mendaciter orant. Ficte non orant
et mendaciter laudantur cum non sint
laudabiles. Semper enim gratiam religi-
onis vendunt et pro vacuum lau-
dis emunt. Sicut oratio eorum deum
non delectat. Sic nec laus homi-
nes adornat. Quod enim in re-
positum est tam diu est quam diu
quod est. Dicitur fructum tuum ante
finem quam finit et bonum quod
positum erat in verbo. Tu autem
cum orabis. Tu quem quaeris ut ex-
audiaris non quod videaris quam
esse vis laudabilis non apparere.
Tu in auribus dei non oculis

in oculis hominum loquens. Intra
in cubiculum tuum et clauso ho-
stio tuo. Ut nec sibi ibi nisi
tu quando oras et ille quem oras
et ut nullus tecum sit alter
praeter eum quem necessario habes.
Testis enim oratem gravat
non adiuvat. Quia deus orationibus
suis non cogitur sed placatur.
Altum dico altius cordis. Quam
autem sunt eiusdem cordis et si-
mulata sunt orationes vanae sunt
quia hominibus sapiunt in oculis autem
sicut dictum est. Domum autem crede
tuam esse cor unum et autem anima
Melius haec spiritualiter intelliguntur
ad animas dicta. Cubiculum enim
cor est unde intellectus interior et spiritua-
lis sicut scriptum est. Quae dicitis
in cordibus vestris et in cubilibus
vestris compungimini. Hostium autem est
sensus corporis exterior per quem omnia
bona vel mala super animam intrant
sicut in Canticis in persona ecclesiae
sapiens dixit. Vox dilecti mei
pulsat ad hostium: aperi mihi soror
mea proxima mea. Pulsat autem
Christus hominem exprimendo aut per
scripturas sanctas divinas aut per
bonas cogitationes super cor eius
immittendo et ille qui suscipit
eas aperit Christo. Tu autem compelle
claudit. Iubet ergo ut anima in in-
teriorem ingrediatur intellectum quando
oret ut nihil cogitet nisi de quo
orat et quem orat ut claudat
hostium sensus sui carnalis ut omnes
cogitationes carnales et sollicitudi-
nes foras excludat. Si autem oras
de carnalibus rebus cogitaveris

Non introisti in interiorem intel-
lectum nec clausisti hostium sensus.
Et non tacite cum cogitationibus
suspensus aut loquens. Propterea
perdit et tempus. Secundum hoc
et illud sermo intelligi potest. In
media autem synagoga orat qui
in medio multitudinis mala-
rum cogitationum orat. Undique
mundialibus sollicitudinibus c-
ircumdatus. Cum enim oras co-
gitas de uxoribus et de filiis
de matrimoniis de domo de posse-
ssionibus de pecoribus et de
militia de lucro de causis et
alia innumerabilia que sic cor
intrante orantes ascendunt. Pu-
tas quod media tibi videtur hec syna-
goga malorum. Homines enim iste
vane species cogitationum demisi sunt
dividi sensus. Quod ergo non in me-
dia synagoga orat, attende,
qui tot secum dividos sensus habet
spectatores et colloquentes. Ali-
ter possumus intelligere et hostium
domus os corporis ut non clamo-
sa voce oremus deum sed de side-
rio tacito. Clamosa enim oratio-
ne multa mala nascuntur. Incipie-
bat tria. Primum quia clamose orat
non credit deum ubique esse et ab-
scondita audire. Et ideo duplicem
deum orat qui abscondite orat.
Primo quia orat. Secundo quia cre-
dit eum abscondita audire sicut
et audit. Quia deus non voce
clamosa pulsandus est sed con-
scientia recta placandus. Quia
non est vocis auditor sed cor-

De clamosa oratione
que tria mala oriuntur

dis. Secundum autem malum quod
misteria secretarum petitionum tu-
arum quas forte non oportebat
alium scire nisi te et deum in auri-
bus bonorum hominum et malorum
audientia committis et non audi-
ris a deo quia indisciplinate
orasti. Sed adhuc ab hominibus
derideris quibus abscondita tua
manifestasti. Tercium vero malum
quia clamose orans alium iuxta
te non permittis orare vocibus tu-
is rapis sensum illius ad tuos
sermones. Et non solum non ex-
audieris quia male oras sed
adhuc peccatum colligis dum orare
alios non permittis. Sic ergo ora
sicut audisti in libro Regum
Annam oratricem que figuram porta-
bat ecclesie de qua dictum est la-
bia eius movebantur vox
autem eius non audiebatur. Et pa-
ter tuus qui videt in abscondito red-
det tibi. In palam ut tunc cog-
noscat quod orasti. Orantes autem
nolite multum loqui sicut ethnici.
Quomodo orant gentiles sive ethnici tes-
tatur quia sic orant. Orant de-
mones qui et si audiunt quidam
dicunt non possunt, nam neque mala
prestare possunt nisi permiserit deus.
Orant reges mortuos. Iovem
mercurium ceterosque quorum divina
manifestationem quod nova. Qui nec
sibi convenire poterant adiuvare. Orant
idola insensata que nec audi-
re possunt nec dare responsa. Iuste ergo
dum clamant sibi cum tamdiat
quod est. Appetit ad sacerdotes

C.

Baal ad deos suos clamaverunt
ut sacrificium comburerent. Deri-
dens eos helias dicebat clama-
mate clarius fortius. forsitan enim
dormiunt dii vestri. Sic et hodie qui
dormientem deum accusat qui orationem
suam longo sermone prosequitur.
Scit enim pater vester quid vobis
necessarium sit antequam petatis eum.
Si ergo precognoscit quid volumus
non ideo oramus ut exponamus deo
quid volumus sed ut placeat
et prestet quod desideramus. Et
si deus placandus est non do-
cendus non est necessaria longa nar-
racio sed bona voluntas. Sic ergo
orabitis vos pater noster qui es in
celis. Premisit magis quam dominum
dici se volunt ut nobis fiduciam
magnam daret ad petendum et
spem largam ad impetrandum. Cra-
tum non semper impetrat quod
petit. Nec enim semper ex bona
consciencia que iusta sunt petit. Nam
frequenter non considerat quid ad
utilitatem domini pertinet sed ad suam
ideo non meretur semper exaudiri.
Filii autem semper impetrant quia ex
bona consciencia que iusta sunt petunt
nec considerant magis quid ad
utilitatem suam pertinet quam ad patris
ideo merentur semper exaudiri. Et
tu si filium te credis dei illa pe-
te que et tibi expediunt accipe
et illud dei prave. Si autem semper
cum petas carlia et terrena ad
difficile impetras aut forte non
impetras. Quod si terrena ille
respexit libenter non non habebis

Incipit oratio sermonis
pater noster

ante et si habeas ubique admonet
te ut contempnas. Pater noster
qui dixit non meus. Libenter enim
audit deus quando expolimus non
pro se sed pro altero orat. pro se
enim orare nature est. pro altero
autem gracie. pro se autem orare ne-
cessitas rei cogit. pro altero ca-
ritas necessitatis hortatur. Dulcior
autem est ante deum oratio non quam necessi-
tas rei transmittit sed quam caritas
fraternitatis commendat. Qui es in
celis. vult ut sciamus nos pre-
here celestem ut erubescamus ter-
renis rebus subsistere. Scientes
nos habere patrem celestem. Sicut enim
degener filius ad opprobrium
pertinet generosi patris. Sic et
expolimus iniustus ad blasphe-
miam pertinet dei iusti. Nam sic
per bonos expolimus deus glori-
ficatur. Sicut et per malos blas-
phematur. Sanctificetur nomen tuum.
Quod sanctificatum ab homine quem
sanctificat omnia cum quod sanctum est
hoc autem querit ut sanctificetur
in nobis id est ut nos etiam illud sancti-
ficemus in nobis. Tunc ille nos
sanctificet in se. Quia quem suum sancti-
ficat deum non sanctificatur a deo
sanctificamus autem deum in nobis quando
scientes ipsum sanctum timemus et
sollicite vigilamus ne forte
violemus sanctitatem nominis eius
in nobis per opera mala. Sicut
qui preclara veste vestitus est
fugit omnem rem sordidam ne
forte coinquinat ea et perdat gra-
ciam decoris eius. Sic et qui sunt

pit deum in corde suo et de spiritu sancto sollicitus esse debet ne forte contingat eum. Sciens quod si contaminatus fuerit de nobis spiritus quidam de natura sua de mutabilis permanet. Tamen contaminationis sue iniuriam grauem nostro vendicabit interitu.

Adueniat regnum tuum. Regnum dei dicitur retribucio quam accipiunt aut iusti pro mercede iusticie aut peccatores pro culpa peccati regnum dei. Et dicitur sciendum sicut scriptum est. Et colligent zizania de regno eius hoc est de populo xpiano. Regnum dei dicitur iusticia. Sicut dicit xpus. Auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructum eius. De omnibus enim omnis intellectus aliud est regem esse et aliud regnare. Esse enim deus naturaliter rex est. Sed quod de illis regnat nec omnes homines regnum eius quia nec faciunt omnes voluntatem eius. Quod de hominibus quibus regnat deus dicitur. Dyabolus regnat cum faciunt voluntatem. Vnde sapiens ait. Apostolus dicens. Aduersus rectores huius mundi tenebrarum harum. Non dixit aduersus huius mundi tantum. Sed addidit mundi tenebrarum. Et mundo tamen mundi dominum suum demonstrat. Sed tantummodo tenebrarum quod sunt in mundo. Tenebre autem mundi dicuntur homines iniqui. sicut et sancti lux appellantur. Sic aut

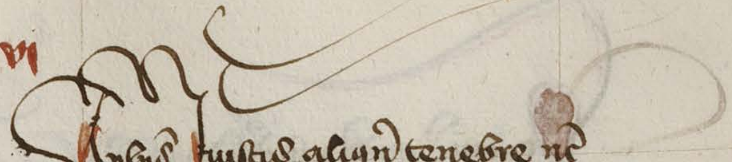

Apostolus iustis aliquando tenebre nunc autem lux in domino. Quia sicut per sanctos deus ordinat in hoc mundo sic et per malignos homines obscuratur. Et potestatem quidem habet deus de hominibus et perdere omnes si vult sicut et ipsum principem peccatorum dyabolum. Nam sicut dyabolus ad suum in potestate dei tamen quantum ad suum propositum non vult esse dei non est de regno dei. Sic et omnes peccatores quamuis sint in dei potestate tamen quia nolunt esse sub eo non sunt regnum dei. Nam hoc iustum dei regnum est quod et ipse vult habere homines sub se et homines cupiunt esse sub eo. Quando autem rex per violentiam cogit homines sub se, illius quantum ad veritatem quid est regnum sed tirannides. Ideo et deus quamuis habeat omnes habeat in potestate tamen volentes recipit tamen potestas. Tirannus fit sicut rex dyabolus plane tirannus est. Quia et nolentes compellat suam facere voluntatem. Quod est quod dicit quia contenderunt duo reges de mundo dei et dyabolo id est iniquitas regnat. Tamen regnum dei id est iusticie. Et ideo dicit tamen. Regnum tuum adveniat quod interim non omnes sunt iusti quod tunc fiet quando omnes inimici cum principe suo dyabolo mittentur in stagnum sulphuris et ignis eternum. Omnes enim sancti resurgent et exutos obviam deo veniat in aera. Et sic in hoc mundo erit cum ipso

Ut omne quod est diabolo totum sit
dei / hoc intelligendum est et de iu-
sticia / quia et modo iusticia et
iniquitas regnat ad consummata fu-
erit iniquitas sublato diabolo
tunc sola iusticia regnabit. Fiat
voluntas tua sicut in celo et
in terra. Aliquando non fiat deus
quod velit ubique dictum est enim deus
omnia quecumque dominus voluit fe-
cit in celo et in terra in mari et
in omnibus abyssis. Sed hoc petitur
ut in nobis fiat voluntas dei
et nos eam faciamus. Cum du-
plex regnum nunc potius est in terra sit
quando voluntas in hominibus sed
non sicut in celo. In celo enim
omnes angeli nullus facit
voluntatem nisi tantum dei. In terris
autem non omnes faciunt dei volun-
tatem. Iniqui enim diaboli faci-
unt voluntatem. Cum ergo regnum
diaboli hoc est iniqui sublati
fuerint de hoc mundo tunc omnes qui
sunt super terram solius dei facient
voluntatem sicut angeli omnes
in celo. Communiter autem accipi
debet quod ait Adveniat reg-
num tuum fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra. Et in-
de quam caute locutus est cum dixit
pater sanctificetur nomen tuum in nobis
adveniat regnum tuum super nos fiat
voluntas tua in nobis. Ne se
metipsum videatur in hominibus
sanctificare deus aut regnum super
quos vult adducere aut volun-
tatem suam in quibus vult facere
per hoc iniuncta deus personarum ac-

ceptor. Nec enim dixit Sanctifica
nomen tuum Suscipiamus reg-
num faciamus voluntatem tuam si-
cut in celo et in terra. Ne homi-
num videatur esse quod sanctificatur
deus aut quod suscipimus regnum
eius aut quod facimus voluntatem
ipsius. Sed medie dixit et im-
personaliter. Sanctificetur. Adveniat.
ut utriusque persone opus connexum
demonstrat quia et homo deum
connectum habet. Et deus hominem ad
iusticiam faciendam. Nam sicut ho-
mo non potest facere bonum nisi habuerit
adiutorium dei. Sic nec deus
bonum operatur in homine nisi homo
voluerit. Sicut terra sine semine
nec semen sine terra fructificat.
Sic nec homo sine deo nec deus
sine homine iusticiam operatur in
homine. Ac si diceret Si hoc agi-
tis hoc orantes digni filii dei
estis huius patris. Panem nostrum
quotidianum da nobis hodie.
In primis quod facie sic videtur
vel sonat ut quando dicit Panem
nostrum quotidianum da nobis hodie
ut habeat in crastinum et in po-
sterum. Cum patet hunc pro crastinum
aut in quinque aut in decem diebus
quia potest dicere Panem meum quoti-
dianum da mihi hodie. Illud peti-
tur enim quod necessarium est hodie quod
autem possidetur aut quod adhuc
requirit. Et si est ordo iste aut
opulentas potest tenere aut nulla
quibus enim ita fidelis est cum
possit amplius habere tunc

vi

amplius sibi non sufficiat, nisi quo-
tidianum victum forsitan solus
conveniebat apud quem docendi
gratia per singulas civitates cir-
ca vagabantur. Ipsa cum racio ad
plenius quottidiano victu pos-
sideri non poterat. Sed ita sermo
optime doctrina, ut omnes de capi-
ciat, ne forte quidam considerantes
iusticie, que ad salutem omnium est
preparata, dicant prestans adimpleri
prodest in vacua esse superflua.
Ita ergo intelligendum est quod non
solum in oracione panem nostrum quot-
tidianum da nobis hodie, sed etiam
quod manducat. Sed ut quid man-
ducet de malo donum accipiunt, non
habent ad manducandum, que est
iustos et peccatores, frequenter autem
et abundancius sunt peccatores
quam iusti de malo autem dei acci-
pere panem non est omne. Sed etiam
peccatorum comprepare ergo non convenit
hec verba cum tamen peto preparare ve-
tat. Non quem cum iusticia preparat il-
li dat deus panem quem man-
ducat. Quem autem cum petit non
deus dat illi, sed diabolus, non
omnia quidem a deo creantur, non tamen
omnia a deo subministratur. Vel
subintelligitur panem nostrum
quottidianum. Ita ut dum a deo
datur sanctificatus accipiatur. Et
ideo non dixit panem quotti-
dianum da nobis, sed addit
nostrum, id est quem iam habemus preparatum
apud nos, illum nobis dat

ut dum a te datur sanctificetur, ut
puta si laicus offert sacerdoti pa-
nem, ut sacerdos sanctificet
accipiens et porrigat ei. Cum enim
est panis offerentis, est tamen
ante sanctificacionis beneficium sacerdo-
tis. Nichilominus non sufficit dicere
sic: panem nostrum da nobis hodie,
nisi quod ergo addidit quottidia-
num, ut voluptuosos cibos compe-
scat, ut tantum quantum introducet quan-
tum racio naturalis exigit, non
quantum luxuria carnis impellat.
Si enim in uno convivio tantum corpo-
ris quantum sufficere poterat compluri-
bus hominibus centum convivalibus
moderate, aut etiam ipsi centum die-
bus disciplinate vivente. Item quo-
tidianum tibi non manducans sed
multorum dierum, aut certe sicut
super dixi de elemosinis non de orac-
ione, ut non coram hominibus faciamus,
non quia hoc per se erat odiosum, sed
ut doceat nos odio spectatorum
hominum fugere velle. Ut si per se
est non vendant quod turpe
est sic et hic nos docere vo-
lens, ut de crastino sicud in hoc
mundo solliciti nisi solo simpli-
ci victu, hic mandavit orare:
panem nostrum quottidianum da no-
bis hodie. Non quia illicitum
videtur. Item plures homines
animum eorum pane quottidianum, sed
hoc dicere voluit, ut si per se
quia neque pane quottidiano
plenus erat, plus per se non est
quantum per se habundans. Ite quare

Solum non dixit Panem quotidi-
anum da nobis / Sed addidit no-
strum panem propter duas racio-
nes primo quia omnia que nobis
dat deus sive oracionibus sive
militacionibus tunc nobis solis
dat Sed eciam aliis per nos contra (?)
de eo quod accepimus a deo pre-
impotentibus faciam (?) / Cum ergo
de laboribus suis indigenti-
bus impertit (?) non potest dicere
panem nostrum da nobis Sed me-
um da eum (?) Nec enim panem suum
tantum manducat Sed eciam alie-
num / Deinde qui de iusticia ac-
quisitum panem manducat suum
panem manducat / qui autem eum
petat alienum Et dimitte no-
bis debita nostra sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris /
Illum quia ipse orat qui in mali-
ciam fuat (?) adversus alterum a
quo forsitan lesus est Sicut
enim ipse orat mentitur dicit enim
dimitto et non remittitur / Et
et a deo petit indulgenciam et
non illi indulget / Ergo qui le-
sus est sine causa orat deum
nisi indulserit ei a quo lesus
est contrarius (?) quod orat qui non
solum ab altero lesus non est /
Sed ipse per iusticiam alios ledit
et gravat / Sed multum nolentes
dare veniam peccatoribus de se
fugiunt istam oracionem orare / Multi
ti (?) primo qui non sit orat quam
magnum Christus docuit vero est
Christi discipulus / Secundo quia ne

Pater libenter exaudit oracionem
quam non dictavit filius /
Cognovit enim pater filii sui sensus
et verba nec suscepit que con-
paracio humana excogitavit
Sed que sapiencia Christi exposuit
Ergo oracionem quam dicere po-
tes / circumvenire ante et falle-
re deum non potes Nec accipias
indulgenciam nisi prius indul-
seris ipse / Et ne nos indu-
cas in temptacionem Sed libera
nos a malo / Cum multa et
magnifica superius mandavimus domi-
nis (?) omnibus ut deum patrem suum
dicat ut ipse suum de celo cog-
noscat ut regnum dei petet ve-
nire ut non sit falliciti (?) convenit (?)
postquam (?) que omnia magne
spei et iusticie signa sunt Ideo
nunc additur humilitatis doctrina
ut deo dicatur Et ne nos in-
ducas in temptacionem Sic esse
infirmos cognoscat et considera-
cione infirmitatis causam elacio-
nis extinguat / Duo ergo hic
petimus primo ut non inducat
nos in temptacionem Secundo ut si
induxerit liberet a periculo tempta-
cionis Nam vere si secundum veri-
tatem iusticie sue examinaret ho-
mines nullus fieret salvus
Idea autem non difficile temptat
sciens infirmitatem nostram autem
si temptat non tamen diu temptat
quando dum nos committit temptacioni
Sed quod dum nos committit velle
ordinamus et non virtute temptat

Nam

nram sed voluntatem Apls
nos confortate et dicente Cor
x. Temptacio vos non apprehendat
nisi humana Fidelis autem deus
qui non patietur vos temptari
supra illud quod potestis susti
nere volens enim hominem glo
rificare temptat eum ut tam ma
gno iudicio glorificet non sic
tam glorificet Quoniam tuum est reg
num et virtus et gloria tua Ha
bet ad tria que superius premi
ca dixit Sanctificetur nomen
tuum adveniat regnum tuum
Ac si aliquis dicat Ergo non habet
deus regnum in terra quia ora
tis ut veniat Respondit ad illud
enim tuum est regnum Item quia
dixerat fiat voluntas tua si
cut in celo et in terra Ac si dicat
aliquis Ergo non potest deus fa
cere quid vult in terris quia ora
tis fiat voluntas tua ad hoc
respondit quia tua est virtus talem si
dicat Non ideo optamus regnum tuum
in nobis aut fieri voluntatem
tuam in celis quia non est regnum
tuum in mundo nec potes quid vis
facere in terris Sed quoniam regnum
tuum vita eterna est et voluntas
tua est iusticia propterea ne red
gas aliquem sub regno tuo nisi
ipse voluerit nec operaris in ali
quo voluntates tuas nisi
ipse consenserit propterea oramus
ut illuminati a te velis suscipere
regnum in nobis et operari facere

voluntatem tuam Item quoniam dixerat
Panem nostrum quotidianum usque
ad finem Ad illa respondit quia tua est
gloria Nam enim si mihi de est tamen
tibus deum dei gloria est Si illis
dimittentibus debitoribus suis
deus dimittit eis peccata eorum dei
gloria est Si illis non dimittentibus
debitoribus eis dimittitur non
est gloria dei quia non est iudicium
iusticia dei Si autem inducat in tem
tacionem aut inductos Si propter aliquam
causam liberet dei gloria est Et ga
lo quicquid supra orare precepit usque
finem ab eo petitum dei gloria est Si
enim non dimiseritis peccata homini
bus nec pater vester celestis dimittet
vobis peccata vestra Nam superius
cum dixisset dimitte nobis debita
nostra Sicut et nos dimittimus de
bitoribus nostris Modo dixit Sic et
nos dimittimus ut primus nobis de
dimittat peccata nos debitoribus nostris
Erat enim dominus os homines esse in me
dictos quod et si acceperit remissi
onem peccati sui ipse suis debitoribus
non dimittat Ideo hic dixit Si dimit
te sic et nos dimittimus debitoribus
nostris ut primus dimittamus peccata
dimissionem accipias Ergo deum
naturis Omnium malorum prima et Tria sunt genera
fortiora sunt tria id est gula avaricia malorum gula
vana gloria Adversus que dominus tem
ptacionis suscipiens bellum pugnat
pro nobis contra gulam in deserto Contra
avariciam super montem Contra vanam
gloriam super templum Sicut omnium
malorum bonorum sunt tria bona

Prima et secunda sufficiat. i. gula
id est elemosina oratio et ieiunium. Et
vide quomodo adversus tria mala due
ta sunt tria bona. i. elemosina contra a
variciam ieiunium contra gulam oratio
contra vanam gloriam. Dic nobis quare
ieiunium contra gulam ponitur. quia con
trarium est ieiunium gule. Et ele
mosina contra avariciam convenit quia
avaricia congregat. Elemosina autem
dispergit. Oratio quomodo convenit con
tra vanam gloriam. audi omnia mala que
sunt in mundo habent contraria mala
bona per que superantur sicut fornica
cio castitate superbia humilitate
iracundia mansuetudine. Et nul
lum est malum quod non habeat con
trarium suum. Vane autem glorie ma
lum quod habet bonum sibi contrarium per
quod superetur. Ideo ipsa nos bona fa
cere volens compescere vanam glo
riam tanto magis excitas. Et
causa est ista. quia omne malum ex
malo nascitur. Sola autem vana
gloria de bono procedit. Ideo non ex
tinguitur per bonum sed magis nu
tritur. Denique iuste homines peccato
res temptacio vane glorie non habet
totum fornicarius enim aut raptor
quid temptetur in gloria vana quia
non habet unde glorietur. Illi autem tem
ptacionem glorie paciuntur quia tale ali
quid faciunt unde gloriantur. Er
go nullum remedium potest esse contra
vanam gloriam nisi oratio sola. Et
hec ipsa vanitate generatur nisi ca
ute prospexeris. Si forte bene
oraveris. Altera est elemosina

De elemosina

oracio et ieiunio divisio. In le
ge scriptum est non intres ante con
spectum domini dei tui vacuus.
Vacuus autem intrat ante deum qui
veniens ad oracionem nullam elemosinam
facit. Non solum in veteri te
stamento sed eciam in novo precipi
tur per singulas septimanas unus
quisque christianus aliquid in gazo
philacium mittat ad orationem ve
niens. Sicut ait apostolus unus
quisque vestrum per singula sabbata
quod illi placuerit apud se repo
nat ne cum venero tunc collecte fiant.
Item dicit Salomon ante oracionem prepa
ra animam tuam. Ille preparat suam
animam ante oracionem qui faciens
elemosinam venit ad oracionem. Sicut n
oleum accendit lumen lucerne. Ita
et opera bona operatur fide et dat
confidenciam ante apud deum oran
di. Ergo elemosina est preparacio ora
tionis. Item ieiunium adiutorium est
oracionis. quia oratio sine ieiunio gra
cilis est et infirma. Similiter oratio illa
est firma que fit cum spiritu humili
et corde contribulato. Sicut et
propheta David dicit sacrificium deo
spiritus contribulatus cor contritum.
Spiritum autem humilem et cor contritum
habere non potest qui manducat et
bibit et deliciis fruitur. quia pa
nis confirmat animum ut letifi
cat spiritum autem carnis esse humi
lem non permittit esse iocunditas
que venit ex vino. Ideo quando
cumque sitis per aliquam necessitatem
volumus ieiunium cum oracione imperet

Ieiunium et oratio hominem de morte liberat

Sicut Daniel et ceteri qui inde
colunt ordinis ieiunium est quod
quam separant abinuicem et quibus
simul iungunt ieiunium et ora
te de morte liberant Iste hoc
genus non eicitur nisi in ieiunio
et oratione Sicut nec miles sine
armis est aliquid nec arma
sine milite Sic nec oratio sine ieiunio
nec ieiunium sine oratione Sed ex tri
bus bonis prima est oratio / quia
elemosina quidem de rebus exit
Ieiunium autem de corpore Oratio
autem nec de rebus nec de cor
pore Sed de corpore et anima proce
dit Ideo quasi prima et digni
osior duobus in media ponitur
inter duas primo elemosina secundo
post oratio tertia ieiunium / Et quia
elemosina ad orationem precedit quia sine
diatrix et preparatrix vocatur fa
cie ordinis sunt post elemosinam se
quitur / Oratio / post locum obtinet due
mat apud deum Idea autem ieiunium
sequitur orationem / quia non oratio ieiu
nii est adiutorium / Sed ieiunium
orationis Et quod oratio sit ipsius ie
iunium Ideo non ieiunium autem orationem
precedit Sed oratio autem ieiunium E
na diuisio Iste elemosina facit
ante ieiunium et orationem quod est
omnium bonorum sed tamen uictoria Qui
autem peccat et elemosinam facit perdit
quod facit / pro cessato enim
peccato petenti dat elemosina non
pro occurrente a quo penitet non
quod facit quod sit pro peccatum

Inutilis est elemosine lar-
gitio si homo non cessat peccare

peccandi licentiam comparare Item
ille orat quam non quod peccat Qui
autem orat et peccat non rogat sed
deludit eum Item ille ieiunat
quam quod peccat / Qui autem peccat
et ieiunat quod ad dei gloriam ie
iunat nec se humiliat sed sub
stantie sue parcit / Deinde quia con
sideratis ex superioribus quod quam recept
Ihesus discipulis suis salutaria
dat precepta quod statim in primis
mandauit de elemosina autem ieiunio
aut oratione Sed prius expellit
mala deinde introducit bona
Scriptum est non occides / Ego autem
dico non irascaris Scriptum est enim
non periurabis Ego autem dico non
iurabis Scriptum est enim non adul
terabis Ego autem dico non concu
pisces Scriptum est oculum pro ocu
lo dentem pro dente Ego autem dico
uobis non resistere malo Scriptum
est diliges proximum tuum et odio
habebis inimicum tuum / Ego autem
dico diligite inimicos uestros quasi dicat ego
ab his omnibus malis hos
spoliauit tunc dicit uidete ne
elemosinam uestram faciatis coram ho
minibus / Ostendens quod nisi sed
ab illis hominibus recesserunt
prius sine causa hec faciat sed
prius enim oportet mala dimittere
et sic bona suscipere arma quod possit
fieri ~~sic~~ homo nouus nisi
desierit esse uetus / Qui autem
mala non dimittit et bona
suscipit honore suo gratiam perdit

C

Quemadmodum siquis hostibus suis aliquid dulce emittat cum amaro
permixtum dulcedo illa non dat suum
saporem Nolite fieri sicut ypocrite tristes sive de elemosinis
dicens sic ut ne coram hominibus
fiat sive de oracione sic nolite fieri
sicut ypocrite in angulis platearum orantes sive de ieiunio hic
ipse dicat videns quia sciebat do
minus inanem gloriam ex omni bono
procedere sed illam spinam que assi
due nascitur in terra bona iubet
precidere ne spina vane glorie ex
facto ieiunii. Quemadmodum potest fieri ut
non senciatur quod ieiunat sed quemadmodum est ut ieiunium tuum te orante
est tu ieiunium tuum [illegible] autem
dicendum quia non potest fieri ut sit hi
laris qui ieiunat Ideo non dixit
nolite esse tristes sed nolite fieri
tristes Est enim aliud triste esse
et tristem fieri Qui enim naturaliter
propter assiduum ieiunium tristis est ille
est tristis non autem fit tristis Qui autem
per simpoctudinem aliquam palledus
apparent illi non sunt tristes sed
fiunt Si ergo qui ieiunat et tristem
se facit ypocrita est multo magis
iniquior est qui non ieiunat sed
argumentis quibusdam in facie sua
pingit ypocritalem palorem quia ne
ieiunii signum displicet ei natura
sua quia non potest mentiri quod
non facit et miseram faciem car
nis argumentis quibusdam inno
cens castigatur quia fraudibus
non consentit Puto quod omnis
sensitivus intelligit quia hec

Qui ieiunat et tristem se facit ypocrita est

Verba carnalis non intelligunt Non
enim potest fieri ut qui ieiunat
non appareat tristis nec mandat
dominus quod impleri non possumus
Sic enim ideo nos non iubet esse
tristes ut nec per ipsam tristiciam
appareamus hominibus ieiuna
re quia mandat caput in
ge et faciem lavare Si tu ipsum
sonum capitis et lavatam faciem
Si a ieiunantibus sunt absolvet
inveniemus sunt signa ieiunii
Sed hoc spiritualiter ad animam refe
rimus ut ne tristicia spiritualis
spiritualem exterminet faciem Facies
autem spiritualis conscientia est anime eius
sicut quod sicut ondit apostolus
dicens tibi dixit cor meum do
minum requiram exquisivit te fa
cies mea Non enim facies car
nea deum requirit sed conscientia
Item quia facies conscientia appel
latur ondit Iacob cum luctatus
suis fuisset cum homine vidi deum
facie ad faciem et salva facta est
anima mea Vere enim tunc facie
ad faciem deum non videbat quia
cum sciente homines luctatus est con
tra eum deus Non sermo carnis
homo exclamat est dei sed ypo
cris dei sed mente deum videt
unde et israel vocatus est id est mens
deum videns Unde ergo facies anime
conscientia appellatur Sicut enim in
conspectu hominum preciosa facta est
est facies pulchra Sic in conspec
tu dei preciosa est conscientia munda Aliud
aliud est spirituale gaudium aliud

corporale / Gaudium spirituale. Cor-
porale est risus iocus et cetere de-
lectaciones carnales / Gaudium spi-
rituale est spes sicut ait Apostolus
Spe gaudentes in tribulacione
pacientes. Vides quia per fieri
tristitie carnalis / spiritualiter gau-
deamus in spe. Hoc enim dicit de
spiritu sancto quia fluminis impetus
letificat civitatem dei. Item est
tristicia carnalis et est spiritualis t-
ristitia. Tristicia corporalis est afflic-
cio carnis. Tristicia autem spiri-
tualis est desperacio et infideli-
tas. Ideo dicit Nolite fieri
sicut tristes. Hoc dicit ypocrite ho-
mines ieiunant. Non enim ypocrite
homines ieiunant tristem facit
conscienciam suam i. desperantem. Quo-
modo ergo eius consciencia hilaris
sit et sperans in deum ieiunus
suo quando non propter deum sed propter
homines ieiunat. Sic et omnis
ypocrite qui propter homines ieiunant
exterminant facies suas i. con-
sciencias suas ante deum / quia fingen-
tes se propter deum ieiunare non
propter deum ieiunant / Sed propter homines
fallere volentes deum et homines
aut ita Nolite fieri tristes i.
nolite sine spe et sine fiducia
ieiunare. Sine spe autem ieiunat
qui se non abstinet a peccato nec
facit iusticiam. Nam sicut bona opera
spem generant i. gaudium spiritua-
le. Sic et mala opera despera-
cionem i. tristitiam spiritualem / Cum
autem peccatoris ieiunat sine spe

Ieiunat i. non habet unde speret
et gaudeat. Sed est animus eius
desperans et tristis. Ideo autem quando
peccatum et desperacio peccatoris exter-
minat faciem eius consciencie
cui nullus ignorat. Nam semper
conculcatum est eius consciencia
cum peccat. Sic ergo omnis ypocrite
ieiunat non bonis operibus
exhilarantes conscienciam suam in
spe sed malis operibus contrista-
tes in desperacione. Ypocrita est quo-
modo cum peccatis ieiunat. Ergo
ergo est ad gaudium ieiunare i. per
spiritualiter ieiunare deinde corpora-
liter. Nam sicut omne bonum et spirituale
sic est et carnale. Corruptum forn-
icacio carnis est contrectacio. Forn-
icacio autem spiritualis est pravi-
tas. Castitas carnalis est conti-
nere mulierem. Castitas spiritualis
est esse fidelem deo. Humilitas
carnalis est assurgere homini et ver-
bis dicere mollia. Humilitas spiritua-
lis quia alterum in corde suo con-
sideret meliorem quam se. Superbia
carnalis est asper sermo. Superbia
spiritualis cum se existimat esse
meliorem quam alterum. Sic corporale
ieiunium est et spirituale. Corporale est
ieiunium abstinere a cibis / Spiritua-
le ieiunium est abstinere a peccatis /
Nam sicut caro delectatur in
diversis. Sic spiritus carnis delec-
tatur peccatis. Unde Sapientes
omne peccatum libidinem vocant quia
omne peccatum cum delectacione commit-
titur. Pro eo et cum tradebatur

Castitas
Humilitas
Superbia
Ieiunium

Libidinis membrum contra ministerium
generaliter omnium malorum delec
tationem tolleret, que in mala fa
ciunt admodum triste et desperante(m).
Cum enim a cibis ieiunat et
non ab operibus malis ille ap
paret ieiunans non autem sibi ieiu
nat. Quia quantum ad homines
ieiunat, quantum autem ad deum pos
sic ~~ieiunat~~ epulatur malis.
Amen dico vobis receperunt
mercedem suam. Delectatio illa
laudis tam diu sentitur quam di
u auditur. Mox autem dum non au
ditur transierit, transit et delecta
tio laudis. Tu autem cum ieiu
nas unge caput tuum oleo
et faciem tuam lava ut non vi
dearis ieiunans. Tu quam mi
sericors es quam magis ieiunas
corde quam corpore, quam magis te
abstines a peccato quam a cibo.
Et non solum hominibus sed deo ie
iunas. Qui enim peccator est ieiu
nat hominibus ieiunat sed non
non deo. Et non sponte sunt cum
autem vere deo ieiunat quando tamen
se a cibo abstinet quantum ab
omni actu iniquo. Quemadmodum sic cibus
carnem delectat sic omne malum
delectat spiritum carnis. Qui ergo cum
ieiunas si infundas oleum ca
piti tuo vere unctum est. Et si
faciem tuam laves aqua et
unus facie lota non procedit
magis autem sibi hec faciat quam
per signa hec lavationis et

unctionis publicare quos ieiuna
re. Cum ergo simpliciter et plane
hominibus liceat hec est. Tamen pro quo
aggregationem intelligendum sunt
ista sicut ceteri audita tamen
si dicat: Te longe fac te de
bes abstulationem ieiunii tui
ut si potest fieri quod nemo sciat
eum ea facies que diversa lu
xurie et epulationibus videntur
esse iudicia. Spiritualiter tamen per
... quia supprioribus quia faciens
autem conscientiam intelligitur. Pro
ce ergo abstulisti avaricie sordes
... stercora malicie pul
critudinem et lavasti faciem, id est
[conscientiam, struck through] conscientiam tuam aqua
compunctionis de qua dicit Ysaias:
Lavamini et mundi estote auf
ferte malum ab oculis id est ab ani
mis vestris. Si enim nequitiam ab
stuleris ab anima tua lava
sti conscientiam tuam et bene ieiunas.
Item caput tuum, id est sitienti
pota, esurienti ciba, algenti
id est frigenti vesti. Et sic pretio
sissimo unguento id est oleo miseri
cordie unxisti caput tu
um id est Christum qui clamat in evangelio
dicens: Quia quod uni ex
minimis meis fecistis mihi fe
cistis. Tamen autem omnis iustitia
in hiis duobus consistit, primum
ut non facias malum, secundum
ut facias bonum. Ad id quod
pertinet ad fugienda peccata
dicit: lava faciem.

Ad id quod ptinet ad faciendum opera bona ungere caput tuum et eius amabilius sicut maria que primo conscienciam suam lacrimis compunctionis lavit postea infundit oleum super caput xpi et impleta est domus odore illius et tuorum operum fama si fueris talis totam implebis ecclesiam, et quoniam xpus dicit faciem tuam lavare caput autem non lavare sed ungere quoniam dicitur enim sumus in tempore constitutum, natura sordida est semper in peccatum caput autem virum [illegible] lavatur virum non habet sed solam unctionem quia peccatum non fecit nec est dolus inventus in ore eius Nolite thezaurisare thezauros in terra. Primo capitulum ad predictum premissa consequentia ratione quia illud de ieiunio dictum est hoc autem de elemosina. Quod ergo est si in medio sumus in nichil de elemosina vel oratione vel de ieiunio dominus docuit supra sed simulatorum eorum compescuit tamen ut ne coram hominibus faciat ea ut videantur ab eis. Non quia probibitum est ea sic agere ut non ea videant homines sicut supra diximus sed solliciatum fecit hominem ut quantum ad se festinet agere ea ut non videatur ut ipsum bonum opus omnino opus ano magis in affectu sit quam in actu et convenienter eiusdem

et supra legimus quod mandata magis ad opus quidem respiciebant quam ad effectum, non occidas non adultabens [?] et cetera. Cristus ad supplementum eorum spiritualia introduxit mandata ad effectum magis respiciencia quam ad actum ego autem dico vobis qui irascitur qui concupiscat. Sic et hic omnium similia eorum precisa opera eorum bona magis ad cor respiciebat quam ad aspectum. Quoniam autem sicut quod posuimus michi docuerat primus de illis unum secundum supra dictas tres instancias videlicet elemosinarum orationem et ieiunium. Tres consequentias introducit doctrine unam ad elemosinam alteram ad orationem tertiam ad ieiunium de quibus singulis demonstrabimus in suo loco et ad elemosinam doctrina subsequens hec est Nolite thezaurisare et cetera. Ut talis est ordo narrationis. Cum facis elemosinam noli tuba canere ante te sicut ypocrite faciunt in synagogis et vicis ut glorificentur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Te autem faciente elemosinam nesciat sinistra tua quid faciet dextera tua ut sit elemosina in abscondito ut pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi mandato

Tres instancias [?] ...

De elemosina

De elemosina [?]

Nolite thezaurizare. Et hic
dat consilium ut elemosina fiat.
In illo secundo loco ostendit que sit
utilitas in elemosina facienda.
In tertio loco ut neque timor inopie
accidentis impediat voluntatem ele-
mosine faciende. Nolite thezauri-
zare vobis thezauros super terram quia
non estis de terra (nec de terra) venistis sed
pro tempore suscepistis terram ad
cultus terram. Sed de celo estis et
de celo venistis et iterum redi-
turi estis in celum nisi ultro re-
manere volueritis in terra. Er-
go substantia tua tibi ubi patria tua
est. Unde autem scire quia peregrinus
est in isto mundo audi prophetam
dicentem In terra sum ego incola
non abscondas a me mandata
tua. Que est ergo insipientia et
contentus sis super terram et in ali-
enis finibus condere cum possis in ce-
lo et in perpetuum regnare cum xpo
silia super terram. Ubi tinea
et comestura exterminat et ubi
fures effodiunt et furantur. Omnia
bona mundi triplex interitus
tollit. Aut enim a semetipsis ve-
terescunt et tineant ut sunt ve-
stimenta. Aut ab ipsis dominis in
gulose comeduntur convivantibus
sicut cetere facultates. Aut ab ex-
traneis vel dolo vel vi vel
calumpniis vel quolibet alio
iniquo modo diripiuntur quem omnes
fures dicuntur. Quia per iniqui-
tatem festinat aliena facere

Dia bo [illegible] tollit

sua. Sed dices. Multiplicando omnes
quam hec habent perdunt ea quam-
diu non. Sic facio taliter solli-
citus vestimentum meum et ut
tineat reparando ago et facul-
tates mee non comeduntur. Sol-
licite ago res meas et non di-
ripiuntur a furibus. Item quando
sic dicam quia non omnes perdunt
tamen multi perdunt. Tamen ergo me-
lius est super terram reponere ubi
reponere ubi metus est consuma-
tionis eventus. Autem in celo ubi
est certa custodia. Sic si non cu-
stodieris perdes si custodieris timo-
re et sollicitudine cruciaberis. Ve-
lit autem et si dormis a deo servatur
et si recordatus fueris spe
gratulare. Que est autem stultitia
illic relinquere unde exiturus
es et illuc nil premittere quo
iturus es. Vere autem male
servatas divitias et si corporaliter
non perdidisti quia vel perfirme
tibi ad usum salutis. Tamen
enim per avaritiam tua fecisti hoc est tamen
quod autem reliquimus perdidisti.
Nam quod corporaliter male con-
gregatur spiritualiter dispersum vi-
detur et perditum. Quod autem cor-
poraliter bene dispergitur spiritualiter
id congregatum et repositum in-
detur in celum. Nunc ex-
ponit que sit utilitas in ele-
mosina facienda dicens ubi

xi

dicens Ubi enim fuerit thezaurus
tuus ibi et cor tuum Qui collo
cat thezauros in terra non habet quod
spectet in celo ut quid enim aspi
ciat in celum ubi nichil repositum
habet propterea sive letatur in carnalibus
et terrenis letatur sive contristatur
de carnalibus et terrenis tristatur
Qui autem divicias reponit in
celo quia habet spem in terra ut
quid enim delectetur in terra qui
nichil habet in terra Set unde sive
letatur in spiritualibus letatur sive
tristatur in spiritualibus contristatur
Ergo peccatorum et leticia mala
et tristicia peior quia aut
de lucro terreno letantur aut
de dampno contristantur Iustorum
autem et leticia bona et tristicia
melior quia aut de iusticia
letantur aut de peccatis tristantur
Si enim aliqua causa mortis
advenerit Si quidem spes eius
in terra sit contristatur quasi de do
mo sua ad peregre vadens
ut non dicam ad tormenta Si autem
spes eius in celo fuerit Sic
gaudet quasi peregre ad do
mum propriam reversurus ut dicam
ad regnum celeste Secundo qui
thezaurizat in terris dupliciter
facit peccatum Primum quia male
congregat Secundo quia cor suum
in terra mergit quod dei sunt
recordatur Sed semper que terre

Qui in terra dupliciter peccat
thezaurizat

Et qui thezaurizat in celo du
pliciter iusticiam facit Primum quia
bona seminat Secundo quia semper
suus in deo Et semper que dei sunt
cogitat et meditatur et non que
terre Et quadmodum qui semel ce
perit congregare in terra ipsa con
cupiscencia terrena facit eum magis
sollicitum esse Non solum ne mi
nuatur inde Sed ut magis au
geatur Sic et qui thezaurizat
in celo ipsius concupiscencia spiritua
lis facit eum sollicitum non solum
ut perdat quod habet Sed adhuc quod
augeat super illud quod habet Lucer
na corporis tui est oculus tuus
Crisostomus commemorat Deo quia quod
de cordis oculo loquitur sermo Sicut
de hoc corpore quod videtur a foris
aliquid dixerit Si oculus tuus
fuerit sanus vel mundus Sicut
autem dicit simplex et nequam Sic Luc.
enim omnis qui benignum oculum habet
et corpus eius in tenebris est
eius lucidum est Sic omnis qui ma
lignum oculum habet et infirmum
contingit corpus eius in lumine est
aut si malignum et sanum Quippe
corpus eius in lumine est in tene
bris erit Ergo corpus quod a foris
in carnalis set ab intus in naturaliter
lucerna autem mens eius est per
quam anima videt deum Unde
Jacob Israel appellatus est Is
rahel autem ebraice interpretatur mens
videns deum Ipse qui autem dixit
Thezaurizate vobis thezauros

In celo quia ubi thezaurus tu
us fuerit ibi et cor tuum erit
Conuenienter subiunxit lucerna
corporis tui est oculus tuus
Si oculus tuus fuerit simplex
totum corpus tuum lucidum erit
Ut ostendat quia elemosine faciunt
cor ad deum Cum autem sit cor
ad deum illius oculus lucidus
est i. illius mens spiritualis
mundanis terrenis concupiscenciis
sordida Sicut scriptum est beati
mundo corde quoniam ipsi deum vide
bunt Sicut enim qui graues ocu
los habet si ponas eum in aliquo
obscuro et tenebroso loco me
lius videt Si autem ponis eum
in sole nichil videt quia ocu
li eius non sufferunt solis ca
lorem Sic homo mundialis qui
oculum i. mentem terrenis habet deside
riis sordidatam habet et turbulentam
Si ponas eum in rebus mundia
libus sapit et astutus est Si
autem trahis eum ad res spirituales
obtenebrescat quia mens
illius desideriis deest corrup
ta terrenis iusticie bonum non
sentit Non dico nesciat Sciat
autem sed non sentit bonum iustic
quia non delectatur in eo Preoccupa=
tum enim habet cor circa delectaciones
terrenas Si autem oculus tuus
nequam fuerit totum corpus tuum
tenebrosum erit Que sunt in
nobis tenebre scilicet carnales
maliuoli et iniqui qui semper

v° tremit

desiderat que sunt tenebrarum
et non lucis In quo enim alio
delectatur carnis natura nisi
in auaricia et in libidine in
superbia in deliciis ceterisque
malis que aliquid tenebrosum
morte deducat Et qui intel
ligit quod caro concupiscit aduer
sus spiritum Ille intelligit quod
tenebre sunt carnis natura
Cum autem habet oculum mundum i.
mente spiritualem celestia semper
aspiciente corpus suum seruat
lucidum i. sine peccato Si enim caro
desiderat ea que diuicias mala
la secundum suam naturam habet tamen
mente lucida et spem ad de
um iusticie consideracionem diiudi
cat eam et domum timoris conclu
te reputat eam Et sic quamuis
nolente tamen seruat eam lucidam
i. sine peccato Intellexisti ergo
quod qui oculum habet simplicem
corpus suum lucidum habet Cum
autem oculum i. mentem habet aut
maliciose aliquam tenebrosam
aut diuiciarum concupiscencia turbulen
tam tenebrosum possidet corpus
Nam que res faciunt mentem hominis
spiritualem esse et mundam ipse
res et diuerso faciunt carnalem
et sordidam Quomodo sit munda illius
mens qui facit elemosinam et
spem habet in celo Spes autem in
deum mentem facit spiritualem
et mundam Sic in diuicias

De spe

congregat cum peccato spem suam
ponit in terra / Cum autem habet spem in
terra illius concupiscens est et immunda
est illius ergo tota caro in tene
bris est i. cum peccatis / Caro enim ca
ro secundum suam naturam sicut di
cimus concupiscit perversa / Sed
spem habens in terra et mente eius
corporis turbulante contra eam et contra
dicat / Nec iustitie consideratione
diiudicat contra iudicem futurum pro
tinus reputat / quia contra conficit (?)
eam sit cecus nec intelligit ma
lum quod contra malum est / Et si contra
non potest quod spes non habet nisi in
seculo / Scimus autem quod spes pre
stat virtute ut carnalibus concu
piscentiis resistamus / Cum autem spe
cum habet in celo virtute non habet re
sistere concupiscentiis resistamus /
Et iam fit caro illius tota te
nebrosa / Et contra brevius et mani
festius exponam / Anima prius quam
peccet divino auxilio conforta
ta domina est corporis sui / Et quasi
libera et regina sedet in thro
no cordis sui et gubernat cor
pus suum quasi ancillam suam /
Sed postquam consentit carni sed et
gravibus peccatis se obligaverit
tunc divino auxilio destituta
et contra potestatem spiritualem dominorum (?)
destituta redacta fit debilis
et infirma / Tunc iam non fit domina
corporis sui sed ancilla magis /
Et non iam caro anime subiecta
est sed anima carni / Et quod vult
caro facit / Sed quod exegerit caro

Anima facit / Intellexisti ergo
quod cum oculos mentis sordidos
habet corpus illius tenebrosum
est / Si autem lumen quod in te est
tenebre sunt ipse tenebre quante
sunt / Sicut super diximus tenebrosa
est semper carnis natura / quia semper
peccatrix est / Et si non peccet con
tradicente sibi anima recte peccatrix
et tenebrosa vocatur / quia semper habet
caro peccandi appetitum contra frequenter
etiam iuste anime surripiat contra quod
suum est agat / Homo enim est ita — Pulcre
fidelis quam sanctus quod corrupte est
victus carne / Et si est carnis est
lumen autem cum corde est / Sicut iam
audistis frequenter autem dedi pro
dens i. spiritualis / Si ergo ipsam autem
dominam quod sit et data est ad illuminan
dum totam carnem fiat quasi car
nalis et tremens concupiscentiis tenebre
stat terream semper aspiciens / Me
lius tamen hominis caro Vnde
quomodo involuta est tenebris
peccatorum / Sic enim sit in diversis (?)
cum viro iusto / Contradicente sibi
rationabili anima semper surripit anime
et quod suum est agit / Carnales
parentes de bone (?) malo in instabilitatibus
bus se involvunt eam / Cum anima
que contradicere illi debuerat
consentit ei similia concupiscens
Et alia quidem spem tunc eum
supra deponit veritatem supra propria (?)
dans / Nolite timere pusillus
grex quia complacuit patri vestro
dare vobis regnum / vendite que
que possidetis et date elemosinam

C

facite vobis sacculos qui non ve-
terascunt thezaurum qui non deficiet
in celo. Deinde dicit Sint lum-
bi vestri precincti et lucerne ardentes
in manibus vestris et vos similes
hominibus expectantibus dominum su-
um quando revertatur a nuptiis. Unde
quia nemo potest habere lumbos precinctos
ad serviendum deo hoc modo nec
lucernas ardentes nec expecta-
re dominum suum nisi qui vendunt
que habent quia habent et dant ele-
mosinas et faciunt sibi saccu-
los qui non veterascunt et theza-
urum non deficientem in celo. Ne-
mo potest duobus dominis servire. Vide-
amus ergo in primo quod dictum p-
recedentia consequuntur verba presentia
Supra primus precepit elemosinas facere
dicens Thezaurizate vobis the-
zauros in celo / quia qui the-
zaurisat sibi thezauros in celo
ille cor habet in celo / et spem ad
deum / Ille quia habet simplicem oculum
autem i(d est) mentem mundam et spiritualem
ille potest corpus suum servare luci-
dum i(d est) sine peccato / Qui autem non faciunt
elemosinas nec habent cor in celo nec
spem in deum nec mentem mundam
et spiritualem neque corpus suum
servare lucidum i(d est) sine peccato / Quia
nemo potest duobus dominis servire
deo et mamone i(d est) divitiis / Quia ma-
mona enim syra lingwa divi-
tie appellantur / Sciunt ergo quia in di-
vitiis habet duos necesse est ut unum
amet et alterum odiet / et unum
contempnat et alteri obediat.

Pulcre de elemosina

Sic qui vult deum amare ne-
cesse est ut divitias odiat / Qui
autem vult divitias amare necesse est
ut divitias odiat deum / Et qui
vult mandata dei servare ne-
cesse est ut contempnat avaritie
mandata / Qui autem vult avari-
tie mandata facere necesse est
ut contempnat mandata dei.
Considera autem quod non dixit Ne-
mo potest deum habere et divitias sed
nemo potest eius servus esse et di-
viciarum / Aliud enim est divitias
habere et aliud est divitiis servire.
Si habes divitias et divitie
ille non faciunt superbiendum
violentiam / sed secundum quod po-
tes das in deo potentibus dominus
es divitiarum tuarum et non ser-
vus / quia non te divitie tue
tenent sed tu divitias tuas.
Si autem divitie tue te faciunt
superbum aut violentum et con-
status violentiam avaritia
timendum aliquid prestas tue ser-
vus es divitiarum tuarum non
dominus / quia divitie tue te tenent
non tu divitias tuas. Unde
ad id docet ut ne timor in-
opie impediat ab elemosinis
voluntate domini. Ideo dico vo-
bis ne solliciti sitis in cordi-
bus vestris quid manducetis
Quia sollicitudo desperationis est
filia quia desperatio sollicitu-
dinem generat / Quod est quod dicit
Ideo dico vobis quod ut ele-
mosinas faciatis ut thezaurum

Solicitudo est filia desperacionis

zantes In aliud modum cor habe
atis sperantes in deum / qui autem
sperat in deum ille non est sollici
tus / quid manducet aut quo (Aug)
vestietur / quod nulla res que
facit homines desperare in ali
necessitate / nisi ista res quia
non habet spem in deum Ne in
que dicas nichil volo esse sol
licitus Nichil nolo esse solli
citus sed ipsa res me cogit /
Nichil non volo sperare in deum
sed non possum / Cor enim meum
me non audit Nescis quid pa
teris langues et causam tui
langworis ignoras / Ecce do
do tibi causam ut in sua neces
tate nequaquam desperes / fac
bene et operare iusticiam / ut spe
habeas apud deum et non despera
bis in terra / Bona enim opera sunt (Aug)
que sperare faciunt et mala ope
ra desperare compellunt / Unde
ea non tamen dixit propheta / Spera
in deum et habitabis terram et
pasceris in divitiis eius Sed
dixit Spera in deo et fac bo
nitatem Ne solliciti sitis quid
manducetis Non dixit Noli
te laborare sed nolite sollici
ti esse Ergo solliciti esse veta
mur laborare autem iubemur /
Sic etenim dominus loquitur ad adam
Non dixit In sollicitudine
cordis facias tibi panem / Sed
in labore et sudore faciei
tue / Ergo non cum sollicitudi
nibus spiritualibus sed laboribus
corporalibus acquirendus est panis /
Sicut enim laborantibus pro panis
diligencie deo prestante panis
abundat / Sic cordi dormientibus
et negligentibus pro pena ne
gligencie deo faciente subtrahitur
Nonne anima plus est quam esca
et corpus plus est quam ve
stimentum / Hic confirmat spem
nostram et primum de maiori de
scendens ad minus deinde de mi
nori ad maius ascendens /
Quasi si animam dedit / escam non da
bit / Quasi si corporis plasmator
vestitum non prebebit / nisi vo
luisset esse quod non erat non cre
aret / Et autem sic creavit ut
per escam fieret / Necesse est ut det
et escam quandoquidem voluit esse quod fe
cit quod est a minori ad maius
Videte volatilia celi quoniam non se
runt neque metunt Et avibus
prestat / hominibus non prebebit ali
turam / Si illi non laborantes inve
niunt escam / homo non inveniet cum
deus dedit et operandi scienciam et
fructificandi spem / Omnia enim
animalia deus propter hominem fecit
fecit autem hominem propter se / Ergo qui ani
malibus ministrat propter homines homini
quomodo ministrabit propter seipsum / Alia
deus cum sapientia fecit / hominem autem
solum non solum cum sapiencia / Sed
eciam secundum suam sapienciam / Quanto igitur
preciosior hominis creacio quam alia
rum / tanto maior sollicitudo dei
de hominibus quam de animalibus

Omnia deus fecit ut tam diu
fecit sint quam diu sunt / Quid vero
commortua fuerit / homines autem
fecit non solum ante mortem / sed
etiam ut post mortem vivat / Ma
gis autem post mortem quam ante
mortem / quia ante mortem de temp
tacionibus vivit post mortem autem
in gloria / Si ergo illis occurrit
quos sic creavit ut tantum vi
deant / hominibus non occurrit
quos fecit ut in perpetuo vivant
Quis vestrum cogitando potest adi
cere ad staturam suam unum cu
bitum / Si ergo cogitando modicam
partem corporis vestri addere non
potestis / quid cogitando salua
di estis in toto / Deus qui te
in utero formavit ex menstruo
et de periculo cum periculo nascente te
de utero matris eripuit te /
non solum non cogitantem sed ne
que scientem / Deus qui per singu
los dies incrementa corporis
tui / et sapientiam facit te non intel
ligente / Si ergo in tempore quotti
die providencia operatur / quod de
ceterus tamen cessabit / Conside
rate lilia agri quomodo crescunt
In tempore opportuno tempore sta
tuto formantur / cum frondibus
vestiuntur / candore implentur / can
doribus et quod radici terra non
dederat neque radix illi deus
illi invisibili operacione largitur /
neque plus istis et minus aliis
sed in omnibus eadem prudencie
plenitudo servatur / ut non a se ipsis

creata nec eventu fortuito putentur
sed dei providencia intelligan
tur esse disposita / Numquid la
borat neque net / Dicendo non
laborat intelligi vult viros /
dicendo autem neque net intelli
git mulieres quia virorum
vita fermatoribus mulierum
autem lanificio sustentatur / Neque sa
lomon in omni gloria sua sic ve
stiebatur / Quia salomon et si
quid laborabat neque sollicitus
erat quomodo vestiretur tamen vel
iubebat vel disponebat vel
sciebat ubi autem iussio quod dis
posicio illius et ministracionem
offensa frequenter inveniunt /
et iubentis iracundiam excita /
bat autem nescivit quod sit or
natur / Illis homines ministrat
istis deus / Si enim fenum agri
quod hodie est et cras in cliba
num mittitur deus sic vestit quan
to magis vos modice fidei
Si ergo floribus sic occurrit qui
creati sunt ut tantum videantur et
poterat homines negligere quos
sic creavit et quod tempore vide
antur / Sed qui perpetuo sunt / Et
propter quos omnia que vident
fecit / propter quos prophetas misit
et legem dedit et ceteris mi
lia operatus est bona propter quos
filium unigenitum tradidit qui
intelligit quid est homo non de
sperat de deo / Qui autem non de
sperat de deo nescit quid est
homo / quia deus in homine

vi

et Homo in deo. Nolite ergo
solliciti esse dicentes quid man
ducabimus aut quid bibemus De
inde enim quam natura creauit
quam regulam terre mandauit
ut producat terra herbam pabu
li / ideo velit aut non velit bo
nus et malus comminat / quia li
ra iusticie iussa est non iudicare
bonum aut et malum non est natura
creauit / Sed in arbitrio nostro posu
it sunt in quo velimus sumus ideo
bonus palma apponit / malus
aut pena / Que est ergo sapien
deo esse sollicitum quod si sollicitus
non fueris per deos / Nam escam et
si sollicitus non fueris de illa
inuenies / Iusticiam aut nisi
sollicitus fueris non apprehendes
hec enim omnia gentes querunt
quod in rebus humanis fortunam
credunt esse non prudentiam ne
quod iudicio dei vitam nostram gu
bernari estimant / Sed in certo
diuina euentu / ideo merito timent
merito solliciti sunt et desperant
quam qui veniet hunc guber
natore / Qui aut credit se iu
dicio dei gubernari non in cer
to diuino euentu escam quam
suam in manu dei committit sci
ens / quia neque sine volun
tate et iudicio dei fames
et mendicitas occidit / Cogitat
aut et de bono et de malo
sciens quia nisi sollicitus
fuerit nec malum fugiet nec
bonum apprehendet / Ideo dicit

Querite primum regnum dei et
iusticiam eius / Quid est regnum
dei est retribucio bonorum et ma
lorum / Iusticia aut est via pie
tatis per quam itur ad regnum / Er
go die ac nocte cogitans qua
lis eum gloria sit electorum vel qualis
eum interitus impiorum vel pec
catorum necesse est vt aut propter
timore pene territus recedas
a malo aut propter desiderium glorie
excitatus festines ad bonum /
Et si cogitaueris quottidie
que sit iusticia dei et quid
amat et quid odit / ipsa iusticia
ondet tibi vias suas / Nam iusti
cia sicut odientes se fugit
sic amantes se sequitur / Nec in
datum summus racionem nostram pa
uperes simus aut diuites / quod nec
hoc sunt in nostra potestate / Sed si bene
egerimus aut male quod in nostro
iacet arbitrio / dictum est ad hominem /
maledicta terra in opere tuo / videns
quia propter peccatum hominis maledi
cta terra / ut non germinet / Vndique
aut ad bona opera faciamus non
enim propter hoc nati sumus ut man
ducamus aut bibamus et induamur
Sed ut deo placeamus et fruentes
potiamur bonis / Tunc ergo quere
iusticiam et non deerit tibi panis
Tamen sicut propter mala opera fruc
tus terre subducti / Sic propter bona
opera habundat / Propterea dicit
Querite regnum dei et iusticiam
eius et hec omnia apponentur
vobis / Nolite ergo solliciti esse

Nota bene pulcre

In crastinum id est dupliciter quia quod dicit hodie hoc solum signat quod opus habemus et vita nostra presenti. Quod autem dicit cras quod super necessitatem superfluum est ostendit. Nichil curetis superfluum habere quam quod necessarium est vobis ad vitam cotidianam. Quod autem superfluum est quod cras eveniunt esse. Ac si diceret superflua que tibi cumque congregaveris illa se tecum habent te quamvis non eis fruente sed post autem convenient ad nos multos qui ea procurant sicut eis placuerit. Quid ergo cures de illis quorum potestatem aliis dimissurus es. Sufficit enim diei malicia sua. Ac si dicat sufficit est labor et miseria quam pateris in vita ista propter usus cotidianos quos necessitas habemus. Noli superflue superfluus laborare ne labor quem teneris fruatur autem alter. Maliciam autem diei ipsam afflictionem appellat sollicitudinem presentem et laborum et laborum. Non sicut manichei dicunt mala esse quam ipsa creatura dei. Capitulum VII.

Nolite iudicare ut non iudicemini. Iste locum hunc secundum hoc modum sic exponunt dicentes quia dominus hoc mandato non prohibet christianos ex benivolentia corripere christianos dignos correptione.

Sed ne quis per iactanciam iusticie sue christianos despiciat peccatores derogantes frequenter de meritis et ex solis plerumque suspicionibus odientes ceteros et condempnantes et sub specie pietatis proprium odium exequentes et propterea ne siquidem christianum corripiat christianos convenit sermo qui dicit Nolite iudicare. Si autem non corripuerit utrum conveniat illud quod dicit ut non iudicemini nescio quomodo quia illud solum si non sit corripuerint peccatores consequitur cum indulgentia peccatorum suorum secundum quod dictum est ut non iudicemini. Si enim iudicas sicut iudicare non debet male facimus. Sine dubio non iudicantes penam peccatorum propriorum ex hoc non consequuntur quia non iudicaverunt male. Quis enim consequitur cum indulgentia mali secundum peccatoris quia non addidit ad alterius malum. Certe si qui in se peccantes non iudicaverint nec ipsi iudicabuntur a deo pro suo peccato. Hec dupliciter nolentes unde quia hic sermo non est positus de proximis non iudicandis qui peccant in deum sed qui in nos peccant. Quod est ergo nunc exposuit consequentia ad iusticiam elegantem pertinentem. Nunc autem incipit exponere consequentia ad iusticiam

vij

ordinis respiciente. Et hec doc
trina est quadammodo parochialis
(ipsius) ordinis ut sit talis ordo narra
tionis / Et dimitte nobis de
bita nostra sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris et ne nos in
ducas in temptationem Sed libe
ra nos a malo / Nolite iudica
re ut non iudicemini / quia cum iu
dicat quis proximum suum propter peccatum quod
fecit in eum, illum nec deus iu
dicat propter peccatum quod fecit in
deum / Sed dimittat deus debitum
eius / sicut et ipse dimisit de
bitoribus suis / Sicut enim ce
tera universa membra manda
ta generaliter cunctis mandantur
tam sacerdotibus quam laicis pre
cipue tamen doctoribus / quia quan
to maiores sunt in ordine
tanto perfectiores debent esse
in disciplina / Sic et hoc ma
datum datum de proximis non
iudicandis / ad omnes quidem
pertinet precipue tamen ad doctores
unde quedam sunt mandato
rum istorum que si diligenter a
spicias non conveniunt laicis
nisi forte per unum / Doctoribus
autem omnino conveniunt / quale
est hoc ipsum quod sequitur Quid
autem vides festucam in ocu
lo fratris tui trabem vero in ocu
lo tuo non vides / Ypocrita eice
primum trabem de oculo tuo
et tunc videbis eicere festucam
de oculo fratris tui. Videres enim
festucam in oculo fratris et eice

eam posse non est omnium / Sed tamen
doctorum qui per doctrinam vel intre
patiam Sed debent eicere de
mente fratris secundum peccatum suum ma
gnum vel mediocre Sed et illud
quod dicit Nolite sanctum dare ca
nibus neque margaritas vestras
mittatis ante porcos habere
enim vel sanctum vel margaritas et
posse dispensare vel bona vel
mala et discernere quis homo
sit canis et quis porcus non
est omnium Sed tamen rectorum vel er
go dominus doctores canonum sic
in omni iustitia Sic et in hac
parte Deinde docet ut bo
nam doctrinam suam per meli
orem vitam commendet et bene
dicendo sanctam inserat / Melius
autem movendo timore quia sa
les sunt terre condientes omnes
vite sue exemplo et lucescunt
doctrinis illuminantes Nemo autem
audiat illum docentem qui
seipsum non audit Ideo dicat ad
omnes precipue tamen ad doctores
Nolite iudicare ut non iudice
mini quia si doctor melior sit
iniurie doloris et memoria
maliae servat in animo sua sol
licitudo totius ecclesie status / sive ad
tempus respicias apostolorum / sive
ad nostrum / tunc enim sicut legimus
officiale aliquos committebant
ad fidem Christi nisi prius multa
pateretur ab ipsis Nam quando
lassato et devicto diabolo per
sufferentiam eorum nimia usque
ad mortem et relinquente diabolo

de pacientia apostolorum et doctorum

corda infidelium et iam quasi ante
contentem amplius eos armare
attendente gratia dei convertebantur ad
christum. Si ergo predicatores fuissent in-
iuriarum quas fuerant passi ab
eis inmemores eos perimendo in civi-
tate docuissent nunquam eos perimo
ad christi fidem libenter recepissent.
Sed et nunc cum frequenter docto-
res offendantur a laicis sive
iuste sive iniuste data eis sedulan-
te occasiones. Si inmemores
sint iniurie doloris totum sol-
vunt etiam. Nam ubi recordatio
iniurie aut doloris in medio
est nec doctor forsitan benivole-
ter docet laicum nec libenter eum
laicus auscultat. Et doctor for-
sitan non invitus aperit os
suum ad docendum, laicus cum sit
odio sine dei timore. Nec iusque
ad faciem contentus est eum au-
dire. Sed converso dorso egreditur
et se et illum spernens et odio
se quam illud sed non sentit anime
sue dispendium efferatum. Sicut
nec bestia irritata vulnus in
se fixum sentit. Hoc exemplum
lucas evidenter late prosequitur di-
cens Nolite iudicare ut non iu-
dicemini. Nolite condempnare
et non condempnabimini. Dimit-
tite et dimittemini. Date et dabi-
tur vobis mensuram bonam et con-
coagitatam confertam et commo-
tam et supereffluentem dabunt
in sinum vestrum. Eadem mensura
qua mensi fueritis remetietur vobis

Et quis sit ille qui nec iudicat
quis autem qui iudicat quidem
et non condempnat. Et quis
est qui condempnat quidem et tamen
dimittit. Et quis est qui dat ex-
positio ibi et qui superfluia qui-
dem mensura maior qua commo-
ta et commota maior est quam bo-
na et iusta. Sic perfectior est ille
qui nec iudicat quam ille qui
iudicat et non condempnat
melior est illo qui condempnat
et dimittit. Sic autem matheus
omnia illa brevi sermone conclusit
dicens Nolite iudicare ut non
iudicemini. In quo enim iudicio
iudicaveritis iudicabimini de vobis
intelligens quod iudicium sermo
ad omnia pertinet illa. Nam et
qui iudicat tamen peccatorem in se
et non condempnat iudicat
hoc ipsum enim condempnare iu-
dicare est. Ergo pro illo quod lu-
cas dixit Nolite iudicare et
iudicantes nolite condempna-
re iste dixit in quo iudicio
iudicaveritis iudicabitur de vo-
bis id est si iudicaveritis et non con-
dempnaveritis similiter nos iu-
dicabimini. Et quod ille dixit di-
mittite et dimittemini date et
dabitur vobis iste dixit in qua-
cunque mensura mensi fueritis
eadem remetietur vobis. Hoc est
si non rogati dimiseritis pro-
ximis vestris peccatum solo dei
respectu et deus ex se prius
quam rogetur a vobis dimittet
vobis. Si autem rogati vel

vij

dederitis et deus vobis tunc da-
bit premia ad dignus pabulis et
congrua laudatione eum o͞aui͞t
tus / Cum ergo dixisset saepe si-
cut dixi doctoribus Nolite iu-
dicare ut non iudicemini conveni-
enter addidit et dicit Quid autem
vides festucam in oculo fratris tui
trabem vero in oculo tuo non
vides i. trabem in oculo tuo
non vides ut quid vides festu-
cam in oculo fratris tui / at si di-
cat melius est non videre nec
reprehendere laicum quam docere
et reprehendere et ipsum irreprehen-
sibilem consistere / quia talis doc-
trina nec est amabilis nec con-
siderabilis propter quod omnis sacer-
dos exemplum docere si vult prius
seipsum doceat Si autem seipsum
non vult docere de omni quod
docet / nec seipsum arguere de
omni quod arguit / nec alios
doceat nec arguat quemquam /
Et si iudicas dominum non evadit
i. sola nec opprobrium homini non
pariat / Aut quid dicis fratri tuo
sine eiciam festucam de oculo fratris
tui et ecce trabes in oculo
tuo i. cum qua facie arguis
peccatum laici fratris tui ipse in
eodem aut in maiori peccato con-
sistens non times ne audias
ego dixi so / Medice cura teipsum
Si medicus opprobrium est quia nec
alterius sanitatem habet in pecca-
te nec sanat Si alius curare
velit et ipse debilis sit
quam testimonium complete sue por-
tat in corpore suo propriam passionem
Sic doctor non sit opprobrium
alios velle eruere a peccato et
ipsum in maioribus peccatis esse cum
possit amplius seipsum eruere
a peccato quam alios aut ita Quid
dicis fratri tuo i. quo proposito putas
ex caritate cordis dicis ut salves
proximum tuum non ut te simules
iustum Si autem ex caritate cordis
arguis proximum tuum ut salves
teipsum ante salva / Numquid potest
esse ut benivolentior sis alteri
quam tibi / Et quid teipsum nolis
salvare et alterum velis Quis
enim doctor qui alterum in quali-
libet reprehendit delicto et ipse
in eo consistit non se prius corri-
gat certum est quia alloquens in-
terius alios non vult salvare
Sed per totam doctrinam bonam ma-
los actus suos i. celare et sibi
laudes ab hominibus quaerit non
edificationis mittendam a deo et
est ypocrita / Ideo competenter addit
et dicit Ypocrita eice primum tra-
bem de oculo tuo et tunc vide-
bis eicere festucam de oculo
fratris tui Ypocrita est omnis doctor
qui non prius facit bona et pos-
ea docet / Dum enim docet bona
confitetur se iustum coram hominibus /
Dum autem mala agit / peccatorem
se constituit contra se / Sic ergo di-
sce primo libere et fiducialiter repre-
hendere laicum et eice de oculo eius

S.

mentis peccatum / quomodo tuam ipsius
mentem purga ab omni macu-
la ne si tu eum argueris laicum pro pec-
catis eius ex adverso laicus non
habeat unde redarguat te pro tuo
peccato / Nam contemnet te tamquam
se cum non promittit quod contemnet
cum te / Forme enim peccatum non secundum
actum suum diiudicatur modicum aut
magnum / sed secundum personam peccatoris /
Laicus enim et si fecit magnum
peccatum modicum est / festuca est
quantum ad sacerdotis dico peccatum /
quia laicus est doctor et si modi-
cum fecit peccatum magnum et trabs
plus est quantum ad laica dico pec-
catum / quia doctor est / Nolite
sanctum dare canibus neque mitte-
ritis margaritas vestras ante
porcos / ne forte conculcent eas
pedibus suis et conversi disrum-
pant eas / Cum super dominus
mandatum dedisset omnibus pre-
cipue autem doctoribus ut dili-
gerent inimicos suos et benefacerent
eis / Item paulo ante ut ne iu-
dicarent eos qui peccant in eis /
Considerandum quod qui persequntur
sacerdotes dei aut iniuriant eos
aut ledunt / plerumque aut infi-
deles sunt quales sunt genti-
les vel heretici / aut si christiani
sunt sordidi sunt et insensati /
qui nec considerant nec intelli-
gunt sacerdotes ministros esse christi
Et quia qui honorat sacerdotem
christi honorat christum / Et qui iniu-
riat sacerdotem christi christum iniuriat

Laicus non committit peccatum quod sacerdos

Qui honorat sacerdotem christi honorat christum

ne forte inter vos se cogitent
sacerdotes dicentes / Si iubemur
diligere inimicos et benefacere eis
si iubemur nec iudicare eos pec-
catores qui peccant in nos / ut
non debeamus iudicare peccatores
qui peccant in nos ut non solum
inimicos sed etiam que gratia dei
eis committimus ut sit plena virtu-
tum divina et dei / Ideo talem
estimationem eorum previdens Symone
compescuit dicens Nolite sanctum
dare canibus et margaritas vestras
nolite proicere ante porcos / ac si di-
cat Mandavi vobis diligere inimi-
cos vestros et non iudicare eos
ut vos prohibeam inquisitores
ad illos ut benefaciatis eis de
vestris corporalibus non de vestris
spiritualibus passim quod inimicus natura
vobis inimicos non in fide man-
davi vobis / ut non iudicetis
eos qui in vos peccaverunt non
ut misteriorum meorum secreta pan-
datis eis qui nolentes sancte
blasphemant et spernunt / Videte pa-
trem nostrum deum ad eius exemplum
volui vos esse inquisitores qui cor-
poralia beneficia dignis et indignis
similiter prestat / Non indignis gratias spiritu-
ales / Nec enim vobis dixi de
illo quia spiritum sanctum iubet de-
scendere super gratos et ingratos
et dat benedictiones suas super
iustos et iniustos / Ergo quid
et in vestris quoque estote simpli-
ces et benigni / In nostris autem
prudentes et cauti / Si tu

Vestiarium studiosum prudentes
et ~~cautum~~ claviclarium celari-
um requiris tibi fidelem quanto
magis talem debes querere dispen-
satorem gratiarum suarum / qui be-
ne tractando gratias eius
faciat gratiores non male dis-
pensando reddat ingratas / Si-
cut enim si canibus dederis sanctum
aut porcis margaritas nec
sanctum canes sanctificant nec
margarite mundificant porcos sed
e contra canes coinquinant sanctum
et porci margaritas sordidatas
in ceno conculcant / Ita si hominibus
caninos vel porcinos mores
habentibus sanctum dederis aut mi-
steria secreta tradideris nec
sanctum illos sanctificat nec ministra
veritatis illos illuminant / Sed cum
ipsi sanctum coinquinant et ministeria
veritatis blasphemant / Canis
quidem et porcus ambo animalia
immunda sunt Sed canis ex omni
parte immundus est Nam nec rumi-
nat nec ungulam habet fissam
Porcus autem ex parte est immundus
Nam ungulam habet fissam mundus
est quia autem non ruminat immun-
dus Per quod canes puto intel-
ligendos gentiles vel hereticos
omnino immundos Nam et propter actus
suos malos immundi sunt et propter
perfidiam suam vel idolatriam am-
plius sunt immundi Porcos autem
christianos carnalibus et mundanis
voluptatibus deditos qui propter
fidem quidem suam sunt mundi et
propter actus autem suos sordidos habentur
immundi / Aut canes quidem gentiles / De canibus et porcis
porcos autem hereticos propter eorum ali-
quam medietatem mundam vel quia deum
unum tamen videntur / Sed ex moribus
intelligimus quia sunt canes vel
porci / Canis naturale est implacabilem
esse indignum vocem emittere propter aliquam
causam Sicut cetera animalia nisi
ad abigendos supervenientes Aut
dominum autem et de superfluo latrat
Tales sunt omnes gentiles et he-
retici inplacabiles latrantes plerum-
que adversus suos dei latrantes
aliquid adversus deum blasphe-
mantes ululantes aperte / Et
numquam omnes sunt aperientes ad bo-
num Sed semper ad malum / Item Item porci
porci proprium est in ceno se volu-
tare numquam celum aspici-
unt nec querere dominum suum nisi cum esu-
rierit Tales sunt christiani qui in
carnalibus immundiciis delectantur
nec aspiciunt aliquid celos nec
querunt deum nisi in necessitate
cum necessitas eius advenerit Et
illi quidem evomunt malum quod habent
iudicant de malo / Redeunt ad
ad vomitum malum sicut canes
qui iterum agunt malum / Et isti
qui comedunt stercora peccatorum suorum quos
penitet / redeunt autem ad stercora
sua sicut porci ~~animal~~ animal commissa
repetunt peccatum quod commissa re-
petit / Nunc videas que sit
sanctum et margarite non distinguet / Nota quid sanctum et margarite
quod sanctum dare quod non dare
tamen sit numquam sanctum et sanctum dra

c

Sci c gra cor[?]

scitatis sc. generaliter omne quod est sanctum dare prohibuit. Ergo secundum est baptisma. Propterea non est dandum nisi iam fidem habentibus. Secundum est gratia corporis Christi propterea illis solis danda est, qui iam per baptismum facti sunt filii dei et per impositionem manuum. Benedictione parvis facta sunt qui capaces sint sancte benedictionis per fidem. Item mysteria scripturarum margarite sunt, quia sicut margarite incluse in concheis posite sunt in profundum maris. Sic et mysteria divina in verbis inclusa posita sunt in tuis altitudine sensus septenarium sanctarum. Et sicut non omnis potest se mergere et de profundo tollere margaritas, nisi artifex qui scit usum rei illius. Sic non omnis homo potest descendere in altitudinem sensuum et illic invenire mysteriorum absconditas margaritas, nisi vir spiritualis qui habet experientiam spiritualium narrationum dei. Propterea margarite non sunt dande nisi desiderantibus veritatem et cum ratione humana convictibus. Si ergo talibus porcis secretorum mysteriorum miseris margaritas scenose vite delectatione mente gravati non intelligunt preciositatem earum, sed estimantes eas similes esse ceteris fabulis mundialibus simul et eas carnalibus actibus conculcant. Et per modum aliquem commissi per inobedientiam immunit presbiteres earum earum, se estimantes aut scandalizati in eis

falsae accusant et vituperant calumpniatores expositores earum quasi dogmatum novorum seductores. Et si talibus canibus qualibus digni noveris sancta fuerint quasi canes sine discretione et sub sordidis actibus suis conculcant ea, et per inde illo estimantes que acceperint conversi de spurcationibus quasi canes latrantibus irrationabilibus rumpunt veritatis predicationem et ipsis non sine irrationabili ira. Haec quidem canibus dare prohibuit solum, margaritas autem non dare porcis. Et de margaritis sic possumus dicere quia si porcis mitti vetantur, minime dimidius quanto magis canibus plus inmundis. De sancto autem dando ita estimare non possumus. Quemadmodum si plus inmundis dare non convenit, minus autem dimidius oportebat. Ideirco impietatis intelligentia nostra mandatum. Forte quia frequenter et manum imponimus et benedictionem damus. Aliud porcorum more vinctibus penitentibus non quia illi emendationem acciperet sed nos ex nobis cavet iustitiam damus quia inopiam. Ne forte plenius scandalizati desperent. Ideo commissum non est quia iniustum est. Scitum autem non est quia infirmitati fuerat ignoscendum. Sed quia de sanctis dicere cepimus non est tacendum quid aliud est sanctificatio alius

e sanctificatus / Sanctificatio enim
e quod alterum sanctificat / Sanctifi
catus autem alterum sanctificans non potest
quin ipsum sit sanctum / Corporalia sig
nat panem tuum quem manduca
mus / Sicut ait apostolus sanctifica
tur per verbum dei et orationem / Sanc
tificatum enim non fecisti sancti
ficationem / quod autem sacerdos de ma
nu sua dat et quod solum sancti
ficatum est / Sed etiam sanctificatum
est / quia non solum hoc datur
quod videtur sed etiam illud
quod intelligitur / De sanctificato
autem pane licet et catholicis
iactare et infidelibus dare
quia non sanctificat accipiente / Si
autem tale esset quod de manu
sacerdotis accipitur quale est quod
de mensa manducatur / Unde de
mensa manducaverunt et nemo
de manu sacerdotis accipere vo
et unde non solum in via be
dixit panem sed etiam de manu
sua ~~porrexit~~ dedit Cleo
phe et socio eius / Et nam
grandis paulus non solum be
nedixit panem sed de manu
sua porrexit luce et ceteris
discipulis suis / Quod autem
de manu porrigitur nec catholicis
dandum est nec infidelibus por
rigendum / quia non solum sancti
ficatum sed etiam sanctificatio est
et sanctificat accipientem / Petite
et dabitur vobis / Continuo conse
quente de capitulo ad capitu
lum invenire difficile est

[illegible] ideo divisa apposuimus / Sed divisas
estimationes interpretatus / Sci
endum quod quecumque mandave
rat super hominibus impossibilia erant
et quantum ad naturam quia naturam
super naturam / Nam qui se non
abstinet a cibis quomodo se potest
abstinere ab ira / qui se non ab
stinet a fornicatione quomodo se ab
stinebit a cupiditate / Qui se non
abstinet a periurio quomodo se ab
stinet a iuramento / Qui alios
ferire non cessat quomodo se prohibeat
feriendum / Qui nec amicum suum
diligit quomodo diliget inimicum / Qui
autem sic impossibile est / quod elemosinas
facere vel orare et ieiunare et
nolle hominibus apparere / Quid
autem difficilius quam non iudicare
proximum in se autem in secreto sanctum a
secreto dicere quam dare indignis /
Preterea est enim ut multos sibi faciat
inimicos / Quia ergo maiora erant
mandata / quam virtus humana est /
transmittit eos ad deum cuius gratia
quod impossibile est dicens Petite
et dabitur vobis / ut quod ex
nobis hominibus consummari non
potest / per gratiam dei adimpleatur / Cre
dens creaturam sensibilem crea
tam et multum creat creaturam /
alios enim munivit velocitate pe
dum cursu / alios armat un
guibus / alios velut telis pennis /
alios dentibus / alios cornibus /
hominem autem solum sic disposuit
ut illius virtus sit ipse /
et in eo quod in firmiorem eum fecit

Nota ^le^ pulchre dicit deus hominem defe^c^ dictum pre aliis brutis et non [illegible]

ouidebus cum ipsum fortiorem eum vo-
lunt esse in se. Nam sciens deus
quod curiose et colere deum cui-
ta etiam est / Magnitudine aut vel
contemptione predictas etiam est / Nec
ita eum infirmum creauit ut nec
bonum facere possit / Sine quo super
omnia / et ipse quem omnia faciat
omnia conuenire esse deteriorem / Nec
ita potentem eum creauit ut etiam
sine dei auxilio ex ipso facere
possit / quod cum infirmitatis sue
necessitate coactus semper necessarium habe-
at factorem suum / Si enim omnis vir-
tus hominis cum deo est / Et tum ho-
temporis omnium bonorum auctorem
Tanto magis negligere deum si
persona eius est cum ipso / Sicut ita
cum ad stabiliendam orationem quamdam
dederit eius obseruare bonitatis
mandata dicens Nolite iudica-
re ut non iudicemini / Competenter
addidit tamquam Petite et dabi-
tur vobis / At si dicit Si hoc clemen-
tia finalius ad iniustos quam ma-
gis vobis / Eciam quicquid volueritis pe-
tite et dabitur vobis / Et quam
desideratis dominum querite et
inuenietis / Et quemcumque tamen
videtur vobis / Pulsate et aperi-
etur vobis / gratia nos persequente
precibus petite die ac nocte ora-
tes quod si ad tempus deus protraxerit
manum suam volens temptare
constanciam fidei tue / tamen ab oratio-
ne tua non recedas / Sicut enim
qui vere esurit tamen dum petit cibum
donec impleat necesse corpus

clausi
pulsate

sui / Nec potest cessare necessitas
eum urget / quia sine cibo viuere
non potest / Ita et loquimur vere deside-
rat gratiam christi cessare non potest
appetendo / Sciens quia salus
non potest esse sine gratia christi / Ad
hoc quidem interrogantes sacer-
dotes ceterosque doctores sacras
spiritualium scripturarum / Sicut pre-
cepit lex interroga patrem tu-
um et dicet tibi seniores tu-
os et annunciabunt tibi / Cum
studio laborate legentes scri-
pturas legis et prophetarum
Nam deus ita disposuit nos
esse ut nec studentes et la-
borantes circa scripturas acqui-
ramus salutem scientie sine gratia
dei / ut ne nobis imputemus
quod sumus / Nec tamen amplectitur
gratiam acquirere nisi studuerimus
et laborauerimus circa scripturas
ne donum dei negligentibus detur
~~Gratia enim adiutorium est infirmi-~~
~~tatis~~ Gratia enim adiutorium est
infirmitatis humane / adiutori-
um enim non dormientibus datur
sed festinantibus et non pigritan-
tibus / Sicut enim in bello non
omnis qui pugnat vincit / Nec
tamen vincere potest nisi pugnauerit
Sic non omnis qui studet et le-
git acquirit scientiam spiritualem
Nemo tamen acquirere potest nisi qui
studiosus fuit ad legendum
aut assiduus ad audiendum
Et infideles quidem et non credentes

Deum invenerunt sciam legendo
et studendo Sed non illam que
ex deo est Sed hanc que est ex
natura carnali que per exercita
cionem carnis acquiritur quam ha
buerunt et gentiles studiosi
multa enim dicta est inter sciencias
ad istas Cum enim ordinibus non
constat nec operibus bonis sed per
solum studium leccionum factus est
sciens qui alios predicat ipse sibi
non sentit quod predicat Si for
te de ira dei loquitur alios qui
dem forsitan terret ipse autem non
timet Si de gracia dei alios qui
dem consolatur ipse autem non
gaudet alios admonet credere
ipse autem non credit eis que dicit
Sed qui alios docet abintus
extra enim videtur sibi de verbis
suis Spiritualis sciencia que ex solis
leccionibus est ex ore prodit spiritus
alios et carnalis Sciencia autem
que de spiritu sancto est ex corde
profertur Et ideo spiritualis sciencia
non solum dicitur sed et sentitur Non
tantum in scripturis legitur Sed ex
corde profertur suggeritur Et
ideo si alios terret ipse amplius
timet Si consolatur ipse amplius
gaudet et omne quod loquitur non
tantum legit sed experimento probavit
Ideo ergo petamus deum ut opem
bona et non carnalem sed spiritua
lem scienciam mereamur Et hoc
est quod dixit pulsate et ap
erietur vobis Pulsat enim de
um qui facit bona opera ante deum
orando Ieiunando et elemosinas Di
cit enim qui pulsat hostium non
tantum voce clamat sed et manu
vel manu pulsat operibus bonis
Septimum est enim Concupiscens
sapienciam serva iusticiam et deus
prebebit tibi eam Sed quid dicis
hominem peto ut sciencia sciam
et faciam Et quod possum facere
primus quod accipiam Et iam quod
potes fac ut amplius possis Et
quod scis serva ut amplius scias
Iusticia enim ipsa se operatur Et
ipsa se manifestat quo quod du
tu iusticiam operaris in te iusticia
te operatur in se Nam omne arti
ficium seipsum operatur ut per inta o
perarius vineam colligens fruc
tum eius et delectatus in eis ma
gis operaris Vides quia seipsam
colit fructificando et dum colit
Sic et ex dimisso qui operis pec
cavit ipsum peccatum eius sit immundus
spiritus operatur in eo delectacionem pec
candi ut dum delectatur circa pec
catum amplius peccet Sic et qui
iusticiam operatur eius sit ipsa iusticia
spiritus sanctus operatur in eo delectacionem
faciende iusticie ut delecta
tus circa iusticiam amplius facit
at Et tale est quod dicit Sapiens
Cogitatum habe in preceptis dei
et in mandatis eius meditare
semper et ipse confirmabit cor tuum
et concupiscenciam sapiencie dabit tibi
Vides quod iusticia operatur seipsam
te tantummodo inchoante non la
borante Sed et ipse se ad aput
dum colitur Sicut enim qui

Qui peccat dum peccat magis atque magis tenebrescit mens illius et a luce veritatis recedit / Ita quod nulla scintilla salutis remaneat in eo nisi sola malignitas de qua dicit Salomon / Sapientia impiorum nequitia et scientie. Sic et qui iustitiam operatur dum operatur magis atque magis clarescit mens illius et ad noticiam sapientie maioris ascendit / Et ipsa se iusticia quasi speculum offert ante oculos cordis ipsius / Idem si opera iusticie non facias, ... non pulsas nec orare ex fide potes / Nam custos ordinis est opus iusticie / Oratio autem quasi odor suavitatis est operis boni / Ergo res aliqua sine odore potest esse Odor autem sine re aliqua non potest esse / Sic opus sine oratione aliquid est / Oratio autem sine bono opere nichil est / Et si oras non ex fide oras / Nam sicut lucerna quidem ex oleo accenditur / sed per oleum nutritur / Sic fides non quidem ex opere nascitur sed per opera enutritur / Aut ita eum semper manducasse ... operatione aut doctoribus qui diligunt inimicos suos / et quo inimici indicaret quam peccatores offendentes se / consequens erat / Sicut vel dicimus ne forte sub dilectionis et caritatis etiam secreta dei et secreta eius inquirerent / Ideo instituit ne hoc faciat dicens Nolite sanctum dare canibus Nunc autem dat consilium eis bonum

Quanto iustitiam operatur magis illius mens clarescit

Oratio operis boni est odor suavitatis

Ut si diligunt inimicos suos quasi dei benigni imitatores / et volunt eos etiam secundum deum salutare / petant deum pro illis et dabit eis / querat eos qui perierunt in peccatis / et inveniet eos gratia dei dominante pulset eos qui in erroribus sunt conclusi / et apperiet apperiet deus ut habeat sermo eorum ad animas eorum ingressum / at si dicat de canibus qui per eorum amore inventes poterunt se secundum imaginem dei et cadentes ab hac porta facta sunt et perierunt / quid te eos admonendo benivole / permittendo eis dei iudicia / et in spem eos adducendo / Sit enim sanctus enim qui quasi porta et non homo introiens introiens continuum maculaverat prius quod fuit / et per gratiam dei conveniunt Gentiles autem vel hereticos qui assimilibus persuasionibus mendaciorum circumsepti sunt et conclusi intra claustra perfidie pulsate et habebitis in eos ingressum / Sic et ut dicit in revelacione Iohannis Ecce ego sto ad hostium et pulso et qui aperuerit michi intrabo ad eum / et cenabo cum illo et ille mecum / Ergo non temerarius secreta dei nec peccatores nec gentiles nec hereticos debemus velle salvare sub obtentu misericordie / Hoc enim temeritate

nos bonitatis. Sed demum quid
petendo per eius [...] aut que
rendo. Si perierint vel pulsando
si clausi sunt. Et tunc si sunt
et nos digne petimus et illi sa
nabiles sunt ex talibus et por
tas iudicis reserati efficien-
tur homines sancti. Et sic iuste et di
gne sancti participabunt et audient
secreta misteria. Omnis enim qui
petit accipit et qui querit inve
nit et pulsanti aperietur. Cum
dicat petite querite pulsate
ne forte aliquem peccatorum audi
ant audientes dicat. Etiam
ista dignos facit hortatur nos
autem indignum. Et si petimus
non accipiemus. Et si quesierimus
non inveniemus. Et si pulsamus
non nobis aperietur. Unde quo
eandem clausulam repetendo
tam iustis quam iniustis vel pec
catoribus veniam dei commendat
dicens. Omnis qui petit sive
iustus sit sive peccator tamen petere
non dubitet, querere non negli
gat, pulsare non cesset, tamen
tenebit neminem spem nisi qui
petere dubitavit, adeo querere
neglexerit et pulsare cessavit.
Et aut cognoscamus bonitate dei
dicamus de deo. Sicut ex parte di
xit de nobis. Dicit enim super
Diligite inimicos vestros et addi
dit. Si diligitis diligentes
vos quam mercedem habebitis
nonne gentiles hoc faciunt
Nos autem dicamus de deo. Si de
us tantum iustos suos expectat

Amicos suos exaudit et adiuvat
quomodo laude bonitatis vincitur. Nonne ho
mines tam sunt mali amicos suos
rogantes se exaudiunt et beneficia
eis prestant. Unde quod dominus dicit
Estote misericordes sicut et pater vester
misericors est. Qui solem suum oriri
iubet super iustos et iniustos et
dat pluviam super gratos et ingra
tos. Bonitate dei volunt demira
re quoniam tam iustis quam peccatoribus
parata est bonitas eius. Nec credere
dubile est ut apud bonitatis ho
minibus quod indulgeat. Omnis malis co
stitutis. Ipse aut non faciat tam sit
bonus. Ergo omnis qui non habet iusti
ciam vel aut credat de regno cele
sti aut facere valeat iusticiam aut
te vel peccat aut vel quesivit
studio et labore aut non pulsat
operibus bonis. Et ideo non est
in iusticia dei non pravitas sed cul
pa hominis negligentis. Quis
vestrum habet filium et si petat ab eo
panem numquid lapidem porriget
ei. Unde quod nos ad spem
divine bonitatis inclinat ne for
te aliquis considerans quanta est
distancia inter deum et hominem et pon
derans sua peccata omnino desperet
impetrare ne incipiat petere
ideo patris et filiorum similitu
dine introduxit. Sit et si ipsi
peccata nostra desperacionem ipsi par
vam dei bonitate speremus. Panis
est verum de notitia dei patris,
lapis est omne mendacium et quod
illud habet in se scandalum offen
sionis ad animam. Unde dicit propheta

Nota

Sicut hic operatur ad
impetrare

ad iustum In manibus portabunt
te ne forte offendas ad lapidem
pedem tuum / Animus enim iustus cu
stoditur ab angelis ne forte in
occasionem offensionis incurrat
pes temptationis ipsius / Preterea
autem possumus intelligere de corpo
rali bono / Serpentem autem ipsum dia
bolum / Ut ergo impetres quod de
sideras domino hec convenit / Dixit ergo
ut petas oratione et queras studio
et pulses operibus / aliud autem
est panis aut piscis et quod pe
tis / Alia autem que non expediunt pe
tis hec et talia que nocent anime
tue quasi lapis aut serpens quod
non prestat etiam si petas / quia benig
nus pater est / alioquin si prestat
nociva petenti non est pius sed
immitis / Si vos cum sitis mali
scitis bona data dare filiis ve
stris / Non quia apostoli erant ma
li Sed quantum ad comparationem dei
qui solus singulariter est bonus /
omnes mali videntur / Sicut ad com
parationem luminis aut solis / Candidum
sordidum videtur / et omne lucidum
obscurum / Et sic eciam omnes preter deum
mali sunt preter deum / Item si ho
mo pro iniuria patitur a filio
statim affectus illius mutatur
in odium / et irascitur illi forsitan
et castigat / Non quia ille fa
ciens iniuriam peccatum commisit in
deum / Ideo pater suus illi irascitur
Sed quia illi fecit iniuriam ali
quam / et pater iniuriam passus est
unde propter suam iniuriam irascetur
filio / sed propter illius peccatum in eo

peccato filiorum suorum irascetur / Ille
autem quando ipsi iniuriam patiuntur do
lent fremunt / Tamen autem alii pecca
verunt filii eorum in deum non cu
rant / Deus autem offensus ab homi
ne ideo irascitur quia cum ipse esset
deus constitutus ab homine est
condempnatus / Sed quia homo
offendens deum perdidit animam
suam / Ergo non irascitur de
sua iniuria Sed dolet de per
dicione humana / Et si castigat
non suam iniuriam vindicat
sed ut illum corrigat ad salutem
Audi illum prophetam dicentem Si
dereliquerint filii eius legem
meam visitabo in virga iniusti
tias eorum / misericordiam vero meam
non dispergam ab eis / Tamen quia
non omnia petentibus prestat
sed tantummodo prestat bona / Ideo quod
dixit quanto magis pater vester
dabit ~~postulantibus~~ petentibus
se Sed addidit petentibus se
bona / Omnia ergo quecumque
vultis ut faciant vobis homines
et vos facite illis / Supra quippe sancti
ficandam orationem mandavit ut
non iudicent quia peccat in ipsum
Ista ex necessitate ab ordine sive
narrationis procedens introdu
xit aliqua quemadmodum quale est
Quid autem vides festucam in oculo
fratris tui et illud Nolite sanctum
dare canibus / Nunc autem ad
mandatum quo ceperat rediens
ait Omnia quecumque vultis
ut faciant vobis homines fa
cite vos eis / non solum in mando

viij

Nolite iudicare ut non iudicemini /
quod omnes sibi fieri volunt ut
non noluerint a liquibus non iudica
tur ab eis / Sed et omnia quecumque
vultis ut faciant vobis homines
faciatis eis et hec est petrabili
ter potius orare / Nam quemadmodum
lex et prophete sparsim in omnibus
preperiunt scripturis in hec com
pendiose continetur mandata
quam innumerabile arboris ra
mi in una radice Intrate per
angustam portam Tercia hec
consequitur ad eternam iusticiam
ieiunium pertinet et est post doctrine
de ieiunio facte ut sit talis ordo
narracionis Tu autem cum ieiu
nas unge caput tuum et faci
em tuam lava ne appareas ho
minibus hominibus ieiunans sed
patri tuo qui est in abscondito
reddet tibi Intrate per angustam
portam quia omnis quidem iusticie
introitus ad vitam eternam
angustus est homini vivendi in
corpore propter adversitatem natu
re carnis / Nullus autem sit est
angustus et laboriosus quam ie
iunium similiter consuetum / Et
ut sciatis attente omnes autem
passiones carnales dure et sunt
et spiritu carnis communicatur sine
ira sine superbia sine invi
dia sine avaricia sine vana
gloria proprie tamen sunt tres quas
naturales et intime et proprie
carnis Esca et potus / Deinde
amor viri ad mulierem et mu
lieris amor ad virum / In tercio
loco sompnus qui sunt illis

quibus passionibus necesse consistere per
carnis naturam / Ergo quasi per eos
quodammodo et supplementa nature
carnis / Nam ad omnes illas pas
siones non necessitas carnis urget
sed presumpcio spiritus carnis / Ad istas
autem ipsa necessitas ipsa necessitas
nature carnis / Ideo et gravius
est eas a natura carnis presecare
quam ceteras passiones / Nam ad
alias passiones presecandas labor
est per voluntatem cordis / Istas
autem passiones presecare non solum
labor est sed consumere et conte
rere et mortificare ipsam carnem na
turam et quasi vermem facere ipsam
quemadmodum signum habet aliquod
membrorum ipsorum / Ergo hee tres
passiones naturales sunt et
intime et proprie nature carnis
nullus passionum abstinencia
vincit sit castus ut sit ieiunus
ut sit vigilans perseverans Et quia
illarum passionum sit commixtio
corporis quas passiones iste ut sit
hic aut fornicarius aut epula
tor aut sompno deditus / Ideo
et dicit apostolus Omne peccatum quod
cumque fecerit homo extra corpus est
Qui autem fornicatur in corpus suum
peccat / quia proprie de ipsa natura
corporis passio fornicacionis egre
ditur / Et dives in inferno epula
tor propter divicias / Cum pauper
Lazarus iacebat / Et Abraham
eius dicit fili recordare quia tu
hec et hec fecisti in vita tua
tua / Et nunc cruciaris

De passionibus carnis et anime

porta perdicionis

porta vite

pauper spiritu

c

Sed quia bona recepisti et tibi
sic precepit dominus in evangelio assidue
vigilare. Ergo christiani omnes quamdiu in-
sticias precipue tu christiane laboriosissim[?]
ieiuniis dicit. Intrate per angu-
stam portam. Porta perdicionis est
dyabolus per quem introitur in
gehennam. Porta autem vite est Christus
per quem introitur ad regna celestia.
De quo dictum est. Hec porta domini
iusti introibunt in eam. Lata autem
porta dicitur dyabolus non magnitu-
dine potestatis extensus sed effre-
nate superbie licencia dilatatus.
Tale aliquid dixit dominus. Beati
pauperes spiritu. Pauper spiritu est qui
cum sit magnus modicum se videt.
Dives autem spiritu est qui cum mo-
dicus sit magnum se ostendit.
Sicut dyabolus superbia latus qui
cum esset minister dei in celo quam
deus quam deus super celos
extendens se usurpavit contra
deum. Porta autem angusta dicitur
Christus non potestate privatus exigu-
us sed humilitatis racione collectus.
Sicut ipse de se testimonium dat. Di-
scite a me quia mitis sum et humilis
corde. In non videtur esse potestate la-
tissimus humilitate angustus. Qui
cum esset domus maiestatis quam
non voluit in hoc seculo apparere
et quem totus mundus non capit se
ipsum intra angustias uteri virgi-
nalis inclusit. Et alias intel-
ligitur dyabolus porta lata et
Christus angusta quia dyabolus omnes
peccatis involutos et ventosam [illegible]
[illegible] sarcinam baiulantes recepit et
ducit in mortem. Christus autem
nullum recipit in se nisi qui omnibus
peccatis exuerunt se et deposue-
runt omnem sarcinam mundi. Et
facti fuerint spirituales et sub-
tiles ut quales intrant in
mundum tales exeant de mundo.
Ad huc latus dicitur dyabolus
quia apud illum sine lege sunt
omnia. Christus autem angustus
quia sub racione legis apud
eum consistunt. Quicquid enim
sine lege est solutum est. Quod
autem sub lege est strictum angustum
est. Via autem perdicionis est omnis
iniquitas. Dicitur autem spaciosa
quia non est intra regulam veri-
tatis et discipline inclusa sed per
diversa carnalium voluptatum diffu-
sa et ambulantes in ea. Non
quod dicunt age hoc agunt
nec hoc faciunt sed quod eos de-
lectaverit hoc sequuntur. Voluntas
enim eorum lex est ipsorum et non
ipsi sub lege sunt sed lex sub
illis. Via autem vite est omnis
iusticia. Dicitur autem esse arta quia
intra regulam veritatis et disci-
pline est inclusa et ambulantes
in ea non quod delectat eos hoc
faciunt sed quod dicit anima. Lex vo-
luntatis eorum est nec est sub illis
lex sed ipsi sub lege. Consideran-
dum est autem quia via ad portam
ducit et nisi quis ambulaverit
per eam viam non pervenit ad
portam. Sic et qui iusticiam fa-
ciunt illi soli possunt cognoscere
Christum et intrare per ipsum. Qui
autem non ambulat per viam

vii

Iusticie complete est ut non cogno-
scant Christum / Quomodo multi etiam
non ambulantes per iusticiam vi-
dentur cognoscere Christum / Si autem nec
iusti sunt nec sunt in via iusticie et
veritatis te Christum cognoscere melius
dicit enim quis audit quod mel
dulce est nec gustat de illo quo-
modo quomodo melius cognoscit quam
qui autem naturam eius ignorat
~~Ideo quod dixit psalmista audite~~
Sic et qui audiunt quod Christus
est filius dei iusticiam autem eius
non fuit expertus tantum nomine Christum
cognovit / graciam autem eius na-
ture ignorat / Ideo quod dixit
psalmista audite et videte quoniam
suavis est dominus sed gustate
et videte / Cum ergo aliquando au-
dimus de Christo non Christum cogno-
scimus tantummodo ut dixi / Cum ad
iusticiam dei facit ipsum Christum
gustare / Similiter nec meritum
consequimur vitali nisi qui ambu-
lat in via peccati / Tunc non con-
curre in diabolum declina vi-
am que ducit ad illum et ve-
lam hic in te diabola peccatorum
Si autem ambulamus in via que
ducit ad illum tamen diabolo non
occurrentes per devotionem tuam quasi
ille te trahit ad se sicut est quoniam
tamen isti ad illum / Quemadmodum porta
ducit ad viam sed via ducit
ad portam Sic quod primo dia-
bolus ducit homines ad peccata
sed peccata ad diabolum ducunt / Vi-
deamus ergo hic porta peccatorum quomodo

spaciosa est quia spaciosa est / Et
ideo quod solum volentes intrant
in eam et difficile est ut nullus
in hoc modo non aliquantulum intrat
in eam / Primum enim lata est et de lon-
ge videtur Et ideo etiam infan-
tes antequam vere viam cognoscant
vel intelligant / Ista vident et
cum intraverint quamvis in ea prius
multum sit angustia nec coangustat
in aliqua parte ita ut delectet
eum ambulare per eam ambulat
enim in ea gaudentes / et ridentes
vel soli manducantes / et bibe-
ntes sed etiam devorantes et inebri-
antes ambulant in ea ~~cum corpo-
ribus~~ divites comminantes pauperi-
bus aliena tollentes et sic divi-
tes facientes ambulant in ea cum
concubinis vel soli cum scortis
sed etiam fornicantes et adulterantes
quomodo sit ambulaturi nescimus et quod
non delectetur quantum ad carnem a-
mbulare per eam / Hec autem via angu-
sta / quam nec facile videt / Et ideo
qui vult intrare in eam necesse est
ut aliquantulum evagetur in via ~~pre~~
illa spaciosa donec considerantius
aliquid inveniat istam et cum inve-
nerit in ea vult per ea multum agitur
Ex omni enim parte coangustatur
illa vita ut perdat eum intus se
in ea ambulare enim castos lu-
gentes ieiunantes / Et si inveniat
ieiunantes et bibentes non tamen
sine lege tamen vel manducantes
et bibentes / Ambulant pauperes

Et si divites, quod sibi sunt alios
aliena nec tangentes sed sua dis-
pergentes ambulant tamen / Et si
cum impiis tum quod sine le-
ge timoris amore sunt disper-
gentes blasphemati iniuriam
passi et spoliati / Et quod quod
peniteat quantum ad carnem incessisse
per eam / Audi psalmistam dicentem / Mei
autem pene moti sunt pedes pene
effusi sunt gressus mei / Quia
zelavi in peccatoribus pacem pecca-
torum videns / Ideo videntes ho-
mines hanc tribulationem et angustiam
viam multi recedunt ab ea / Et
quidam licet ab initio accedunt ad
eam licet voluntate eam vident / Item
alii autem concupiscentes volunt eam
videre et accedunt ad eam / Sed dum
considerant angustias et labo-
res eius recedunt ab ea / Alii autem
audaciores et intrant in eam et
procedunt dum sustinent angustias
et labores eius iterum reversi re-
deunt de ea / Ad hunc autem spaciosa
dicitur illa via etiam hac causa
quia omnia que sunt [illegible]
putes aurum / aurum / argentum pre-
ciosa domus possessiones omnes /
species ciborum et potuum omnia ar-
tificia omnis negotiationes similiter
honores et quicquid in seculo
est / aut visum delectat et au-
ditum aut gustum aut odoratum vel
per tactum sunt / Et quia omnes
qui ambulant in illis rebus pec-
cant / Sed quia omnes iste res ad pec-
catum compellunt / Via autem

via vite

Vite angusta est quia via est species
id est abstinentia omnium rerum. Quicumque enim
separat se ab omnibus rebus illis
salvatur unde dicitur quia omnis qui
sunt in terris perit / Sed quicumque
se separant ab illis salvantur
separant autem se non corpore sed animo
non loco sed actu / Nam quamvis
sit in mundo, non videtur esse de
mundo / Quia non sentit mundum / Atten-
dite a falsis prophetis / Quidam enim
dicunt a falsis sunt duo ne
elemosinas faciant coram hominibus
ut videantur ab eis sunt ypocri-
te; et ne ~~[illegible]~~ orent ut
ab hominibus videantur sunt ypocri-
te. Et ut non ieiunent co-
ram hominibus se ostendentes sunt
ypocrite. Et docuit illos ut ne
faciant sic et instruxit eos
quia per hoc est in ypocrisi ele-
mosinas facere et orare et ie-
iunare. Christus autem quomodo iam
ad cognoscendos quia hoc cum
in ypocrisi fiebant per loquitur dicens
Attendite a falsis prophetis qui ve-
niunt ad vos in vestimentis ovium
intrinsecus autem sunt lupi ra-
paces / Que sunt vestimenta
ovium species simulate religi-
onis et elemosina simulata vestitum
ovile est non opus ovile / Vesti-
mentum simulatum vestitum ovile
est non opus ovile et cetere species
pietatis quibus vestiunt lu-
pi rapaces / Nulla autem res
sic estimat bonum quemadmodum

simulatio boni. Nam malicia
malum quod malum fugitur et ca-
uetur. Malum autem sub specie boni
celatum dum non cognoscitur non
cauetur. Et sic quod bonum in-
sapit et coniunctum in bono con-
mixtum bonum dicitur secundum illud malum pes-
sime talis complicitate corrumpit
qui se simulat Christianos de qui-
bus ammon discipulos suos
Christus. Magis autem nos omnes
per illos dicens Attendite a fal-
sis prophetis. Quia magna virtus
est bonum cognoscere malum et sum-
ma tutela salutis est scire quid
fugias. Heresis periculosa quidem
res est sed similis valde est peri-
culosa quia multi seducuntur
in ea et pereunt. Diabolus autem qui
temptat fideles per eciam fideles
et ab infidelibus suggeritur. Com-
minuat de periculo temptacionis.
Comminuat de primo peccato. Nam
nullo enim negocio potest reprimi
inueniri nisi processerit labor. Quan-
to magis in spiritualibus rebus non
processerit temptacio non potest esse
probacio. Attendite a falsis prophetis.
Primum scire oportet quia sunt omnes
falsi prophete. Nam multa res potest
sit Christianos viros qui habet quia
quocienscunque viderit dici Christianos
Christianos eos estimat. Si enim con-
stat quia sunt Christiani falsi. Aut
ille est falsus Christianus aut
tu vel tu. Quod ille vel ille ut
quid eum estimas. De quo tibi
Christus mandauit. Quia Christia-
nus est qui deus non suum con-
fitetur filium. Tu quod tu estimas
fratrem. Sed forte dicas quod possum
illum dicere non esse Christianum quem
video Christum confitentem altare erigen-
tem sacrificium parans et Christum offe-
rentem baptisantem scripturas
scientem legentem omnem ordinem
sacerdocii habentem. Vir sapiens si
non confitetur Christum et manifesta
erat gentilitas illius et si scien-
tabaris in eo infamia erat
quia tu seducebaris. Illum autem
quia confitetur Christum sed non sic quem-
admodum Christus commendat negligentie tue
est si ab eo seduceris. Quia in
in occultam foueam cadit negli-
gens esse dicitur quia non caute
[illegible] aspexerit. Qui autem in manifestam
foueam cadit non negligens dici-
tur sed infirmus. Qui autem de sollicitudine
ecclesiasticorum ministrorum dixisti ergo
et hoc audi responsum. Quia et si
mea omnia membra hominis habet et
per omnia hominem imitatur. Numquid propter
ea dicenda est homo dicitur et habes
omnia signa Christiane legis et imitatur
sed quid sunt Christiani. Demum sciendum
dicens quia quidem erant manifesti gen-
tiles sed absconditi sub nomine Christiano.
Aspicite sed attendite. Aspicere enim
est simpliciter videre. Attendere autem
est caute considerare. Ubi enim certa
res est et indubitabilis aspicitur.
Ubi autem incerta et dubitabilis
attenditur. Sciendum ergo est quia est
in illis aliquid quod aliud [illegible]

videbatur. De super positum aliud etiam inclusum. Ideo dixit: Attendite, ut sciatis quia non carnali aspectu attendendum est, sed vigilantia spirituali. Si enim corporaliter illos aspicias, non potes cognoscere quia sermo (?) ta ... hic. Nam homines qui potestis videre mendacia veritatis velamine coopta. Spiritualiter ergo attendendum est per opera bona. Si enim opera iustitiae facimus, et a nullo errore decipimur. Et ipsum omnem sentimus errorem. Nam ipsa res facit errare que facit aliquos errorem non cognoscere. Nam qui non cognoscit inventum aliud, sua non intelligit veritatem. Ergo quando bona opera facis, ipsum lumen iustitiae animi oculos tuos adaperit veritati. Sic et peccata peccatoris semper tenebrescere faciunt, ut non videntes inveniatur (?) cadat in illud. Unde enim ab initio ex quo inter homines seminatus est error fidei, non error diabolicus fecit homines malos, sed homines mali diabolum. Si fecerunt errorem. Si error fecisset homines malos, culpa esset non mali, sed dei qui talis homines fecit ut ab erroribus seducantur. Nunc autem culpa est hominis qui per voluntatem elegit errorem, quia non sunt errores naturales in homine nisi peccata praecesserint. Primus enim peccatoribus plurimus excecatur (?) hic. Et sic diaboli seductione decipitur et cadit in errorem. Verumtamen enim sole manente non naturaliter nox

Notabile

tum autem recessit ad occasum, nocturnum occupat universum (?); sic quamdiu iustitiae lumen in homine fuerit, tenebrae erroris eum non apprehendunt. Ergo bonis operibus vigilandum est, quia error non generat peccatum, sed peccatum errorem, sicut dicit Sapiens: Impietas eorum traxit ad errorem. Nam autem sic admonet: Attendite, quasi invito deo diabolus hereses introducat, non invito, sed permittente. Si enim gentes non credidissent in deum, intelligebatur volente fuisse diabolo, qui gentes credere non permisit. Nam si diabolus aliquid potuisset, ab initio credere non permisisset. Nunc autem videmus quod omnes gentes crediderunt, sed postea ex credentibus facte sunt hereses; manifestum est quia non fuit virtus diaboli, sed permissio dei. Et quare sic admonet quasi invitus (?) voluit fieri? Quia non sine iudicio vult servos suos probari. Ideo permisit temptationem. Verumtamen quia non vult per ignorantiam eos perire, non (?) admonet. Ergo temptationem permittit ne mali cum bonis coheant. Ideo autem admonet ne mali (?) boni cum malis pereant. Attendite vobis a malis prophetis. Scriptum est: Omnis lex et prophetae usque ad Iohannem. Non quia futuri non erant post Iohannem: fuerunt enim et Agabus et Silas et multi. Sed quia de propheta

xvi

Prophetia non erat futura post
eam. Ergo per Iohannem prophe-
cia quidem cessavit. Prophete autem fu-
erunt et sunt, sed non qui prophetia-
rent de Christo, sed qui interpretarentur
ea que de Christo ab antiquis fu-
erunt prophetata, id est doctores eccl[es]ia-
rum. Sed et omnes christiani prophete dican-
tur, tam qui regnum et sacerdocium
et qui prophetiam non vnguntur. Et
enim quod per propheticos interpretari
sensus nisi habeat spiritum prophetie.
Hec autem diximus ut intelligas
quia prophete de quibus loquitur
doctores dicuntur. Sciens ergo
dominus futuros esse falsos doctores
heresim dilatare contra veros doc-
tores qui scripturas propheticas
et apostolicas perversa interpretatione
confundent, ideo per apostolos suos
omnium ecclesiarum doctores admonet
dicens: Attendite vobis a falsis
prophetis. Et ne forte dicat aliquis
hereticus doctor, quia quod dicit
non nos significat, sed gentilium
et iudeorum doctores, ideo addidit
dicens: Qui veniunt ad vos in
vestimentis ovium. Et quidem de
iudaeis quidem sicut apostolus et prophe-
tis ista predicat, tunc de illis videa-
tur. Tamen non christiani quidem fuerunt
crediderunt crediturum esse eis, loquen-
tes autem perversa secundum suggestionem
maligni spiritus ad corruptionem et
amore fuerant locuturi. De qui-
bus cavendum in omni epistola sua
sollicite monet apostolus, quorum
filii sunt et heretici modo.

Oves enim ipse christianos dixit. Vestitum — Oves
autem ovile est christianitatis species. Vides
quia de hereticis loquitur ut fugiendis
qui a foris in scemate Christi viden-
tur, ab intus autem confessionis efficaci-
tate gentiles. Et isti multo magis
periculosiores sunt quam illi iudaei.
Illi quidem reiecti ab apostolis et
vocati contra conventum christianorum er-
ratici vagabantur, et furtive aliquos
corrumpebant incautos. Isti autem
invenientes dicto occasiones etiam
palam regentes in libertate sub-
vertunt. Et sic multiplicati sunt
ex diverso christianis potius quam
illi. Et quomodo non sunt peri-
culosi, aut quomodo suadent multis?
Et ne dicat adhuc hereticus quia
de veris christianis doctoribus loquatur,
qui christiani quidem sunt tamen peccatores.
Omnis enim christianus qui facit peccatum
falsus dicitur christianus, et vere quidem
est, quia christianus qui facit peccatum
mentitur de Christo. Falsus est
christianus. Unde ut scias quia non
de christianis peccatoribus sed de hereticis
doctoribus loquatur, non tantum dixit
Qui veniunt ad vos in vestimen-
tis ovium, sed adhuc addidit: Ab in-
tus autem sunt lupi rapaces. Sunt — Christiani doctores
autem doctores et si sunt peccatores,
sicut quidem carnales dicuntur quia vi-
vunt a carne, tamen spiritu suo bene
perdere christianos. Et ideo non dicun-
tur lupi rapaces. Vides ergo quia
manifeste de hereticis doctoribus
loquitur, quam de eo proposito scema

Nota bene

hic nota bene

Christianorum susceperunt. Providete a malo, sunt eorum quos in quo se mutavimus morsu dilaniet. De quibus lupis ad Ephesios dicebat apostolus: Ego scio quoniam post discessionem meam intrabunt lupi graves in vos non parcentes gregi, et ex vobis ipsis exurgent perversa loquentes ut adducant discipulos post se. Audi ergo qui doctus ab hereticis putas te eruditum et baptisatum ab eis putas te christianum factum. Vide doctores hereticos qui dicuntur a Christo devocatos. Si ergo eruditus es ab hereticis raptus es non eruditus. Si baptisatus es devoratus es non salvatus. Nam luporum devorare est non salvare. Quando ergo a fructibus eorum cognoscetis eos. Fructus enim hominis est confessio fidei eius et opera conversationis ipsius. Si ergo videris hominem christianum statim considera si confessio eius convenit cum scripturis, verus est christianus. Si autem quod est contrarium preter mandatum falsus est. Sic enim et Iohannes de hereticis scripsisse exemplum: Non dixit: si quis venit ad vos non habens Christi nomen, nec ave ei dixeritis. Sed si quis non attulit istam doctrinam, iudicavit convictus quia ad nomen retulit sed ad confessionem. Ex quo ad nomen non solum Christi ... facit sed et veritatem Christi, quia qui nomine Christi incedit ambulat in vita ac eius

De ...

De nota ovis et lupi

pauci. Deinde unde aliquid ovis lupinum persequitur aliam sed lupus ovem. Sic enim et Cain persecutus est Abel, non Abel Cain. Sic Ismahel persecutus est Isaac, non Isaac Ismahel. Sic Esau Iacob, non Iacob Esau. Iudei Christum, non Christus Iudeos. Heretici christianos, non christiani hereticos. Ergo ex fructibus eorum cognoscetis eos. Quamvis lupus cooperiat pelle ovina, quomodo illum cognoscas nisi aut per vocem aut per actum. Ovis in climata deorsum balat. Lupus in aere convertit caput suum contra celum et sic ululat. Item ergo secundum vocem humilitatis et confessionis emittit, ovis est. Si autem adversus veritatem humilitatis turpiter blasphemus ululat contra deum, lupus est. Sicut dixit propheta de illis: iniquitates in excelso locuti sunt, posuerunt in celum os suum. Ovis herbas manducat, lupus carnibus delectatur. Cum videris ergo de pratis scripturarum herbas floridas iustitie colligentem, ovis est. Cum autem videris in sanguine persecutionis gaudentem, lupus est. Adhuc autem considera virtutes quas facit, utiles sunt aut inutiles. Utiles sunt que mirabiliter fiunt et ad salutem proficiunt, puta infirmos curare et alia bona que fecit Christus. Ficte autem sunt que administrationem faciunt videbilem

xiij°

Utilitatem autem afferunt nullam
utpote volare per aera sicut et
~~demones~~ demones Simonem hortabantur/ Sta-
tuas facere ambulare aut commi-
scere flammas et quod cibum ri et
alia qualia Symon fecit/ Nam
plena opera Christi Deo sunt quia
et ipse est plenus gratia autem
Christo diabolo sunt/ Sicut et ipse vacu-
us est/ Nam quia quedam commenda-
bilia sunt Christo Deo/ Quidam autem
Christi diabolo demonstrat/ Nicodemus
non enim dixit/ Nemo potest facere sig-
na nisi sit Deus cum illo/ Sed dixit
Nemo potest hec signa que tu
facis nisi sit Deus cum illo/ Et
tunc quod Christus solo cognoscebatur
tur filius Dei et veri/ Si autem utili-
a aut inutilia faciunt signa/
Nunc autem quia factum est ut etiam
ex parte bona facientibus signorum
diabolo debent probari/ Etiam aliud
querere debemus si necessarium est si ipse
autem quod est necessarium/ Sic enim
mirabilia Christus Christi confirma-
tionem infidelium faciebat quod
propter ipsos quos sanabat/ Ipsos
enim in fide stimare potuit non
in signis/ Manifestum est quia
modo ad nulla sit infidelis
faciendorum miraculorum necessitas
non est/ Ergo si inutile fecit
signum filius est Christi quia quod
fiat ut aliud edificet in fide
sed ut ostendat in opere/ Unde
de spinis colligunt uvas aut
de tribulis ficus/ Una nimirum
habent in se species sicut enim botrus

multa in se grana ligno unum mediante
se suspendit/ Sic et Christus multos
fideles per signum crucis tenet adunatos/
Similiter autem sicut ficus multa
grana uno tegumento tenet inclu-
sa/ Sic et multos fideles dulcedo qua-
dam caritatis complectens unit.
etiam/ Et sunt in ficu signa hec
caritatis quod in dulcedine com-
tatis ac in coniunctione granorum/ Sic
scriptum est Deus qui inhabitare facit
unanimes in domo/ In una autem
parte est quod signum et in corti-
ce amari gaudium ac quia vinum
letificat cor hominis ebrietatis/
quia quod est primum et delectatur
suavitatis/ De hiis autem scriptum est
fructus autem spiritus caritas est/ gau-
dium/ pax/ patientia/ longanimitas/ mansue-
tudo/ fides/ modestia/ continentia/
Spine autem sunt heretici sicut
primo iste demonstrat supra dicens
attendite a falsis prophetis/ Ergo
non possunt spine et tribuli etiam
fructus fructus proferre/ Sed quod
proferunt vulnera tribulationis
et cetera/ Quemadmodum spina vel
tribulus ex quacumque parte illam
porrexeris habet aculeos/ Sic etiam
filius diaboli ex quacumque parte eum
consideraveris in iniquitatibus plenus
sunt/ Si loquitur in dolo loquitur/
Si tacet male cogitat/ Si irasci-
tur insanit/ Si paciens agit tempus
expectat nocendi et opportunita-
tem quomodo noceat/ Si male agit
non erubescit/ Si bene facit ad

fructus spiritus

Spine sunt heretici

Quandam gloriam Christi homines faciunt / quando
proferat fructum bonum cuius radix
non malus est / sub bona arbore be-
stie et animalia requiescunt / Sed spiri-
tuales volucres autem celi requiescere possunt
nisi tantummodo serpentes / Sic vero
fideles homines mali et boni
homines requiescere capere possunt / Sed
infideles autem homines nemo potest
habere pacem ut requiescat in
eis nisi tantum serpentes cum habent
cubilia in perditionibus eorum / fru-
ctus eorum nulli proderunt ad visum
umbra refrigerium non est in eis
Et ideo quidem quia serpentes et co-
lubros omnes iniquos hereticos
appellavit / Tu forsitan sciens
dominus hic esse dictum pro qualitate
peccatoribus colubros esse appellat /
quia christianitatis professores et tam-
quam impietatem in sua perfidia
baiulantes / Non potest arbor bona
fructus malos facere et non
potest arbor mala ~~fructus~~ fa-
cere fructum bonum / Non dixit
arbor mala non potest fieri bona
neque arbor bona mala / aliquando
qui malus est a deo esset quod ma-
lus est / et qui bonus est a deo
esse / quod bonus est / Nunc autem
dicit sic malus non potest facere
fructus bonos, id est quamdiu malus
est / Si vero factus fuerit bonus
potest / Et sic manifestum quod malus
est aut bonus voluntatis eius
fiat non nature / Nam si vole-
bat et non poterat fructum bonum

i. demones

proferre nature erat / Si autem potest
et non vult arbitrii est non na-
ture / Ergo homo dei non potest fa-
cere malum / Et si videtur tibi
aliquando quia male facit consi-
dera caute ipsum malum eius
et invenies ipsum arbitrius esse
bonum / Nam ex proposito bono etiam
quod videtur malum bonum est / ex
bono proposito malum opus excu-
sat / malum autem opus bonum propo-
situm non condempnat / Vidisti Mo-
ysen homicidium facientem sed non
propter suam iniuriam sed propter zelum dei
vindictam / Vidisti Jacob aliud lo-
quentem in lingua et aliud inten-
tem in corde cum dicit ad Esau
vidi faciem tuam sicut qui videat
faciem dei / Sed non ut deciperet
eum sed ut compesceret / Similiter ma-
lus non potest facere bonum / Et si vi-
detur tibi facere bonum considera cau-
te ipsum bonum et invenies eum ab
intus esse malum / Nam quod
ex proposito malo fit etiam bonum
malum est / Nam bonum opus ma-
lum propositum non excusat / malum
autem propositum bonum opus condem-
nat / Si videris infidelem humi-
lem et mansuetum scito quod sub
dolus est in corde / De talibus
enim dicit dominus per prophetam / Mol-
liti sunt sermones eius super
oleum et ipsi sunt iacula / Si vi-
deris eum bona opera facientem
intellige quia propter homines facit /
De illis enim dicit dominus omnia fa-
ciunt ut ab hominibus videantur

Sicut ergo bonorum hominum omnia eciam mala bona sunt / Sic malorum eciam hominum omnia eciam bona mala sunt / Si ergo videris aliquem deum in veritate non colentem quamvis bonum ne credas occultus et dicas bone vite illum. Sed credas magis deo qui tibi dixit non potest arbor mala facere fructum bonum / Si autem dicas illud bonum emendatum fecisti primum / tu enim vides que sunt in facie / deus autem que in corde / Sicut enim in orto multe sunt arbores fructum inutilem facientes / In silvis autem non inveniuntur bonum facientes / Si autem facit faciunt insipidum fructum et acerbum / Sic in ecclesia que ortus est christi Salomone dicente Ortus conclusus fons signatus / Soror mea paradisus cum fructu pomorum / multi sunt mali. In ecclesiis autem heresum que sunt silve deserte nemo est bonus / quia etsi aliquis est bonus propter homines est et non propter deum hic secundum fidem dixi / Neque autem secundum operacionem audi quemadmodum facit aliquid, sed aliquid propter quod facit / et nemo facit aliquid propter nichil / Qui pugnat propter predam aut propter gloriam victorie pugnat / qui navigat propter necessitatem aut propter lucrum navigat / Sicut enim non potest nasci sine radice sic neque potest fieri sine causa / Sicut qui bonum facit aut propter retribucionem regni celestis facit aut propter.

viii

Fiduciam pene / Interrogo ergo te infidelis propter quod facit bonum propter penam dicas / Sed non timet deum / Quid autem timeat deum ne peccet in opere qui non timet ne peccet in fide / Aut sit penam male credere quam male agere / propter retribucionem dicas / Sed non sperat in deum qui non curat errorem emendare credit. Aut vere ad sit melius bene dicere credere quam bene agere / Quomodo fides sine operibus aliquid est / et si mortua est / opus autem sine fide nichil est / Aut quomodo ergo facit bonum ut videatur ab hominibus et laudetur et id bonum illius malum est / Cum enim sub hoc potest homo bonum facere in hoc mihi credibile erit ut infidelis faciat bonum propter hoc ipsum quod bonum facere bonum est / Nunc autem cum hodie in carne viventibus sit contrarium sit bonum facere / Sed difficile est et propter simplicitatem ut neque magni illi sancti perfecte potuerunt complere quod bonum est / Quomodo infidelis faciat bonum cum tanto laborat nullam ad spem retribucionis sub hoc seculo / Quis agonem suscipit sine premio tulosum unde palmam non sperat / Quomodo ergo sine dubio sperat aliquid / Ideo facit bonum quia illius voluntatis mercedem merces ab hominibus vanam gloriam. Nam multam dat virtutem homini ad laborandum cupiditas vane glorie. Et si tu indulgenciam possim dicere maiorem dat homini virtutem propter concupiscenciam glorie vane quam fidelibus spes regni celestis. Et sic est vero quia contra spem regni celestis adversatur carnis natura

C

Omnis arbor que non facit fructum bonum/ Prima est mala arbor que non facit iusticiam/ Sed non bonam nec ad finem sufficientem/ Nam quando propter deum facit iusticiam deus illam facit/ Item autem propter vanam gloriam facit bonum dyabolus illud facit/ Et ideo dyabolus delectatur in eo falsos ergo christianos quos deus in ignem mittendos permittit/ quando tu putas participes glorie eterne/ Non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum celorum sed qui facit voluntatem patris mei/ falsos prophetas de quibus cavendum erat docuit non alios esse nisi falsos christianos et falsos christianorum predicatores bonis verbis manifeste demonstrat/ Gentiles enim aut Iudei profecto credunt non dicunt Christo domine domine/ Sed illi soli qui tam ex Iudeis quam ex gentilibus visi sunt quandoque credidisse in deum Christum/ Conversantes autem et predicantes contra voluntatem dei et Christi preceptum facti sunt tales predicatores/ Item quia falsos predicatores et veros ex fructibus eorum docuit discernendos/ Sed iam manifestius docet quid sint fructus quibus discernuntur probi doctores et reprobi/ Item enim tantummodo dicere de Christo domine domine et non facere voluntatem dei reprobi sunt/ Item autem dicere et facere voluntatem dei ipsi soli acceptabiles sunt/ Et que est voluntas dei ipse deus docet/ Hec est autem voluntas eius qui misit me ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam/ Ergo voluntate dei facere bonum hoc est credere in Christum/ Sicut et alibi Iudeis interrogantibus/ Quid faciemus ut operemur opera dei/ Respondit/ Hoc est opus dei ut credatis in eum quem ille misit/ Credulitatis autem sermo et ad confessionem respicit et ad actum/ Item ergo sit confiteri Christum quod docuit ipse/ Ille credit Christo/ Et quando sit conversatur quod ille mandavit ille credit Christo/ Item autem non sit confiteri quod docuit ille non credit/ Et quando sit non conversatur quod ille mandavit non credit Christo/ Credere autem Christo obedire est Christo/ Item autem non confitetur nec conversatur secundum verba eius/ ille nec obedit Christo nec credit/ Propterea tamen ille qui iste non intrabunt in regnum celorum/ Multi dicent michi in illa die domine domine/ Nonne in nomine tuo prophetavimus/ in qua die quando veniet in maiestate patris sui et fratres separavit eos ad invicem sicut pastor gregem suum/ quando iam nemo ausus est garrula contentione sermonum aut mendacia defendere aut contra dicere veritati/ Prima tunc invidia lis et vana gloria non desdeatur/ Sed plurima iudicum peritimetur/ In illa die quando non

viii

ad loquitur. Et opus absconditur
sicut in hoc tempore. Sed econtra
singulorum opera loquuntur et ora
tacebunt. quia non persona et munus
rogatur et consciencia non videtur
sed econtra consciencia discutitur et ipsa
confunditur dicente apostolo. Cogi-
tacionibus invicem accusantibus aut
etiam defendentibus in illa die
qua nemo accusat peccatores. Sed
omnes se accusant nec alter pro al-
tero intervenit. Et singuli ibi
timebunt quia in illo iudicio
non erunt testes adulatores ho-
mines sed angeli veraces non erunt
iudicantes personarum acceptores
homines. sed deus iudex iustus
qui reddet unicuique sed ope
secundum opera eius. quia ipse timencia
iudicium et angustias iudicii
vocem expressit dicens. Domine de-
Non enim se semel sufficit sibi
dicere domine. quia necessitas tu-
ris astringit. Domine in nomine
tuo prophetavimus. Considera quomodo
in nomine dicant non in spiritu quia
in nomine christi multi ambulant
qui non habent spiritum christi. Secundum tenendum
causa. Ideo non ex nomine est
cognoscendi sunt pravi sed de spiritu
christi quo sperant in nomine christi in
spiritu autem diaboli. Carnales sunt
diviatores. Sed sic distinguitur
quod diabolus multum verum dicat
sicut autem spiritus multum men-
titur. Confessum est autem et diabolo
multum dicere veritatem et
mendacium sunt vara veritate

commendat. Si autem quidquam diceret
vero nec ad temptaciones potentia proficit
seductio eius. Demonia eiciunt in
nomine christi habentes spiritum immundi.
magis autem non eiciunt sed eicere viden-
tur colludentibus sibi demonibus
ipsis et ideo semper eiciunt et nunquam
sanant. Semper autem ipsos demones
quasi castigati clamant et nunquam
quasi amentes recedunt. Et in no-
mine tuo virtutes magnas fecimus
faciunt et virtutes sed ea que dixi
inutilia et nociua sed inutilia
et vana. In omnibus ergo si est prop-
ter discernendi sunt fructus eorum
Si bona conversacio eorum est et vera
confessio. Si autem confessio conver-
sacioni non convenit aut conversa-
cio confessioni falsus est. Tunc lo-
quar illis quia nescio quid estis
Tunc vix tue sustinebo quia gra-
vem iram grandis dilacio precedere
debet et grandis mora iusticie
fiat ex iudicio dei et digno-
rem vindictam peccatorum. Sciendum
quia peccatores nescit deus quia
nec ipsi digni sunt ut cognoscantur
a deo. Sic enim et apostolus ait Co-
gnovit dominus qui sunt eius. non
quia ipsos non cognoscit. sed su-
os illos esse non cognoscit. Ideo
qui peccat non fuerit illius. Et
quomodo te deus cognoscat cum tu
deum cognoscere nolis. Sicut enim
omnes homines naturaliter cognoscunt
deum. non autem vident vere cogno-
scere. quia non digne colunt ip-
sum dominum. Sicut factura factorem
et hoc est secundum naturam quod cogno-
scere. Non autem secundum voluntatem

Dnica infra viii dt

Aug[ustinus]

Sic et deus naturaliter omnes cogno
scit sed non omnes videt vel cogno
scere quia non eos diligit quasi
factor factorum quando christus dominus fi
lios / et hoc est secundum naturam
cognoscere et non secundum voluntatem quia
omne malum alienum est a deo / In
trat autem christus non ut suam verita
tem commendet / sed ut illorum in
credulitatem contempnet / Non ni
si non iuravit christus mentitur / sed
ut illi amplius confundantur fir
mori risu / quia qui mendax est
inveniet putat dicere veritatem neque
apud deum / Sicut enim non secundum
qualitatem deceptus mentitur / sed propo
sito mendax est numquam desinit esse
mendax / neque post mortem / Nam
mors quamvis animam a corpore separet /
causam autem propositum non mutat / Unde
sic considera eos etiam post mor
tem mendaces Domine domine in nomine
tuo hoc et hoc fecimus nudius quae
faciebant ipsi apud se quia numquam
dilexerunt christum nec fecerunt vo
luntatem eius / sed putant se sic
in hoc seculo homines deceperunt / sic
et ibi deum fallere posse / Et ideo
etiam nunc dicit illis Discedite
a me qui operati estis iniquitatem /
sed qui operamini iniquitatem / quia
iniquum nec post mortem desinit esse
iniquum / quia et si peccare non pos
sunt tamen peccandi propositum tenent
Omnis qui audit verba hec et
facit ea frequenter innovavit / quia
homines aut passionibus fle[xi]
aut erroribus fracti aut persua
sionibus falsorum doctorum circumducti

Qui mendax est nec mendax (?) dicere veritatem putat

Iniqui post mortem non desinunt esse

relinquunt fidei veritatem et ad
mendacium falsitatis transmigrant
quasi si que habent unius simul perpe
tuitate intelligens et recordaremini
numquam de perditione talium homi
num stupeas / Quomodo enim permaneat
apud deum qui numquam stetit in
christo / aut quod illum teneat
veritas qui numquam tenuit veri
tatem / aut quod servat eum iusti
cia qui iusticiam non servavit
Omnis qui audit verba mea
hec et facit ea que verba que
superius dixit vult quicumque vult esse
verus christianus non solum non
occidat / sed ne irascatur sine
causa / Non solum non periuret
sed nec iuret / non solum fornicet
sed nec oculis concupiscat
Non solum percutiat sed nec repercussus
repercutiat / Non solum ut aliena
non tollat sed etiam rogantem di
mittat / Non solum suos diligat
amicos sed etiam inimicos / Elemosinas
non faciat coram hominibus / Ora
tionibus insistet intrans in cubi
culum suum / Ieiunia celebret
non cum tristicia / Non iudicet fratrem
suum peccantem sed sue infirmita
tis consideratione ignoscat / Non
det sanctum canibus nec margari
tas suas mittat ante porcos
petat / querat / pulset / et accipi
at / Attendat autem a falsis prophetis
Cum ergo talibus se edificaverit man
datis quod potest fieri ut aliquando
fractus temptacionibus cadet
aut etiam quod pessimis tempta
tionibus stabit / qui se in illius

viij

[I]usticie fundamento ligaverit / Quia
ista custodivit et credidit et culpa-
vit deum quia quod custodivit / Si-
militer illi spiritualis fortitudo diaboli
in quibus iustus christus non convincit
magis quam illorum predicatorum lauda-
dus est deus quam culpandus est
tamen soli penitentes qui precepta mandata
contempnunt / Similabo eum viro
sapienti / Non dixit estimabo
eum virum sapientem sed similabo
eum viro sapienti / ergo aliud est vir
qui similatur / aliud est cui similatur
ego qui similatur homo est cui autem
similatur christus est / Christus enim (Nota)
est sapiens vir qui edificavit
domum suam id est ecclesiam supra petram
id est supra fortitudinem fidei / Nam et
fortitudo fidei dicitur petra christiana
et omnis christianus petrus est dictus
ad quem dicit dominus autem christus Tu
es petrus et super hanc petram
edificabo ecclesiam meam et porte
inferi non prevalebunt ei / Insipiens
est vir stultus diabolus de quo
dicit Jeremias / Clamavit per-
dix et congregavit filios quos
non genuit / fecit divitias sed
non cum iudicio / in dimidio
dierum relinquet eas et in fine
eius erit stultus / Iste ergo diabolus
insipiens qui edificavit do-
mum suam supra arenam / Domus
enim eius autem omnes fuerunt
gentes / Sicut enim sciti sunt de-
cepti / Ita et semper domus sunt
inimici / Edificati autem sunt super
arenam id est super inconstitutam [illegible]

delitatis / Arena vocatur que per varias
ad idolorum culturas semper dispersa
est / Aut certe super arenam id est super
tales homines et infideles / Ideo
autem tales homines arena dicuntur
non terra quia terra quidem fructum facit
arena autem sterilis manet / Deinde (Aug)
de quia terra quidem unita est / et in
semetipsam constructa / Arene autem
grana que conveniunt / sed veniet ad
ventum admittet / Sic sunt et omnes
homines infideles qui sunt sub
diabolo quia sunt uniti / nec unum
sapiunt / sed per diversas sunt opiniones
dispersi et alius quidem dicit sic /
alius autem sic / Sicut dogmata philosophorum
quos docent que sunt contraria
sibi semper / et quia perfidia hereticorum
qui invicem sapiunt contraria / Sed quot
sunt tot sectas habent / Propterea quod are-
ne assimilatur diaboli omnis perfidus /
Proprietas autem dei non solum non
convincitur terre / que quamvis com-
pacta sit / tamen solubilis est / Sed est
sicut lapis constitutus et indissolu-
bilis / Terra quia diaboli perfidia
immutabilis est / sicut arena dei
[illegible] vocatus pena electi /
Pluvia autem est doctrina / quia sicut
pluvia irrigat terram ut proferat
fructum / Sic doctrina irrigat hominem
ut iustitiam operetur / Sicut dicit
dominus per Ysaiam de tollenda a
Iudeis doctrina / Et mandabo
nubibus ne pluant
super eam pluviam / Nubes enim dicuntur
prophete et apostoli / quia sicut nubes
baiulant pluviam et effundunt

C.

super terram. Dicit propheta et apostolus
accipiunt eam et effundunt illud
super irrationabilem terram. Sicut autem
nubes que a spiritu sancto concita-
ntur et sunt nubes que a spiritu
aeris portantur. Sicut propheta dicit
Tenebrosa aqua in nubibus
Nubes aeris. Nubes enim que a spiritu
sancto concitantur candidam baiulant
aquam id est veram et sanctam doctrinam
Que autem a spiritu portantur aeris te-
nebrosam baiulant aquam id est falsam
et impiam doctrinam. que non il-
luminat sed tenebrescere facit men-
tes eorum qui susceperint eam. Ven-
ti autem ex parte quidem mala demoni-
aci spiritus qui contra precordia hominum
flant. Ex parte enim bona spiritus
administratorii vel angeli qui
invisibiliter in spiritibus hominum operantur
et adducunt ad bona. Et re vera in-
de proprietate venti pluvie commune
commollire et solvere. Ventorum autem
ad contrarie urgere. Sic ergo impio-
rum nubes false sunt doctrina
persuasionibus commolliunt homines
et blandimentis et persuasionibus
solvunt. Diabolus autem intrat in
corda quasi ventus urget ad con-
sentiendum inducens eorum volun-
tatem ad peccata compellit. Sic et in
parte bona sancte nubes doctrinam
iustitie persuadent hominibus
et rationabiliter persuadent ut pla-
ceant. Spiritus autem sanctus vel ange-
li quasi quidam venti ~~fructus~~
operantes in cordibus fructum
homines acquiescant veritati. Sicut
enim non est possibile ut ex sola
pluvia fructificet terra nisi
flaverit super eam ventus. Sic
non est possibile ut sola doctrina
corrigat homines nisi cooperetur sanctus
spiritus sanctus in cordibus ipsorum
Flumina vero spiritu pleni et in
verbositate instructi. Carnales
sunt pharisei [illegible] dogmatum
oratores grammatici ceterique sa-
pientes non secundum deum de quorum
ventre non fluent aque vive
flumina sed inundantes doctrine.
Ex parte autem bona e contra docto-
res ceterique sapientes secundum de-
um de quorum ventre fluent fla-
mina aque vive. Sicut etiam ergo
qui vir sapiens edificat super pe-
tram edificant neque plurima
inundationes doctrine corrumpunt
neque diabolus impellit neque
violentorum fluminum impetus
commovet illam et si humiliatur
etiam propter temptationem tamen permane-
nt per fidem christi. Sic est
contrarium quod quidem de celo
cadant. Illa enim similitudinem eorum
fuerunt. Sicut enim non omnes
qui sunt ex israel hii sunt israhe-
lite. Sic non omnes qui christiani di-
cuntur etiam christiani sunt. Per nature
enim opera aspicienda sunt non
nomina. Dicit enim apostolus Cogno-
vit enim dominus qui sunt eius
et discedat ab iniquitate omnis
qui invocat nomen domini. Ergo
qui discedit ab iniquitate

Nubes

Multi de celo cadunt

Ille est xpus. Non qui continue
vocat nomen xpi. Isti enim tales
non super fidei petram erant edifi
cati. Sicut superius ostendimus. Ad[illegible]
suam domum autem quam edificavit
stultus super arenam, i. aduersus
gentiles et omnes impios qui
sunt diaboli domus. Descendit plu
via, i. contrariis doctrina prophetarum
et apostolorum contra eos. Descende
runt venti, i. spiritus spirituales aut
angeli qui invisibiliter operantes
homines ad fidem contrarius in
clinat. Venerunt flumina, i. qua
tuor evangeliste aut ceteri sapientes
et impegerunt in domum illam
et sic cecidit. Domus diaboli spiritu
alibus instrumentis et erecta est
domus xpi. Et ne mireris quia
gentes venientes ad pedes
cecidisse dicuntur. Ceciderunt n.
diabolo in surgente xpo. Ecce in
omnibus hiis quod diu ambulat in pec
catis diabolo stetit, xpo autem iac
uit. Cum autem conversi sunt ad iusti
ciam diabolo cadit, xpus autem sur
git. Dicit enim apostolus de homi
nibus liberatis a xpo. Ascendens
in altum captivam duxit captivi
tatem. Item dicit quod dum fortis
armatus custodit atrium suum
in pace sunt omnia illius. Sed ad
veniente fortiore diripuit vasa il
lius, videlicet omnes impios
de quibus edificata sunt diaboli

domus. Si ergo quantum ad diabolum
attinet ad libertatem fidei sunt re
versi si direpti dicuntur. Si xpum
similiter et cecidisse dicuntur quantum ad
statum suum priorem in quo surrexe
runt in fide. Et facta est rui
na eius magna. Talis videlicet
in toto orbe destructis mendaci
ciis in tota terra reductis erro
ribus solutis quia totus mun
dus diabolo cecidit. Xpo autem sur
rexit. Sic ergo domum quam stultus
edificaverat super arenam sapiens,
Rex spiritualibus armis fortiore suo
rum destruxit. Domum autem quam
sapiens, i. xpus edificaverat supra
petram, i. xpum. Omnis enim audit
verba xpi et facit ea. Ipse est
qui edificat se super petram xpum.
Xpus enim mansuetudo est. Qui
edificat se in caritate edificat
se super xpum. Xpus enim caritas.
Item edificat se in iustitia edi
ficat se super iustitiam xpum. Xpus
enim iustitia est. Et in quatuor spe
ciebus edificavit se super petram
xpum se edificasse videtur, quia
omne bonum xpus est. Nullus autem
est xpo quam sic etiam xpi
edificata super petram nulla eam
adversitas dirumpere potest. Et dicat
cum paulo. Quis nos separabit
a caritate xpi? Tribulatio an an
gustia. Sic stulto diabolo similis
est omnis homo qui se edificat
super arenam. Super arenam autem

Hic edificat qui audit verba christi et non
audit ea / Verba enim que non con
uertuntur ad opus arena sunt fri
gilis / Sicut enim grana arene
non conueniunt in unum neque adherent
inuicem / Sic verba que audiuntur
et non conduntur ad unam massam
per opus separata sunt et dispersa /
Ideo assimilantur arene que nun
quam cum semetipsa coniungitur Er
go super arenam edificat se omnis
christianus qui ex auditu solo verbum
credit in christum et non per opera bona
confirmat se in christo Sed et qui fa
cit opera mala super arenam edifi
cat Arena enim omnis malicia
de qua diximus supra / Et qui cum
hominibus infidelibus instruit se super
arenam edificat / Similis est stulto
diabolo / quia sicut diaboli domus
istoria fidelia est a christo destructa est per
opera ministrorum eius et gradium /
Sic et ille hodie aut cras destru
uendus est per opera ministrorum eius
vel demonum vel hominum impio
rum / Et hii tales sunt quos ca
dem de ecclesia significat super
eos qui non se edificauerunt super pe
tram / Sed magis super arenam Et
cit ruina eius magna quia ma
gna / Sicut enim domus que habet
validum fundamentum / Si pars
aliqua parietis vel tecti ca
derit ruina eius magna non
est / quia potest fieri ut iterum repa
retur / Si autem fundamentum eius
fuit passum aliquid tunc est
ruina eius magna quia ad
venit deorsum / Sic et christianus
si fornicatus fuit aut adulte
ratus aut homicidium fecit / cadit
quidem tamen ruina ~~est~~ magna non
est / quia potest iterum ad penitenciam
surgere sicut Dauid / Si autem de
fundamento fidei aliquid fuerit
fissus id est puaricatus fuit et ad
gentiles et ad hereticos transien
tus est ruina eius magna /
quia totus funditus ruit Et
factum est cum consumasset ihesus verba
hec admirabantur turbe super
doctrina eius / Placuit vacilla
bilis hominis intellectus eun
dem generat / Similiter autem admi
racionem / Magnum enim laudare
non possunt hec admirantur ad
imitacionem eorum magis ad ex
emplum pertinebat qui ad fidem
ipsorum / Non enim ideo mirabantur
quasi credentes in christum / Sed quasi
irreprehensibiles audientes sermo
nes / Si autem credentes essent in
christum quam mirarentur sicut potentes
credentes / Nam omne dictum aut
factum illud mouet ad miraculum
quod separat scientis aut dicen
tis personam / Verbi gratia Si homo
aliquid tale dicat quod excedit
naturam mensure eius quamuis
aut magnum sit quod deus di
cit aut facit tamen minus est
quam dei persona / Ideo quicquid
a deo factum vel dictum audi
mus non admiremur quia omnia minora

sit quam dei potencia / Tamen audiebat populus cum silencio et gravitate et admirans persistebat in verbis ipsius / tamen admiracio et si ipsa non est ex fide tamen initiacio est ad fidem / Nam qui admiratur de eius doctrine / quamvis adhuc non credit tamen iam in ipso sinonimem credulitatis consistit ut credat / Turbe enim que mirabantur i. populus quilibet non erant ibi pharisei aut principes populi aut sacerdotes qui solent non discendi studio audire / sed contradicendi / non ut aliquid salutis acquirant / sed aliquid calumpnie inveniant / Et ideo simpliciter audiebat populus simplex / Si autem aliqui eorum fuissent sub dubio silencium et gravitatem populi sicut consueti fuerant contradictionibus suis conturbassent / quia ubi maior studium / illic malicia fortior / Tunc autem festinavit esse prior difficile contentus est esse secundus / Erat enim docens eos sicut potestatem habens / Unus doctor sicut unus est Aucto[r] legis quia neque super legem addere potest aliquid de suo sensu neque subtrahere aliquid secundum suum intellectum / Sed hoc tamen predicat quod habet in lege nec enim potest lex detrahere . quod scriptura dicat / Sicut enim ait Salomon Ne addas ad verba dei neque subtrahas / Unde Qui autem hoc ausus est facere / se sapienciorem putat esse quam deum / et incipit falsus esse testis / quia illud dicit quod nec auris audivit nec oculus vidit / Christus autem dominus est legis / et subtrahere potest de lege quod propter necessitatem temporis iussit ut puta propter duriciam cordis / Ideo iussum fuerat dare libellum repudii Unde illud per potestatem domini subduxit dicens / Quod deus coniunxit homo non separet / Item et adducit quod propter infirmitatem hominum minus fuerat iussum ut puta antiquis dictum est / Non occides / Ego autem dico / Non irascaris ideo non mirabantur / quia non quasi servus legis sub potestate constitutus illud docebat quod fuerat iussum / Sed quia dominus legis et habens potestatem sua auctoritate addebat super quod fuerat dictum dicens antiquis dictum est hoc / Ego autem dico hoc quod sequitur C. viii

Cum descendisset de monte secute sunt eum turbe multe / Unde quia supra montem discipuli tamen dicuntur ascendisse ad ipsum Descendente autem eo de monte secute sunt eum turbe / quia in montis cacumine est fastidium / tamen in ecclesie communi apparare turbe populo non pri

Vel peccatis gravate vel curis mundialibus onerate, nec post dominum imitatione Christi nec sublimes audire sermones qui dicuntur in monte | Sed soli discipuli qui a passionibus viciorum liberi sunt, qui curis mundialibus onerati sunt | non propter ea quasi liberi et expediti ad dominum accedere post fieri imitatores eius in omnibus ut sublimiores sermones eius possint audire | At ubi descendit ad humilia de altitudine pietatis propter infirmitatem hominum sequi eum non poterant super montem | Tunc secute sunt eum turbe multe. Ecce leprosus. Sciendum quod lucas quidem et marcus statim in primis ponunt demoniacum curatum | In secundo autem loco mulierem curari infirmitate febrium liberatam | Ista videlicet ratione quod maior est cura de salute anime quam carnis | Primum quidem quia dignior est anima quam caro | anima enim sine carne vivere potest | caro autem sine anima vivere non potest | Secundo autem quia in omni peccato prius anima peccat quam caro | Nam nisi prius anima sunt contacta numquam caro peccare potest | Caro quidem concupiscit prius anima velle potest | peccare autem non potest | nisi anima consenserit quia caro in potestate anime est | Non anima in potestate carnis | Ideo ergo necessarium fuit ut anima que prius ceciderat ante resurgeret | Deinde

Caro peccare sine anima

S

Anima liberata a potestate diaboli carnem suam liberare potest a peccato | Caro autem sanata ab infirmitate animam liberare non potest a peccato sed magis eam erudit | quia incolumitas carnis semper impingit iusticie disciplinam | Sed autem Matheus statim leprosum ponit mundatum in misterio carnis | Quod ergo preterit ratione quam alii ex ordine tetigerunt modo | secundum ordinem eam exposuit | pro eo enim quod illi posuerunt demoniacum curatum in misterio anime | Iste propter salutem anime posuit Christum docentem in monte quod alii non posuerunt | Nam sicut effugato immundo spiritu liberatur anima de potestate peccati quod fit per suggestionem per diaboli | Ita et verbum doctrine solvit operationem diaboli et animam liberat ab errore | ceterum quod peccata que diabolo suggerente nascuntur quia per solum ille diabolus patitur anime corporis separatur ab eo | Sed cetera omnia que fiunt diaboli voluntate penitus separabitur ab eo | Leprosum autem ponit de misterio carnis sanatum | Lepra enim passio est carnis | Sed ne forte diceret aliquis apud se | verba quidem magna et terribilia sed opera nulla | Dicere grandia non est mirum | facere melius est | Ideo excitavit leprosum ut mundato illius miraculo precedentibus verbis auctoritatem prestaret ut de verbis

Curacio leprosi vel demoniaci

mirabilis & mirabilior erit in
ope. Ecce leprosus. Quasi id patri
descendenti illi occurrat / Ne for
te et ideo descendit ut leprosu
mundaret / lepra enim est peccatum
maculans animam nostram / Ideo
ergo dominus de altitudine celi qua
si de excelso monte descendit /
ut lepram peccatorum nostrorum mundaret /
Quare putas iste inter ceteros
non ascendit in montem ut au
diret sermones divinos quia le
pra erat gravatus et peccatorum ba
iulans pondus sursum ascende
re non valebat / Aut non audisti prophe
tam dicentem quod leves debeant
esse qui ad ecclesiasticam montem asce
dunt / quis inquit ascendit in mon
tem domini aut quis stabit in loco
sancto eius / Innocens manibus
et mundo corde / Quicumque ergo in malo
ambulat non potest in altitudinem
ascendere que mons dei ap
pellatur nec audire spiritualem doc
trinam / et si venit / corpore quidem
venit / animo autem non descendit /
Quia autem cum pravo corde non ve
nit / nec illi prodest / quia corpore
non venit / et si audit spiritua
lem doctrinam non intelligit
quia sensus eius carnalium vitiorum
lepra corruptus est / Non enim
bonarum rerum potest sentire saporem
quamdiu delectatur in malis / quamdiu
enim delectatur enim in malum non
potest enim delectare bonum / Tunc
autem incipit ei placere bonum /
cum ei per displicere malum. Re
mens adorabat eum / Ordo perfectus
est fides et confessio sicut apostolus
ait / Corde creditur ad iustitiam /
autem confessio fit ad salutem / Et
et leprosus opus adorans
impleuit confessionis autem in
verbis / Domine si vis potes
me mundare / Non illum petebat
quasi artificem hominem / Sed ado
rabat quasi deum spiritualem medico
spiritualem afferebat mercedem /
Nam omnis medici petunt / Iste
autem solus oratione placat / Vere
enim nunc est dignius quod offe
ras deo quam orationem fidelem / Quia
quod enim obtulerimus de suis / ora
autem de nobis / Domine si vis
potes me mundare / Non de vo
luntate Christi ad omne bonum parata
dubitat dicens / Si vis / Sic
enim dubietatis esset si de iudi
cio voluntatis eius / Christus
enim cum sit bonus curatus non
vult privare et si rogetur / Non
omnibus expedit corporalis inte
gritas quam ergo nesciebat utrum
expediret ei curatio illa / Ideo
ambigebat de voluntate ipsius
quanvis eam ad omne bonum paratam
credebat / Nam credere quod omnis
dei bonus est fidelis / Scire autem
iudicium eius non est hominis
nec fidelis cum constet nec ipsum
apostolum potuisse eam dominum ter
rogasset ut discederet ab eo ille
stimulus carnis angelus sa
thane qui datus ei fuerat /

Quomodo fides deo accepti et offenda

Ut non contolletur propterquod
dictum est ei / Sufficit tibi gratia
mea / Nam virtus in infirmitate per
ficitur / ac si diceret / Credo quod bo
num est / vis / Quod autem si vis /
non bonum est quod desidero / Hoc
autem plane non dubito / quoniam si
cut bonus est et tuus / Huic ergo ser
moni non dubitanti eum ostendit
de gratia eius / Sed ignorantem
iudicia illius eius / Et extendens
manum suam tetigit eum / Quia
in lege erat preceptum ut qui tan
geret lepram immundus esset usque
ad vesperam / Tetigit lepram
non quasi sub iure legis sed quasi
dominus / Nam lex legislatori
subdita est non legislator le
gi / Christus ergo soluit legem / Verum
quamdiu legis soluit / expositum autem
eius non soluit / sed magis ad
didit illi dignitatem / Si enim lex
facere potuisset ut lepra non sor
didaret tangentem nunquam iussisset
homines / ut non tangerent lepram /
Ideo ergo iussit non tangere lepram
quia non potuit facere ut lepra
non sordidaret tangentem / Iste
ergo quia tangens lepram non
est / non egit contra legem / Sed am
plius fecit quod lex iubebat /
quia non solum sordidatus non
est a lepra / sed adhuc ipse le
pram mundavit / Nec est credibile
ut dicatur sordidatum esse a lepra
qui ipsam lepram mundavit / Lex

enim non ideo prohibuit tangere lepram
ut ne leprosi salvarentur / sed ut
ne tangentes contaminati lepram
lepra contaminarent / Iste ergo qui
tangens contaminatus non est sed
adhuc mundavit fecit amplius
quam mandavit lex / Tetigit ergo le
pram et legis veram soluit ut
iam non lepra corporalis sed le
pra anime fugiatur / Nam infirmi
tas corporis amplectenda est non
odienda / quia infirmitas cor
poris non est in nostra potestate
ut autem veniat super nos aut re
cedat a nobis / Infirmitas autem
anime in nostra est voluntate ut
autem non veniat super nos aut re
cedat a nobis / Infirmitas vero
anime non tenet nos / sed tene
tur a nobis resistitur legem non iu
stitia legis / Non illam quam
in corde hominibus creando con
scripsit / sed quam dictavit in
libro ad populum incredulum iudeo
rum / non illam de qua dictum
est lex domini irreprehensibilis
est convertens animas / sed illam
de qua dictum est lex enim iram
operatur / ubi autem non est lex nec
prevaricatio / Quia enim digna erat
sinagoga quod meruerit peccata /
multo placatus restituit quod
gratus dictavit / Nam si lex
sublata non fuisset numquam spiri
tualis leprosus salvaretur / quia
omnis qui sine lege vivit le
prosus est / Volo mundare et con
festim mundata est lepra eius

viii

Non ex primo tactu est lep(ra) recessura/
sed ex primo missa est ut curaret/
quia non Christus effugatorem lepre/
tetigit eum sed ut solveret legem
contrariam ad lepram/ alioquin suffici
ebat sermo tantum sed neque sermo
necessarius erat/ sed sola voluntas
ergo voluntas facta est Christi lep(ra)
sub conspectu autem Christi spectantes/
Nam si tactu eum curasset astan
tibus tamen expressum quod sue po
testatis / et in voluntate salvator est /
quod preceptum sanitatis emisit
dicit quod dicit Volo/ volunta
tis enim iudicium est respiciens
ad quod dixit Si vis quod
autem dixit Mundare potestatis est
preceptum pertinens ad illud quod
dixerat Tu me potes. Et autem
illud Vide neminem dixeris Sed
vade et ostende te sacerdoti et
offer munus quod precepit Moyses
in testimonium illis / Non
sic intellige quia hoc non
sed precepit in testimonium illis
Sed vade tu/ offer tu testimonium
illis / Non dixit vade ostende
te sacerdoti et neminem dixeris sed
primo neminem dixeris et vade
ostende te / Non enim sperneb(at)
illum tunc / Sed quidem non ostend(i)
se sacerdotibus ne forte si d(i)
tum ante mundaret de eo in
eo audirent sacerdotes et doctores
lepre Christi curam et mundi
tias ipsius eum de ipsa expellerent

quasi leprosum non recipientes
mundatum / Ideo iubet eum offerre
munera ut si postmodum vellent
eum expellere diceret eis munera
quasi a mundato accepistis et
quomodo quasi leprosum me expel
litis Si leprosus adhuc sum mu
nera accipere non debuistis quasi
a mundato / Si autem mundus factus
sum repellere non debetis quasi
leprosum / Tradidit aliter omnia opera
tionum Christi habent in se mysteria
dispositionum dei absconditarum Ideo
corporalia quidem operationum eius
quo et illorum fuerunt tunc et nunc
sunt nostra / Spiritualia autem forsitan
nostra tantummodo / Sequitur Hic leprosus
qui post sermonem huius doctrine confessus
quasi iam reparatus accessit ad cu
ram / In figura sunt populi iu
daici / Deorsum quidem consistentis
qui propheticis erat audientibus / Verbum
quod dictum est sincere sursum et cre
dentis et orantis et complecte
batur / Omnes enim qui verbum dei ado
rat existimans et ipsum dominum et con
templatur illud cordis affectu sine
dubio et verbum dei attingit quasi
eius / Et enim possibile est ut aliquis
que complectitur verbum/ non attingatur
a quibus quando ante te tetigit eum
verbum a lepra infidelitatis eum mun
davit/ secundum quod scriptum est / Et vos
mundi estis propter verbum quod locu
tus sum vobis / Et Petrus in
actibus apostolorum commendans in
quit corda eorum propter fidem /

Propter quod populus qui in
lege antiqua degenerat et gratiam
nondum erat expertus de pote
ntia quidem eius firmiter credidit
secundum tradicionem priorum suorum de
gracia autem dubitavit dicens / Si
vis potes me mundare / Quia lex
quidem potenciam dei sufficienter trade
bat graciam autem eius non satis
aperte expressit quod dominus et cognosce
tis potenciam Christi secundum legem quod
dederat adimplevit hoc et magis
gracie eius cognoscere dicens
Volo mundare et precepit ei ut
offerret ei munus sicut quod pre
cepit Moyses scilicet illa par
turturum / aut duos pullos
columbarum omnis iusticia in hiis
est duobus / in abstinentia rerum
malarum et in operacione rerum
bonarum / Et per turtures ergo mun
dus
populus ab infidelitate mundatus sen
titurem offerre deo in abstine
ntia rerum malarum / Quia casti
tas anime spiritualis est malorum
que non coeat cum spiritu alieno nec
inspiracionibus eius accipiat se
men nec generet opera similia
spiritu maligno / Per columbam
autem omne significat bonum na
scens ex caritate / quia caritas ge
nerat bonum opus / quam ergo proxi
mum suum diligit sicut se quicquid
eius bonum proximo suo subvenit /
sicut vult sibi ipsi / Qui ergo has
duas iusticias conplevit hoc
et ab omni malo se abstinens

quod est castitatis / et omne bo
num sustinens / quod est caritatis
manifestus efficitur / quod ille talis
ab infidelitatis lepra mundatus
est / Sic enim populus mundatus
et talia sacrificia offerens deo
factus est in testimonium contra incre
dulos / sacerdotes qui gloriantes
in lege legis repulerunt auctorem
predicante populum a peccatis quem
lex purificare non potuit / et tamen si
complectens finis omnium dei cordis
effectum / et tua medicina admodum atte
git omnium / qui diligentes se di
ligit / sicut dicit Salomon in proverbiis
Et ab omni te lepra infidelitatis
mundat / Qui autem mundaverit precipit
tibi ut sacerdotibus ostendas te
mundatum castigans corpus ab eo
consummacione operis mali / Et
expendens caritate tua ad eos
per opera bona ac si per hec sacrifi
cia a sacerdotibus cognoscentur
prima mundatus es non ex indultu te
ipsum faciente aliud quod pati non
vis / sed ad hunc faciente hoc
bonis quod tibi vis fieri / Si autem
harum iusticiarum sacrificium non ob
tulisti deo manifestus es hominibus
quia non es mundatus / sed adhuc
in peiori infidelitate manens
leprosus / Cum hec autem ingressus esset
in Capharnaum / Postquam dominus
populum docuit super montem / leprosum
autem sanat sub monte / Post hec
venit Capharnaum / in consilio
post Iudeorum mundacionem venit
ad gentes / Et ecce centurio

Par turturum aut duos pullos colu barum

quidam accessit ad eum rogans Ce
tu(r)io p(ri)mi fructus ex gentib(us) ad
cu(m) fidei comparato om(n)i Iudeo
ru(m) i(n)fidelitas est i(n)uicta / h(ic)
eni(m) xp(istu)m audiuit dicente(m) ne
q(ue) lep(ro)sum eu(m) i(n)udaret asp(er)exit /
Sed audiens t(ame)n sanitate(m) lep(ro)si
plus credidit q(uam) audiuit Ille
seip(su)m obtulit dicens / Si uis po
tes me mu(n)dare / fidei q(ui)d(em) simt
dicit s(e)d no(n) t(ame)n magne / q(ui)a ta
lia Helizeus uerba dei poterat
etia(m) ho(m)i(n)ib(us) s(an)c(t)is / q(ua)lis fuit
Helizeus / q(ui) lep(ro)sum i(n)mu(n)dum
i(n)unctis manib(us) s(ed) p(re)cepto Iste
aut(em) Centurio cui(us) p(ra)t(i)s eius
s(an)c(t)itate confessus e(st) / Sed ip(s)am
diuinitatis eius nat(u)ra(m) cognou(it) /
Non eni(m) q(ua)si corp(or)ale s(an)c(tu)m ro
gauit / s(ed) q(uod) deu(m) ubiq(ue) p(re)sentem
dicens / Dic u(er)bo et sanabit(ur)
puer meus / quasi q(ui) potest etia(m)
absentib(us) i(n)fi(r)mitatib(us) i(m)p(er)a
re / Erat eni(m) iste e(cc)l(esi)a de mu(n)
d(o) gentiu(m) futura(m) que i(n) le
gem ac p(ro)ph(et)ias legant de xp(ist)o
i(n) ip(su)m xp(istu)m mirabilia facientem
uiderunt / Sed u(er)itas legis q(ua)s
i(n) libris non legerat i(n) cor
de senserunt et xp(istu)m q(uem) ocu
lis q(ua)si (con)tue(ba)ntur mente u(i)
derunt / ~~Sed u(er)itatis legis q(ua)s~~
~~i(n) libris eius legant~~ / ostende
tes i(n) se q(uo)d sc(ri)pture ad p(er)
ueniu(n)t p(re)ceptoru(m) facte sunt no(n)
ad (con)tentate(m) s(an)c(t)oru(m) q(ui)a r(e)c(t)us

et fidelibus sc(ri)pture ne(n)te no(n) sunt
dicente ap(osto)lo / lex no(n) est posita
iusto s(ed) i(n)iusto / q(ui)a eni(m) a(n)i(m)us
iusticie ip(s)a natura e(st) ho(min)u(m) / Et
sc(ri)ptura i(n)fallibilis de deo cre
atura e(st) om(n)iu(m) reru(m) / q(ui)a i(n)mo cu(m)
tu(m) e(st) i(n) mu(n)do p(er) q(uo)d no(n) manifestis
sime ondit(ur) deus / Ideo elem(en)ta
o(mn)ia reru(m) i(n) hoc q(uo)d t(em)p(or)e admo
net homines de pena dei / In ista
aut(em) die i(n)dicio suo condempnabit /
Sciendu(m) est aut(em) q(uod) licet p(er) sacerdo
tes p(ro)uenit xp(ist)o a centurione ro
gatu(m) / Math(eus) aut(em) ab ip(s)o Centu
rione di(m)issas q(ui)d(em) sp(eci)e dispa(n)da
eni(m) expositionu(m) i(n)nui(t) aut(em) ex
positionis s(an)c(t)us est Ille eni(m) p(er)
sacerdotes exponens i(n)struu(m) demo(n)
strauit q(uod) om(ne)s petic(ion)es n(ost)ras p(er)
sacerdotes debet t(ra)nsmitti ad deu(m)
Iste aut(em) rem ip(s)a(m) exposuit / q(ui)a
et q(ui) p(er) sacerdotes rogat xp(istu)m
rete ip(s)e rogare uidetur / Et e(st)
aut(em) q(uod) et illis sacerdotibus int(er)
cedentibus accip(er)it / Et ip(s)u(m) ro
gauit p(ro)misit / i(n)manifestu(m) est q(ui)a
et illis no(n) p(ro)pt(er) p(er)sona(m) sacerdotu(m)
accip(er)it sed p(ro)pt(er) fidem ip(s)ius
Centurionis cui(us) scias q(uod) i(n) ou
causa no(n) intercedenti(s) i(n)uita s(e)d
humilis peteu(n)t(em) aspic(er)e fides / Pu
er meus paraliticus iacet in do
mo et male torq(ue)t(ur) / Primus p(ri)m
i(n)uenim(us) i(n) centurione humilitate(m)
aut fidem aut sapiam aut bo
nitatem / Humilitate q(ui)a uec i(n) domo

Au(ctoritas) p(ro)b(a)t(ur).

Christum suscipere dignum se estimavit
fidem autem quia credidit eum pos
se quod petiit / Sapientiam quia au
rum divinum lumen absconditum in a
gro terreno non acumine oculorum
sed mentis puritate nullo de
monstrante perspexit / Bonitatem autem
quia pro salute servi sic solli
cite festinabat / Non quasi do
minus pecunie servi salutis vel morte
illius Puto quod iste centurio
inter servum et dominum nullam differentiam
estimabat / Sciens quia etsi
dignitas in hoc seculo diversa
est inter illos tamen natura illis
equalis / Ideo magis honora
bat dei imaginem in hoc quam
captivitatis contempnabat con
servo / quod non deus secundum su
am iusticiam creando disposuit
sed propter peccatum hominum permittendo
suscepit / Si tu enim domine precium
dedisti pro servo deus spiritum sanctum
plantavit in eo / quanto ergo ma
ior est spiritus dei quam precium bonis
tanto magis est quod ametur
quam quod contempnatur in servo /
Vide ergo ne forte si tu propter preci
um tuum abusus illo fueris
sine timore dei deus exigat
propter spiritum sanctum racionem a te sine
misericordia / Audiant etiam et intelli
gant servi / Sunt enim duo que
quando inveniuntur in centurione propter
premiam / Est hic servum quod servi
tem in proximo propter sinceritatem /

Qualitas autem qualis erat puer ille
ut sic amaretur a domino / Id est. Dilec
tionem mensurari fidem servi / Nec
possibile est ut sine peccato precio more
bonorum tantum sibi dilectionem do
mini comparasset / Domino ergo servus
debet amorem propter communem natu
ram / Servo autem debet dominus sicut
timorem propter ordinacionem divinam / Et
in servis ipsius amatur a domino
et in domino ipsius timetur a servis
Et male torquetur / Et si non
satis male torquebatur tamen estima
bat dominus male illum torqueri
quia sic diligebat illum / Nam
omnis animus qui diligit et si
modice sine tediatus anxius
putat eum leve quam est / Vide autem
sapientiam centurionis et fidem in
dem quod non dixit veni et
salva eum / Sciens quia illic ad
stitutus in omni loco fuerat presens
Nam animus ipsius videbatur
esse in modo propter dispensacionem
carnis indutus tamen erat in ipso
secundum sapientiam deitatis / Sapien
tiam autem quod dixit vel hic testifica
tus fama eius / Sciebat enim quod
potens est ad faciendum sapiens
ad intelligendum / misericors ad
intelligendum exaudiendum / Ideo
infirmitatem tamen non exposuit
Remedium autem sanitatis vel potestate
misericordie eius dimisit / Nam
et in medico corporali necesse est tantum
passionem exprimere Remedium autem et
quo faciat ipse agnoscit / Sunt

Quare venit ad eum [illegible] vii causas

Jesus ego veniam et sanabo eum
propter multas causas cum non peteret
ut iret promittit se ire. Primum
quia ut comprobaret fidem eius. Secundo
ipsum videre voluit quod vidit. Nisi
enim ipse dixisset veniam et sanabo
eum nunquam ille vidisset. Non sum
dignus ut intres sub tectum meum
sed dic verbo et sanabitur puer meus.
Hoc enim consilio et chananea cla
mavit filia mea a demonio male
vexatur. Vidit quod non erat
factura. Non est bonum tollere pa
nem et dare canibus ad manducan
dum. Et illa provocata respondit
etiam domine. Nam et catelli edunt
de micis que cadunt de mensa do
minorum suorum. Sic et hic respon
dit quod nolebat ut quod vole
bat audiret. Tercio quia petivit cen
turionis causa pro servo quod ire promisit
ut nos doceat non magnos colere
et contempnere modicos et pauperes.
Sed pauperes et divites similiter
honorare. Si enim divitem honoras
propter personam illius honoras. Si
vero pauperem honoras propter personam Nota
Christi honoras. Propterea et cum quo
dam loco reguli postulante pro filio
non dixit ego veniam et curabo
eum. Sed quia vade filius tuus
vivit. Illic cum rogaretur ire nolu
it ne forte personam reguli vide
atur accipere. Hic autem non roga
tus ire promisit ne videatur humi
litatem servi contempnere. Illud
ergo contempsit quem dignitas
sublevabat reguli. Istum autem

Quare ergo rogatus ad regulum
venire noluit venire sed hic non rogatus
venit ad centurionem

Honoravit quem condicio humiliabat
servilis. Respondit autem centurio: Domine
non sum dignus ut intres sub tec
tum meum. Honorem tibi debeo pro bene
ficio tuo non iniuriam. Sufficiat michi
quod puerum meum sanabis ut quid eciam
iniuriam patiaris domine indigne.
Si autem in hunc mundum venisti multas
passus es. Et attolerabilius est inju
ria tua quam pateris illa propter omn
ium hominum salutem. Et quia et al
teram iniuriam patiaris introeun
do in domum propter hominis salutem.
Dic verbo et sanabitur puer meus.
Sciebat quia astant illi angeli et
invisibiliter ministrantes qui omne
verbum eius faciunt opus quod et si an
geli cessent. Etiam ipse infirmitates
et spiritus passionum preceptis eius vi
rtutibus expelluntur quia omnis sermo
eius verba eius virtus est. Nam
et ego homo sum sub potestate. Vide
quia misterium patris et filii in se
ipso suggerente deprimit. Quasi quod
non sufficiebat ad confessionem potestatis
Christi hoc solum dicere. Et ego homo
sum habens sub me milites. Et di
co huic vade et vadit et alteri ve
ni et venit. Tamen Christus habet sub se
angelos quibus eundi et redeun
di ponit preceptum. Quamvis ergo verum
sunt addere et hoc ego homo sum sub
potestate alterius tamen potestatem habeo
iubere eis qui sub me sunt. Sic et
tu quamvis sis sub potestate patris tamen
habes potestatem angelis tuis iu
bendi nec impedire iube in fidel[i]
bus propter quod ipse habes superiorem

minor

Nam et iuberis a patre quasi mi-
noris an angelis / iubes quasi maior
Sed forte dicat hereticus volens
ostendere patrem et filium unum vel
equalem Non est ita intelligendum
quod hic locutus Sed sic sub potestate
constitutus possum iubere eis qui
sub mea sunt potestate / quanto magis
tu qui sub nullius es potestate / potes
iubere eis quos habes in potestate
Sed hanc interpretacionem predictam non
recepit textus Non enim dixit si
ego homo in potestate Sed ita Et
ego homo sum sub potestate / non
comparacionis inter se et ipsum deum
faciat / sed racionem similitudinis interius
dixit Videns ergo quod gentilis
et rusticus miles / misterium veri-
tatis cognouit / et homines plurimi
qui scripturas portant in ore et
denegant veritatem / non quia in
scia obscena sunt ad mistica prius
da veritatis non omnes qui ea agno-
scunt / sed quia peruersa sunt corda
eorum / et non requiescit in eis
spiritus veritatis quia vera veritas fugit
ab eis / tam autem rectus est corde
ita ut requiescat in eo spiritus veri-
tatis non potest longe esse a veritate
Scriptum est enim In maliuolam ani-
mam non introibit spiritus sapientie
Dicet aliquis vos ergo omnes iusti
estis et rectos putatis vos esse in
veritate Non omnis qui peius est
sed multi sunt peiores in veritate fi-
dei / Et in erroribus quilibet
est rectus / Aliud est enim multos

Nunc gentilis [illegible] in scia recepit mala [illegible] aut [illegible] recepit

esse malos Aliud neminem esse bo-
num Nam enim quod sint mali quidam
bonum quidam homini est / Nam autem omnis
mali rei prauitas et de medio tri-
ti voluntarie nascitur nascitur super-
bia spiritualis autem voluntarius tri-
tium non generat Audiens autem
ihesus miratus est et sequentibus
se dixit In nullo tantam fidem
inveni in israel / Credidit andre-
as sed psignante Iohanne et di-
cente / Ecce agnus dei ecce qui
tollit peccata mundi / Credidit autem
et petrus sed cum te sibi de
andrea et dicente Inuenimus
messiam / Credidit et philippus
sed et legendo scripturas fient et
ipse ad nathanahel dixit Quem
scripsit moyses in lege et prophete
inuenimus ihesum a nazareth / Et post
a nathanahel cum si audisset a xpo
cum esses sub arbore fici vidi te /
quomodo respondisset Rabi tu es
filius dei Tu es rex israel prius
signum diuinitatis accepit et sic con-
fessionem fidei obtulit / Nunc autem
si sunt alii fideliores illius putatis
quam apostolos Ista testimonia xpi
intelligendum est quod unumquodque
bonum hominis secundum qualitatem
illius persone laudat / Exempli gratia
si rusticus aliquod verbum sa-
piens loquitur plus multo amplius
plus sapientius in modico sermone
sapientie / Et sic tanto plus lauda-
tur in modico quam in magno plus

peius

xx

Amen dico rusticum aliquid sapien
tem magnum est / Preterea ante dicta
sapientem non est mirum aut si
puer aliquid astute loquatur dicat
tamen sapiens est puer iste / Si autem
perfectus sapienter loquitur non lau
datur quasi sapiens / non quia
puer plus sapit quam sapiens /
vel perfectus / sed quantum ad compa
tionem etatis sue sapientior vi
detur esse quam ille perfectus / Sic
et in centurione dictum est / Amen
lo tantam fidem in israel / non quia
nec apostoli tantam fidem habuerunt
Explicit prima pars / Ubi notandum
quod hec prima pars huius voluminis
non est integra deficit enim ab hoc
loco Non inveni tantam fidem in
israhel

Quantum quamquam gratiarum
et utile sit bonum
ecclesiastice pacis quam
flagranti et solici
to amore querendum
est exponam ut quisque inductor
exponere possit / legite inquit
fidelissimi fratres / hortor legite
ut nobiscum corpore absens effi
ciar / in christo nobiscum presens in fide
Incipiam ergo exponere bona de bono
presequar quod dicat evangelium / Et
factum est cum consumasset ihesus hos
sermones / quos istos quos super
primus est locutus / Quod dicam de
huiusmodi mortiferis cur hanc passio
num super pectus apostolorum zeli scin
tilla ceciderat et mediam quandoque

Iam tunc conflabat / Sed dominus quandoque
de longe sensit in calore vapore
tecto per humilitatis doctrinam quasi
cum aliquo risono tinnitum largis
simo prius quam attenderetur restrinxit
dicens / Amen dico vobis nisi con
uersi fueritis et efficiamini sicut
pueri non intrabitis in regnum
celorum / Et illos sollicitos tunc
reddidit et totum mundum de pericu
lo eiusdem incendii liberavit / Et
illi quod leviter torrens fuit / hos
autem fortis fumus multi et inmon
tane mundie eorum occasio / etiam
innuendo humilitatis refrigerium in
troduxit / hos ergo sermones cum con
summasset ihesus transtulit se de iu
dea in galileam quia iustus dominus
omnium qui sic alios diligit quod nos ut
alios non contempnat / Nam sic
omnis illi dat gloriam quia dominus / sic
ille debet omnibus in mari quasi
servus / Nam si tenet unum teneat enim
honus iam non esset / possessor omni
horum quod aliquorum reliquit gali
leam et venit in galilee fines
Iudee / Galilea prius sua de qua
fuerat natus quia sol altius
ascendens reliquit oriente et venit
in Iudeam quia in occasum ubi fu
erat abiturus in parte passionis
occidens / ut item nobis alium die
nouiorem resurrectionis ostenderet ut
dicamus cum apostolo vetera transierunt
ecce facta sunt omnia nova / Et
secute sunt eum turbe multe quia
testimonia salutaris doctrine eius
quasi oves pastorem in manu
ipsius gentes et mitte percipiebat

aliquorum

nouiorem

cum quasi parvuli premi / et pege
longe proficiscentem / et quasi pater
proficiscens / bona pignora carita
tis illic reliquit / et egentibus
remedia sanitatis Et sanavit
eos illic Apparet quia pauci erant
populi sequentes eum etiam in fines
Judee / sed ne quis estimet iudeo
rum sicut erant detractores quod
ad commendationem opinionis et a
testimonia virtutis suarum iactantie
causa traheret secum multitudinem
infirmorum / Ideo sanavit eos et
dimisit eos maxime ad sufficientem
et ipsi ad gloriam et hominibus ad
salutem testimonia in loco suo
nascentia / Et accesserunt ad eum
pharisei temptantes et dicentes si
licet homini uxorem suam quacumque
ex causa dimittere / Viro casto
qualiscumque uxor bona videtur quia
perfecta caritas vitia non sentit / qui
uxorem diligit de solvendo matri
monio ~~lex requirit~~ legem non
cessitudinem nisi lex / Ubi autem de solven
do matrimonio lex requiritur illic iam
odium demonstratur / ubi odium invenitur
illic fornicacio esse cognoscitur / Quem
admodum si videas hominem assidue
actiones medicorum volentem exquiri
re statim intelligis quia infirmus
est / Sic et cum videas sive virum
sive mulierem de dimittendis cor
poribus sive viris legem interro
gantes cognosce quia vir ille
lascivus est / mulier illa meretrix

Nota bene pulc

Sic et iudei erant homines forni
carii et contaminati qui habentes
uxores hec non videbant / quia
illis non erat quasi iocunda pos
sessio castitatis sed quasi destru
ccio libidinis illic religate /
Nam in matrimonio minor castitatis
delectat / libido autem inmaculata quasi
coniugii colligata torquetur / Et
non sit novum quasi dicimus quod
castitas in matrimonio delectat / Nam
prima gradus est integrum castitatis
sincera virginitas / secundus autem
fidele coniugium / Ergo speciales
secunda virginitatis est matrimonii casta
dilectio / accesserunt ergo ad illum temp
tantes ut viderent si voluntatis
eorum adiutor esset / an castitatis
patronus / ut si quidem diceret quod
licet dimittere laudarent eum / Non at
non contradicerent ei / Sed hoc est
ipse temptare / Cum enim qui vere interro
gat quemadmodum audierit agnoscit
Si licet homini dimittere uxorem
suam quacumque ex causa / Effre
nata lascivia sciebat qui nul
la causa idoneam habebat contra
dimittendas uxores preter solam
turpitudinem / alias atque alias
superiungebat / Ideo timuerunt inter
rogare ex quibus causis ne seipsos
infra angustias clarum causarum
constringerent / Sed interrogaverunt
si ex omnibus causis licet / scientes
quia modum nescit libido sed
quanto magis operetur tanto magis

Nota

Sda castit

pulcre de matrimonio

attendit ergo homo ne cum tan-
libidinis carnis coniugium capit sibi
uxorem. Ille respondens ait illis:
Non legistis quia qui fecit hominem
ab initio masculum et feminam
fecit eos. Legistis quidem sed non
intellexistis. Facite quod legistis con-
sciam illorum ad testimonium il-
lorum provocat, sicut condat illis
quod non ideo interrogaret ut fir-
miter discant quod dubitant, sed
ut excusabiliter faciant quod inex-
cusabiliter peccant. Peccent ma-
sculum et feminam, non masculum
et multas feminas, ut cum ma-
sculo liceat multas feminas pos-
sidere, neque masculos et feminam
ut uni femine liceat multos viros
accipere, sed masculum et feminam
ut una femina nullum masculum
putet esse factum in seculo preter
virum, ut unus masculus nec ...
putet esse feminam in seculo preter
suam. Non enim duas aut tres
costas detulit de latere viri et
duas aut tres fecit mulieres.
Unde tu ergo tua uxor stetit apud
faciem sicut tunc eva ante adam,
quod dicas illi hoc nunc os de
ossibus meis. Nam et si vere
casta est illa mulier tamen non tua.
Si ergo non dicis non illam confir-
mes esse coniugem tuam. Si autem
dicis mentiris. Ergo deus
masculum et feminam ex uno creat
ut sint unum. Quae ergo de ceteris

viz vir et mulier non ex uno utero
nascantur sicut volatilia quedam
quia masculum deus et feminam
quidem creavit propter necessitatem filiorum
generandorum, tamen pro castitatis sint
amator et continencie auctor. Sed
illum tempus non servavit cum hominibus
ut si quidem homo vult nubere sim-
pliciter dispositione creationis humane
intelligat quod est vir vel uxor.
Si autem noluit nubere non habeat
necessitatem nubendi propter coniugium
necessitatis, ne forte videatur per suam
continenciam alterum perdere, cum nole-
bat esse cum continencia. Verum dicitur
post coniunctum matrimonium ne alter al-
tero nolente separet. Propterea requi-
runt prius et invenimus hoc propter quid
quia ex viro est uxor et ex eva
carne sunt ambo. Ergo non maior
caritas debet esse inter fratres et sorores
quia isti quidem ex eisdem parentibus
veniunt, illi autem ex diversis, sed hoc
magnum est minimus, quia fortior est
dei constitucio quam voluntas nature.
Non enim precepta nature subiecta sunt
sed natura preceptis obtemperat. Deinde Nimis pulchre
fratres licet ex uno nascuntur, tamen ideo
nascuntur ut diversas vias petant.
Vir autem et mulier licet ex diversis
nascantur, tamen ideo nascuntur ut in unum
conveniant. Ergo hii quamvis sint
ex uno tamen non ita sunt quasi
ex uno, quia ad hoc creati sunt
ut non sint unum. Illa autem quamvis
non sint ex uno tamen ita sunt quasi

ex uno / quia ad hoc creati sunt
ut sint unum / Vides ergo quia non se
ipsum loquitur ordo nature sed ordina
tionem dei ex tempore considerans / Sicut enim
est in herbis aut in arboribus hu
mor hoc est in hominibus amor / Si
cut herbe ex humore nascuntur / Sic ho
mines per amorem concipiuntur et augentur /
Humor quidem de radicibus ascendit
in herbam / De herba autem non redit
ad radices / sed sursum transmittit in
semen / Sic et caritas de parentibus
ascendit in filios / De filiis autem
non redit ad parentes / Ideo parentes
quidem diligunt / Sed non sic diligun
tur a filiis / Quia sicut herba non
deorsum sed sursum ad semen transmit
tit humorem / Sic et homo non ad paren
tes sed ad procreandos filios transmit
tit affectum / Et erunt duo in carne
una / Sicut qui spiritualiter se diligunt
multorum anime quasi una anima esse
dicuntur dicente scriptura / Multitudinis cre
dentium erat cor unum et anima una
Sic vir et uxor qui carnaliter se di
ligunt una caro esse dicuntur / Dicunt
illi / quid ergo moyses mandavit
dare libellum repudii et dimittere
Displicet peccatoribus doctrina iustitie
et fornicatoribus interpreta
tio iustitie castitatis / Sed contra
rationem quidem respondere non possunt /
respondere veritati tamen credere non ac
quiescunt / Quomodo ergo confugiunt se
ad patrocinium fieri sanctissimi moy
sis eius personam verebantur ad
et timebant contra doctrinam cristi

ut quia rationi contradicere non poterant
per auctoritatem validioris persone
destruerent / Ut dum moysen ir
reprehensibilem reprehendi timerent
veritatis interpretatio taceatur /
Sicut solent homines facere qui ma
lam causam habentes confugiunt
ad potentes homines / Ut si per iustici
am non possunt vincant per personam /
Tamquam si ita invidiose respon
deant / Quid ergo moyses precepit
in lege / qui fuit quasi visibilis
lingua invisibilis dei qui in
corruptibilem gloriam corruptibili
bus oculis vidit et testimonium
deitatis involutum insipientes
portavit ad populum / Tu ergo vilis
simi fabri lignarii filius quid
destruis quod ille constituit /
Sicut filius dei es sicut dicis
quasi confirmans construe tamen / Si
homo es similis nostri quare tu
reprehendis auctorem / Si malum
est quod precepit / Si bonum est quare
destruis / Ait autem illis moy
ses propter duritiam cordis vestri
permisit vobis dimittere uxores ve
stras / frequenter vobis moyses pro
duritia vestra iniustitiam quam iusti
tiam precepit / Ut in heremo deo ho
stias offerre / Et quod dicit propheta
Non accipiam de domo tua vitu
los neque de gregibus tuis hircos /
Sed quia patres egressi erant de
egipto tamen cum ad[illegible] / Nam totam
egiptum totam in moribus baiulabant

Videns ergo moyses propter dilectionem carnalem eorum studia sacrificiorum eorum eos esse inclinatos / si mandasset eis a sacrificiis deo recedere non fuerat audiendus / quia animo nondum passe meditamento momentaneo non trahi / iussit eos sacrificare quidem / sed iam non demonibus sicut in egipto / sed deo vivo / Similiter malum permisit ne totum perderet bonum / hac ratione permisit vos dare libellum repudii quia melius iudicabit permittente deo lege matrimonia solvi / quam odio compellente homicidium fieri / permisit vobis mala facere ne faceretis peiora / Ergo hoc vobis permittendo non vobis iusticiam dei demonstravit sed a peccato abstulit culpam peccandi / sicut quamvis secundum legem a gentilibus nobis peccatum nostrum esse non videbatur esse peccatum / corrupciti si quis videatur habere sermonem qui fruatur et melius se considerandus dominus quod si contrarius sibi sermo madere tamen obstinate ille efficit / manducet illa que sunt bibat / contemnit velit sed publice bibat ut homo quidem quis bibit sit servus nondum bonum sunt paulatim discat obedire preceptus / Sic permissum est dare repudium malum quidem sed licitum / hac racione et apostolus preceperunt et alias audire

nuptias propter mundiciam hominum nam per quod accipere secundum preceptum apostoli est / cum ante veritatis racione vere fornicacio est / Sed dum permittente deo publice et licenter committitur fit honesta fornicacio / Propterea bene dixit quia moyses hoc permisit non precepit / aliud est precipere aliud permittere / quod enim precipimus semper placet / quod autem permittimus nolentes precipimus / quia malam hominum voluntatem ad plenum prohibere non possumus / Quare dico vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam excepta causa fornicationis mechatur / Omnis res per quas causas nascitur per ipsas absolvitur / matrimonium enim non facit coitus sed voluntas / et ideo non illud solvit separacio corporis sed separacio voluntatis / Ideo qui dimittit coniugem suam et aliam non accipit adhuc maritus est / Nam et si corpore iam separatus est tamen adhuc voluntate coniunctus est / Cum ergo aliam accipit tunc plene dimittit / Mechatur qui aliam ducit / Sicut autem crudelis est et iniquus qui castam dimittit / Sic lascivus est et iniustus qui retinet meretricem / Nam patronus turpitudinis est qui crimen celat uxoris / Ymitatores ergo debemus esse dei ut sicut ille agit in ecclesia / Sic nos agamus in coniuge / Ille autem quamdiu delinquet populum suum ad gentilitatem / vel heresim volvitur

Matrimonium non facit coitus sed voluntas

transiecit. Aliquis autem peccantem castigat.
Quod tu conmiserari non cessat dicit
propheta. Si dereliquerint filii eius
legem meam visitabo iniquitates
eorum. Misericordiam autem meam non
dispergam ab eis. Sic et vir mer-
cem quam dimittat. Aliquis autem ma-
le moderatam castiget et teneat.
Quod tribus modis. Primo dicendo
per deum. Si autem timor dei postposu-
erit comminando vel homines eru-
bescat. Si nec pudorem sentit fre-
quenter confusa. Faciat illud quod
precepit Salomon. Cor durum bacu-
lo percute. Ergo primum admone quia
in multis proficit doctrina iusticie. Se-
cundo confunde quia frequenter et
pudor frenum est peccatorum. Tertio
iustum est ut castiget quamvis ad il-
la que erubescere nescit ut libe-
aliud de galilea turbe in misterio ge-
tium secute dominum in fines iudee
ubi translate sunt iste gentes in fi-
nes transierunt iudee. Nec enim po-
tuissent transiri nisi relictis finibus
suis in fines transierunt Iudee.
Sicut scriptum est in Ysaia. Et veni-
ent omnes gentes et dicent Venite
ascendamus in montem domini et in do-
mum dei Iacob et annunciabit nobis
vias suas et ambulabimus in ea
et translate sunt gentes in finibus
Iudeorum ad confusionem ipsorum quia
gentes quidem et in aliena secute
sunt christum. Iudei autem in finibus
suis constituti temptaverunt et

repulerunt. Et in fornicationibus
suis corporalibus fornicationem suam
confessi sunt spiritualem dicentes
Si licet viro dimittere uxorem
suam quacumque ex causa. Quia quod
est ac castius quam corpore est la-
scivius. Hoc est non est deo fide-
lis quam uxori sue est perfidus.
Sicut enim nunc ex dimisso conscientiam
servat quam deo fidem non servat.
Sed alter aliquis est fornicationis
accusatus. Nam si conterum suum
prevaricatur lascivius, tum iam in eo
constitutus est ut prevaricetur. Si corrup-
tum persuasionis accesserit et illa
quidem per carnem interrogabant que
peccati miscebant secundum spiritum. Si licet
dimittere uxorem quacumque ex causa.
Christus autem contra quod facit eos ne-
sciebat dicens. Quicumque dimise-
rit uxorem suam nisi ob causam for-
nicationis et aliam duxerit dimiserit
mechatur. Sicut enim uxorem quando
quidem contra voluntatem viri agen-
tem dignum est repellere. Non autem
est iustum quando ad dignitatem vi-
ri nisi ob causam fornicationis.
Sic et ecclesia quomodocumque contra
voluntatem egerit christi. Abicere dignum
est. At non autem abicitur a christi com-
munitate christi nisi sola causa
transgressionis. Sicut enim si christus
primus dimisisset etiam iudeorum
suam ei subministrans notitiam sue
divinitatis ipse faciebat eam

adulteram cum deus exoneris / Cum
creatura racionabilis est subdita
deo creata sine deo non potest esse
Sic xpus eius sponsus suam sine diuinita
tis suis ministrante quia sinagoga
transibat ad ydola inconuisabilis
adultera reperta est propter quod repu
liat eam xpus non quacumque causa
Sed propter causam fornicacionis ipsius
quia ipsa solum relicto xpo diua
bo se commiscuit sed eciam confecit
et quo modo debeat / ab inicio
enim deus genuit xpm / Deinde
creauit homines racionale creaturam
angelorum et adam quam coniu
gem et potentem sustinere communi
vnius / Ideo clamat quod deus
coniunxit homo non separet et inde
tis quam modis hoc separat ~~coniungit~~
~~quod deus separat~~ quod deus co
niunxit / qui enim quod dixit aut
facit aliquid per quod scandalisati
homines recedunt homines a xpo
homo separat quod deus coniunxit
Sed et si ille nullus aliud faciat
hoc ipse cum homo potius a deo
recedat repellens spiritum eius a se
homo videtur separasse quod
deus coniunxit / Dicunt ei disci
puli Si ita est causa viri cum vxore
non expedit nubere / Audien
tes cogitabant apud se mulier
bona difficile inuenitur protesta
te salomone In mille quam
virum inueni et mulierem in hiis
omnibus non inueni / Cum
est cum mulier nisi adiutrice inimica

Ineffugabilis pena necessarium ma
lum naturalis temptacio desidera
bilis calamitas domesticum pe
riculum delectabile detrimentum mali
natura bono colore depicta
Ergo si dimittere illam peccatum
est / tenere autem vere tormentum est
necesse est igitur aut dimittentes
adulterium facias aut tenentes /
quottidianas pugnas et amari
tudines habeas / Ideo responde
runt / Si ita est viri causa cum vxore
non expedit nubere / Nunc dominus
non dixit / quia expedit sed magis
quis consentit / quia non expedit
sed infirmitate carnis accipiens
dixit / Non omnes capiunt verbum
istud sed quibus datum est / Non
dixit non omnes possunt sed non omnes
capiunt / omnis qui capere potest sed non
omnes tamen capere volunt / Palma proposita
est qui concupiscit gloriam non cogitat
de labore / nemo vinceret si omnes peri
culum pugne timerent / Ideo quod quidam
non possunt / et aspectu continencie cadere /
Non deus ita voluntate castitatis fieri
pugnatores / Si enim quidam in pugna
cadentes non exanimat ceteros
Sed dicens illis sic datum fuisse re
non applicant rem pugne sed bonorum
quanto magis nos cadentium neglige
ncie imputare debemus non difficul
tati voluntatis / quod autem dicit /
quibus datum est / Non habet signat
quod quibusdam datur quibusdam non
datur sed illud ostendit / quia nisi
auxilium gratie accipiamus nichil
ex nobis valemus / Cum autem

Valentes volentibus gratia non de
negatur quia ut enim dominus dicit
Petite et dabitur vobis querite et
invenietis pulsate et aperietur
vobis / Omnis enim qui petit accipit
et qui querit invenit et pulsanti ap
erietur Debet autem voluntas precedere
et sic sequitur gratia / Nam nec gratia sine
voluntate aliquid operatur nec volun-
tas sine gratia potest / Nam et terra non
germinat nisi pluvia fructificat
sine terra / Sunt eunuchi qui sic
nati sunt ex utero matris sue
et sunt eunuchi qui ab hominibus
sunt et sunt eunuchi qui seipsos
eunuchos fecerunt propter regnum celo
rum / Et tamen si aliquis dicat /
quid dicis domine si ex infirmitatibus tibi
contingit hora corporis non habere
continencie habebit mercedem non
semper / Sicut enim pretium sine volun
tate non facit opus / Ita iusticia ex
opere non confirmatur nisi et voluntas
affuerit / Multi enim corpore casti su
dent et adulterium voluntate co-
mittunt / Nisi enim voluntate sola
fornicacio consummaretur / Nunquam diceret
dominus qui viderit mulierem ad con
cupiscendum eam mechatus est eam
in corde suo / Ergo voluntas sine
opere frequenter peccat / Ita et gloriosa
continencia non cum transgreditur vel
propter necessitas debilitati corporis sed
quam complectitur voluntas sine propo
siti / Ideo dicit Sunt eunuchi qui
sic nascuntur ex utero matris /

Sunt qui ab hominibus fiunt sed
illos tenet necessitas / Sunt autem
ceterum trahit voluntas / Item alii
sic nascuntur a creacione sit quod
nascuntur / et sex digitos haben
tes aut quatuor aut similia / Si
enim deus sicut ab inicio constitu
it generaliter naturam / sic diminuitur
illam semper immutabiliter in ordine
suo permanere in oblivionem dedu
ceret coram hominibus operacio dei
Nam estimaret natura rerum ipsa
se regere ut preterita constituit deus
naturaliter ut in yeme frigora sit
calor autem in estu ut terra fructi
ficaret et pluvia descendat
de celo / Si hec sicut ab inicio
constituta sunt ita in suo statu
immutabiliter perseverarent / Nunquam cred
eret deus ab inicio constituisse et
de certo omnem naturam in sua
potestate voluisse et per hoc fieret
ut iam creatura necessarium non
haberet factorem / Ideo ergo natura re
rum convertit contra naturam suam ut
dum ut ipse deus nature opifex
quemadmodum recordat / Et semper ne
cessarius sit factor sue nature et
non solum semel sed quottidie
opera sua facere videatur / Propterea
in evangelio de ceco qui sic natus
fuerat dominus dicit / Neque hic
peccavit neque parentes eius sed
ut manifestentur opera dei / Non
solum simpliciter intelligendum est

Sicut inmulti putant ex toto sanato
dei potencia cognoscatur, quamvis deus
aliquid omnibus infirmitatibus sa
natus dei potencia cognoscitur /
sed ideo in illius persona hec dicit
quia contra regulam nature opus deus
intelligatur dum emendatur quatuor
Tunc oblati sunt ei pueri ut ma
nus imponeret eis et oraret Et
quando dominus de castitate faciebat
et beatos pronunciabat eunuchos
De gloria enim continencie domino
respondente atque dicente Sunt et qui
eunuchizant se propter regnum celo
rum / audientes quidam obtulerunt
ei infantes pueros de castita
te mundissimos putabant enim quod
dominus corpore tantum sinceros laudaret
non tantum voluntate nescientes / quia
dominus non illos beatificavit eunu
chos quos eunuchos prima
necessitas facit castos sed continencie
voluntas / Discipuli autem increpabant
eos Per hoc docta in malarum rerum
quia quod delectatur in bono ideo
difficile obliviscitur bonum Malum
autem quamquam audierit quod ira
tus in corde suo plantatum
Sic retinet semper Nam unusquisque potest ob
liviscere alius quod diligit nec
retinere quod odit / Ante enim in
dicto Christus accipiens puerum
dicebat Nisi facti fueritis sicut
iste non intrabitis in regnum
celorum / At ecce discipuli statim
obliti prioris innocencie increpabant
ad Christum pueros quasi indignos
accedere ad quorum similitudinem
ipsi fuerant invitati / Nam quis
meretur appropinquare Christo si repel
litur infancia simplex putabant
enim honore se facere Christo dampnum
facientes glorie eius / Nam quem
admodum dampnum est modico
si subtrahatur infirmi / Sic dampnum
est Christo non habere quos salvet
Sicut enim expectans clamantis
peccatores de quibus ipse manda
ueat quasi de indignis in cari
tate clamancium nec minus
tum sit de adventu eorum gaudebit
Sicut dicit escam habeo manducare
quam vos nescitis Putas autem
magis esuriebat salutem innocen
cium puerorum Ideo dicit Nolite
prohibere pueros Nam si facti sunt
futurum / quid vetatis filios ad pre
mium / Si autem peccatores futuri sunt
sunt quod sunt dampnacionem profer
tis antequam culpam videatis Ta
lium enim est regnum celorum Talium
non horum Nam quales nunc sunt
puerum est / quales autem futuri sunt post
Quod autem puerum est bonitate quod
autem ipsorum inseremus / Talium est
enim qui casti sunt ex voluntate sic
pueri ex etate / Talium est qui sim
plices oculos habent sicut pueri
et non cognoscunt diversas personas
Sicut enim puer si videt hominem
nichil aliud videt in eo nisi hoc
solum quod homo est Non dignitatem

---

non (marginal correction, left column)

pulchre de castitate (red marginal note)

eius intelligit nec considerat ve-
stem ipsius / Vir autem perfectus eciam
hominem videt nec aspicit / quia
hoc est scilicet statim cogitat de dig-
nitate ipsius / estimat in vestimenta
illius / Vides ergo quia sapiencior
est imperfectus puer quam vir perfectus /
Vir enim hominem cum aspicit quem
deus fecit / sed ornamentum quod
diabolus adinvenit / puer autem
non ornamentum aspicit quod diabolus
adinvenit / sed hominem quem deus
creavit / Primissimum puer veneno
diabolico et mundialis malitie reple-
tus fuerit / cognoscit opus factoris
Cum enim inebriatus fuerit mundi
spiritu iam non aspicit opus facto-
ris / sed illecebras corruptoris /
Quibus locus instruit omnes parentes
ut filios suos indesinenter sacer-
dotibus offerant / quia si sacerdo-
tibus offerunt / offerunt et christo /
Non enim sacerdos manus imponet
sed christus in cuius nomine manus
imponit / Si enim qui escas suas
per orationes non offert deo coinqui-
natas eas manducat / sicut quod
de illis ait apostolus / Omnis
creatura dei bona et nihil reiciendum
quod cum gratiarum actione percipitur /
sanctificatur enim per verbum dei et orationem
Videt quia maculata est nisi per
orationem fuerit mundata omnis esca
et sanctificata / quanto magis pueros

offerri deo et sanctificari necesse est
Causa autem sanctificandi est ratio
haec est / quod totus mundus corpo-
ralis in maligno positus est / Er-
go et omnis res mundialis quae in
eo est pars in maligno posita est /
Propter hoc necesse est pueros offerri
et maxime propterea oportet sanctificari
consequenter et infantes qui na-
scuntur et ipsi mundi ad carnem
in maligno positi sunt / Quod et
omnis caro quaedam pars mundi et
in maligno posita est / propter hoc ne-
cesse est pueros afferri ut
assidue super eos oratio fiat / quia
escam semel sanctificari necesse
est / manducamus enim eam et tran-
sit / homines autem quos indesinen-
ter adversarius persequitur et sol-
licitat semper sanctificari necesse est /
Aliud / Convenienter constitutus
Iudeis temptatoribus et castimus
offeruntur pueri christo in mysterio
gentium in fide parvulorum et lac-
tis adhuc solius cupientes
escam quos abstulerunt christo pa-
tres eorum / Sicut ordinis est
intelligere praedicta verba gentium
singulorum quos discipuli in
signum principum iudaici populi
prohibebant / quia semper videri omnia
faciebant ne gentes salvarentur
introducte ad fidem / Et ecce
vir unus accessit ad eum et
ait ei magister bone / Non sine

Racionem querendum est. In hoc autem de
isto adolescente, scilicet interrogante
magister bone quid boni faciam ut
possideam vitam eternam etc. Dominus
completis narracionibus in fine ad
didit. Sic multi erunt novissimi primi
et novissimi primi
quod de Iudeis et gentibus dictum
est dubitat nemo. Ille forte ergo
hic adolescens in mysterio introdu
citur Iudaici populi semper adole
scentis propter gloriatoris et levis
hic enim fieri solet, scilicet plerumque
quod qui de consilio rei alicuius loquitur
aliud introducat, taliter faci
ente, scilicet quod ex eo ocius innue
mus talem narracionem rei quam
proponit exequatur, ut puta de acu
pisciencia cum iactancia phariseorum
apud lucam loquitur. Finis iter
duxit primum ydropicum et sana
vit ut in tali tumore ydropi
ci iactancia phariseorum congregetur
inflacio. Sic et hic cum de refuta
cione iudeorum et electione gentium
misterium voluisset exponere ex
eo quod dicit ad petrum Et
omnis qui reliquerit patrem et
matrem etc. ad parabolam subse
quentem de mercenariis conductis
in vineam hora prima, tercia, sexta
ta et nona et undecima, quo
gentes preponende Iudeis erunt,
introduxit istum adolescentem
gloriantem et levem et amplius

amantem bona sua carnalia quam celestia
propter promissa ut corporali passione ado
lescentis illius Iudaici populi
spiritualis passio demonstretur propter
quam Christo non credidit, id est propter sibi
placenciam, propter iactanciam vanam,
propter questus quos capiebat ex le
ge remansit in lege. Propterea que
dicta sunt de adolescentulo illo isto
sic sunt accipienda quasi de Iudai
co populo dicta. Iudaicus enim po
pulus erat adolescens non etate
sed levitate moribus non maturus
sed inanis. Nam omnia que mun
cia carnalia sunt iuvenilia. Unde
dicit apostolus iuvenilia desideria fu
ge. Sectatur autem iusticiam, scilicet primum
autem iuvenile vicium est gloriacio
quia amplius vult videri esse qua
lis non est. Sicut pluries quidam
cognoscimus in scripturis. Sicut et
dominus dicit de illis omnia fa
ciunt ut ab hominibus videantur.
Item ve vobis scribe et pharisei ypocri
te qui diligitis primas cathedras
in synagogis etc. Item vos vobis
qui iustificatis vos coram hominibus. Deus
autem novit corda vestra, propter quod et
ficus dicta est habens folia sine fruc
tu, id est spem sanctitatis sine operum sancti
tatem, estimacionem quam iusticie
sectabantur. Opera autem abhorrebant.
Et vide quid in exordio ipsius nar
racionis propter Iudaici populi quod est hic dicit n-

vicia carnalia sunt
iuvenilia

Magister bone quid boni faciam ut vitam
eternam possideam. Iudei autem semper inter-
rogatores dei fuerunt et non obe-
ditores, laudatores scientie et non
imitatores, auditores legis et non
factores, semper discentes et numquam
ad scientiam veritatis pervenientes, glo-
riantes in lege et per prevaricationem
legis deum deum exhortantes. Ad
hunc et illud considera quia iste
de actione dei interrogat quid credere
aut quid credat, sed hoc quid faciat
ut vitam eternam possideat, quia
omnis spes salutis apud Iudeos
in operibus erat, non in fide. Sicut
dicit apostolus de illis gentibus
quod gentes que non sectabantur iu-
stitiam, in legis iustitiam pervene-
runt, quia non ex operibus sed ex fi-
de. Israel autem sectando iustitiam in
legem iustitie non pervenit, quia
non ex fide sed ex operibus. Prima
autem iustitia est cognoscere deum
patrem et filium eius. Consequens
autem est facere opera bona. Sicut et
deus eis dixit, quibus scilicet de Iu-
deis: Operamini cibum qui non perit
sed qui permanet. Interrogantibus eis:
Quid faciemus ut operemur opus dei?
Respondit: Hoc est opus dei ut
credatis in eum quem misit ille.
Illi autem opus dei negligentes
sua opera cognitionis dei spreverunt
ad malum transierunt et de operibus
iustitie requirebant. Propterea cogni-
tionem dei perdiderunt et opera iustitie
nullis impleverunt, quia radix fa-
ciende iustitie cognitio dei est. Ut
et illud quod ipse dicit: Nemo
bonus nisi deus. Non quia non
erit ipse bonus non esset filius dei
deus. Nam quemadmodum non sit ipse
filius dei et ipse deus est quia
filius dei, sic non sit boni dei
filius et ipse sine dubio bonus
est quia filius boni. Sed quia
Iudaicus populus unius dei
huius cognitionem Christi nec filium
dei nec deum cognoscere volebat
hac ratione laudem sibi ab eo
repellit, quia non quasi deum
bonum sed quasi hominem bonum di-
cebat eum. Quod fecisset si ille
quasi bonum deum bonum eum dixis-
set. Et ideo quia ad Iudeos qui
unum deum colebant et Christum fi-
lium dei non cognoscebant, nemo
erat bonus nisi unus deus,
apud fideles vero sicut unus
deus pater est bonus, sic et uni-
genitus deus incarnatus bonus
est. Proinde autem et si dixisset ei:
Magister sancte aut iuste, similiter
ei respondisset: Quid dicis sanctum
aut iustum me? Nemo iustus
nisi unus deus. Nemo sanctus
nisi dominus deus. Ex quibus
omnibus dicis, quod sicut pre-
laudans eius ... repulit, quia
non cognoscebat eum. Sic sep

repellit laudem omnium ignorantium con-
sequenter nec pater suscipit laudem eo-
rum / quia non cognoscunt eum secundum quod
est. Nunquid gentes non colebant
eum et ignorabant secundum quod athe-
niensibus dicebat Paulus / Pertrans-
iens vidi simulacra vestra inveni
aram ignoti deo. quod ergo vos igno-
rantes colitis hoc ego annuntio
vobis / Sed non suscipiebat cultu-
ram eorum quia non cognoscebant
eum / secundum quod dicebat cognoscere
eos / Sine dubio nec hereticorum
suscipimus laudem / ut pater nec
filius / quia nec ipsum cognoscunt
quis pater vel quis filius et
errantes de substantia amborum et
confundentes utrumque / quia qui
filium cognoscit / Ille et patrem co-
gnoscit / Et si laudes eorum non
suscipimus quanto nec opera quamvis vi-
deantur iusta / Multi dicunt
Domine nonne in nomine tuo prophetavimus et
in nomine tuo eiecimus demonia et mul-
tas virtutes fecimus Dicit eis Ihesus /
Discedite a me nescio qui estis
Et omnis hec intelliguntur secundum mandata
tamen sapientium non secundum / Ille
enim interrogat quid bonum faci-
am / Iste tamen illi respondit secundum non
dixit / Disce mandata quia deus
docuerat eum factor nature ratio-
nabilis / secundum quia non secundum habebat /
Nam dominus admonet secundum hoc ostenditur

non secundum esse / Nam non ille est bonus
qui interrogat de bono / sed qui facit
quod bonum est / Non occides in persona
quidem loquimur omnes illius quamvis
sint conveniencia loquitur persona specialiter
Iudeorum / quod christum faciebat quando
facturi essent populum Iudaicum / Vel non se
nec in discipulos nec tamen facere dicit
cipiens eum ipsa premonet eos et dicit
Et vos intrantes vitam non occides Sed
occiderunt eum et discipulos eius /
Non adulterabis secundum adulterati sunt
recedentes a deo suo Non furtum
facies secundum fecerunt furantes fidem
dignitatis ipsius ex ope eius / et
dicentes hunc non eicere demonia
nisi in Belzebub principe demoniorum
non per opus illud credentes ipsos / Nec
furati sunt verbum virtutis omnis
de toto mundo / quando ad se dicentes
pecuniam multam militibus ut di-
cerent quia nobis nocte [struck] dor-
mientibus venerunt discipuli eius
et furati sunt corpus eius / Non fal-
sum testimonium dices / Sed dicimus contra
scripturis / hic sermo unde est / Iterum
falsum testimonium protulerunt dicentes / Nos
ne audivimus eum dicentem / quia ego dis-
solvam templum hoc manufactum et
in triduo aliud reedificabo / Et via
Stephanum dicimus / Honora patrem tu-
um et matrem tuam Sed non ho-
noraverunt neque patrem suum deum
qui seduceat eos / neque matrem
suam ecclesiam primitivam et prophetas

L

celestem | sed taliter gemmulas corruptas rumperunt eos et exierunt ab eis | Et diliges proximum tuum sicut teipsum | sed non dilexerunt proximum factum sibi proximum per carnis materiam | unde Ysaias olim per Moysen hec ita precepit fornicari vos et furia per scripturam | Illi autem non fornicantur in vitam id est in cognitionem dei patris et filii Christi | Et vidit hec omnia fornicata a iuventute mea | Nativitas Iudaici populi fuit ex parte Babilonie usque ad exitum eius ex Egipto | Tunc enim quasi infans fuit populus ille | Sicut apud Ezechielem prophetam testatur dominus dicens ad Ierusalem | In qua die nata es non est precisus umbilicus tuus et non colligaverunt mamillas tuas | et in aqua non es lota in salute | neque oleo uncta es | neque sale salita es | neque pannis involuta | nec pepercit oculus meus in te | ut facerem tibi unum de omnibus istis | ut parcere aliquid super te et proiecta es in faciem templi in pravitate anime tue in qua die nata es et transivi ad te et vidi te conspersam in sanguine tuo | et dixi de sanguine tuo vive et multiplicare sicut ortus agri dedi te et multiplicata es et magnificata et intrasti | Infanta tes civitatis fluvient ante

eius fuit a tempore Moysi usque ad reges | Iuventus autem eius fuit a tempore regum usque ad transmigrationem Babilonis | Senectus a transmigratione usque ad Christum | quo et mortuus est populus ille propter suam infidelitatem | De istis autem etatibus suis etiam per prophetam testatur populus iste dicens Domine memorabor iustitie tue solius que docuisti me ex iuventute mea id est ex parte Moisi | quo et legem ad eruditionem suam accepit et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua quod est in tempore regum et usque in senectam et senium Deus ne derelinquas me donec annuntiem brachium tuum generationi omni que ventura est | quod factum est in tempore Christi | quo quam dignum fuerit credere in Christum brachium domini annuntiaverunt eius generationi gentium primordia credenti in Christum quam congruum populo illi Iudaico dedit consilium | qui corde quidem minimum credebat sed tamen ore se commendabat dicens | hec omnia feci a iuventute mea quod non erat verum | Nam et prophetas occidit et cum Sibilis adulterans est | et furtum in tantis proponendo commisit | Sicut et dominus dicit de illis | quia irritum fecistis mandatum dei

Propter tradicionem eorum et falsa te
stimonia manifestacionis exemplarium di
xit marime apud manassen re
gem dicens de ysaia / quia prin
cipes eorum zodomitas appellat
et populos israel gomorreos do
minus zabaoth dixisse se confirmat
cum dicat deus / Nemo uidebit
faciem meam et uiuet / propter
quod et serratus est serra lig
nea / Sed omnia illa spiritualiter con
uincere Christus obmittens ex aliis
argumentis uult populum iudaicum
ostendere me horum minus seruasse
Respondit dominus adhuc unum tibi
restat vade et vende omnia tua
que habes et da pauperibus et
habebis thezaurum in celis ve
ni et sequere me / Ac si dicat
scio quod quia mentitus es et
item accipio hec que vocas / Er
go omnia ista seruasti a iuventu
te tua / et sicut perfectus / vade
vende omnia que habes et da
pauperibus et habebis thezaurum
in celis et veni sequere me /
que sunt que possidebat populus
Iudaicus / puto quod illa que de
liciis hic in nostra ad hoc tene
musit mutatos uocat / Illa ad
recusauerit / et Dominus dixit me
lum emi et vado uidere illam /
Et alius Iuga boum emi quinque
et vado probare ea / Alius autem
uxorem duxi / et non possum
venire / Unorum omnium scriptura

Spiritualis facta est in Christo loco Hic
autem hoc modo diximus tunc / quia
ex quibus causis illuc ponitur Iu
dei non venisse ad Christum / Ex
ipsis causis carnalibus et terrenis /
intelligitur populum recessisse a Christo /
Quid dicam in hoc est quod illuc Iudei
ponuntur non venisse ad Christum / quia
amore carnalium rerum et terrenarum
occupati nec permanserunt in Christo
nec opera considerauerunt eius /
propterea non cognouerunt eum filium
dei nec venire ad eum / Sic autem
illum populum Iudeorum demittit
qui vel ex prophetis uel ex operibus
uel doctrinis eius cognouerunt filium
dei et concupiscentiam lucrorum carnalium
vel honorum que consequebantur
ex lege carnali propter auariciam reces
serunt a Christo non cognoscentes
dignitatem eius / sed non suscipientes veritatem
iusticiam eius / Que sunt ergo bona
Iudaica populi que vendere et
dare pauperibus mandantur / Primum
quod cognicio dei omnis lex tempus
sacerdocium leuiticum et diuersa genera
sacrificiorum / quibus omnibus carnaliter
vtens populus ille quasi possessiones
fructiferas possidebat / que quantum
ad estimacionem quidem Iudeorum magnas
videbantur et multas / autem cum ad
Christum promissa pauca et minus con
gina que omnia mandantur gen
tibus dare spiritualiter pauperibus
et me horum indigentibus / In quibus
populus ille Iudeorum fuerat diues

c

De hoc enim populo diuite et contep
nendo Iudeorum et contempnendo
et de populo gentium paupere et dita
do dicit maria in cantico suo pauperes
impleuit bonis et diuites dimi
sit inanes / hoc ergo dicit dominus
ad populum iudeorum suadens eis
Qui melius est omnis dei habes
agnitionem vende et trade illa
ea pauperibus ea gentibus paupe
ribus et non habentibus omnis dei
agnitionem Et tunc ascende ad ima
ginis et sequere etiam me / Ut tange
scias quid hoc est vita eterna / cogno
scere non solum deum sed etiam illum
christum / quem dimisit ipse possides
templum / trade id gentibus paupe
ribus et non habentibus templum dei /
Et in primo venientibus ad tage
tum / et tunc sequere me ut et ipse
templum dei efficiaris / Nam im
perfectorum incipientium est habere templum
dei / perfectorum est templum dei esse
Possides legem / trade eam gentibus
pauperibus / et gentibus non habe
tibus legem / Et tunc sequere me
quere me et eris in gratia / Quia
quia lex non est posita iustis sed
impiis et peccatoribus / Gratia autem per
fectorum est primum / possides legis
diuersa mandata / ut puta audi
israel deus tuus vnus est / trade
eam gentibus pauperibus non
habentibus unum deum / habes non
facias idolum / trade hoc pauperibus
gentibus et per ignorantiam idola

multa colentibus / Et tunc se
quere me ut habeas vitam eternam
hec est autem vita eterna / Ut cre
das unum deum et illum christum
quem misit / habes / Non occides
trade hoc gentibus homicidia
multa facientibus / et tunc sequere
me ut non trasias / habes /
Non adulterabis / trade hoc gen
tibus lasciuie qui distant non
adulterari / Et tunc sequere me
ut non concupiscas / habes / Non
periurabis / trade hoc gentibus
qui distant non periurare / tunc autem
sequere me ut non iures / Ha
bes / oculum pro oculo dentem pro den
te / trade hoc gentibus / ut di
scant quod mali patientes non
inferant mala / Et tunc sequere
me ut inimicos diligas / Quia
hec omnia pauperes debent habere /
ut consoletur vita eorum in ipsis
incipientium sunt omnia illa non per
fectorum / Sed ergo hec omnia tradide
ris peccatoribus gentibus / Et sem
tus quere fructus / per hec maiora
que dixi / manifestum est quia
omnia illa a iuuentute seruasti et
proficiens in senectute tua que
iuuentutem eam euacuasti / Et autem
per hec maiora que scripsi probatum
manifestum est quia omnia illa a iuuentute non solum
iuuentute seruasti et proficiens in
senectute tua que iuuentutem eam
euacuasti non custodiuisti / Sed
nec non in senectute tua cogno
nas / Nam autem per hec et filios

eius sit senectus. Cuius secundo ad
iuuentus. Hec est parabola ut non cre
scant in ipso bono, quam cepit in ipso
bono. Nam non stat sibi in statu suo
proprio, sed necesse est ut quantitatus
semper crescat ad melius. Ille au-
tem auditis tristis abiit. Erat enim
habens multas possessiones. Nam re-
spice duas causas Iudaicus populus
recessit a Christo, aut propter peccata sua
quia numquam seruauerat mandata
dei. Sicut dominus ad Iudeos
quos testatur dicens. Cum autem venerit
dixit filius dei. Nam iudicatum est
hoc est autem iudicium quia lux venit
in mundum, et homines magis ama-
uerunt tenebras quam lucem. Erant e-
nim opera eorum mala. Omnis enim qui
male agit non venit ad lucem
ne manifestentur opera eius. Aut propter
lucra carnalia que conferebant
eis consuetudines legis. Sicut
ostendit parabola in qua se inui-
tati excusauerunt propter villam, propter
boues, id est propter lucra carnalia. Nam
sacerdotes quidem non venerunt ad
Christum ne sacrificiorum lucra amitte-
rent, populus autem quia per sacrifi-
cium ut putabant delebant peccata
eorum. Carnalis autem emundatio fi-
et in eo quod sanguinem animalium
venia consequitur peccatorum. Christus
enim dolet de occisione animalium tamen
et emundat. Propheta dicit psalmista: Si voluisses
sacrificium dedissem utique holo-
caustis non delectaberis. Sacrificium deo con-tri-
tum et humiliatum deus non despicies.

Quod autem Iudaicus populus abiit
tristis a Christo intelligitur quod non con-
sideat que est leticia spiritualis. Le-
ticia enim cordis est bonam conscienciam
habere ad deum spiritualiter esse gaudere. — *leticia cordis est bona consciencia ad deum*
Non intelligens Christum per opera
eius filium dei esse propter peccata
sua aut propter lucra carnalia legis
contempnens Christum maluit esse
in carnalibus possessionibus legis
quam in gracia Christi. Ideo abeunte
illo dominus dixit: Quam difficile diuites
intrabunt in regnum celorum. Facilius est camelum
per foramen acus transire quam diui-
tem intrare in regnum celorum.
Camelus significat gentes que tortuo-
se cum admodum intrant per angustum
hostium regni celestis quam Iudei
quos diuites videbant. Diuites au-
tem Iudei in lege in prophetis
et in patriarchis in scripturis di-
uites in templo in sacerdotibus
in leuitis in sacrificiis, ceterisque dis-
posicionibus ad religionem pertinentibus,
que omnia non illos edificauerunt
in sanctitate, sed inflauerunt superbia
apud se quibus delectabantur. Simul
de malo coram aliis nolebant appa-
rere dei cultores. Gentium autem — *Gentium aie camelis assimilantur*
admodum assimilate sunt tortuosis
camelis in quibus gibbus est
idolatrie vitiorum, quia agnicio dei
erratica est admodum unde et ho-
mines qui a deo acceperant scienciam deo
erecti creati sunt. Alia autem quam
scienciam dei non habent in natura propria
facta sunt. Sic et idolatria quod videtur

6.

erectio eorum i. Religio pectoris et
depressio animarum. Nam sicut per omnem
iniusticia operum maior iniusticia est
cognoscere deum. Sic per omne peccatum ma
ius est peccatum ydola adorare. Sic
enim gibbus cameli quem videtur esse
erectio sublimitatis corporis eius
ipsa magis depressio eius est et de
formitas. Ideo nec collum sursum erigere
gibbo pressus valet. Sic et ydo
latria gencium que videtur illis ma
xima religiositas et erectio ani
marum ipsorum. Ipsa magis est iniquitas
et incurvacio et depressio animarum
illorum. Ideo nec capud audent ipsa
rum sursum erigere possunt ad deum
et ad noticiam dei pervenire depressi
ydolatria sua. Et quemadmodum si
super capud enim iumentorum non
stat sarcina nisi fortiter super
ipsum sint colligata. Super camelum
autem eciam sine colligacione repau
sat. ipse gibbus sarcinam tenet
in se. Aptus est enim ad ponderum
baiulanda. Ita in ceteris quidem
peccatoribus tamen deum cognoscentibus
Omnes enim peccatores iumenta dicuntur
sicut dictum est homines et iumenta
salvabis domine. Non stat sarcina
peccatorum ipsorum in corde nisi cum
magna virtute et violencia dya
bolus tenuerit in corde ipsorum al
ligans eam delectacionibus. Ipsa
enim cognicio dei excutit a se peccatorum
pondera nisi in hoc modo quo
diximus sint alligata. In gentibus
autem sine labore tenet dyabolus peccata

Quia non est cognicio dei que
excuciat pondera peccatorum. Sed
ydolatria ipsa quasi gibbus retinet
in se diversa peccata apta est enim
ad baiulanda pondera peccatorum. Non
enim sunt gentes ydola sua que
nec vident neque audiunt neque intel
ligere que agunt neque irasci neque
vindicare posse. Non solum non
se abstinent. Sed cottidie ma
gis addunt peccata. Sicut ait Sa
lomon. Item omnia animalia quasi
terram aspiciunt. Semper cum voluerint
possunt tollere collum suum ad celum
sed illud camelus gibbo depres
sus non potest. Sicut omnes pecca
tores libenter quod terrena attendun
tur cum voluerint possunt se conver
tere ad celestia instinctu. Gen
tes autem inclinacionem possunt se ex
plicare et ad divina convertere ydo
latria sua cruati et excecati. Ideo
sicut camelus neque deorsum
rectum collo aspicere potest sicut cetera
animalia neque sursum sicut homo
sed inter sursum et deorsum
capud eius pendet in medio
Ita et gentiles neque animalibus
assimilantur ad plenum. Neque ho
minibus similes sunt propter huma
num et racionabilem intellectum
suum hominibus non sunt similes
quia divinum celestia vel terrena
semper attendunt. Item sicut
omnia animalia equalia habent
crura corpori suo. Camelus autem enim

De camelo xix

Habet altitudinem communiterque cum ali-
bus tantam pene altitudinem et pedes
eorum sunt aut modice amplius / Ex
animalibus aut equalibus multo amplius
camelus altiores habet pedes quam cor-
pus / homo autem equales habet pedes
corpori suo / Sic omnes viri iusti sunt
quod sunt tales sunt ~~compositi~~ cogitationes / co-
gitationes actus / pedes autem sunt
compositus quibus de re tenent ad
rem unde et propheta dicebat / Domine
non est exaltatum cor meum neque ela-
ti sunt oculi mei / Neque ambulavi
in magnis / Item apostolus parco
autem ne quis me existimet supra
id quod videt in me aut audit ex
me / Peccatores autem maiora proponunt
quam ~~sunt~~ faciunt / et propositus et suos co-
gitatus et actus suos maiores
faciunt quam sunt potentes / ut se ma-
iores videantur esse quam sunt / Ca-
meli autem gentiles quam supra istam
lacrimam qua sunt omnes homines
peccatores et iudiciales / etiam ad ser-
ta celestia extenderunt propositus
suos et cogitatus et actus vo-
lentes se ostendere quam supra eorum
humanam naturam / Videntur et alii
nationum gentes assimilantur came-
lo / Quia sicut ad plenum camelus
immundus est nec ad plenum mun-
dus / mundus quidem est quia re-
vocat et ruminat / Immundus est
quia non habet duas ungulas di-
scissas / Sic et gentes immunde sunt

ad plenum mundae / Mundae quidem fue-
runt / quia et attrahebant quae dei erant
et ruminabant et commissabantur racioha-
bilitatem pene sicut deum / Sed commissationem
que pes est non habuerunt divisam
in duo in fidem et opera / sed in
opera tamen / et sicut cameli pes ambula-
tus non dissipat terram sed cum sit
mollis concordat et et complectitur
eam / Sic et commissatio gentium quamvis
esset bona non eam dissipavit terram
id est naturam carnalem / sicut adulmenis
eam naturam carnis / et secundum voluntatem
ipsius eam / Ut autem fiat quod dicimus manifestius
accipiamus exemplum quod apud
Iob dicitur de intelligibili equo et
bellatore hoc modo In iracundia in-
quit demolliatur terra / quia ergo in-
telligibilis et bellator equus est
Christus ipsum in se portans sessorem
omne opus bonum et spirituale quod ira-
cundia agit naturae sive irascendo
carni in eo quod displicet et malivo-
lentia carnis et adversatur et in
destructione carnis sive agit quod agit
et dissipat carnem suam / Nam summus
potentes spirituales exequitur mortifi-
cat membra sua quanto magis et
dissipat id est demollitur terram / Genti-
les autem et si bona opera faciebant
tamen non propter deum faciebant / Sed aut
propter estimationem humanam aut propter
futuram nominis memoriam aut propter
hoc solum quia bonum facere bonum
est / Ideo commissatio eorum non dissipabat

de viris bonis et peccatoribus

Acus pulc'

Actus quod fit

Naturam carlem quia loquimur hominis quod quando aliquid fit et non
propter deum secundum carnem est / et secundum voluntatem
tatem nature carlis et non contrarium
naturae carli / propter quod non dissi
pabat eram / Acus autem est sermo dei
quod est ipse filius dei / Cuius penna
prius est subtilis atque acuta / Subti
lis secundum carnem divinitatis ipsius / Acu
ta autem secundum carnem incarnationis eius
tota recta et nullam habens defle
xionem aut scrupulum Per cuius fora
minis passionem gentes in ingresse
sunt in vitam eternam quam mulier
solius consuere potest / Acus tunica
est immortalitatis tincta que olim
consciscit erat super adam / Ipse autem
est acus que sermo consuit carnem
volens se separe non potente / Et
acus Iudaicum populum involvit / si
mul et gentium / De qua dicit apostolus
Ipse est pax nostra qui facit utraque
unum hec est acus que disrup
tum civitatem angelorum et hominum
copulavit / Hec est acus / que
figit et transit et nullius non facit
Et sic quam difficile Iudaicus po
pulus intrat in regnum celorum /
Primum sunt divitiae carlis
sensus / quia hec carlia sunt et lucra
et presentia / Opus autem spiritualia et
futura promittit apostolus / Apud carles
autem homines propter presentia promittuntur
futuris / et carnalia spiritualibus
et non solum satisfacere corpus
erat carlis / Sed omnis promissio

Legis carlis erat et terrena / Si enim
christiani non possumus suadere
divitias contempnere oportere / Dicit
enim nobis / Si noluisset deus ho
mines habere divitias non creasset
eas in mundo / quanto difficile erat
populo Iudaico divitias secundum homines
persuadere ut relinquerent divitias
ab legis et totius Iudaica cultus
quas a deo susceperant / Dicebat
enim / Si voluisset deus legem suam
temporum et temporum non omnia
illa cum tanta cautione et diligen
tia tradidisset / Populus autem gen
tium id est camelus facile erat per fora
men acus transire id est per angustum
hostium / De quo scriptum est Con
tendite intrare per angustum ho
stium / quia quamvis cultura
gentium vana et irrationabilis
erat / Cultura autem rationabili
homines irrationabiles non erat
magni laboris ad cultum dei con
vertere / Et si gentes cum tan
to labore ab irrationabilibus deo
rum suorum divellimur culturis
quanto magis Iudei difficilius
evolvuntur a rationabilibus dei
culturis / Ideo dixit / Facilius
est camelum per foramen acus
transire quam divitem intrare in regnum ce
lorum / Turbati sunt autem ei dis
cipuli dicentes / Et quis potest sal
vus fieri Respondit / Apud
homines hoc impossibile est / Apud
autem deum hec possibilia sunt
Et hec quantum ad homines et mere

Saluus pple = ap^d deu

dibile et Impossibile fuit populum
iudeorum posse salvari qui post
tot peccata actuum impiorum post tantas
ydolatrias post tot prophetarum occisi
ones / Novissime etiam ipsum deum
celi et terre quantum ad se occiderunt
Sed apud deum possibile factum est
Enim autem possibile erat deo salvare
Iudaicum populum multas divici
as in lege possidentem / Credencia
m Iudeorum multitudo Iudeorum
testatur sive per ipsum christum sive per
apostolos eius ut bonitatis illius
inuestigabile pelagus humana
estimacio non apprehendat / Sed
victa incideret / Et tamen dicit do
minus apud homines impossibile est quan
tum ad humanam naturam apud de
um autem possibile / ecce subito exceita
petrus primus de divite populo
et ex persona difficile credencium
Iudeorum / et clamabat magna te
stis potentie dei factus et cer
tificans christum promissionem dicit / Ec
ce nos reliquimus omnia et se
cuti sumus te quid ergo erit nobis nobis
Enim autem ipse petrus et omnes
apostoli et ceteri credencium Iudeorum
contra possibilitatem humanam per fidei
potentiam crediderunt in christum
Ipse testatur dicens ad Petrum
Beatus es Simon Bariona quia
caro et sanguis non revelavit
tibi / Sed pater meus qui in
celis est / Sermo iste convenit
ad omnes et singulos quibus sancti

dicitur Simon beatus es tu Quia
non revelavit caro et sanguis tibi
Sed pater meus qui in celis est / Vobis
autem dixit eis Amen autem dico vo
bis quia vos qui secuti estis me
in regeneracione cum sederit filius ho
minis in sede maiestatis sue se
debitis et vos super sedes xii iu
dicantes xii tribus israel / Futurum
autem erat ut in die Iudicii respon
derent Iudei / Nunc non te cognovimus
filium dei in corpore constitutum / Sed
enim homini videre potuit thezaurum
in terra absconditum solem sub nube
celatum / Quis suspicabatur stellam
matutinam nasci super terram / Quis
putat mulierem que clausit paradi
sum ut nemo intraret in eum ut
ipsa fieret prima porta paradisi ut
per illam hii redeunt per quam tene
bre intraverunt ~~in eum~~ / Ergo
iniuria non nos impellat con
tradicia cordis sed decepit consideracio
carnis / Vos respondebitis
eis / et nos homines fuimus sicut
et vos adam filii habentes eandem
sed carnis naturam et sub pondo vir
ginis / hiisdem sacramentis inducti
sum sponsum precitantes Ipsius per
tercia omnibus dei et adiuti / Nunc se
cum vos meliores nobis fuistis
quod nos fuimus homines peccatores
et rustici et obscuri in lege / Vos
autem sacerdotes et scribe et principes
populi / Nos autem illum cognoscere
possumus homines peccatores et

C
rustici / et vos eum cognoscere non
potuistis / Sacerdotes et scribe qui
habebatis scripturas potius pre-
stris quasi lampades semper / Nos
autem quamvis mirabilia eius videremus
intelligere eum / vos autem vix post
testimonia tantarum virtutum intel-
ligere non potuistis / Unde potius fi-
cut pene tota gens cognosceret
quid non cognoverunt / Esto quia
ei non credidistis nescientes eum
filium dei / quia tamen interfecistis
eum nullam culpam invenien-
tes in eum / Sed in nobis bona
voluntas facta est quasi lucerna
rusticitatis nostre / In vobis ad
malicia facta est quasi caligo
sciencie vestre / Adhuc autem adeo
altius et subtilius iudicare possum
et simul altius sapientiis eius
verbi referre / Exponit enim quinque sic
iudeorum populus in quinque tribus fuit
divisus / Sic et gentilis populus
primus divisus est in quinque tribus
secundum quinque proprietates animorum et
diversitates cordium quas sola dei
deus cognoscere et discernere potest / Sunt
quedam autem sunt de tribus Ruben /
Quedam autem de tribu Symeon et
Levi vel Iuda / Unde n quinque omnes
sicut quinque virgines prudentes esse
dicuntur quoniam sunt mirabiles
propter quinque sensus spirituales / Et quinque
peccatores quinque virgines fatue
quoniam mirabiles sunt propter quinque
sensus carnales / Et sicut omnes ec-
clesie Christi septem ecclesie dicuntur
quoniam multa sunt propter septem dona
spiritus / Omnis enim in quibus preter
virtutibus habundancior est sapie-
ntie virtus dona habet eciam / Item
in quibus preter virtutibus abun-
dancior est intellectus / alterum di-
citur eciam / Et sic per singulos spe-
tractamus invenies septem eciam
similiter et propter gracias duodecim quas
in persona duodecim virginum exponit an-
gelus in pastorum / Si tamen placet
illa septima omnibus plane
invenimus ex duodecim tribus com-
puta omnes autem in quibus preter ce-
teris virtutibus precellit virtus
veritatis / una est virtus / Non enim
omnes gentes grece in omnibus equa-
les sunt / Sed omnis quando amplius
precellit in ista aliquis quam in illa
Omnis autem ecclesiam in quibus
habitat Christus sedes sunt Christi
Quod igitur ait In generatione
cum sederit filius hominis in sede
maiestatis sue et vos sedebi-
tis super duodecim thronos permittat
eis tempus predicationis futurum
post ascensionem suam / quod omnes
suscipient verbum apostolorum in
se sicut verbum Christi / Illud est
enim tempus regenerationis quando
homines regenerati per baptismum
facti sunt ex filiis hominum filii
dei / Illud est tempus quod Christus
sedet in sede maiestatis sue

quinque sunt dicte quinque virgines prudentes

x capitulum

Sicut testatur apostolus de gentium fide futura: Regnabit dominus super omnes gentes, deus sedet super sedem sanctam suam. Nos putabamus quia de die iudicii hoc dicit. Cum autem per credendo Christum sibi se subiecerunt, sedes sunt maiestatis eius. Et inde quia non de tempore futuri vel iudicii dicit, sed de vocatione gentium commendare. Non enim dixit: Cum venerit filius hominis sedebit super sedem maiestatis sue, sed ita: Cum sederit in sede maiestatis. In sede maiestatis sue id est cepit sedere ex quo gentes credere ceperunt in eum. Ex quo ergo Christus sedet super sedem maiestatis sue, ex eo et apostoli sederunt super XII thronos, id est in omnibus christianis. Sed dignitate aliorum quas supra tetigimus, omnes enim christiani [illegible] qui suscepit [illegible] petri thronus fit petri. Et petrus sedet in eo. Sed et omnium apostolorum doctrinam susceperunt et tenent in se [illegible] de quibus [illegible] populi christiani. Et de sessuris apostolis in sedibus commendat propheta dicens: Ierusalem que edificatur ut civitas etc. Illuc enim ascenderunt etc. Quia illic sederunt sedes etc. Ergo Ierusalem que edificatur ecclesia est sine dubio, et quo ascenderunt illuc christianorum sunt tribus et sedes.

Quia sederunt illic apostoli sunt. Apostoli enim sedes dei sunt. Nemo dicat gloria est apostolorum ut sermones eorum sedeant in hominibus fidelibus. Sicut Christi sermones eorum sedeant in cordibus et in sermonibus eorum vita omnium consistat, sicut in sermonibus Christi. Ergo sedentes apostoli in thronis XII, id est in XII partes distincti sunt, [illegible] iudicabunt XII tribus Israel, id est omnes iudeos. Quia enim [illegible] apostolorum quod est in nos iudicare iudei iudeos. [illegible] eorum apostolorum iudicat iudeos et ipsi apostoli iudicaturi eos iudicent. Videndum est si omnes christiani et apostoli sunt sedes et Christi, quia omnes christiani in persona quidem Christi [illegible] sedes dicuntur. Nec enim dixit: Cum sederit filius hominis super sedes suas et super sedem suam. In apostolorum autem persona XII thronum esse dicitur omnis populus christianus. Videtur [illegible] vocatio [illegible] solitus quam [illegible] apostoli omnia quidem bona habuerunt, non autem ad perfectum omnia, sed [illegible] eorum in aliquo bono probato magis perfectior fuit quam alii, verbi gratia petrus in fide fortior quam ceteri. Et sicut solus [illegible] Christus quam aliorum [illegible] ergo petrus eminet in fide. Iohannes eminet in [illegible] et [illegible] apostoli. Illa est [illegible] in qua ceteris perfectior fuit.

Cristi aut omnes potentes quam persona est sedes / quia cum omni potente eq liter ille solus perfectus est / Centu-plum autem de retributione in hoc seculo dicit apostolis dicendo / recipient ipsis illud est testimonium / quod sequitur hic cum dicens Et omnis qui reliquerit hec et hec templum accipiet et vitam eternam possidebit / non solum vos sed et omnes qui secuti fuerint me sicut vos / Si ergo omnes in hoc seculo centuplum accipiunt sine dubio et apostolis etiam in hoc seculo centes fructum promittebat / Et omnis qui reliquerit domum et fratres / quia petro interrogante ex persona apostolorum ceterorumque fidelium Iudeorum quam plura omnibus ipsis ita promisit / Non soli petro et apostolis omnibus ne forte quia modo ... homines hec sibi negarent ipsis promissa similiter superaddidit dicens / Et omnis qui reliquerit / sive Iudeus sive gentilis / Et in aliis quidem erratis et aliud corporis intellectum / hic autem secundum quod illud adolescente proposuimus in mistico Iudaica populi est / Et quod petrus interrogante in mistico credentium populorum interpretatio similiter convenit talis / Et de gentibus relinquentibus omnia que gentilium sunt et ad fidem ipsis convenientibus omnia ista tradimus / ut omnis non solum Iudeus sed et gentilis qui relinquerit parentes suos diabolum et mereri suam ignorantiam / per quam diabolus ex semine eius inducti erroris gnatos filios aut sorores aut fratres videlicet eiusdem erroris socios aut si relinquerit ille qui sunt parentes / Idolatria contigit sua per quam quotidie generabit filios et filias et ipsos pariter eadem ... earum relinquens / aut si alicuius professionis in greco relinquens ipsam professionem quam agere fructiferam credebat in ipsis aut dignitatem secularem quam domum optime se obumbrante de faciat ipse fidem / Sed et secundum traditionem simpliciter convenit intellectus ut ad quos intellectum quotidie quod filium dei per ... ipse affectus pectum suorum ad fratrum aut filiorum ad possessionem relinquat ipsum manens in presidia sua prior / Sed ipse fidem ipsis displiceat omnia / et sequantur ipsum / Sed videamus qui relinquerit omnia centuplum in hoc seculo quod recipere potest aut difficultas contingit quia in hoc seculo recepturus dicit / Aliter enim alioquin in illo seculo non est difficile ergo sanam doctrinam et ita non convenit intelligere quod dicit centuplum accipiet / Sed ut ipsam rem quam dimittit centuplum accipiat / Hec enim ...

est quia prem aut matrem re
linquens centuplum patres aut
matres recipiat / sed ita tantam
gloriam tantam munifice beatitudine
consequetur / vel centuplum va
leat illi quam res fuit quam di
misit / Iste qui relinquit prem
et eligit sibi patrem deum
nomine ei centuplum constat quod
pater carnis qui illi obsequatur
diebus ac noctibus illius
faciat voluntatem illius ex
pectet hereditatem / qui pro quam
substantiam suam tradidit suis quam
quam moritur iret relinquet fi
lios orphanos / sed et filii quod
post eum vivi possident divitias
eius et ipse semper illos sic
tutatur / Hic se protegit quam
semper infantes / Cum matrem
relinquit et diligit matrem
magis ecclesiam / Nomine ei pla
est centuplum quam matris car
lis / Illa enim carne peperit car
lem / hec autem aliter eius regna
uit eternam / qualis enim talis
et mater carnis / Cum enim mor
tua fuit eam perit generatio car
nis eius / et soluitur generationis
affectus / Ex illo enim nec ille
illi filius nec illa illi mater /
quia omnia nec mater nec gene
tur / et nullum cognoscit patre
nisi cuius voluntate creatus est /
nullam cognoscit matrem nisi
ecclesiam que illam regnauit in fide /

Que dedit ei mandata diuina ex
duobus testatis quam estiam salu
tarem / quasi estiam salutarem dul
cissimi lactis ex duabus ma
millis / que ille de qua et spm
trahit tuum in mortem / que
ad perfectum statuatis adduxit / vel
dignus fiet patris secundum hereditatem
possidere / Cum relinquit fratrem vel
habeat proprium fratrem nomine est
ei melior quam centum fratres / qui
fratribus suis non inuidet / qui
super hereditate non certat / quam per
lucrum nec querit fraternitatis af
fectus / quam non solum omnia / sed
etiam seipsum patris et duc / quam
tam omnia dedit nec ei minuuntur /
Nam anima sibi semper parum
est / et quantum vis homo nec se
putat here / Illa autem sibi sola
est que omne desiderium faciat / et
adhuc superabundat / Cum relinquit
sorores scitur enim suscipiunt gratie
dei quam carissime sorores Non
enim nulla soror sic dulcius com
plectitur fratrem suum / quam gratie dei
complectitur animam sanctam / Nam quo
tiens gratie dei in cordibus nostris
feruent et delectant nos / totiens
animas nostras complectuntur et osculum
prebent / Et filios dimisit qui videt
illi deus filios spirituales / quos
doceat quos erudiat / quibus di
cat apostolica voce / filioli mei quos in
ego vos per euangelium genui / Cum
patris mortem non expectant

Nam filii carnales cum in medicina patris
eorum sint senes tedianter de vita
ipsius desiderant ipsum mori. Et si
aliquo mortuus non sint contempnunt
eum quasi delirum. Filii autem spiritua
les quanto perfectiores fuerint in fide
tanto amplius diligunt doctorem suum.
Et dimittit omnem subitum ab omnibus
diligitur ab hominibus honoratur
a quibusdam autem et timetur. Nam
ipse deus cui se tradidit dat ei
graciam coram hominibus. Nomine [illegible]
[illegible] est et habet qui in diversa terra
aut que subito vocat tamen gladium
hominum super terram. Quia est a primo
sitibus. Adhuc pro terrena substan
tia datur illi spiritualis quam amor
filius et lascivus suscepit a patre
suo et consumpsit vivendo luxu
riose, id est sapienciam scienciam ceteras
que virtutes immutabiles quas conse
quetur qui relictis facultatibus mundi
alibus se tradiderunt deo. Multi
enim erunt novissimi primi et primi
novissimi. Prima enim synagoga
fuit vocata ad salutem sed illa infidelitatis
vicio egrotante in do
mo patris id est legis. Eciam surgens
de infirmitate peccatorum sudore currit
ad Christum veniens fide languore
et sic tardissime graciam synagoge
precipit. Synagoga autem videns
ecclesiam non solum ab infirmitate
sua sanatam sed eciam accepto spiritu
sancto filiam dei factam accessit
et ipsa ad Christum magis zelo ur
gente quam fide. Sicut dicit apostolus

Sed eorum dilectio salus gentibus
ut illos emuletur. Sic quod primo loco
posita est vocata. Hoc credidit eccle
sia que in secundo loco vocabatur
divicias salutis obtinuit apud
deum.

Simile est regnum celo
rum homini patrifami
lias qui exiit primo
mane conducere operarios
in vineam suam. Homo patrisfamilias
Christus est cui celum et terra quasi
una domus est. Familia autem cele
stium et terrestrium creatura quam quasi
ecclesia domum edificavit, id est inferiores
celum et terram qui super terram
habitantes (vel: conversantes) errantes, id est in infimo
venti in celo victores. Ut in
medio constituti non tedium ad
eos descendere qui sunt in infimo
sed ad eos ascendere qui sunt
in celo. Et ne forte nescias
quid debeas fugere aut quid de
beas sequi conversatus dedit est quasi
medium inter lucem et te
nebras habitans noctem de in
fimo lumen de celo. Nox est re
fectio de tenebris inferiore. Lux
tibi refulget de splendore celesti.
Conducere operarios in vineam suam.
Que est ista vinea dei. Sed sunt
homines sicut alibi. Homines enim
vinee cultores domini. Vinea enim
iusticia est in qua diverse species
iusticiarum sunt posite. Quasi diverse
vites. Verbi gratia quasi mansuetudo
castitatis. Patiencia. Ceteraque similia

Bona que omnia generaliter iusticie appellantur / Attendamus ergo quali studio celestem vineam colamus / Adam enim positus est in paradiso colere et operari eam / Sed quia neglexit eam proiectus est de ea / Et nos positi sumus super colendum iusticiam / Si neglexerimus peribimus ab ea / Sicut Iudei sunt proiecti de ambobus scriptum est / Appone iniquitatem super iniquitatem eorum et non intrent in iusticiam tuam / Huius precedentis admonicio debet esse sequentium Sicut autem et nos sequentes deducimur in ipsam vineam magis premia vendentur illi qui primo ceciderunt quam nos qui secundi / Sicut autem mercenarius positus in vinea si neglexerit eam Non solum mercedem suam perdet / Sed eciam defecte vinee exiget dampnum / Sic et nos si neglexerimus iusticiam nobis commissam non solum illam mercedem habebimus / Sed eciam de dissipate vinee dabimus racionem Vinea enim dei non extra nos est / Sed in nobis ipsis plantata est / Ideo qui peccatum facit dissipat in se iusticiam dei / Qui autem bona opera facit colit eam in se / Unde at tultua iusticia dei in sensibus tuis vocatur bolone i. Christum / Nam qui iusticiam dei facit Christum format in se sicut scriptum est / Filioli mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis / Et qui vineam consignat alicui operandam non tantum propter suam utilitatem consignat eam quantum propter

suam Deus autem iusticiam suam dans in sensibus nostris non propter suam utilitatem sibi dedit / Sed propter nostram Nec enim deus iusticia opera bonorum habet Sed ut nos operantes eam vivamus propter illam / Si ergo ille qui propter utilitatem suam vineam commisit alicui / talem eam querit accipere qualem illam commisit / quanto magis a nobis sit immaculata iusticia requirenda quam in nobis creavit eam / ambo non propter se dedit eam / sed propter nostram salutem / Scitote quia mercenarii sumus conducti / Si ergo mercenarii sumus cognoscere debemus que sunt opera nostra / Mercenarius autem sine opere esse non potest / Opera enim nostra sunt opera iusticie / non ut agros nostros colamus et vineas / nec ut divicias acquiramus et congregemus honores / Et quamvis hec sine peccato facere possimus / Non tamen hec sunt opera nostra / Sed victa nostra / Sicut ergo nemo conducat mercenarium / ut hoc solum faciat ut manducet / Sic et nos non ideo vocati sumus a Christo ut hec solum operemur / quod ad nostrum pertinet usum / Sed quod ad gloriam dei Et sicut mercenarius qui hoc solum facit quod manducat sine causa ambulat in domo / Sic et nos / Si hec sola facimus que ad nostram pertinent utilitatem sine causa vivimus super terram / Et sicut tota mercenarius totum diem circa dominum opus impendit / Horam autem hic horam circa suum cibum / Sic et nos de tempus

pulcre de ministerio

Vite nostre debemus impendere etiam gloriam
dei / Undecimam autem partem etiam nos inve
nimus ociosos / Et sicut mendicus
qui die opus non fecit erubescat
intrare in domum et petere sibi pa
nem / Sic tu quid confunderis in
trare ecclesiam et stare ante conspec
tum dei quando nichil boni fecisti / Exiit
primo mane et vocavit Adam
et quicumque cum eo fuerunt hora tercia
Noe et qui cum eo fuerunt hora sex
ta Abraham et qui cum eo fuerunt
hora nona Moysen et qui cum eo
fuerunt / Aut David qui cum eo fue
runt / Nam ad istos possunt testata
hora xi Gentes intelligite quia
novissima videri in margine no
sicut et Iohannes in epistola sua
testatur dicens / filioli iam novissi
ma hora est / Apostolus autem dicit Si
aliquid partem duodecime hore tran
sisse sit / Nunc propior est nostra salus
quam cum credidimus puncta eat xi
hora nostro tempore / Nam non erit
integra xi hora / Sine dubio mo
dicum restat in xi hora sicut vi
probas / quia candor iusticie iam vetes
cit de mundo et sol radios graduum
suarum in se colligens revocavit /
et totam terram ingredo iniquitatum
vel mendaciorum quasi nox fuscata
operuit / nisi quia ex ipsa xi ho
ra homo firmatur / Nobisque tenebras
videns et dubitans diem / Prius
enim in vallibus fit obscuritas /
die declinante ad occasum / Cum vero
colles videas obscurari quis du
bitat / quia iam nox est / Sic

primus in secularibus et laicis
divitibus incipit prevalere obscuritas
peccatorum / Nunc autem quando videos iam
sacerdotes positos in summo vertice
spiritualium dignitatum quasi montes
et colles dicimus ipsos apprehendit
iniquitatis tenebrositas quia absce
dit dubitare quia finis est mundi
Item exiit etiam circa xi et vidit
alios stantes ociosos in foro / In
dicamus qui sunt ociosi non pec
catores / illi enim mortui sunt
non ociosi / Sunt enim apud deum
surdus dicitur qui non audit que
dei sunt / Sed quare dicitur / Sic cecus
dicitur qui non cordis cecus est per
cuius oculos diabolus videt non
deus / Sic qui diabolo vivit mor
tuus est apud deum / Quis est ergo
ociosus qui opus dei non operatur
Nunc qui res alienas tollit non
est ociosus sed mortuus / Si enim
aliena quidem non tollis nec quod
non peccas / Sed nec in ... nec
iusticiam facis / Si non de tuis
impotentibus das tunc ociosus
es / Nunc non esse ociosus nec
aliena tollas / et de tuis des
et operatus es in ... dum
nimio vino inebriatus / In deli
ciis es non es ociosus / Sed vi
vens mortuus est sicut ait
apostolus / Si autem mensurate bibis
et manducas / Non quidem peccas
quia non male manducas bibis
ociosus es / quia nulla iusticiam
operaris ... Nunc ergo ne
esse ociosus / Memento et quod

manducatur es diurnum et in
potentibus et voluisti Ieiunium vi
tem / Item sodalitatis mortuus es
iam ociosus / Si autem tua habes
uxorem non quia peccas / Sed tu ca
stitatis opus vitem / Si non
es ociosus sine uxore es ne q
fieris uxorem / Si vidua es
noli transire ad secundas et ad
tercias nuptias / et operari
es castitatis vitem / Sed forte
dicis sine uxore esse non possum /
ostendo quod ut uxorem habeas et
castitatis vite colas / Abstine te
a menstruata abstine te a p
gravata / Erubesce facere quod
animalia non faciunt / Omne animal
conceptionis sue horam et tempus ob
servat / homo autem solus contemp
nit / Sundo dies festos quod aut
dies Ieiunii sicut apostoli
cum impleas preceptum / Nolite fra
udare invicem nisi forte ex con
sensu ut vacetis ieiunio et orationi
Item si invides melior mor
tua es / Si vero invides nec con
gaudes ociosus es / Non solum
autem non invideas / Sed congau
deas melior benivolentie vite
colas / In foro forum est iste mun
dus / Ubi omnia venalia sunt /
Sunt enim exemplum fori quod omnia
illic venduntur et emuntur et in
vicem conveniant vendentes
et ementes / Sic et in hoc mun
do omnes vendendo et emendo
vivunt et invicem sibi fraudem
facientes contra suam inferunt /

Unde emptores autem et venditores
accipe tibi omnes divicias et ho
nores huius seculi que ipse mundus
et emunt vel gratis vendunt / Et
omnis questus eorum in mutacione con
sistit / Fuge ergo forum ut neque pati
aris fraudem vel facias / Si autem
passus fueris ipse te res compellet
et facias / Nam si multum passus
fueris si motus fuerit difficile
est / ut et tu non aliam non pro
cedas / Prima ergo laus est pacem alie
num esse a foro multum tamen sed hre
cum eo / Sicut apostolus ait / Rogo ad
vos studium habere quietis et silen
cium et operandi manibus vestris et
nullius desiderium sit vobis ad eos
qui foris sunt / Si enim permanseris
in foro / et quod habes perdes / Si
autem in somnia assiduus fueris / et
quod non habes acquires / Iterum
vont de septem et nona / Ideo ind
ent septem et nona In septem et
nona generationes vocamus / Videas
et frequentavit cum hominibus dispo
ne testamenta / quod de festo salutis
omni tempore iam appropinquavit / Nam
post Noe ad Nemrod legimus deum
locutum fuisse / Nisi primum ad Abra
ham post eum confestim ad Ysaac
et Iacob / Deinde non post multum
tempus ad Moysen cui et legem
dedit / Post eum ad iudicum maue /
Exsacto autem non post multo tempore
ad Saulem ad David et in sin
gulis quibusque generationibus
ad multos prophetas in singulis
testamenta disponens / Sicut enim

quis in itinere constitutus aut in
opere quodam / ante sextam quando quod
operatur perficietur aut ambulat / Sci
ens quia longus ei adhuc super
est dies / Transacta autem sexta cum
ceperit esse octava aut nona in
cipiet properatius agere / ut opus
suum vel iter tempore diffinito possit
concludere / Sicut deus dixit ad ab
braham qui fuit sexta hora ve
nit ad homines disponere testamentum /
Post abraham autem vix ad transmi
grationem frequenter properans venit ad
adventum suum in hominem medium et vo
cationem gentium diffinito tempore consum
ret quando vespere iam appropinquante /
Exiit circa xi horam et dixit Quid
hic statis ociosi / Vide quia utique
ociosos vocat non peccantes sive
peccatores / Denique considera sicut
ille qui accepit a domino pecuniam
Ut quod audivit a domino / Que ne
que sit quod missus est in tene
bras / quia perdidit pecuniam suam et
quia nihil est lucratus de ea / Sine
dubio quia nihil lucratus est de ea
Qui autem peccat perdidit gratiam
quam accepit / Sicut ergo ille non
est in penis in die iudicii qui
ociosus stetit in foro et nullam
iustitiam operatus quod facit ille
In die iudicii qui peccant et
etiam suam perdidit / Quid statis
ociosi vos etatis quia qui non operatur
in hoc seculo non manducabit in
illo / Et qui aliis manducantibus

Bibentibus in hoc seculo operatur
in illo seculo aliis ieiunantibus
ipse recumbet cum abraham et man
ducat de prandio vite / Qui au
tem aliis operantibus stat ociosus
aliis recumbentibus in illo se
culo expelletur ille foras / Dies
enim iste dies operationis est / Dies
autem ille qui sequitur dies festive
est / At illi dixerunt Nemo nos
conduxit / Que est conductio nostra
et que conductionis nostre merces
promissio vite eterne / Nemo con
duxit / Quia hec est vita eterna ut
cognoscant te solum et verum deum
et quem misisti Ihesum Christum / Ne
mo conduxit deus / Quicumque reli
querit domum aut sororem aut pa
trem aut matrem aut uxorem aut
filium centuplum accipiet in hoc
mundo / In futuro vitam eternam pos
sidebit / Nemo nos conduxit
Vendite que habetis et date ele
mosinas et habebitis thezaurum
in celis / Et nota quod illi qui
aut prima hora vocati sunt aut
tertia aut sexta aut nona sunt
responderunt quia Nemo nos
conduxit / Omnes enim illi conducti
fuerunt et habuerunt notitiam dei
et sciverunt dei promissa / Gentes
autem solo neque deum sciebant neque
promissa / Ideo racionabiliter videre
Nemo nos conduxit / Et dixit
eis Ite et vos in vineam meam
et quod iustum fuerit dabo vobis
Nota quia primus solum videtur

denarium dari / Istos autem omnes
sibi cuncto pacto vel quod iustum fu-
erit / Faciens autem dominus quia pri-
vatura erat adam / Et omnes pa-
triarchas cum diluvio fuerant se pri-
mum / Ultimum pactum fecit ad eum / unde
quod dicit se ideo neglexisse iusti-
ciam / quia nesciverat quod primam
fuerat recepturus / Istis autem non
fecit pactum / Renuntiavit autem pa-
triarchas sciebat longitudine sua
quia tamen patres est retributione quam
centenarium recipere non sperabant /
De dato enim eius nemo murmu-
rat quia amplius quam omnes hoc
desiderat percipere / Cum sero autem
factum fuisset dicit dominus vinee
procuratori suo voca operarios et
redde eis mercedem suam inci-
piens a novissimis usque ad primos
Considera quia sero non alias
reddet mercedem / Ergo adhuc
stante seculo isto Iudicium est
futurum et communiter omnes reddere
da / Propter duas rationes iudicium
in hoc seculo fit / Primum quia
illa ipsa beatitudo conventua ipsa
est merces iusticie / Ideo non de
illo seculo fit iudicium sed ante
illud / Secundum autem adventum illius
diei dei preveniri Iudicium sic vi-
deant peccatores beatitudinem dei
illius dicente propheta Tollatur
impius ne videat gloriam dei
Dicit procuratori suo Cum pro-
curatori sine dubio filius dicit
spiritu sancto Et si volumus contendere

Ut pater filio dicat non quod contra
filius sit patris procurator aut spiritus
sanctus filii / Sed hoc dico quia procura-
tor domus et patrisfamilias / licet eiusdem
substantiae cum eo sit et una persona
nec equalis dignitatis / Ergo aliud
patrisfamilias / aliud procurator patrisfami-
lias / quod locum habeat conventus
tua / Et autem eiusdem substantiae est /
et est minor multum fiat substantie /
Et non equalis dignitatis / Ubi est
una sibi incipiens a novissimis
usque ad primos / quare non a primis
usque ad novissimos / Sed primum a
novissimis attendite naturalis
est ratio / Omnes qui ante adventum
Christi fuere / quamvis ex operibus suis
iusti sint facti / Gentes autem ex
gracia Christi / Semper libentius ad
aliquid hiis quibus pro solo nichil
bonorum damus / Ergo omnibus sanctis
dedit denarius mercedem iusticiae conce-
ditur / Gentibus autem denarius mi-
sericordiae ostenditur / Dicente apostolo Gen-
tes autem super misericordia sunt honorare
deum / Aut certe propter demirandam di-
vinam potentiam suam / Sicut est ibi ubi
ait apostolus / Et nos qui vivimus qui
remanebimus non preveniemus eos qui
dormierunt / Magis enim secundum rem
erat ut vivi iuncti commutarentur quam
ea mortui resurgent incorrupti / Sed
quia in contendendis sanctitatibus
una est potentia hoc solum quod ad
immortalitatem commutabitur / Quod autem
mortui incorrupti resurgunt dei
sunt opera / Primum quia resurgunt

L

Secundo quia incorrupti resurgent. Ergo ut ostendat deus inestimabilem potenciam suam quod difficilimum mortuos suscitat incorruptos per ea quos viventes immutat. Hec et in hoc loco quando scilicet remuneracionem primum pueri acciperent suam mercedem. Scilicet ut ostendat deus inestimabilem misericordiam suam primum novissimis et indignioribus reddet mercedem per ea primis. Sicut illic potencia immutando rerum humanum excelsit ordinem, ita et hic nimia misericordia ordinem non aspexit. Cum autem venissent qui circa xi venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem primi arbitrati sunt quod amplius essent accepturi, acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Non minus iste nam qui in prima parte seculi natus est non amplius vivere quam statutum tempus vite sue et quando illi nocuit si per illius exitum stetit mundus et qui circa finem nascuntur, non ideo vivere nisi quantum dies numerati sunt eis. Et quando illis prodest tempore dum laboris si cito mundus finitur. Cum ipsum vite sue tempus complerant ante mundum. Deinde si cum homine est, et quidem nascatur prius aut post ea iustitia vacans prima habebit mercedem, cum primus nasci voluerint. Hec autem qui post ea venerit ad vitam. Nunc autem cum dei sit potestas quem homines predicat de mundo. Nec illi sibi possunt

honorem defendere debent quam primus natus est. Nec ille contemptibilior debet esse quam post ea dicitur. Et quoniam prius creasset post eum accipientes autem murmurabant adversus patremfamilias dicentes: Hii novissimi una hora fecerunt et equales nobis illos fecistis qui portavimus pondus diei et estus. Si verum est quod dicimus quia et illi suum tempus compleverunt nec amplius. Et isti suum tempus et nec minus et communis mors sua consumacio temporis est. Quod dicunt tulimus diei pondus porcionis et estus. Quia magna est nobis vobis ad faciendam iustitiam agnoscere esse finem mundi. Unde armatos nos illud ducebat appropinquare regnum celorum. Item apostolus preterit enim figura huius mundi. Volo vos sine sollicitudine esse. Ergo nobis est vobis scire propinquum esse finem. Nam quamvis usque ad finem illius vita nostra forsitan non extendatur, tamen quam attendimus et paramur ad suscipiendum finem, qui illis informacio erat credidisse, inde spacia esse longinqua. Et quamvis ante finem mundi de morte dei erant tamen quasi negligentes eos faciebat circa iustitiam et crescere faciebat adhuc eorum expectacio seculi longioris. Ideo ergo querimus non pro omne seculum superius tamen tulimus semel quia ruina et impedimenta protulisse videntur. Item mundus tunc

In iuventute constitutus omnibus
bonis prosperabatur / et felix erat /
Tunc autem quando senescens adver-
sitatibus premitur / et ideo con-
temptibilis non est / Quia ergo
quando tunc fuerunt homines cum ma-
iori difficultate / et labore iusti-
tiam servaverunt / quia ipsa felici-
tas multarum rerum satis
impedimentum est eis ad iusti-
tiam faciendam / Nunc autem homines
facilius possunt iustitiam facere / quia
ipsa adversitas et angustia mun-
di aliarum rerum adiuvat eos
ad iustitiam faciendam / Sicut faci-
lius est homini pauperi et in an-
gustiis constituto divina te-
nere / Diviti autem habundanti
difficile est / Sic in illis multa
abundantia difficile fuit te-
nere iustitiam / Nobis autem nunc
tribulatio facile / Multum ergo
tunc bona erat et fortis in
fide qui potuit evadere iustus /
Et modo minus malus est et mi-
ser in fide qui se non constringit
ad deum / Ergo secundum quod
dicit opus iustitie / signat quod
quanto est homini carior amor iusti-
tie / Estum autem dicit concupiscen-
tias seculi quibus tunc patieba-
tur mundi iuventute fluente
Ergo et si non per omnem modum
operarentur tantummodo mundi im-
pugnationem passi sunt / quia
tantus nunc virtus in iuventu-
te ostenditur / Sunt pondus

tocius diei / Dicit onera legis
mandata prophete que / Et alibi dominus
hortatur Iudeos et dicit / Venite
ad me omnes qui laboratis et one-
rati estis / et ego vobis requiem
dabo / Estum autem dicit urentis tem-
ptationum errorem / Quam conflabat
spiritus maligni in eos ad emula-
tionem eos gentium irritantes / a qui-
bus omnibus gentes libere extite-
runt Christo credentes / et per tempo-
rum gracie ad plenum salvate /
Nam neque legis onera portave-
runt / Sicut Iudei neque secundum mo-
dum passi sunt diversorum errorem quem ad
modum illi / Sed ille unus eorum
dixit Amice non facio tibi iniuri-
am / Ergo non dolebant quasi
fraudati de mercede sua / sed quia
amplius receperunt quam merebantur /
Hoc est enim proprium invidie ut quando
alii aliquid additur / Sic dolent
invidi quasi illis sit aliquid
subtractum / quod aliis sit
sit additum / Contra si quis videt fieri
aliquem divitem putat se invidus
pauperem factum / Si autem sapientior
sunt factus / Sic dolet quasi ipse
insipiens factus / Intelligunt
quia ex aliena gloria nascitur
invidia / Sed ideo dolet secundus
esse quia desiderat prior esse / Sic
erunt novissimi primi et primi
novissimi / Multi sunt vocati pau-
ci vero electi / Ipsi qui superius
de Iudeis et gentibus serva-
vimus / quam primi erunt
novissimi et novissimi primi /

Videlicet quia et Iudei in primo lo
co vocati sunt ante gentes. In no
vissimo autem salvati sunt per gentes intro
ducit per illam istam. Et ut cogno
scas ad manifestationem precedencium
verborum hanc parabolam introduxit
Ideo in fine eius ipsam sententiam re
petit quam dixerat supra aut in
primos dicit novissimos futuros
et novissimos primos. Vel nos no
vissimi digniores sunt quam primi si
sit sequentur. Dicit enim propheta Es
dras querens omnium seculorum vo
cationem ostendere et similem esse dixit
temporibus inter eos. Ita dicit omnium seculorum
finem esse quasi coronam. Sicut enim
in corona cum sit rotunda nec in
venies quod videatur esse initium
aut finis. Sic inter seculorum initium ad
tempus in illo seculo nemo novis
simus dicatur nemo primus. Ideo quibus
datum est primus in passione novissime re
munerabuntur. Et illi illam gratiam
gentes isti hanc consequuntur.
Quod autem dicit Multi vocati
pauci vero electi, non ad superiores
seculos pertinet sed ad gentes quia
de ipsis gentibus qui multi vo
cati sunt pauci electi. Et ascen
dens ihesus ierosolimam assumpsit
xii discipulos secreto, de itinere
dominice glorie dei et omnis salus
hominum in Christi morte posita est.
Nulla enim est res que amplius
ad salutem hominum pertineat quam mo
rs ipsius. Non est aliud aliquid

Propter quod magis gratias agere debe
amus quam propter mortem ipsius. Ita
cum plurima turba fidelium eum se
queretur, in via xii apostolos solos
tulit in secreto. Et illis tunc mo
rtis sue annunciavit misterium
Eternam propter passionem thesaurum in me
lioribus vasis includimus. Multi
quidem cum erant cum eo sed propter mo
dicitatem fidei sue infirmi. Mul
te mulieres et si in fide fortes
tamen in fine in sexu. Si audissent
quia ideo Christus ascendisset ierosolimam
ut crucifigeretur et viri forsitan
turbarentur propter infirmitatem fidei
et mulieres propter mollitiem sue
naturae. Nam ipse animus mulie
ris mollius est et in tali re
gravius capitur in lacrimis. Nam
recordamur quia cum superius de
morte Christi petrus audisset dolore
commotus non timuit ipsum dominum
increpare dicens. Et hoc est cum
ergo petrus in morte Christi tur
batus est, cum aliorum fides potuisset
sustinere tam magni dolorem. Si petra
immobilis pene commota est, quid
sufferret impetum temptationis. Et
ecce ascendimus ierosolimam. Ecce amplissima
constantia sermo est ut memoria
passionis eius in cordibus recor
dant tanquam si dicit. Ecce iam
iam prope ante predico vobis
misterium passionis mee futurum
ut aliorum insideat mentibus
sermo frequentius repetitum. Et quare
illis predicit misterium sue passionis

xx

Cmisterium / quia omnis adversitas que subito evenit animis contra spem animum gravius concutit quam quod ante cognoscitur et preparatur contra eam / Cum supervenit expectantibus nobis levior invenitur quam esset eventura si repentina venisset / Ideo nunciat illis de morte sua futura / ut cum dies ille passionis advenit non illos turbet / cognoscentes quia ideo erat futura / Si enim premoniti totius apostoli de morte eius futura / Cum quando comprehensus est scandalizati sunt omnes et relinquerunt eum / quanto magis scandalizati fuissent si premoniti non fuissent / Verum non se preparaverunt non statuerunt in animo suo quod non expavescerent / Si enim non se preparassent nec promisissent una cum petro dicentes / Parati sumus tecum ad mortem / Sed illa hora fides eorum defecit et preparationem autem absorbuit timor carnis / Vel ideo predixit eis futurum ut ab eo cum cognoscatur passurus eius ex passione autem intelligatur voluntas eius / Consideratio autem voluntatis eius confortet fidem illorum in tempore passionis eius / Ut tunc illud quod patiebatur dispensationi voluntatis applicarent non necessitati nature / Ecce ascendimus / Ac si dicat videte quia voluntarie vado ad mortem / Nemo me vocavit [illegible] nemo me admonet nullius potestas propterea timeo nullius violentie necessitate compellor / Cum ergo venit tenebrarum potestas cum videritis me in cruce pendentem ne stietis me hominem esse / Nam et si homo est posse mori tamen velle hominis non est / Ut quidam putant ab itinere declinavit seorsum / Quia non potuit in itinere constitutus hec eadem eis loqui cum sint paucissima verba / Sed declinavit seorsum ab itinere forsitan sciens quia ventura erat mater filiorum zebedei cum filiis suis / ut peterent ea que petierunt et audirent ea que audierunt / et preparent eis locum ad eundum et petendum ad audiendum / forsitan enim et applicuerunt ei ubi dimittes mulieres retro venientes occurrent / Nec enim credibile est mulieres cum ipso ambulasse videre / Sed longo intervallo mulieres de longe sequentes et longo intervallo separati nunc se ad ambulabat / Christus cum discipulis suis sine dubio / Ergo interea tu secessit nisi ut illa ad eum diebus liberaliter veniret / Sciebat enim cogitationes eorum que fieri cupiebat / Et non solum predicens discipulis suis de passione futura sua / Sed etiam a petitione petitione mulieris locum presentie sue voluntatis audit (lectio) / Ecce ascendimus ierosolimam et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et condempnabunt eum morte / et tradent eum gentibus ad illudendum et crucifigendum Sed et sumus tradit et morte dampnatur

Et tradentibus gentibus ad illudendum
et crucifigendum / Christus enim corpus ve-
ritatis est / Sicut enim Judas tunc tradi-
dit Christum sacerdotibus / et scribis ad
manifestandam fidem scelerum et perfidiam
iniquorum / fidem quidem scelerum / si for-
te fideles videntes eum quasi cor-
rupti eius recedant quasi scandalizati
a fide divinitatis eius / ad manifesta-
tionem autem perfidie iniquorum / Si for-
te intelligentes corpus veritatis / quia
vere corpus est veritatis secundum testimonium
scripturarum / ausi sunt eum configere
cruce verbi mendacii / Cum enim vi-
dent scripturas prophetarum evangelistarum et
apostolorum traditas esse in manus sce-
lerum sacerdotum et scribarum / non intel-
ligunt quia corpus veritatis traditum
est principibus iniquis et scribis /
Et sicut tunc sacerdotes vel propter va-
nam gloriam vel propter avaritiam con-
dempnaverunt Christum morte / cogitan-
tes quod si tenuerint Christum ipsi sacer-
dotes esse non possunt secundum legem
nec solemnia illa lucra percipere / pro-
pterea tradunt eum gentibus id est populis
ineruditis et indisciplinatis et bar-
baris / Tamen nec conveniunt nec aucto-
ritate eius iudicio quam nunc autem Christiano-
res aut gentiles / Tradunt autem
corpus veritatis perversis expositionibus
suis ad deludendum et crucifigen-
dum / Deludunt enim corpus veritatis qui
simulant se sequi Christum et dispu-
tant de eo sine timore dei non

proposito inveniende veritatis / Sed
studio subvertendi / Hoc autem modo
deludunt corpus veritatis in doctrina
non colunt / Crucifigunt autem eum
et interficiunt / qui falsa professione
mendacii corpus veritatis suffocant
et occidunt in se / Et sicut tunc sacer-
dotes illi nullam culpam idoneam
invenientes in Christo falsam ac-
cusationem detulerunt adversus
eum / Sic modo nullam rationem habentes
dicunt contra corpus veritatis falsa
interpretantur de illo et falsa pro-
ferunt testimonia scripturarum adver-
sus corpus veritatis / Sicut tunc falsos
testes subornaverunt contra Christum
Et sicut tunc sacerdotes quidem et
scribe cognoscentes eum quia vere
est Christus / quasi hominem illum quasi ma-
leficum gentibus tradiderunt / Gen-
tes autem non cognoscentes eum
Christum esse deluserunt et crucifi-
xerunt quasi hominem maleficum /
Sic et modo sacerdotes et scribe
hereticorum / cognoscentes quia
verum est secundum scripturas quas le-
gunt tradunt illud / Sicut diximus
populis gentilibus ad deludendum
et crucifigendum / Populi autem per
ignorantiam corpus veritatis deludunt
et crucifigunt quasi mendacium / Sed
ignorantia eorum non eos excusat
quia si vellent studio querere in-
venire possunt veritatem / Sicut nec

illos convertit gentiles / quod ipsi
si querere voluissent potuissent muda-
re / quia non erat homo tantum sed et deus
Deum sicut tunc per signa potentie sua-
rum manifestabatur operibus / Sic et modo
per signa operationum suarum virtutis veri-
tatis ostenditur / Cristus leprosos munda-
vit / Cecos illuminavit / Surdos audire
faciebat mortuos suscitabat / Ita
modo quando vult cognoscere ubi sit ve-
rum veritatis opera eius signa con-
sidera / Ubi enim est verum veritatis vi-
cium ac domum ibi mundantur assidue
homines a lepra peccati / Et sic salu-
tis eorum testimonium confessio eorum
mens eorum / Eciam cum mente eorum veri-
tatis illuminantur ad intelligendum
divina misteria / Aures eorum interiora
aperiuntur ut libenter suscipiant dili-
genda precepta / Quos hodie vides
mortuos in peccatis / Cras resur-
gunt cum predicta prima vivificati per
bonum / Ubi autem non veritatis sed
mortuorum mendacium predicatur ne-
cesse ut eorum sint ~~potentes~~ viventes / Sic
de illis testimonium dat vita eorum
Et post tres dies resurget / In ad-
mirationem credencium sibi / Enim tres di-
es fuerit conservati cum eis / Prima
dies pro / Secunda filius / Sed quod dic-
tum est in evangelio / annunciare de die
in diem salutare eius / Quod sic
autem alius ~~deus~~ dies de die n-
unigenitus deus de unigenito deo
genitor / et spiritus sanctus tercia dies que
quod hiis lucibus illuminantur corda cre-

dencium / In quibus cum istorum sacerdotes
fuerunt conservate de eo quod veritatis
resurgit et vivit et operatur / Sed non
resurget / nisi quam ieiunantes a
malo et flentes sunt propter eum / Et
desiderantes resurrectionem eius mente de
anima sua / Sicut apostoli ieiunantes
et flentes erant domino crucifixo /
post ad diem tercium eius / Tunc
accessit ad eum mater filiorum Zebedei
hoc est Maria Salomee tunc apud
eundem altum pontem / nomine / Hec pa-
cifica que filios genuit patris /
Non solum autem ex marito eodem
quam manifeste ipsos fratres exponit ac-
cessisse ad illum et eadem postu-
lasse / Intelligere possumus quod a fi-
liis suis eam submissam / Sed cum
ex predicantibus ipsis sermonibus quam
bis suis quasi ad mulierem ipsam pe-
tente / Sed quam per filios ipsam sub-
mittente respondit / Nescitis quid pe-
tatis / Estimo enim quod hii fratres non
audissent dominum de passione et resurrectione
sua prophetante / ceperunt dicere intra
se tamen esse fideles / Cum rex ce-
lestis descendit ad regna tartarica
ut regem quondam mortis destruat
Ipsam autem mortem deitatis sue
potencia calcet / Et sic cumulo
tenebrarum soluto animas captivas
ad sua regna perducat / Sed hoc non
habens in malicia demonum resistere po-
tuit contra eum / quem cum in corpore
constitutum timuerunt dicentes / Quid
nobis et tibi ihesu fili dei excelsi

Venisti aut tempore torquens corpus / Cum
continuum ipsum divinitatem contra se de
descendentem potuerunt sustinere / Certe
ergo post tres dies corporis sui red
detur ab inferis quasi victor de
bello / Nam cum sint victoriae consulta
quid aliud restat nisi ut regni gloria
subsequatur / Ergo quid faciemus fra
tres quomodo possimus regni ipsius esse
participes / Certum quia modus non est
quomodo enim seipsum donavit hominibus
quomodo regni sui societate non dona
bit / Expetentis negligentia reprehen
ditur / Tibi vero autem non dubitatur
Si nos cogitamus ingredi / Forsitan
terrorem sunt corda concutiunt / Et
dum in nobis de nobis pensamus considera
mus eius scandalum excitamus / Sed
et si scio sumus tamen homines sumus /
et si communi a carne non sumus spi
rituales tamen parati sumus quasi ad
hoc carnales / Et quia ergo leves co
gitationes occasiones demus / quibus
complexa carnis natura tranquillas
eorum animas commoveret / Ergo sub
mittamus mentem nostram ut sua nos
deprecatur pro nobis et sunt domino bona /
Si enim res ipsa reprehensibilis mute
ta sunt facile mutatur venia quasi
mulier / Ipse enim sciens excusat
errorem / Si autem cum sint corrupta
facilius / nunc pro filiis suis rogans /
Ipse enim deus domini matrum
filios aliis filiorum in sculptore implet

facilius exaudiet medium affec
tum / Magna laus mulieris ex hoc
loco colligitur / Primum quia non soli
illi reliquerunt patrem / sed etiam
ipsa reliquerat virum suum et se
cuta fuerat Christum / et illi ostenderunt
quia filii eius longe ... / Et
illa ostendit quia mater erat talium fi
liorum / Quod autem ipsa virum re
liquerat sermo demirans quam de vo
catione eorum scriptus est dicens
Illi autem relicto patre suo
Zebedeo cum navi cum mercenariis
et secuti sunt eum / Nisi quis
forte dicat / quia illius tempore
dormit et inter tempora vocationis apostolorum
et passionis Christi mortuus est
Zebedeus / Et sic illa secuta est
eum / Qualis radix talia et
germina / Et qualis terra talis
et fructus / Non erat similis sollici
tudo mulieris in mutabilis affectu /
quia ille temporalis erat maritus
iste autem perfectus erat sponsus /
illius amor deceptio erat carnis
istius autem dilectio incorrup
tibilis vita / Non illud consensus
senectutis eius / quia ille sine
isti comitem potuit / ista autem sine
Christo salva esse non poterat / Cogi
tavit enim quia amplius perdit
suo ... / Si expletum deum reliqueret
pro virum suum / quam si virum reliquit
deum / Propterea sexu fragilis et
iam aetate defecta Christi vestigia
sequebatur / quia fides nunquam senescit

et Religio fatigacionum non sensit /
Deinde non sentit sicut cetere ma-
tres que corpus natorum suorum
amant / admodum aut contempnunt / De-
siderant illos gaudere de seculo
isto / et non curant quid sint passuri
in illo / alii similiter filiis suis
provident alii honores et nemo
filiis providet deum / Maledicionem il-
lorum cum magno precio comparant /
Salutem autem illius nec dono acci-
pere volunt / Si viderint eos pauperes
estuant et suspirant / Si autem viderent
illos peccantes Nemo esta
qui condolet quia corpus suum potius
non animam / Accessit ergo ad ihesum
petens aliquid ab eo / Audite
eius fervebat eam maternus affectus
et reverenciam spiritualem minuerat
amor carnis / Dicit ei ihesus /
quid vis / Non intelligit quam
nesciens / sicut audierat quid vellet
Sed sicut illa responderet mater tam
facit irracionabilem peticionem ipsorum /
Eum petebat quod / quam reli-
giosi / et celestis glorie auctores /
Non quam sciant levitates muti-
lem postulacionum et motivarum
quam frequenter dominus potius dis-
cipulos suos aliquid non recte
dicere aut agere aut cogitare sicut ex
illorum culpa occasiones minue-
mat docendi et exponendi regni
sed pietatis / Sciens quia et ipse
error eorum non noceret penitus /

Ingredi / et non solum in presenti / Sed
etiam in futura doctrina eius edi-
ficat / At illa dixit Dic ut sede-
ant hii duo filii mei unus ad
dexteram et alius ad sinistram / Non
dicimus quia recte petit / Sed hoc
dicimus quia terrena pro celestia
filiis suis optabat / tunc domus ac
cultorum regnatorum / Non ad urbana
intercedentis / Sed ad consilia sug-
gerentium filiorum suorum dicens / Ne-
scitis quid petatis / quam dicit
concupiscencia eius carnis amicitiatorum
in nobis spiritualem excludit / Non
audistis me referentem / Cum vene-
rit filius hominis in maiestate
sua ponet oves ad dexteram
edos ad sinistram et dicet eis /
qui in sinistris sunt Discedite
a me maledicti in ignem eternum
Nunc vos vultis ut unus sede-
at ad dexteram et alius ad sin-
istram / Ego notam vos ad partem
dextram de sinistra / et vos ad te
filio curritis ad sinistram / Ad-
fortasse et per mulierem vos age-
bat / Vidit enim dyabolus quia
per illos ipsos adversus eos agere
valebat consueta contulit / Et
ad arma mulieris / ut sicut Adam
per mulierem spoliavit / Ita et istos
separet per mulierem / Nam et si
mater erat tamen mulier erat propter quod
et si affectus eius dulcis erat
quam nimis / intellectus tamen eius
novus erat quasi mulieris /

C

Sed iam non potuit per mulierem predictam
introire in istos / Ex quo de muliere
salutis inductorem pressit / Intelligere
ergo debemus quod ut non illud a deo
petamus quod nos bonum esse iudicamus /
Sed orantes in potestate dei causam
et nos illud petentes exaudi
at quod ipse expedire nobis co
gnoscit / Nescitis quid petatis / So
lum quod desideramus sine consideratione
petimus / Ideo et si impetrare non
debeat simplicitas petitionis / eo
rum tamen confirmari non meretur / que
de amore domini nascebatur / Apostoli
non voluntate neque propositum eorum
culpavit / Sed solam ignorantiam
reprehendit dicens / Nescitis quid
petatis / Quomodo autem athleta ido
neus ante certamen de premio
pactum facit / Sed in certamine bene pres
sit postea per iudicem / Sed multum
certamus premium mensurare et estima
re / Sed autem an premium fuit consti
tutum non omnino / Sed qualitatem
premium per exitum certaminis numerantes /
quale autem exitum habeat omne
quodque certamen non est in potestate
certantis / Nescitis quid petatis
Quid est bonum / Sed autem intelligere
potuimus quid in pelago / Ubi num
quam est minus periculum tempestas / Et si tem
pestas interdum non fuerit tamen fortior
est tempestatis / Sic in hoc mundo vi
ventibus numquam minus est tempta
tio / Et si temptatio interdum sedata
non fuerit / tamen timor temptationis spe

Ideo sic petite / Da nobis auxili
um gratie tue ut non vincamur
a malo / Sed ipsum omne malum vin
camus / Sicut enim secularis bello vincitur
quis cum vadens ad pugnam
de preda victorie cogitat diffi
cile evadit / Cum autem videns sic
vadit quasi ad mortem sicut fa
cile superat / Sic et nos in hac etate
seculi viventes non debemus co
gitare quale gloriam consequamur /
Sed quomodo ruinam peccati evadamus /
Cum autem de gloria cogitat et non
timet magis de casu / ille nec
munit in firmitate armorum sive cognos
cit nec versutias considerat diaboli
nec intelligit quod agit aut agatur
Non est nobis colluctatio adversus car
nem et sanguinem tantum / Sed adversus
principatus et potestates adversus rec
tores huius mundi tenebrarum / Accipite
induite omnia arma dei / Sicut enim
miles / Si totum corpus habuerit ar
mis vestitum et unam partem nu
dam miserit et perdiderit quia totus fuerit
fuit vestitus / Sed per unam partem
sagitta percussus fuerit / Sic cadet
quemadmodum si totus fuisset nudus
Sic et homines quamvis omnes iusti
cias fecerit si cum una peccatum si
militer peccare constituerit / quemad
modum si semper peccasset / Sicut
ait Jacobus / Si omnem legem
adimpleas et offendas in uno
r transgrediaris similis predicator

vv

regis es. Ideo et dominus illis inquit
Potestis bibere calicem quem ego bi-
biturus sum aut baptismo quo
ego baptisor baptisari. Calicem
nesciebat dominus quia passionis
ipsius potarent imitacionem. Sed ideo eis
dicit ut dum interrogante et eis
respondentibus omnes audiant quia
nemo potest regnare nisi passionis
christi fuerit imitator. Sicut ait apostolus
si commortui sumus et commoriemur si
sustinemus et conregnabimus. Res enim
preciosa nisi precio non comparatur. Ma-
gnum laborem necesse est impendere si
volumus ad celestia regna pervenire
re. Passionem autem dicimus
suscipere nos debere. Non solum perse-
cucionem gentilium sed omnem laborem
et molestias quas patimur in cor-
pore contra peccata certantes. Nam
si gentiles desistunt quin persequantur
nunquid ideo corrupta voluntas
fidelium deest sine fructu stilus
permanet. Ideo et si gentiles
non sunt qui te persequantur habes
principem generis dyabolum qui horum
numquam persequi cessat. Est enim prin-
cipem potestas mortis in corpore
tuo. Unde tibi et magna et
inseparabilis persecucio in corpore
tuo. Incipe resistere desideriis
tuis et tunc intelliges quam for-
tes sunt desideriorum maliore te
persequuntur. Hec est enim pugna per-
culosa qui potius odire quod amat
et amare quod odit. Aut ideo dicit
dominus Potestis bibere calicem quem
ego bibiturus sum. Dominus enim cognove-
rat propositum illud fratrum petenci-
um quia non primatum sibi querebant
sed mundiales honores. Quem si con-
dignos eorum non accepit, necesse est
ceteros fieri inferiores. Sed conse-
cucionem pietatis petebat in regno
celesti quam et multi consequun-
tur. Et cum fuerint consecuti alius
perfectus alius perfeccione non indiga
ut perinde sedere ad dexteram christi vel
sinistram. Tamen alter alterius ad profectum
pietatis nemo potest consequi nisi
qui libere certaminis usque ad mortem.
Ideo interrogavit eos Potestis
bibere calicem quem ego bibiturus
sum. Et ut illis respondentibus
quia possumus audiant ceteri con-
discipuli et contristati indignentur
quod si et ipsi sint pati in modum eo-
rundem in recta christi sedere per illo-
rum sessionem nequaquam exclusi. Ut
dicit propheta in psalmo Oculi mei
ad fideles terre ut sedeant mecum.
Non enim locus sedendi minor pulcre
est in recta christi quam fides pacie-
di cum christo. Non est calix et bapti-
smus unum. Calix enim passio est
baptismus autem ipsa mors dictus ac
est baptismus. Sed similitudinem habent
lane intincte. Sicut enim lana in
tingitur naturalem habet colorem.

C

Ut coloretur purpure aut alicuius
coloris accipiens dignitatem/ Sic
et nos in morte descendimus corpora-
lem et resurgimus spirituales/ Sicut
ait apostolus Seminatur in ignobilitate
resurgit in gloria/ Seminatur corpus
animale surgit corpus spirituale/ Dicit
quod mors habet in se passionem/ Sed
non habet in se omnis passio mor-
tem/ Multi enim fuerunt qui pas-
si sunt et non fuerunt occisi/ Ta-
les sunt conformes/ Nulli omnes
qui calicem biberunt domini/ Bap-
tismo autem eius baptisati non
sunt Dicunt ei possumus Non tamen con-
fidencia cordis sui sed ignorancia
temptacionis hec respondere Ne-
scientibus enim desiderabile est bel-
lum/ Sic inexpertis leuis videtur temp-
tacio passionis et mortis/ Sic enim
dominus noster in temptacione passionis
tremens dicebat/ Pater si fieri potest tran-
seat a me calix iste / quanto magis
non fuerunt dicturi / quia non possumus
si scissent qualis est temptacio mor-
tis/ magnum quidem dolorem habet passio/
Sed mors maiorem habet timorem/ Et
dicit eis Calicem quidem meum bibe-
tis et baptismo quo ego baptisor
baptisabimini Sedere autem ad dexteram me-
am aut sinistram non est meum da-
re vobis Sed quibus paratum est a
patre meo Quamvis non habebat
potestatem prestare tamen valebat non
sit scriptum/ Pater diligit filium suum

Et omnia dedit in manu eius/ Sed
ideo non refutauit peticionem eorum
ne examinaret eos et pusilla-
nimes faceret/ Nam non facile
de cetero resumeret superandi facul-
tatem/ Nam semel deo quando su-
perari cadit/ Noluit suscipe-
re peticionem eorum ne ceteros omnes
contristaret/ Nam necesse erat ut talia
cogitarent ad huc sine consilio
spiritus sancti constituti/ Et sedere istis
duobus circa regem illius so-
cietatis dimittendum est/ Et communis
sessurus est ad dexteram alter ad si-
nistram eius/ Et ergo quod similiter
fecimus aut quod fecit iam sperant
Ideo enim secuti sumus te ut illos
electos de medio nostrum quos in ve-
niam relicti/ In omnibus labore si-
miles eis sumus et tamen nunc
ti sumus in honore dissimiles/
Nam necesse erat ut taliter co-
gitarent/ quoniam nec dum perfecti sunt
spirituales/ Et enim peticio eorum sus-
cepta non est et contristati sunt
Nunc non habet ipsum petere ausi sunt
quanto magis contristandi fuerant
si peticio eorum suscepta fuisset/
Ideo non dixit/ Neque non sedebitis
ne duos confunderet neque sedebitis
ne ceteros irritaret/ Sed quod hoc
non est meum dare si prius tamen
virgines et prudentes patet/ Sic omnia
disposuit et ordinauit ut inter
fratres concordes similitudinis caritas
non corrumperetur/ Vnde et quia

qz eis conflictu turbavit / Et omnes
fecit sperare dicens Non est me
um sed patris Nam quod homini a
deo nobis specialiter promittitur a ceteris
separatur / Unde ergo mentitus est qui
dicens Non est meum dare
enim qui habet potestatem sed accepta est
ab illo / Illius est hoc qui dedit
Nam quod habeat filius similiter ad
ipse quod esset similis sed patris / Ergo
unde enim unus est nec persona una
est nec equalis potestas / Si enim
homines deus pater et filius
aut est pater / aut est unde pater est
cedit eum talem deum tollere quam
cum dimidio impotens aut quis
illas putet equales quorum non
est equalis potestas / Audiamus et
intelligamus nos primi quod quando
aliquid petimus a deo et quando
petramus quod frangitur fiducia
nostra neque cadat spes nostra a
deo quod detectum desperemus de
misericordia eius / quia nec fratribus istorum
non fracta est fiducia aut cecidit
spes eorum quod impetrassent / Unde
enim si non expedit nobis acci
pere quod petimus sicut nec illis
expediebat / Dicimus aut putas
te spiritualem rem petere sed deus
et dignum impetratione / Quod si
non impetraveris gratiam fere non
debes / Nam Iacobus et Iohannes
rem spiritualem et dignam deo
se petere estimabant / et tamen reprobata
est peticio eorum et mutilis (?) iudi
cata / Non enim quod apud homines
iustum videtur / Nam etiam apud de
um similiter iustum est / Quanto maior
est deus homine tanto profundior
sunt iudicia dei quam hominis / Unde
quid dignior esse possumus Iaco
bo et Iohanne ut non impetrantes
quod petimus doleamus Sicut nec
illi de non impetrato beneficio sunt
contristati / Et audientes x (?) contri
stati sunt de duobus fratribus Quem
admodum isti carnaliter petierunt / sic
et illi carnaliter contristati sunt / Nam
sicut isti si spiritualiter sapuissent /
non fuerunt petitum / ut essent
super omnes / Sic et illi si spiritualiter
intellexissent non fuerant contrista
tum esse aliquos ante se / Nam
velle quod esse super omnes culpa
bile est / Existimare aut aliquem super
se minus est gladium / Et error
salutatis (?) qui tacemus unde sibi sunt
errores / Nec enim apostoli non sic er
rassent / Unde nos cognoscere po
teramus quia non omne quod videtur
bonum desiderare bonum est / quia
malum quod putabamus / quia solum
malum desiderare est malum aut
avaricia aut furtum / Sed nec aut
semper quia aliud est bonum opus
aliud est primatus honoris / Et opus
quidem desiderare bonum est primatum
tamen aut honoris concupiscere van
itas est / quam bonum simplex opus

Sunt voluntatis et non laboris est / et opus est / Propterea quod et non necesse est / primatum autem consequi viciosum est dei propterea quod ex primatu honoris / Questio si aliquid incedem iusticie adipisci conveniat / Nam desiderium primatus ex iactancia cordis nascitur / Tamen autem laudabile est et condignius se alios arbitrari secundum preceptum apostoli ubi quod ait / alter alterum existimans superiorem se sicut qui desiderat superior apparere / Primatus autem fugientem se desiderat / Desiderantem se horret / Videns autem dominus alienum spiritum in cordibus discipulorum / quando hostes cum suis castris vagantes / nos eos non pereat a facie sua / et istos male potentes / et illos sub uno stantes / Sicut enim rex terrenus videt quod civitatem alienus occupatam tenet hostis / quid facit postea / Nichil nisi ut expugnat adversantes et inundat exercitus et destruat muros quos fortes edificat contra hostem expellat / Sed sic deus sapiens non regis / postquam vidit sua castra occupata a spiritu alieno sic hoste expulit / Et sua castra non delet dicens / Scitis quia principes gentium dominantur eorum et qui maiores sunt potestatem exercent in eos / Non ita erit inter vos Sed quicumque voluerit inter vos maior fieri erit omnium minister et qui voluerit inter vos primus esse erit vester servus / Frustra humilitatis possunt primatum celestem / ut quicumque desiderat primatum celestem / sequatur humilitatem terrestrem / quicumque autem desiderat primatum in terra inveniet confusionem in celo ut iam non sit servus christi qui sit de primatu certamine inter se festinet convincere eorum quod alius maior appareat / Sed quod omnibus inferior videat / Tamen non qui maior sunt in honore ideo ille est iustior sed qui iustior sunt ille est maior / Comparacio ergo melior est desiderandi non dignior gradus / Volens autem dominus et duorum fratrum ambitionem extinguere et ex discipulorum invidiam introducit differentiam inter principes mundiales et ecclesiasticos ostendens / quia primatus in christo nec ab aliquo appetendus est non habere nec alii est invidendus habenti / Tamen principes mundi ideo sunt ut dominentur minoribus suis ut spolient eos et expoliet et comedat et usque ad mortem abutantur vita eorum ad suas utilitates et gloriam / Principes autem ecclesie sunt ideo ut serviant minoribus suis et ministrent eis quecumque acceperunt a christo / ut suas utilitates negligant

Differentia inter principes seculares et spirituales

et illorum paruerent / Ut et si opus
fuerit neque modo recusent pro salute
eorum / Sicut ait apostolus / Ego
autem impendam et ego ipse superimpen-
dar pro animabus vestris / Si ergo hec
Ita se habent secularem quidem primatum
desiderare / Et si ratio non est vel
causa est / quia et si iustum non est
vel utile est / Primatum autem eccle-
siasticum concupiscere neque ratio ne-
que causa / quia neque iustum est
neque utile / Quis enim sapiens
ultro se subire festinet periculo
servitutis et laboris / Et quod ma-
ius est periculo tali / ut det rationem
pro omni ecclesia apud iustum iudicem /
Nisi forte qui non credit iudicium
nec timet cui abutetur primatu
suo ecclesiastico seculariter commutat
in secularem / Sed ne forte quis ta-
lis est in appetendo primatum prefec-
tum pietatis pretendat / Dico quoniam
quamvis quis in ordine prior est vel et
sanctitatis melior / Nimis quidem dif-
ferentias esse inter sanctos denegare
possumus / Ideo prudenter aposto-
lus membris corporis assimilat sanctos
ecclesie / Sic enim homo quidem in-
telligit per membrum honorabi-
le habeat in corpore suo quod in-
honestum est commendacionibus ac me-
brum non seipsum cognoscit / Si ho-
norabilius sit aut contemptibilius
aliorum et quecumque honorabilia
superbirent / Et quecumque deteriora testa-

ventur / Et propter hoc fieret inter eos
lassitudo / Sicut differentiam inter sanctum et
sanctum Christus solus cognoscit / cuius
membra omnes sumus / Ipsis autem
sanctis non est concessum / ut cogno-
scant differentias suas adinvicem / Ne
et meliores superbirent contra dete-
riores / et deteriores essent contra
meliores / Et propter hoc soluta caritate
inter eos discordia nasceretur inter
omne in hoc seculo facinorosa in
quo occasiones autem sibi invalidus ad
orum sermandoze / Si autem in hoc
seculo differentia dignitatis facta est
inter sanctos dignitatis / Dico non sancti-
tatis ut alter quidem sit apostolus
alter episcopus vel minister non tantum
contineatur carnis cogit .i. potestas
mundi et occulta operatio mundi / quam
invalidus ope carnis .i. carnali affectu
et hominum mundi in multa indisciplina
non excitat homines quidem in sunt
carni .i. carnali affectui in hoc se-
culo subditi alios in lascivias
alios in delicias alios in avari-
cias alios in iras alios in munditias
et superbias / Nisi ergo sint quos ti-
meant solvunt disciplinas / Denique ipsi
honores in Christo In primis quidem
fatie videntur honores / Verentur autem
non sunt honores divisi / Sed divisa
ministeria corporis ~~[illegible]~~ honor oculi
videtur / quia corpus illuminat / Sed
ipse honor illuminandi non est eius
honor / sed ministerium eius et pedum

Nota pulcre

Humilitas ecce videtur, quia humilat corpus, sed ipsa humilitas humilationis non est contemptibilis secundum ministerium eius. Exemplum quod unus homo corporis nec oculus suus amplius honorat quam pedes nec pedem magis quam oculus contempnit, quia nec oculus pro aliquo merito suo honoratus est ut oculus sit, sed ad hoc ministerium creatus est. Nec pes pro culpa sua contempnendus est ut sit pes, sed ad hoc ministerium creatus est. Exemplum quod quisque eorum membrum se habere intelligatur (?) secundum ministerium ad quod creatum est, nec amplius ~~sic~~ invidet alii membro quam plus habenti nec spernit alterum quod minus habet. Sic est in sanctis ymaginibus (?) scilicet sancti honor non est honor ei, sed actus ipsius interpretatur (?) apud apostolos ... putatur a nobis honor ipsius esse. Unde autem non est honor eius secundum ministerium eius. Unde apostolus de apostolatu suo dicebat: Nam si evangelizavero non est michi gloria, necessitas michi incubit. Ve enim michi si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo. Si autem invitus, dispensatio michi tradita est. Sic et diaconatus diaconi non est contemptibilitas eius, sed actus ipsius. Exemplum quod deus nec apostolum amplius diligit quam diaconum quia apostolus est, nec diaconum minus quam apostolum, quia

Diaconus est, quia nec apostolus pro merito suo antecedenti honoratus est ut esset apostolus, sed ad hoc ministerium aptus est iudicatus secundum motum animi sui. Neque diaconus pro merito suo antecedenti contemptus est ut esset diaconus, sed ad misterium aptus est iudicatus secundum motum animi sui. Exemplum quod nec apostolus laudem habebit apud deum quia apostolus fuit, sed si opus apostolatus sui bene impleverit. Neque diaconus exprobrandus est quia diaconus fuit, sed si opus suum neglexit. In nullo ergo honor hominis est nisi in quo implevit opus suum bene, et nulla contemptio eius est nisi in quo neglexit opus suum. Unde sicut pes libenter servit oculo quod sibi servienti, sciens quia nisi oculus fuerit suo officio usus, et ipse non potest suo uti, et oculus libenter servit pedi quod sibi servienti, sciens quia nisi pes suo officio fuerit usus, et suo non potest uti. Sicut et sancti sibimutuo debent esse subiecti, ut minor maiori non invideat quod maior sibi libenter et obsequitur quod sibi servienti. In eo ipse quod maior est et maior non contempnat minorem quod minorem sibi libenter et obsequatur quod sibi servienti. Hec omnia tractavit apostolus propter duos fratres qui ponerent (petierunt) sibi primatum, cum non debuissent.

pulcre

Sicut filius

XX

Sicut filius hominis non venit mi-
strari sed ministrare et dare animam su-
am in redemptionem pro multis. Ad
hoc enim ad imaginem dei facti sumus
ut imitatores efficiamur conversationis
et eius conversationis. Ad quod ad
similitudinem maiestatis eius facti
sumus creati. Nam quod ille natura
carnis imitari potuit, nos autem il-
lius divinitatem imitari non possumus.
Sed in hoc sumus imago eius ut
quod bonum ei videtur, et apud nos
sit bonum, et quod ei malum videtur
et apud nos sit malum. Cum autem
domino humilitati studente iactantie
studet non est imago eius. Et qui
domino paupertati amanti divitiarum
amator est in hoc seculo repellet
a se eius similitudinem, nec est verus
discipulus, qui non imitatur magistrum.
Unde est vera imago que simile
non est auctori. Egredientibus autem
eis ab iericho secute sunt eum
turbe multe. Questioni studiosi
agricole est messis fecunda, as-
sidui autem doctoris documentum ec-
clesia plena, negotiatoris prosperata
felicitas et theca multiplex. Ne
nimium labor itineris impedivit,
quia amor spiritualis fatigacionem
non sentit. Nemini secundus mul-
tis retinuit quia in vi virium
et mulieres corporis quod deum est
gre autem in omnibus una condi-
cio. Illic enim deum secum regnant

Ubi autem causa caritatis et ubi caritas na-
scitur, operatur. Nemini possessionum
suarum recordacio retraxit, quia
ingrediebantur in possessionem regni cele-
stis. Vere enim non habet quod amet
super terram qui bonum celeste in vite
gustavit. Sicut enim qui preciosum quid
manducavit, postmodum ei esca quidem
ingrata videtur. Sic et qui semel
de dulcedine christi bene gustavit, cete-
rum bonorum non multum sentit saporem.
Eius non desidet illum aut que-
rit sequatur, que etiam domino ceci
antequam corporaliter videant spiritualiter as-
secuntur. Et antequam audiant credide-
runt omnium. Hec est illa rosa in
campis iericho de quo loquitur Sapiencia
per Salomonem. Sicut palma exaltata
sum in cades, sicut plantacio rose
in iericho. Ergo hic est illa speciosissima
rosa sanctitate iustitie candida et
passionis sanguine rubicunda. Hec
enim rosa antequam videatur sentitur,
et antequam invenitur, tenetur ab odo-
ribus suis. Sic et deum transeuntem
de longe domino ceci antequam viderent
divinitatis fragranciam senserunt. Et
ecce duo ceci. Ecce dicendo oppor-
tunitate ostendit. Hoc est opportune
oblati sunt ad faciem christi, sicut ap-
tius oculis quam testes virtutis
eius ascendent ad eo in ierosalem,
quia futurum erat ut sacerdotes
repleti malicia dicerent contra
eum. In qua parte facias hoc ut ce-
ci videant, et si non provocavit ipsa

re. Ecce nos ceci sumus gaudemus. Eamus ergo de pietate requiritur, quam videtis venire. Erubescite carnales oculi quia ante nos Christum stantem non aspicitis, que etiam crediderunt duo ceci. Sedentes secus viam. Non in via. Duo ceci populi sunt, Judaicus et gentilis. Aut sicut interpretatur ambo generaliter omnes ex Adam, nos ex Joseph. Ideo autem ceci quia non eis apparuerat unigeniti lux. Secus viam, id est iuxta veritatem conversabantur. Sed veritatem invenire non poterant, quia via veritatis error adhuc demonstrata non fuerat. Vel secundum rationem verbi degentes, non autem in ipsa ratione verbi consistentes, quia noticiam verbi non acceperant. Sicut enim qui in tenebris non ambulat, si secus viam perdit per devium tota nocte ambulat, id est viam errat et non invenit viam donec veniat dies. Sic et homines ambulantes in tenebris, id est in peccatis, postquam semel dei cognitionem perdiderunt, semel ad perfectam noticiam pietatis redire non potuerunt, nisi dies Christus veniret. Quamvis circa pietatem et veritatem vivebant. Circa veritatem verbi, non rationem gentiles conversabantur, leges rationabiles componebant, sanctius iudicia iudicabant, dicente apostolo: Cum gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt. Ergo circa iusticiam stabant, sed iusticiam

tenere non poterant. Vel intelligendum quod oportet scire quia qui deum diligit, sic cognitus est a deo. Judei autem quomodo erant ceci? Quia legem sectantes iusticiam legis non invenerunt, quia ex operibus et non ex fide. Dicit enim apostolus: Testimonium illis perhibeo quia emulationem dei habent, sed non secundum scientiam. Scientiam nolentes, suam statuere iusticie dei non sunt subiecti. Audierunt quia Ihesus transiret et clamaverunt dicentes: Miserere nobis domine fili David. Currentium strepitum audiebant et personas non videbant, undique festinantibus cunctis soli sedebant indissolubili cathena ligati tenebrarum, que solutum habentes de toto corpore preter vocem. Et ideo quia eum sequi pedibus non poterant, voce sequebantur: Miserere nobis domine fili David. A tenebris omnium lucem clamores. O acutissima cecitatis aspectus, puta quanti homines et sani et videntes eum ambulantes hominem illum putabant, et duo ceci et longe sedentes dominum perspexerunt. Audierant enim gentes de transitu Ihesu secundum testimonia prophetarum annunciantibus sibi apostolis; audierant adventum eius et nunc passionem et resurrectionem eius et reditionem eius in celum. Audierat de transitu eius cum iam egressus esset ab Iericho, id est de hoc mundo

Turba autem increpabat eos ut
tacerent. Videbat surditas vestras
non considerabat conscientie cecita
tem. Ideo vetabant eos clamantes
tes sed honorabant Christum. Indig
num enim eis videbatur ut tales
homines vociferarent ad deum. Et
re fatua sapientes hominum estimabant
contumeliam pati magnos viros si a
pauperibus honorentur. Quis enim
pauper ausus est divitem publice
salutare mox indignatus quasi
contumeliam passus aut sic quam in
iustitia est Iudeorum vetabant quos
omnes facientes ne gentes in de
um credentes salvarentur. Et illi
magis clamabant dicentes miser
ere nobis fili David. Innitebantur
potius magis quam compescebantur.
Talis enim est natura fidei quanto
vetatur eo magis accenditur
Christi quod et fratrem dei in persecu
tionibus non vincimus. Sed quanto ma
gis afflicti fuerint tanto amplius
proficiunt attendunt. Virtus ergo
fidei in periculis secura est et in
securitate periclitatur. Quis enim sic
vigor fidei in hominibus languet
quam longa tranquillitas. Ergo vo
cantes eos addebant eis et al
tas causas doloris ut plurimum cla
marent quia ceci erant. Ideo quia
vetabantur ad hunc venire. Et
stans Ihesus vocavit eos et ait
quid vultis ut faciam vobis.
Dicunt illi domine ut aperiantur oculi

nostri. Et domine quid interrogas quod
ipse oculis videns infirmitas clamat
et ut quid vocem per quam non
quem Christi passionem sed Christi fidem. Ideo
cupio audire quod dolent. Sed volo
cognoscere quid sentiunt. Tu domine
occultorum es cognitor et nescius
cecitas scio. Sed volo ut procedant ad
medium populi et cunctis audien
tibus dicant quid volunt. Et di
cta me filium dei confitentes con
fundant credentes quam me homi
nem putant. Dominum me vocant et non
dicunt. Sed dum filium David dixi
pat quod bene confessi sunt. Vide
et abusive homines dominum dicunt
sed autem nemo dominus nisi deus. Si
cut dicunt domine fili David abusive
me sic homines honorant. Si autem
solummodo dominum secundum deitatem me
confitentur quia omnis deus ex
quo omnia et omnis deus per quem
omnia. Filius enim David cecos
illuminare non potest. Filius autem dei
potest. Ideo interrogat quid vultis
tunc illi iam Ideo non dixerunt fili
David. Sed tantummodo domine ut aperiantur
oculi nostri. Misertus est autem eis Ihesus
et tetigit oculos eorum et confestim
viderunt. Quando dixerunt domine
fili David suspensa est sanitas.
Tetigit oculos eorum. Tetigit hoc
carnales. Nam unum sanavit ut
deus tetigit quia David filium di
xerunt. Sanavit eos quia crediderunt

potentie eius / et una eademque
operatio sanitatis et fidem eorum re
muneret et infidelitatem castigeret /
Cecum obtulerunt Christo sanati / qua
le secuti sunt eum / Nam quid hic
cecus munere reddat deo digne pro beneficiis
eius nisi quod ipse admonet per prophetam
O homo quid velit deus a te nisi
ut facias iudicium et misericordiam et pa
ratus sis ire cum domino deo tuo /
Consequenter et genua oculos men
tis tetigit lumen dans eis gratiam
spiritus spiritus sancti / que gentes cum fu
issent illuminate secute sunt eum opi
bus bonis / Numquam postmodum re
linquentes eum / Sunt aliqui iudei

Et cum appropinquasset
Ierosolimis / Quanto
res ipsa comprobat ut q
ramus frequenter eum
venit urbem in urbem sicut Iohannes
testatur numquam tamen sibi adhibuit
ministeria iumentorum nec ramo
rum etiam se cum gentia ornamenta
constituit / nec ad tribile laudis
sive divinitis admodum populi ex
citavit / nisi ut quando patetur asce
ndit / Ideo ergo cum tanta gloria est in
gressus / ut amplius eorum accen
sus se exacerbaret invidia / quia
iam tempus passionis eius insta
bat / et quia mors eum urgebat /
Sed ipse magis adversus se tam
pellebat morte / Quotiens enim
de manibus sacerdotum elapsus

evasit cum esset invisibilis factus
quem Iudei ex proposito voluerunt occidere
tangere enim non poterant / Cum autem
ipse secutus ad mortem propter eos
Iudei non potuerunt / Ergo si ipse pro
eos provocavit forte ne de morte
sua fecit eos innoxios a qua sic contra
tamen eos non sunt facientes sed tamen pro
bantur / Sed ut possit facere quod ipse
volebat facultas eis data est
non mutata voluntas / Tunc Ihesus
misit duos discipulos dicens
Ite in castellum quod contra vos
est / et confestim invenietis asinam
alligatam / et pullum cum ea solvite
et adducite mihi / Asina et pullus
eius Iudeos et gentes Iudea n-
secundum deum unum est genus / Sic enim
dicit ad eam dominus per Ysaiam prophetam
dicens / Et constituam principes tuos
sicut antea / et consiliarios tuos /
sicut ab initio et tunc vocaberis
civitas iustitie et mater civitatum
et urbs fidelis / Syon propter iniquitates
et peccatorum et fidelibus animalibus brutis
assimilati sunt homines deum verum
dei filium non cognoscentes / Est
enim hoc animal immundum / et pretium
pene minus magis irrationabile
et stultum infirmum et ignobile
et oneriferum magis / Sic fuerunt
et homines / et ante Christi adventum
vidolatrie passionibus diversis
et immundi et irrationabiles subi
ectionem ferentes quantum ad deum

xxi

stulti. Quia autem stultus est qui
factorem suum contempnit quia fac-
turam et opus manuum suarum
adorare quam factorem. Erant enim
infirmi secundum animam et ignobiles
non valentes resistere passionibus
suis obliti generationis sue ce-
lestem. Facti fuerant secundum passionem
suarum et demonum quibus resi-
stere non valebant. Et quamvis de-
monum vel philosophorum cunctorum erro-
ris vel dogmatis aliorum sacrificia
voluntas imponere eis sufficiebant
et animam non bonum peccata supportare
tabant vel resistebant. Propter
que et omnia apostolus Cor dicit
Videte vocationem vestram fratres quia
non multi sapientes secundum carnem
non multi nobiles non multi fortes
sed que stulta sunt mundi elegit
deus ut confundat sapientes et
infirma mundi elegit deus ut con-
fundat fortia deus et ea que
non sunt ut ea que sunt destru-
eret. Aut vobis Christus super eos ascen-
dit introduxit in templum lunatici
per baptismum facti sunt de mundis ani-
malibus homines sancti. Percepta enim
verbi ratione sapientia dei facti sunt
rationabiles et prudentes et
inventa est irrationabilitas eorum
esse simplicitas et stultitia eorum.
Nam simplicitas sine ratione
verbi hominis irrationabilitas est

Et mansuetudo si non sit propter deum
stultitia est. Nunc autem accepta gratia
et regeneratione sua celesti facti sunt
de infimis et ignobilibus fortes
et ignobiles. Et que videbatur infir-
mitas innocentia est inventa in
eis et simplicitas autem humilitas.
Nam innocentia sine deo infirmi-
tas estimatur et humilitas non propter
deum ignobilitas iudicatur. Item rei-
cientes a se onera demonum et in-
sipientes super se magnum Christi iugum suave
et onus eius leve et ipsum sesso-
rem in cordibus suis insipientes
facti sunt pacientes. Nam peccata
irrationabilis onerosa et ligata et
diabolico erroris vinculo impe-
dita ut non haberet libertatem ire quo
vellet. Nam omnes homines antequam
peccaremus liberum quidem habebamus arbi-
trium si volumus sequi voluntate
diaboli an non. Quia si semel pecca-
tis obligavit nos operibus eius.
Nam nostra potestate evadere non possumus
sed sicut navis sine gubernaculo
fracta illuc ducitur ubi tempestas
voluerit. Sic et homo divine gratie au-
xilio perdito per peccatum non quod
vult agit sed quod diabolus vult
et nisi deus validam manum mittat
sive solvat eum usque ad mortem
in peccatorum suorum vinculis per-
manebit. Ergo nostra quidem volun-
tate et negligentia alligamur
sed per deum solummodo absolvimur etc.

Peccatum est contra libertatem

. L

Sicut enim videmus in istis temporali-
bus regnis / quod in primis quidem
nemo potest facere seipsum regem / sed po-
pulus creat sibi regem quem eligit /
Cum rex ille fuerit factus et confir-
matus in regno iam habet potestatem
in hominibus / Et non potest populus
singulum suum de fine eius repel-
lere / Nam primum quidem in potestate
populi est sibi facere regem quem
vult / factum autem de regno repel-
lere iam non est in potestate eius / Et
voluntas populi per ea in necessi-
tate conditur / Sic et homo prius
quam peccet liberum arbitrium habet /
utrum velit esse sub regno diaboli /
Cum autem peccando se tradiderit sub
regno ipsius iam non potest de pote-
state sua exire / Et sic prima volun-
tas eius in necessitate conditur /
Et hoc est quod homines seculares
et peccatores dicere solent / Vellemus
volumus esse sancti / et quomodo non volu-
mus esse iusti / sed non possumus / Hoc
quidem est quod dicunt / sed non habent
excusationem / quia primum non po-
tuerunt esse sub potestate diaboli si
voluissent / Postquam vero posu-
erunt thronum diaboli in cordibus
suis / Nam nec potest eos de potestate
diaboli eripere nisi solus deus
Solvite / venit quia per doctrinam
veram et per miracula vera / ex
quibus Iudei et gentes per apostolos
sunt liberati adducite michi

ad ministrandum ad gloriam meam /
Corrigite illos duos autem misit
apostolos / quia per duo generalia man-
data / omne genus hominum a peccato
absolvitur / qualia Diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo / Et
proximum tuum sicut teipsum / In his
duobus mandatis / omne peccatum
absolvitur et expellitur / et omnis
iustitia consummatur / aut certe aliter
duo / quod tibi non vis alteri non fe-
cias / Item vultis quod vobis faci-
ant vobis homines facite et vos
similiter / Quidam autem istos duos
Petrum et Philippum exponunt apostolos
intelligi / quia hii primum transgre-
dientes Iudaicos fines gentes
adduxerunt ad Christum / Philippus
quidem eunuchum / quem ipsum eunu-
chum asinum esse interpretatur / Petrus
autem gentes accipiens / Cornelium
de ex gentibus quasi camaue
pullum / Et si quis vobis aliquid
dixerit dicite dominus operam eorum
desiderat / Hec dictio dominus tribus
modis dominus non necesse dominus universorum
ut intelligatur omnis / quia ex
solus dominus non solum aliquorum
solum eorum qui ei subditi sunt /
sed omnium hominum / etiam qui contra eum sunt
Nam et peccatores quoque conditione
eius sunt / voluntate autem sua
diaboli / Domini enim est orbis terre
et plenitudo eius / Unius est
ut aliqua creatura formatur suo creatori

xxi

Gentes enim deus in ptatem dia
boli p tempore relinquit qui recip
tet non mentiu contempsit qui p
pdit / Necesse est aut qo fiat /
quod scriptu e homines et iumenta
salvas domine / Confestim aut
remittet eos / qual quod pquam
ingressus in urbem Iudee ad dnm
sinu remissus est / ac aut pphecia
in Iudea remansit / Nam de
asello illo non hic quod videbat
carnem tal opus / sed illud quod
intelligebat i no tan / sed grata
Ideo qz tan remissa e grata ac
retenta e / aut ita nu dixit / Et
iterum remittet eos ut ne misterium
pderet racionis / Nam primo d primos
homines in sermone mundi vocavit
apostolorum / si conte spus scus solet
pari et adduxit / postquam aut
adduxit iterum dimisit eos d ar
bitrio et labore suo qui committa
te gra sufficient / Nam qd voca
cio sumus dei est / quod aut digne
pg vocacionis cunus ne nrm pari
et dei est / hoc e quod ait Iterum
remittet eos / Non ad dnalum
quo prius tenebat eos / sed in
arbitrio suo adiuvante si gre
dono / Hoc aut totum factum e
ut impleretur quod dictum e p pphetam
Dicite filie syon Ecce rex tuus
venit tibi mansuetus sedens
sup asinam et pullum filium iu
menti / Dns nr ascendens ad
montem Ierosolimam magnam grat
pacis et concordie mundo commisso qui
in testamento reliquit / d insidiam enim
generis futuram sedens sup asinam
et pullum eius intravit in templum /
Et sic gentes eius Iudeis commiscuit
Sciens aut pphetam maliciam Iudeorum
qua contradicenti fuerant xpo
ascendente in templum / Ideo primo
muit qui p hoc signum cognoscent
regem Iudei dicentes Ecce rex
tuus sic Ecce videntis verum e
i no carnali aspectu si spirituali intel
lectu opa virtutum eius aspicite /
non formam corporis eius / Si enim
formam eius aspexeritis decipiendi
estis qui videtis naturam / Si aut opa
eius consideraveritis salvandi estis
qui videntes dona aut spiritus aut multa
constituemus ppham videns eum spirituali
aspectu / qui mundum nat fuerat io
dicebat / Ecce qui ostenderet quam ie
de quo loquebar antequam nasceretur
iam venit / Cum ergo videtis eum d
templo a Iudei violente cont eum
sup hec agere dicentes In qua ptate
te hec facis / quia Ecce rex tuus
venit tibi mansuetus sedens sup
asinam / Nolite considerare in qua
ptate facit / sed consideate tm si fa
ta pt / qm hic credere e illud ac
temptare / Ecce rex tuus venit tibi
mansuetus sedens sup asinam /
Nolite dicere quod non habemus re
gem nisi tm nm cesarem / Ecce rex
tuus venit tibi mansuetus /

Sedens super asinam. Si intellexeris
venit contra te, id est si intellexeris
venit ut salvet te et sub pedibus
tuis subiciat gentes / ut dicas per
prophetam gaudens / quoniam deus excel
sus terribilis rex magnus super terram
subiecit populos nobis / et gen
tes sub pedibus nostris / Elegit no
bis in hereditate sibi speciem iacob
quem dilexit / Si autem non intel
lexeris venit ut perdat te / et de
templo sanctitatis repellat / et ali
am sponsam de gentibus castiorem in
ducat in cubiculum sanctitatis / Sunt
tu peccata et in tenebris constitu
ta dicas per Salomonem Ne aspexeritis
me / quod ego sum denigrata / quia
me decoloravit sol. Vis ergo cognoscere mansu
etudinem venientis considera
speciem adventus eius / Non sedet
in curru auro preciosa purpura
fulgens nec ascendit super fer
vidum equum discordie amator
et litis qui gladio iactantie pecto
ra repletus qui de longe odoratur
bellum et gaudet ad vocem tu
be / Et cum viderit sanguineam pug
nam dicat in corde suo bene est fac
tum. Sed sedet super asinam et pul
lum eius / Super matrem sedebat
[illegible] et super pullum sedebat
bu et si corporaliter fieri non potuit
cuit supra animal utrumque sedere spiritualiter
aliter potuit cum deus esset. Quia
et in iudeis sedet et in gentibus
simul / Sedet autem super iumenta

id est in precordiis cordium habitare
vult dicit illis christus Tollite iu
gum meum super vos et discite a me quia
mitis sum et humilis corde / Man
suetum enim mansueti debent por
tare qui vocaverunt eos sessores ut
ut illos priviat christus peccatum cordium
sed ut ipse requiescat in eis per
mansuetudinem cordium / Nam sunt
hoc genus iumenti si quando errat
in simplicitate errat et non in
asperitate / Ita et homines qui cre
diderunt in christum sive ex genti
bus sive ex iudeis ante christum
non ex malicia sed ex ignorantia
peccaverunt ideo sedere debeat non premere
re sub gravi sessore / Nam sic
peccatores equi sunt diaboli ita
et sancti equi domini nostri christi / quia diabolus
in peccatoribus sedens instigat
eos per diversa facinora id est per forni
cationes et avaricias / Christus
autem sedens in sanctis diligit eos
in plana iusticie id est in castitate
et in humilitate / Ergo equitatus
diaboli est perditio / equitatus autem
christi salus / Sicut Abacuc dicit
in canticis suis ad christum Qui
ascendens super equos tuos
et equitatus tuus sanctitas est /
Ergo invenerunt pullum in templo
vel gentes / Iudeus terminat
ut impleat quod Iacob benedixit
dicens filium suum Iudam prophe
tavit alligans ad vitem

pullum. que est Illa vitis Iu
dea que de egypto translata est
et oriente et plantata. Et sicut
prophetauit Noe de filiis suis dicens
Benedictus filius meus Sem.
Sem enim erat pater Iudeorum Iafet
autem pater gencium que ingresse sunt
per christum in tabernacula iudeorum
Euntes autem discipuli fecerunt si
cut precepit illis ihesus Et addu
xerunt asinam et pullum. Cum enim
apostoli soluerunt asinam alienam
miserunt amici sunt illorum. Virtus
autem et auctoritas christi. Nec enim
potuissent tollere iumentum alienum
ab illo domino qui eos non co
gnoscebat. Vnde essent nisi pre
ueniens christi spiritus cor domini eius
preparasset ad dandum. Sic et apostoli
soluerunt Iudeos necnon gentes de
vinculo mundi. In prima namque
facie eorum videbatur opus
verum autem virtus fuit et gratia
christi. Nec enim a peccato sic consti
tutum totum mundum ligatum sub
potestate diaboli soluere potuissent
nisi gratia christi confregisset vincula
mundi. Et imposuerunt super eum ve
stimenta sua. et eum desuper se
dere fecerunt. Vestimenta sunt prop
ter dona et gracia spiritualis.
Sicut enim turpitudo nuditatis
vestimento tegitur. Sic naturalia ma
la carnis nostre et gratie dona
teguntur. Omnis enim homo naturaliter
non solum peccator est. Sed etiam

totum peccatum dicente Apostolo.
Eramus natura filii ire. Sicut et
ceu vnde adam cum se vidit nu
dum id est peccatorem. Et ideo foliis ficus
id est mandatis operis legis cooperuit nu
ditatem suam. Et alibi promittens iu
sticiam suam et graciam ablaturum de
gente Iudea sicut dicit dominus per
Osee prophetam. Convertar et auferam
vestimenta mea et lineam et
ostendam gentibus turpitudinem tuam
Ergo imposuerunt vestimenta super
eos id est mandata et gratias quas
ipsi acceperunt a christo. Super Iudeos
et gentiles imposuerunt id est tradide
runt. Nec enim in eis requiescere
potuisset christus nisi mandata eius
fuissent in eis. Plurima autem
turba vestimenta sua sternebat.
alii autem cedebant ramos de
arboribus et sternebant in via
videlicet ut veniente calcaretur
Iumento vestimenta sunt mandata
sicut diximus. Frondes autem tenera
spem pietatis. Quando ergo manda
ta legis et spes Iudaice religio
nis carnis fuerant conculcanda
in via id est in christo. Ideo iam tunc
illa sub pedibus Iumenti sterne
bant in via. Et vnde quando super
Iumentum namque apostoli posuerunt ve
stimenta sua sub pedibus autem
Iumenti tota turba Iudaica. Quia
mandatis namque apostolorum sternimur
pam et adimplentur. Legis autem man
data conculcant. Quotiens enim

C

circumcisionem sacrificia Iudeorum pro vestimentis et ceteras consuetudines Iudaicas reputans. Vestimenta Iudeorum quibus qui induebantur. Nos qui sumus ex gentibus sub pedibus nostris calcamus. Alias autem sic. Et vestimenta quorum deposuerunt super asinum apostoli sunt ceteri doctores. Vestimenta autem sunt decus et stola glorie. Gloriam autem quam Christus suscepit a patre dedit discipulis suis. Discipuli autem accipientes eam a Christo dederunt eam gentibus. Ut delectabiliter sederet Christus in eis. Sicut ipse dicit. Et ego gloriam meam quam dedisti mihi dedi eis ut sint unum. Sicut et nos idem sumus. Turbe autem que vestimenta sua sternebant in via credentes erant ex circumcisione qui gloriam quam habebant ex lege videntes Christum deiecerunt in terra semetipsos humiliantes. Et ut apostolo Paulo dicentes per iusticiam que ex lege conversatus sum sine querela. Sed que fuerunt mihi lucra hec estimavi propter Christum detrimenta. Et arbitror stercora esse ut Christum lucrifaciam. Sunt est autem aliud iusticia terre terrene ante sublime et gloriosa. Cum autem ramos de arboribus cedebant frondentes ipsi erant credentes et eruditi doctores. Qui ex prophetis accipientes exempla viva de Christo quam de arboribus fructiferis

virentibus et virorum folia verborum suorum decerpentibus ramos frondentes ante pedes subiugalis populi sternebant ut per ea exempla quam per ramos virentes sine offendiculo ambularent. Per viam vite istius dirigerent introirent in sanctuarium dei. Turba autem que precedebat et que sequebatur clamabat dicentes Osanna filio David. Memores prophetarum precursi mirabilium eius que ante oculos eius et fa… maturam quam prestitit eis exultantibus cordibus suis et ante et retro clamabant osanna filio David. Cum precedebant sermones erant .i. prophetarum arche et prophete ceteri sancti doctores qui post ascensum Christi de resurrectione eius et de ascensione necnon de operibus predicaverunt et predicant. Et licet diversis quibus temporibus fuerunt tamen in omnibus venit vox exultationis sunt. Et illi qui exultantes de Christi adventu clamaverunt Benedictus qui venit in nomine domini hec autem laudantes clamabant de adventu Christi iam impleto. Osanna autem quod interpretatur gloria. Alii vero redemptionem. Alii salvifica me sive salvum fac. Nam et gloria illa debetur et redemptio illi convenit qui omnes redemit et preciosi sanguinis effusione salvavit. Et cum

Intrante Ihesu Ierosolimam commota
est universa civitas dicens quis est
hic. Dicto commonebatur videntes
rem mirabilem homo laudabatur
quasi deus. Sed deus laudabatur
in homine. Dicebant enim Osanna
filio David. Christo autem nec ipsi
qui laudabant sciebant quod lau
dabant. Sed sponsus subito ingres
sus in eos nesciente animo volun
tatis sue fruebatur. Et intravit
Ihesus in templum dei. Hoc est
exemplum boni filii qui veniens in ci
vitatem currit ad domum patris
et illi honorem reddet qui genuit
eum. Sis tu imitator Christi ex fide.
Tu cum aliquando ingressus fueris
civitatem primum ante omnia curre
ad ecclesiam tuam. Hoc est hominem
dei qui ingressus ad primum est
salutandum primum ad originem patris
intendere. Nam sicut de templo
omne bonum egreditur sic de templo
omne malum procedit. Quemadmodum
medicus cum primum ingreditur ad
infirmum statum de stomacho eius
interrogat et eius corporis festinat
quia si stomachus sanus fuerit
totum corpus validum est. Si autem
dissipatus fuerit totum corpus infir
mum. Ita si sacerdotium integrum fuerit
tota ecclesia floret. Si autem corruptum
fuerit omnium fides marcida est. Sacer
dotes autem stomachum sacerdotes intel
ligimus. ~~Et sicut cor sapientie
locus est Vita~~ qui de rebus spiritualibus

per eos totus populus gubernatur. Et
sicut cor sapientie locus est. Ita sa
cerdotes receptacula sunt spiritualis
sapientie. Ipsa dicente de regibus
quia omne caput in dolore. De sa
cerdotio autem omne cor in tristitia. Sic
enim stomachus accipiens cibum co
quit eum in se ipsum et per totum corpus
dispergit. Sic et sacerdotes accipiunt
sanctum sermonem per scripturas a deo
et coquentes eam in se id est tracta
tes et meditantes apud se communi
ter populo subministrant. Et sicut
stomacho subministrata communi cuique   De verbo dei
membro suscipit nutrimentum et
convertit in se secundum naturam suam
cuique puta quod suscipiat iecor to
tum fit sanguis. Quod autem suscipit
fel colera efficitur totum. Quod vero
ascendit in pulmonem flegma fit
fit. Quod autem in mamillas to
tum efficitur lac. Sic sacerdotibus in
ecclesia loquentibus verbum omnes suscipiunt
verbum quisque autem convertit illud secundum
proprium cor. Ita et verbum dei primo
in cordibus quidem rectis procedat ad
caritatem. In cordibus autem perversis su
scitet iracundiam quasi coleram. In
aliis autem operatur dilectionem dulcissimam
quasi lac. In aliis autem horrendum odia
quasi flegma nocivum et expuen
dum. Videte ergo sacerdotes quia vos
ponatis vos in verbo et opere. Nam
sicut in corpore si aliquid fuerit
infirmitatis membrorum unum dolendo
languet et stomachus. Sic ait et

Stomachus languit omnia me-
bra convertuntur infirma / Sic et si ad-
ministratorum peccatum non solum peccat
et sacerdotes / Si autem et sacerdotes fu-
erint in peccatis totus populus conver-
titur in peccatum sive ad peccandum / Ideo
[illegible] priorem quam sinus peccatis
dat curatorum / Sacerdotes autem non tantum
quam sinus sed et omnibus peccatis doctorum sunt
curatorum / Vidit arborem pallentibus
foliis et intellexit studiosus agri-
cola quia lesura in radicibus est /
Sic et vos quemadmodum cum videtis
arborem pallentibus foliis marci-
dam intelligitis quia aliquam cul-
pam habet circa radicem / Ita cum videtis
populum indisciplinatum et irreligio-
sum sine dubio cognoscite quia sa-
cerdotium eorum non est sanum / Et eicie-
bat vendentes et ementes de
templo / Significans quia homo
mercator vix aut numquam potest placere deo / Et
ideo christianus nullus debet esse
mercator / aut si voluerit esse proici-
atur de ecclesia dei dicente propheta
Quia non cognovi negotiationem
introibo in potentias domini / Quemad-
modum enim qui ambulat inter duos
inimicos volens ambobus placere
et volens se commendare sine
maliloquio non potest esse. Necesse est
enim ut et illi male loquatur
de illo et illi male loquatur de
isto / Sic qui emit et vendit sine
periurio non potest esse. Necesse est ut iu-
ret quia ubi tantum habet res quantum

Nota dum

vendit / Sed nec est stabilis sub-
stantia eorum / Talium enim est
ipsis convenientibus peccatum est an-
te malis heredibus dissipanda
est aut ad extraneos etiam ini-
micos eorum conventura est / Non
potest ad bonum proficere quod congre-
gatur de malo / Quemadmodum si
triticum aut aliquam speciem cernas
in cribro dum huc et illuc iac-
tas eam grana omnia paulatim
cadunt deorsum et in fine cribri
nihil remanet nisi stercus solum
Sic substantia negotiatorum dum
cadunt et emunt dum venditur
et emptorum minuitur et novissime
illis nihil remanet nisi solum
peccatum / Ergo nobis ostendit quis
mercator est / omnes enim homines
negociatores videmus / Ecce qui
orat temptat bonos ut spes
vendat / Et qui operatur lignum tan-
tum lignum ut utensilia ven-
dat / et venationibus temptat ven-
ationem ut vendat / et fenera-
tor concutiat pecuniam ut tollat
usuras / Et quod antiquitus iudei et
apostoli artificia laudaverunt
quia magis sunt sine peccato / Sicut
et Paulus fuit sutor tabernacu-
lorum / Et ipse mandat dicens / Labo-
rent et manibus operibus bonis ut possint
Et apostoli quidam sunt legimus pisca-
tores fuerunt / Ergo videtur quia
non est negotiator nisi qui secundum

xvi

Regulam istam non sumus intelli-
gas omnes negotiatores esse i(d est) qui
aliquam rem comparat. Non ut ipse rem
integram et immutatam vendat
sed ut opus faciat ex ea ille non est
negotiator quia materiam operandi
sibi comparat. Unde faciat opus
ille non rem ipse vendat sed magis
artificium suum i(d est) qui rem vendit cu-
ius estimatio non est in ea ipsa
res sed in artificio operis illa
non est mercatio utputa faber com-
parat ferrum facit ferramentum sed fe-
ramentum id non tantum valet quantum hoc
ferramentum sed secundum opus ferramenti
appreciatur. Qui autem comparat rem ut
illam ipsam rem integram et im-
mutatam dando lucretur ille est mer-
cator qui de templo eicitur dei. Unde
super omnes peccatores mercatores plus
maledictus est usurarius. Si enim
qui rem comparatam vendit mercator
est et maledictus quanto magis
maledictus est qui non comparatam
pecuniam sed a deo donatam sibi dat
ad usuram. Secundo quia mercator dat
rem et iam illam non repetat
Iste autem pecuniam feneravit et sua
iterum repetit et aliena tollit cum
suis. Ad hoc dicit aliquis qui
agrum locat agricolam accipiat aut
domum aut possessiones accipiat
nonne est similis qui pecuniam dat
ad usuram absit. Primum quidem quia
pecunia non ad aliquem usum de-

Usurarius peior est mercatore

disposita est sed ad precium emendi vel ve-
dendi. Secundo quia qui agrum habet arat
eum et fructum accipit ex eo. Similiter et
qui domum habet usum mansionis capit
ex ea. Ideo qui locat agrum vel domum
usum suum videtur dare et pecuniam ac-
cipere et quodammodo commutare videtur
lucrum ad lucrum pecuniam autem si
sacculo repositam teneat apud te ne-
cum usum capis ex ea. Tercio ager
vel domus utendo veterascit. Et men-
sas nummulariorum subvertit. Pecunias
spirituales homines intelligimus quia
sicut nummus habet dragmam cesaris
sic homo habet ydragma dei. Et ideo
admodum solidus qui non habet dragma
cesaris reprobus. Ita et hic qui non
ostendit in se ymaginem dei reprobus
estimatur. Unde Ysaias dicebat ad
illum Pecunia tua reproba cum pecus
tui miscent cum aqua. Ideo ergo
mensas nummulariorum evertit significans
quia in templo dei non debent
nummi nisi spirituales i(d est) qui ymaginem
dei habent et non illi nummi i(d est) ille ho-
mines qui eciam ymaginem portant
i(d est) diaboli. Nam sicut hic homo qui
se ymaginem dei ostendit sic et hic
malus ymaginem diaboli habet. Aut etiam
mensas dicit spiritualiter septuris
nummulariorum i(d est) sacerdotum. Vere enim
sacerdotum illo septime ecclesie sue et
iam nec eorum pascitur in eis sunt
cedente novo testamento plori. Ca-
thedras vendencium columbas evertit

c

Loquens et si non sermone tamen ipso
facto / quod faciunt in templo mul
te columbe venales ex quo una
columba iuncta descendit in tem
plum corporis mei / Non enim in sacri
ficio columbarum sed ea placatur de
deo in templum i. in ecclesia sed in spiri
tu contrito dixi vobis per prophetam /
Non accipiam de domo tua vitulos
neque de gregibus tuis hircos / Quoniam
omnes mee sunt fere silvarum iumen
ta in montibus et boves cognovi
omnia volatilia celi / Immola deo sacri
ficium laudis / quia non hostias vitulo
rum sed corda / non sacrificium sed fidem / Ideo
dixi vobis per eundem prophetam / afferte
domino gloriam et honorem / Et si vero
vultis in templo eius consistere tol
lite hostias et introite in atria
eius / Tollite thauros de templo
quia vobis thaurus offendiculo est
pro commisso grege / De quo grege ta
cebit dicebat amissa vanitas id
est sacerdotes quia in terra sua ven
derunt hominem / et in fundere sub
uaverit thaurum / Tollite oves de
templo / quia vobis agnus immola
tur / quod ergo per prophetas admoneat
eos ut hostias de templo tollerent
animalium et corda sua contribulata et
humiliata offerrent / Illi autem non
obedierunt propterea nunc tamquam iratus
super inobedientiam eorum ipse eos vir
tute expellit videns per se / quod ipse
est cum tamen per prophetas admoneat
eos de hostiis expellendis / Scriptum
est enim Domus mea domus ora
tionis vocabitur / vos autem fecistis eam
speluncam latronum / Quoniam hec bru
talium sacrificiorum domum speluncam
latronum fecerunt Et accesserunt ad
eum ceci et claudi in templum et sa
navit eos / Ut quod illi verbis clama
bant iste factis ostenderet / quam testi
monio illorum sanavit eos et ceci
videntes ceteros aspicientes viderent
illum ipsum / Et istorum illuminatio corporalis
fieret illis spiritualis lumina cordis
Sanavit et claudos ut claudican
tes in fide currant ad Christum / ut
meliores pedes accipiant illi cre
dentes quam isti accipientes Vi
dentes autem principes sacerdotum
et plebe mirabilia que fecit et
pueros clamantes in templo
et dicentes Osanna filio david
indignati sunt et dixerunt Audis
quid isti dicunt / quibus et ipse re
spondit et vos videtis que ego
facio / Illos loquentes attenditis
me facientem non consideratis / ego
enim factis impleor voces illorum /
Quemadmodum columna que in domo si
stetit recta accepto pondere amplius
confirmatur / Si autem inordinate obliqua
ta fuit accepto pondere non solum non
confirmatur sed amplius vadit ad
casum / Sic et cor hominis si rectum
fuit videns opera aliorum vel in
sua audiens eo amplius con
firmatur / Si autem perversum fuit videns
opera aliorum boni iusti aut audiens
non solum non confirmatur / sed magis

Cor hominis si rectum fuit

Ad invidiam excitatur et magis punitur / Hoc modo et Iudei videntes sanitates egrotancium audientes voces puerorum non solum non crediderunt in Christum / sed magis excecati sunt contra Christum dicentes / Audis quid isti dicunt / Hec enim sanitates egrotancium de vocibus clamancium testimonium dant quod vera sunt que dicuntur / Item voces clamancium de sanitatibus egrotancium testimonia reddunt / quia magna sunt que fiunt / Si sanitates egrotare minuantur de Christo interrogancium clamancium voces / Si voces clamancium minuantur in Christo egrotancium sanitates / Et sic quod quasi verum argumentum quem tanti testes defendunt / Si iniuste clamant consentite clamoribus et credite Christo / Si autem iniuste reprehendite magis illos iniuste dicentes / Et sic quod Christum culpatis / Quod enim culpat Christus si intelligunt isti quod dicunt / Nonne autem dixit eis / Utique numquam legistis ex ore infancium et lactancium perfecisti laudem / Tamquam si dicat / Esto culpa mea est / quod isti clamant quod quod mea culpa mea est / Isti clamant quia ante tot omnia adnove hoc futurum prophetia predixit / Si recordamini quod scriptum dixit / Verba autem que precedebat / et que sequebatur clamabat / Intelligo quia infantes dicebant non etate sed simplicitate cordis / Infantes ad

Lactantes nec intelligere aliquid nec laudare possunt / lactantes autem dicebantur quod quasi lactis suavitate / ita mirabilium delectacione excitati clamabant / Sicut dictum est / Sed exaltam animam sicut ablactatus super matre sua / Lac enim dicitur opus miraculorum / Panis autem doctrina perfectionis iusticie / Sic ait apostolus / Et sermo meus et predicacio mea non in persuasione verbi sed in ostensione spiritus et virtutis / Item postmodum sic dicit / Non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus / quasi parvulis in Christo lac vobis potum dedi non escam / Omnis prima inductio fidei vel doctrina simplex lac dicitur / Cum sicut lac sine labore / et dentium ope manducatur et manducantem sua dulcedine delectat / Sic mirabilia nullum laborem ponunt videntibus / Sed videntes admiracione delectant et ad fidem molliter mutant / Panis autem est perfectionis doctrina iusticie quam accipere non possunt nisi exercitati spiritualiter velut spirituales / quam qui audit mente sua intra se tractantibus quibusdam discernit et meditatur / quasi quibusdam dentibus spiritualibus molit / Unde et lex ruminancia animalia probat esse munda / Illa enim esca doctrine non tamen carnalis sanus est cum tamen spiritualis utilis est ad salutem / Si enim infanti frangendum dederis panis quem angustias hic fauces offocat magis quam nutriatur

Lac

Lac

Sic et homini imperfecto in fide et
puero in sensibus / Si altiora mysteria
sapientie / volueris dicere angustatur huius
fidem et scandalum magis scandalizatur
quam edificatur / Et quemadmodum puer
parvus si dederis ei carnes dentes eius non
delectat / membra autem eius non
confortat / De pane enim scriptum est
non de lacte quia confortat cor / Si
autem panem manducet novitium den-
tes eius delectat gustum prestat ei vir-
tutem / Sic et homini parvo in fide et
immaturo in sensibus / Si mandula caste
doctrine delectatur quidem affectus / men-
tem autem confirmat et ad edificationem sensus /
aut notitiam veritatis / Si autem verbum
sapientie exposueris ei et quantum
delectatur et edificatur in fide / Et re-
lictis abiit foras extra civitatem
in Bethaniam et mansit ibi Sicut
recedendo compescet quos videndo
non potuit / quia malicia non
docetur sermonibus sed cessatur / malum
autem hominem melius vincis dando lo-
cum ire quam respondendo / Nam
si contendis irrationabilem virum
placas et illum non placas et teipsum
subvertis / et mansit ibi Noluit
in urbem manere de qua iam volun-
tate recesserat que in morte domini
sui iam manus armatas tene-
bat se magis occisura quam dominum /
Sed mansit apud Lazarum et sorores
eius et illic requiescebat corporaliter /
ubi et spiritualiter requiescebat / Nam
scriptum est non ibi querere
mansionem ubi tenebrosi sunt pueri /

Sed ubi fideliores nec gaudet ubi
epule large sunt / Sed ut sanctitas flo-
ret Mane autem revertens in civitatem
esurivit Non quasi homo aliud sed quasi
deus hominum salutem non quasi in-
digens cibi escam sed iustitiam / Sed quasi
amator desiderabilis eorum salutem
Si autem quasi homo esurisset / Sed ideo ma-
ne esurivit quia iusticiam esurivit aut
aliorum salutem / audiens ergo veniens
ad gentem Christus mane esuriebat /
cum per tot secula hominum multitudinem iustitie
sue dedit cibum / Mane autem id est primum
initium hore de qua supra locuti sumus /
Videns quia imitatores iste seculi huius
hec dicunt et dies / Et consideramus
per singula secula quasi et mane
incedens fieri et vespere / Et factum est
mane super Adam qui creavit eum
deus et dedit ei mandatum iustitie
quasi lucem / Deinde magis atque ma-
gis hominum iniquitate crescente et
quasi nocte veniente iustitia quasi
lux recessit ab eis / Item factum
est aliud mane quando dominus veniens
ad Noe post receptionem seculi ad eum /
et ad filios suos posuit iustitie te-
stamentum quasi lumen Item crescente
hominum iniquitate quasi nocte preva-
lente recessit ab eis sol id est domi-
nus cum sua luce iustitie sue Item reve-
niens rediit iterum mane eligens
Abraham et ostendens ei quasi
lumine aue notitiam veritatis ponens
testamentum ad eum circumcisionis et
fidei Item prevalente iniquitate / et
quasi nocte recessit ab eis / cum filii

Israhel sicut tabula egiptiorum ser
uiebant quamdiu enim eos afflixis
sent egiptii sic quantum ad primam
etatem huius mundi in eis / Iterum
rediens / cristo mane apparuit moi
si reducens israhel de egipto et
dans legem ostendit eis / Item
crescente iniquitate quasi nocte
nouissima ducti sunt in captiui
tate filii israhel / Rediens iterum
dominus redemit / Cristo mane re
uocans filios israhel de captiuitate
restaurans plebem per zorobabel
et per ihesum filium iosedech de ce
tero reparans legem per esdram prophe
tam / Item crescente iniquitate
in nocte clemente subtraxit
ab eis dominus mane sua quasi
lucem et facti sunt iterum sub pecca
to / Postea autem mane rediens in
cristo ad Iudeos et gentes et de
dit eis seipsum manifestissimum lumen
et quod iam / Sicut uidetis cresce
te plurimorum iniquitate quasi noc
te clemente recedat a nobis et
auferret gratiam suam a nobis / Sicut
ipse testatur dicens putas cum ve
nerit filius hominis inueniet fidem
super terram / Septimum autem lumen ua
turus est nobis cum veniet reddere
singulis secundum opera eorum / Et quo
tienscumque peccata hominum preualentia
excludunt a se manum dei prima
lens non aspicit nostra peccata / Sed
visitans homines in bono dicens
dicitur visitatio eius / Et sicut ad
de nocte que sunt ante aduentum
cristum post dicit propheta Ad vesperam de
morabitur fletus et ad matutinum
leticia / De nocte autem consuetudinis
futuri ipse dominus dicit / Cum sero fac
tum fuerit vocauit operarios et reddidit
mercedem eis / Ergo istos sex dies
et noctes laborauit dominus recedens a
nobis et rediens ad nos / Recedens
propter peccata nostra / Et rediens propter misericordiam
suam / Cum autem factum fuerit septimum
mane tunc requiescit in septimo die
quia postmodum hominibus sine successi
one peccatorum lux iusticie permansura /
Et semper sol cristus nobiscum erit
dicente apostolo Rapiemur cum omnibus
obuiam cristo in aera / et sic semper cum
domino erimus / Ideo ergo mane rediens
esurit / quod mysterium intelligitur de
parte reuersionis eius / Cum relicta est
Sinagoga et suscepta est ecclesia / Et
videns unam arborem unam secus viam
uenit venit ad eam / et nichil inuenit
in ea nisi folia tantum arbor fici sina
goga est / Nam sinagoga propter multi
tudinem militarium gentium sub uno
cortice habitancium dicta est quasi mul
torum hominum fidelium habitancium in una
domo / Sicut scriptum est deus qui habi
tare facit unanimes in domo / De
mum vnde ipsa folia fici quia secundum
similitudinem manus formata est / Folia
autem verbositatis sunt species tri
sticitatis in homine autem sine fruc
tu operum verba religiosa / Homo
ergo homo religiosus i. arbor verba
nalis profitetur esse dei et iusticiam
dei non operatur arbor est tantum mo
do folia sine fructu portans / Sicut

Sumus nos de quibus prophetavit apostolus / Erunt in novissimis diebus homines amantes cupidi pecuniarum elati superbi parentibus non obedientes voluptatis sive amatores magis quam dei speciem quidem pietatis habentes / Virtute autem eius abnegantes / Tales in fine maledictionis est cuius ut numquam ex illis nascatur fructus Sicut maledixit ficulneas et aruerunt / Arbor etiam autem est inepta fructuum ideo similis in Iudeis Christus fructum potuit invenire / quia inepta fructuum gementes eam id est fructuum / Hominibus autem via est quibus per quam descendunt / qui nascuntur / Sicut exposuimus in parabola seminantis / Quemadmodum ergo homo fidelis id est arbor racionabilis inepta fructuum virtutis multum potest in se iusticie fructum tenere / Unde dicebat Paulus / ad Timotheum Nemo militans deo se implicat negociis secularibus ut ei placeat cui se probavit ut quod non potest fructus suos tenere / Transeuntes enim demones id est ministri corporum per viam id est peccantes per fructum suum comedunt eos / Sicut enim irracionabilis terra que secus viam posita est semper conculcatur et vana est et semina doctrine insultos spiritus sancti non recipit / Sed volatiles spiritus rapiunt ea / Sic et omnis arbor racionalis inepta viam posita numquam potest esse fructuosa id est homo secundum fructum vivens nullum potest evadere a peccato ut sit iustus / Frequenter enim transeuntes spiritus ipsius gemmas iusticie excuciunt de ramis eius

arborem aptant / In floribus medium autem ipsos flores aptos excuciunt / videlicet aut et ipsa poma forata deponunt / Rami enim arboris sunt sensus corporis de quibus omnia bona procedunt / Gemme sunt bone cogitaciones / Sicut enim ex gemmis flores procedunt / Ita de bonis cogitacionibus nascitur bona voluntas / Sicut autem flores procedere non possunt nisi sint gemma Sic bona voluntas nasci non potest nisi precesserit in homine cogitacio bona / Bona autem cogitaciones sunt primum desiderare que bona sunt / Nam voluntates bone sic suaves sunt apud deum quemadmodum odores sed flores / Unde Salomon dicebat fili serva te a cogitacionibus que sunt sine intellectu / Poma autem sunt opera perfecte iusticie / Sicut enim ex flore poma formantur / Ita ex bonis voluntatibus opera perfecta nascuntur / Sicut enim cum poma flos producit / Ita cum opus bonum bona voluntas / Omnis itaque homo qui iam nec cogitat / aliquid que sunt bona / ipsas gemmas iusticie de ramis id est de sensibus eius transeuntes demones excusserunt / Cum autem cogitat quidem bona et proponit in corde suo facere quod bonum est puta elemosinas facere aut ieiunare aut continens esse / et iterum concupiscencia seculi victus aut ex quacumque ~~condicione~~ occasione mutavit voluntate sua / Et de illius sensu tam aptos flores demones excusserunt / Cum autem cogi

xxi

tavit bona et proposuit et fecit
quod exposuit ille poma protulit
Et si iterum peccauit et propter peccata se
quentia iusticie opera priora perdidit de
illius similibus iam perfecta poma de
mones deriusserint / Sicut difficile est
arborem completa corpora fructus
suos usque ad maturitatem servare / Sic dif
ficile est vivum fidelem completa iusticie
vivendum vivente i. in actibus eius
iusticiam immaculatam usque ad finem
tenere / Recede a via et plantacio iuxta via
secreta sit nec mundus aliquid tecum
habeat quod placet tibi in mundo / Et
ait illi Iamnunquam ex te fructus nascatur
in sempiternum / Non quia maledixit
arbor ideo fructus non dedit / Sed quia
non dabat ideo maledixit ei. Sicut
nec folia ipsa proferret. i. non ideo Iu
dei perdiderunt iusticiam / quia eos deus
dereliquit / Sed ideo dereliquit eos
quia iusticiam non afferebat / Sic nec
ipsa species pietatis esset in eis aut
simo / Et vere sunt melius est ut nec
sit arbor quam ut sit quod et secundum
genus suum fructus non afferat / Sic
melius sit est ut nec sit ad in re
ligione positus / quam ut sit quod
ad conversacionem non habeat secundum deum
Tamen enim tuus non est si tu non obedi
cionem doleas / De illo autem gravius do
leas quam tuus est et contempnit te
et alius sunt tibi / Sic deus non tam
de alieno et apto malo fremente
irascitur / quantum de suo malo faci
entem voluntate / Ideo in fine se
culi ipse deus immittet operatores eri

in tales / Sicut quottidie fieri videmus
ut credant mendacio quam non credide
runt veritati sed consenserunt iniquitati
sicut indicent enim / Non enim vult ut
ipsius esse videantur / quam vere non
sunt eius vapor metuere melius
est ut nec sit vel sim / quam ut vera
illius male ambulando creatur eius
in zelo / Et arefacta est continuo
ficulnea et mirantes et videntes
discipuli sit dicentes / Quomodo continuo
aruit ficulnea / Multi sunt quasi
simo eius quasi flamma descendit
ad radices eius aspiciunt quam videntes
lazarum / Sic et putridum iam vermescentem
ad vitam solo sermone quod admirandum
non / Sic videtur arbor solo sermone siccata
tam / Tamen enim potest vitam donare / vel
de potest et vitam auferre / Tamen enim vi
tam auferre non potest nec vitam dare
potest / Unus autem unus ait omne dico
vobis si habueritis fidem et non
hesitaveritis non solum de ficul
nea facietis Sed si monti huic
dixeritis Tolle te et iacta te in
mare fiet / Monti illi invisibili qui
arbores non fructuosas producit
sunt loca petrosa et aspera / ubi
precipicia pendencia et ascensus non
hominibus ad habitandum apte sed bestiis
vobi similia est planicies ad requie
scendum in pace / Sed ascensionibus
et descensionibus plenus est / Et
omnes in malo stant alii descen
ascendunt alii descendunt / quam modus
est non propter altitudinem dignitatis /
Sicut angeli sancti / Sed propter inflamacionem

superbie. Non est firmitate potentis sed est inmobilem et incorrigibilem malitiam suam. Tolle te de medio sanctorum ubi fides ubi caritas ubi pea mites pias ubi spiritualis doctorum fontes ubi prata florentia ore gradum ubi volucres scti assidue cohantes canticis delectantes / et mitte te in mare .i. in isto mundo ubi aque sunt stle et non procedentes ad ysum .i. ppo inmqm na psistentes ad gloriam dei in quos omnia dulcia flumina spiritualium gratiarum currunt et salsitatem eorum inmutare non possunt / sed magis salsitas eorum corrumpit in se dulcedine precedentium fluviorum in brinos mare mundi ubi ff durant pirates et dusorum sperum periculosa clamna / Sicut enim assidua est in mare tempestas / Sic in isto mundo persecutio sathane ubi nunquam tranquillitas / sed ascendentibus undis .i. tempestatibus inpellentibus et inpulsis invicem se prement aque et invicem se frangunt et confringunt / et invicem se consurgentes quendam irremeabilem sonum dant / Sic seipsos homines occasionibus leuis inmundi cie ipso inmundi nascentibus quasi undis se invicem comedunt et inpugnant / et ex se quasi insanas pelagi voces dimittunt / unde dicebat apostolus omnis clamor et ira tollatur a vobis / mitte te in mare ubi sonus confusus et inconstantia eterna ubi infatigabilis contentio vendicant / ubi timor e et ff inertius sunt imago

Et omnia quecunque pecieritis in oratione credentes accipietis / Grandem quidem fidei deus donat cum hoc eos cam mittunt et faciunt fortem / fides autem facit abstinentiam verum malarum et operis bonarum / Tanto magis te abstinueris a malo et secutus fueris bonum tanto amplius fidem tuam fidem fortem facis / tanto autem minus abstinueris a malo et negligens fueris bonum tanto magis fidem infirmam habes / Et cum premisso in templum accessissent ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi dicentes in qua potestate hec facis aut quis tibi tradidit hanc potestatem / Cum autem primo die viderant sacerdotes xpm cum magna gloria introeuntem in templum / ita quod totus populus undique voce angelica clamaret et dicebat ut dicit Osanna filio david / cum ingrediebatur ut homo laudabatur ut deus qui celabatur in carne demirabatur in voce / quem malicia sacerdotum quidem homines blasphemabant hunc innocentia populorum quasi deum exaltabat / Tantum autem ille glorificabatur tantum / sacerdotes invidia torquebatur et illius honor illius fiebat in tormentum / Sicut enim est res qui boni in sua virtute laudatur / mali in sua invidia cruciatur / Itaque cum suffenderes in pectore suo invidie stimulantes ardorem prorumpunt in vocem / In qua potestate

Hec facis. O invidia que sibi ipsi
est inimica. Nam qui invidet sibi
magis ignominiam facit, illi autem cui
invidet gloriam parat. Ipsi principes sacerdotes
convenerunt de sua invidia. Il-
le autem laudabilius demonstratur de sua
virtute. Ergo invidia sibi soli no-
civa est, alteri autem non solum
non gravat, sed adhuc magis
commendat. Venerunt ergo ad eum
quasi ad peccantem in templo. Et
dum non invenirent culpam, emendare
voluerunt dicentes: In qua potestate
facis hec? Corpus sanum aliquando
periclitatur et non facile vulneratur.
Corpus autem debile quod ab infirmi-
tate tacitam habet lesionem, etiam si immedi-
cate tactum fuerit cito dissipatur. Sic
animus liberum et integrum non facile
offenditur. Animus autem invidia vul-
neratus non solum causa idonea,
sed etiam levis occasio excitat ad
dolorem. Sic et sacerdotes iudei et
videntes Christum dum iustas causas
accusandi non invenerunt, contra
eum etiam de bonis eius turba-
bantur dicentes: In qua potestate hec
facis? Cogitabant in dolore apud
se: Nos sumus custodes templi, et
ecce super illum recumbit tota ecclesia,
et nos inventi sumus sine causa
electi, quia ministerium perdidimus
et nomen vacuum possidemus. Nos su-
mus tacentium scripturarum quasi lingue
insibilis. Et ecce ille resonat
in medio templi. Et nos contempti
quasi cithara dissipata. Nos fuimus
patres populi et ipse quotidie generat
filios. Nos autem steriles sumus inventi.
Ideo non ferentes dicebant: In qua
potestate facis hec? dicendo quis est qui dedit
tibi hanc potestatem? Ostendunt illi quasdam
esse personas que dant hominibus potesta-
tem sive secularem sive spiritualem. Ca-
tenus sic ita dicerent: De sacerdotali fami-
lia genitus non es, senatus tibi
hoc non concessit, cesar non dona-
vit. Si autem credidissent quod omnis
potestas ex deo est, numquam interrogassent
quis tibi dedit hanc potestatem. Sci-
entes quia omne datum perfectum de-
sursum est descendens a patre luminum.
Et quia nec potest accipere aliquid nisi
datum ei fuerit de celo. Omnis homo
secundum se estimat alterum. Sicut potest ipse
melius de alio sentire quam ut se
sentit de se. Ecce fornicarius estimat
neminem castum. Item castus non fa-
cile de fornicatio suspicatur. Superbus
neminem putat humilem. Humilis ne-
minem credit esse superbum. Sic qui
non est ex deo sacerdos, nullum pu-
tat sacerdotem ex deo. Unde autem pri-
mus fieri per munera se sacerdotes
contempnunt et presumant, quasi qui
per ambitionem facti sacerdotes. Omnes
tales existimant quales sunt et ipsi.
Sacerdos autem qui est secundum deum omnem
sacerdotem timet offendere, quia omnem
ex deo fieri arbitratur, quamvis ex
hominibus factus sit. Ecce enim Da-
vid quamvis manifestum sciret Saulem
non esse regem secundum deum. Cum

Audi pulchre

frequenter sibi traditum nolebat occidere
dicens / Non mittam manum meam in unctum
domini / Item paulus cum maledixisset
eidem ananie et audisset quia erat
sacerdos / quia dictus respondit /
Nesciebam fratres quia ~~dicebat~~ princeps
sacerdotum est / Aut ecce scientes sacerdo-
tes quod multa quidem faciunt signa non
ex potestate dei sed ex potestate contraria /
Sicut contra multos exposuimus locus Iudei
blasphemantes interrogabant In qua
potestate facis hoc in spiritu dei an in
spiritu belzebub / Sicut alibi blasphe-
mantes dicebant de eo / hic non eicit
demonia nisi in Belzebub principe
demoniorum / Unde ait illis dominus /
Interrogabo vos unum verbum / quod si di-
xeritis michi et ego dicam vobis in qua
potestate facio haec / Baptisma Johannis
unde erat de celo vel ex hominibus
Iaciens divina incommutabile maliciam
eorum posuit eis questionem / undique
catthenatam ut nec respondentes
audiant sed ut impediti nec auditi non
interrogent / quia precepit Nolite sanc-
tum dare canibus / Et non dicebat trans-
gredientur propter quod ipse posuit /
deinde etiam si dixisset non proficeret / quia
non possent sentire qui tales sunt te-
nebrosa voluntate / Tamen postea si
certo aliquam pulchritudinem monstrat
veritatis que spiritualis est tamen malicia
cordis / Sicut autem ceci non possunt aspicere
splendorem lucis / Sic non potest intelli-
gere homo malignus iusticia pieta-
tis / Sicut enim timoris venator be-
stiam apprehendere volens non vadit
ex una parte illius sed parte locum

ex alia parte exigit retia / ut ex quacumque
parte exierit aut in retia
incidat aut in precipicium cadat / Sic
et dominus illis simpliciter interrogationem
laqueum posuit / ut si quidem de celo
dicerent in laqueum reprehensionis in-
cident / Dicet enim eis quare ergo non
credidistis michi / Si autem de terra dicerent
quasi in precipicium / Sic in periculum
mortis incurrent apud populum
ut lapidarentur / Interrogantem enim opor-
tet dare temperamentum aut quotiens
questionis retinde et abiectionis illius
astutia racionabili passione consu-
lere / et non veritatem et misterium
publicare / Sicut enim alibi dominus diabolo
contulisset adversus eum exemplum scripture
quod non intellexit dicens / Ange-
lis suis deus mandavit de te
et in manibus suis tollent te /
ne forte offendas etc. Non dixit
ei non sic intelligitur scriptura illa
sed sic dimisit illum et ignoran-
cia et altero enim manifestiori exemplo
dit exemplo sit et audaciam eius
confundit et propheticum misterium non
revelavit / Et respondens dixerunt
Ihesu Nescimus / Et ipse ait eis
Nec ego vobis dico in qua pota-
te haec facio / Nam dixit Nec ego
scio quia vos scitis ut homicide et
negatis ut mali / Ego autem scio
sicut deus et non dico quia vestris
indignus / Nam medicina si non
sunt que decipiant / Ipsa sibi me-
dentur / Sic et veritas si non invenit
que salvet ipsa se sibi consignat
in malivolentia / Quid vobis videtur

De spiritu contritionis XXI

Quos reus proponit in causa per eos et
iudices petit ut cum illo mereantur
absolvi seipsos condempnant / Magna
est fiducia / iudicii iusticie cui cau-
sa committitur ad iudicandum / reddere cum verita-
tis exitum non timet / In parabolis fi-
guratis personas eorum cum quasi non
intelligunt ipsum adversus se sententiam
dictant / Sic aliquando David cum
cecidisset in peccatum / quasi cum tempore ali-
quem sompnium vigilante vocatur /
Nam cum ipse peccaverit / Cum adhuc
David esset sanctissimus / Itaque ad cun-
ctam parabolarum circumstantiis compre-
hensus cogitur ut adversus ipse se iudi-
cium mortis proferret / et carnalitu-
dine quod tunc taliter / Ille enim com-
prehensus ad penitentiam flexus est / Isti
autem magis ad maliciam sunt ex-
citati / Hec est proprietas bonorum ho-
minum et malorum / Bonus enim compre-
hensus in peccato gemiscit / quia pec-
cavit / Malus autem comprehensus
fremit / non quia peccavit / Sed quia
comprehensus est in peccato sicut puta
domesticum animal si aliquando tempore
extra domum errando fuit evaga-
tum / Cum venit in manibus domi-
ni / quasi cum recordatione nature
sine iracundia ac tum mansuescit /
Animal autem silvestre cum fuerit
comprehensum aut morsibus appe-
tit aut calcibus contrepugnat / Sic
et malus homo correptus non
solum non penitentiam agit / Sed adversus
corripientem magis irascitur / Quidam
homo habuit duos filios / Quis est
enim ille nisi deus / qui omnes homines
creavit / Pater non affectu / quia cum
sit maternus deus / Tamen magis
vult diligi ut pater quam timeri ut
dominus / Propterea in principio manda-
torum legis non dixit / Timebis
dominum deum tuum ex toto corde tuo /
Sed diliges / Dilectionem enim aliis ver-
bis exigit non est domini sed patris /
Duos duos filios habuit unum quidem
gentium populum / alterum Iudeorum / Ma-
ior filius gentium populus erat /
Iunior autem populus iudeorum quia
gentes quidem erant ex tempore Noe /
Iudei autem ex tempore Abraham / Et ac-
cedens ad primum dixit / Vade fili
hodie operari in vinea mea / Hoc
in tempore seculi huius / Quod locutus
est filius suus non in facie sicut homo /
Sed in corde ut deus / Homo enim
loquitur in auribus sonando / Sed deus
in sensibus suggerendo intellectum /
Quod autem sic loquitur deus ipse
significat dicens / Helie descen-
de in sareptam sidonie et illic
mandabo vidue ut pascat te / Quid
putas mandavit vidue / non in
sermone vidue / Sed in spiritu / Sic et
enim legitur spiritualiter ei mandasse /
Quis autem non intelligat deum invisi-
biliter in corde eius locutum / quia cum
venit ad eam helias / ille colligere-
bat hastulas / ubi quidem sibi et
filiis suis / Non autem helie cibum
pararet / Sed repente se magnam
in animitate obtulit admonenti /
Cum in extrema desperatione pararet

Nam enim modicum habebat farine in capsa / sed magnam fidem exhibebat / Vidua autem pascebat quia in ea temptatione / Horrea autem deficiebat / capsa autem ex superabat ut impleretur quod fuerat scriptum / Divites eguerunt et esurierunt inquirentes autem dominum non minuentur omni bono / Unde operari in vinea iustitie fuit / Vineam enim iustitie dicimus / Supra quam ga-lit quod in natura omni homini deus plantavit / Spiritualiter autem dedit eam in libro Iudicum / cuius diverse partes sunt diverse species iustitiarum / In qua vinea comprehenditur per vires operatus / aut operantes vites operatur / aut melius / Nescio autem si totam vineam quis homo sufficiat operari / At ille dixit nolo / Unde dixit nolo in cogitatione / qui enim huius intellectum boni et mali relinquunt bonum et sequuntur malum in cogitationibus suis contra deum respondere videntur / ut nolo i. intellectum suum creatum a deo nisi enim dixit in corde suo nolo / non potest fieri ut aliquis peccet dicente propheta / Dixit iniustus ut delinquat in semetipso / Gentes enim a principio delinquentes deum et iustitiam eius et transeuntes ad idola et peccata in cogitationibus suis respondere videntur / Nolumus facere iustitiam quam scimus ex nobis / Et accedens ad alterum dixit similiter at ille respondens ait / Eo domine et non ivit / Iudaicus enim populus i. filius minor interrogatus est per Moysen et per

istum quam a deo et per eos loquentem spopondit omnia se facturum quecumque preceperit dominus / Ipsi tamen ausi mentiti sunt deo / Unde de illis dicit propheta / filii alieni mentiti sunt mihi / Quis ex duobus fecit voluntatem patris / At illi dixerunt primus / Videns autem dictum iam semper attracti parabole veritatis / ipsi adversus se sententiam protulerunt dicentes / Priorem filium voluntatem patris fecisse i. gentium populum / quia melius est non promittere quam promittere et mentiri / Et quoniam iudicium habuerunt confirmans addidit et dicit / Amen dico vobis quia publicani et peccatores meretrices precedent vos in regno celorum / Ac si dicat non solum populus gentium vobis iudei sicut iudicastis et ipsi sed etiam publicani et meretrices / Et quoniam vos manifeste turpissima confitentur precedent vos in regnum dei / quanto magis populus gentium / Sumitur ex persona omnium virorum peccatorum publicanos ponit et ex persona omnium mulierum peccantium meretrices / quia communiter multa peccata sunt in viris et in mulieribus preter ista / Tamen proprie avaritia in viris abundat / fornicatio in mulieribus / Vix enim mulier communiter potest esse avara aut superba nisi tamen facile per avaritiam aut superbiam peccat / Unde non tamen augent honores aut avaritia excecat quam in hominibus

conuersatur ut in superbia peccet
que cum quiete sedet cum illusa / Ideo
quam facile cum peccatum fornicationis incur-
rit maxime / quia hoc vicium faci-
le ex ociositate et ocio nascitur / Nam
cum sollicitudinibus animus est
occupatus non facile fornicacioni operam
dat / Nam diffinicio amoris hec est
unde vocatur passio / Vir autem qui
in actibus rerum domesticarum est assi-
due in avaricie peccatum incurrit / In
fornicacionem autem non facile nisi forte
mulierum sit lascivus / Nam occupacio
huiusmodi suggestionum voluptates ple-
rumque excludit / Unde primum est hec
adolescentum et iuvenum agenorum(?) / Sunt
exponit textus apostoli quam publicani
et meretrices precedunt vos dicens
Venit ad vos Iohannes in via iu-
sticie et non credidistis ei publicani
et meretrices crediderunt ei / Vos autem
videntes nec penitenciam egistis postea
ut crederetis ei / Ac si dicat / Et si non ve-
nisset ad vos Iohannes in via iu-
sticie / Sed tamen Baptista pene predicans
sed vos quia sacerdotes prudentes
quia iudices non personarum sed rerum
debueratis ei credere / Et si vos quasi
iusto tamen quia iusta dicenti / Eius
enim pertinet ad auditorem predicato-
ris vita / Si enim male vivit illius
est dampnum solius / Si autem bene
docet / omnium audiencium lucrum est /
Venit autem in via iusticie quia
manifeste sua conversacio ipsius ve-
nerabilis et angelica / vita eciam
publicanorum et meretricum convertere
corda et pressa peccatores flectere ad
credendum / et vestra corda nec te-
tigit / Videtis quia iuste publicani

et meretrices precedunt vos in regno
dei / Considera autem quod conversacio bo-
na predicatoris predicacionis prevalet
intentum / ut eciam indomabilia domet
corda / Et ipsa quando predicator iustus ex-
sistit / Et ipse predicat iustus sit dicat
Vos autem nec penitenciam egistis / quia
publicani et meretrices credentes Iohanni
illi crediderunt quod magnum est / Isti
autem nec penitenciam egerunt quod minus est /
Verumtamen publicani et meretrices cre-
dentes cum ipso sine penitencia crediderunt /
Nec eciam post hec eius credere cum eo sine
penitencia / cum Baptista pene predicabat /
Aliud ergo vult dicere tale est debuera-
tis vos quia sacerdotes quia istorum(?)
scripturas dei habentes quia populi
pressores autem populares credere Iohanni /
et omnes illi eorum sequentes exemplum
Et non solum hoc non fecistis / Sed nec
postquam vidistis publicanos et me-
retrices et meretrices credentes nec
tunc confusi estis aut compuncti quia
publicani et meretrices crediderunt quibus
credere non sperabant / Vos autem cum doctores
permansistis qui videamini tamquam iusti-
cie sectatores / Et nec nunc penitenciam egi-
stis ut crederetis nec illorum exemplum
sequeremini qui debueratis esse exem-
plum / Verumtamen vos magis sine pecc-
atis quam illi sunt illis credentibus
vos non credentes cum ipso / Sed ma-
gis contemptores et domini qui ~~nec pre~~
~~de~~ magis superbi et vane glorie
amatores et domini / qui nec precede-
re illos voluistis esse in fide nec se-
qui / Et vere magna est confusio sa-
cerdotum et omnium clericorum quando laici
inveniuntur fideliores aut iustiores

Quomodo autem non sit confusio ex illos
consideres laicos / quos etiam equales esse
confusio est / Et bene ergo pilatum interro
gabat eos / quia gentes quidem quasi me
liores fuerant eligende / quasi in pri
mis quidem contrariam ostenderunt superbi
am autem obedientiam exhibuerunt / Et
Iudei quidem deteriores abiciendi quia
in primis quidem professi sunt obedientiam /
postea vero inventi sunt rebellantes / quia
peius est apud deum non promittere et
facere quam promittere et non facere / Unde
in significationem Iudeorum et gentium quia
expositionis doctorum traditionem traden
tes aliquid quod videtur esse contrarium /
Si enim vere duo filii Iudei et gentes
essent intelligende / Postquam sacerdo
tes interrogati viderunt priorem filium pa
tris voluntatem fecisse / Conclusit deus
eorum parabolam / Sic debuit dicere / Amen
dico vobis quia gentes precedent vos
in regno dei / Nunc autem dicit quia
publicani et meretrices precedent vos
in regno dei / Quod magis popularem
virum hominum ostendit conditionem quam genti
um statum nisi forte sic intelligas /
Sicut iam diximus supra quia ex signi
ficationis publicanos intro
ducit et meretrices / Per eos enim dicitur
gentium populus magis placuisse
deo quam vos / Ut etiam publicani ipsi
et meretrices acceptabiliores sunt
apud deum propter conversionem suam quam
propter suas propter conversationem coram
emendatam / Si ergo placet propter hanc
traditionem illa stat / Si autem propter aliam
traditio talis est / Cum sacerdotes non
desistendi causa sed terrendi interro
garent / In qua potestate facis hec
Audiebant enim frequenter sicut ex
ponit iohannes / quod eum dicebat
ut homini ex multis prefeant ex
emplum dixi vobis et non credi
distis / Opera que ego facio in nomine
patris mei ipsa testificantur de
me / Item si non facio opera patris
mei nolite credere mihi quod si facio /
Et mihi non vultis credere mihi vel operibus
credite ut sciatis et credatis /
quia ego in patre et pater in me est
hoc non erat manifeste pronunciare / quod
in potestate dei faciebat hec / Cum hec
eo dicente ex populo multitudo
crederent in eum / tunc sacerdotes
impleta quod non crediderunt adhuc
frequenter insurrexerunt super eum
introducit parabolam duorum filiorum
ostendens eis per eam / quod meliores
sunt populares / quia in principio se
rebellarunt et tandem penituerunt contrarium
quam sacerdotes / quia ab initio professi
sunt se deo servire / quod populares quidem
sed saciati actibus suis malis
aliquando compuncti convertuntur ad deum
et incipiunt operari iusticiam dei / Sa
cerdotes autem inpenitibiles consti
tuti quamquam desinunt peccare in
deum / Duos ergo filios dicit laico
rum conditionem et ordinem sacerdotum /
Primus est prior filius id est populus
prior enim populus creatus / deinde
sacerdotes qui regerent / aliquin enim
creati rectores quem regerent / Pro

enim populus propter sacerdotes creatus
est. Sed sacerdotes propter populum. Unde
et mundum deus ante creavit et
postea hominem qui regeret ipsum. Sed
inde populus dei ex tempore abrahe
cepit. Sacerdotes autem ex tempore a
aron. Et dixit primo: Fili va
de hodie operari in vinea mea. Et ille
respondit: Nolo. Postea autem penitentia
motus abiit. Et accedens ad alium
dixit similiter. Et ille respondens ait: Eo
domine, et non ivit. Nam primus
omnis iudei interrogati et per moy
sen et per ipsum quid a deo per eos
loquitur spoponderunt: Omnia se
facturos que precepit deus. Tamen po
pulares per hoc ipsum quod semel legem
susceperunt visa denegare videntur
obedientiam deo. Sacerdotes autem
in magis videntur obedientiam promit
tere deo. Propterea per hoc ipsum quod
specialiter in ministerio dei constituuntur.
Nam qui doctor populi constituitur
sine dubio profitetur talem se fore
qualem se oportet doctorem. Sicut enim
quicumque profitetur aliquam artem et
si specialiter non spondeat. Tamen per
hoc ipsum quod aliquam professus est
artem magisterium eius artis ac
cepit, videtur tacite spopondisse ut
sine reprehensione impleat quam
professus est artem. Sic sacerdotes
et omnes clerici et si specialiter non
promittant. Tamen per ipsum quod doc
tor constituitur aliorum tacite deo
promittere deo videtur in omnibus
obediturum se deo. Primus pro

vinea uel quod loquitur deus ad ho
mines dixerunt supra. Quis ex du
obus fecit voluntatem patris. At
illi responderunt primus. Et primus
est quia laicus melior est quam clericus | laicus est me-lior clerico
quia in primis quidem facile profitetur
vitam spiritualem. Renuendo autem complectitur
vitam carnalem. Et melior est laicus
ante deum penitentiam agens quam clericus
permanens in peccatis. Laicus enim in
die iudicii stolam spiritualem accipiet
et ideo in crismate sit omnis in
sacerdotio coniungitur. Sacerdos autem
peccator spoliatus sacerdotii dignitate
quam habuit erit inter infideles. Et
ypocritas dicente domino de malo
dispensatore. Si autem ceperit edere
et bibere cum
ebriosis veniet dominus die qua non
sperat. Et hora qua ignorat dividet
eum partemque eius cum ypocritis ponet
et infidelibus. Unde et inde sic
inveniens rem. Scolaris homo pro
petitum facile ad penitentiam venit. Sed
occupatus negligentia scolaris divine
scripture non satis attendit semper et
que in scripturis posita sunt nova
videntur. Unde cum videt aliquid
de gloria sanctorum aut de pena pec
catorum quasi novum aliquid ex
pavescit audiens. Aut divina bona
concupiscit aut mala timet com
punctus ad penitentiam cito decurrit. Sed
autem impiegimus qui illud corrige
qui omnia scit. Et tunc contempnens
bonum diligit malum. Omnia enim
que et dicit in scripturis sunt propter

Quottidiana meditatione ante oculos
inveterata et vilia estimantur. Nam
quamquam illud terribile est ipsi vile
sit. Propterea clericus qui semper medita-
tione spirituales ante oculos obstinatus est. Et
eius perfectus ante si semel cepit illa
contempnere multum curatur ut illa sibi ut
timeat. Cum aliquem videt clericum pe-
nitentiam cito agentem. Et si deprehensus
humiliatur se non ideo dolet quia pec-
cavit, sed confunditur quia perdidit glo-
riam suam. Propterea nec dominus quam crudelis
primum clericos denegavit dicens. Si
sal infatuatum erit in quo condietur.
Sed quasi inaturalem rem esse conside-
rans. Quia non est qui doceat illum
errantem. Qui per errantes alios corri-
gebat. Ideo addidit et dicit. Amen
dico vobis quia publicani et peccatores
et meretrices precedent vos in regno
dei. i. Non dico populares qui sermonem
rationem verbi vitam suam dispensat.
Sed publicani et meretrices qui de-
derunt mundialibus et voluptatibus
carnalibus seipsos mancipaverunt. Pre-
cedent vos in regno dei. Quia illi
conversi non desiderant esse quod erant.
Vos autem denegastis in opere quod in
verbo professi estis tanquam arbores
folia sine fructu habentes non pasto-
res domini sunt sed deludentes. Et
vide ut quid non dixit. Quia publi-
cani et meretrices introibunt in
regno dei. Vos repellimini longe a
quomodo alio verbo significat vos non
intraturos in regno. Sed ita precedet
vos ubi alius precedit in celesti
letitia. Et si cum secundo loco. Et in-

nichilominus erit in regno. Adhuc
autem vide quia non dixit quia
de futuro precedent vos. Sed quia
iam de presenti precedunt vos. [illegible]
hic igitur turba et sacerdotes signifi-
cabuntur ingressum in regno dei
i. creditum in christo. Sed quia creden-
tibus publicanis et meretricibus
Johanni et baptisatis ab eo sacer-
dotes estimantes se esse iustos
nec credere voluerunt ei. Post pu-
blicanos et meretrices intraturi
ambulant. Sicut factum est. Post ascen-
sionem autem domini multi eorum per apostolos
crediderunt in christo. Sicut testatur
Actus dicens. Et multa sacerdo-
tum turba obediebat fidei. Et quam
sunt publicani et meretrices qui
presserunt eos in regno. Matheus
publicanus. Et Zacheus princeps
publicanorum et ceteri publicani cum
apostolis ipsis et post ipsos crede-
runt in christo. Et que meretrices
quas exponunt evangelia semper te-
stantes. Quia publicani et meretri-
ces adhuc [illegible] mundo hoc crede-
runt christo de gente. Sacerdotes autem
post ascensum ipsius per apostolos cre-
diderunt. Ergo ipsi primum quam
dei ingressi sunt. Et [illegible] ipsi in
regno. Propter elationem autem cor-
dis sui post publicanos et me-
retrices ingressi sunt ut fieret
eis per pena superbie pressio me-
tricum et publicanorum ut per hoc
cognoscamus quia quamvis sit im-
perdit fidem cum elatio cordis

xxi

Unde dicebat ad eos / Vos qui iustificatis vos coram hominibus deus novit corda vestra / quia quod in hominibus altum est abhominatio est ante deum. Audite et aliam parabolam. Ac si diceret item vobis vulnera sunt aliqua sentiatis dolorem / Nam aspera medicina tamen sanat insanabiles morbos. / Homo erat paterfamilias. Homo vocatur non per naturam sed libidinem nec veritate / Tamen autem exprimat Christum habet tamen etiam Adam tamen induisse humanam quia dictus est homo / audiat et deum primum hominem dictum personam dei filius / cuius Christi appellatione humanam nominis quam hic ... sicut blasphemandus / Et deum primum invisibilem constitutum hominem appellavit / ut deus et Christus homo dicitur filius dei ... blasphemus habetur. Paterfamilias in celo et terra quam vinea est domus / quoniam angelorum et hominum natura unde est benivolentia patris / Tamen ideo se primum omnes se volunt dici sunt considerantes bonitatem eius non in spem et formam quam mali secundum dominum sed in veritate qui bonum filii genitos. Plantavit vineam. quam vineam quam vineam de Egipto transtulit quod illam plantavit / quia cultor studiosus / qui primum omnes in terra infructuosas silvas excidit et sic post ea plantas vineae forte arbores lascivientes / Dum hinc et illinc per longa spatia ramos suos extendit porrigunt adhuc tenerum efficit malleolum / Sic deus gentes sine fructu iusticie constitutas excidit et sic collocavit ipsos vel forte gentes indisciplinate deum in locum eius sine dilatione ... affligat populum dei noviter. Et sepem circumdedit ei et torcular fodit in ea et edificavit turrim / Sepes est sepius quasi angeli de circuitu custodientes populum dei vel in vineam Christi invisibiles latrones irrumpant / Angelos enim posse hoc habemus / Et apostolus dicit mulier velamen debet habere super caput propter angelos / Item dominus Amen dico vobis quia angeli eorum quotidie vident faciem patris mei / Et in actibus dicitur et puellam nunciante de Petro vel forte angelus eius sit / Primus est torcular quasi ecclesia / Sicut enim area ecclesia intelligitur / quoniam in ea per multa tribulationum et ventilationum triticum separatur a paleis / Sic rationabiliter et torcular ecclesia est intelligenda in qua omnes fructus vinee id est opera bonorum dei et fides roborata ad dei gloriam transmittitur. Secundum alios torcular est homo in se vinum dei quod suo delectatur natura carnis / quam tamen exprimit autem ei contorta propter timorem iudicii non amorem premii sit tamen ipsa Secundum torcular videtur quomodo ipsum verbum dei quod

Dom. xi

tractum est in ea fossum. Ubi enim sermo novi testamenti quod lex cruciat hominem, contradicente naturali carnis. Quanto magis sermo testamenti quod impossibile est. Ubi gloria sermo dei positus est in lege modum inveniendi constitutus torcular est fossum. Ubi autem de fide dei explicabatur turris est edificata. Nam sunt consistentes dono bona consequuntur et hostium irruptionem ipsi facile non patiuntur et hostes de turri facile conterunt demones. Sic et qui in fide christi consistunt vel in lege dei et demones super se ruere non sinunt. Et spiritualibus bonorum operum sagittis non facile vulnerantur. Sunt ita sepius multo deu custodia primum suorum qui tamquam murus factus est populo israhel. Nam ipsi promissionem factam a deo sic possidebant ab eo. Etiam continebantur sine septi muris patrum suorum. Torcular autem fodit in ea explicat ex quibus quasi ex torcularibus gratia spiritus sancti decurrebat aut musta ex quibus nos inebriati potati filii israel musto admirabantur dicentem. Edificavit turrim hoc est legis fiduciam et altitudinem ex qua sacerdotes quasi speculatores operum speculantur eventum. Et locavit eam colonis. Tam sunt coloni quibus locatus est populus, id est vinea, nisi sacerdotes. Plantatus autem est populus primo in abraham, qui in primis

Locutus est ad eum deus dicens: Exi de terra tua et de cognatione tua etc. Ex eo enim facta est protractio sermonis eius. Locutus est colonis tempore moysi, quando per legem constituti sunt sacerdotes et levite, et peccatores regendi populi susceperunt ad magnam suam gloriam et ad grande periculum. Ad gloriam quidem si diligenter tractaverint populum dei; ad periculum autem si negligenter. Si enim ille per negligentiam detinet periculum qui peccatorem suscepit commendare rerum de manu alicuius hominis potentis, quanto magis sacerdotes qui de manu dei susceperunt peccatorum animarum statum. Plantatus quidem legitur populus in terra repromissionis secundum quod scriptum est: vineam de egypto transtulisti, eiecisti gentes et plantasti eam. Sed illam plantationem hic intellige. Non oportet ne prius eam locatam colonis inveniamus exponere quam plantatam. Tunc autem dimittit sacerdotes colere populum domini, quando reddit mercedem merite. Nemo sacerdos existimet quod iste pro merito operum suorum accipiet a deo mercedem et non potius ipse gloriam et misericordiam dei. Non enim sacerdotes operantur deo ducentes populum eius, sed deus sacerdotibus committendo eis

Sacerdos pro meritis suis recipit mercedem

Populum suum cum spiritu. Nos autem
duritie cineratem accipere quod po
teramus nisi nos praedicatio populum
commissa fuisset. Ergo coloni sunt
sacerdotes qui colentes populum quasi
vineam cum acutissimo ferro sermo
nis faciunt eos fructus operis
iustitiae domino reddere. Sicut autem
duram terram ferrum emollit, sic
et sermo duritiam cordis relaxat.
Sicut rostro ferrato herbe radi
citus evelluntur a vinea, sic
et acri sermone vitia de populo
resecantur. Ut sicut colonus ipsius
de suo munere obtulit domino
quod sit enim placat, quam si de
vinea eius redditus ei obtulit.
Sic et sacerdotes quod per suam iu
stitiam placet deo quam si popu
lum dei cum sanctitate docuerint,
quam ipse iustitia divina est populum
autem commendare. Cum autem tempus ap
propinquasset fructuum misit ser
vos suos ad colonos ut acci
perent de fructibus suis. Et
apprehendentes coloni servos eius
unum ceciderunt alium vero la
pidaverunt. Iterum misit alios
servos plures prioribus et fe
cerunt eis similiter. Novissime
autem misit filium suum dicens
verebuntur filium meum. Servos
suos dicit prophetas quos per sin
gulas generationes misit ad
populum iudeorum. Considera
quod per singulos gradus crescente
divine clementia malicia iudeorum cresce
bat, et quomodo per singulos gra
dus iudaice malicie dei misericordia
addebatur et contra clementiam
dei malignitas iudaica certabat.
Ecce autem homines quamvis sint boni, si saepe
ab illo offensi fuerint minuunt
quotidie frangitur eius affectus.
Et iterum passus fuerit iterum magis
minuitur, et si quid minuitur auda
cia eius esse cum non additur.
Dei autem misericordia quanto magis a iu
deis offendebatur tanto amplius
addebatur in eos. Ecce enim post tan
ta beneficia dei sine admonitione domino
debuerant domino iustitiae fructus
bonitatis persolvere. Cum non reddentibus
eis misit primos servos ambos
otiosis addidit bonitatem cum de
beret irasci misit plures. Item
pluribus interfectis accumulavit
misit et filium suum et hunc suam
quam ad obprobrios pene similiter
bauulante. Sed prius verema post
tot scelera ad hunc misericordie
locum servabat. Sic enim dicit: forsitan
verebuntur filium meum. Er
go misit illos confundere non perd
ere. Nam pro tantis miseriis be
nigno domino sola sufficiebat
condicta prudentis. Cogitavit ergo
apud se quomodo nec contumelias
servos meos debuerint, qui quasi
quam servus facit similiter domini
exponebat cum mittat filium meum
qui totum possidet de paternis. Sic
animae cum moluerint de quo amet

Auct. pulc.

In eo solus pater sine homine/ sed
noluerunt eum tunc est quod time
atur in eo/ quia pater sine solus
sensibilis et deus est deus/ At
illi videntes filium dixerunt intra se
hic est heres venite occidamus eum et
obtinebimus hereditatem eius/ Ex omni
bus operibus eius cognoverunt eum
esse dei filium/ hoc enim signat dominus
iste hic est heres/ Tamen postquam introi
vit in templum omnes vendentes anima
lia que ad sacrificium vendebantur fo
ras eiecit/ In quibus sacerdotes a
variciam delectabantur tunc propterea
cogitaverunt eum interficere dicentes
intrasse/ Si populus istum habuerit
deum necesse est ut dimittat consue
tudinem hostiarum que ad nostrum perti
net lucrum/ et acquiescant offerre
sacrificium iusticie que ad gloriam pertinet
dei/ Et sic iam non erit populus iste
possessio nostra/ sed dei videlicet
ad nostrum questum pertinens/ Sed cum
occiderimus eum dum non est quam iusti
cie fructum a populo queat ne
gligetur iusticia/ Sit semper teneb...
consuetudo offerendarum hostiarum
hostiarum/ et fiet nostra possessio ad
nostrum pertinens ad nostrum lucrum/ Et hoc
est quod dicitur/ Et nostra erit hereditas
Hec cogitac... communis est omni sacerdo
tum carnalium qui non sunt solliciti
quomodo populus vivat sine peccato/
sed aspiciunt quid in ecclesia conferan
tur/ et hoc estimat sacerdocium fi
lucrum/ et non solum sacerdotes
sed eciam et omnes homines carnales

Hoc estimant lucrum suum quod secundum
carnem delectati fuerint in hac
vita/ Cum autem violentes ostendunt
quomodo filium semper fuisse quemad
modum prenunt eum dicimus/ Si filius
et natus est et nunc respon
dent/ quia post tarcionem dictus
est filius ex baptismo/ et sunt
et ceteri antea autem postmodum fiunt fi
lii spiritus/ quos eciam dominus ex hoc
loco convincit dicens/ Mittam filium
meum/ Adhuc cogitabat ad transmit
tendum filium per prophetas/ Nam filius
erat/ Deinde si eo non dicitur filius
fiunt omnes sancti ad quos factum est
verbum debent et prophetas filios dici
fuerunt primum fiant et primum servi dicti
fuerunt et ceteros prophetas/ et quamvis
prophetas quasi servos omnes/ hunc autem
solum filium appellant/ Sequitur Et
eiecerunt eum extra vineam/ id est extra
civitatem Ierusalem/ Et iudei suo consi
lio eiecerunt eum/ et dominus suo
consilio ordinavit/ Isti cogitabant
ut eum mortuis eius extra civitatem
expellerent. Dominus cogitabat ut
ceteros [illegible] eius civitate ce
lestem salvaret / ut iudeis quod
moreretur ad mortem/ Gentibus
autem resurgeret ad vitam/ Cum autem
venerit dominus vinee quid faciet
colonis illis/ aiunt illi malos
male perdet/ Non est illorum que
iuste iudicaverunt sed ipsius causa
et eius claritas veritatis quam
violenciam illis fecit ut non pos
sint eam celare/ Sunt [illegible] in
[illegible] constituta hoc quod est

dies sicut est ymbrium penitencia
eum apparere super terram / Sed sicut nubes
solis que pertransiens ymbres /
eciam impedientibus eius apparet
Sic iniuste predicator uerborum non
plantata sed expolita malignitas /
extrauerit benedicendo Nam ipse
dictis autem ad presens tunc ueneran-
tur quia dixerunt ueritatem / Et in hoc
seculo nobis licet hominibus aliud
sentire in corde aliud dicere in ser-
mone / Sed ita ueritate christi eterna
datur homines / et tenentur sicut ip-
si admissus se predicatores fuerunt /
Vnitas quando in die iudicium condem-
nandi sunt peccatores in suis peccatis
Ita sicut nullus color excusacionis
inueniat nisi ipsi opera statim
ante oculos peccatoris dicente propheta
Arguam te et statuam contra faciem
tuam peccata nobis autem ipse cogita-
ciones cordis accusant / Et econtra ex-
cusat conscientia quia domestica teste
dicente apostolo / Cogitacionibus
inuicem accusantibus aut eciam de-
fendentibus cum iudicauit deus
occulta hominum / Sic et sacerdotes in
uer spirituales cultores qui propriam
ad dei gloriam querebant / Sed ad suum
lucrum fructabant Ita eos dominus
suis parabolis condempsit sicut eciam
ipsi se sua sententia condempnauerunt
Eius illum defendet qui seipsum
condempnat / aut quis eum con-
stringet innocentem qui seipsum pronun-
ciat reum / Ve autem que sibi defen-
sionem conscientie sine suo parat in
die iudicium / Datur enim nobis exem-

Vt per hoc consideremus futurum iudicium
christi / Sciendum autem quod licet ewangelista
sic dicat / Addiderunt enim econtra ipsi
ne eam et occiderunt / Sed ergo uenient dicit
malos illos male perdet responderunt
sacerdotes absit Intellexerunt enim quod
de ipsis dicit Sed ergo licet sacerdo-
tes contradicant saluatori christo / Sed autem
matheum susceperunt et confirmant In
prima quidem facie uidentur esse con-
traria / Sed diuerse racionis sunt dicte ille
enim secundum sensiones eorum oris compo-
sunt Iste autem secundum responsiones cor-
dis / Nam ore quidem in facie contradixe-
runt dicentes / absit In corde autem
susceperunt dicentes / malos male
perdet / Quod est quod dicimus omnis
homo et bonum et malum cognoscit
et intelligit quid est iustum / Possunt
enim deus querendum spiritum conscientie bo-
num et malum in hominibus / Vt quociens
aliquis peccat ille in silencio quasi sic-
tum suum accuset / Et in conscientia ta-
cite ad animam loquitur dicens / Malum
est hoc et hoc bonum est / Propterea si
fecerit homo malum et deprehensus
fuerit in eo uerbis quidem denegat et
excusat / Intus autem conscienciam eius
cognoscit / Et ipsa sibi defensa per spiritum
confitetur quod fecit Vnde scriptum
est In cogitacionibus impii interro-
gacio erit / Ecce si seruum tuum deprehen-
deris in furto et uolueris eum castiga-
re / Ipse quidem denegat / si interrogas
eum si dignus est castigari dicit
non / conscientia autem confitetur eius quod
dignus est cedi / Sic ergo sacerdotes
male consueuerunt / Nisi quod dixerunt

desit / conscientia aut confessi sunt /
quia in malos male predicit / frequenter
autem cogitationes cordis scripture ita ex-
ponunt quod dicta sermonis / unde aut
Job dicit impius deo Discede a me
scientiam viarum tuarum nolo / Item propheta in-
pullum et advenam occiderunt et dixe-
runt non videbit dominus nec intel-
liget deus Jacob / Item Salomon
omnis homo transgrediens in lec-
tulo suo dicit Quis me videt pa-
rietes et tenebre circumdant me /
quem vereor nec memorabitur altissimus
delictorum meorum / aliqui quod pre-
ficere non intellexerunt contra se
dictas esse parabolas / ita ut excec-
entur consentire sine eius / Idem
quando non acquiescentibus illis /
Ideo introducit aliud exemplum scrip-
ture dicens Nunquam legistis si parabolam
meam non intelligitis nec istam scri-
pturam non cognoscitis / quod si ac-
quievissent confiterentur dignos se esse pe-
na sed non erat necesse adhuc eis
aliud exemplum proferre / Lapidem
quem reprobaverunt edificantes hic
factus est in caput anguli / quare
non intelligitis quia vos estis
edificatores et tamen non cogitatis
in cuius edificii angulo ponendus
est ille lapis / Nunquam in uno / unde
reprobatus est sed in alio / Ergo aliud
edificium est / Ergo vestrum condempnan-
dum est / Edificatores enim sunt sacerdo-
tes qui in gradationes hominum super gradua-
tum per doctrinam edificantes quasi la-
pidem super lapidem ponentes domum
dei componunt / Sunt edificatores pro

diversos lapides et ligna tortuosa
ferro dolant / propter ea que primo eos
in edificio / aliqui que dolati lapi-
des lapidibus que coherent / Et sic
ecclesie doctores sermones hominum quasi
nodos acutis increpationibus pri-
mum eliminant / unde / Et sic in edi-
ficatione ecclesie collocant aliquando vi-
ris permanentibus quam quam con-
cordiam que ponit / Unde putans li-
tes in ecclesia mittant alterationes
in invicem nisi propter avaritiam propter in-
vidiam propter superbiam propter nimios
honores talia habet et iam nulla
discordia invenitur de parvis / Et sic
artifex omnibus lapidibus eli-
git meliores et ponit in frontibus
in faciem edificii / ceteros autem lapi-
des qualescumque mittit ab intus /
Sic ecclesia meliores personas eligit
et exponit de facie ecclesie videlicet alios sa-
cerdotes / alios diacones ceterosque
ministros ecclesie ponit senes et in
domo stantes vita simplices in ecclesia
permanentes continentes iuvenes
et virgines / ceteros autem si mediocres
fuerint prefigunt in medio ecclesie
vel edificii propter misericordiam dei / Sunt enim
foraminis lapides nullum unde hic
tradunt nec angulum nec debet
esse alter lapis intus alter foris
quia si sic fuerit totum edificium
deturpabunt / Sic et clerici senes
et vidue continentes et virgines
nullam debent habere maculam neque
in verbo neque in cogitatione neque in facto
neque in opinione / quia ipsi sunt
pulchritudo et decor ecclesie / Et

lapis dicitur Christus

Si mali fuerint totam deturpat
ecclesiam / Sicut enim lapides qui sunt
contusi in edificacione nemo conclu-
dit aspiciat / Et eos qui foris sunt
considerant omnes / Sic secularium omni-
um vita necesse sit consideratur contra necesse sit
noverit ecclesie / Nam communis popula-
ris secularis sit indisciplinatus / Tunc si
isti boni fuerint tota ecclesia speciosa
videtur / Nam sicut foramen lapides
contineos inter se tenet et constrin-
gunt / Sic totus populus istorum confir-
mitatis et sanctitate salvatur / Lapis autem
dicitur Christus propter duas causas / Pri-
mo quia fundamentum est forte et
necesse aliqua fundacionem celebrarum
solidum / Qui super ipsum consistit ne-
que tempestatibus persecucionum commo-
vent / Deinde quia contrarium magis
est confractio / Sicut enim omnis vas
que ponit lapidem / Ipsa quando colli-
dit lapidem autem non ledit / Et
et omnis qui contra caritatem agit
se quando corrumpit Christianum autem
non nocet / Quia ergo magnus lapis
est Christus qui ceciderit super eum con-
fringetur / Super quem vero ceciderit co-
minuet eum / Aliud est confringere aliud
est comminui / Qui confringit aliquid
remanet de eo / Quod autem commi-
nuit comminutum quasi in pulverem
convertit et non invenitur ex eo /
Quod enim super lapidem cadit non
lapis enim frangit / Sed ipse se fran-
git ad lapidem / Ideo qui cadit
super lapidem non contra se frangit
sed quod lapidis durus / Sed
contra ipse fortiter cecidit / Fortis
autem cadit quod cadit propter duas
causas / Aut propter pondus suum aut
propter altitudinem suam / Quod enim pon-
derosum est si de humili cadit / fortiter
cadit / Quod autem de alto cadit propter
altitudinem spacii et si leve fuerit
graviter cadit / Super quem lapis cadu-
cus conterit si grave fuerit quod conve-
tur subitus est aut leve contra de al-
to contra de humili / Qui sunt qui super
lapidem cadunt Christiani qui in Christum
credentes stant super ipsum quasi super
ipsum fundamentum / Quisquis de istis
peccaverit non enim Christus corrumpit sed
ipse se corrumpit offendens in Christum /
Et ideo peccans non tamen perit contra pro-
pter Christum / Sed contra seipsum secundum opera
sua procedens / Homo autem Christianus for-
tis cadit in peccato propter duas causas

Homo christianus propter duas causas fortiter cadit in peccatum

aut propter magnitudinem peccati aut propter
altitudinem dignitatis comparata si sit
clericus aut [illegible] aut mo-
nachus aut virgo i. que se tradidit
deo aut propter magnitudinem peccati com-
parata / Quisquis homicidium fecit vel
adulterium vel aliquid de gravibus
peccatis ille talis et si de humili cadit
i. et si laicus sit aut secularis for-
tis perit propter pondus peccati / De alto
vero cadit comparata clericus ceteris sp
aliis persone illi et si pondus pecca-
ti non habet i. grande peccatum non fecit
fortiter perit / Sed leve tamen facit perit propter
altitudinem dignitatis / Sicut enim
quod de alto cadit grave facit so-
num quod audiant omnes / Sic et qui
de alto gradu cadit ruina eius
undique audit / Qui sunt super quos
lapis cadit / Iudei et gentes qui non
crediderunt in Christum / Ergo illi sicut

Secundum opera sua reddit. Neque enim
suas personas, sed tantum personarum merita respi-
ciendo. Et videtis ergo considerate
hominem ne dicas homo est aut
malus. Iusta opera facit aut iniu-
sta. Sed omnes ad iudicium deducat.
Ideo dicit psalmista: Non sic impii non
sic sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie
terre. Ideo non resurgunt impii in
iudicio neque peccatores in consilio iu-
storum. Sicut enim lapis quando leviter
cadit et leditur, est quando lapis se
ad proximum non perficit. Quando autem dis-
persum fuit non videtur esse lapis.
Sic et homo peccator resurgit quando
sed inter sanctos non permanet. Infideles
autem non resurgit. Quando autem resur-
gat similiter quando talis decidit lapis.
Item autem nunc de alto honoris non
de pondere gravioris peccati cecidit fr-
equenter non medium leditur. Et si leditur
non multum leditur. Et cum audissent
principes sacerdotum et pharisei para-
bolas eius cognoverunt quod de ipsis di-
ceret et querebant eum tenere. Homo
quam grave facit peccatum dum non habet
amplius quam iam spem in deum pe-
ccata committit dicente Salomone: Im-
pius cum in profundum venerit malorum
contempnit. Sicut enim infirmus do-
nec mediocriter habet aliquam passionem
et sperat se posse curari servat se a
nocivis escis. Si autem intellexerit
se insanabilem esse iam non ne
sibi parcit. Sic et homo donec me-
diocriter peccat et sperat salutem con-
tinuamque abstinet se a malo. Si

autem graviter peccando cepit despe-
rare iam non dubitat facere quic-
quid iam peccatis suis nunc iudi-
cium dei. Nesciens miser quia
sicut in bono sunt gradus gratie
et sunt cuiusque secundum men-
suram boni sui acceperit gloriam. Sic
et in malo gradus sunt penarum
et cuiusque mensuram mali sui
accipit et penarum. Sicut enim infini-
tus est deus in retribucione bonorum
ita infinitus est in retribucione ma-
lorum. Summe et sacerdotes omnibus
malis repleti quam iam non deum spe-
rare non poterant et ipsum deum ma-
nus mittebant non ignorantes eum
filium dei. Sed sibi iam non parcentes
et interim et videtur hic nunc omnis
homo malus quando ad suam vo-
luntatem et manus mittit et deum
et occidit eum. Item autem qui ratione deum
ad iudicium non dubitat, qui
precepta eius conculcat, qui nomen
eius contempnit, qui blasphemat,
qui murmurat contra deum. Item
turbato vultu contra celum aspicit,
qui in ira sua manus suas ad
deum levat contra eum. Homo in-
si potuisset fieri manus mitteret
in deum ut occideret eum et iam li-
center peccaret.

Et respondens ihesus
iterum dixit eis in pa-
rabolis. Domino qui vi-
nea apponente parabolam et dicen-
te. Quoniam iustitia dei a iudeis
sunt auferenda non sunt deterrenda
territi sed magis compassi

et volebat manus mittere et tene
eum Quod intelligunt domini non
tamen s. peccatorum iram dei p aliam pa
rabolam audiavit et eventum /
Nam et si illi qui tunc debuerant
eum timuere / Sed magis eius spa
ti sunt quanto magis eius tatore
eum debent qui tunc eum potant /
Illos enim malitia fecit audaces /
istos autem ptas / Simile est regnum
celorum homini regi qui fecit nup
cias filio suo / Homo rex dicitur deus
pater qui vnigenitum suscepit humana
Et intelligas q nomen hominis pu
dicaud eum facit dne natura / pp
tamen parabole / Sic dicit eum quam
pars aliqua hominis erat in eo /
ideo qui audis filium in scripturis
filium hominis deum dici quanto ma
gis mirandum sunt cum dicitur vni
genitus dei filius / ad eum eis
spiritus qui humanam suscepit naturam
Enim autem nuptias nominamus nunc
ee est ut breuius ostendam pro eum
quod ipsum scriptum / Quod admne s
deleo d die illo in xpo nuptie
de sunt interum mei desponsate
omne bonum in quo substantia est
et immortalis / Omne autem malum
mortale est et mortale est / Ita quam
primum creatum est super terram et
vita vivit / Licet enim aliquid p
esse in quo non sit spiritus vi
te / Ex malis autem nulla res est
p / tamen ipsum malum quid sit quid
p facit rem aliquam esse tamen
perdere p / Sed non ipsum ma
lum pficit / Sed de re ipsa in qua

est malum subtrahit se malum qui
inhabitans malum est ea / Et sit bono
recedente res redit ad nichilum / Er
go res in qua solum bonum est immor
est et immortalis / In qua autem bo
num et malum habitat vivit quamdiu tamen
p tempore vivit propter inhabitans bo
num / moritur enim propter inhabitans ma
lum et est mortalis res sicut homo /
Homo autem ideo ex malo et bono cre
atus est ut contempto malo sequatur
bonum / et p hoc habeat electionis mer
cedem / Quod si secuto bono secutus
fuit malum suscipiat eum eternus
inuitus / Si autem dimisso malo secu
tus fuit bonum d morte natura car
nis eius soluitur ab eo malo / Et tamen
vero fuit facta secundum tunc suscipiet
eum sola vita que est xpus et im
mortalitate eius d sua d mortali te
absorbebit / Et sicut desiderat hoc
paulus cum mortale hoc absorbeatur
a vita et tunc impleatur scriptura
quam interpretatur apostolus / Erunt duo in
quit d carne vna Christus enim tamen
anima quam comminus spiritus sanctus ha
bitabit In carne commixta / Secundum
quod dictum est / Qui adiungit se domino
quem vnus spiritus est / Nunc quam
modicas arras futuri coniugii spiritum
sanctum accepimus / Tunc autem ipsum
ipsum plenius in nobis habebimus
Et misit servos suos vocare inuita
tos ad nuptias / Ergo qui misit
servos suos iam inuitati erant / sp
minus ego dicamus quid sit ipsum con
uiuium / Secundo qui sunt inuitati

Tercio quando cepit preparare convivium
et quos misit invitatores / Prepran-
dium est doctrina iusticie et verba ce-
lestium misteriorum de filio dei preven-
tus / que omnia mandens hoc est au-
diens accipit sibi cibum eternum / Aui-
tas enim spiritales hoc primo ad escam /
Sicut enim quando mittit quis in os suum fra-
gmentum panis aut qualecumque cibum /
primo mollit eum dentibus et ita
dimittit in stomachum / Sic et cum au-
dimus omne verbum necesse est ut medi-
temur in ore nostro / et in quibusdam den-
tibus i. tractatibus molle et suave
quod est quod dicit aut bene dicit ad
quod dicit rem dicit / Nam quemadmodum
qualecumque cibum quod masticandum #
tractantes in nobis non possumus
intelligere dulcedinem verbi illius / Nam
manna que cadebat in heremo sign-
um habens verbi ideo dicebatur man-
na / quod interpretatur hebraice quid
est hoc / ut quotienscumque audiamus verbum
admoneat nos ipsum quid est hoc
quod audimus / et sic cibum quem
masticandum dimittimus stomacho
ita et verbum per eum tractandum com-
mendamus memorie quasi stomacho /
Nam quemadmodum non prodest cibus nisi
cum fine masticationis et in stoma-
chum descendit / Sic nec proficit
verbum ad salutem nisi cum intellec-
tu et memorie traditum / Nam sic
cibus nichil prodest / si manducatus
et iterum revomitur de stomacho /
Sic nec prodest in nobis verbum quod
audimus et iterum obliviscimur cibus ...

Debemus ne scien-
tes super eius litteram
et verbum quod au-
dimus in #

Stomacho stat ille confortat
et firmo qui in medietatem manet
salvat / Unde et apud Iudeos
illa animalia sunt munda que re-
vocant et ruminant / Omne ergo anima-
l est mundum quod masticat et tra-
dit ventri et iterum de ventre revo-
cat et ruminat i. retractat / Ille
autem homo est mundus autem deum
quando non recordatur aliquid nec trac-
tat quod audit / Item autem man-
ducat de spirituali convivio simplex
spiritus dilatatur sensibus interius
in caritate congruescit in fide
et sic ingrediens ad interiora
voluntatis dei et manens in eis
accipit sibi cibum eternum / Item ab
ab hoc convivio verbi longe
fuerit factus evagatur spiritus an-
gustatur sensibus / deficit a cari-
tate distillat a fide / et sic egre-
ditur ab omnibus voluntati-
bus dei / novissime cadit in
mortem / qui fuit invitati in tempore
abrahe quando dixit ad eum deus
Exi de terra tua et de cogna-
cione tua et veni in terram quam
monstravero tibi / et omnem terram
quamcumque tetigeris pedibus tuis
dabo eam et semini tuo in eternum
Quam terram / Terram orientalem
fluentem lac et mel / Quod verbum
non est de terra illa Iudee quando
illa terra nunquam lacte et mel-
le fluxit / Sed terra pracednabile
quam corpus suscepit de illas
incarnatione lac et mel compre-
henderunt / lac enim corpus est.

miraculorum / Nam et hic mel lacte etiam deuotionis et cum suauitate comeditur / Per quod credentes quamquam in fide etiam sustinebantur / Vel autem eloquia dicuntur doctrine / Sicut ait propheta Quam dulcia eloquia tua faucibus meis super mel ori meo / Ergo Christi incarnatio promittebatur quia lacte miraculorum et lacte doctrine nutritur / Sicut erant gentes rudes in fide / Unde ergo quod ex eo iam ostendebat deus quod non aliud potuit Iudei Christo credere nisi derelinquerent Iudaismum quod est / Exi de ~~congregatione~~ cognatione tua / Et corporis circumcisionis quod est exi de terra / Ergo ex eo iam Iudaismus relinquendus ostendebatur / Non solum autem Iudei sed nullus homo per lac nec mel manducare Christi nisi cognationem suam et terram relinqueret / Sicut scriptum est / Nisi quis reliquerit patrem et matrem / Item qui vult meus esse discipulus abneget semetipsum / Relinquit ergo cognationem suam qui non concupiscit eam / Sed quia deum diligit amplius quam parentes / Relinquit terram suam qui carnis sue non sequitur voluptates / Qui autem concupiscencias carnales exigit terram corporis deserit / Sic igitur qui hoc lac et mel terre manducant legit mirabilia eloquia Christi / Cum cepit hoc conuiuium preparare ex tempore Moysi quando lex domini data est reprehensibilis conuertens animas

Testimonium domini fidele sapientiam prestans paruulis / Cum iusticie domini recte letificantes corda / Quando preceptum domini lucidum illuminans oculos / Quando iudicia domini vere iustificata in semetipsa / Quando ex decem preceptis confectus est cibus decalogus salutaris / Sicut enim regis prandium multis ciborum speciebus ornatur / Et Ita et ~~hoc~~ conuiuium septuaginta duobus iusticiarum speciebus est decoratum / Ex eo etiam tempore inuitatores venerunt prophete qui homines ad nuptias futuri sponsi vocauerunt i. ad fidem Christi inuitantes eos de ipso / At illi noluerunt venire / Iterum misit alios seruos dicens dicite inuitatis / Ecce prandium meum paraui / Tauri mei et altilia occisa et omnia iam parata venite ad nuptias / Cum sint aliquando apostoli / Quando illos misit dicens In viam gentium ne abieritis / In ciuitates Samaritanorum ne intraueritis / Sed potius ite ad oues perditas que perierunt domus Israhel / Euntes autem predicate dicentes quia appropinquauit regnum celorum / Hoc est quod dicitur prandium meum paraui i. ex omni lege et ex omnibus prophetis septuaginta duas mensas ornaui / Cum sint tauri et saginata occisa prophete quia occisi sunt pro salute populi scilicet occiduntur / Quando occiduntur / Docet nos apostolus dicens Ego autem impendar et superimpendar pro animabus vestris / Item ~~dicit~~ alibi / Ego autem iam delibor omnis libatio pro aliquo offertur deo ergo immolandus sicut

Paulus pro populo quem docebat /
~~et quem moribus informabat~~ / Sic et prophete
occisi sunt. Conniciamus (?) pro salute po-
puli quem docebat / et quem moribus informa-
bat sustentabat quando ex parte pro
salute anime / quod tunc plenius poterat
saluare totum mundum / Ideo nouissime
immolatus est agnus qui totius mun-
di reatum sua innocentia detersit /
Propterea et in diebus scenophegie
quod interpretatur fixio tabernaculi
diuerse hostie occidebantur et agnus /
Si ergo agnum illum occisum intelligimus
significare Christum quare et ceteras hostias
intelligimus precedentium sanctorum occi-
siones holocausta medullata offe-
ram tibi cum incenso arietum offeram
tibi boues cum hircis / Licet enim per
aliquod tempus adalia (?) obtulit pater
Obtulit autem gratabiles arietes
i. principes omnium plurimorum obtulit bo-
ues gratabiles uera colentes ob-
tulit etiam hircos de gentibus qui
pro nomine Christi passi sunt / Licet autem
diximus quod ostendamus thauros et
sagmata intellige sanctos occisos
Omnes ergo prophete et apostoli ideo occisi
sunt ut hoc spirituale tabernaculum
firmius figeretur / Denique sicut uiscera
agni i. eloquia Christi homines non
manducauerunt nisi postquam occisus
est / Nam post mortem eius eloquia
eius predicata sunt / et credunt in
ea quotidie homines et manducant
Sic et uiscera prophetarum i. eloquia
non sunt autem suscepta nisi postquam
occisi sunt / Cuius audiunt autem re-
didit uerbis / Sicut uiuentis

Si enim suscepissent sermones eius
iudei eum sacrassent / Sed postquam
occisus est postea ~~consecrauerunt prophete~~
Iudei reperunt legem eius in sina-
gogis suis / Cuius Ieremie uerba
suscepit conuictus / Si enim suscepis-
sent uerba eius nunquam eum post
multas iniurias lapidassent / Sed
postquam occidissent eum postea con-
secrauerunt prophetias eius et re-
perunt legem in tumulo / Et sic
uenies in omnibus prophetarum actibus /
quia uiuentes nemo eos co-
lebat / Sed post mortem unde dicit
dominus Ve uobis qui edificatis sepul-
cra prophetarum et dicitis / Si fuisse-
mus in diebus patrum nostrorum non fuis-
semus participes eorum in sanguine pro-
phetarum / Sicut enim uiuentis ani-
malis uiscera nemo manducat Ita
uiuentium prophetarum sermones nemo su-
scepit / Sed post mortem ipsorum sa-
gmati autem gratia dei plenum Ideo
dixit et sagmata et thauros quod
quia et thauri non fuerunt sagma-
ti / Sed quia omnes sagmati non fu-
erunt / Thauri tamen omnibus enim
prophetis quando tunc prophete fuerunt
quidam prophete et sacerdotes sicut
Ieremias sicut Ezechiel sicut
Zacharias / Ergo sagmata dicit
prophetas qui tunc non fuerunt spiritu
sancto repleti / Thauros autem qui
et prophete et sacerdotes fuerunt
Sicut tamen sunt duces gregis
Ita et sacerdotes principes sunt
populi Quemadmodum autem legi

d[omi]n[ic]a septuag[esim]e

Dicente [illegible] dicunt marti-
res tu[m] in primo p[er] xpo occisi ap[osto]lo[rum]
adhuc [illegible] / Sagittata [illegible]
pl[ur]a spinis sunt pene innumerabili / Quo-
rum omni confessiones multas /
Spiritualium gaudiorum epulas p[ro]bue-
runt et xpi nuptias adorauerunt
et omnia ita [illegible] quod quirit ad
salutem totum iam completum est in
septuario / quam ignorantem est inue-
niet ibi quod discat / Cum contu-
max est et peccator inueniet ibi fla-
tum [illegible] flagella quod timeat
Cum laborans inueniat ibi gladium p[ro]-
missionis uite eterne quas inue[ni]at
intendo amplius corde ad opus
Cum pusillanimus est et infirmus
inueniet sibi ibi mediocres insti-
tie arbor Cum et si pingues amar
quod fatiunt / [illegible] non [illegible]
Cum magnanimus est et fidelis
inueniet sibi speciales [illegible]
tionis uite que ponunt eos supe[r]
ad angelorum naturam / Cum pers-
sus est a diabolo et uulneratus
est in peccatis inueniet ibi medici-
nales quoniam eum ad [illegible] parer
ad salutem sicut quod ibi septuas est
amatior xpi [illegible]
lapidatus [illegible] sicut [illegible]
quod timeat sicut quod filii israel
formati sunt cum filiabus moa-
bitarum possunt refugium in
Beelphegor i[d est] habeat feditates
quod p[er]horrescat sicut quod cum
pitatis carnis castigati in [illegible]
to sicut nec delitias concupiscat

Et quod quod arguit [illegible]
et suscepit sunt adulteri sunt homi-
nes prime remedia quod desperent /
[illegible] ergo quod est in hoc [illegible]
quod [illegible] salus [illegible]
na / Et illi neglexerunt et abierunt
alius in uillam suam et alius
in negotiationem suam / Omnis actus
quos agunt homines in hoc mundo
duplex est aut est uilla aut nego-
tiacio / Et quod labor quod manu-
um [illegible] facimus [illegible]
ad aliquod opus [illegible] puta
agrum uel uineam uel ortum uel
opus ligni aut ferri uillam co-
le uidemur i[d est] terram / Ei aut non
labore manuum nostrarum / Sed alia lu-
cra consequimur puta honores agere
aut diuitias [illegible] aliorum aut [illegible]
[illegible] omne hoc negotiatio appellatur /
De [illegible] ergo [illegible] omne opus humanum
consistit siue honestum siue inho-
nestum / honestum quod est uille cul-
tura / [illegible]
[illegible] in agrum culturam ab al-
tissimo creatam / Et ap[osto]lus hortatur
Rogo aut uos fratres studium habe-
[illegible]
[illegible]
siderunt sit [illegible] ad eos qui
foris sunt inhonesta res est apud
deum opus negotiationis siue di-
gnitatis siue [illegible]
[illegible]
xpi quod dicit [illegible] / Cum [illegible]
[illegible] negotiatores intrabunt
in regnum celorum / O [illegible]
[illegible] et miseri qui eum [illegible]

[illegible] Nota

c

Semper homines mundialia opera excluserunt a conuiuio. Et forte dicis et uillam emere peccatum est. Et si quando impedimentum fidei et religionis est non faciat uilla. Sicut fecit Judeis non habens peccatum. Et autem quod a fide uel a religione faciat et impedimentum fit peccatum. Non ergo ipsa uille emptio peccatum est, sed tamen possidendo eam deficit eam esse peccatum. Opera enim nostra innectencia opera sunt iusticie. Opera enim carnalia semper appetitus dicitur. Quod opera quia iusticia ad conuiuium nostrum uocantem pertinet. Operis autem terrenum non ad conuiuium, sed ad sustentacionem uite huius temporalis. Ideo ergo operis iusticie attente facere debemus, operis autem terrenum transitorie. Si ergo quam honestum opus consequendo debitum honorem quod reddi deuit deo talem terram, merito putas quali terra digni sunt, quia non honesta opera sed negociaciones sequendo sequendo non uenerunt ad deum. Aut ita uilla est iste modus. Ista que amatores mundi occupant questibus temporalibus quam uille redditibus temporalium delectati. Negociacio autem predicatio legis et prauatio templi, quam auari sacerdotes quasi negociacionem estimant quandam lucrosam et non dispensacionem domini sibi concessam. Ergo per comparacionem operis concessam ergo per comparacionem uille populares signat homines quos mundi delectatio occupauit a Christo. Per comparacionem uero negociacionis sacerdotes ceterosque templi ministros significauit quos lucri obtentu

uenientes ad ministerium legis et templi auaricia seperauit a fide. Non dicit maligniati sunt sed neglexerunt, quia non omnes iudei crucifixerunt Christum nec audierunt doctrinam eius aut consenserunt in morte Christi, quidam secularibus negociis occupati non uenerunt ad Christum nec audierunt doctrinam eius nec uiderunt mirabilia Christi et ideo non crediderunt in eum. Illi ergo qui inuidia aut odio crucifixerunt Christum illi maligniati sunt. Illi autem qui negocijs impediti non crediderunt illi neglexisse dicuntur quam maligniti. Quam sit quidam homines qui possunt audire et credere, sed sollicitudo necessariorum uerum et delectacio mundi separat eos a deo, quas dominus terram spinosam appellat. Ceteri uero tenuerunt seruos eius et contumeliis affectos occiderunt. De sua morte tacet quia necdum in priori parabola dixerat, sed ostendit mortem discipulorum suorum quos post ascensum ipsius occiderunt Iudei, maxime Stephanum sacerdotes Stephanum lapidantes in Jacobi morte gaudentes. Item Jacobum alphei lapidantes. Propter que omnis Ierusalem destructa est a Romanis. Ideo dicitur audiens autem rex iratus est et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et ciuitatem eorum succendit. Exercitus non exercitus dicuntur exercitus dei quia domini est terra et plenitudo eius. Nec enim uenisset Romani

Jerusalem misi dominus eos quatuor scilicet
Ananiam et quatuor angelos dicit
unitate pro omnibus ponit ac si diceret
misit angelos et omnes illos misit
in regno celorum / Et dixit servis suis
Ite ad exitus viarum et quoscumque
inveneritis vocate / Manifestum est quod
quia per contemptum contumaciam invi-
tatorum de vocatione gencium dicit / quod
dicit Ite ad exitus viarum / propter
ea requirendum que sunt iste vie ad quarum
exitus mittit christus discipulos
suos / Respondeo ergo / quod sicut generalis et
publica via christus quia ducit ad
vitam et vie ducentes omnes
omnes apostoli / licet enim omnes vie ducunt
ad christum christus tamen ad patrem / Sic
generalis et publica via est diabolus
qui ducit ad mortem et vie sunt ob-
sessiones istius mundi / superbia pro-
fessio heretice via est via professio
malicie alia est via mundialis di-
gnitatis alia est via mundi / Et quid
plura dicam quot sunt diversitates ac-
tuum in hoc mundo tante sunt vie que
omnes vie ducunt ad diabolum generalem
viam predictam ideo ergo dicit Ite
ad exitus viarum ut inquirentes con-
victiones vocent homines ad fidem /
Adhuc sicut castitas via est que
ducit ad christum et misericordia et
ceterique virtutes / Sic fornicacio est via
que ducit ad diabolum et avaricia
ceterique male species / Iubet ergo ut
inquirentes conversaciones homines in-
vitet ad fidem quoscumque sive servos
sive liberos / Deus enim servitutem
corporalem non contempnit nec

corporalem eligit libertatem / Omnis qui
diabolo sequitur voluntate servus est etiam
si sit liber / qui autem obedit deo ille
est servus ingenuus / Et si sine servus
ingenuitatem enim spiritualem non sor-
didat servitus corporalis nec turpitu-
dinem spiritualem honestas corporalis li-
bertas / servitute autem sunt dei disposita
sed humana violencia introduxit / omnis
homo liber creatus est cum deus in li-
bero arbitrio posuit / nisi ipse se fecit
servum / Et sic non est distancia in vo-
cacione creacionis hominum / Sic nec est diver-
sitas in vocatione salutis carnis omnis sive
barbarus sive sapiens / quod potius
gracia dei barbaras mentes corrigit
ad racionabilem intellectum / quam cor-
rupit Nabuchodonosor ad fidelem spiritum
convertit / aut unum fidelem spiritum
... ad Kananeum reduxit / omnis sive
bonum sive malum vocatur bonum ne pe-
reant / mali ut inexcusabiles fiant /
nemo propter ignoranciam excuset / omnes
videant lumen / quod enim est filius te-
nebrarum et si compellas eum recre-
dat a lumine Intravit autem rex ut
videret discumbentes Intravit deus
non quod aliquando sibi non est
sed ubi vult aspicit / ibi est presens / sibi
... sunt velut absens videtur / Dies
tamen aspectionis est dies iudicii / quod
visitaturus est homines qui semper in men-
sam septuaginta recumbunt id est requiescunt
in fide et celestibus replentur autem di-
es inspectionis est dies temptacio-
nis / quando digna temptacio ecclesiam invadit
ut videat quis habeat fidem et opera
digna tempore vocationis / Nupciale enim

Vestimentum fidei est vera / que est per illum Christum et iustitiam eius de qua ait apostolus / Expoliantes veterem hominem cum actibus suis qui corrumpitur secundum concupiscentiam erroris vestientes vos novum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et veritatis sanctitate / Dicit enim iustitiam ad confessionem pertinet ad fidei veritatem / Vestimenta ergo veteris hominis sunt pannosa sordida opera carnis corruptibilia et immunda / vestimenta autem novi hominis sunt fortia et decora sponse incorruptibilia et sancta / Quemadmodum si quis cum nigra veste invenitur in nuptiis sordidat gloriam nuptiarum Ita et qui habet opera tenebrosa et vitiosos animus vomere ex eis conversationem Christi claritati immundum facit / Hic itaque ante secundum locum eligat vestem et secundum vestem eligat locum .i. ante sibi deum eligat professionem ante faciat opera / Qui vult esse Christi faciat opera Christi / qui autem non vult opera Christi facere non veniat ad Christum / Alioquin audiet in die iudicii Amice quomodo huc intrasti vel venisti non habens vestem nuptialem et obmutescet / Hic enim opera nostra abscondimus et invicem corda nostra celamus / In illa autem die iudicii non est quod respondeamus ubi celum et terra et aqua et sol et luna et dies et noctes et totus mundus adversus nos contra testimonium peccatorum nostrorum / Et si omnia taceant / Tunc ipse cogitationes nostre et ipsa opera specialiter stabunt ante oculos nostros accusantia nos ad deum dicente apostolo cogitationibus invicem accusantibus aut etiam defendentibus in die qua iudicabit deus occulta hominum per Iesum Christum dominum nostrum / Tunc dixit rex ministris ligatis eius manibus et pedibus et mittite eum in tenebras exteriores Sicut est diversa claritas in sanctis secundum opera dicente apostolo / Stella enim differt a stella in claritate / Ita et resurrectio mortuorum / Sic diversa est tormentorum peccatoribus / Sunt enim prime tenebre et exteriores novissimi lacus Ergo quod sicut dixit ingressus est rex ut remuneraret amicos / Nec ita congregavit rex omnes qui venerunt ad nuptias dicitur in spiritu estimandi quod forte non dixit hic de consummata iudicii / Audite autem quia non dixit mittite eum in tenebras inferiores ut eas tenebras inferiora loca inferni estimemus sunt alibi / Et eripuisti animam meam ex inferno inferiori / Sed ita dicit in tenebras exteriores Ergo quotienscumque temptat ecclesiam suam deus et ventilat ventilabro iudicii ingreditur ad eam / et videt discumbentes qui sunt ad malos / Qui digni sunt scilicet digni sunt celestibus nuptiis et convivio illo vero / Et si invenerit aliquem non habentem vestem nuptialem secundum ea que diximus interrogat eum vel interrogatione impii eum interrogans / et interrogat eum opera ista que agis solum non sunt sed quod factus es sanctus ...

diligebas. Ita non habeat quid respon
deat contra Ysaiam suam / Unde ergo cum
talem condicit spiritus in ecclesia mittet
ministros suos i. aliquos spiritus seductores
eorum / Quam mala pro malis spiritus
reddet / Qualis fuit spiritus erroris
quem immisit deus ut seduceret Achab
sicut scriptum est in tertio libro regum
cum quo quasi illa captus errore
quod dabit deus illis qui caritatem
veritatis non acceperunt ut credant
mendacio / Et ligant manus eius
i. opera sua que sunt manus
eius anime qui homines recte tollunt
ad mandata dei ligantes pedes
i. motus anime eius quibus anima solet
incedere / et transire de loco ad locum
scilicet de malo ad bonum vel de ma
lo ad bonum i. innobiligat et inte
briat et involvunt opera eius unde
quid nescit / Sic in laqueum perdi
tionis incurrit / Et apprehendentes
eum et ipsa opera eius mittunt eum
in tenebras i. in errores gentium
vel iudeorum vel hereticorum / Et
forsitan exteriores tenebre
sunt gentilium exteriores iudeorum /
Superius autem exteriores hereticorum quia
gentiles veritatem fecerunt quam
non audierunt videre quam non cre
diderunt heretici aliquando audierunt
et dixerunt / Superius quoque hereti
corum tenebrarum quedam sunt pro
lixe veritatis / alie autem amplius
longe / et ideo peiores et exteriores
i. in heresis pessimas / Ibi erit
fletus et stridor dentium vide

quia non dixit ibi est fletus et
stridor dentium ergo committitur in illas
tenebras et per ea patitur fletus etc.
Tunc abierunt et consilium acceperunt
ut eum caperent in sermone. Omnis ma
litia confunditur quando aliquotiens
ratione veritatis / corrigatur aut considera
tione eius qui presidet a malo et
non ignorantia peccat / Ecce autem sacer
dotes per quem deus hoc non potarent
consulere dicentes In qua potestate hec
facis / Propter quam parabolarum ratione convicti
sic iudicio ipsi se reos fecerunt di
centes / Malos male perdet unde me
tuunt eos testimonium dante / Nisi tantum
sola multitudo reprimeret eos timor
populi multitudinis compescunt eos vel
consideratio habitutis / Sed quia abie
runt et consilium acceperunt ut eum
caperent in sermone / Tunc admodum si
aliquis claudere voluerit aque me
atum si hoc occlusa fuerit aliqua vi
olentia aliunde sibi semitam prorupit
sic eorum malignitas ex eorum parte
confusa aliud sibi aditum admittet /
Sicut enim non potest fieri ut radix
de plantas bonum in malo sic enim
igitur tanto amplius ligna succipit
in maiori flamma exsurgit / Sic ad
mala tanto magis veritate audi
erit eo amplius excitatur in malitiam
Abierunt ergo et consilium fecerunt
Tunc abierunt ad Herodianos qua
propter non dicitur consiliati sunt / Et
consilium acceperunt / Sed quomodo qui
cum Herodianis convenerunt apparet /
qui cum illis eiusmodi [illegible]

Auct. pull.

C

consilium tractauerint / Sed et eorum patro
cinio agent contra xpm / Nam licet
colonus eius super terram possidet illi
amplius operis habet / quam in stacio tenet
nullius patrocinio indigeret / nisi dei
qui in diaboli iniquitatibus am
bulat domini nisi [illegible] habet adiutorem /
Colonus enim dei domini amplius
nihil querit / Colonus autem domini ampli
ius dei et si quid inuenit / Vi
disti [illegible] ad furtum deum
adorare ut prosperetur in furto / aut qui
Nota de [illegible] vadit ad fornicacionem / Quidam signum
ponit crucis sibi in fronte ut non
comprehendatur in crimine / quod si fecerit
non solum non adiuuatur sed amplius
traditur quia inuestit iusticiam dei patro
cinium duo criminibus / Sic et isti qui
expugnare cupientes xpm querunt
ad se non [illegible] religiosos sed ad
gentiles .i. ad herodianos se contule
runt / Qualis est consilium tales et con
sultores / Quis autem potuit dare consi
lium contra xpm nisi diabolus qui
erat aduersarius xpi / Cogitabant enim
apud se dicentes si nos soli sacerdo
tes ciuitates interrogamus xpm quasi
nos dicere quod liceat dare tributum /
Tunc nemo nobis credit dicentibus
contra ~~xpm~~ eum Nam enim omnes
sciunt quia inuidi sumus eius / Sim
torum autem testium in iudicio / Et si
fuerit nimis quia suspectum reprobatur /
Sed nec per se ipsos xpm interrogare
volebant / quia in magna suspec
tione iniurie fuerant apud xpm /
ne forte quasi suspecti cum docerent
non possent / Nam inimicus inaudito

melior est quam amicus fictus / Ille
dum timetur facile euitatur / Iste
dum non cognoscitur facile peruaditur
Miserunt ergo discipulos suos qui
adsunt incognitus et minus suspec
tus / sunt aut absondite facile de
capient eum aut deprehensi minus eru
bescerent apud deum / Nam consilio
in malo deprehenso tanto minus na
scitur confusio / quanto sunt persona
debilior / Sed discipuli illi iuuenes
sunt etate minores erant / Malicia
autem pares / Nam et pulli serpentum
breues sunt veneno autem equa
les et catuli luporum ad huc te
neri constituti et sine nocere no
cere non possunt / Nam tamen in sanguine
et morsibus ludunt magistri sermo
quia secretas eos / et solum in simpli
tate ducens / Ingrediuntur vocant eum
et vocantem ingrediuntur sunt quasi ho
noratus et laudatus in solum
cordis suum simplex eius appellat
tamen sui volens eos habere disci
pulos / Hec est enim ypocritarum pri
ma pena simulacionis laudare /
laudant enim quos perdere volunt
[illegible] per delectacionem laudis pri
uilatum corda hominum ad simplicitatis
linguae confessionis inclinat /
Velut si quis citharum vel alius
que [illegible] non prius sub
iugat per vinculum [illegible] molli
bus [illegible] eius [illegible]
tas [illegible] quasi [illegible] te
nere non potuit per blandimentum
comprehendat / Et sit ista talhena

Qui dolo laudis portantes et
gladium malicie abscondentes i
corde Herodiani euntes gregis do
lo laudis comprehendere festinabant
De quo Herodiano Iacob iam
tunc increpabat leui filium suum
quia dolum in pasturis carnis sa
cerdotes quasi in effectum carnis expri
Symeon et leui fratres consummaue
runt iniquitatis suas in cogita
cionis earum ne veniat anima mea
et in consilia eorum ne cadant p
cordia mea / quia in ira sua occi
derunt hominem et in furore suo
subdiuauerunt Herodiani / De tali
bus dicit psalmista molliti sunt sermo
nes eius super oleum / et ipsi sunt
iacula / Cuius est ymago hec et suprascripcio dicunt ei cesa
ris. Dicit eis yesus. Non est iustum
sit secundum solum regis terrenis regi
bus firmamenta / Si enim indignum
est sit ex duobus regibus vnus
alterius alter subiectus et numi
am faciat suo si subiacet aliq
omnino magis indignum est sit
cultores dei honorarum potentum
grauamina cognoscamus Cognita
ta autem eorum nequicia ihesus
Non secundum eorum sermones blande
respondit / sed secundum consciam eo
rum crudelem et asperam dicens /
quia plerumque deus ad adam lo
quitur suis ad corpus voluntati
bus vidit non verbis Quid me
temptatis ostendite mihi
numisma census / At illi ob
tulerunt ei denarium Dicit eis
Ypocrite quid audierunt in auc

apud seipsos inveniat in corde ut
considerantes eum scrutatorem cordium co
gnitorem quod facere cogitabant perficere non
audierunt / Vide ergo quod pharisei qui
dem blandiebantur sed prudens ihesus
autem confundebat ut saluaret quia
melior est homini deus iratus quam
propicius / Et ait eis cuius est ymago
est hec et suprascripcio dicunt ei cesaris
et dicit eis Reddite que sunt ce
saris cesari et que sunt dei deo Ima
go cuius est in auro depicta sed
in hominibus signata / Numisma
cesaris aurum est numisma dei homo /
in solidis cesar videtur / in homi
nibus deus cognoscitur / Nos dimi
ad coram cesari date / deo autem consci
entie corde solam innocenciam reseruate / Sibi deus videtur cesaris ima
gine mirantis artificis sculpsit et
corruptibilibus literis annotauit /
Dei autem imaginem diuina manus
in homine decem ymnis apicibus
demonstrauit / quibus illas quasi se
sibus carnalibus et quinque spiritibus
spiritualibus per quos considerauimus et
apprehendimus / Venit deus In illa
die accesserunt ad eum saducei qui
dicunt resurreccionem non esse In qua die
quod recedebat phariseus et accedebat
saduceus recedebat saduceus et ac
cedebat phariseus / Omnis dies est
et multa certamina temptabant eo
super eum tali facte consilio / qui
quis autem eum comprehendere possit
si etiam racionem eum sermo prius superac /
vel per iniquam frequenciam subuertere
spem rapinis / Quemadmodum inter

plures homines inveniat quomodo
fortis pugnator / cum singuli eum non
bus superare non possunt / et conveniunt eum
omnes ut quod potente non potuerant ip
sam multitudine conterant eum in fu
gam / O stulte superbe corruptibili fo
te potatur assidue fontis illius vene
na lavatur et minorem aquam infun
dit / et illi aquam de fonte uno
salientis in vitam eternam audiebat
superbos et putabant eum plenam in
erogando sitac / Circumdabant ergo eum
quam plures canes garruli verum le
onis / De hiis enim dicitur per prophetam
Circumdederunt me canes multi
et hec tamquam irracionabiles canum la
tratus sit eius verbo saduceorum /
Videamus consilia mali quod per sa
duceos operabatur / Diabolus enim superbe ad
versarius Christi qui semper bonorum [illegible]
sibi usurpabat / Testante propheta
Super stellas celi ponam thronum
meum et ero similis altissimo / Ab
initio mox ut creatus fuit temp
tavit nomine dei iusticiam obscura
re et culturam multorum deorum in
ducere dixit ad Evam / Et eritis sicut
dii scientes bonum et malum / Cum
enim omne malum non a perfecto ma
lo incipit / Sed paulatim in primis
fuit et istud tamen audacter malum p
rimum leviter et latenter surrepsit in
crepuit i. per se crevit ut colerent secundum
terram [illegible] fecit / quia dii fu
erunt etc qui sedent celi / Ad hunc
enim non eius multitudine hominum pessi
morum in quibus seminavit falla
cia deorum multorum / Sed saltem

diabolus / homines mali sunt / Nec
enim potuit seminare aliquod malum
in mundo nisi per suos ministros qui
in sanctis non invenit locum / Cre
scente itaque numero hominum malorum
creverunt et multiplicatus errores et con
venit usque ad dies Abrahe quem
deus instituit / ut tamen per eum et
per eius familiam dei noticia in
mundo tamquam lucerna luceret in tene
bris / Videns itaque quia noticiam
dei omnino extinguere non potuit
aliam adinventionem excogitavit
erroris / ut et si cognoscitur deus
potentia nullus obediat preceptis
illius / Nam deus cuius precepta
nemo obtemperat non sic dominus
esse non videtur / quia nomen habet
tantum non potestatem / quod ergo in
troduxit heresim saduceorum qui
dicunt resurrectionem non esse mortuorum futu
rorum / que res omne propositum fa
ciende iusticie frangit nam in ope
re et actu sive corporali sive spiritua
li agenda omnis spes est futura
Rusticus enim arat arat ut metat
qui pugnat expugnat ut vincat
Nam cum sit ita difficile et
quasi mundo contrarie iusticie sanctita
tem / quis ut constans eius adver
sus se ipsum quotidie luctami
na adversus se optime nisi ad
spem retributionis aspiciet / Tolle ergo
spem retributionis et salvata est tota
abstinentia pietatis / [illegible] sa
duceis credebant coniugia esse per
mortem / quod absit / qui enim cre
dent coniugia fieri quando ipsa

Resurrectionem negabant / Sed ad
defensionem erroris sui putabant se
invenisse argutissimam racionem
hoc modo dicentes apud se / Sicut
modo est possibile ut ea mulier que fuit
septem fratrum sit omnibus corpor-
aliter / aut omnium quomodo sit modo est
possibile / ut non fiat verbo mortuorum
Respondens autem Ihesus dixit eis
erratis nescientes scripturas neque
virtutem dei / in resurrectione enim neque nu-
bent neque nubentur neque uxores
ducent Sed sunt sicut angeli in celo
Multi quoniam seculum illud sicut seculum
simile estimant huic seculo / quia
comedunt / ideo nascuntur / quia nasci-
mur / ideo uxores ducunt ut quod mi-
nuitur comedendo crescit nascendo
suppleatur / Tolle comedendi neces-
sitatem et nascendi utilitatem et
nascendi causa soluta est / Mundus iste
mundus carnis est / Ille autem animarum
Sicut anima in hoc mundo peregrina
est / Ita caro in illa extranea est
In isto mundo anima carni subiecta est
quantum ad passiones sensuales / In
illo autem caro anime serva amoris sui
in sua fervore et dominatur / Et ergo anima
claudi potest in hoc seculo misero et
freno corporis subiecta / sicut quasi sub-
dita est ut nec bona spiritualia sapere
aut agere possit secundum suam naturam /
quanto magis in illo seculo caro
misera et vilis dignitosi anime et
potenti cepit esse subiecta / ut nec
potest carnalia sapere aut agere secundum
suam naturam / Nam hominem in

dicunt quod in hoc seculo in corpore
constituta anima spiritualia sapit in quantum
potest anima / hoc sibi vendicat contra or-
dinem quia dominacio carnis est in hoc
mundo / quemadmodum dominus peregre profec-
tus / et in hospicio aplicuit alicuius
principis quamvis quod potest iubet in domo
suo vult / quia hospes eius est / quo
magnus sibi fiduciam agendi aliquid
vendicat / quia potens est / Sic et anima pe-
regrina in hoc regno carnis ingressa
quamvis quod omnia spiritualia agere potest
secundum se / quia extranea est in hoc
mundo / tamen aliquid spirituale ven-
dicat in carne / quia dominus potens
est / E contrario sicut princeps peregre est
in hoc seculo quia princeps est Sic et
caro in illo seculo restituta minus
vult quod carno sibi potest carnale defen-
dere / Secundum quod quia extranea est
in seculo spirituali / sed quia infirma
est carnis natura / et hec dicuntur
secundum mortalitatem / alioquin in resurrectione
mutanda est ipsa carnis natura ut
nihil carnis habeat in se nisi tantum modo
formam / Sicut scriptum est Seminatur
corpus animale surgit autem corpus
spirituale Respondens Ihesus autem Cum hac
de ieiuniis aut elemosinis vel de
quibusdam virtutibus spiritualibus locutus fu-
isset / numquam angelorum similitudinem
introduxit / nisi cum de solito viri
aut mulieris coitu loquitur dicens
Neque nubent neque uxores ducent
Sed sunt sicut angeli dei in celo
Quod sit omnis actus carnales opera
animalium sunt / Propterea cum actus opera libi-
dinis opus est animalium / Sic et

Castitas est virtus angelica

omnes quidem virtutes spirituales res sunt
proprie angelice / Tamen castitas res
est angelica / Per hanc enim solum singu-
lariter homines angelis similantur / Et
continentia naturam vincentibus / Unde dicit
neque nubent ducent sed sunt sicut an-
geli in celo / Sicut enim quidam hoc agunt
animalia animalia nobiscum sunt que animalia
non esse presentimur / Sed quod illud agunt
quod est contra naturam carnalem carnis
egredimur / et angelis coequamur / Sed
quia primum animal et naturale animalium
est ut non sint homines masculi neque
homines femine lege contempta / Propri-
um autem et naturale est divino sese sepa-
re ab ipsa libidine quam homines mas-
culi nec homines femine lege contentus
est mediam tenet conditionem / et est hic
inter angelus inter animal / Angelus
animal non est / quia penitus est separatus
ab ipsa libidine / Animal non est quia homines
contentus est / Cum autem divino separatur
ab ipsa libidine supergreditur huma-
nam naturam / que media est ad condi-
cionem transit angelicam / Sed nunc videamus
qua ratione diximus / quia omnis
actus carnalis appetitus [acto] est ~~libidinis~~ ani-
lis / proprie tamen libidinosus / Et pro omnes
actum carnalem homo animalibus similis
invenitur / maxime autem per ipsam
libidinem / quia omnium animalium carnalium se-
cundum appetitus et non solum pertinet ad
malum / Sed etiam ad bonum est / Et sicut
deum videre et audire et odorare et gu-
stare et tangere / Cum eciam scimus enim as-
picimus multiformes species rerum au-
dimus varios sonos vocum / odoramus
diversas flagrancias odorum / Gustamus

innumerabiles suavitates gustorum
Palpamus qualitates rerum innumerabiles
de operibus potencie dei diversitatis /
ut cognoscamus et colamus om-
nium creaturarum auctorem / Ideo si
tollimus a nobis ipsam sensibi-
lem appetitum malum quod sit de illis
impeditur / eciam bonum quod fieri
solet per eos tamen ipse ille li-
bidinis semper in malo est / et nunquam
in bono / Apostolus enim appellamus a no-
bis libidinis / Ipsum in nullo bonum
impeditur de illo nec eciam enim nunc
~~est dignum~~ aliquod bonum est quod
generetur de illo nisi sola voluntas
carnis / quia ipsa generatur de malo /
Ideo dispositum est ut de corrupcione
nascatur / quod et ipsa post vincitur
corrumpenda est / Dignum enim non est
dignum ut quod [etiam] de corrupcione na-
scatur sit non est dignum / ut quod
de corrupcione nascatur sit eternum /
quia caro et sanguis regnum dei
non possidebunt neque corrupcio in-
corrupcionem possidebit / Item dicit
Iohannes dedit eis potestatem filios
dei fieri qui non ex carne neque ex
sanguine neque ex voluntate viri
sed ex deo nati sunt / Ita aliud est
creatura / Cum secundum istos sensus carnales
quos habet caro hec extra animam spiritualiter
et videt et audit et odoratur et
gustat et tangit / Cum dicit in simili
de ipsimet loco / unde de concordia
cithara dicit homini / Solus autem li-
bidinis sensus non habet et car-
ne non est quis sit solum carnis
appetitus nec primatus / Apostolus ames

Nescius carnales qui sunt ex quinque sensibus corporalibus homo animalibus similes inveniuntur / maxime autem ex vicio libidinis quia ad solam pertinet carnis naturam. Nescitis scripturas neque virtutem dei. Sapientes primum arguit stultitiam eorum quia non legebat / secundo ignorantiam quia non cognoscebat deum quia ex diligentia lectionis nascitur scientia dei. Ignorantia autem negligentie signum est / Non enim omnes qui legunt cognoscunt deum / quia cognoscat. Licet omnes qui legunt cognoscunt deum quia cognoscat quia non legit / Unde autem diximus quia omnes cognoscere veritatem dei tenentur est si nolentes invenire legunt / Cum enim legens de ea non vult invenire deum festinat vivere digne deo et ipsam communicare eius bona sit quasi exemplar libri ante oculos cordis eius semper scripturis apponens / Cum autem non festinat vivere deo digne legens non invenit deum ad salutem suam sed scientiam dei ad gloriam vanam / Ideo et si ipse legat nunquam inveniunt [illegible] licet invenerint et ipsi qui tamen ipsam querebant pontifices sacerdotum saduceorum non legebant scripturas sed cognoscere non poterant in eis que valebant / vivere digne deo / Licet enim putant sua verba docere quos nunquam ea verba docebant / Talis est enim scriptura nolenti vivere secundum deum tamquam si aliquis agricole non habenti voluntatem pugnandi exponat bellica disciplina / e contrario autem viro bellatori et nolenti colere terram agriculturam exponat.

Si tota die audiat verba expositionis illius non intelligit aut comprehendit plene / quia non habet desiderium discipline illius / Quibus enim sunt desiderium homines illuc diriguntur et sensus ipsius. Ideo ad illud quod dixit Nescitis virtutem dei hoc retulit dicens In resurrectione enim neque nubent neque nubentur. Ad illud autem dicit ex nescitis scripturas exemplum protulit dicens Ego sum deus abraham et deus ysaac et deus iacob / Si enim abraham ysaac iacob perissent non viventes nunquam diceret dicitur deus eorum esse qui non erant. Dixi hoc superius de sanctitate scripture hominis audientiam / quia calumpniatoribus primum oportet questionem auctoritatem scripture proferre deinde rationem exponere / Non primus rationem proposuit auctoritatem et tamen cum ubi traditione rationem / quia et ibi sic fecit exponens / Sic autem interrogantibus saduceis per ignorantiam aliquid estimantibus sic primus rationem exposuit dicens / In resurrectione enim neque nubent neque nubentur dicent / sed sunt sicut angeli dei in celo / Deinde protulit auctoritatem scripture dicens / Ego sum deus abraham deus ysaac deus iacob et nos calumpniatoribus primus auctoritatem scripture proferamus. Postea rationem reddemus. Interrogantibus autem innocentibus proposito primus rationem exponamus / postea autem auctoritatem proferamus / Cum calumpniatores communicant operationem. Interrogantibus

C

ant dote quam et calumpniator si in-
telligit racionem consentire eam non at
quiescit / Sed bonus autem racionem solam
exponere sufficit questionis quam distendi
et non contradicendi propositum habet / prop-
terea et audita racione credunt / Item
videtur vide quo insolior sit congres-
sio Iudeorum contra christum / Prima cum
herode et potestate hoc fecit secunda cum
dolo / non enim tenent / sed accedunt cum
laudibus que congressio et si non
minus periculosior est tamen priore immo ter-
ribilis est / Contra illa prelia cau
fortitudo alic et constancia cordis / Con-
tra istam autem acuta sapiencia victo
autem locus neque cum herore neque cum do-
lo / sed ex presumpcione ignara Satis
enim fecerunt sibi saducei docti esse
sicut putabant et cum idoneo argumen-
to estimarunt se ponere christum re-
surrectionem inducunt quod duobus pre-
cedentibus facilior est / Homines enim
putantes se aliquid scire cum questi-
at facile est venire sapienti convincere
contra tales enim prelium est sola
sciencia scripturarum / Hec autem dixerunt sunt
per hos duos actus Iesus eorum ha-
bitudine ipsius dinali desideraverunt /
Verum et omnis operacio inimici talis
est in primis gravis et insuffera-
bilis est impetus eius / quando
si quis forti animo sustinuerit eum /
in stabilem invenit eum infirmiorem /
Vnde hic magis infirmior et quanto
plus repercussus fuit magis fri-
gescit et desinit / Vnde primo in

deprehensionibus herodis / Sed in primis
quidem comprehendunt non denegave-
runt tenti illius potuerunt persecu-
cioni dolosibus / quia diabolus
non tam bellum in se volentes quam
heredes / Pharisei autem audientes
quod silencium imposuisset saduceis
convenerunt in unum / Frequenter iudici
diversis interrogacionibus christum
temptantes sibi acquisierunt quando
multitudo / nobis autem providerunt si-
lente / Nam vera christi illius proferre
ad confusionem / nobis autem ad edi-
ficacionem / quia responsionis eius non
cebant et non placabant / Sed
malicia frequenter ponat / Sed
autem placat / Pharisei autem omnes
qui contra veritatem contendunt ex
quo veritatem defendere incipientes
erant / Sed subito festinantes
tam enim pro veritate contendunt
et cognita veritate consentiunt
veritati manifestum est / quia plus
quod contra veritatem sed pro victo-
te certabant / Audi ergo homo fide-
lis qui contra hereticum libenter con-
tendis / Sed pharisei victi placati
non sunt / et tu certando contra hereticum
potes eum placare in vicibus / Sed
quod forcior christo es aut quos ille
non placavit tu placeas / Debue-
runt quando tunc saduceorum con-
ut ne similiter interrogantes con-
funderent / Sed ardens malicia
dum saucia est festinat non aspicit
exitum rei / ut unum modo alio nocere
ad sibi perimus / Sed verumtamen an-

prudentissimi forsitan iuxta racionem fuissent posse eum vincere a quo vinculi est victus. Nunc autem videntes quod quotquot eum interrogare ausi sunt omnes victi recesserunt, quamvis multi sint quamquam fortiores quam tamen qui victus omnibus vincere speraverunt. Sed imprudentiores quam omnes qui confusis omnibus ausi se voluerunt similiter erubescere quod timuerunt. Convenerunt ergo in unum et interrogavit eum unus ex eis legis doctor temptans eum. Magistrum eum vocat cuius non vult esse discipulus. Simplicissimus interrogator et malignissimus insidiator de magno mandato interrogat qui nec minimum observat. Ille enim debet interrogare de maiori iusticia qui iam minorem implevit. Dominus autem sic ei respondit ut interrogacionis ficte conscienciam statim primo responso proderet dicens: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo etc. Non sicut tu quod devocionem ostendis in ore et fraudem meditaris in corde. Magnum autem et primum mandatum dicimus quantum ad dignitatem mandatorum, non quantum ad utilitatem. Alioquin utilitas omnium mandatorum plena est, et omnia mandata quasi unum esse videntur mandatum quia sic coherent sibi ut alterum sine altero esse non possit. Exempli gracia si interroget te aliquis in edificacione domus que pars est melior, dicas fundamentum. Sed quemadmodum edificacio non potest esse nisi fuerit fundamentum, ita nec fundamentum potest esse nisi edificacio fuerit subsecuta. Licet itaque dicatur fundamentum nisi sit edificacio, tamen fundamentum dicatur. Ergo fundamentum dicatur edificacione dignius quod dignius sit, et caput dignius est quam alia membra. Tamen nec membra sine capite nec caput sine membris. Sic digniores sunt sacerdotes quam populi, non tamen utiliores quia nec populi sine sacerdotibus nec sacerdotes sine populo esse possunt. Ita et dignius est hoc mandatum Diliges primum dominum deum tuum ex toto corde tuo quam illud Non occides, non concupisces, tamen utilitas una est. Nam qui diligit deum ille non occidit nec concupiscit. Tamen qui occidit non diligit dominum deum suum. Esse autem memoria petri deus manifestat dicens: Si quis unum ex minimis istis solverit et docuerit, sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Diliges inquit, non timebis, quia diligere maius est quam timere. Servicio enim servile est timor, perfecto autem dilectio, dicente Iohanne: Perfecta caritas foras mittit timorem. Donec enim homo timet deum, non eum diligit. Cum autem diligere ceperit iam non eum tamquam timet, sed ut amplius diligit. Timere enim servorum est, diligere autem filiorum. Timor sub necessitate est, dilectio in libertate. Item qui in timore servit deo penam quidem evadit, mercedem autem iusticie non habet, quia invitus facit bonum propter timorem. Non vult ergo de

Ut timeat ab hominibus / quam diuibus ut diligatur / quam patri / qui adoptionis spiritum donavit hominibus / Nam si consideramus ab initio creati hominis causam intelligimus / quia deus magis se patrem voluit esse hominum quam dominum / Non dixit enim tunc faciam hominem / sed faciamus hominem secundum imaginem et similitudinem nostram / Similiter autem filius convertit ad preces fratres suos vel etiam servus ad dominos suos / Primum ergo dilige deum ex toto corde in quo ut cor tuum non sit maculata tua inclinatio ad nullius rei dilectionem amplius quam dei nec delectationem quam in spe mundi amplius quam in deo / Non in hominibus nec in auro / vel in argento vel in possessionibus aut iumentis aut edificiis aut sumptibus aut in ornamentis aut in edificiis aut in mancipiis aut in ornamentis aut vestibus nec in filiis aut parentibus aut amicis / sed hec omnia existimes esse in deo ut per hiis omnibus deum ames / Si autem in aliquo horum amor cordis tui fuerit occupatus / iam ex toto corde tuo non amas deum / pro quanta enim parte fuerit cor tuum ad aliquam rem pro tanta parte minus est ad deum / Ecce si vir habeat uxorem que cognoscitur uxoris plena dilectio / Uxor enim neminem debet sapientiorem putare quam virum suum / Et si sit aliquis sapientior tamen illa sapientiorem esse alium intelligere non debet / Uxor neminem fortiorem debet putare quam suum virum / Et si sit aliquis formosior

pulcre

Tamen coram oculis eius aliquis formosior non debet apparere / Perfectio enim odium et perfectus amor veritatis iudicium non cognoscit / Interpretatio si perfecte odias aliquem qualiacumque fuerint apud illum omnia tibi displicent sive que dicat sive que agit / et si vere bona sint tamen tibi mala videntur / Sic et si perfecte aliquem amas quecumque sunt apud eum placent tibi sive que loquitur sive que agit / et si mala sint tamen tibi bona videntur / Ergo et uxor videns aliquem dicit quam sapiens vir [illegible] vir meus talis esset iam amor eius minus habet aliquid de perfecto amore / Et pro quanta parte amplius aliquid laudaverit in viro altero quam in suo tanto dilectio eius minor est ad virum suum / Sic et ergo et omnis anima fidelis sponsa que sponsa est Christi ita diligere debet deum ut nihil sit in mundo quod amplius amet quam deum / Pro quanta autem parte plus aliquid amaverit pro tanta parte minus amat deum / Primum est diligere in tota anima deum / [illegible] credere in veritate et firmum in fide / Alius est enim amor cordis et alius amor anime / amor cordis quemadmodum carnalis est ut etiam carnaliter deum amemus quod placere non possumus nisi recessemus ab amore mundi alius vero / Sunt enim caste mulieres que virum suum amant [illegible] / Si autem alterum amabit tam quam amat virum suum ita et [illegible] si deum amat quodammodo [illegible]

Ergo cordis amor qui non sentitur sed
sentitur in corde si mittitur quia amor
aut iudicium est. Contra dilexisti eum
primum deum ex quo omnia et primum
deum per quem omnia. Secundum intellect
tus per aliorum doctrine seductionem pro
prius cepit dubitare de substantia
dei in tota anima non diligis deum.
Tertio qui putat creaturas aliquid
posse aut angelum aliquid intel
ligere aut divinationes aliquid de
futuris ille non in tota anima dili
git deum. Quartus qui diligit deum
qui omne bonum credit et contra deum
nullam sapientiam aliquam credit esse
nullam virtutem qui credit deum omnia
facere et sine eo nihil fieri posse
ille tota anima diligit deum. Tertium
est tota mente diligere deum id est cum
omnibus spiritus tui qui pertinet ad te
deo vacent cuius intellectus deo
ministrat cuius sapientia circa deum est
cuius cogitatio ea que dei sunt
tractat cuius memoria ea bona que
rememoratur ille tota mente diligit
deum. Sicut ait apostolus psallam
spiritu psallam et mente. Ymo qui
intellectus que dei sunt non in
telligit aut non secundum deum sapu
it sed illius cuius est et secu
laris aut recordatio eius non est
bona aut cogitatio displicens deo
ille non tota mente diligit deum.
Diligens proximum tuum sicut teipsum
hoc est primum et maximum mandatum.
Secundum simile est huic. Videtur
Christus non ad interrogationem unde

Ille enim interrogat quod est magnum
mandatum. Contra dixit diliges dominum
sed voluit et alterum mandatum introdu
cere debuit minimum dicere non secundum. Secundum
autem ad primum respicit sed unde quod
voluit ostendere diliges dominum et primum
magnum est. Diliges autem et proximum ma
gnum quod est. Primum autem non est. Ideo
dixit Simile est. Consideravi ergo in secundo
quod est proximum nostrum Christus qui suscepit
carnem nostram factus est proximus nobis.
Sicut in parabola Christus ostendit cum
dixit: Homo descendens quidam est proximus
eius incidit in latrones a latronibus
vulneratus et a sacerdote despectus a
Samaritano autem receptus qui est ipse
Christus. Ergo primum mandatum est et
magnum deum patrem diligere. Secundum
autem et simile filium diligere et cognoscere.
Ergo filius dei magnus sicut pater.
Quemadmodum enim pater potest et filius.
Item pater enim diligit filium et omnia de
dit in manus eius. Sed quia omnia
filius a patre dicitur. Sicut pater vero
pater magnus deus et primus. Filius
autem magnus deus non tamen primus.
Sicut ait apostolus Expectantes adventum
magni dei salvatoris nostri Christi. Vel
autem simplicius intelligamus proximum
nostrum omnem hominem esse fidelem quoniam
homines amat fidelem. Simile est
sicut qui amat deum, quia imago
dei est homo sicut in imagine
sua prece honorem vel contemptum. Sic
et deus in homine diligitur vel oditur.
Non potest quoniam odire qui diligit
deum nec potest deum amare qui hominem

L

Dicit Iohannes Apostolus Qui dicit se diligere deum et non diligit fratrem suum mendax est. Si enim fratrem quem videt non diligis deum quem non videt quomodo potes diligere? Quomodo honorat regem et imaginem eius contempnit? Aut quomodo honorat ymaginem et auctorem ymaginis contempnit? Cum ita cum pharisei scirent quod esset magnum mandatum in lege, sed temptantes interrogabant, Christus volens eis ostendere quia non sufficiebat eis solius dei patris agnicio ad salutem non solum dixit diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua, sed addidit diliges proximum tuum sicut te ipsum. Cum enim ipse aliquid si ad solam eorum interrogacionem respondisset sufficeret dicere diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua. Est tamen addere proximum sicut te ipsum, quia alibi dicitur: Hec est vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti Ihesum Christum. Et unde quia non dixit agnosces dominum deum tuum, sed diliges, quia cognoscere solum deum pene commune est omni creature. Diligere autem est religiosi cordis et perfecti, et quamvis diligere deum ex corde non est possibile nisi prius veniat ad filii eius cognicionem i. proximi. Proximi enim dilectio dei que in eo habetur illuminans eum preparat ei domicilium ut post patrem cognoscat et filium. In hiis duobus mandatis universa lex pendet et prophete. Item proximum suum diligit nec falsum testimonium de eo dicit, qui diligit suum non occidit, nec mentitur ei quem diligit, nec concupiscit rem illius quem diligit, nec mulierem eius invadit. Sicut odium omne malum ingerit, sic dilectio omne bonum. Unde dicit apostolus: Est fides que per caritatem operatur. Aut ita cum de patre et filio omnis prophetarum et legis predicacio consistebat, Christus apostolus agnoscens quod proximus suus i. filius dei ad patrem vel magnum mandatum perveniat prevenit, ut diligere dominum deum nisi eius agnoscens eum proximum. Congregatis autem phariseis interrogavit eos dicens: Quid vobis videtur de Christo, cuius filius est? Et responderunt: David. Et dixit eis: Quomodo ergo David in spiritu dominum eum vocat, si filius eius est? Iudei etiam temptantes Christum temptabant, nec enim temptassent eum si eum filium dei credidissent. Volens ergo eis Christus ostendere quia cognosceret fallaciam cordis eorum, et quia non erat homo qui temptabatur sed deus qui non potuit temptari, nec dicere potuit de se manifeste veritatem nec tacere. Dicere enim non potuit ne maiorem admiracionem ... vos occasiones blasphemie ad inveniendos. Iudei amplius insanirent. Tacere enim non potuit veritatem quia ad hoc evenerat

Ut veritatem audiret. Ideo tales eis interrogaciones proposuit ut eo tacente ipsi interrogati eos ostenderet. Primus vocat Christus quidam potuit dominus eius esse qui ex eo fuerat nasciturus. Pro tanto bene interrogacionem non solum contra phariseos sed eciam contra hereticos posuit. Nam secundum carnem quidem filius erat David, dominus secundum divinitatem. Et ergo pater dicatur secundum carnem aut secundum carnem immissus est sede a patre. Unde heretici equalitate putant inmendacium componere festinantes. Nunquam David filium esse errassent. Nam filius per nobis esse qui post nos venturus est. Unde autem non per esse nisi autem qui nobiscum est, autem nos est prius. Ergo secundum carnem post David est, secundum divinitatem autem ante David. Ergo illud significabat dominum, sicut illum significabat in verbum sede. Quia ideo tunc erat in conspectu dei. Et nemo poterat ei respondere verbum neque ausus est quisquam ex illa die interrogare amplius. Confusio inimicorum facta fuerat disciplina victorum. Nam si viderimus quod omnia ibi secundum providenciam dei agebant, intelligimus quod non quia illis deficientibus interrogare Christus desinit docere, sed quia Christus desierat eos iam ulterius velle docere, ideo et illi desierunt ausi esse eum interrogare. Nam qui quia bene sunt

posuit propter audacie diaboli adversus se agentis qui volunt tunc sine posuit

Tunc Ihesus locutus est ad turbas et ad discipulos dicens: Super kathedram sederunt scribe et pharisei. Omnia igitur quecumque dixerint vobis facite et servate, secundum facta vero eorum nolite facere. Post quam dominus impios sacerdotes super se irruentes quasi feras bestias quadam venabulo acutissime responsionis prostravit, et incorruptibilem eorum condicionem ostendit. Nam laici delinquentes facile emendantur, clerici autem si mali fuerint inemendabiles sunt. Tunc convertit sermonem suum ad populum dicens: Super kathedram Moysi sederunt scribe et pharisei. Ut illorum confusio istorum fiet disciplina. Infructuosum namque verbum est in quo alter sic confunditur ut alter erudiatur. Nam et deus non propter malos castigacionem super terram bis mittit sed propter bonos. Sicut enim quia malos flagella non corrigunt, sed malos castigat ut corrigat bonos, quia boni nisi admoniti fuerint per negligenciam evanescunt. Sed Christus inde quod non potuit eorum interrogaciones tacere tempore, sed voluit dignos digne docere, ut dignos digne edificaret. Sunt enim in secularibus in eo quod alter prosperatur, alter ditatur; et quod alter descendit, alter non ascendit. Sunt et in spiritualibus in eo quod alter confunditur, alter emendatur. Unde ergo dicit de sacerdotibus super kathedram

Clerici sunt incorrigibiles

C..

Moysi sederunt scribe et pharisei, id est multi sacerdotes et pauci sacerdotes / multi in nomine / pauci in opere / Videte ergo quomodo sedeatis super cathedram / quia non cathedra facit sacerdotem / sed sacerdos cathedram / Nec locus sanctificat hominem sed homo locum / Non omnis sacerdos sanctus / sed omnis sanctus sacerdos / qui bene sederit super cathedram honorem accipiet a cathedra / qui male sederit iniuriam facit cathedre / Ideo quod malus sacerdos de sacerdocio suo crimen acquirit non dignitatem / In iudicio enim sedens si quidem bene vixeris et bene docueris omnium iudex eris / Si autem bene docueris et male vixeris tui solius iudex eris / qui bene vivendo et bene docendo populum instruis / quomodo debeat vivere / Tu autem docendo et male vivendo deum instruis quomodo debeas condempnari / Ad populum autem quid / Omnia quecumque dixerint facite et servate / secundum facta vero eorum nolite facere / id est vos qui sedetis in ecclesia quasi sacerdotum iudices et quasi auditores aliena discucientes et opera vestra non considerantes / iudicate de sacerdotibus sic / vos omnes auditis / et non facitis / omnes quod auditis / Sic et sacerdotes omnes docent / sed non faciunt / omnes quod docent / Nam in omnibus quidem dignitas est diversa / omnium autem natura una est / homines autem ab hominibus creati sunt propter se / propterea autem ordinati sunt propter vos / Propterea autem eorum natura est / ordinatio autem eorum nostra / si bene posuimus eorum est lucrum /

Si bene docuerit nostrum / Accipite ergo quod eorum est et nolite discutere quod alienum est / Si enim sacerdotes infideles docent propter fideles melius est iudicantes propter bonos et malos tenere quam propter malos etiam bonos negligere / Sic et vos propter bonos sacerdotes etiam malos honorate / ne propter malos bonos etiam contempnatis / Melius est malis iniusta prestare quam bonis iusta subtrahere / Frequenter enim et de homine malo bona doctrina procedit / Ecce enim et vilis terra preciosum producit aurum / numquid propter terram vilem contempnitur aurum preciosum / Sed sicut aurum eligitur et terra relinquitur / Sic vos doctrinam accipite et mores relinquite / Nam ut apibus herbe necesse non sunt sed flores herbarum / flores colligunt et herbas dimittunt / Sic et vos flores doctrine colligite et conversacionem relinquite sicut qui in multis verba arescit fidem perdidit et infideliter agunt / Pacem aliis dant et sibi non habent / castitatem mandant et incastitatem / mendacium avariciam castigat et avariciam diligunt / Forma sive bonum et malum in natura positum est / facere autem in voluntate / Item bene dicere enim est bene facere aut paene contra legem aliquid sit interpretantem hunc locum / Qui sic inquit super cathedram, id est in honore et gaudio in quo fuerat Moyses

Paulatim ad penas gradatim con
stituti sunt contra quibus sunt scribe
et pharisei indigne qui legem p
prophetantes de xpo venturo / predi
cabant quod alius / xpus autem quem re
cipiebat parentem apostolus hoc ortabatur
populum audire legem quam predica
bant facere et in xpm credere predi
catum a lege / et quod iniustos scribas
et phariseos incredulos predicantes
et in lege xpo et quod credentes c
eum / Et credidit causam ut quod pdi
cat quod in lege xpm venturum
et quod credebant in eum / Omnia vero
opera sua faciunt ut ab hominibus
videantur / quia sicut vere predica
bat xpm venturum desiderantes
primo xpi adventum que predicabat
Sed apostolus hoc solum ut predicatores
et traditores legis esse ab hominibus
videntur / Similiter apostolus dicit ob
quam iusticiam dei habent et docent /
et non faciunt / quia quod dicunt re
ipsam iusticiam audientes quam docent
Sed apostolus hoc solum ut doctores de
iusticie dei ab hominibus videan
tur / Quicumque audistis aliquem de
consuacione iudicii et de futuro xpi
iudicio eleganter tradentem scriptu
ras / et si considere vitam eius
intelligis / quia sicut latro non
desiderat faciem aspicere iudicis
severi / Sic nec ille desiderat xpi
venire iudicium. Alligant autem onera
gravia et importabilia et imponunt
super humeros hominum digito
autem suo nolunt ea movere.

Quantum ad phariseos quidem et
scribas de quibus loquitur onera gravia
et importabilia dicit legis manda
ta maxime que dederat eis [illegible]
peccata vituli adorantes que scribe et phari
sei docebant suadentes populum sum
secundum mandata omne legis / et non
venire ad facilem et ad delectabilem
graciam xpi / de quibus oneribus man
datis et dominus super docebat exortans
populum Iudeorum / Venite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis / et ego
vobis requiem dabo / Et petrus in
actibus apostolorum dicit et nunc quid
temptatis deum / et inpositis imponere
iugum super cervicem discipulorum quod
neque nos neque patres nostri potuimus
portare / sed per graciam ihesu xpi credimus
salvari quemadmodum et illi qui onera
legis quibusdam oneribus fabu
losis commendantes auditoribus quasi
vincula super humeros cordis eorum
alligabant / et quasi gracionem cum
cilo constricti non reicerunt ea a
se / xpus autem nec ex minima parte im
plebat, i non dico pleno opere sed
nec modico tactu hoc digito / Secundum
autem consequentiam tales erant sunt nec
sacerdotes qui omnem iusticiam populo
mandant / et ipsi nec modicum servant
ut non soli facientes sunt iusti / sed ut
docentes appareant iusti / Tales sunt
et qui grave pondus ad primam pre
mentibus ponunt / quia dicunt et non
faciunt / et dum penam predicant peccatis
fugit et contempnitur pena peccati
futuri / Si enim fastem super humeros

De Sacerdotum pietate

Adolescentis quam non potest baiulare posu-
eris se recesse bene / ut aut fascem
reiciat aut insipiens dum ferre non
potest scandalisatus amplius peccet / Et
inde et si erramus in modicam impone-
tes penitenciam melius est Christo de miseri-
cordia dare rationem / quam Christo crudeli-
tatem. Ubi paterfamilias largus est
dispensator / non debet esse tenax /
Si deus benignus est quid tu sacer-
dos eius austerus vis apparere. Si ita
circa penitentem tua / esto austeritas ali-
orum aut benignus / Audiant te ho-
mines peccata condempnantem et gratiam fa-
cientem / Talis autem est sacerdos qui
sibi indulget et aliis exigit / quasi
quidam malus exceptor tributi in ma-
iestate qui se revelat et honerat
impotentes / Omnia autem opera sua fa-
ciunt ut ab hominibus videantur. Sa-
cerdotum supra sacerdotum et predicatorum et
auditorum condicionibus receptatus
est / In sermone autem responsionibus suis
est auditus commendans se sicut di-
cunt tales doctores audientes
suum imitandus / Hinc autem ostendi-
tur Christus quod non poterant credere. Ho-
hoc est quia omnia faciunt ut ab ho-
minibus videantur / Impossibile est enim
ut credat quod celestia predicanti
qui gloriam hominum concupiscit eterna /
Sicut ipse alibi ait / Quomodo potestis
credere gloriam querentes ab invicem
et gloriam que a solo deo est non que-
ritis / In omni re ex ipsa re nascitur
quod consumat rem ut putat in li-
gno nascitur vermis qui consumat

lignum ex vestimento nascitur / Tinea
a qua comeditur vestimentum / Ex
oleo ortibus nascitur vermis qui
olea cuncta corrumpit / Sic et in
spiritualibus ex ipso proposito carum
spiritali accipit occasionem inimicus /
Unde eis gratia tollitur / quia et
a semetipso agere inimicus potest sine occa-
sione a nobis accepit / Ideo quodque
quemque hominem aggreditur secundum con-
dicionem et statum quem invenerit. Circa
ergo potentes inter bellatores nascitur
de potente condicione contencio in di-
gnitate secundum ambitionem honoris
surgit / Invidia inter divites de
acquisitione fit zelus / Quia dicam
inter ipsos cimelicas qui contendunt
vana ludibria de ipsis ludibrium
sibi invicem adiunxerunt ut quis pe-
ius dederit illius melior esse
videretur / Ideo et sacerdotes qui positi
sunt ad ornamentum populi i. ad edi-
ficationem sanctitatis ex ipso edificio
eorum accipit color diabolus ut
corrumpat ministerium eorum ut hoc
ipsum honorum datum Christi hominibus faciet
fiat in malum / Tolle ergo hoc studi-
um de clericis ne velint honorabi-
liter apparere et sine labore omnia sibi
ea presentarentur / Ex hoc studio na-
scitur ut ne velint nisi se meliores
habere sicut Iudei Christum / Nam cum
viderent eum filium dei esse con-
derunt / Si habe talem in suo persi-
nentes / Sicut inspectant de illius
merite ... nostri quia d-
utilis est nobis et ...

xxiiij

in nobis peccata legis. Et hoc manifeste
quod clerici peccantes difficile corri
gantur et maiora agant. Unde est et tu
aliquid vero videns quod hec fiunt
iudicio. Dilatat enim filacteria et
magnificat fimbrias vestimentorum
suorum. Quorum et illorum hec scelerum
et Phariseorum exemplo et nunc multi
aliqua nomina hebraica angelorum
conscribunt et alligant, que non
intelligentes lingua hebraica quasi
medicina videntur. Et ergo et nunc
sunt tales, ubi fuerunt et illi
qui propter eorum de Iudeis recesserunt.
Non modo de hominibus quod tales
proponentes de illis videmini ex
ponere. Ergo sacerdotes ex eo quod sto
lam ab hominibus videri iusti pro
lateria alligant circa collum. Cum
deus per partem aliquam ewangelii scripta
in cartas inspiciens. Nomine
cotidie in ecclesia ewangelium legitur
et audit ab hominibus. Non ergo posi
ta in ambonibus nisi quod possunt
quod pro circa collum suspensa sal
vare. Deus enim ubi est potius ewangelium
in figura cartarum an intellectu
sensum, si in figura bene circa collum
suspendis, si intellectu, ergo melius
in corde posita sunt quam circa collum
suspensa. Alii autem qui sanctiores
se ostendere volunt partem fimbrie
aut capillorum suorum alligant
et suspendunt. Quod impietatis maiorem
sanctitatem in suis vestimentis
ostendere volunt quam in corpore

ut qui corpus eius manducatis sancte
non sine fimbrie sanctitate qui sal
vetur nisi desperans de misericordia dei con
fidet in vestimento hominis. Et quod
Samuelis non dubitat sua sudaria et
semicinctia sua ut salvarent infirm
os. Sed ante iam notitia dei in hominibus
esset. Idea causa ut per sanctitatem homi
nis dei potentia cognosceretur. Nunc autem
in fama est. Nam postquam dei potentiam
cognovimus quod necessarium est ut hominis
potentiam cognoscamus. Nam quia ne
cessarium non est ut deus ostendat per
sua sanctitate. Et hoc facit sine dubio
se festinat ostendere quod deus. Alius
autem sic interpretatur hunc locum quia
per observationes mandatorum dila
tant verba sua quasi filacteria et
ostendunt populo ea assidue predican
tes, quasi confirmativa salutis earum,
quales autem de quibus corpus dice
bat. Sine causa autem colunt me do
centes doctrinas et mandata hominum.
fimbrias autem vestimentorum magnifi
catas dicit super eminentias manda
torum eorundem magnificatas quod
enim primas illas et superfluas ob
servationes instituerunt suarum tradit[ionum]
quia communias et valde deo pla
centes fimbrias vestimentorum suorum
magnificant. Amant autem primos re
cubitus in conviviis. Et hec si
spiritualiter edificant intelligunt si
vel corporaliter non solum edificant
sed ad hunc magis destruunt. Unde
pone aliquem tarde esse tacentem

c

[R]ecumbens laudabile est in ultimo loco discumbere discumbit post omnes et non solum vacanciam cordis non dimittit / sed adhuc aliam vacanciam humilitatis acquirit / Et qui vult videre ~~adhuc aliam vacanciam humilitatis~~ ipse etiam humilis videatur ab aliis / Multi enim sunt superbi / qui corpore quidem in novissimo recumbunt / cordis autem elacione videntur sibi in capite recumbere / Et multi sunt humiles in capite recumbentes et in consciencia se existimant in ultimo esse / Quoniam igitur deus spiritus est / non ad carnem loquitur sed ad spiritum / Caro enim spiritualia non intelligit / Sed quoniam spiritualis est qui nos cognoscat quae secundum verba nobis precepta mandata dei sunt / Sic ergo spiritus ad spiritum dicit spiritualiter non carnaliter dicit / Non enim tantum curat deus ubi corpus hominis iacet / sed in qua parte mentis constitutus sit / Collocata ergo quod mens nostra in ultimo loco recumbere / quod solum sit corpore novissimum vacantes / sed etiam animo novissimos nos omnium esse credentes / Nunc causa corpore se humiliat qui corde se praefert / Unde non vituperat eos qui in primo loco recumbunt / sed eos qui amant primos recubitus ad voluntatem vituperatur recipiendum non ad perfectum / Et salutationes in foro / Primas salutationes non solum in tempore sed etiam in loco, id est non solum exigunt ut primi illos salutent / sed etiam ut voce clamantes Ave rabbi non solum semel sed etiam capitibus et

in publico ad invicem coram omnibus venimus / Et vocari ab hominibus rabbi: vocari volunt non esse nomen appetunt et officium negligunt quod est esse magister quam discipulus non habet / Da ergo operam et invenies fructum acquire discipulos et esto magister / Vos autem nolite vocari ab hominibus rabbi / Vide quod deo debetur nobis presumatis / Talite et alios vocare rabbi nec divinum honorem hominibus deferte / Unus est enim magister omnium / Quem omnes homines naturaliter docet / Si enim hic homines erudiret omnes homines discerent qui sunt doctores / Nunc autem quippe homo non docet sed deus / Multi quidem docentur / pauci quidem discunt / homo enim homini non intellectum praestat docendo sed a deo positum per admonitionem excitat / Doctrina enim cotis ad officium / Sicut enim cotis quod sit ferrum sed acuit / sic sine causa insensatus docetur / Maxime autem vos qui spirituales estis quod vobis ferrum carnem magistrum / Quia carnalis doctrina disciplina generat spiritualem / Scriptum est enim / Beatus homo quem tu erudieris domine et de lege tua docueris eum / Et patrem nolite vocare vobis super terram quia unus est pater vester qui in celis est / Ergo non eum te filium hominem / Ergo quo terrenum te professus es / Ergo quo patrem de celo ubi vocasti dicens Pater noster qui es in celis / Ergo quo celestem professus es patrem vocari deum / turpe est ut et terrenum professus te terrenum patrem vocando semper

xxiii

Terra / Sicut enim in arbore quamvis plu-
rimos ramos producat / Tamen omnem
ramorum vim ducit radix / Sic et in
mundo quamvis homo hominem generat tamen
unus est pater qui nos creavit / Nam
et nos fratres sumus patrum nostrorum
quia non ab ipsis nati sumus / sed
per ipsos, id est, unum innatum vite hominis ex
eis scilicet insitum accepimus vite per eos
Qui autem se humiliaverit exaltabitur et
qui se exaltat humiliabitur / In convivio
hoc est spirituali, id est in hac die vo-
cationis primos recubitus defendebant
sibi iudei / Humiliati autem sunt post
gentes novissimi et gentes con-
tempti sunt / quando se novitatis intel-
ligebant / facti autem sunt ad iudeos
quia nunc prima novitas est consi-
deranda / Sed dignior / Ecce autem
ad premium mercedis novitatis sunt
Isti autem ad cenam magnam illorum
vanitates fuerunt exemplo Historia ait
filius ipse qui cum causa eorum
illorum dilectio ex prioribus cum
apud deum / Historia autem ex fide ipse
Ideo alibi tangens iudeos dice-
bat / Tu autem cum vocatus fueris ad
nuptias, id est ad nuptias Christi noli
recumbere in loco primo / Ve autem
vobis pharisei scribe hypocrite qui
comeditis domos viduarum / Sexus
muliebris mutantis et mobilis
mollis est / In tantum quidem quia
omnia que videt aut audit cito ca-
pit et statim non considerat / Mobi-
lis autem quia facile flectitur vel de
malo ad malum vel de bono ad

malum / Debilis autem sexus mulier
est et dubia / Mulier quidem quia omnia
que videt desiderat statim / Debilior autem
quia sit de malo facile revocatur
ad malum / Nam sepius mulier ideo
que debilior est / quia irrationabilior / Sic
autem phariseum ut ostendas mulieres
mutantes et faciles / Hypocrita in prius
studiis ita mulieres facile constringit /
quia nec intelligere impositiones eorum
facile possunt mulieres / cum sint mansue-
te et ad dilectionem eorum religionis
gratia inclinantur / cum sint molles cor-
de / Maxime autem permanet viduis
mulieribus propter duas causas / Primo
quia vidua mulier nec facile de-
cipitur habens consiliatorem virum / Secundo
nec facile de facultatibus suis ali-
quid eis prestat cum sit in potestate viri /
Vidue autem et facile decipiuntur non ha-
bentes consiliatorem virum / Secundo nec
facile de facultatibus suis aliquid
eis prestat cum sit in potestate viri / Vidue
autem et facile decipiuntur non habentes
consiliatorem virum et facile de rebus
suis talibus prestant cum sint mulieribus
potestati subiecti / Hypocrita vero viduas
sacerdotes confirmant domos monet cum
mulieribus viduis amplius permanere
quam ceteris / quia et si exhibitus per
manducandi sunt mala / Tamen suspi-
cio est mala / Ve vobis qui devo-
ratis domus viduarum oratione lon-
ga orantes qui avaritiam suam re-
ligionis colore depinguntur et quanto
dominus sicut arma prestitus sunt autem
et iniquitas domini pretius est magis
qui longis orationibus quasi magis

C.

Veteribus iudeorum facultates prestatis
primum quidem ~~xpi cognoscebat~~ adventum per eo
quod esset iniqui / aliud per eo quod signum
tum assumpserat sanctitatis / Ve vobis
scribe et pharisei ypocrite qui clauditis
regnum celorum / Vult enim dominus osten
dere sacerdotes iudeorum omnia avari
cie causa / qui per scripturas quidem xpi
cognoscebant adventum / Consuetudinem
autem quia et si xpm crederent finis
consuetudo sacrificiorum offerendorum fore
fuerat extinguenda / et sacrificium iusti
cie successurum / sicut de eo psalmista
testatur / Afferte domino gloriam et honorem
tollite hostias et introite in atria
eius / Ideo perversa interpretacione aditum
sciencie populi claudebant ianuam legis
et prophetarum / quia adventum xpi in ea
manifestissime erant locuti / ut a fide xpi
homines sequerent timentes / ne forte
xpo credito ipsi sacrificiorum oblacionibus
fraudarentur / Magis enim cupiebant
ut lege manente in usu esset sacri
ficia quibus ipsi ditabantur / non deus
qui lege testante sacrificia iusticie ve
nirent in usu / quibus deus delecta
batur et homines iustificabantur / Regnum
enim celorum dicitur scripture quia in illis
inscriptum inscriptum est regnum celorum / Ianua
eorum intellectus eorum / Aut regnum
celorum est beatitudo celestis / Ianua autem
eius est iusticia per quam introitur
in eam / Claviculari autem sunt sacer
dotes quibus creditum est verbum docendi
et interpretandi scripturas / Clavis autem
est verbum sciencie scripturarum per quam
aperitur hominibus ianua veritatis /
Ad aperiendum autem est interpretacio sed
vera / Vide quia non dixit ve

vobis qui non aperitis regnum ce
lorum / sed quia clauditis / Ergo non
sunt scripture sacre clause sed obscu
re quidem ut cum labore inveniantur
tur / Propterea dicit Petrus in
epistola sua de scripturarum obscuritate
quia non sunt ut voluit homo lo
cutus est homo / Causa autem obscuri
tatis multiplex est / Cui satisfacien
tes causas dicimus duas / Primum
quia deus voluit alios esse doc
tores alios discipulos / Si autem omnes
omnia scirent doctor necessarius non
erat / et ideo esset rerum ordo confusus
Nam ad eos quidem quos voluit esse
doctores sic dicit per Ysaiam Loquimini
sacerdotes in cordibus populi / ad
eos autem quos voluit discendo
cognoscere iusticie veritatis sic dicit
in cantico / Interroga patrem tuum
et dicet tibi presbiteros tuos et annun
ciabunt tibi / Et sicut sacerdos nisi
omnes manifestaverit in populo
veritatem / dabit racionem in die
iudicii / Sicut dominus dicit ad Ezechi
elem / Ecce speculatorem te posui
domus israhel si non denunciaveris
impio et aprianus vias suas disce
dat / Ipse quidem in peccatis suis
morietur / Sanguinem autem eius de ma
nu tua requiram / Sic et populus
a sacerdote nisi docuerit et cogno
verit veritatem dabit racionem in die
iudicii / Sicut est dicit Ysaias ad
populum Extendi manus meas mane
et non audiebatis ideo in ira
perdicionem credidero / Sunt enim profundas

De racione reddenda
pastoris

xliiij

Celarium autem vestiarium suum non habet
expositum cunctis / sed alios quidem habet
in domo qui dant / alios qui accipiunt /
Sic et in domo / alii sunt qui docent /
alii qui discunt / Item obscura est noti
cia veritatis / ne tamen utilis inve
niatur quam contemptibilis / Contemp
tibilis enim est si ab illis intelli
gatur a quibus nec amatur nec custo
ditur / Non ergo in scripturis absconsa
est veritas sed obscura / Non ut non in
veniant qui querunt eam / sed ut non
inveniant eam qui querere eam nolunt /
ut ad illorum quidem gloriam pertineat
qui invenerunt eam / quia desidera
verunt eam et quesierunt et invene
runt / ad illorum autem condempnacionem
qui non invenerunt eam quia nec
desideraverunt eam / nec quesierunt nec
invenerunt quia nec desideraverunt eam
nec quesierunt / nec invenerunt /
Sic per comparacionem esse condempna
bimus ignorancia veritatis quibus
sunt inveniendi facultas si fuisset
querendi voluntas / Nam si veritas
salus et vita est cognoscenda se /
magis debet queri quam querere
ostium claudebant scripture sacerdotes
aliud pro alio interpretantes /
interpretata dicit Ysaias / Ipse dominus
veniet et salvabit nos / Tunc
aperientur oculi cecorum et aures
surdorum et lingua mutorum
diserta erit / Hec signa erunt ad
ventus Christi / Cum ergo dominus mutum

sanat / et surdum perversa ad in
vencionem dicebant / hic non eicit de
monia nisi in Beelzebub principe
demoniorum / Ut autem populum a fide
impedirent / aut etiam claudebant ianuam veri
tatis / quod posuerunt decretum / ut si quis
eum diceret filium dei fieret extra syna
gogam / Sic et modo clerici sacerdotes
claudunt ianuam veritatis / Timent enim
quod si manifestata fuerit veritas causa non
est / et ipsi de sacerdotali dignitate
ad humilitatem veniret popularem / Non
quod legunt in populo suo tale quid
quam vivere incipit / maior pensa mp
ticorum claudunt ianuam veritatis dicen
tes enim maiores secundum dignitatem sunt
et sollempnius secundum dispensacionem ca
mus dicatur minor / Nec ipsi intrant in
veritatem scripturarum propter avariciam / Numquid
ergo ignavie populus excusabilis
erit / absit / quomodo homo negociator et
alterum / et ubi meliores vestes inve
nit in precio meliori illic comparas
et non oportet populum etiam omnes doc
tores / et inquirere ubi sincera veritas
vendatur / et ubi corrupta / Nam
omnium confessiones cognoscere et verbum
eligere non est vetitum / Dicit enim apostolus
omnia probate quod bonum est tenete /
Aut si propter utilitatem aliquam quam
necessitatem mundialem perversa volumus
ad aliquem locum / cur viam ignoras
videmus propter ignoranciam vere discedis
a perfeccione proposita viam / Si operi
eris / nunc istam viam / nunc illam /

de dnica septuag

Et quis te interroget et querat / et cum
te invenit rogat et promittis / et si ve-
lis ingredi septuagesimam vitatem nunc
petens orationibus nunc querens in scriptu-
ris / nunc pulsans bonis operibus /
et nunc interrogans sacerdotes / Item il-
los nunc istos qui vere claustrales
sunt septuaginta / non quam falsi sunt
ista non sunt / quia verbum dei non cre-
dunt / quia nec promissio beatitudinis
eius desideratur / nec iudicium consumma-
tionis eius timent / Ve vobis scri-
be et pharisei qui circuitis mare ut
faciatis unum proselitum / et cum fuerit
factus facietis illum filium gehenne
duplo / quam vos estis Iudei enim
sicut ubique videbant gentiles proposita
questione de divinitate unius dei
et de vanitate idolorum fortiter disputan-
tantes convincebant / non enim laborant
contra vanitatem idolorum / pro ma-
nifestatione unius dei / dici veritatem /
cum ille qui dicit magis adiuvetur
ab ea quam adiuvet eam / Tamen
corrigebant eum forte / sed non propter gloriam
dei ut additis cultoribus honoretur /
neque propter animam volentes eum
salvare / quem docebant sed aut
propter avaritiam ut additus in syna-
gogam iudeis sacrificiorum adderet
oblationes / aut propter vanam gloriam
ut bonorum videatur gentilem
posuisse corrigere / Sic et nunc
faciunt heretici sacerdotes aut per
missiones corripiunt / aut minis
terrent / non propter gloriam dei nec

de ignorantia hominum dolentes / sed
aut propter avaritiam aut propter vanam
gloriam / ut videantur aliquos potuisse
corrigere / Alioquin qui propter deum aliquem
vult corrigere / aut propter vanitatem ex
ipsis actibus docendis ostendit / Cum
enim ipse in sanctitate conversatur et ingo-
sit / quem errantes propter deum corrigere
vult / Si autem ipse in malis conversatur
quem alterum propter deum corrigere vult
valet ad bonum / Nunquid magis
misericors potest esse aliquis alteri
quam sibi / aut qui seipsum mergit
in gurgite peccatorum / quomodo alterum de
peccatis vult eripere / faciatis enim
filium gehenne duplo quam vos /
Et qui forte sub cultura idolorum con-
stitutus / vel propter alios homines
iustitiam servabat factus sub deo
malorum magistrorum privatus exemplo
fit peior magistro / Et sic impietas
discipulorum imputatur magistris / Aut
sic omnis gentilis duplo est fi-
lius gehenne / quia idolorum est
cultor / Iudei autem in sim-
plo erant filii gehenne / quia non
credebant christo / Cum vero ergo ex
gentibus conducebant iudeis qui
solum non iustificabant / nec enim iu-
stificabatur aliquis / nisi per fidem
christi / maxime post adventum ipsius
sed adhuc instruebat exemplo scriba-
rum et phariseorum discedere a christo /
blasphemare eum quemadmodum et
illi / Et sic fiebat aliquis duplo
filius gehenne / Primo quia ido-
lorum fuit cultor / Deinde quia factus

est adversarius veritatis. Vir
enim qui in erroribus natus est et in
erroribus permanet, in simplo est fi-
lius gehenne. Ve vobis ceci du-
ces dicentes quicumque iuraverit
per templum nichil est, qui autem iu-
raverit per aurum templi debet.
Templum est vel altare ad gloriam
dei pertinet et ad hominum spiritualem
salutem. Aurum autem quod est in templo
vel donum quod super altare est ad
gloriam quidem dei pertinet et ipsum tamen
aurum vel donum magis ad delec-
tacionem hominum et utilitatem sacerdo-
tum offertur super altare. Iudei ergo
aurum quo ipsi delectabantur et do-
na quibus ipsi pascebantur sanctiora
dicebant quam ipsum templum
et altare, ut homines promptiores
fierent ad offerendum dona quam ad
preces fundendas in templo aut
iusticias faciendas. Multi enim
et nunc episcopi sic insipienter in-
telligunt. Ecce enim si aliquid
fuit causa modicum videtur facere
qui iurat per deum, qui autem iu-
rat per ewangelium magnum aliquid fecisse
videtur. Quibus similiter dicendum
est vos stulti. Scripture propter deum
scripte sunt, non deus propter scriptu-
ras. Maior ergo deus est quam scrip-
tura que sanctificatur a deo. Ve vobis scribe
et pharisei qui decimatis men-
tam et anetum et ciminum et
reliquistis que graviora sunt legis
iudicium misericordiam et fidem. [illegible]

Scribarum et phariseorum ad quos lo-
quebatur quidam erant sacerdotes quidam
autem populares. Quod est necessarium ut
dupliciter huius loci sermo tradatur, se-
cundum quod pertineat ad populares qui
decimas dant, alterum autem ad sacerdotes
qui decimas accipiunt. Item ipse sermo
dubius est quod dicit: Ve vobis qui
decimatis, non et qui accipit decimas
recte decimare dicitur et qui dat. Scribe
ergo et pharisei minorum olerum decimas
dabant, ut per hoc videntes eas dicerent
omnes: sanctitas quorum usque minimarum rerum
decimas offerre non permittit, ut cum sint
etiam corruptibilium olerum decimas
dare non negligunt. Sanctitas quorum secundum
omnia precepta vita eorum est con-
sumata, ut ne hiis quidem modicis ac-
quiescant quod non erat verum. Sua
minimarum quidem rerum decimas offerebat,
ostendendo religionis gratiam, in iu-
diciis autem erant iniusti, in fratribus
sine misericordia, in veritate increduli. Quorum
simulaciones eorum arguens dominus
dicit. Et adiungit: Excolantes culicem,
camelum autem glucientes. Erant a
modicis quidem delictis se absti-
nebant que fieri solent ex decimis
non oblatis, magna autem mala
alacriter committebant, qualiter sunt in-
iustum iudicium iudicare, inter proximos
suos odia gerere, in deum incredu-
los esse. In causa autem scribarum et
phariseorum illorum cadunt multi,
et nunc qui videntur quidem exterius
honorare, pauperes consolari, in
iudicio autem sedentes, aut secundum

Personarum accepcionem iudicant / aut
secundum dictam communem inter se ipsos lites
quottidianas exercent / odia sine pro
posito auariciam crudelitate / infirmum an
imi sine autem semper infirmi sunt inter
christianos et hereticos nullam differenciam
arbitrantur / sicut et meretrice mulier
adulterium idipsum putat et coniugium / et
ipsi ergo ypocrite sunt et culicem liquant
medium repellentes peccatum et came
lum glucientes / maxima et pessima contem
tentes / Nunc veniamus ad sacerdotes
Secundum quod iusticiam et fidem misericordiam
et hec fidem propter gloriam suam deus
mandauit / Decimas autem offerre propter
utilitatem sacerdotum ut sacerdotes
quidem in populo in spiritualibus ob
sequantur / populi autem in carnalibus
sacerdotibus subministrent / Sacerdo
tes ergo auaricia pleni / si quis de
populo decimas non obtulisset ita eum
corripiebant / quasi magnum crimen
fecisset / quia decimam alicuius
rei vel minime non obtulisset / Si quis
autem in populo vel peccabat aut al
terum ledebat / aut aliquid tale faciebat /
neque curabat corripere eum quasi simi
lem culpam fecisset / qui in deum pec
cabat / et de quo nichil lucro solli
cite agebant / De gloria autem dei et
salutem omnium negligebant / Ideo dicit
Ve vobis qui decimas eciam rerum
minimarum exigitis a populo et
misericordiam et iusticiam non facientem po
pulum non admonetis / Hoc enim et
modo fit / Ecce enim si episcopus debitum ho
noris non accepit a presbitero / aut
presbiter a diacono aut diaconus
a lectore irascitur et turbatur / Si autem
viderit aut episcopus presbiterum aut
presbiter diaconum circa obsequium eccle
sie non permanentem / aut alios pec
cantes in deum / nec irascuntur eis /
nec curant / quia omnes quique de
suo honore solliciti sunt / de honore
autem dei nullus et porciones
quisque suas secundum dignitates
suas vigilanter aspiciunt / et defen
dunt / et secundum dignitatem suam curam
impendere circa obsequium ecclesie non
attendunt / Si populus decimas
non obtulit murmurant ob contem
ptum / quam compendiose in hiis verbis
complexus est et condiciones ho
minum / et que hominibus sunt ad
salutem / Omnes enim homines sunt
aut iudices spirituales aut mundia
les aut sub iudicibus sunt /
et omnibus generaliter tam iudicibus
tam hiis qui sub iudicant dominus
hec necessaria sunt ad salutem / fi
des, misericordia et opera bona / dicens
ergo iudicium tetigit eos qui iudi
cant siue mundiales iudices qui
presunt mundo siue spirituales qui
presunt ecclesie ut iustum iudicium iu
dicent / hec est enim prima iusticia
cordis / Et si hec autem iudices mun
diales loquuntur iusticiam aut
spirituales / si hec loquitur iusticiam
in ecclesia per hoc ostendit / si iustum
iudicium iudicauerint dicente propheta
Si bene utique iusticiam lo
quimini iuste iudicate filii hominum

Si autem non iudicaverit iustum iudi-
cium in veritate / non loquuntur iustitiam
sed in labiis / Dicens autem fidem ad-
monet omnes in fide convivere dei / di-
cens quod maior conversacionis boni de-
cendis predicat / Nam sine abstinen-
cia a malis sive operis bonorum
ceterum maior conservat / Nam et non
facit homini que pati non vult / et fa-
cit que sibi vult fieri utrumque magna
est / Duces ceci liquantes culicem
camelum glucientes / Omnes sacerdo-
tes qui non oblatas decimas cu-
rant et delinquente populo suo quod
loquens culicem dicitur sed camelum gluci-
unt a modico quidem peccato se abstinent /
magna autem committunt / Ve vobis scri-
be et pharisei ypocrite qui emun-
datis quod foris est calicis et
parapsidis / Certum in specie calicis et
parapsidis homines dicuntur mundati
est / ex eo quod addidit dicens ab-
intus autem estis pleni rapina et
immunditia / Videt enim quociensque
sit ingressus cum in templum ad
sacrificia oblatum per dies festos
corpus et vestimenta sua et coten-
sibilia lavabant / et a parte mundi
corpus purgabant / cum deus corporis
mundiciam nec laudet nec sordes
contempnit / Pone tu quod deus odit
sordes rerum corporum et vasorum / si
ergo rerum sordes odit que vilius
autem necesse non est / sunt ipsa ut sint
sordident / quanto magis deus
sordes consciencie odit / quam si
volumus servamus / Non ergo vas-
sa lavanda sunt a prius / sed con-
sciencie precibus / Pharisee cece
munda primus / quod intus est calicis
et parapsidis / ut fiat id quod foris
est mundus / Non ergo sensibilis et
kathinus ab intus est mundatus apud
deum / Si autem peccaverit / et si toto cor-
de pelago et si cunctis fluminibus
se laverit / sordidus est ante deum
Ve vobis scribe et pharisei qui similes
estis sepulcris dealbatis / Multo cor-
pora iustorum templa dicuntur / quia anima
iusti in corpore dominatur et regnat quo-
modo deus in templo / vel certe quia ipse
deus in corporibus habitat iustis
Corpora autem peccatorum sepulcra di-
cuntur mortuorum / quia anima mor-
tua est in corpore peccatoris / nec in-
merito putata est / quia nihil vi-
vum aut spirituale agit in corpore / vel
quia mors ipsa in corporibus ha-
bitat peccatorum / Sicut enim sepul-
crum quamdiu quidem clausum est pul-
crum videtur a foris / si vero fuerit ap-
pertum horribile est / Sic et simu-
latores bonorum / quamdiu quidem non
cognoscuntur horribiles sunt laudabi-
les / Cum autem cogniti fuerint abho-
minabiles inveniuntur / Dicit ypocrita
si bonum est esse bonum ut quid /
non vis esse quod vis apparere /
turpius est esse / quam autem esto quod
appares aut apparere quod es / quia
manifestum malum a sapientibus non
reprehenditur / dum infama estimatur /
Ve vobis scribe et pharisei qui edi-
ficatis sepulcra mortuorum prophe-
tarum et ornatis monumenta iusto-
rum / omne bonum quod fit propter deum

In omnibus regibus equaliter obser
uatur / bonum illud propter homines fit / sic
et ipsum prius demiratur / Ecce enim qui
in atria edificant / ecclesias ornant bo
num opus uidentur / Sed quia iusticiam
dei non custodiunt e bonis eorum pau-
peres nimium gaudent / Sed aliorum bona
faciunt sua aut per uiolenciam aut
per fraudem / Quis tam insensatus
est ut non intelligat / quia ad gloriam
dei faciunt illa edificia / sed propter eciam
tam auarici et iniuste edificant
martiria ubi pauperes uiolenciam
passi ab eis tamen eos inpellant /
Non enim gaudent martires quando ex il
lis pecuniis honorantur in quibus
pauperes plorant / Qualis est illa iu
sticia munerare mortuos et expol
liare uiuentes / de sanguine miserorum
tollere / et deo offerre / Illud non est
deo offerre / sed uelle uiolencie sue
socium facere deum / ut cum sibi ablatam
pecuniam de peccato libenter accipit /
consenciat in peccato / Uos domum dei
edificate de fidelibus et pauperibus /
unde uiuat / et edificasti racionabi
lem domum dei / in edificiis enim
homines habitant / deus autem in hominibus
sanctis / Quales ergo illi sunt qui ho
mines expolliant / et edificia mar
tirum faciunt / habitaciones hominum cor
rumpunt / et habitaculas dei construunt /
Nam ergo ex antiquis temporibus mos
iste in hominibus habebatur / dicebat
enim apud se / Si bonum fecero paupe
ribus quis illud uidet / et si uide
rit quot multi uident / si multi
uiderint per parte uident / Iussit

Auct. operis

enim temporibus et iussit ad tempus
bonum factum in memoria / Homines ergo in me
libus edificia faciunt que omnes in
spiciunt / non solum in hoc tempore
sed eciam in posterum / Nam quamdiu
edificium permanet tam edificantis
memoriam nominat / O insipiens
homo quid tibi prodest post mortem
ista memoria / si ubi es torqueris
et ubi non es laudaris
Ergo dominus castigat iniquos et
sanos docet / quod si inter alia
bona edificia facta fuerint / hoc
additamentum est ~~[struck]~~ bonis / Si
autem sine aliis bonis operibus pas
sio est glorie secularis / Ve uobis
scribe et pharisei et ypocrite qui
edificatis / Quam intelligit con
sequencia tamen et phariseorum et
quomodo intelligit / quia non solum
dixit ad illos phariseos sed
et omnibus postmodum nascituris
Quod si ad illos solos dixisset
hec dicta fuissent tamen non eciam
scripta / Nunc autem et dicta sunt
et scripta sunt / Dicta sunt propter illos
scripta autem propter istos / Nam et si
patres uidebimus mortui sunt / Tamen
filii eorum uiuunt qui prophetas quidem
et martires colunt / filios autem
propter prophetare et martirum persequun
tur / martirum sanctorum uictores
et memorie presentes / Si non
ueritatem eiusdem substancie eadem
fide fatentes martires passi sunt
Ipiae eos sanctos colunt qui

Deum ingenitum et deum genitum
et deum spiritum sanctum crediderunt. Sic autem
impii colunt quasi qui veram confes-
si sunt fidem, quia persequuntur eos qui
in martirio eam fidem predicarunt et
in martirio confitentur, et in paradiso ergo
heretici sunt, qui a vera fide prophe-
tarum edificant patres sunt, patres
sui enim prius intelliguntur, ipsi sunt
qui monumenta prophetarum edificant
et martirum nomina eorum colunt, et
precepta blasphemant, memoriam ho-
norant et fidem contempnunt. Et
dicatis si fuissemus in diebus
patrum nostrorum non fuissemus eo-
rum in sanguine prophetarum. Semper
iudei preteritorum sanctorum cultores
fuerunt magis autem et persecutores vi-
ventium et amici mortuorum. Sic
enim insipientes increpatores prophe-
tarum suorum persequebantur et occide-
bant eos. Nam volentibus ma-
le vivere semper contrarius videtur
correptor dicente Salomone: Argue
sapientem et arguet te, insipientem
et adiciet te odisse. Postea autem
nascentes filii intelligebant cul-
pas patrum suorum. Et ideo quasi de
morte innocencium prophetarum dolen-
tes edificabant memoriam eorum,
et ipsi tamen similiter persequebantur et
mortificabant suos prophetas incre-
pantes eos propter peccata eorum, quia
alterius culpam cito intelligit,
suam autem difficile, quia homo in
causa alterius tranquillum cor habet,
in sua autem turbatum. Perturbatio

autem cordis non permittit hominem con-
siderare quod bonum est. Sic ergo per
singulas generationes iudei cole-
bant illos quasi sanctos, quos pa-
tres eorum quasi malos occiderant.
Hoc autem fiebat non ut bona quelibet
generatio sua innocentia ostenderet,
sed ut invicem se domesticus se fi-
liorum iudicio condempnaret. Eius-
dem pro consuetudine innocentes qui
a filiis suis quasi rei condemp-
nantur. Sic et iudei qui fuerant tempore
Christi prophetas quidem colebant, et de-
um persequebantur. Suos honorabant
et dominum condempnabant. Naturalem
consuetudinem omnium malorum ho-
minum tempore comperimus. Non iudei cor-
rumpuntur sed pene in omnibus homi-
nibus in malum adinvenimus. Sic aliud
quidem culpat errantes, et ipse in
eosdem currat ~~errores errantes~~ errores. Et
tu si tamen aliquem vides de antiquis
episcopis, quia ille presbiter quando sic
peccantem populum libere increpabat,
sic personas divitum non aspiciebat
sed omnibus vere dicebat, statim
collaudas et beatificas, et dicis: talis
debet esse in populo doctor
et si audias quia aliquis pertulit
increpationes, et sentit illi similiter
contemptus dicis, quia ille non
sustinuit increpantem. Ego si esse
et me aliquis propter mea culpa cor-
riperet, non solum non irascerer
sed magis gauderem. Sicut autem
iumentum sine flagello non regitur,
sic populus sine increpationibus

Cris. om.

L

non gubernatur/ Etiam si quis de
tuis doctoribus voluerit te increpare
propter tuum peccatum/ aut dicit tibi quod
verum est statim irasceris et blas-
phemas/ Sic et iudei quia prophetas
suos non sustinebant/ et antiquos
autem quasi sanctos colebant/ Non
ergo ille est bonus qui malum
reprehendere potest/ et bonum laudare/ Sed
qui reprehensus in malo bono sus-
cepit reprehensionem/ Multum [illegible]
[illegible] possimus omnes iudicare iusti-
ciam esse/ Ille autem vere iustus et bonus
et sapiens est qui sibi ipsi iudex
fieri potest/ Cum audieris aliquem be-
atificantem antiquos doctores propter
illum qualis est circa suos doctores/
Si enim illos sustinet et honorat
cum quibus vivit sine dubio illos
honoraturus fuisset/ Si cum illis
vixisset/ Nam omnis correptio simi-
lis est ceteris temptationibus/ Sicut
ergo omnis temptatio fideles quidem
edificat/ magis infideles autem
plus destruit/ Sic et omnis in-
crepatio discipline religiosum
hominem et timentem meliorem facit/
irreligiosum autem et malum con-
turbat/ et deterius ire compellit/
Sicut ergo vas figuli igne com-
probatur/ sic bonorum cor increpa-
tione cognoscitur/ Et dicitis si
in diebus patrum nostrorum fuis-
semus socii eorum non fuissemus
in sanguine prophetarum/ Non quia
iudei specialiter et omnia talia lo-

quebantur et faciebant/ Omnes enim
colebant filii quos patres occide-
runt illorum condempnare videban-
tur/ et homicidia patrum suorum
et se a consortio separare/ Sic et
heretici qui colunt prophetas inter-
et apostolos/ qui a patribus eorum
vel a iudeis vel a gentibus per-
secutionem passi sunt et occisi con-
dempnare videntur/ acta suorum pa-
trum vel iudeorum atque gentilium et
dicunt/ quia si fuissemus in diebus
illorum/ non fuissemus socii eorum
in sanguine apostolorum et martirum
et prophetarum/ Itaque testimonium reddi-
tis vobis/ quia filii estis eorum
qui occiderunt prophetas/ Naturalem
regulam dicit quia raro potest
ut de bonis parentibus mali nascan-
tur aut de malis boni/ Sed
quales fuerint patres tales erunt
et nati/ Quemadmodum sicut arbor in fruc-
tu cognoscitur/ et fructus per arborem
demonstratur/ Sic et parentes (filii) cogno-
scuntur in filiis/ et filii cogno-
scuntur per parentes/ Homine hac autem
tempore propheta predixerat/ quia deus
in generatione iusta est/ Iterum genera-
tio rectorum benedicetur/ Ergo te-
stia de filiis mores parentum
quod si patres fuerint boni et nati
fuerint mali/ aut mali fuerint
boni/ et patres fuerint mali/
Interdum filii patrem sequuntur
Interdum matrem/ Interdum omnes
filii patrem/ interdum omnes filii matrem

Nota

Tu fre

Tunc frequencius est ut pueri na
ti patrem sequantur / Si aut ambo
fuerint equales aliquando fit ut de
bonis parentibus mali creantur filii /
aut de malis boni / sed tamen / Hec re
gula est humane nature / ut omnis
homo nascatur duos oculos habens / et
quinos digitos / aliquando tamen ut contra
insistente opa / nascitur homo a sex
digitos habens / aut oculos non
habens / Sicut in ewangelio scriptum / Sic
ergo contra regulam nature raro eve
nit ut de formosis nascatur / Sic
contra regulam nature raro procedit
ut dissimilis nascatur filius pari
bus suis / Tu itaque uxorem quam
vis duce sed / aut puella cum
tibi traditur / noli querere diuites /
sed bene moderatam / quia mores
boni diuicias acquirunt / semper dura
re aut quidam mores eternum / Et
gloriosior est paupertas fidelium quam
diuicie peccatorum / Noli querere
speciem quia scriptum est / Sunt in ma
nedes ande in naribus porci / Ita
mulieres male moderate spes / Ap
in spoale meretrices placent / Mores
aut matrone / Tamen aut requiris
quod necessarium habes matrone
mores in diste / considera qua
les parentes habet / et sine labore
cognosti de illa / Si ergo ambo fue
runt boni fiducialiter pone pedem
in domo illius / Si aut ambo
mala fuge familiam illam / Cre
de enim testimonium Christi quia bonum
est et quod mentitur / Si aut dis
similes fuerint parentes dubium

habeo eventum quomodo nauta qui
in mare tradidit animam suam nesciens
utrum pereat an evadat / Aut itaque non
qui aut de iustis parentibus iniusti na
scuntur / aut de iniquis iniqui / secundum ca
nonem diximus / Si parentibus iustis iniusti
nascantur filii per hoc ipsum / quia similes
sunt parentibus suis sibi ipsis testimonium
perhibent / quod si filii sile eorum / Si aut
de iustis iniqui nascantur / per hoc ipsum
quod dissimiles sunt parentibus suis / pro
bent testimonium sibi / quod non sunt filii
eorum / Contra si de iniquis iniqui
nascuntur / sicut homines iudei de hoc
tibus iudeis / de quibus prius sermo
loquitur / per hoc ipsum quod similes sunt
parentibus suis iniquis sibi ipsi testimo
nium perhibent / per hoc ipsum quod dissimiles
sunt parentibus suis / quia non sunt
filii eorum / Secundum hoc ergo et gentiles si
testimonium dant / quia filii sunt iudeorum
et gentilium / qui presenti sunt prophetas
apostolos et martires / qui ipsa quoque
opera facientes cum proximis / que
fecerunt iudei atque gentiles in prophetas
apostolos et martires / Aliquando apostolos
aut prophetas aut martires persequentes /
volentes aliquem fieri suum quidem tempo
ralibus rebus aut promissionibus
mundialibus aliquem credere suadebat /
Sic et enim est fides que ex credulitate
timoris procedit / aut desiderio utili
tatis alicuius venit / sed bene docen
tes et melius conuicti sunt et ut
doceat et factis suis omnes proponat
carnales / sed futurum dei iudicium ex
ponat / nec mundialia bona / sed vera

f. celestia hominibus promittebat / Sicut faciunt heretici / Vere filii sunt prophetarum et apostolorum et martirum / quia ita fecerunt / Sic enim alios persecuntur alios docent alios promittunt aliorum bona diripiunt / alios autem donant / Sine dubio ipsi testimonium de se dant / quia filii sunt prophetarum apostolorum et martirum / Et vos implete mensuram patrum vestrorum prophetavit illis venturum / et quemadmodum precessores eorum interfecerunt prophetas / Sic et ipsi interficient Christum et apostolos et ceteros sanctos / Non iubet illos ut faciant quod facturi sunt tamen nisi iussissent / sed ostendit eis quia sciebant quod essent facturi inponta / Sicut cum aliquem litigantem adversarium qui aliquid cogitat contra te dicas ei / fac tu quod es facturus non iubes illum ut faciat sed ostendis te intelligere quod cogitat facere / Sic et dominus ad iudam dicebat quod facis fac citius / et quod subiungit implete et vos semper implete / quantum ad veritatem contexerunt mensuram patrum suorum / Illi enim homines occiderunt isti deum crucifixerunt / Illi interfecerunt isti regem / Sed quia voluntate sua descendit in mortem non imputat illis sive mortis peccatum / Sicut et in cruce petebat pater remitte illis quia nesciunt quid faciunt / imputat autem illis apostolorum mortem ceterorumque sanctorum qui implentes omnes sunt / Addit

C

Implete et vos semper implete / Quam benigni et iusti iudicis est suas iniurias contempnere / et aliorum iniurias vindicare / Item autem suas vindicat quas suas iniurias iuste inducit vindicem tu iustus esse putat / Consequenter hereticis dicitur / Hii enim videntes heretici tres per omnia equales dicentes eiusdem substancie eiusdem auctoritatis sine principio et non aliquam partem distantes a se in numeris / implent enim mensuram patrum suorum gentilium / qui et illi similiter multos deos colebant / qui videres eos tres vero dicentes et seorsum esse deum patrem / et ipsum deum filium ipsum spiritum sanctum non invenies / Iudei enim patrum suorum iudeorum implent mensuram / Sic enim et illi per vero deum patrem colebant filium non confitentes deum post patrem / Cum videres eos dicentes quia filius de ipsius patris substantia processit / Sic et omnis filius corporalis de corpore patris et actu carnali appellantes / Ipsum corporalem et inde flexibilem cognoscere mensuram implent patrum suorum gentilium / Illi enim tales deos colebant qui secundum carnem generabant et generabantur / quia videris eos dicentes patrem hominem et crucifixum et alia et corporalem / Non deum solum in corpore solo / Ecce isto qui implent mensuram suorum patrum Iudeorum

Nam et illi hominem crucifixisse
se dicebant ad apostolos / Ecce enim
implestis ierusalem doctrina vestra
et vultis introducere super vos
sanguinem istius hominis quem dei sal
vavit / Sed dico iudei tale petrum
eos et persequentes et facientes omnia
que diximus quid invenitis / implete
enim mensuram iudeorum et genti
lium patrum vestrorum Serpentes geni
mina viperarum quo fugietis a
iudicio gehenne / Si enim serpentes
prudentibus animalibus astuciores sunt
et astucia eorum non est in bono sed
in malo / Hoc enim semper aspirant
quomodo aliquem mordeant et cum non
mordeant quomodo se occultent Sic
et omnes hypocrite astuciores ceteris
hominibus simpliciter conversantibus
et in astucia sua cogitant quomodo
aliquem ledant / et cum leserint ita
simpliciter ambulant quasi videtur
nemo nocere / Genimina viperarum
Supra diximus de iudeis quia
per singulas generationes invicem suam
terram condempnabant et semper patres
reprehendebantur a filiis suis / Item
filii reprehenduntur a filiis / Ideo ergo
eos vipere similant. Quoniam talis
est viperarum natura quod concipiunt
in utero matris nati eorum rumpunt
ventrem matris et sic prodeunt / Item
ipsi nati qui conceperunt sic ~~paliat~~
patiantur a sua fetura / Sicut enim
vipere semper parentes comedunt et
comeduntur a suis pullis Sic et
Iudei semper patres condempnant et
dampnantur a suis filiis / Quo
fugietis a iudicio gehenne / Quod
quid sepulcra edificantes sanctorum

potius a malicia corda vestra mun
dantes Nunc sic deus videat quod
homo iudicat / homo hominem iudicat
in opere / deus autem in corde / Tunc
est autem ista iusticia sanctos colere
et sanctitatem contempnere / Primus
gradus sanctitatis (pietatis) est sanctitatem
diligere / Deinde sanctos / quia non
sancti autem sanctitatem fuerunt sed
sanctitas autem sanctos / sine causa
ergo sanctos honorat qui iusticiam
spernit / Quo fugietis / Nunc libe
rabimini vos sancti quorum monu
menta / Ornatis non sunt sancti illorum
amici ex quibus deus est inimicus /
Nunc propter plateam et familiam domini
adversante / Quo fugietis forsi
tan nomine vacuo vos liberabit
quia inde nemini est propheta dei
Quid prodest meretrici si nomine
vocatur caste / Sic nichil prodest peccatori
qui filius dei dicatur ne putatis /
quia melior est christianus impie agens
quam impius / Semper quibus tibi pe
ior est inimicus apparens quam qui se
fingit amicum et est inimicus puta
quod melior inimicus apertus est quam
falsus / Sic et apud deum odibi
lior qui filium dei se dicit et
mandata dyaboli facit / Serpentes etc. Nota
Sunt enim et omnes hypocrite pruden
tes in malo et stulti in bono
et sicut serpentes varii sunt in
corpore suo sic et hypocrite varii sunt
in erroribus suis / et multiplices
in malignitate quia deposuerunt
ymaginem dei que est iusticia
et sanctitas veritatis / et susceperun
tes ymaginem serpentis que est
in malicia et formate veritate

Inter hereticos et christianos numquam esse pacem potest

facti sunt serpentis filii serpentis
illius ad quem dominus in persona
diaboli dicit Ecce ponam inimicitias inter
te et mulierem et inter semen tuum et semen
illius super ventrem tuum et super
pectus tuum repes / et terram manduca
bis omnibus diebus tuis / Per quam
similitudinem inter hereticos et christianos
pax esse non potest / si ergo filios eccle
sie persequimini ~~...~~ heretici ut adversarii
et christi filii sui ecclesie / Hi autem perse
cuntur semen sunt serpentis illius
hic enim semen inimicitias exercet ad
versus semen ecclesie Nam et qui
genimina sunt serpentis similiter sic
et ille super ventrem suum et pectus
suum repunt / quia quicquid faciunt
propter ventrem suum faciunt / et propter
vanam gloriam pectoris sui / terram
autem comedunt / quia nemini lucran
tur ut capiant in perfidia sua nisi
illos qui in terra sunt id est carnales
homines / spirituales autem viros seduc
tio non consumit / Manducare enim
est lucrari vel acquirere sive ad
mortem sive ad vitam non solum
serpentes sunt / sed vipere quia ve
lut vipere rumpentes viscera matrum
nascuntur / sic et auctores heresium
rumpentes fidem matris ecclesie pro
cesserunt ad principandum Quod sufficit
Ecclesias indicat non ecclesiastice
sed veritatis fidem tenentes scriptu
ras legentes non scripturis creden
tes prophetas apostolos et martires honoran
tes non opera martirum imitantes
nec confessiones eorum sequentes /
Nec audistis eum qui dixit Non
omnis qui dicit michi domine domine
intrabit in regnum celorum / sed qui facit

voluntatem patris mei Sicut enim hos
qui deum vocant deum suum sed deum / sed
qui faciunt voluntatem dei / Sic pro
phetas qui custodias sine perderent prophetas
et martires / Nam per hoc sunt cultores
eorum / sed qui opera eorum imitantur
et fidem sequuntur / Ideo ecce ad vos
mitto prophetas et sapientes et scribas
et ex ipsis occidetis crucifigetis et
sapientes et scribas et apostolos dicit /
prophetas enim eam quam prophetico spiritu
eam repleti / Sapientes autem cor
de eam / Sicut propheta dicit de eis
Et eruditus corde in sapientia / Scribe
autem quia de christianis simul ro
na et doctrina pre ceteris prefulgebant / Sed
primum videamus que causa sit Ideo
ecce mitto ad vos Supra di
xit Ve vobis pharisei et scribe
hypocrite qui edificatis sepulcra propheta
rum et ornatis monumenta iustorum
et dicitis Si / Volentes vos coram
hominibus iustificare quod scilicet opera
patrum indicatis / et non coram deo
qui corde cognoscit / Quod est ergo
Ideo ergo mitto ad vos prophetas et
sapientes et scribas et ex ipsis
occidetis et crucifigetis et perseque
mini de civitate in civitatem et sicut
sicut patrum vestrorum commendatorum /
non enim plenam impletis peccatum
factum a patribus vestris / Audiunt
illa quia prophetas occiderunt / vos autem
ipsum dominum prophetarum / Illi eos qui
annuntiabant filium dei venturum / vos
autem eos qui eum advenisse testantur /
sed sic per opera vestra commendalia
testimonia vobis redduntur / quemadmodum filius
est patrum commendatorum ut quid sancti

Istorum sanctorum uerum etiam propter istorum
sanguinem omnis sanguis procedens sac
torum. Gemat super eos. Nunc uirtu
tem ipsorum uerum videamus unde
ipse qui intelligit corda eorum qui
tales sint / ut faciant quod patres
eorum fecerunt / Nam apud deum qui
hominem disposuit occidere antequam occi
dat quasi homicidam habet / Et qui
adulterium ausus est antequam committat
tamquam adulter est apud deum / et per eundem
quoque furtus est antequam perimet ea pi
turus videtur / quia non est de
operibus iudicat / sed ex cogitacionibus
cordis dicente apostolo Testimonium
reddente illis consciencia eorum / Et
cogitacionibus inuicem accusantibus
se in die qua iudicabit deus oc
culta hominum / Voluntas est enim
que remuneratur pro bono aut
condempnatur pro malo / Opera autem te
stes sunt voluntatis / Et quod ergo
expectat opera qui consciencias nouit /
Audiuimus et tu in aliquo negocio te
stibus quomodo ad tibi res ipsa fiunt mani
festa / Sed deus secundum voluntatem
iudicat et opera non expectat nisi
innuisset ad illos prophetas et sapien
tes / Ideo expectat ut et iudici secundum
consciencias solas ~~condempnet~~ conde
narent / et iusti homines qui occide
rent / Et quis sciat quia malus in
se dampnatus est propter maliciam suam /
nisi demonstraret in opere / Quale
est enim illud iudicium iustum cuius
iusticiam nemo cognoscit / Non ergo
deus quantum ad opera propter se sit quia
quomodo iudicet / Sed propter alios

ut omnes intelligant quia iustus est
deus / Nam deus quamuis omnia corda cogno
scit et hominum et angelorum et spirituum
celestium / Tamen autem dei nemo cognoscit
neque homines neque angeli / Ideo ergo
et malis dat occasionem per quam in
operibus ostendunt propositum voluntatis
sue sicut dedit scribis et phariseis
ad eos mittens prophetas et sapientes
et scribas / Et bonis prebuit occasionem
per quam ostendunt voluntatem sue pro
positum / Sicut et prophete sapientibus
et scribis prebuit excitans super eas
persecucionem scribarum et phariseorum /
ut non sine causa ante ad honores
coronarentur / Item si homo habens
bene faciendi propositum certe iniustum est
ut deus preuideat occasiones per quas
faciat bona / Et quod pigrioris est
rei iaceat sine fructu / Sic iniustum
est ut homo mala voluntate habenti
preuideat causas per quas faciat
malum dicente Salomon / Ob prauos
prauas vias emittit dominus / Vnde
Dauid rogabat dicens / Viam ini
quitatis ammoue a me / Nam de
beneuolis alibi sic propheta dicit / Quoniam
non dimittit dominus virgam peccatorum
super sortem iustorum ut non extendant
iusti ad iniquitates manum suam
id est non dat potestatem demonibus super
iustos / ne eorum voluntate sua
malum compellat ~~conderent~~ facere ab
illis / De malis autem sic dicit ipse
declinantes autem ad suffocacionem addu
cet dominus cum operantibus iniquitatem
id est qui declinatus est ad mala faci
endum faciat illum cum operantibus
mala / ut puta volenti tibi /

elemosinas tibi factas occurrit ante faciem tuam captivus / aut desolata vidua aut miserabilis orphanus non tamen te misit ad utilitatem illius / quantum illum transmisit ad utilitatem tuam . i. quia tamen ille possidet pro te quantum pro illo tibi / Nam quod pro te ille possidet temporale est et breve / quod autem tibi possidet pro illum perpetuum est et celeste / Reperitur quia propter utilitatem pauperum deus divites facit / quod et sine divitibus potest sustentare / sed propter utilitatem divitum pauperes facit quia infructuosi et steriles erant futuri nisi pauperes facti fuissent / Ergo bene facere volentibus ipsum videt et tales bene faciendi minister est deus sine dubio / et quia pater mali faciendi providet causas non est iniustus / Sicut enim homines rogat ipse occasionem peccandi ministrat dicens / Nam iniquitatis ammone a me sicut et malus optat ut inveniat occasionem nocendi / Ideo dicit dominus Ecce mitto vos. Ergo deus providet occasionem peccandi etiam non ut peccare eum faciat / sed ut peccatorem ostendat / Ecce si tu [illegible] sed rem [illegible] et videns mores suos scire / nunc pones ante eum sitellum cum solidis aut aliquid concupiscibile tibi / ut si quidem sanctus ille mendacius fuerit et sine tempore porrigat manum suam et accipiat unde quidquid male fecisti / aut quidquid tu cogitasti illius / ut faceres male sed operasti maliciam eius sit / Et dominus dans occasionem

hominibus peccandi / Non peccare eum erit non illos facit peccare / sed manifestat perniciem cordis eorum ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram a sanguine iusti abel ad sanguinem Zacharie filii Barachie quem occidistis inter templum et altare / Nota quod non tamen super Iudeos qui tunc non fuerunt / sed super omnes malos homines dicitur / Nam in tempore abel Iudei quando non fuerunt / mali autem fuerunt / Nam quantum ad homines plures multe sunt generationes secundum diversitates horum / quantum ad deum una generatio sunt interpretata per singulas generationes sanctis bona promittens deus pro operibus ad consolationem ipsorum adventum eius expectantem futurum / interpretata ~~ad constituendum~~ et constitutum inditos tuos sunt prius tamen vocabulos tuntas iustitie. Ergo penitus sit quando non ante et possidet / possidet aut novissimus sectis / Sic et per singulas generationes peccatoribus mala promittens deus ad terrorem eorum tunc eius passione iminabant quod inferitur / quando iudei passi sunt interpretata tota iniuria desolata. Ergo iniquitas est omnibus / non autem reddidit sed reddidit generationi novissime / Sicut ergo alia bona que in singulis generationibus a constitutione mundi omnes sancti merebantur illis novissimis sunt donata qui receperunt Christum / Sic alia mala que in singulis

generationibus a constitutione mun-
di patri meruerunt omnes iniqui
et sanctorum interfectores super novis-
simos Iudeos venerunt / quia Christum
repulerunt / aut ita quemadmodum ab
initio mundi aut talis gratia
dei donata est hominibus qualis
in Christo / aut talis vindicta ve-
nit super impios qualis venit
super Iudeos Christo repulso / Que
corporalia dico que passi sunt a
Romanis / Etiam quod primus contigit pec-
cantibus quam cum deus tanta humilitate et
misericordia vocaverit ad se non intelligentes
sed ad hanc infidelitatem et tali modo in-
terfecerunt / Propterea ergo deus dicit ad
alios qui receperunt Christum Ecce
ego ad vos mitto filium meum
meum in corpore velatum et di-
scipulos eius in nomine ipsius
et recipietis eos et tradetis in
eum / ut veniat super vos omnis in-
stitia que facta est ab Abel iusto
usque ad Zachariam / Hoc est quod
dicit / Vere enim quantum ad magni-
tudinem gratie que data est hominibus
in Christo / non dicam omnes iniustitiam
precedentium scelerum que ab initio
venit super illos / Sed preter omnium
scelerum iniustitiam tantum meruerunt quod po-
tuerunt quantum illis donatum est /
Sic et super Iudeos qui crucifi-
xerunt Christum et persecuti sunt disci-
pulos eius vocamentes ad se
tormentum ad magnitudinem ire
que est effusa super eos non di-
cam quia omnia impiorum peccata

peccata venerunt super illos / Sed
magis omnium peccata impiorum tantum
mali non meruerunt quantum venit
super illos / ut corporalia puniunt que
talia passi sunt a Romanis / et sic post-
modum omnes generationes eorum usque in
finem seculi perierunt a deo et se-
dibus fiendi gentibus commissi / Sic
et sunt velut ita omnes gens velut ci-
vitas sive cum peccaverit statim pu-
nit eam deus / sed expectat per multas
generationes / et cum mandat et
modo iniquitatem mitigat propter casti-
gat / et quanto magis eam diutius
expectaverit / tanto amplius et dei
iudicium in istius fit / et illorum pena
dignior / Quid ergo placuit deo pro certe
civitate illam aut gentem / videli-
cet omnium generationum precedentium peccata
reddere illis / quod que omnes ille
generationes merebantur sola hec est
passa / Numquid ergo iniustus est deus
qui aliorum peccata vindicavit in
istis absit / Sed quod que illi mere-
bantur isti sunt passi / et sola passi
sunt talia / cum non sola peccassent /
propterea que illorum eam dicitur
per passi / Sed enim illa mortalia
et sic quotidie omnes homines facit /
Ecce enim cum fuit iam peccatis repleti
ad vindictam / et unus pius et diviniis /
nisi abstinuerit hoc passurus erit / ita
meliorem facit alterum meliorati si
mereretur omnes castigat secundum
peccata sua / et videt quando per eo
bonus illos / ille solus castigat
est / quia quod alius primissimum est

illi est redditu. Micrea autem
non pro aliis castigatus / sed pro se /
quia secundum condicionem culpe sue casti
gatus est / ille enim pro aliis dicitur ca
stigatus / quia aliis peccantibus /
ipse castigatur / non peccans / iste autem
peccans castigatur / non pro aliis castigatur /
sed pro se / Sic et generatio ista pro patri
bus suis quando reddet preterita / quia
illi certi sunt isti puniti / vere autem
non pro illis sed pro se condempnati
sunt / licet tamen ad hereticos pertineat
dicere possumus / Ideo ecce ego mitto ad
vos prophetas etc. usque super terram / Vere
enim missi sunt sapientes adversus
hereticos / patres nostros / sapientes
autem non hereticos / quorum sapientia non sed
secularibus carnalibus perdita est / et non in
gracia acquisita per veritatem car
nem / Sed sapientes ecclesie dei timore
sapientes ecclesie notitiam veritatis /
sapientes corpore non solum ore /
non corde / verbis non fide / de
quibus dicit propheta / Sapientia tua sic
notam fecit mihi / et eruditus corde
non sapientiam / aruit scilicet i. presbiteros
et diaconos / et fecerunt qualia fe
cerunt prophetis apostolis et martiribus /
Patres eorum quando passi sunt ab here
ticis patribus nostris / immensis igno
rat / recedit de medio testium propter
tudinem / Ille enim actus hominum per
singulas generationes decurrens
sufficit ad testimonium veritatis / quibus
filii prophetarum et apostolorum et martirum /
qui persecutionem patiuntur semper / et qui
sunt filii Iudeorum atque gentilium
qui persequuntur semper / et quod fuerunt opus

est vobis ad probationem quibus con
tra vos ipsa loquatur / quod autem
dicit / Unde veniat super vos omnis
sanguinis iustus a sanguine abel
iusti usque ad sanguinem barachie /
Non sic ita est omnium generationum
precedencium et persecutorum cuncta ge
neratio ista persolvat / Licet enim in
iustum est ut alter pro alterius pu
niatur peccato / Sed tamen cum dicit omnis
dicte ista quoque generatio punita
fuit pro suis peccatis / de hac ista
et ipsa generatione contradictum vi
detur esse / omnium enim ~~mitare~~ in
quorum et persecutorum et homicidarum
a caym usque ad finem ista genera
tio est / et si non sunt omnes in
tempore isto omnes filii sunt persecu
toris et homicide illius caym /
Ideo et alibi dicit amen dico
vobis non transibit generatio hec
donec omnia fiant i. donec comple
antur omne consilium voluntatis sceleris
Conita ut caym persecutor abel /
commotus est facti sunt gigantes
persecutores filios ~~sed~~ seth / Sed
ecce caym transit et ipsa generatio
stetit et perierunt gigantes in
diluvio / Sed nati sunt de caam
cananei et isti gigantes persequen
tes filios sem / gigantes trans
ierunt sed ipsa generatio stetit /
secundum cananeorum cananei generatio eorum
erat in quorum / qui fuerunt ante
diluvium interempti sunt cana
nei ecce a filiis israhel sic
legimus de eis facti alienigene

qui persequerentur Judeos. Et
ce et illi transierunt, sed generatio eorum
stetit. Postmodum conversae sunt gentes
quando ad Christum transierunt. Perfidi
iudei post Christum adversus Christianos
ipsam habentes generationem. Quantum
ad amentiam quam habuerunt praeter
gentes ille que primum perseque-
bantur Judeos. Idem gentiles quando
crediderunt. Omnes autem Iudei defe-
cerunt qui persequebantur occidit. Et
te iudei et gentes persecutores transi-
erunt. Sed generatio ista stat manens
de generatione ipsorum Iudeorum et gen-
tilium sunt hec tria: isti Iudeo et innocentes
et perfidiam sequentur illorum. Sicut
diximus supra. Postmodum autem et
hec tria transitura sunt. Hoc non sunt
qui nunc esse videntur. Et futuri
sunt gentiles et populi antiquioribus
et transeuntibus istis generatio
stabit in illis. De generatione
enim istorum erunt etiam illi qui fu-
erunt et implebitur quod dictum est:
Non transibit generatio ista donec
omnia fiant. Jerusalem Jerusalem que
occidis prophetas et lapidas eos qui
ad te missi sunt. Omnia futura
ante dominus providet etiam prospiciens
ruinas civitatis illius et pla-
gam que a Romanis ventura
fuerat super populum illum. Ideo
contollere nos lamentum lugebat illam
dicens: Jerusalem Jerusalem.
Recordabatur quod sanguinem sancto-
rum suorum qui effusus erat ab illis

et qui postmodum adhuc effundendus
erat. Sed non tantum dolebat de iniuria
sanctorum, sciens qualem illis gloriam
comparaverat per mortem tantam, sed de illorum
interitu flebat quibus et in isto
seculo mala ventura fuerant
et in illo peccatum. Sicut enim boni sa-
pientes non deo sed nobis prosunt,
Deus autem gaudet non de suo lucro
sed de nostra salute. Sic peccantes non
deo nocemus sed nobis. Deus autem
tristatur non de sua iniuria sed de
nostra perditione. Sicut iudex benignus
audiens criminosas personas lege
eum compellente ipse mortis sen-
tentiam dictat adversus eos. Quam
misericordia instigante lacrimas
fundit super illas et vult illos
adiuvare, et non potest contradicen-
te sibi iustitia. Quia tunc misericor-
dia est, non misericordia. Si sic
facta fuerit ut iustitia facta per
eam non condempnatur. Si autem contempta
dempnata iustitia misericordia
obtinetur, ipsa iam non est miseri-
cordia sed fatuitas. Sic et dominus ipse
quando mortis sententiam dictabat super
iudeos dicens: Ecce ego mitto ad
vos prophetas, et ipse eos inconsolabili
lamentatione plangebat dicens:
Jerusalem Jerusalem. Nam deus in-
vitus compellitur cum magno do-
lore peccatores condempnare. Nam
enim sic dolet qui ab eis sit of-
fensus. Sed quia quando violenter
cogitur per se aliquem, qui omnem

Dubium

cupit saluari. Nam quemadmo-
dum contra naturam est bonum facere / Sed dicit
aliquis ad quem pertinet hec dicens per deum
et salvatorem quis enim voluntati eius resist-
it condempnare sit quod vult / Item
quis non desiderat misericordiam dei / Nam
sicut qui desideranti misericordiam dei negat
crudelis est / Sic qui non desideranti
misericordiam prestat iniustus est / Sed quis
unus est homo qui non desiderat
misericordiam dei / Item qui permanens in pec-
catis desiderare misericordiam dei est ad
deum contendere / Ille enim desiderat miser-
icordiam dei qui timet iram eius /
Qui autem non timet iram eius non
desiderat misericordiam eius sed contempnit /
Jerusalem Jerusalem. Que nunc
usque luctata es contra misericordiam meam
tuis peccatis / misericordia autem misericordiam
superasti / Volo enim in te misereri /
sed iam misericordie faciende non habeo /
nec possum iam amplius sufferre /
Incessabilibus enim iniquitatibus
tuis misericordia mea iam quasi lassata
a proposito desistit / Qui occidis prophetas
et lapidas eos qui ad te mittuntur
Misi ad te primum Ysaiam et serra-
sti eum / misi ad te Jeremiam et la-
pidasti eum / misi ad te Ezechielem
et tractum per lapidem excerebrasti /
eum quomodo sanaberis / quomodo me-
dicum medicinam venire permittis / quo-
rum curas infirmitatem tuam / que omnem
medicinam conculcans sanctis me-
is non pepercisti / ut nec tibi prop-
peccati Illorum potius neglexi-
sse tuam morte videmus / Omnes

Medici spiritualis vite defecerunt
et tu curata non es / Nam insanabilis
tua passio vincit artem medicam /
Si de morte tua gauisus fuissem /
nunquam ante misissem prophetas
si te perdere voluissem / Ego tibi quid
faciam si turpiter viuere non vis /
Quotiens volui congregare fili-
os tuos sicut gallina pullos
suos sub alas et noluisti. Sicut
te in Egypto quasi sanguinarius
accipiter sequebatur Pharao misi
Moysen et Aaron quasi duas
mollissimas pennas misericordie
mee liberantes vos sanguinibus
eius rapina in deserto / Et noluistis
facientes vobis vitulos ut sa-
crificaretis potius Idolo mortuo
quam viuenti deo. Quotiens sic
occurrere si vos in iudicum quotiens
eius peccauit tradidit illos deus
et iterum liberauit / Gallina autem
possunt similitudinem / Sicut enim
pulli gallinarum per se oui sunt se-
quentes per diuersa vagantur / et
in matris vocibus congregantur
Sic et populus dei carnalem
voluntatem et mundialem con-
cupiscentiam sequentes per diuersos
vagantur errores / quos etiam vo-
cat per sacerdotes / nunc increpa-
tionibus / nunc blandimentis /
quasi quibusdam vocibus congre-
gat et ablactare festinat / Et
sicut gallina super pullos suos vo-
cando eos non cessat / ut assi-
dua voce maiestate semper

pullorum suorum sicut sacerdotes in doctrina cessare non debent/ sed studio et doctrinarum suarum propter negligenciam populi orantes emendere/ Et quemadmodum gallina non solum suos vocare facit/ sed eciam alienos ad se volatiles extraneos a se diligit quam suos Ita et ecclesia non solum suos proprios studet vocare/ sed sive gentiles sive iudei supplicanti illi fuerint omnes valde sive fidei vivificat/ et in baptismo generat et in sermone nutrit/ et materna diligit caritate/ ut ante dixi eadem dictas tractavimus/

Jerusalem ierusalem Hic semper intellige ecclesiam que dicitur civitas pacis/ cuius fundamenta posita sunt super montes scripturarum/ Sicut ergo illi iudei spirituales egressi ceciderunt cum christo/ Illi autem qui erant ierusalem corporales manentes in corporali Judaismo persequentes spirituales iudeos id est apostolos ceterosque ex iudaismo credentes/ Sic et de ista nova ierusalem id est de ecclesia qui spirituales exierunt fuerunt relicta corporali ecclesia/ quam perfidi occupaverunt violencia/ exierunt ab illis/ magis autem exierunt a nobis sicut dicitur exponit/ Ille enim de ecclesia exire videtur/ non qui corporaliter exit sed qui spiritualiter veritatis fundamenta ecclesiastice relinquit/ Nos enim ab illis exivimus corpore/ Illi autem a nobis animo/ Nos autem ab illis exivimus loco/ Illi a nobis fide/ Nos apud illos reliquimus fundamenta parietum/ Illi apud nos reliquerunt fundamenta scripturarum/ Nos ab illis egressi sumus secundum affectum hominum/ Illi a nobis egressi sunt secundum iudicium dei/ Illi et illi corporales eciam persecuntur nos spirituales/ species colorata vanitate fundata/ posita que ad illam Jerusalem corporalia esse videntur

Jerusalem Jerusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt/ Non dixit que occidisti et que lapidasti/ sed que occidis et lapidas eos id est que occidisti et quasi naturalem consuetudinem habes occidis et lapidas eos/ Non enim occidit et ante lapidavit sectos ante christum et cessavit sicut post christum/ que fecit aliquando perfectus/ Sic et hereticorum ecclesie sunt non solum persecuta est patres nostros/ et persequitur cessavit/ sed eciam filii eorum faciunt nobis que patribus nostris fecerunt/ fratres eorum/ mittunt enim ad illos viri fideles quotiens quoque mittunt illos et fideles tamen fidei commoveri/ non ex ebrietate spiritus sicut fieri solet frequenter/ sed ex aliqua causa religionis mittunt ad illos sicut mittebantur prophete et populi ad iudeos/ non ad salutem eorum/ insanabiles enim sunt sed ad iudicium eorum ut sine excusacione inveniantur re inveniuntur/ Item aliud heretici

C

Prophetas et apostolos et ceteros
qui sunt apud nos / nos sine dubio
occidunt in verbis suis et actibus /
Quociens enim leguntur in ecclesiis
nobis verba et acta prophetarum et apo
stolorum / prophete et apostoli cum ho
minibus loquuntur ad suos / quos omnes
missos ad se dum heretici negligunt
et male interpretantur occidunt et
lapidant eos / Ut autem manifeste co
gnoscas quomodo prophete et apostoli ab
hereticis occiderentur et lapidantur /
primum intellige quomodo nascitur Christus
in nobis quomodo occiditur / Quemadmodum enim cre
dimus in Christum / Christum gignimus et
formamus in nobis / Sicut dicit
apostolus ad Galatas filii mei /
quos iterum parturio donec formetur
Christus in vobis / Consequenter et
qui perdunt fidem Christi Christum occi
dunt / Sic et ~~predicte carne prefata~~
prophete apud hereticos occiduntur /
qui cum fidei veritatem sollerter eorum
perversa interpretacione subvertunt / pro
phetas et apostolos occidunt / in
se / Ubi enim sanguis veritas est
in immisit verbum / Omne autem
verbum quod non habet veritatem in
se dei est mortuum / Quemadmodum
sine sanguine corpus / Propterea
omnia verba divina quomodo intellecta
sunt et incomposita coma sunt /
Quoniam intus in suis sensibus
habent veritatem positam dei quasi
sanguinem in venis inclusam / Et
ideo vivificant audientes / Sicut
testatur Petrus ad Christum dicens

.9.

Quo ibimus verba vite ha
bes / Omnia autem verba secula
ria non habent in se veritatem dei
Quomodo sunt composita et pulcre
mosa mortua sunt / Quoniam
in venis sensuum suorum non habent
veritatem dei / propterea nec audien
tem salvant / Sed iam hec in
telligite / Quomodo heretici occi
dunt et lapidant prophetas et apo
stolos missos ad se / Quoti
ens enim veritatem verborum ce
lorum eorum gladio maligni spiritus
et verbi perversi corrumpunt
et effodiunt in terra / Et quociens
aliud intelligentes in vos per
prophetarum et apostolorum et aliud
proferunt in populo blasphemias
suas quasi lapides quosdam
iactant super apostolos et prophetas.
Quociensque enim sicut diximus
inter hereticos et fideles fidei mo
net certamen evidenter vult illos
deus congregare sub veritate
pennarum suarum id est testamentorum / Quo
tiensque leguntur apud eos verba
apostolorum et prophetarum / Illi autem
qui non quasi domestici pulli galli
ne que est in ecclesiis / Sed
quasi silvestres pulli sagmine
vultuum aut accipitrum non solum
ad veritatem duorum testamentorum pre
mere non acquiescunt / Sed ad hunc
currunt super gallinam id est ecclesiam
et diripiunt et dispergunt pullos
suos et debellant eam totiens

quociens uult eos congregare / illi
autem noluerunt Hec Crisostomus / Sed
autem dicitur / Quociens volui congre
gare filios tuos et noluisti quod
sic intelligendum est quasi diuina
voluntas fuit frustrata / sed quia
impediuit malos ne fiat volun
tas dei / Per hoc potencia imple
tur eius pietas / Sicut dicit Au
gustinus in Enchiridion Vbi
autem est illa potencia / qua in
celo et in terra omnia que ad
que voluit fecit / si colligere voluit
filios voluit et non fecit et non
potuit Sed ea quoque illa quidem
filios suos ab ipso colligi no
luit / sed ea quoque volunt filios
eius ipse colligit quos voluit /
Deo subditur aliud in malorum predi
cio Ecce relinquetur vobis domus
vestra deserta / Et secundum Crisost
Ecce enim tempus est iam iusti
ciae ego sicud crucifixus / Ita
detur velum templi et secreta
misticae sanctitatis eius publicata
sunt / et recedet ab eo spiritus dei /
Et sic corpus anima recedente prius
quod frigescit / deinde putrescit
et solvitur / Sic et templum dei
recedente ab eo spiritu quod se
dictionibus et indisciplinacio
nibus implebitur tirando in
domus sua gubernante eam / de
inde veniat ad ruinam / Sicut
enim ante mortem homines insanabi
lis perdit infirmitas / sic et
ante ruinam aut domus aut

loci alicuius aut ciuitatis quam emenda
bilia recedunt peccata / Sicut enim
pulli frequenter a matre vocati
cum non obedierunt veniet secuti fue
rint matrem / aut ire longius abeun
te / aut venit accipiter et diripuit
eos / aut longius evagantur / et per
eant / Sic et dominus frequenter iu
deos vocavit / Iudei nec obedie
runt nec secuti sunt eum recedente
illo ab his ad gentes venit
quasi accipiter Romanus et per
quam eorum comedit fame et gla
dio / Alii autem per singulas pro
uincias dispersi sunt / Hec dominus / Di
co enim vobis Non me videbitis
donec a modo dicatis Benedictus
qui venit in nomine domini pro
fessoris nostri / Sic autem Cristus ante
ponit ita ipsum diem iudicii et
Resurreccionis quosdam credituros
in eum / quod et apostolus signi
ficare videtur dicens / Ex parte
in israhel cecitas contigit donec
tota plenitudo gencium intraret /
et sic omnis israhel saluus fieret /
Item augustinus Benedictus qui venit
in nomine domini / Maledictus autem
qui venit in nomine suo / Sicut
in Iohanne dicit / Ego veni in no
mine patris mei et non accepistis
me / si alius venerit in nomine
suo illum accipietis / Beatus ergo
Stephanus in nomine suo non
venit sed in nomine ihesu christi / Qui
pugnans pro fide ihesum christum in con
cilio stans / vidit Item stantem

et suum Milite adiuuante a cuius
vultu resplenduit facies eius/ Ita
ut sedentes in concilio intuebantur
vultum eius tamquam vultum angeli
stantem inter illos/ Et quoniam optima
similitudo facies moisi ita res-
plenduit dum deus per angelum
respiceret eum/ ut filij israhel non
possent faciem eius intueri/ Ita
dum xpus respiceret in Stephanum
qui pugnabat in acie aposto-
lorum/ In acie magnum dei viuentis
Ita ut exitus sanctorum eum seque-
retur Ita ergo resplenduit ut
iudei ferre non possent sed la-
pidabant eum eicientes extra
ciuitatem Ille autem orabat sicut
Moises pro populo id est venit ad
instar moisi per legem euan-
gelicam de egipto mundi eduxit
et induxit in terra promissionis
eterne Ad quam nos perducat
qui viuit et regnat deus in se-
cula seculorum amen Septima
1449

Venerabili Magistro Petro
de Franow per Bronislaum
Iohannis ingrossatum

viii

Nota hic iam que secuntur non sunt dicta beati Crisostomi sed alterius

Non inveni tantam fidem in Israel, id est in
populo israelitico tam fidem, id est tantam fidei signum
vel tanta fidei sinceritate. Sed intendendo
dico autem vobis hic occasione accepta in
fide huius gentilis predicat dominus commissionem
gentilium primo ergo predicit commissionem gentilium
secundo ex opposito reprobationem iudeorum ibi
filii autem regni. In prima nota quatuor
scilicet nobilitas convensorum diversitas quia ab oriente
te quia venient et cetera. Glosa quia reconciliato
dicat ergo dominus dico autem vobis quod multi ab
oriente et cetera. Glosa ex omni parte veniet ad
fidem ut habetur Luce xiii filii tamen de longe veni-
ent et recumbent id est felicitate requiescent
cum abraham ysaac et iacob et cetera. Luce xiii
faciat illos discumbere. Filii autem regni
hic predicit reprobationem iudeorum quorum omnium tertio
conditio quia filii reproborum quia carent pre-
miorum duplicem dampnum quia in tene-
bras et secundo quia erit fletus ibi. Dicit ergo
quod filii autem regni id est iudei in quibus re-
gnabat deus vel regni vocatione non elec-
tione promissione non consideratione pro-
pria non reputatione non re. Eicientur in tene-
bras exteriores quia sunt interiores. Glosa
interiores tenebre cecitas mentis exteriores
eterna nox dampnationis. Ibi erit fletus
et stridor dentium. Rabanus fletus de ar-
dore stridor dentium de frigore solet oriri
Job xxiiii. Ad nimium calore transient
ab aquis nivium ergo debentur tenebre in
rebus propter inordinatam irrasabilis fletus
propter inordinatam concupiscibilis stridore
dentium propter inordinatam irasabilis. Et
est hic argumentum veritatis contra hereticos
pro resurrectione corporalis. Nam fletus et stridor
corporis. Et dixit ihesus centurioni. Hic
ponitur executio curationis ubi dominus
primo dat fiduciam impetrationis. Secundo
ostendit meritum postulationis ibi et cetera
re. Tertio sequitur effectus curationis id est sana-
tus est. Et dicit ergo. Et dixit ihesus centurioni
id est regentibus per centuriones vel ipsi reipublice
assistunt. Vade id est secure revertatis. Et sicut
credidisti fiat tibi. Rabanus fidei merito
ostendit impetrasse salutem servo, ut fidi
robiur magis in eo attestisset, quo perspicuit
quantumque vellet per illa impassset se posse et
sanatus est puer, non filius sed servus ex illa
hora, scilicet qua dixit dominus fecit tibi certe et cetera.
Crisostomus non curare sed in oppinate hoc facere
et in momento virtutis temporis ostendit. Sanare
ad eum centurio quod Luce vii dicitur quod misit
ad eum seniores. Respondet Augustinus explicit
primo quod attessit et si non personaliter tamen
per nuntios satis facit cuius dicitur fit. Item
attessit et si non corporaliter tamen spiritualiter. Scilicet psalmus
psalmus accedite ad eum, tertio forte utrumque
fecit et venit et misit. Sed senioribus tamquam
familiaribus dicto, ubi mutuo simul commisit. Item
puer meus iacet in domo. Queritur quare
non fecit eum apportari sicut illi. Marci ii
qui submiserunt paraliticum per tectum. Responsio
maior fuit fides huius quam illorum
credidit enim quod absens posset eum curare.
Et ego veniam et curabo. Queritur ad quid promisit
ire tum et se in absentia sua curavit. Cum
Responsio secundum Crisostomum. Ut excitaret fidem centurionis et
et diceret domine non sum dignus. Item ut
nos doceat agnoscere et contempnere medicos
in hoc confundit avaritiam medicorum quod ad
pauperes ire noluit de quibus nichil habere
sperat, sed ad divites currunt. Item dicitur ubi
queritur quare hoc dixit, cum sufficeret sine verbo
curare. Ex hoc enim iuvit male credere. Responsio
hoc dixit non ex infidelitate sed ex dispositione
sicut alii faciunt quia a Christo curatus esset
et sic ad fidem Christi eos provocet. Item
miratus est quod admiratio est stupentis omnis
afflictus ex re novissime prius incognita
super veniens sed hoc non convenit Christo. Responsio
secundum Rabanum omnes tales motus cum
de deo dicuntur non perturbati sunt sed do-
centis magistri per hoc enim significat mirandum
esse nobis in talibus. Item non inveni tantam
fidem in Israel quod maior materia fuisse in
abraham in beata virgine in apostolis. Responsio
ad primum de Abraham secundum Iohannem loquitur
de presentibus non de omnibus retro patriarchis et
prophetis nisi forte intentione fides gentium
proponatur Israeli non fiat comparatio figurati ad
figuratum, immo significantis ad figurans

Ideo dicit Non inveni quia in parentibus personae qui sunt Ad illud de beata virgine et apostolis qui excluduntur illi ad quos loquimur nec fides dicitur magna multum scilicet quo ad confitentes credentes, quo ad constantiam aliquorum in fide quo ad devotionem, quo ad omnes laudis proprie ut hic Item quare Christus non laudatur leprosum in fide qui dixit si vis potes me mundare sicut iste qui petiit verbum Responsio quia leprosus in lege et prophetis instructus erat centurio non Christus in modico sermone sapientiae plus laudatur rusticus quam in magno plures et prime si aliquis dicit sapiens laudatur nisi peritior nisi audit Item cum abraham, ysaak et iacob quare qui hic tres specialiter nominantur Responsio quia istis specialiter facta est promissio de terra promissionis per quam signatur patria beata Item secundum Christus patriarchas laudat contra manicheos qui non recipiunt vetus testamentum Item fletus et stridor dentium Queritur utrum ille fletus sit corporalis quia stridor est corporalis, exemplo est dentium quamvis illa sit pena eterna et eterna lacrimarum effusio corporalis, quia excederet lacrimas quantitatem totius maris Responsio quod in fletu corporali duo possunt considerari scilicet lacrimarum resolutio quae tunc non erit, quia tunc cessante motu celi nulla erit corporis alteratio vel generatio vel corruptio esse potest Aliud est capitis et oculorum turbando et obumbrando et sic erit Ad obumbrandum quia stridor nullam importat restaurationem Item multi ab oriente Augustinus In isto fides gentium figuratur, Et veniet ab oriente quidam minimus in magistri primi crediderunt quia Responsio Centurio dicitur primicie gentium quia primus credidit a nullo edoctus, nisi a se Magi vero et si primi crediderunt, edocti non plurium scilicet balaam et prophetae inditium novae stellae Quinta pertinet palitica scilicet peccator et speciale contradictionis primo propter fatuitatem respectu intellectus id est puer Aristoteles dicit omnium stultissimus proverbiorum 10 et Cor primi Nolite pueri fieri sensibus Secundo propter perversitatem respectu affectus id est iacet quod vult non vult piger Iohannes vel ut iacuerit in terra

senex et puer, 2o propter imbecillitatem ad operandi id est effectus id est paliticus in palisi enim enim inmobilitas est et nervi per pro fiat immobiles quasi lapis, Quarto propter corporis id est pressura id est in domo, corpus enim mortuum cito corrumpitur sicut domus iacebat in domo Amos v° Si relicti fuerint x viri in domo una et ipsi morientur Quinto propter anxietatem id est defectus ibi et male torquetur, desidia ociosus piger non nunc curat deus veniendo ad eum suffragatibus meritis sanctorum Quintus autem dominus tres paliticos, unum qui iacebat cum multitudine languentium Iohannis v° alium qui fuit servus Centurionis et iacebat in grabato infra xxx dies, de quo hic Primum signat male mentes secundum male expedientes, tertium male agentes, qui etiam iacendo in domo acquirunt Et cum venisset ihesus hic agitur de 2o miraculo scilicet de curatione mulieris febricitantis, ut nulla conditio nullus sexus abscondat se a miraculo dei, quia et iudeus et gentilis et vir et mulier curati sunt Ubi tangitur primo curationis localis, 2o modus id est vidit socrum 3o effectus id est et dimisit eam Secundus modus determinatur in duobus primo in aspectu compassionis quia vidit iacentem et secundo in tactu potestatis et tetigit id est et tetigit Dicit glossa Et cum venisset ihesus in domum petri sicut Christus acceptus cibum dimittebat eum ad discipulos honorans eos et docens humilia Christus Exceptis qualis erant domus piscatorum nec tamen dedignatur domus pauperum tugurium illorum intrare docens humilitatem, vidit oculo compassionis socrum eius id est matrem uxoris suae iacentem ex debilitate virtutis et stolitate exacerbatam Infirmitatis vero luce viii dicitur quod tenebatur magnis febribus Et tetigit manum eius, scilicet ad laudandum eam immobilis erat meditans qui ad pulsus tactu sanam infirmam Luce iiii dicitur quod stans super illam id est imperii illam imperavit febri

viii

go vadit ad compatiendum, impetrat ad curandum, tetigit ad laudandum. Et dimisit. Hic ponitur effectus curationis, ubi tangitur primo febricitantis curatio. Secundo curationis manifestatio, quia surrexit. Dicit ergo: Et dimisit eam febris, quod fuit magnum; et surrexit, quod fuit maius; et ministrabat eis, quod fuit maximum. Beda: naturale est febricitantibus incipiente sanitate lassescere et molestiam egritudinis sentire. Sed sanitas que domini imperio datur tota simul rediit; et robore firmat ut adiutoribus suis continuo ministrat et sufficiat, quod non facit ars medicine. Sed cum miracula que sequuntur facta sint ante sermonem domini in monte, sicut dicit Luce iiii et Marci i, videtur quod Matheus male ordinet. Respondeo quod Matheus in hoc sequitur ordinem legis latius quam misterii, ut scilicet post lex esset posita confirmetur. Et queritur quare Petrus rogaret dominum ad domum suam, cum non intenderet magis curare de familia sua, vel quantum ceteri de sua. Respondeo propter reverentiam domini quem nichil ignorabat, unde et omnia disposuit prout oportet. Item propter utilitatem populi voluit eius curationem aliorum impedire. Vel potest dici quod Petrus tunc socrum nesciebat suam socrum suam egrotare. Item in domum Petri. Glossa Iohannis i dicit Petrum fuisse de Bethsayda cum esset uxoris habebat domum in Capharnaum. Licet enim hoc est quod dicitur Marci i: venit in domum Symonis et Andree. Iohannis dicit quod domum habebat Petrus et Andreas quia piscatores erant et ibi vendebant mercimonia. Item tetigit manum eius quia in exemplum. Mulier conserta non permisit se tangi a Maria Magdalena, tam in mortalis existens. Iohannis xx. Videtur quod primus non debuit. Respondeo quia utrumque facit in usum diversis dicens medicinam, sicut ait Cirillus: manum tetigit ad sanandam eam et naturali sortis febricitas est caro corruptibilis quod potest esse, iuxta illud primum Iohannis.

Omne quod in mundo est etc. et sicut habemus triplicem febrem quarum ex corruptione in spiritibus. Alia ex corruptione et humoribus, tertia ex corruptione et membris. In omnibus est calor inordinatus. Sic similiter superbia diversis modis prima facit superbia regna pessima super terram tradit ignis et non vidit. Nam superbia regna Iob xxxi. Ignis est usque ad consummationem devorans. Etiam avaritia regnat Ecclesiastici xxiii: anima calida quasi ignis ardebit. Ad hanc veniens populus videt per gratiam illuminantem, tangit per gratiam adiuvantem, et sic dimittit febris in contritione. Surgit anima in confessione, ministrat in satisfactione. Sic ergo per Petrum culpa originalis, per paraliticum culpa actualis in dimittendo, per febrem culpa actualis in committendo. Vespere autem facto. Hic ponitur cura est domina virtus super corporale hic ostenditur per spirituale, et primo se premittit angelicam. Secundo per humanam. Et omnes male. Secundo ostendit humanam prophetiam per hoc ad impletionem id est ut adimpleretur. Dicit ergo vespere autem facto Luce iiii: cum iam sol occubuisset, obtulerunt ei scilicet turbe multos demonia habentes, id est vexatos a demonibus, ante ad nec cum quod maior potestas prima preiicitur dyabolo, unde et tunc mundus habundabat demoniacis, sed per Christum ciecta est potestas eius Iohannis xii: Nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et eiciebat spiritus verbo per abdicationem sugient. Et ergo devotio turbarum ex tribus primo ex temporis tarditate, quia non cessavit in vespere quod competit misterio. Unde Rabanus ait: non in medie sed ad vesperam curantur quia sol occubuit, quia gratiam Christi in terra morituri ut frumentum multum affert. Secundo ex fide devotione obtulerunt. Secundo ex proximorum compassione quia multos demones habentes et omnes malos habentes curavit. Primum patiebatur proximi alieno ista prophetia ut adimpleretur, constituntur non configurative quod dictum est per Ysaiam prophetam. Dicit ubi supra: ipse id est non est ab ut habet, sed ut nos auferret. Exponitur de ordine huius miraculi ad

cap

predicta. Sexto ut obstrueret ora phariseorum ne di-
cerent in principe demoniorum predicta fecisse. Vnde
statim ostenditur virtus eius supra demones.
Septimo ut magis ostenderet potenciam super potestates.
Item ut in mitteret virtutem predicationis.
Item infirmitates et egrotationes videtur
alterum superflue. Sexto in fermitatis accepto
refertur ad susceptionem passibilitatum egro-
tantium portatio ad tollerationem passionum pos-
terius hoc vel sentiunt. Octavo prima amoris
quia si infirmitates spirituales destruxit
predicando multo fortius potest destruere im-
perando. quia si potest magis et minus. Item
Ambrosius. Quod non ut liceret quo modo dicti ha-
bent per culpam ignorantia. Sexto non pro
i. non per culpa sua spiritualiter per lepram
culpa originalis, paraliticum culpa omissio-
nis per febrem culpa commissionis, per vexationem
demoniatum culpa erroris. Videns autem
ihesus turbas. Supra posuit predicationem
ad confirmationem discipulorum. Hic tangit
duplex eorum vocatio prima a statu iusticie
ad statum perfectionis, et significatur per vocationem
discipuli vocantes sepellire patrem suum.
Secunda a statu culpe ad statum equitatis hec
ibi significatur per vocationem mathei, cuius offi-
cium peccatis erat plenum. Luce v. Et cum
transiret inde ihesus vidit hominem, i. post po-
pulum vocatione. Secundo vocationis confirmatio
ibi. Et accedente eo. Similiter fama vocatio
confirmat per miracula. Sed differunt mi-
racula hec cum ibi. quia prima hec sunt exci-
tantia, ad reverentiam maiestatis ne super-
biant discipuli. Illa ad amorem bonitatis
ne desperent. In prima vocatione duo i.
premeta vetrahentia reno. Primo pri-
sitas intentionis in repulsione scribe se
sociantis deo ingerentis. Secundo indiscretio
electionis in vocatione discipuli propter sepulturam
patris sequi dominum retardantis, ibi. Alius
autem discipulus i. post positio. Primo visio domini discipu-
los alicubis sequestrantis. Secundo ponitur
scribe perquestrati eius ingerentis i. Et acce-
dens unus eum prima dominum eum repelleret
ibi. Et dixit ei ihesus. Dicit glossa videns

autem ihesus turbas multas et scilicet se se-
quentes. Iussit ire transfretum i. trans
mare quod dicebatur stagnum genazareth.
Hoc est visio facta die tercia die curacionis
socrus petri. Nam die secunda initium ser-
monis ut dicitur matthei iiij et luce iiij.
Deinde a prima die iussit discipulos ire
trans mare, et sequestraret eos a turbis
hoc est contra laudes predicatorum, competit a
iussio. Nam turbe sunt ammiste turbe
que turbant animum exponit pre ideo
dicit turbam se abanticon ne se ad melius
extendit a postiori neptera recollat
adextris ne desideret, et ea a sinistris
ne timeat supplicium. Et accedens unus scri-
ba spiritualiter vanus scriba i. legisperitus
ait illi. Crisostomus. Duplici de causa
volebat sequi christum causa lucri temporalis
et iactantie quia vidit christum magna facientem
eorum qui hospitalitate ipsi nolunt ire
fedus cum eis. Iob ix. magis non est
unde tu distendi non emendi venit etc.
Crisostomus. Vide quantus tumor non di-
gnum se estimat cum turba ambire. Iste
putabat sibi pecuniosos ex miraculis
et non volebat sequi. Vnde et repulsus
est a domino. Et dixit ei ihesus. Hic ponitur
eius repulsio a domino quia ad eius mentem
videt insinuans detestanda. Primo eius
fraudulentiam in typo vulpis. Secundo
eius iactantiam in typo volucris. Tertio
eius avaritiam ex eius pecunie questorum ad
paupertatem filii hominis. Et hoc est. Et dixit
ei ihesus. Vulpes foveas habent et adge-
scunt, et rapinas abscondere, et lati-
tandum. Et volucres celi nidos ad quos
ascendunt et quos fugiunt filius autem hominis
i. virgo a patre in fide denorat gemens
sunt qui glaucis degeneres sunt, non habent ubi
caput suum reclinet, i. in modicum habitaculum
vel non reclinet vere. quia dicitur tua intuitio
est me sequi propter pecunias. Sed vacua
est quia ita pauper sum ut nec hospitium

viii

primum legerem. Audita ergo christi paupertate non instetit amplius. Unde Crisostomus non ei dixit sequatur te paupertas. Hec enim dominus forsitan concessisset. Augustinus contra Faustum invenit enim dolosa simulacione tenebrosum et ventosa elacione iactatum non habere locum humilitatis ubi se doctorem inclinatum se exciperet quem in discipulatum christi non illius gratiam sed suam gloriam requirebat. Augustinus Quarto de disciplina habet remotum impedimentum retardans ubi ponitur retardacio ex parte discipuli. Secundo ad melius exortacio ex parte christi ibi Ihesus autem ait illi. Dicit ergo Augustinus quod non tantum christi quam moribus et intencione. Secundum quod simile invenitur scolarem et discipulum ille ingressum vocat iste dominum confitetur ille propter pietatis ordinem ad sepeliendum patrem ille desidat. Iste secularis se quocumque ierit promittit non ingressum querens sed de magistro lucrum de discipulis circans scilicet futurum quia multi erunt cum illis diis quod est renuncie primo ne quod est obediencie. Ex quo non patet quod iste vocatus fuit sed alius se ingessit, scilicet in ire et sepellire patrem meum quod est opus misericordie ne disciplinati respicit, sed expleta primum patrem suum pietate liberior habet sequi desiderat sicut Elizeus vocatum se Helia in Regum xix osculum orate inquit patrem meum et matrem meam et sequatur te. Ihesus autem ait illi animo tocius dei sequere me, non obstante sine patris tui quod deus non est debitum ordine unius boni maiori preponere et dimitte mortuos morte culpe sepellire mortuos morte nature probos obiecturas vinculo propinquitatis vel nature tunc anime quod excusaret se de ingressu religionis propter curam parentum. Item contra preiustimantes sicut enim pro sepultura voluit recordari

quid pro expedicione dimina. Item nec forte excitatum mortuum contaminaretur et ab amicis retraheretur. Luce v addit tu autem vade et annuncia regnum dei. Sed queritur quare non prohibuit deus cum Thobias laudetur de sepultura mortuorum. Rabanus Crisostomus ad inventionem dixit sequatur te sequi te. Hic etiam sanum vero petens non sinceritatem retrahebatur quia alii erant qui sepellirent et hunc amagis in maius salute non oportebat. Et ascendente eo prophecia vocacionem subdit. Habet vocacionis et firmacionem prima multa excitantia ad reverenciam divine maiestatis ubi manifestatur potestas divina primo supra creaturam pro corporalem et hoc in sedacione maris. Secundo supra creaturam pro spiritualem et hoc in ejectione demonis ibi Et cum venisset trans fretum. 3o supra creaturam compositam ex utraque et hoc in sanacione paralisis ix° capitulo. In prima agitur primo de tempestate maris. Secundo de sedacione tempestatis ibi Tunc surgens imperavit. 3o de admiracione sedacionis in forte homines. Luce primo tangitur primo discipulorum christi sequencium in mari navigatio. 2o maris conturbacio ibi et ecce motus. 3o navigancium trepidacio ibi et accesserunt ad eum. 4o trepidantium increpatio ibi et dicit eis quid timidi. In prima tangitur primo ex parte negocii dispensacionis cum dicit Et ascendente eo. Intellige ut deus terre et maris appareat multa enim miracula fecit in terra ideo transit ad mare ut et ibi faciat. Secundo ex parte christi humilitatem cum subdit in naviculam. Nunquam legitur ascendisse navem mercatorum vel piratarum sed piscatorum. Luce v° ascendens in unam navem que erat Simonis. iii ex parte discipulorum fidelitatem tradidit. Secuti sunt enim discipuli eius. Luce primo Crisostomus non habuit tantum suam et sequatur me non potest esse meus discipulus. Et ecce motus. Hic subditur maris turbacio horrenda propterea primo propter cautelam orationem

firti Unde dicit Crete. motus non
nalit' sed mi[illegible] xpi ps Cui ꝯturbat
ꝯfinie maris Magnus ut mains ap
paceret imalum factus e in mari .i. in sta
gno ꝯenazaret Secundo ꝑpt' i[illegible]
naufragium Unde subdit ita ut nauicula
operiretur propria se et dicit operiretur
non submergetur. quia nauicula xpi
ꝯcutipit si submergi no pt' cuiq figura
fuit marthia noce Acth xxvi Tercio
ꝑpt' remedium destatim Unde dd ipse
no dormiuit Mirabile dormit ps
Ecce no dormitabit neq dormiet Dor
miebat go cor Sed vigilabat diuinitate
Cant v Ego dormio et cor m[eum] vi.
Et accesserunt Hic ostendit discipulorum
trepidatio Et hoc in tribus que fecit mir
qr accesserunt affectibus suscitauerunt cla
moribus orauerunt precibus et hoc e Etac
cesserunt ad eum discipuli eius .s. no
tm ꝯgressibus corporis sed etia affectibus
mentis Heb iiii Adeamus cum fi
ducia ad tronum gre eius et suscitauerunt
filium eius eum exigilando clamoribus
ps Exurge quare obdormis Dne
Dicentes deuotis precibus Domine re ubi
alligauerat ꝑ pom dne s qm potens expo
uit prime pnam indigentiam. pmo s. ico
q perire vel pire timens petunt manu
Salua nos ps Saluum me fac deus it
aq Rabanus O uices obiurgati dei
discipuli saluatore vobiscum habetis
et periculum timetis vita vobiscum est
et de morte solliciti estis Et ideo q dixe
runt Salua nos fiducie q p9 pusilla
nimitate q fidelitatis ꝑp q stepunt' impietatis
Et dixit eis Quid timidi estis modice
fidei Redarguit go in eis duo mentis
pusillanimitate et fidei modicitate q
multu reprehensibile in discipulis ꝑ ps
Trepidauit timore v no erat timor Tur
urgentes hetico de tempestate maris h
sequebatur de tempestate de sedatione tem
pestatis ꝯ tangit primo causam et
effectum ibi Et facta est / Et go tunc
post preces surgens ꝯtra somnum
imperauit ꝯtra periculum venti ꝯtra
impetum ipsorum et mari q in vindatorum
fluctuum ps Dixit et stetit spiritus
procelle Et facta e tranquillitas qr
post tempestate tranquillum facit
ps magna in mari et quia de pcato
mag' ꝑcessit et toleli magna ꝑcelle
abscessit ps In diuites ꝑtati maris
et ꝑtati hominis / hic tria subdit admira
torum ꝑ tempestatis / et pmo ꝯtitu ad
actum cordis et ꝯtinui ad actum oris
dicentes Dicit go porro mirati sunt
quippe quia fecit mag' et inscrutabilia
et mirabilia absque nimo Job v Ho[mines]
Icommunis no discipuli sed naute qui
erant in naui dicentes. qualis e hic
ꝑpris Primus hominis tranquillitas
deum ostendebat Pedo dt qualis
e hic Quia sicud homo dormit sic
deus mirabilia fecit ta gos admirati
et hominem dormientem et deum impera
ntem et creaturam obedientem Unde
addunt qr venti et mare obediunt
ei Ecclesiastici xliii In sermone eius
siluit ventus hic quidam qr scuti
sunt eum Crisostomus Quae no sunt scuti
turbe ut in conspectu eorum fieret hoc mi
raculum Xpo in ostensione miraculorum
ꝑditorum turbas premisit adeo ubi af
timoris insimrexio est / et exaltatio
orbis terrarum assunt Et ipse dormiebat
re quare qre hoc fecit Xpo ꝑp tria
ut discipulorum fidem probaret ad oram
excitaret. et sic pnam pom oudret indor
miendo vani humilitate demonstraret
in miraculis xpi semper alius post
ad ostendendum veritatem humanitatis / alio
ad ostendendam veritatem deitatis Item
super illud scuti sunt discipuli glo
ut infra Rabanus tonig scuti
sunt dis. li no imbecilles sunt sicui erat
ad sequendum / sed no ad pericula sustinen
da sine timore Item modice fidei q
ib ui. iiii / nec dum habetis fidem

viij

Respondeo non dum habebant ex toto uel modi-
cum quo ad feruorem quo ad essentiam
sed nondum quo ad feruorem Item queritur
quare increpauit eum timore Respondeo
quia timere in periculis sit naturale Item
quod sicut orauit ratione fidei fuit Respondeo
arguitur de timore non in quantum ex
naturali sed in quantum ex fidei hesitatione
procedit duplicat enim dubitabat de
potestate diuina quod non posset tam dor-
miens quam uigilans uel tam in mari
quam in terra Ad alius patet Respondeo
ortare sunt fidei non certitudine Item
illius homines mirati sunt glossa et
timuerunt non discipuli quod eos prius
dubitauit ergo et mirari potuerunt
Respondeo omnes mirati sunt et naute
et homines qui erant in littore et di-
scipuli Sed non discipuli tam quam alii
Item super illud Imperat uentis
et mari glossa cum imperat imperante
sentit quod ista sunt in creata Ergo est sensi-
biliter recepta uerba Respondeo non sunt sensi-
biliter sed sic loquitur quia sunt obedientia
diuine uoluntati in uerbo ac si sentirent
Dicit ergo creaturarum imperauit ut non ex
creaturis sed ex dei imperio sed ad illa facta
esse credetur Item cum imperio quietata
est domini quia ut non illusione demonis
sed plenitudine potestatis hoc factum
ostendit Spiritualiter Nauicula potest
dici uel ecclesia in quam ascendit christus
per regnum et quibus nacionum discipuli
sunt eius uicarij uel nauicula significat
anima quam ascendit deus per infusionem
discipuli sequentes gratuitatem uirtutes
sanctas affectiones Mare mundus propter
hoc mare magnum Motus maris
est persecutio mundi Cuius tamen est
triplex Impulsus uentorum Hoc est
temptatio ad peccatum Iob i uentus uehe-
mens irruit a regione deserti Tum-
bacio maris hoc est temptacio animi
Commotio tempestatis hoc est temptatio
carne Ecclesiastici i fili accedens ad seruitutem

dei sta in iustitia et timore eius etc. Nunc
sit siccitandus erat nobis dominus actibus et de-
uotis sensibus patet Veni ad liberandum nos etc.
Qualis est hic Triplicem de persona legimus
questionem quis qualis quantus Quis quantum
de persona Luce v° Quis est hic qui
etiam peccata dimittit triplex potest dari responsio
ut in designatione potentie Ioh. i hic est
qui baptizat in spiritu Alia in designatione
sapientie Kar t jm hic est deus in celis
est alius aduersus eum hic ad inuenit
c. v 2a in designatione clementie
i Io v hic est qui uenit per aquam
et sanguinem ihesus christus Debemus 2a
Ioh. i hic ita filius et ita potens sa-
piens et clemens Qualis quantum de con-
dicione ut hic qualis est hic i qualis
est hic triplex potest dari responsio scilicet sponsus
Can. v qualis est hic dilectus meus
etc. et dilectus meus Kar etc. talis est dilectus
Ambrosius Hebr. vii° talis debuit ut
esset nobis pontifex in se etc. unde hic i
Cor. xv celesti scilicet tales et celestes etc.
Quantus quantum de magnitudine hebre viii°
in tensi aut quantus sit hic ad quod triplex
Respondeo Altior omnibus sublimitate potestas Ex-
celsus super omnes gentes dominus et super celos
gloria eius Altior omnibus in maiestate
per diabolum animas usque ad mare etc. a f. usque
etc. et longior omnibus eternitate Exodi xv°
dominus regnauit etc. Debemus 2a Iob
xv° Excelsior celo est Et cum uenisset
trans fretum posito miraculo in quo
ostendit diuina uirtus supra creaturas corporales
sed in sedacione maris hic ponit aliud mira-
culum in quo ostenditur diuina uirtus supra
humanam creaturam spiritualem scilicet in electione
demonis Circa quod in actu ponuntur tria
Antecedens Secundo committatio ibi Et ec-
clamauerunt 3° subsequentia ibi Et cetera
magnus impetus Antecedens ponuntur
sed tempus locus et persona status temporis
cum dicit Et cum uenisset trans fretum i ultra
stagnum genazareth locus cum subdit
In regione genazarenorum Genesa est urbs

Ag'

arabie trans iordanem instans monti ga-
laath in quo laban comprehendit iacob.
Beda xxx r°. Non longe a stagno porcorum
in quo porci precipitati sunt. Occurrerunt
ei. hic describitur demoniacorum status primo
ab egritudine quia demoniaci. Secundo
ab habitatione quia in monumentis. 3° ab
actione quia seui. quarto ab affectione
quia ita ut nemo. Et ergo occurrerunt scilicet
duo homines demoniaci scilicet legionem
que continet sex milia. de hoc vii
ca° quia vocatur est legio. Exeuntes de
monumentis ad litteram ubi plures habita-
bant in sepulcris et delubris voluptates.
Seui nimis. quia et in se et in alios se-
vientes. ita ut nemo posset transire
per viam illam que et seuientes in nos de-
mones scilicet nobis obstruunt viam vite de uno
istorum dicitur Luce viii° quod vinciebatur
cathenis et compedibus et ruptis vin-
culis agebatur a demonibus in deserto
quod est contra malos religiosos quos vincula
obedientie et constitutionis non possunt
tenere qui exeunt de monumentis i. claustris
in quibus sunt mortui mundo et hoc
ad negotia secularia mercatus et campos.
Et ecce clamauerunt contra mutatam ipsorum xpi
miraculum que sunt tria demonum quando con-
querentur petiuerunt i. erat autem non longe. pe-
tentium exauditio i. ait illis ite. In hiis
tribus ostenditur perfecta potentia xpi quam
habet super demones. primo eos torquendo
quod est magnum. Secundo eiciendo quod maius
est. 3° post eiectionem cohercendo quod est maximum.
In primo tangitur primo demonum afflictio
quia clamauerunt. Secundo afflictorum questio
i. quid nobis et. 3° questionis causa i. venisti.
Dicit ergo Et ecce clamauerunt. sentientes
sententiis xpi presentiam clamabitis per dolore
mortis Quid nobis et tibi ihesu fili dei
q. d. nichil est commune et tibi et nobis tu
deus et nos dyaboli. tu humilis nos su-
perbi venisti saluare homines nos perdere in tor-
mento que quando propter adueniat super infirmo
dubitans dixit Si filius dei es et
hic est eundem tormentis assentit ihesum

fili dei pena enim oculos aperit quos
culpa claudit. Nobis autem quod dicit quod
nobis et confundunt iudeos qui dicebant
in belzebub principe demonum et. In hoc
quod dicit fili dei confundunt arianos
Beda hic precipue probat quia sit arrianos
et nestorium quia veritatem Ihesum creaturam
dominum credere quod filium dei altissimi de-
mones credunt et contremiscunt. Venisti
ante hoc tempus perdere nos. Ante
tempus intelligunt enim in die iudicii de futuram
dampnationem cognouerant. Sed xpo ponit
videndo et alicione cessando. Erat au-
tem non longe. hic subditur demonum petitio
et primo quod demones auocabant quasi
erat autem non longe abeis scilicet demoni-
bus grex porcorum multorum. ita in ca°
vi° dicitur usque ad duo milia pascens
in monte. demones autem rogabant
eum Augustinus hic multo minus quam
demones sua potestate posse nocere
hominibus qui nec pecoribus sunt dubitantes
Si eicis nos hinc i. ab hiis hominibus
quos vexamus mitte nos i. permitte
nos intrare in gregem porcorum. hoc pe-
tunt ut salutem hominibus sic assugerent
in aliquo vel in signum quod in porcinis
hominibus libenter habitant hec. nisi quando
porci mori vexerunt in cum dicta illis
non accepit nisi forte ad plaudendum
et ait illis ite. hic sunt petitum exau-
ditio. ubi ponitur primo diuina permissio
enim dicit ite. Secundo demoniacorum
sepultio i. ait illis. Exeuntes. 3° demo-
num in porcos inductio i. abierunt in porcos
Crisostomus Enim porcini homines sunt faciles
capi sunt ab a demonibus porcini sunt homines
cibum comedentes per gulam pinguescentes
ad luxuriam in luto vivientes per carnalia
intra fodientes per auariciam praecipitantes
per iracundiam. Et ecce magno impetu
hic tangitur subsequens miraculum
tria primum est interfectio porcorum i. pastores
autem fugerunt in reum de gerasenorum i. et ecce
tota ciuitas. Dicit ergo ecce quod eunde-

in magno impetu quia celeriter agitantibus
scilicet demonibus Totus grex vniuersaliter
abiit preceps .i. valde precipitis quia
confusibiliter in mare scilicet tyberiadis quod
erat prope et mortui sunt in aquis
Hoc dicit secundum Crisostomum quia mare
illud habet aquas dulces nec salsas sed
more iudeorum vocatur mare Pastores autem
hic subditur timor pastorum primo in motu
quando fugiunt secundo quod civitatem 3o
in verbo quia nunciaverunt Dicit ergo pasto-
res qui scilicet porcorum fugiunt timore perterriti
Et venientes in civitatem scilicet gerasam nuncia-
verunt omnia scilicet que acciderant de porcis
et in hiis que fecerunt demonia quibus
scilicet curati erant propter ipsum Ecce quod timore
ostendunt etiam verbo simile Job i et evasi
ego solus ut nunciarem tibi Et ecce tota
civitas Hic ostenditur reverencia gerase-
norum exhibita ihesu primo facto secundo verbo
scilicet et rogabant eum Dicit ergo Et ecce
tota civitas exiit obviam ihesu scilicet
ut videret quod factum erat Luce viiio Exie-
runt autem videre quod factum est Et rogabant
eum Hec visio ut transiret a finibus
eorum scilicet Ideo in non superbia rogant sed
estimantes se indignos eius presencia
vel forte quia timebant per eum amplius
dampnificari quam in amissione porcorum
Quare hic occurrunt ei duo contra Marci v
v et Luce viiio dicitur vnus fuisse non
duo etc Responsio secundum Augustinum Revera duo fue-
runt sed vnus eorum fuit clarior et fa-
mosior pro quo maxime dolebat ista
regio de quo tamen loquuntur Marcus et
Lucas Item occurrunt quod non ambula-
bant domini presencia ergo potius fugerunt
Responsio occurrerunt ad commemorandum sed
adquiescendum vel forte occurrerunt non volun-
tate sua sed virtute divina Item ihesu
fili dei ergo cognovit ihesum esse filium
dei contra Ambrosius et Augustinus non noverunt
divini consilii dispensacionem Si enim
cognovissent numquam dominum glorie cruci-
fixissent Responsio non cognovit ex certa
sciencia sed ex coniecturis quibus opprimi-
bantur Ante tempus torquere nos

quod eos nichil eis faciebant Item semper
torquentur demones cum ergo dicunt
ante tempus Responsio suspicabantur quod extra
cogerentur Ieronimus magnum tormentum
est demonibus a lesione cessare et ideo
graviter dimittunt quos diutius posside-
runt Item presencia bonorum tormentum
est malorum Sap. ii gravis est nobis etiam
ad videndum Ad quid dominus quod se torquet
gehenna sed non amissione potestatis ad temp-
tandum digna habent Item ait illis ite
Crisostomus quare fecit dominus quod rogaverunt cum
indigni sunt exaudiri Responsio hoc non
fecit propter eorum supplicacionem sed propter multipli-
cem utilitatem Quarum prima ut ex
magnitudine iacture docentur homines
quam nocentes erant qui insidiabantur
eis 2a ut admirantes porcos se non posse
per missa credunt 3a ut in representacione
quod plus affuissent homines si non cessas-
set Quarta propter salutem hominum Ieronimus
non quod concederet salvator hominibus quod pete-
bat dicit ite sed ut per interfectionem porcorum
hominibus salutis occasio preberetur Quinta
propter dignitatem hominis ostendendam vnde
Ambrosius dignior bestiis homo cum
propter salutem duorum hominum duorum milium porcorum
pereunt Sexta ad confusionem heresis vnde
Ieronimus Erubescant manichei qui dicunt de ea-
dem substancia et ex eodem auctore hominum bestiarum que
sunt anime quod ob vnius hominis salutem
duo porcorum millia suffocantur Septima
ad commemoracionem demonum quia porcus animal
est immundum Levi. xio Octava quia ...
nam porcus scilicet lutosos et immundos
Nona propter dolorem et pastorum vnde secundum Ieronimum
Si dampnificati non fuissent ad dominum
nec venissent presidem Item quare ele-
gerunt demones intrare in porcos Responsio
elegerunt non quia hoc esset in arbitrio eorum
sed quia magis dominum permitti putabant et hoc
magis cogitabant porci enim propter inmun-
diciam serpentes propter astuciam magis eis
competunt Item ut nocerent ad hoc hominibus
Item ne descenderet in infernum quod timebat
Item mortem porcorum magnus videtur
quod male quia summe bonitati non convenit

creaturam innocentem tradere dyabolo per
vindictam. Ideo nobilis creatura facta est
propter hominem, et quia talis permissio ad sa-
lutem hominis fuit divine bonitatis fuit
concedere quod concessit. Item brutta non hab-
ebant nisi mori. Item iniusticia videtur
porcos iustificare si nimia dampna sint. Item
quare non petierunt gerasceni restitucionem
ad nos. Ad primum dicendum quod dei filius
est principalis dominus omnium, homo autem
est dominus procuracionis et administracionis.
Unde nulla facta est iniuria homini si de
suo dominus fecit sua voluntate. Ad secundum
dicendum quod non petierunt porcorum restitucionem
fortassis ne demoniacos haberent. Item quare
duo demones inhabitant hominem
quod sunt hominis anime. Cum angelus in se
non operetur sed demon capiatur presencia
temptacionis ipsum. Ergo in causa est. Augustinus alli-
bi anime illi solet in esse sit per se qui
creavit quod si corpus videtur non potest exire
nisi qui inceptum est sed demon exit a corpore
ut habere hic intrat ergo corpus. Contra duo
spiritus creati non possunt simul esse in loco eodem
propter distinccionem eorum; sed anima est in loco
corporis ergo non habet locum dyabolus. Ideo
spiritus creati subtilitati sue non est quod medi-
um sit inter spiritum creatum et corpus. Unde
hic spiritus increatus subtilitate sua pe-
netrat omnem creatum spiritum, sed spiritus creatus
subtilitate sua penetrare potest omne
corporis spiritum, non potest nisi per efficaciam
id est in quantum peccatum inclinat. Ergo subti-
lius corpus non tamen animam. Ad primum ob-
iectum dicendum quod unitas de operacione immediata
non mediata. Ad aliud dicendum quod anima est
non est in suo corpore ut in loco. Unde
anima demonis et spiritus sunt in eodem corpore
non tamen eodem eciam loco. Item nota spiritus
vel plures possunt esse in eodem loco quantum
motores nisi tamen in eodem proposito spiritualiter.
Circa istas demoniacos possumus videre
descripcionem circa primum et nominacionem. Nam primum
quia duo occurrentes ad significacionem de-
generis oppressionis dyabolus apponit ei
nomen per eundem et hoc contra fidem principali-

riam et hoc contra mores. De primo
id est ubi in ascendent quando ascende-
ascendentibus spiritibus erroris et doct-
rinis demoniorum. De secundo i Regum xvi
spiritus domini recessit a Saul et exagita-
bat eum spiritus nequam ad desperacionem
inimicum. Alia temptacionis quantum
decipit astucia sua sicut habetur de-
monia aut illud sollicitacionis bonitatis
sic exeuntes de monumentis quod dicitur
mo peccatis feminis propter peccatum speci-
Regum iii. Serpens erat callidior
sic draconem quem habitat in antris propter
Ezechielis est cubile draconum propter
tam leonum id est propter ultimo
in dyabolus re contrarium ad memoriam
patet quod nocent dupliciter quia et homini-
bus id est corporibus per peccata spiritualia et cor-
poris id est carnalibus per peccata carnalia
quos intrant per peccati perpetracionem
precipitant in mare per consuetudinem
submergunt in aquis perfinalem in
penitencia.

Et ascendens ihesus in naviculam
Mistice dicta docet propter creaturam
prime dolorem. Item propter creaturam
prime spiritualem. Hic ostenditur propter
compositum ex utroque homine et hoc
quantum ad animam et corpus in operacione
palitica audit primo fidem aspectum
paliticum. Secundo actum divine pietatis
circa illum id est videns autem ihesus, tercio
conversacionem turbarum ad murmuracionem
id est videntes autem turbe primum exprimatur
in oblacione palitici, secundum in curacione
oblati, tercium in declaracione murmuris.
Circa oblacionem circa describitur primum ex
parte indigentis scilicet per adductus, aliud
ex parte offerentis scilicet devocio eius, et cetere
offer, tercium ex parte languentis scilicet morbi gre-
vibus ibi paliticum iacentem disponebant.
Nam experiencia medici esse oportunum
ex devocione offerentis egrum ex morbo
pacientis. Ascendens
ihesus in naviculam. Crisostomus remigio
transit, potens pede transire sic dispo-

sacerdotis notat tunc Et transfretavit glo-
deti gerasenorum, quia rogaverunt
eum ut transiret a finibus eorum
et ideo statim regressus est, et venit
in civitatem suam scilicet in Capharnaum ut
dicitur Marci 2o que dicitur civitas sua, quia
ibi frequentius habitabat ut dicit Crisostomus.
Et ecce afferebant ei id est ad eum Marci
2o et Luce 5o per tectum dimittebant
modus offerendi ubi dicitur quod iiii erant
portitores, et cum non possent pre turba
intrare, submiserunt eum per tegulas
cum lecto, in quo patet fides illorum. paraliti-
cum iacentem in lecto, exquo patet genus
et gravitas morbi nec ille depres-
sus qui expectabat motum aque.
Videns autem Ihesus, post fidem offerentium
paraliticum ostendit hic Domini pietatem
actum et primo animam et post corpus.
Et hoc explicat primo in remissione
criminis, 2o in cognitione cogitationis
ut ibi, Et ecce quidam et hec duo
pertinent ad animam, Tertio in subita
curatione egritudinis id est ut autem sciatis
Et hoc pertinet ad corpus. In prima
duo primo principium disponens, secundo
principale efficiens id est dixit paralitico
Dicit ergo, Videns autem Ihesus fidem
illorum non tam cognoscendo quam appro-
bando dixit paralitico. Beda quantum
valet apud deum fides propria apud
quem sic valuit aliena, ut intus et exte-
rius sanaret hominem. Confide fili. Luce
5 dicitur homo. Augustinus utrumque dixit
Ihesus quod utrumque evangelista testatur.
Ideo qui peccavit filius et peccata sibi [illegible]
humilitatis respectuque testis
que membrorum compagum dissolutum
filium vocat et dicit remittuntur non
remitto causa humilitatis et pietatis
insinuande. Crisostomus Marci 2o primus et minor
est et remittit ipse liberationis
peccata. Et ecce quidam. Hic ostendit divinam
pietatem in cognitione, et modum cogi-
tationum ubi ponitur primo modus respectus
pleniorum. Secundo cognitio cogitatio-
num id est Et cum vidisset, 3o confutatio

cogitationum ibi ut quid cogitatis. Dicit
ergo: Et ecce quidam de scribis id est legisperitis
hiis duo quia dicere consueverunt. Dixerunt
intra se, id est cogitabant quia extra tunc
propter populum non audebant. Hic blasphe-
mat, id est quod dei est sibi usurpat, est enim
blasphemare deo iniuriam irrogare
quod fit explicite vel cum deo attribuitur
quod ei non convenit, vel cum aboli remo-
vetur quod ei conveniens est. Sicut cum homo sibi
quod proprium est dei tribuit, et hoc modo
videtur blasphemare est, quia ipsum deum
putabant hominem et non deum et
aggravabant eorum peccatum quia dixerat
remittuntur, non remitto licet ipse esset
qui remitteret. Et cum vidisset Ihesus
cogitationes eorum id est cognoscens quas habebant
et habent postea. Cogitaverunt locuti sunt
nequam. Crisostomus solius dei est cogno-
scere cogitationes hominum, unde propius
in hoc ostendit se esse deum dixit. Quid
cogitatis. Hic subditur confutatio cor-
male confutationem cogitationum et primo
obiurgatione id est in quid cogitationes
per palantur. Secundo questione singu-
lare cogitationum probante id est quid
est facilius. Dicit ergo ut quid cogi-
tatis mala in cordibus vestris, scilicet me
non posse peccata remittere et quod dei est usur-
pare quod. Sed quia pretate cogitationes
iniquas video et peccata possum dimittere
quid est facilius. Hic confutatur per con-
questione unde Beda et Rabanus
quod spirituale non creditis per effectum signo
visibili quid est facilius dicere dimittuntur
tibi peccata id est solo verbo efficere ut dimittantur
peccata aut dicere surge et ambula id est verbo
efficere ut aliquis paraliticus surgat
sanus et ambulet. Ieronimus utrum
paralitico sint peccata dimissa solius novit
novat qui peccata dimittebat, surge
autem et ambulare tam ille qui surge-
bat quam illi qui surgentem videbant
approbare potuit, fit ergo signum corpore
ut probet spirituale. q. d. si hoc nobis
manifestius et manifestius subita
curatio corporis qui animam et spiritum
ergo possum, et reliqui, ut autem
sciatis. Hic ostenditur actus divine pietatis

in publica curatione [illegible] tale infirmitatis
ubi ponitur primo quedam verba administratoris
Secundo quedam ad curatorem scilicet tunc autem
paraliticus / et in primo ponitur imperium domini
et effectus imperii et surrexit. Dicit
ergo ut autem sciatis vos quod filius
hominis id est virginis habet potestatem dimitte-
re peccata in terra [illegible] vidit in terra quia
in vita ista est locus remissionis peccatorum
in tunc autem paraliticus [illegible] et sunt verba
ista evangeliste / sic ut alios posteri
sciatis quia filius dei habet potestatem re-
mittere peccata tunc ait paralitico / Surge
[illegible] predicta Et Introducuntur
cum iste paraliticus scilicet iacens / quia dicit
surge / in lecto quod dicit tolle lectum tuum pa-
raliticus et immobilis / quod dicit vade in
domum tuam / Item surge in curatorem
tolle lectum tuum in curationis perfectum /
Et surrexit statim ad imperium quia
valido plene restituta est Et vade in do-
mum tuam imperfecte curationis manifesta-
tionem / quia ad imperium domini abiit in
domum suam Tunc [illegible] addit sublato
grabato in lecto suo Beda magna
virtus ubi imperium / sine ulla mora salus
comitatur / Hec sermo Dicit deus lex
semper in dictis tua cuncta sunt
posita / Videntes autem turbe timuerunt
Supremus ordo dicit de potestate actum
[illegible] curationem paraliticum turbam / sunt
predictus videntes turbam / et tangitur
turbarum triplex actus turbarum quia vide-
runt rationalis et timuerunt quod est irrisibilis
glorificaverunt quod est compassibilis Et ergo
Videntes autem turbe scilicet miraculum
factum in paralitico timuerunt reverendo et
admirando / Luce v Et stupor apprehendit
omnes et glorificaverunt laudando deum
qui dedit potestatem talem hominibus
id est homini tam potentem inter homines
apparente / ex hoc patet quod non de Christo plenam
cogitationem habebant quia purum hominem
esse credebant sed super alios hominibus posse
et hanc potestatem a deo accepisse / Querit
hic quare non dicit modum offen-
sionis peccato matthei Ideo quod enim sepe

evangelium in iudea Marcus in ytalia
inter iudeos autem factum est miraculum istud
Item propter illud venit in civitatem
suam secundum glosam Crisostomi et Augustini in
Capharnaum contra civitatem suam non
aliam intelligamus quam nazareth Ideo
Crisostomus ait quia civitas eum attulit
id est terra illum duxit et hoc in beth-
leem / alia nutrivit et hoc in naza-
reth / alia domum in habitatione habuit et hic
Capharnaum que est nazareth et sta-
gnum / sed quia iturus erat in naza-
reth ideo pertranto dicit Iosephus civitatem
nazareth Item super illud Videns
autem ihesus fidem illorum glosa non paralitici
tamen ipsius curaret ergo sine fide propria
insufficit ad ultimum contra Augustinum in
Qui creavit te sine te, non iustifica-
bit te sine te, Ideo curatus fuit fide
aliena et propria sed propria minor erat
quam aliena et forte propria impetrat
aliena vel propriam, non habebat in statu
desolationis pro quo locutus Iosephus sed habuit
ad verum creatorem eum dixit Confide
fili etc. Item super illud Remittitur
tibi peccata etc. Intelligo prius sanatur
anima nec tamen agit ergo plus desi-
derabat curationem corporis quam anime
ergo nec habebat karitatem ergo non remissa
erant peccata Ideo plus in actu ipse
est in doloris sed non plus in spiritu
vel plus secundum sensualitatem vel plus
valde vel hi plus reffertur ad tempus
cum curatorem anime etc. et est hoc ar-
gumentum quod habebant secundum quod primi sal-
vantur in fide etc. Item confide fili
quod fides filii dei fuit ista a non enim
habebat fidem ergo male vocatur filius
Ideo statim habuit Item filius creatore
Item quintum quare istum sanavit
in anima et corpore et prius in anima
quam in corpore non tamen sic legitur de aliis
Ideo causa infirmitatis in isto fuit culpa
ideo plus removenda Et est argumentum
quod medicus visitare egrum primo
debet eum movere ad penitentiam et confessio-
nem peccatorum manente tamen fide in ulle

Vidit

Respondit [illegible] et est vim [illegible]
dicit fuit [illegible]
esse [illegible] ista [illegible]

sumpsit statim

quod est

plena

videt et

iustia sit malignitas apponit. Sed cõ
hoc videtur q infirmitas eius pctm
est causa nõ possit sanai nisi pcto
dimisso. Ergo similiter qui incidit
in infirm. ppt pctm nunqm sanabit
qia nõ pt remitti nisi liberatus
a sua. q Dan iiii d. de Nabugo-
donosor qia redditus e ei sensus. Rñ o
habebat dilucida intervalla. Unde potuit
penitere. Item cu vidisset cogitacio-
nes ergo plus nõ videbat. Contra videt
omia an qm fiant. Rñ o videt
ea in ee actualit qua pvidet fu-
turas ee in suo pprio gñe. Item quid
e facilius et c. videtur q dns so-
lvisset argumentum a maiori ptie
a brevisiori ad ppriis vel eq confir-
mando qia magis e sanare aiaz
qm corpus. Rñ o opus dei tripliciter
pt considerari vel ex pte operantis
sic eque facile est utrumqz. Vel ex pte
opis sic maior facultas e ad unum
opus quam ad aliud sic iustificare
animas impium est qm creare ce-
lum et terram. qia in pmo est resistentia
pcti et exigitur motus liberi arbitrii
in alio non. Vel ex pte eorum quibus
appet sic eque pvis est actus e ad as-
simili. Rñ o a minori. Secundo p-
cedendum e. Item filius hominis
ht ptatem dimittendi peta. contra
filius dei e dimitte peta. Rñ o id
est filius dei et hominis. Sed dicit
filius hominis commendat unionem
divinitatis et humanitatis in xpo. Sed si
gnit ubi ppriis si q hic dimittat
pctm deus in. Si si q notet unitate
psone sic. Si si carnalitate vel contra
natura humane. Nota de hoc sup
in libro 2o d. 7 vii spia. consistat
quedam ex pte offerentis quedam ex pte
languentis quedam ex pte curantis
offerentes gerunt typum platorum
et hii sunt iiiior qia debent portare

et offerre quadruplicit verbo pdicacionis
exemplo conversacionis studio orois
subsidio administracionis. Languens
gerit typum pctoris qia pctm vore
palisis dissolvit p male dilecto
simul peccati pstinendi consuetudinem
reddit insensibilem p obstinacionem
impedit loquela p desperacionem. Curans
e xps qui in or impat vitia penitentiam
e fide p sperm veniet. Surge p dolorem
cordis culpe. Et tolle lectum p emendacionem
vite. Vade in domum tuam p pfectionem
iusticie. Et cum transiret inde ihc
a. de gallilea. Di. aut hic recapi-
tulacionis et nõ continuat ad precedentia
vue vocacionis sed vue donum pre-
ponit ei. Vidit hominem tam in cau
corpis quam mentis in theloneo
sedens e ubi solvebat publica vecti-
galia vel mensa in qua computabat
et di. a thelon grece q e vectigal
latine. Ysidorus dt q theloneum
di ubi navium vel nautarum
emolumenta redduntur et i sedens exac-
tor vectigale pm rebus impositum
et voce amicitoribus efflagitans
habebat sedente prinacie amore lucris
in humanite. Mattheum nomine glosa
occa. ewa. sc ppt invidiam nõ appel-
lant nõ collegato sz levi binomius
enim fuit ipe Mattheus se nominat
ppt humilitatem et alii illi segne
ine affectu cordis et affectu mentis
et opis. Et surgens secutus e eum
unde ergo p promptitudinem q surgens
pfecto qia secutus e rectitudine q cui
Luce vo. Nobis relictis omnibus pp in
arguit inobedientes p si pctores
s. in levies vel supbos avaros et lu-
xuriosos. Et factum e discubente eo in
domo Mattei s. quantum ad vocationem
i recapitulacio e quantum ad convivium
historie consecucio et ideo repetit de-
notacione ut comodius transeat ad
convivium. Ecce multi tangit nunc

agt

publicanum tangit officium. Hii sunt qui
publica vectigalia exigunt sive conduc-
tores vectigalium fisci vel rei publice
vel qui negotia huius seculi per lucra
sectantur. Et peccatores tangit peccatum. Cor-
tinet illius ad omnia peccatorum ut occasionem
habeat discendi et spirituales in civitatibus
suis preberet cibos. Clemens Jeronimus
quia viderat publicanum a peccatis ad
meliora conversum et penitentie invenisse
locum, ob id ipsi non desperant, sed ve-
nientes veniebant et discumbe-
bant cum ihesu et discipulis. Seu forte
invitati a matheo ut haberet socios in
penitentia qui fuerunt socios in culpa. Et vi-
dentes pharisei, id est oculo indignationis
facta aliorum non sua, pharisei, id est divisi ab
aliis, scilicet a communibus non sunt sed cete-
rorum detractores, dicebant discipulis.
Consuetudo detractorum est loqui de
alio non in facie eius. Unde qui disci-
pulis invidebant eis peccare alloquebantur magistrum.
Crisostomus Quare discipuli tui faciunt quod
non licet facere. Simili quoque magistro allo-
quebantur discipulos, ut habetur: Quare cum
publicanis et peccatoribus manducat
magister vester, utrobique enim in magistrum
iniuriam arrogantes, quia eius discipulorum
ignominia est magistrorum. At ihesus
audiens ait: Non enim veni vocare iustos
sed peccatores. Homo medicus qui plus gravat
egros quam sanos. Sed ego sum medi-
cus ergo magis debeo conversari cum
peccatoribus ut sanentur quam cum sanis, id est pha-
riseis qui se sanos reputant. Vel ihesus
audiens susurrationem phariseorum ait: ipse et post
discipulus non est opus, id est non sunt opus
id est utilius valentibus, id est sanis medicus
licet ad conservationem bene sit utilius, sed
male habentibus. Crisostomus Non sustinent me-
dicus saniem laborantium, non curat
eos a morbo. Euntes autem discite que
prodendo. Discite ignorantie, scilicet me
... quod est quod dicit dominus. Osee vi°
misericordiam volo, id est pro peccatorum dimissione et non
sacrificium pro olocaustorum oblatione. Prior
... placere misericordiam et iudicium magis
placet domino quam victime. Vel

minaz in peccatorum penitentium con-
donatione quam sacrificium peccatorum
in penitentium condempnatione, et hoc
est non enim veni vocare iustos sed ad penitentiam
sed tamen ut perficiat de bonitate in bonitatem
sed peccatores ad penitentiam ut conver-
gant. Secundum Bedam et Rabanum
vel non veni vocare iustos, id est eos qui
se iustos reputant quasi constituunt
iam non est vident iusti, et ut dicit
Crisostomus non veni vocare iustos, quia
nulli sunt iusti, omnes enim peccaverunt
et egent gloria dei. Secundum Crisostomum hic
quare vocationes Andree, Petri, Johannis,
Philippi et Mathei describunt in
evangelio, aliorum vero apostolorum non. Secundum
Crisostomus quia nec theloneo
aliud est deterius, nec piscatione aliquid
vilius. Unde ergo oportebat credere
tum peccata narraverunt, vel ut mirabilior
appareret gratia et commendabilior. Secundum
... Item Crisostomus videte vocationem vestram
... Item Crisostomus quia cum Matheus
cum Petro Johanne et aliis discipulis
non vocavit. Secundum Crisostomum tunc vocavit quando
vocavit sciebat ... non in principio quia
durus et indispositus adhuc erat.
Item super illud surgens secutus est
eum. Glosa. Vectigalium ipse
reliquit cupidus rapidi (?) [illegible]. Crisostomus
super Reddite que sunt Cesaris Cesari.
Item in religione non recipitur qui
non erat inventus expeditus. Secundum in bonis
eius erat. Unde rex publica fingit
in dampnis. Petrus autem dominum
... hoc fecit. Item Jeronimus
arguit Porphirius vel Julianus
vel imperitie insitie hystorie mendaces
vel stultitiam eorum qui statim secuti
sunt salvatorem quasi quemlibet hominem
vocantem irrationabiliter sint secuti.
Et Crisostomus Jeronimus tante virtutes tantaque
signa precesserunt que discipulis
dicuntur vidisse, dubium non
est. Certe fulgor iste et maiestas di-
vinitatis occulte etiam in humana facie

recludebat ex p(ro)prio aspectu Videntes ad
se trahe potuit sicud in magnete lapide et vib
het [vel] esse. dicit(ur) ut stipula et fe-
stucas 9 copulet ergo magis d(omin)us crea-
turar(um) o(mn)i(um) ad se trahe potuit quos
volebat [p(ro)p(ter)] q(uod) h(ic) ext(er)ius vocavit ipse
d(omi)na inspiratione interius ut p(er)ficeret
accedit Item discu(m)beret cum
illis q(ui) p(ro)p(ter) hoc h(abe)bant cognomina
iniquitatis sed d(ici)t(ur) p(ri)ma Cor(inthios) v(o)
si quis nominatus est int(er) vos frater
fornicator aut avarus cum huiusmodi
nec cibum sumere Ieronimus Crisostomus quod
comedit cum ex[illegible] q(ui)bus erat et exanimati-
cia sed non [recuravit] p(ro)p(ter) (e)xeo assume-
re magnum lucrum h(abe)t aut sit(ur)us
s(cilicet) compone publicanor(um) P(ro)p(ter) lucas
nemo comedit verbus p(ro)x(imo) [illegible] Item
licet h(ab)eas qui p(ro)pria [salute] lite p(ro)curat
se p(ro)dicatoribus [q(uia)] co(n)venit cum illor(um) qui
sunt illa Item quid(ur) cum publicanis
et p(e)ccatoribus man(ducat) inq(ui)r(unt) [vide] v(er)ite q(ui)b(us)
arguant si illud p(er)b(o) p(ro)p(ter) superbo oculo et
insatiabili corde cum hoc non edeba(t)
Ieronimus [illegible] infamore mali non licet sed
in tolerato licet etia(m) cum ex(e)quitur
ergo cum istis manducat p(ri)mo ut phari-
seos confutaret qui ex ficta iustitia
despiciebat peccatores sicud p(atet) Luce
xviii(o) Non sum sic(ut) ceteri etc. Secundo
ut eos ad p(ri)mam attraheret sicut ait Io(hannes)
iii(o) ut non nemo dete(ri)stamdam onderet
Sap(ientie) xi(o) Nichil odisti eorum que
fecisti. quarto ut o(mn)ibus in spe salutis
ingereret Ozee ii(o) Dedi eis valle(m)
achor etc. Item non veni vocare
iustos q(uo)d vocavit Nathanael petr(us)
et andrea(m) et alios iustos Ieronimus loquit(ur)
de vocatione ad p(ri)mam iustos eni(m) vocat
ad p(ro)ficieus vel p(ro) iustos p(ro)pria falsa
reputatione qui ideo voluit p(er)mire
sed peccatores id est p(e)cc(a)ta p(ro)pria attendentes
Tunc accesserunt. s(cilicet) phari(seo)r(um) ad eos co(n)-
sultantes illum discipuli Iohannis forte
a phariseis p(ro)vocati dicentes. quare nos et
pharisei ieiunamus frequenter Crisostomus p(ro)p(ter) s(e)i(p)sos
et post phariseos ponunt ut maiore sa-

cent excusatione(m). discipuli aut(em) tui
non ieiunant et bene faciunt Et ait illis
ihesus veniunt aut(em) dies Ieronimus aut(em) p(ri)ma
talis est filii sponsi non co(n)veniunt lugu-
bria quam p(ro)p(ter) e(st) sponsus. P(ro)p(ter) sponsus
s(cilicet) q(uod) e(st) p(ro)p(ter) discipulis tanq(uam) filius ergo
etc. Et ait illis ihesus sponsus s(cilicet) maiore
sponsio(nis) tam(en) p(ro)b(us) p(atet) p(er) omnes leges et
consuetudines imp(er)p(etu)a p(ro)p(ter) filii sp(o)n(si)
v(e)l discipuli de me et cetera p(ro)fidem
lugere qui diu cum illis sponsus s(cilicet)
p(ro) p(rese)ntiam cor(pora)lem et sp(irit)ualem timore
ubi ponit q(uo)m(odo) ipsi p(er)lebant cu(m) amico
suo Io(hannes) iii(o) qui h(abe)t sponsus e(st) Ite(m)
conclusio r(elinqui)t q(uod) ali(quis) in vita maiore
ex v(er)b(is) suis timore ex v(er)b(is) magni sui p(atet)
conclusio Venient aut(em) dies. s(cilicet) in
absentia sponsi. vel t(em)p(or)e passionis
q(ua)n(do) auferetur ab eis sponsus. s(cilicet) p(rese)ntia
cor(pora)lem [p(ri)mo] [redacted] indei auferetis et tu(n)c
ieiunabit ieiunio meroris Io(hannes) xvi(o)
plorabitis et flebitis vos Jeronimus
refert de Iacobo qui vidit d(omi)n(u)m capi
devovit se non gustaturum donec ipse
d(omi)n(u)s resurrexisset Nemo aut(em) mittit
etc. Du(m) p(ri)mo e(st) eni(m) p(ro)fectio amic(ic)ie vana q(ui)
exterior. s(cilicet) p(ro)fectio cognitionis et hoc co(m)-
paratur vestimento novo Alia est interior
s(cilicet) p(er)fectio amoris. et hoc comparatur vino
novo. Discipuli aut(em) adhuc carna-
les et veteri vita inveniti signant(ur) per
vestes et utres veteres Ieronimus ergo ponit
novam similitudinem et est v(er)o talis non
convenit commixtio vestimenti veteris et novi
adhuc rudis q(uia) peior scissura sit. discipuli
non sunt sic(ut) vestimentum vetus q(uia) adhuc
fragiles ex veteri vita de qua nup(er) vene-
runt. p(ro)fectio vero ieiunii ex abstinentia
vine cognitionis est sicut vestimentum
novum sic et hoc est nemo discrete o(pe)rans
immittit. v(e)l co(n)sint vel inferret co(m)missura(m)
v(e)l p(ar)ticula(m) que cum ea i(n)mittit panni
rudis v(e)l novi quia non d(ebe)ret(ur) ve(te)ri i(m)p(on)i
in vestimentum vetus Sic nec ieiunium
assiduum v(e)l novi(ta)tis co(n)mplos tollit. v(e)l sic
insuis plenitudine eius. v(e)l integritatem
et decore vestimenti veteris. a vestimento
v(e)l co(n)versatione vite sp(irit)ualis a novit(er) co(n)vo

agt.

Et pecor sassina fit. i. manis discipuli
sequunt quia no valentes sustinere qui imponit
rederunt ad suam pristina com
sacionem. Unde Aug xxx iiiº ait hec
teneros pullos quos si plus in cunctis
fetus laborare deficerent. una die tota
greges. Aug hic omibus ondit ex his
conimibus docet quia no dum discipulis
fortibus est q discutiende et hec no gra
uedine preceptorum impone donec sint
renouati per spiritum sanctum. Neque mittunt
vinum nouum in vtres veteres. discrete
agentes. s. nondum innouatas. Aliogin
si tantum feruor induatur et imponatur
fragilibus discipulis rumpunt utres
qui ut dicit glosa. rudes mentes. hic pati
no pnt et vinum os. i. talis feruor am
cellatur vel rumpunt utres per inpacien
naturam vinum effundit per cruciatorum
gratiutorum et utres pereunt per dampna
tionis reatum. Sed vinum nouum
i. amoris excessum exquo sinaus
ieiunium. In utres nouos. i. in nicea
spiritus sancto innouatos et fortificatos
quia est factum discipulis in pentecoste. Actum
ii. o. et ambo conseruant in talibus quia
doctrina menie traditur et mens non
est sine fructu. Vinum no dicit feruor
amoris ppt multa. s. quia calidum
et inflammatum. Cant viiiº Aque multe
no potuerunt extinguere karitatem quia
semper in motu est. Job xxxiiº Venter
meus quasi mustum absque spiraculo.
Sic amor dei lingam eradicans spatium
eum magna si est si gg in quia cito
inebriat. Cant vº Comedite amici et
hoc musto inebriati erant apli impe
nitentes. Unde ecclia, musto madere
putauit quos spiritus repleuerat. 2º Circa
quid hic accesserunt ad eum discipuli
Joh. q. Cur ut et Lux no dicit quia pha
sei hoc quesierunt. Ro. si fuerint ita
circa vtique quesierunt et aplurimis ut
actionis ut dicit Joh. dumpnode di
ab ewangelistis. cum discipuli tui no
ieiunant. Queritur quare discipulis
iohannis necessario erat ieiunare plusque
discipulis x. plus refrenauit quia pias
utilitas prima et doctrina xi qui in aris

acta ieiunia. Item no pnt filii spons
lugere. Queritur quare xpi nolebat disci
pulos suos ieiunare. Ideo aut sic videtur
ppt gratie commendationem ad ostendendum
quia ex humanis operibus no est salus sed
ex gratia. vel ppt eorum fragilitatem sine
nouitatem. vel ppt figurationem ut ondat
quia alii discipuli sunt spa ieiunii sui
ante non. Item nemo in mittit com
missuram. Ex hoc videtur quia ex nouo pni
tentibus vel conuersis no sit aliquod
ieiunium in iniugendum. q. Mt xxº
hoc genus demoniorum non eicitur
nisi per oronem et ieiunio. glo. Sanant
pestes corporis/oroe pestes mentis
Ro. Ieiunium abstinentie dupliciter
pt si particulare. Et hoc dupliciter. vel quia
ad tempus quando in iniugit tempus
determinandum ieiunandi. vel quantum ad
modum ut quando iniungitur quia homo absti
neat carnibus vel vino. et tale pt
ei iniungi. vel pt si vli. s. quantum ad
tempus et modum s. quia obligat ad se et
supra hic omne delectabile fugi et hec
no debet eis iniungi et sic intelligitur hic
sed ex hoc videtur quia no debeat pctor recipi
ad religionem nisi per est vle ieiunium. Ro.
no debet iniungi. sed si voluerint accipere
non debet repelli. Debet tamen examinari
tempus probationis/ex multitudine pma
accipitur et argumentum primum est contra
facilitatem recipiendorum ad religionem
et maxime ad professionem. Secundum contra
platorum regnandi crudelitatem et maxime nimis
nimios asperitate. Tertium pslatorum du
plicitate/ex simulitudinis. Secunda ac
cipitur triplex argumentum primum est quia eos
qui hunt vinum dmc sapit et ducunt
vitam veteris hominis. 2. quia noue vite
iniustia no sunt committenda mentibus
nondum innouatis / 3 m q cob qui dicit
peccatoribus pax pax vos adulteris qui
amia sponsa est eius qua se prius spons
esse deperderat. Item sponsus habet
omnes conditiones desiderabiles in sposo
quia ditissimus. Aliogin sponsam suam
no dotaret. pro viciorum vmº. inedia sunt
diuicie. Secunda sapientissimus. Aliogin

petecostes

ra

totum dissiparet Col. ii° In quo sunt
omnes thesauri Creatura pulcherrima alio-
rum quam sponse displicet ps. Speciosus forma
pre filiis hominum d. c. etc. Creatura nobilis-
sima aliorum contempneret Sap. viii°
quia non potestatem illius glorie Creatura potentis-
sima aliorum comprimet Eccli. vi° Unus
altissimus creator Creatura optima alio-
rum non diligetur Can. vi° Dilectus
meus etc. et tipus eius delicie hominibus
Heb. i° locutus est nobis in filio quem
Ecce nobilitatis extollentia quem constituit
heredem universorum Ecce divitiarum afflu-
entia per quem fecit et secula Ecce mirabilis
sapientia Qui cum sit splendor glorie Ecce forte
allegatum portans omnia verbo virtutis
Ecce infinita potentia remissionem
peccatorum faciens Ecce bonitas immensa
Talis sponsi sponsa et sponsa filii non
sunt lugere quam diu sponsus ... cum
illis est Hec eo loquente ad eos scilicet discipulos
Iohannis et phariseos ecce princeps unus
Mt. v et Luce viii et nomine dignitatis
exprimitur quia archisinagogus nomine Jayrus
et ita sunt tria nomina officii dignitatis
Nomine Jayrus i. illuminatus per gratiam
officii i. archisinagogus per scientiam
et doctrinam princeps per potentiam et
disciplinam ut preficeretur omnibus
suis et alios vicinis talis esse bonum preter
infirmitatem filie i. proximi sue Accessit
sponsa et adoravit eum humiliter unde
Mt. v et Luce viii dicit quod cecidit ad pe-
des eius dicens confidenter Domine filia
mea scilicet quam omnia potes filia mea
non ancilla non vicina sed filia defuncta
est non consuetudine infirmata modo non
in sepulcro invecta et ideo recens
est dolor et plus urget Sed veni pre-
sentialiter impone manum tuam super eam et vivet
vitaliter Sponsa venit deus per gratiam
prevenientem Manum imponit per gratiam
concomitantem et tunc anima vivit
per gratiam cooperantem Et surgens per
fidem et confessionem peccatis divine ab
archisinagogo ad hoc signum humili-
ter in Christo tunc dicitur Et surgens ad preces
principis prosequebatur eum et discipuli

eius tunc eo In hoc datur forma presbiteris
obediendi quia tam facile dampnum inferre possent
se Item subditis invitis obsequendi Item
prelatis animas mortuas suscitandi quo
surgens in auxilium veniendi ps. Exurge
domine adiuva nos et libera nos Et ecce
mulier per fidem principis petentis filie su-
scitationem propter passionis qualitatem que san-
guinis fluxum patiebatur propter passionis
diuturnitatem xii annis Accessit ecce
actio eius commendabilis propter tamen propter fidei
devotionem quia accessit Heb. iiii° Adeamus
ergo cum fiducia ad thronum gratie eius ut
veniam consequamur propter verecundie hone-
statem tamen quia retro deceat ex infirmitate
reconditum quia secundum legem reputabatur
immunda tamen quia ante facilius accessum
non potuisset habere pro turba tamen propter mo-
dicum confusionis quam dicit homo habere
pro culpa sua propter humilitatem pretiosam Et
tetigit fimbriam vestimenti eius Indigna
enim se reputabat tangere pedes domini vel
plenitudinem vestimenti habebat non per
fimbrias iuxta consuetudinem iudeorum
secundum preceptum legis Num. xv et Zach.
[illegible] Dicebat enim intra se i. in corde
suo Ro. x° corde creditur ad iustitiam
Si tetigero tamen vestimentum eius salva
ero scilicet ab hac infirmitate Rabanus
in desperatis causis sepe inspirata est nativitas — causis in gratia
et est nobilis prudens quod accessit attendens
dixit dicens tetigit tangens curatio
accepit quia hiis tribus fide verbo et opere
omnis salus acquiritur Rabanus Quam
mulier quantum sit corpus Christi quod infirmita-
tem monstravit esse virtutis quid nos pre- — debemus
demus qui non solum corpus domini
contingimus sed et percipimus Sed mi-
nus illa medicina accepit ex voluntate
de illis quibus ipsa medicina in iudicium
convertitur De hac muliere duo pulchra — Duo pulchra miracula
miracula leguntur Nam dicit Eusebius
quod postquam sanata est fecit ymaginem
suo statuam ad ymaginem Christi in terra
sua quia vestem et fimbrias habebat
sculptas ut videret Christum hic et hanc

habebat in magna reverentia contingit autem
quod pro (?) ymagine christi herbe nullius
virtutis que cum attingerent ad fimbriam
tante virtutis erant ut multi sanarentur
Item ... iterum in hystoria tripartita li.
vi° c° pl. dicit quod Julianus apostata
cum cognovisset quod cum in cezarea fuisset
simulacrum sed cum sanguinis libata fuit
per feminam femina fecerat/ eo deposito sua
ymagine collocavit que fulminis ictu
fracta est. Ambo velle videtur quod hec
mulier fuit martha unde in sermone
quodam de salomone ... ...
que enim dicit (?) ... ... sanguinis fluxu
siccata in martha demones expul-
lit demandat corpus ... ... calore
construxit in lazaro ... ... huius ...
... fidem Sine ... a nobis
Sequitur effectus pietatis ... in duobus
primo in sanitate ... secundo in susci-
tatione ... et cum ... illius in do-
mum et sana facta est a morbo et dixit
ad eam confide filia ... facit
Nam fiducia ... filia ...
dabat enim ex tactu domini cum ... munda
esse/ a fide plena ... ... perdidit
confide ... ... addit fides
tua te salvam fecit/ Non dicit dominus
ego sanavi te sed fides tua, ut vitaret
ostentationem docet ... fidei ex
tollat/ et salva facta est ... mulier ...
infirma ex illa hora ... Tercio quare
... sanum fecit deus cum ipsa latet
accessit ad quod ponit sex rationes prima
ut mulier tangens non licet inde ...
remorsum/ Secunda ut mulierem
emendaret que estimabat hoc latere ...
... ut fidem eius ostenderet omnibus
ad exemplum relinquendum ... dandi/
Quarta ut videret se cognitorem omnium
... ut ostendat quod ut deus sistit ...
... fluxum Sexta ut in fidem
dirigat archisinagogum Tercio ... fide-
lior fuit ... archisinagogo ...
enim medicum ducebat ... tactus ...
bere sufficiebat/ Et cum venisset ihesus

[marginalia, left: erant; fuit; fulmine; Sequitur; mulier]

... in domum principis scilicet archisina-
gogi ... potuit ... eam salvare ...
... ... Supra quanto
sed voluit ut magis ... ... fervens
... esset miraculum Et cum vidisset
tibicines scilicet ... lugubre canentes
antiquitus enim tales exequias vaca-
bant ut pro carmine aliquos provoca-
rent ad luctum ... ...
... quo convenit tales hic quia
non debent ... ... tumultus sic
agunt ubi ... ... dixit
et turbam tumultuantem ... turba
tumultuatur ... ... et tumultus
erat ... mortis puelle dum
enim ... vivit ... est in domo ir-
risores agunt ... Unde ...
dicebat recedite quod ... ... luge-
mus non est mortua puella. id est in morte ma-
nsura sed dormit, id est ita de facili eam
possum suscitare ut de sompno Et
deridebant eum ... ...
principium nec ... nec arguit eos
quia quanto maior fuit derisio tanto
postea maioris virtutis ... Et cum
... turba scilicet ... tumultuans circa
... eiecta ... ... dei ...
intravit ergo locum ubi mortua iacebat
cum patre eius et matre petro iacobo
et iohanne ut habetur ... v et luce
viii° hoc quippe voluit habere testes ma-
... ut in ore duorum ... vel tri-
um ... stet omne verbum/ et tenuit ma-
num in signum humilitatis et potestatis
... tenuisti manum dexteram ... et dixit
clamando ut habetur luce viii° puella
surge scilicet de lecto mortis clamavit ...
ad ... omnem ... elongationem
quia corpus in lecto anima in limbo ...
... qui ... vel erant edificationem
ad ... ...
... excludendam ... artis
magice suspicionem Et surrexit puella
quia nulla mora ... verbum eius
et ... Et exivit fama hec ... scilicet
... que afflictorum precibus

[marginalia: circa]

condescendit tante sapientie qui sic omnia
disponit/ tante potentie que talia et tan-
ta fecit. In primisam tamen illam
Crisostomus v° Ideo sic timidas abscondit [supra indicte posita]
tas et elegimus puella, i. amaz[?] rationale
caritatem per sinagogam prave delectatoris
dum R. v° latrunculi captiaz dim-
permit detenta et vendita possim
iniquie operis Tobel in° Mortua
per operationem iniquitatis ut hic dicit
filia mea modo defuncta est q. ar. v
dr quod erat in extremis luce vivo
quod [moriebat] R. vera sunt omnia
per diversis temporibus Cum enim recessit iairus
a domo laboravit in extremis Sed
tamen venit ad ihesum continebat ei mor-
tuam esse vel sicut Cris. dicit mentiens est
suam augentis calamitatem/ consuetudo
enim rogantium est propria extollere mala
et plusquam est dicere sic per hoc tenet illum
quod rogant/ Item venit et impone ma-
num que non arguitur iste sic regulus
Joh. iiii eum querebat puerum suum quem posset
sanare absens prout puer et videtur
quod magis quam ille Iesus iste princeps
sinagoge et peritus in lege Ideo quod ma-
nus mgnit dicit in nobis sed et volu-
tatis quibus dicit verba sicut nunc sic et in
ceteris signis amnorum nisi ubi anima
quenda est Ergo videtur quod iste ple-
nitudine fidei habebat tamen verba sic protulit
vel ex communi modo loquendi vel etiam
ex precipitatione compellente vi doloris
ideo dominus non arguitur. Item impone
manum super eam et vivet Creditur
enim hoc probabat R° exauditum mira-
culorum que [fecerat] Item tetigit fimbriam
quia tamen esset immunda secundum legem quia
quare postea permisit se ab ea tangi R°
ut ostenderet se supra legem et evan-
gelii gratiam legis austeritatem tempat
secundum Bedam quia que hac curat
in via, autem in suscitavit puellam
R° ut archisinagogum ad fidem infor-
maret vel propter impletum ut [scietur] primo
quia primo venit ad iudeos, sed in
ecclesia gentium primo [curanda]

erat Item considera filia si non consideraba-
bat, quod tanta fidei plenitudine onde-
bat R° secundum Rab. robur et presencia
fidei expost clamavit ab ea ut ad vitam
et vivam veniat salutem vel secundum Crisostomus
formidans erat Item non est puella mor-
tua quam in vitate mortua erat aliter non
esset resuscitatio Et Beda hanc
mortua erat quam suscitare non possunt
deo dormiebat In ratione dispositione
et anima recepta vivebat et corpo resu-
scitanda quiescebat/ Sunt aliter tamen nostr
hic/ precessus piculum in filia i. amlamo-
letem/ presentis remedium in principe
i. [redacted] dum vigilate creatoris bo-
fitum in corpore/ propiciante piculo sic pro-
cedit/ Nam morti appropinquat quod de-
lectabile illicitum concipit in extremis
laborat tamen ad confessionem accedit cre-
dendo adorat diligendo sed non confi-
tendo Jacobi ii Dum semperque tempore
de et timet super opera mortificata veniam
sequitur tamen princeps ad personam accedit
credendo adorat diligendo, dominum appel-
lat metuendo confitendo beneficium dei
Tamen corpus surgit/ princeps exaudien-
do turbam eicit peccata depellendo/ Do-
minus intrat gratiam infundendo vel tras
cicit impedictam monendo/ Tybicines
sunt demones suggerentes vel homines
ad ulatores turbe tumultuantes sunt
affectiones vel amici carnales, de ip-
sos sunt sclares vel detractores Et
transeunte inde ihesu glossa Rab. in do-
mo principis in domum suam i. in Na-
zareth. Ceciti sunt enim duo ceci de-
hiis duobus cecis [demonstrando] solus [et demoniaco muto]
Matheus [struck] narrat secundum Augustinum Nos
sunt illi duo ceci de quibus Marci x post
sicut Lucas x° quia illi curati sunt
sic per Iuste prope clamantes, sed [exclamando]
in via clamabant quia ad [lucem] non
videbant, et ideo nesciebat quantum
ipse esset dominus et si posset audiri
nox eorum/ Ps Clamabo ad deum
altissimum ideo ceciti sunt pede/ clamamit

ag^t 23

ore dicentes devota oratione Miserere
mei fili david. Ecce ea in hac oratione ad
incrmandum ihm Misericordia quam postu-
lant i. miserere nostra peccata non permittis
non potuisse. Non imputare, sed nunc misericordiam
quam relaxat in me magna miseria humi-
litate. sed Thimus in o. vitale gaudium
michi est quem in tenebris sedeo natura
quam allegant i. fili david ho. s. filius
ab hominibus natus, ut homines misericorditer
salvares. Crisostomus Audiant manichei
et dicunt salvatorem filium david. Si
enim non est natus in carne quomodo est filius
david. Ita clamabant orabat et per-
severabant unde sequitur. Cum autem
venisset domum s. in nazareth accesserunt
ad eum ceci. In petitione perseverantes
Glosa ex.o At ille s. perseverant pul-
sans. Et dixit eis ihesus per inuoca-
tionem pietatis in fide pietatis exigitur
hoc ab eis confessionem pietatis ex fide divinitatis
ut mereantur curari, ponit ergo xpi
interrogatio ... ceterorum i. dicunt ei. et hoc est
dixit eis ihesus Rabanus. non quasi nescius
interrogat sed ut fide confessionem primat, con-
fessionem, virtus signatum salusque con-
tinentemque sequitur. Creditis hoc possum
facere vobis quod dicitis, confessi estis huma-
nitate me esse filium david. Sed creditis
quod hoc possum facere ut deus, opus enim
est divinitatis. Dicunt ei utique domine.
Crisostomus non vltra filium david vocant
sed altius extendunt et dominum confitentur
quod nomine tunc potestatis tetigit et aperti
sunt oculi eorum per confessionem fidei tetigit
oculos eorum. Rabanus confessionem eius tactum
meruit divine pietatis felix tactum ad-
quem tanta sequitur virtus dicens secundum fidem
vestram fiat vobis. Sicud fides interius
mentem illuminat, sic oculis lucem restituit
Et aperti sunt oculi eorum. Ut ex propheta
Tunc aperientur oculi cecorum. Et comminatus
est illis ihesus dicens Videte ne quis
sciat dans nobis exemplum iactancie fugiende
Crisostomus enim laudet in facie flagellat
in mente. At illi. s. ceci illuminati Exeun-

tes s. de domo diffamaverunt eum i.
famam eius per miraculum factum divul-
gaverunt in tota terra illa s. nazareth,
Remigius Hic filius david quem magis
filium david quam abrahe vel alterius
nominat Ratio s. Crisostomus quia nomine ma-
ioris honoris videbatur. Item quia
volebant eum provocare ad misericordiam. Sed
enim fuit multum misericors q. d. cum natura
est una ideo miserere Item volebat con-
fitentur ipsum messiam quia ad david
plures facte sunt promissiones de eo Et
cum venisset Querit quare tamen protraxit
eos et non curavit eos in via sed in domo
Ratio s. Crisostomus Voluit curare extra
multitudinem ut doceret nos vitare ~~ma~~
vanam ~~ia~~ gloriam Item ad innuendum quod domus
in qua sanat ceci et non extra est ecclesia
Item ad significandum quod post quam in domum
venit i. ad celum conscendit duo
ceci i. duo populi iudaicus et gentilis
sunt per fidem illuminati Item illi a execu-
tes ... ergo transgressi sunt mandatum
Item ~~viri~~ gloriosi fuit meritam gratie
non sunt tacere contra deus non precipit
in persone Item aut precipit dominus
quod voluit et sic illud Et potuit aut
quod non voluit et sic dicunt fuit. Ite-
rum ~~hic~~ hic Et nota aliquid mi pre-
ce quem quod bonum non est bono quem
Ratio ad primum dicendum quod preceptum datur
ad exequendum vel corrigendum vel ad
instruendum primum obligat ad fa-
ciendum rem preceptam sed ad ~~...~~ sequentem vo-
luntatem ~~...~~ tu intentione precipientis, sed
ad ~~...~~ descendam aliquid ex precepto, sed
2o modo quia non est eis ne dicunt aut
unde non fuit ~~in ...~~ inobediens dicendi
sed potius moralis instructio Et
exemplo suo ~~...~~ bona quam fecerunt velint
late, et tamen ~~non~~ ut prosunt aut prodesse
et ideo non sunt isti transgressi quia
non fecerunt contra intentionem precipientis
vel dicendum quod ~~...~~ prius fuit ~~...~~ eis pro-
bitum et post ea revocatum Ratio aliud
dicendum quod deus nescit tacere non simpliciter

grauiter

flagella

sed ppt vanam glam sed tamen tacere
no potuit. Unde e utilit ppt pxi-
morum salute no posse utilit fieri
dr [illegible] no posse fi. Ad aliud di-
cendum q ~~imperatum~~ no fuit dire-
cte voluntate sed imperium optatiui
coniuncto. Non ~~[illegible]~~ ppt q illud
q impatr sit uolitum ab imperante
Sed illud vel aliud ut immolacio
ysaak. Ad ultimum dm q insinua-
tur sic q intelligend e materialit
no formalit sicut enim ad actum
volo ppt utilitate no volo ppt vana
glam. Spualr duo ceci sunt intellect
et affect malignus. Duo aut sunt
oculi intellectus. dext fides diuinitatis
sinist fides humanitatis. Duo ph
sunt oculi affectus. dext amor caritatis
sine gle diuine. sinist timor iustic
vel gehenne et sic e quadruplex cecitas
in quatuor oculis. Prima e error
contra diuinitate sic excecatur oculus
p lesionem pupille. Ephe iiiio Non
ambuletis sicut gentes ambulant
in ~~vanitate~~ vanitate sensus sui. Secunda e error contra
humanitate sic excecatur oculus p tela
me pellis. ii Cor iiii. in hiis q
pereunt opertum e euangelium in quibus
deus huius seculi excecauit mentes in-
fidelium no fulgeat illuminacio euangelii
glorie xpi. Tercia est malignitas contem-
nens pietatem diuinam sicut excecatur
oculus ~~[illegible]~~ ut no uidet qui palpebras
semper ht clausas. ys vio Exceca
cor populi huius et aures eius aggraua
et oculos eius claude. Quarta est
presumpcio pietatis ~~no~~ no uidens gehenna no timens
nec eius misericordie? excecatur iusticiam
~~visus~~ aspiciendo ~~[illegible]~~ gre qb lucidit [illegible] Sic oculi ceca
p p ~~[illegible]~~ crapula et dona excecant ocu-
los. Ex iiio Excecauit cecum in pla-
teis polluti sunt sanguine. Nota de
talpa. Egressus aut illis s. ~~[illegible]~~
duobus cecis de demonio Attulerunt ho-
minem mutum et q peius e hunc
demonium dicit sic de duobus cecis

solus matheus narrat. Et eiecto de-
monio locutus e mutus. Ecce duplex
miraculum et p curacio in eieccione
demonis et ~~[illegible]~~ restitucione locucionis. Sap xo
Sapiencia os aperuit mutorum et linguas infancium
fecit disertas. Et mirate sunt turbe
s. ex nouitate signorum. Unde sequitur
dicentes numquam apparuit sic in israel. Alia
miracula no sunt uisa int iudeos ergo
numquam in israel vel quia sic opari potuit.
Exodi iiiio. Ex quo locutus es famulo tuo
sic loqueretur prudentius. Eccli xxxvio Mulier
sic locuta e quasi sic compareret humilis
sensus xxio. Cognite amice et sic pater
patiens. i pet iio Cui cum maledi-
ceretur non male. Pharisei aut inuidia
~~[illegible]~~ pleni dicebant. In beelzebub? q virtute
negare no poterant opera calumpniantur
et dicunt. In principe demoniorum eicit
demones. q. d. no e hic pcius ase vel
ado sed adiutorio. Sic impletum illud
ps In multitudine virtutis tue mentie-
tur ~~[illegible]~~ inimici tui. Aug passus ~~passionis~~
~~[illegible]~~ cornu ~~reddet~~ beneficium. Et circuibat ihc
hoc e contra negligentes omnes ciuitates
et castella i. omnia loca maiora et minora
hoc e contra locorum vel psonarum accep-
tatores. Prouerbiorum vio Discurre festina
suscita amicum tuum docens in synagogis
eorum. Ecce debitus locus quia ibi erat
debitus conuentus hominum et predicans ecce
debitus modus aliquando docere ut doctor
aliquando pdicare ut pdicator. Ro io
Sapientibus et insipientibus debitor sum
Euangelium regni. Ecce debita materia
s. euangelium ducens ad regnum. et cu-
rans omnem languorem ~~[illegible]~~ qui lic no sit inlcho?
~~[illegible]~~ vehemens grauat tam ex diu-
turnitate et ~~[illegible]~~ omnem infirmitatem s. vehemencia
q grauat expassionis acuitate. felix
qui sic patiens discurrendo. qui sic lo-
quitur pdicando. ~~[illegible]~~ qui sic operatur sanando
Remittur hic obtulerunt ei hominem quem
quare ipe no venit sic fecerunt duo ceci
cum no haberet liberum gressum. Iste
iste ~~[illegible]~~ habebat ~~[illegible]~~ demoniacus no
opinum uocis ~~[illegible]~~ mutus

erat vnde amisserat vsum locucionis vnde oportuit vt ad eum innaretur et pro loquentem vnde et domus recognoscunt fides abeo per aduocatus [illegible]

Item mutus naturaliter vt dicit [illegible] surdus est quia ergo fides ex auditu quod tidebet iste qui nec ipsum nec verbum audiebat nec audire poterat / Spiritualiter iste infirmus significat hominem insufficientem et in vita quia de memoria et in doctrina quia mutus [illegible] nec annunciando nec predicando neque audiendo sermones meos

Videns autem ihesus turbas a principio sexti capitulo actum est de electis latione generaliter hic agitur de electis per multiplicatione in speciali

Tunc accesserunt ad eum ab iherosolimis

Et ita est tum consummasset ihesus dixit discipulis suis messis quidem multa glosa multa est etiam ad suscipiendum verbum et ad offerendum fructum / operarij vero pauci docentes et facientes sub [illegible] nomine signat turbas populi quentum ad populum inducere in statu temporis Luce xv vos non mittitis nec adoucis et per messem quentum ad populum quentum in statu similitatis glose Iohannis iiij o vide regiones quia albe sunt ad messem

Similiter predicatores significat duplici nomine pastorum propter pastum doctrine Io vlt pasce oues meas operarios propter exemplum vite Luce xix Concioni fratrum operarius

Rogate ergo quia turba vexatur erroribus vexatur iacet corporibus defectus est in pastoribus Ergo rogate dominum messis id est dei filium vt mittat ea mittat predicatores

Nota vnum expectat dicunt vt mittat Ro x o quomodo mittant aliud expectat sunt vt mittat nec eiciat magnus opus ob nostro ordine timent eum mittunt tunc operantur messem suam scilicet vt reponant triticum in horreum domini sunt Tu primo auctas in 2o paucitas in 3o vtilitas

implicat scilicet dicitur hic messis quidem multa quia pius est semine qui messis enim ergo apostolos primo mittet ad seminandum verbum nec domum erat messis

Jo iiij deus seminat in cordibus eorum et ipse abicitando et per prophetas precurrit aduocans apostolorum est ergo messe Io iiij o Alij laborauerunt et vel messores in eorum laborem introistis videt abolenda ad messem primo Item rogate ergo dominum messis sed nondum est sum mitte ad quid ergo vult rogari

Ro ut exprimatur affectus eius erga salute nostram qui sic sollicitat vt rogetur Item vt magnum donum ostendat dare predicatoribus officium messis ergo est commissio ipsi messores predicatores dominus ipse xpistus

Et conuocatis xij discipulis suis seorsum sunt conuocati ad preceptis collegij et officium ministeriorum equalem hoc fecit vt vnus alij se non preferret Item vt concordie preferentur xij discipulis de quorum nobis et quid post immaculate fuit commendatio significatur sit in multis figurantia significata Nam hic numerus prefigurati est in multis primo per xij patriarchas Gen xxxix o Panum populum generando Secundo per xij principes tribuum Num x o precepta salutaria promulgando 3o per xij fontes in helim Exodi xv o mundi doctrinis irrigando quarto per xij lapides preciosos in veste sacerdotali Exodi xxviij o exemplis ecclesiam ornando Quinto per xij panes propositionis Exodi xxv o animas nostro vite reficiendo Sexto per xij exploratores Num xiij o mentem futuram annunciando Septimo per xij o lapides altaris in Re xviij o sacrificium in se portando Octauo per xij vitulos Exodi xxiiij o per xij o mactatum sustinendo Nono per xij lapides iordanis sublatos Iosue iiij o mundi fluxum et diuicias contempnendo Decimo per xij boues prebentes leonem in Re viij

pax grām p̄dicando. xi p̄ xii len-
ticulos in templo salomonis in Re x°
tyrannos mundi vincendo duodecimo
p̄ duodecim portas ciuitatis Rex xl
viii° p̄tatem clauium regni apiendo
xiii p̄ xii horas diei Joh xi°
vite p̄ñie tpa ordinando. xiiii°
p̄ xii° fundamenta ciuitatis Apok
penultimo ecclesiam initis et p̄ribus
sustentando. xv p̄ xii stellas in co-
ra sponse Apok xii° ecclesiam doct-
ris et miraculis illuminando. Dedit
eis p̄tatem s. qua inimicis v'tute pote-
rant imparare Jeronimus multa di-
stantia est int h̄re et tunc dona et
accipe iste quecumque agit p̄tate domini
agit ille. Si quid fecerit imbecillitatem
suam et v'tute dni confitet
p̄tatem inquam et super spirituale vn
9t spm immundorum demonum ut
eicerent eos a corporibus obsessis Mr
vltimo in nomine meo demonia
eicient et super cor. le. vnde addit
et curarent omnem languorem i. mor-
bum grauiorem ex diuturnitate et
omnem infirmitatem i. morbum gra-
uantem ex acerbitate Jero⁹ bonus
et clemens dñs vt inuidus seruis
ut curarent omnem languorem et infir-
mitatem sic aplis tribuit p̄tatem Duode-
cim discipulorum hic subdit numerum et
nomina discipulorum narrator dicens
xii° discipulorum s. quibus dedit p̄ta-
tem Nomina sunt hec Nominat
autem eos p̄priis nominibus ut pseudo
qui futuri erant excluderentur Rab
Item ut tam nomina eorum quam
s credentium in li° vite scripta esse
ostenderent Primus dignitate s.
non vocatione sed dignitate Symon
qui dr petrus Joh i Rab xxiiii
addit ad differentiam alterius simonis
qui dr cananeus Talis dz esse p̄latus
symon i. obediens p̄ humilitatem petrus
i. cognoscens p̄ claritatem sapientie

Et andreas frater eius s. tam spu quam
carne Rab⁹ Andreas interpretatur
virilis quia viriliter dño adhesit Et bar-
tholomeus qui interpretatur filius suspendentis
aquas syrum est non hebreum Jacobus
zebedei supra filius hoc addit ad
differentiam secundi Jacobi Jacobus interpretatur
supplantator et iohannes frater eius
Johannes qui interpretatur in quo est gratia
quia iacobus curam carnis donis
vocante supplantauit Johannes ad
pectus amoris gratiam supra pectus
domini recubuit Thomas qui interpretatur
abyssus vel geminus grece didimus
qui certius ceteris dubitauit co-
altius virtutem resurrectionis inuenit Joh
xx Et matheus qui interpretatur donatus
publicanus Rabanus ceteri euangeliste
ii° et lucas vi° prius matheum
s. an thomam et prudenter tacet
publicanum s. ppter honorem euangeliste
iste et se et post posuit et publica-
num dicit ut ubi habundauit delictum
superhabundaret gratia i. humilitas Et
Jacobus alphei supra filius hic al-
pheus habuit iiii^or filios quorum iii
fuit apli s. Judas symon et iacobus
qui frater dni dictus est Gal i° et
quartus dictus est ioseph qui appellatus
est barsabas et hii sunt sanguinei
xpi et iacobi et iohannis predictorum
sicut patet his versibus Anna tres ioachim
cleophe salomeque Marias tres peperit
has duxit Joseph alpheus ze-
bedeus xpum Maria Joseph
iacobum cum simone Judam
Altera que sequitur iacobum parit atque
iohannem Primus hic iiii elec[torum]
illa duorum Et thadeus qui alicubi ta-
lica Jacobi iudas dr et alibi ap-
pellatur lebeus qui interpretatur corculus i.
cordis cultor credentes esse ei fuisse
trinomium Jero⁹ thadeum aplum eccle-
siastica historia tradit missum edissam
adregem Symon cananeus sic
dictus a cana vico galilee ubi conuertit
dñs aquam in vinum Joh ii et Judas

hinc describit a nobis a vico ubi
ortus fuit cum dicit Scariotes qui
interpretatur memoria mortis et amaliciam
sceleris quod perpetravit cum addit qui et
tradidit eum Hos xii misit Jesus
non ab initio misit illos sed postquam
viderunt plurimos curatos et mortuos
suscitatos Sed nota dicit dominus quia
non ad demandum nec ad congregandum
sed ad salvandum mittit quod apostolos in
tempus sapiens eos predicare Et dicens
In viam gentium ne abieritis id est apud
gentiles ne abeatis Primo predicate
Judeis quia prius oportet predicare iudeis ne
ante habeant non recipiendi Et in civi
tates samaritanorum ne intraveritis
Johannes iiii° non enim coutuntur iudei
samaritanis sed potius ite ad oves
que perierunt domus israel Ideo quia
oves dicit pasci quod perierunt ideo
indigent reduci quod domus israel ideo
dicit proximi Euntes autem predicate
contra curiosos predicate quod multos
dicitur quod appropinquabit regnum contra
vaniloquos et mulierculas quod de predi
cati quod hoc esse ut aperiatur ianua
regni celestis in ea Item quod hoc est
ut rex celorum in omnibus quod predicat
in fide longe enim cum erat ante adven
tum christi quia nullus preveniret potat
ad id sed appropinquit aspectu ad me
ditandum affectum ad amandum effectum
ad possidendum Infirmos curate quan
tum ad passiones debilitantes Mor
tuos suscitate quantum ad passiones
suffocantes leprosos mundate quantum
ad passiones inficientes demones
eicite quantum ad passiones violenter
affligentes Autem ut fidem daret
verbis vera omnia et nova facerent
qui nova predicaret dat potestatem
miraculorum faciendi distinguntur
quod illa in quantum passionis quia
passio in corpore ut cum est paralisis in
ferta ut egritudine quod extirpata ut

ademione si ab initio sepera quod est magis
pecus dicitur infirmitas quod maior peccatum dicitur
lepra quod maxima sicut mors competit
quod ordo si infirmum quia infirmus qui
consuetudine inficiunt temptationibus
consenciunt Mortui qui operantur
leprosi qui consuetudine inficiunt
se alios demoniaci qui contempnunt
Sequitur hic convocatis tunc tres
fuerunt discipulorum vocationes quarum
prima fuit in simplice noticiam
Joh. i° 2a in familiaritate luce
v° 3a in discipulatu Mt iiii°
Mr et luce vi° Sequitur secunda
loquitur hic Rxo non loquitur
hic de aliqua illarum sed de quarta
dam, privata et speciali vocatione ut
mitteret eos ad predicandum Item queritur
de ordine huius private vocationis
Rxo secundum Bedam cum vocatione sancti
petri Secundum viii° usque hic cotaua
tor quod viderunt velata miracula et
fuit ante sermonem domini in monte
hitum hoc autem attendit ad ordinem
rei secundum quod gesta est post tantum tenuimus
similem supra viii vel secundum Augustinum
quod evangelistarum ordinem rei gesse
et quos recordationis sic ordine
tenuit dictum est Item super illud
xii discipulis queritur cum lxxii
discipulos habuit quia tot erant lin
guarum quod Ber. xii° aliter
apostolos elegit ad significandum quod hic
nitus vocaturus erat ad fidem trinitatis
de iiii^or partibus mundi duodenus
enim constat ex ternario per quaternarium
ductus vel econverso quia tria
vel quatuor faciunt xii° vel
duodenus constat ex duplici se
nario qui est finis perfectionis per se
volunt quia duplex perfectio fuit
ante et sunt sine operis et sermonis
opus est in [illegible] qui hic affectus
apostolorum Item dedit illis potestatem re

q Augs ptitem mercatum sed hoc
non pt qmittere creatue aut catq
sed p hanc no pnt fi va miracula
Reo. Dedit eis ptatem curata qma
ad pces coz ptas intata miracula
facit. Vnde Ieronim9 deus ptate
languores fugabat discipli vero
in nomie eius .i. in vocatione Item
quare qnbat ut pz p qmadz copula
tiuam vnde in signu unitatis alt
tonis Item inutile se unitates for
tores ceut qz si qui admirat asp
q civitas firma Item q dolum i
fidei confessione Item q cofluctuit
in tormetoz collone Etri inj° Mchi9
e duos ce simil gnan vmi Ite primo
qui dr petrus Remit quae mutatu
e nome simonis in petru videtur
in electoe Mr iij dr q imposuit eid
nomie petrus q glo Luce vi In ipa
electoe dicit no hit primi mutat
nome s in pma vocatoe qn andreas
vocauit eum ad ihm Ioh. i. Reo q vs
i fra fuit huius nois imponedi pdi
tetis vnde in futuo lo tu vocaberis
cephas In electoe vo mutata e ei illud
nome s Luc xvi fra e huius imposito
coformato Item quare fuit ei mutatu
nome Reo in spualis mutatonis qz
qui psicatur dz mutari in vir alteru
ut legit de paul pmi Act ix° Ite
ad ostendenda eius firmitate et eccle
s firmi collom Inf xvj tu es petrus
sed illud iudas Scarioth glosa a
vico ubi ortus est vel ex tribu ysachar
p sagm pre dampnatois nomie accept
glua Acn xlix° in benedictoe vlu
dr q fuit de tribu dan Ite sup ys xx
viij° dr q fuit de tribu effraym q
effraita dr qz de vico illius tribus
s Scarioth de tribu dan gnacone de
tribu ysachar co natoe nois m9 stitutoe
que e merces in a ct ipe p merede vendidit
xpm. Item in via quatuor ne abicit
q Inf vltimo Item docete omes gen
tes Reo s Crisos q dr fuit an vocatoe
rum qn vocandi erat iudei s aliud

post revim gn gentile ut prius opponitur
oportebat iudeis pdicare ne tum hrent u
recipiendi Item adonec q Inf ecce ego
mitto vos sicud oues Reo s quosdam hoc
dr de missioe ad iudeos aliud de 2a ad
gentes Sed q vtruq dr de prima missioe
Reo oues dir quo ad turbas lupi quo
ad principes et phiceos vel oues quo ad
simp te gnu lupi quo ad prspitate positat
Gratis accepi post collom ptatis post
forma doctne hec dedit eos vtutem in de
que dr ce meis tplicite primo quantum ad
abdicacom cupiditatis mundane psspitate
sco quantum ad qlor ptate 3° quantum ad
psisioni affectus carnalis nolite arbitrari
s ut per nullu coz devenit auctate
doctne In prima remouet affectu pdica
toris a cupiditate Primo suadendo
rectitudine intencois secundo phibendo oc
casiom cupiditatis i nolite possidere 3° co
cludendo mundane sollicitudinis i dignus
e cui operarius dt go gratis accepistis pta
tem miracula facie Gratum misteriu sacr
menta dispensandi Gratis date ne desinat
ee gratia Ne vilescat inestimabile de
pciabile reputat Actuu viij° pecunia
tua tecum in pditoez qm estimasti
domi dei pecunia possideri Nolite possi
dere aurz neqz argentum glo s hoc he
rent no viderent causa salutis pdicare
s Luce Actuu iij° Argentum et aurum
no est michi Sedm quantum ad ipe vitia
cum pcedit neqz pecuniam apparesa primi
3ons vires Ieroni9 qui de minas detru
cauat ipe modum vitia vite amputat
Etri 2° Nichil inquinus qm amore
pecuniam 3° quo ipa vitia que sunt
duo. s ad vivendum vel adtenuendum
si ad iuuandu vel sunt vitia q corporeoz
abnitusta sit dt no pecuniam in via
que repositorii aliq innaturalis aut
ab extrinseco sit pcedit neqz duas tunicas
itaqz alta sit superfluitas s sunt vitia
ad iunda aut sustentacom pedum sit
dicit calciamenta aut corpus sit addit
neqz virgam s si itinerarius pcet auxilio
Ideo plato dicit duas similitudes corporis
non esse valendas neqz appetendas

debet fieri mollities capitis et pedum
tum sumunt firmitatem certa firmiora sunt
Contra hec quare in expresse prohibuit pas-
sionem temporalium. Respondeo sic oportebat in pri-
mitiva ecclesia ut ostenderent omnia guber-
nari divina dispensatione et ostenderetur vanitas
fidei quorum errores hominum qui cursu siderum
vel fortuna agi omnia. et hoc competit
ad hunc apostolicis viris successoribus apostolorum
Contra tamen sunt qui prelati volunt succedere
non paupertati. qui cum non prelati sed paupertati
promittatur regnum dei. tunica debet esse
predicatori fiducia in deo ut penitus omne
sumptus negat. Tres ergo sunt rationes
quare hoc precepit. Prima ne sint con-
cupidi vel ambitiosi. secunda ne sint solliciti
quasi pusillanimes. 3a ut virtutis vir-
tute ostenderet Luce xxii° qui misi
vos sine sacculo. Item quamvis alii
obligantur. Respondeo consilium est non preceptum
sed certe nec audet aliquis utile et sa-
num consilium regis in facie repellere
quanto magis id quod dedit magni consilii
angelus. Proverbiorum viii° ego sapientia ha-
bent in consiliis. Item neque peram
contra Luce xxii° qui habet sacculum tol-
lat similiter et peram. Respondeo istud mathei
dicitur in prima missione id est Luce post
ad passionem in qua non licebat xpi
predicationem in qua etiam mittebantur ad
extraneas gentes etiam aberrantes passim
Unde oportet quod aliqui se providerent
Item neque duas tunicas quia una non
est sufficiens multotiens ut in yeme.
Respondeo quod notatur sunt ecclesie prima reputantur
Unde Jeronimus non quod in locis et gla-
cialibus minus tempore vinum corpus una
tunica debet esse contentus. sed quia
in tunica vestimentum intelligimus
non aliquis vestiat aliud ob timorem
futurorum vestimentis. sed si non propter timo-
rem sed multum magis propter ostentationem sed
multi excusant se per servanda honestate
cum tamen preciositas vestium non amplificet
sed minuit et eo honestior quo abiectior

Item neque calciamenta quia necessaria sunt in pa-
lestina que terra arenosa est et in estate
nimis callida. Respondeo secundum Crisostomum non prohibet
necessitatem sed sollicitudinem ne quis
pretereat pretenda per inda ne desunt vel
forte prohibet preciosa vel exquisita
dicit melius quod apostoli non utebantur cal-
ceis sed sandaliis. Juxta illud Marci vi
calceati sandaliis etc. super quo dicit
dicit Beda ut pes neque tectus neque
nudus ad terram et misto per eundem
locum dicitur. Jussit eos uti soleis vel sandal-
is et peronibus. et per hoc solvitur illud de
terra callida et arenosa. Secundum Hugonem
sandalia sunt sotulares in quibus papa
et episcopi missam celebrant quales beatus
Bartholomeus demonstrabat. Unde Ephesios vi
calceati pedes in preparatione etc. Item neque
virgam quia Marci vi° nisi tulit in via
nisi virgam tantum. Respondeo hic forte per virgam
intelligitur propter inequalibus quam a nobis
removis omnes repellere ne faciamus virga
quod utemur. Unde Jeronimus qui omne
auxilium hemus baculi presidium
tur queramus. Item si prohibet virga
quid de equis et equorum falleris pe-
ten in curribus et hii in equis. Secundum
Augustinum supra Marci per virgam intelligit
potestatem accipiendi sumptus quia uti poterat
vel non uti sed quod voluit. Dignus
enim mercenarius hic excludit a predicato-
ribus curam sollicitudinis inordinate
et hoc quod debita est eis auditoribus
subventio in necessariis et est quasi ratio quare
omnia ista precepit. Unde interlinearis Ecce
quod precepit nil ferre quia omnia debetur
eis. Sunt autem in ore que etiam hoc
annotat. Primo audit perfectionem propter
eis esse debitum. secundo a quibus accipiendum
in quacumque civitatem etc. Dicit ergo
Dignus est mercenarius sunt operarius
cibo suo. i. necessariis ad vitam. i. Corinthios ix°
ordinavit deus his qui evangelium
annuntiant de evangelio vivere. hic est quod dicta co
procedit a presbytero ad populum quo misso

ad predicandum circa n cum subdyaconus
fert pulvinar quo liber sustentatur
quia diaconus debet predicatorem sustentare
In quamcumque civitatem aut castellum intra-
veritis id est in quacumque loco vel maiora
vel minora Interrogate quis in ea di-
gnus sit scilicet adventu vestro receptione et mora
Ieronimus testimonio vicinorum et per famiam
eligendus est hospes ne eius infamia
predicationis ledatur ergo multo magis socius
eligendi dignus Item hic dicit ut sciat
hospes se magis gratiam accipere quam dare
Et ibi manete donec exeatis
scilicet de civitate vel castello Glossa dat con-
silium generale dominicum ut hospitalitatis
iura custodiant Alienum
est a predicatore regni celestis cursitare
per domos et inmobilis hospicii iura inviola-
bilis iura mutare Duo ergo mandat
unum de electione hospicii aliud de in-
mutatione eius neque dicit hic quod liceat
predicatori aliquod mutare hospicium
vel aliis comedere maxime ut non gra-
vet hospitem suum dum tamen ad condignos
invitat sed prohibet dominus mutationem ho-
spicii triplici ratione Una est vitatio levitatis
que nullo modo decet apparere in predicatore
alia suspicio gulositatis qua consueverunt
homines vero laucius procurare tria
declinatio infamie hospitis quia si di-
mittatur videtur indignus Intrantes
autem in domum salutate eam id est fami-
liam ut sit lata relatio scilicet antecedentis
per continentem relativum precedentes dicentes
Pax huic domui id est familie sic ergo
intrantes cum precatione salutis salutat cum
optatione salutis hoc est pacis Hic duo
sunt optandi hospitibus salus scilicet amo-
tio malorum pax id est adoptione bonorum
salus contra periculum damnationis pax
autem ad bonum reconciliationis Hunc
autem modum intrandi et salutandi dedit
dominus ut ostenderet ex hoc ad quid veniret
pacem scilicet facere bella predicare precones non
de nugis sed de salute animarum loqui
debere Et si quidem non fuit domus illa
digna id est si fuit familia eius predestinata

ad vitam veniet pax vestra quam ei optastis
supra eam pro participes ego sum omnium
timentium te et custodientium Si autem
non fuit digna pax vestra id est merces optationis
pacis ad vos revertetur Vel pax vestra
quia predicationis merces vobis a deo
recompensabitur quia assequimini fidem in
vobis et si non in aliis pro Oratio mea
in sinum meum convertetur Et quicumque non
receperit vos inita instruendo nec audi-
erint sermones vestros vestris monitis obtemperando
exeuntes foras de civitate vel de castel-
lo Excutite pulverem de pedibus vestris in
testimonium illis signum est quia Iudei
signum quesivit primo ut dicit Ieronimus
in testimonium laboris scilicet quod ingressi sunt
civitatem et predicatores applicaverunt ad illos
pervenit Excutite ergo pulverem id est ambula-
tionis et laboris quem pro illis sustinuistis
exposite quod erit eis occasio maioris damp-
nationis Hoc est signum quia pulvis in pe-
dibus signum est laboris Excussio pulveris
mobilitatem signat quia mobilia solent
excuti et abici Tertium signum est ut osten-
dat se apostolus nichil terrenum querere nec
etiam de minimis terrenis opibus eorum ut
nec pulverem de terra sua tam non patiantur
adherere Mox iubentur pedes excuti in
signum excussionis sive inappetitus vel
humane laudis Amen dico vobis Tole-
rabilius erit terre etc ergo id est mitius agetur
cum illos In die iudicii quam illi civitati
id est quam habitatoribus illius civitatis qui spre-
verunt vos et sermones vestros et huius
ratio est secundum Rabanum quia illi soli legem
nature ingressi sunt sed isti etiam legem scriptam
et dicta prophetarum et apostolorum spiritualiter
illius veritatis acceperunt quam ab his
qui habent officium predicandi Secundo ista
precedentia sunt summonitiva preparatio id est veritatis
accepistis gratis date Hic continuatur
multiplicitas etc Sequitur hic Rogate
quis est in ea dignus sit interrogatio
est Dimittit deus ad publicanum quod
ergo fecit dominus doctrinam suam Non interrogate
est interrogantes ideo hodie ignorantes
de hec tenetur dominus cum qui omnia novit

factum est ergo durum ad introitum suum
in quo etiam datur doctrina quod si ab eis re
deret ex suo adventu aliquid commodum licite
posset ad eum divertere sicud vos docuit
hospite suum convertit ad fidem katho. etc.
Item tollerabilius erit terre sodomorum
quam sodomite alio generis peccabant et
in incestu graviori quod incovenienter
est comparatio. Ideo non sit gratia hominis
quantum ad peccatum inhospitalitatis et quo
ad hoc isti magis peccabant qui tantos
compellebant propter ad vitam veritatem. Ecce
ego mitto vos qui vos elegi vos do
cui vos ornavi. Mitto vos homines
electos et doctores instructos milites
armatos medicos peritos. Sicud
oves ut lacte doctrine alios nutriatis
exemplo mansuete conversationis attinentes
pellis etiam corpora expoliatis. Inter medio
luporum id est ferarum et phareorum et aliorum
infidelium qui dicuntur lupi propter rapaci
tatem crudelitatem dissimilitudinem.
Actuum xx° Scio quod post decessum
meum intrabunt lupi rapaces non
parcentes gregi. Mirabilis novator dominus
qui per agnos sive oves capit et devin
cit potentia et ducit in medio luporum
ut patria quod centrum ad omnem mundum
concordante. Id est in medio peccatorum omni
conversatione. Item in medio propter omnem
paucitatem et luporum pluralitatem. Item
omnem veritatem in fide et luporum
pluritatem erroribus. Ambrosius Omnis
pugna unanimit aggressa propter victoriam
Estote ergo prudentes post missionem
apostolorum sicud serpentes id est ad intelligen
das et cavendas fraudes et simplices
sicud columbe ad sustinendas et igno
scendas iniurias et lesiones. Columba
enim est animalis et mansueta prudentia vero
est in precavendis vilis simplicitas in
faciendis bonis. Prudentia quantum ad
simplicitatis rationem quantum ad voluntatem
Prudentia serpentis est in 3 bus Vetere
enim pellem ad artum foramen deponit
Corpus pro capite exponit cum sit frigide
nature solem diligit. Pellis deposito
pertinet ad incipientes. Hebreorum iiii° Depo
nite vos secundum pristinam conversationem veterem
hominem id est Corpus expositio pro capite
pertinet ad proficientes qui pro veritate defen
da que est caput id est hominis totum hominem
morti tradunt hoc male fecit abime
lech. Iudicum xi° Solis dilectio pertinet
ad perfectos qui insistunt divine contemplationi
qui et illuminantur et inflammantur. Sicut enim
serpens propter diligit solem propter calorem quo
natura vigorantur propter lucem quia cum senescit
amittit visum sed ad radios solis di
recte oculos apponit et sic illuminatur.
In hiis tribus voluit nos dominus assi
milari prudentie serpentis sed non in ve
nenata complexione non lingwe percussione
non viam tractuosa deambulatione.
Simplicitas columbina est ex cogi
tationis in meditando hic enim blandos
oculos et dulcem aspectum. Cantica i° Ecce
tu pulchra es oculi tui columbarum
affectionis in diligendo signatur ut in
amore ad genus suum unde et fre
quentat osculum. Cantica iiii° In foraminibus
kris maceriis in petra residet super
fluenta aquarum ut accipitris insidias
caveat provideat. Cantica vi° Arti
cuis per columbe super nos. Cavete
quia sicut mitto vos inter lupos ab hominibus
id est a persecutionibus hominum qui fraudulenter
vos decipere et violenter vos pervertere
querunt. Crisostomus Omnibus malis homo
est pessimum malum bestiarum non habet
primum malum homo ante omnia. Draco
enim ad instrumentum accedere non audet sed ma
lus homo non timet se contemnit.
Ecce quasi pueri lupos dicat hic
homines dixit exponens se. Tradent
enim vos id est occultam machinationem fa
cient quod vos In conciliis suis id est in locis
privatis ubi consiliantur quod rationabiliter
separantur. Genesis xlix° Consilium eorum non
veniat in animam meam aliquis impugnat
per apparentem iusticiam et sic addit in
synagogis suis id est in publicis conventibus

i. convenit pro ipse cum sanctitatis et
iusticie. flagellabunt vos aliqui .i. punient
tirant per violenciam Et sic probat Et ad
presides .i. minores principes Et ad reges
.i. maiores principes. ducemini .i. violent(er)
non mansuete ut quia non possunt per capiant
faciant per violenciam ut paulus et bar-
nabas ducti sunt ad presidem Actuum
xiii^o Iacobus et petrus ad regem
herodem Actuum xii propter me .i. propter
nomen mei confessionem Ecce optimus titulus
paciendi felix iniuria cuius deus est causa
ut dicit beda in testimonium illis .i. testi-
monium mee confessionis ab illis habitum
Actuum primo et eritis mihi testes in iudea
vel sic illis .i. inducet in testimonium sue
salutis et gentibus in testimonium pre-
salutis quia mors iustorum bonis est in
adiutorium malis in testimonium ut inde
punicionem sine excusacione recipiant Unde ethi-
cus capitulo ut innuit ii Cor. ii.
Aliquibus quidem sumus odor mortis in mortem
aliquibus autem odor vite in vitam Cum
autem tradent vos ad iudices adducendo
accusaciones contra vos maxime nolite
cogitare vos per sollicitudinem anxiando
quomodo .i. quomodo proferendi ornato vel in-
ornato aut quid loquamini .i. de modo
inveniendi quid possitis loqui dabitur
enim vobis non quo vis sapiencie humane
Iacobi i^o Omne datum optimum
In illa hora ad respondendum opportuna
quid loquamini .i. sapienciam in mente
et eloquenciam in ore hoc patuit in
stephano Actuum vii^o In paulo
Actuum xx^o Et enim dabitur non enim vos
estis qui loquimini Intellige .i. non solo inge-
nio vestro producunt verba sed spiritus patris
mei inspirare qui loquitur in vobis
Intellige velud in organis quia sicut
organa modulaciones emittunt ad
modum tangentis sic bonum quod predicator loquitur
ad voluntatem patris inspirantis quia

vos ad tribunal accedetis sed ego sum qui
prolior vos verba editis sed ego qui loquor
ii Cor. xiii^o an experimentum queritis
eius qui in me loquitur christus Tradet autem
frater fratrem sicut cayn abel Gen. iiii^o
in mortem non tantum in carcerem que ma-
ximat et propinquitas consequentem et qua-
litas persecutoris pro (?) quod si inimicus
maledixisset mihi et pater filium quod est mira-
bilius Zach. xiii^o dicet ei pater eius
qui genuerit eum non vives Et insur-
gent filii in parentes .i. verbis et factis
in eos irruet et morte afficient eos
qui eum ultum malorum hoc ad litteram
Actuum xiii^o hoc autem non tantum de apostolis
sed et postea impletum .i. martiribus hic videtur
Et eritis odio vos qui respondi eritis et
sequimini apostolos omnibus hominibus .i. extraneis
et propinquis hanc eius magis dicit
ultimum quod mundi ymmo multum eum repugnat
amor dei et mundi distant quippe plus
quam celi et terra Ioh. xv^o Si de mundo
fuissetis mundus quod suum erat diligeret ita
odio Et hoc propter nomen meum pendi
primus qui autem perseveraverit usque ad mor-
tem finem .s. in gracia permanendo non
finaliter succumbendo hic salvus erit quia
finis non pugnat coronat hoc significatur
in signo thau que est ultima littera quo
omnes salvandi signantur Ezechiel ix^o
Perseverancia est vigor virium consummacio
virtutum nutrix ad meritum mediatrix
ad premium soror paciencie constancie
filia amica pacis amicitiarum nodus
unanimitatis vinculum sanctitatis
propugnaculum tolle perseveranciam nec obse-
quium habet mercedem nec beneficium graciam
nec fortitudo laudem Deinde non qui
incepit sed qui perseveraverit hic salvus
erit Dicit autem hic signum distinccio-
nis singularitatis et paucitatis quibus
incipere multorum est finire paucorum
Ubi primus de futuro erit in fine propter quod
propter deum fit etiam est pro deo cingere

Queritur hic super illud Ecce ego mit
to vos etc. Rab. non ad mundi gaudia
sed ad passiones q. Tu. e. Cum aut
persequentur etc. Cris. non iussit in persecu
tionem nos ire sed fugere Res. dup. x
est persecutio vna generalis de qua loquit
Rab. q. Alia personalis de qua Cris.
s. q. Cris. propter timore mortis tradere ve
ritatem impietas est ergo multo magis
personalem fugere Res. vita ergo x est
fidei vite et doctrine sit ergo persecutio per
sonalis est pro fide vel iusticia tunc vel
pro mortem suam pot confirmare fidem
tunc non e. fugiendum maxime prelato
aut non tunc est fugiendum, et hoc ut
parcatur persequentibus et subveniatur
bonis Item queritur vtrum perseueran
tia sit in precepto aut non quia nulla
habet graciam in punctum tunc debet transgressor
precepti Res. dup. x e. perseuerantia vna
e. consummatio in bonis operibus hoc non
est in precepto Alia perseuerantia voluntatis
in proposito bene agendi et hoc e. in precepto
Item spiritus patris vestri Queritur cum loquitur pro
sit vel meritatur sed hoc loquitur est in malis
quia omne vim aquo cumque dicatur e. s. s.
Si dicerandus habet post cautare Cum aut
persequentur vos in vna ciuitate fugite in
aliam ut amplius nomen verum diuul
getur et una predicatione audiatur ut me
infirmitati prouideatur ut hostibus parcat
Inter. non debetis non declinare sed ad
tempus fugerunt auis potius perterre sit
fruit iacob a facie esau Gen. xx primo
sic dauid a saul i. R. xx helias
a iezabel iii R. xix Paulus ada
masto ii Cor. xi Num. i. vere
et fideliter dico vobis Ecce antiphore
Res. et ipsorum consolatio Cris. non
misit in persecutiones audacter ire sed fugere
sed ne dicerent misisti ne ad quos ueniremus
quid ergo faciemus In omnes ciuitates
inde deterimus et abiecerunt hoc pre
uenit dicens non consummabitis i. implebitis
ciuitates israel fugiendo uel fidem

predicando donec veniat filius hominis
i. resurgat a mortuis et sinuerat et potest
exponi consummatione finali q. d. potestis
et debetis fugere quia non consummabitis
conuertendo ad fidem ciuitates israel
donec veniat filius hominis s. ad re
surrectionem generalem in gloria patris Non
enim conuertetur quum filii israel donec prope
finem sed erat preceptum apostolis fugere
quod quia sic tunc quia apostoli ad huc ru
des erant et tenelli tum quia persecucio
futura erat eorum persecutio tum quia pas
sio Christi per eorum mortem fides enim
erat vnificando non multiplicando
et ideo melius erat fugere securus fuit
post passionem Christi. Non e. discipulus
instructione speciali ad pruden
ciam q. deuienante hoc subditur,
instructio specialis quam in ad simplicitatem
q. pusillanimitate ex timore conmuneliarum
in vobis Secundo pusillanimitatem
vaimat Primo quod pusillanimitatem
ex timore passionum corporis i. Et nolite
timere eos qui primo affligunt etiam
sed corpus contumelia timore excludit
dupliciter primo euadendo quod dentur
veritati timore Secundo ad captum
veritatis predicationis i. quod dico vobis in tene
bris etc. Non e. discipulus i. non de
cet discipulus super magistrum Beda
Si magister pias non volt vindicare i
iniurias quum deus est sed ipsos volt
persecutores patiendo reddere mitiores
quanto necesse e. discipuli quum puri homines
sunt regulam sequatur nec seruus super
dominum velle esse super dominum suum gratia
domino operando et quod potest tota sed
sufficit discipulo i. sufficere debet
ut sit sicut magister eius iniurias
sustinens et vindictam non querens
beneficia conferens et mala recipiens
Et seruus sicut dominus eius et si tenuis
equum sedens equum lignenum Hest
vi Sic honorificabitur v. etc. vt ad
eundem calicem bibat Inf. xx potestis
bibere calicem ut per illud consummetur

uine ultimo sicud oportuit ipsum
pati et ut eciam per turbacionem sua
visitacione recipiat Luce vi° Si
pater familias id est ingrediens gerens
sollicitudinem patris huius autem bel-
zebub dixerunt Iudei xv et xvi
quanto magis domesticos scilicet eius nos
Iohannis xv° Iam non dicam vos
seruos ex predictis concludendo Ne-
go nos domestici et imitatores ni-
temur esse homines fragiles et
peccatores ybi i li quod timet timeas ab
homine mortali Et sic per christum salua-
toris in primo aduentu enatuat
adisapilis timore contumelie ubi
Nichil enim opertum hic enatuat tio-
rem rone secundum aduentum in quo erit
manifestatio iniuria vnius cuiusque bo-
norum et malorum Nichil enim opertum
scilicet nunc quod non reuelet in futuro iudicio
et hoc quo ad iudicium bonorum nec
occultum nunc quod non sciatur In futuro
et hoc quo ad iudicium malorum vel
opertum dicitur quod latet ex sua propria ut co-
gitaciones intenciones virtutes occultum
quod latet humana astucia neque
opera mala Tercio quod Nolite timere sententias
persecutorum et blasphemancium quia
veniet dies iudicii in quo et uera
virtus eorum nequicia demonstrabitur
Tercio Ariolos uos nos uocant et se-
ductores expectate paulum et saluatores
et visitatores orbis nos excerent
Quod dico vobis scilicet nunc existentibus
in tenebris scilicet in tenebris timoris
dicite in lumine id est in fiducia securitatis
quia et fecerunt accepto visibiliter
scilicet vel sic quod dico vobis in tenebris
id est obscure id est enigmatice dicite in
lumine id est aperte predicate et quod in aure
auditis id est priuatim et solitarie predicate
super tecta ut scilicet ubi vobis palam sit et
communis audiencia et loquintur secundum morem
palestine ubi domus non habent tecta

sed plana et in plenis sermones fiebant ad populum
Scitur hic neque seruus super dominum
Iohannis xv° Iam non dicam vos ser-
uos Responsio non dicam seruos seruitute ser-
uili sed filiali Item belzebub glosa
Ninus rex assiriorum conditor niniue post
mortem patris sui beli composuit sta-
tuam in honore ipsius quod Sap xiiii°
Acerbo luctu dolens pater cito sibi
filii fecit ymaginem Responsio utrum
quod esse licet ergo quod dicitur hic et in Item
ciuitas niniue an iniusta fuit quoniam
ego eam condidit Responsio conditor dicitur id est
ampliator Item ne ergo timueritis eos
ut quod dixit eis supra et fugite in aliam
sed fuge timentis est Responsio multiplex
est timor quidam naturalis et hic permittitur
alius filialis et hic precipitur Tercio
iio Tercius mundanus vel humanus
et hic prohibetur Quartus cautele et hic
suadetur primum erat natura secundum gregorium
Secundum tulyu cautum aris nunc sapientis Et
quod dico in tenebris quod Iohannis xviii°
In occulto locutus sum nichil Item
lux non potest esse in tenebris ex primo vo-
lux est Responsio In occulto dicitur loqui
id est non futuri plurimis et in an id est v
clamoris quam in omnem terram exiuit
sonus eorum Ad aliud dicendum quod lux
spiritualis est et in tenebris corporalibus
sed non in spiritualibus Iohannis i° Lux
in tenebris lucet Et nolite timere
eos qui occidunt corpus Exemplum
de machabeis et nunc eorum in Math
xiii° amam autem non possunt occidere
Tercio corpus restinctum anime sicut
ergo Si quis scindat vestem alterius
illi quidem iniuriam facit sed
dampnum non patitur in natura
Sed nec mors exilium luctus penne
sunt suspiria supplicia sed tributa
commedi quod debeo solue patus sum
ubicunque hinc senator appellauit Sicut
unus enim miles non timet mortem
equi maxime si sit meliorem

restituend⁹ P̄ hoc dixit q̄ corpus
deb̄ ee' sicud cg̃nus anīe ad sīmend
Unde Cris̄ s' mutuo accepit bonē
aut aliū nomie assidue opaeris ioo
dr̄ enī hodie aut eras tollet̄ur
aīe quarēcunq; et corp̄ corruptibl̄
nō vtis ad utilitate anīe q̄ post
modicū temp⁹ tollet̄ ate Gi nō
ē ex consideratōe dūie paturie Et est
iō talis ab   timēdq; est qui
homo pt̄ tacē in totu hominē sed
hic solus deus ḡo hic solus magis
timendus ē Item q̄ nichil ~~valet~~ eū
ḡ et hoc ē q̄ dt̄ Sed potius timete
eum qui po't p̄tate ordinaria non
ab alia delegata uel p̄missa et aīaz
et corp⁹ pd̄e q̄ plus est quā occidē
in gehēnam ysidor⁹ eth̄ x° li. ix°
gehenna locus ignis est et sulphuris
quam appellari putant a valle
ydolis consecrata que ē iuxta mu
ros irlm̄ repleta olim cadauerib;
mortuor̄ i. u hebrei filios imola
bant demonib; et dr̄ locus ille
gehenna aq̄ q̄ ē terra et enos q̄ ē
p̄fundū quia ē in p̄fundo tre et abis
sus ignis et frigoris Nonne duo
passeres Ecce t̄cia rō ex considerōe
dūie p̄uidencie Et ē talis p̄uidēcia
sup̄ioris iuste singula ordinantis
aufert sollicitudine et timore iniustos
sed p̄uidentia di iuste ordinat̄ uita
et mors sanctor̄ quia et irronabi
liu aialiu ḡo nō ē eis timendū
siue viuant siue moriant̄ et hoc
ē q̄ dicit Nonne duo passeres
qui p̄rrīet uiles sunt in ambus
asse veneunt q̄ minimi ē in pondib;
q. d. minimi p̄cij ē et vnus exill̄
s. passibus nō cadit sup̄er terram
i. nō moritur Sn̄ paciencia i. sn̄
pris p̄uidencia q̄nto magis ḡo nos
Cris̄ si pass̄ ad ue̅tu non
cadit nec moritur q̄nto magis
nec homo iustus si enī sine zone
nichil agit̄ in hijs q̄uor̄ p̄cium
est vnus ass̄ q̄nto magis et hijs
quor̄ p̄cium est sanguis meus
et ita pz̄ rō ex asp̄tabilitate Ter
tia ex formali se eternitate Teronig
Gi pitura sine di p̄uidentia nō
pereunt nos qui eternitas tunc deberes
q̄ absq; di p̄uidentia vniuersis vij
a capilli capitis uestri numerati sunt ob
Intēl ut tacta de tota massa
corpus minime p̄tinue sustinē resur
rectoni fiuauitur ex hoc concludit
Nolite ḡo timē s. mō tunc uest
piaē ap' q̄ nec capillus perit.
Cris̄ stat volimitati nō q̄ fuiūs
ē nauni officium⁹ deo p̄ minue
q̄ p̄ debito redditur et repetit
p̄cedens minis passib; meliores
uos estis quo ad statum natue
q̄ rōnales et p̄ cetui quo ad statu
gr̄e quia p adoptōem filij quo
ad statum quia in gl̄ia beatitudi
Gi ḡo disponit̄ Et accepta sacri
ficia passerum q̄nto plus sacrifi
cia corpor̄ uror̄ Omnis ḡo q̄
confitebitur nō ē timend̄ ubi
est comutat̄ bonū in melius
Sed iniciuiu confessionis fidi quan
tatur in p̄uidicium in p̄sionis ḡo nō
ē timēdum confitēri fidem et hic ē
q̄ dt̄ tangens Primo initii h°
p̄mū Ita p̄dictate sup tecta et
nolite time quia capilli vrī numerati
sunt ut seruet̄ ad rōnem glosa
sicud pecunia numeratur ut seruet̄
Omnis ḡo qui confitebit̄ me i. fidē
meā coram hominib; Rea ex corde
creditur ad iustitiam o a q̄ fit ad
sal Cris̄ s. tu sufficeret fides
cordis tui ē cor tac sed deus

Confitebor et ego eum / quanto melior
est deus homine tanto melior confessio eius
confessione hominis coram patre meo qui est
in celis sed quia dicet venite benedicti patris
mei in medio coram patre non tamen coram de
monibus qui tremebunt vel coram hominibus
qui mirabuntur vel angelis qui leta
buntur Sed coram patre summo rege ut
approbet et recipiat et remuneret. tria
ergo exigit in confessione hominis plenitudinem
cum confitebitur et simul corde ore et
opere fatebitur certitudinem cum publice
me non se ipsum non medium non probabil
evidencia cum addit coram hominibus
non occulto Item ea promittit in primis
confessionis dei que magnificat ex parte eius
cuius confessio fiet cum dicit Confitebor
et ego Ex parte huius cui fiet cum addit
qui in celis ubi simul erunt confitentes
et confessi Joh. xvii^o volo pater ut ubi
ego sum etc. Qui autem negaverit Etc.
tria ex parte considerationis dei ne fiat
dampnacionis et est talis ille dicitur cadere
in hamum qui ducit ad confusionem eternam
Sed timor perdicionis in negociatione
fidei est hic ego etc. et hoc est quod dicit
Qui autem negaverit me coram hominibus
ad istum negocium nichil boni sequitur
sed multa confusio unde sequitur
negabo et ego eum ita quod nichil va
lebit gratia affirmare coram patre meo in
tempore scilicet extremo necessitatis Luc. xxv^o
nescio vos et Math. xx^o Sustinemus et con
regnabimus si negaverimus et ipse negabit
nos Istarum trium due prima sumuntur
ex consideratione divine potentie die medie
ex consideratione divine prudentie die
ultime ex consideratione divine bonitatis
secundum rationem misericordie et iusticie et ita terminat
illa pars in qua evacuat timorem
adversitatis mundane Sequitur per .i.
Nonne duo passeres asse veneunt et
Luce xii^o quinque veneunt dipondio

Ideo quod nibamus nil distat hoc ab illo
Nam dipondius est mensura constans
ex duabus assibus et dicitur a dyo quod est duo
et pondera quasi duo pondera id est duos
asses continens et ita duo passeres passe
id est minor pro dipondio, vel quinque quod simul
emitur et non repugnat vel non ita fact
vim de precio sed ut vilitatem significet
Item continuatur quare exemplificat de
avibus parvis cum de eis Ideo eorum pre-
mium hoc facit ut innuat quod inter status
evolant Ad hoc quia inter aves minutos
passeres sunt magis nati magis domesti
tici et conspecti in volatili non nibent
afferi in mundacione lepre Levit. xiiii^o
hec et omnia sunt aplis Item super
illud unus ex illis non cadet glo. non
moritur sine providencia dei 1 Cor. ix^o
non quod de bobus cura est deo Ideo cura
generalis prudentie est deo de omnibus sed
specialis ut disciplina mandatorum et rona
bilius Item super illud capilli capitis
glo. minime particule sunt ex eorum sunt
quod multi capilli sunt superflui et fre
quenter attonsi Ideo secundum Augustinum omnes
redibunt capilli ad totum corpus ad eandem
partem vel ad aliam prout decens erit sicut
statua ante resurrexit Nolite arbitrari
primo secundo verus medio opinari quia
venit mittere id est parvare vel confundere
vel ampliare pacem in terram id est concordia
pravae colligationis sive carnalis affectus
degna pater Pacem pectoris videns
Non veni pacem sed talem mittere sed gla
dium id est separationem et passionem eius pro
attingere gla. et sic sic et p. Venit
propter mittere et gladium parando ut hic
hicigne inflamando Luce xii^o Ignem
spiritum vivificando Luce ultimo Ego
mitto promissum patris in vos Arisit a gladio
separationis ut hic correctionis degna pater
Iere. xlix^o Chaldeorum qui prohibet gladium
suum a sanguine Instructionis degno Ebre. iiii^o
vivus^o Vivus est sermo dei etc. Et nondum
quod gladius rusticus sit non ad latus sit versus

pos picasti sibi in uxorem histrio fit in
orbe ut inde ludat et lucretur post gladius
in la. ci. Mercator fit involutum non ut
pugnet sed ut vendat quod pugnatur per abi
melech sacerdotem j Re xxj° qui habeat
gladium golie devolutum Sed tamen
cis est quia ille gladius fuit actus morte
Veni enim separare hominem scilicet filium adversus
patrem suum filiam adversus matrem suam glossa
Venit separatos carnis affectus extinguere
quibus ita invicem diligunt ut dominum
spernant vel penitus adversentur non quod non
sint honorandi pater et mater sed quia deum
vel uno credente alio incredulo ma-
nente sic separatur triplex cordis per fidem
corporis per vitiacionem operis opus per excitationem
Et nurum id est uxorem filii adversus socrum
suam id est matrem mariti Et inimici hominis
scilicet qui sic separatus est ab aliis vel fide vel
religione domestici eius inter non
sunt inter eos mira pacis et inter quos
est bellum fidei de hiis omnibus fere sunt
sub eisdem verbis Marci xiij° Qui amat
patrem aut matrem plus quam me quod sit
in … cum propter eos ad fidem non venit
vel acceptam dimittit vel mortale
committit vel statum sine periculo se exponit
Non est me dignus inde scilicet in mundo habere
hospitem in iudicio testem in regno re-
muneratorem August. peior non est dignus
pane quo vestitur Et qui amat filium
excludit amorem inordinatum ad illos quos
diligimus carnis et per quos ab omnibus aliis
quia natura plus inclinat ad istos quam
ad alios Exponendus est periculo proprio Et
qui amat filium aut filiam plus quam
me non est me dignus sub de. n. et propter
deum quicquid amatur amandus est Iero.
hic ordo in omni affectu … est amp.
deum patrem ama matrem quia filius
Si autem necessitas venit ut amor parentum
ac filiorum amari deo comparetur et non possit
utrumque servari … odium in suos pie-
tas est in deum Et qui non accipit crucem
ut mortificatio voluntatis corrideret

vel unitas crucis suam … sit sibi
consona quam superfluos vel diminutos
Simeon enim accepit primum in vl-
nas Luce ij° Crux alia acti alia cu
propter fidem et martirium sustinetur alia cu
pene omnis affligitur aut cum quibus pro-
ximis compatitur primum pertinet ad
martires secundum ad confessores et claustrales
tertium ad quosque fideles Sed quia hec
crucis acceptio posset sine sinistra intentione
procedit Et sequitur me non minus
per viam cupiditatis non carnem per via
voluptatis non homines per favorem
vanitatis non est me dignus quia nec in
eo consortio per gratiam nec in eo solatio
per familiarem presentiam nec modo commu-
nio per gloriam Et dilatata est omnia consol.
Qui invenit animam suam hic est
… ad … penes et
est talis inutilis debet perdere animam suam
Sed qui pro timore mortis temporalis negat
Christum perdit animam suam ergo nullus
debet negare Christum imminente morte
et hoc est quod dicit qui amat animam suam
Beda in ista vita perdis designatur
quia quis cupit carnaliter vivere in …
alius homo j Cor iij Qui ergo invenit
animam suam id est immunitate prestat…
eligit ad tempus vitam naturalem animam
negando Christum procul dubio ad eternam
perditionem pervenit Unde sequitur perdet eam
Unde qui querit invenire temporaliter
perdet eternaliter vel qui invenit a. s.
q. … in … delectabitur et sine labore
abutendo perdet eam Proverbiorum j° Prosperi-
tas stultorum perdet eos Et qui perdidit
… in … ad redemptionem glorie
et est talis quis debet uti ad gloriam …
Sed qui exponit pro Christo animam morti
est huiusmodi id est quilibet debet pro Christo ponere
animam suam et hoc est quod dicit Et qui
perdidit temporaliter animam suam id est vitam hanc
animalem vel loquitur more carnalium
qui excedentes de mundo dicunt se perdidisse

ppt me no ppt se ut latrones no ppt
homines .i. fauorem humanum ut superbi
vane gloriantes, no ppt temporalem mercedem
ut cupidi sed propter me / Diligendo in
corde. confitendo ore, imitando in opere
ps Item ppt te mortificamur tota die
Inueniet eam in vita eterna Hebr xi^o
suscipientes redemptorem ut meliorem
inueniet rem qui perdit quod et qui
quod inuenit ergo a primo qui perdit i recipit
aliquem illudorum stabilem perdendo statim
uel iocum liberatur ludum Item recipit
nos trinitatem exortacione sui instructione
sr v petrum hic incipit exortacio instructio
auditorum .s. de susceptione predicantium
hortatur nos duplici promissione primo
prime gracie Secundo retribucionis future
i qui recipit prophetam dicit ergo qui recipit
vos me recipit hylarius non est aliud apostolos
recepisse quam deum quia in illis Christus
et in Christo deus habitat Ecce ego et di-
gnitas apostolorum et comendacio hospitalitatis
i sublimitatis Christi hylarius In recepto
apostolis vnius cuiusque credentium se Christum
recepisse arbitratur in susceptione Christi
se deum patrem recepisse talem vti quod
at tunc se velit credi temporalis et quantum
est per usque adeo magnus nil distat
inter me et deum et qui me recipit re-
cipiat eum qui me misit Item recipit
prophetam .s. non simpliciter, sed in nomine
prophete .i. non ppt lucrum temporale sed quia
propheta est, mercedem prophete recipiet q d
qui prophetam sua largitate sustentat
quamuis ipse prophetam non habeat apud deum
prophete premium habebit Exemplum de abdia
qui quia pauit prophetas meruit habere
spiritum prophetie iii Reg xviii^o Et qui recipit
iustum in nomine iusti .i. quia iustus
est accipiet mercedem iusti Exemplum de raa
bat que recipit exploratores et saluata
fuit cum eis Josue ii^o sic exponitur
de bono propheta secundum Augustinum aliter exponitur
secundum Jeronimum ut sit quod anti propheta, possunt

ante quando de susceptione ne pseudo
prophetas Ad hoc videtur non homines ppt
personas esse recipiendas sed ppt nomina
et mercedem suscipiunt licet indignus
sit qui suscipitur Vnde crisostomus prophete
uel iusti .i. eo quod nominatur propheta uel iustus
/et cuicumque potum dederit non dicit aliud
vini non pluribus Exemplum in istis non potest
maioribus taliter non lagenam aque non
vini frigide non calide non paupertatis et
inopie lignorum occasio queratur Amen
dico vobis .i. certitudinaliter promitto non
perdet mercedem discipuli Et vadet i nomine
discipuli .i. intuitu isto quod est discipulus
meus, temporalem recipiendorum ponit .s.
prophetam iustum et minimum discipulum
in propheta prerogatiua doctrine In isto
prerogatiua vite In minimo discipulo
prerogatiua super erogacionis glo-
riam sunt nichil penitus in hoc mundo
habent et ideo mercedes erunt cum Christo
vltimo ante locum de receptione discipulorum
dominus quia hoc prius intendebat quod expre-
missi concludit sit maior est imitacio
discipuli ad magnum quam prophete uel
iusti Si illorum receptio remunerabitur
a Christo ergo multo plus discipulorum Christi
Capitulum hic Nolite putare quod pacem
veni mittere in terram quod ps Orietur in
diebus eius iusticia et habundancia pacis
ad ephesios ii^o ipse pax nostra Secundo
est pax mala .s. concordia in malo
/et pax bona .s. concordia in bono mala
est; Secundo triplex est causa de qua hic
dicitur decima Luce xi^o In pace
sunt omnia que possidet mundi de qua
ps zelaui super iniquos p. p. v
habet non veni dominus mittere Secundo de-
struenda prima pax est cum alienis Secunda
cum vitiis, 3a cum diuitiis pax bona
similiter triplex inuenitur Prima temporalis
Luce ii^o in terra pax hominibus Ro ii^o
si fieri potest quod ex vobis est p. c. o h Alia
pectoris ps Audiam quid loquatur

2a civitatis Ysa xxxii° Sedebit populus
meus in pul. pacis in tab. postquam resur-
rexit dixit Pax vobis Joh. xx° Ma-
lam ergo pacem non venit mittere in terram
sed bonam. Item veni separare hominem adver-
sus patrem q Exodi xx° Honora pa-
trem. Hic loquitur Xpc de separatione
spirituali scilicet ab amore inordinato parentum
non de corporali que est sine contumelia crea-
toris. Item mercedem prophete accipiet
Contra non videntur esse equales multi dantes
aliqua et relinquentes omnia propter Xpm
Rx° hoc exponit dupliciter. Uno modo
sic mercedem prophete i. mercedem prophetarum
que debetur recipienti prophetam et sic
non valet obiectio. Alio modo mercedem non
equalem mercedi prophete et tunc dicendum quod
est merces substantialis et accidentalis quantum
ad primam potest esse equalitas si ex equa-
litate operatur quantum ad secundam non quia
debetur aliqua merces operibus super-
erogationis ut aureola ut habemus que
non aliis

Et factum est cum consummasset Ihesus
Intel. sermones in quo innuit
perfectio doctrine date discipulis precipiens
xii° discipulis scilicet que predicta sunt in pre-
cedenti capitulo. Ex hoc videtur quia ea que
dicta sunt non sunt precepta et apostolos obli-
garet. Et si hoc videtur quod non liceat
eis possidere aurum vel argentum non distin-
guitur quia duplex est possessio quedam
affectu et sic non licet alia affectu et
sic licet possidere ut dominus. Secundum licet
ut dispensator quo amore non amare
licet possidere per dispensationem nisi pro domino
non licet. Transiit in Aris quia eos
misit substraxit se Xpm dans eis locum
faciendi que in ... non utique eo presente
et timente vellet ab ad eos ire ut
doceret eos credenda et predicaret operanda
vel doceret ad instruendum intellectum predi-
caret ad movendum affectum Civitatibus

eorum scilicet discipulorum non quorum domini-
cat sed in quibus nati et nutriti fue-
rant vel eorum i. iudeorum facit ergo quod
docent apostolos predicantes iudeis insi-
stantes et sic retorquet turturem ad ascel-
lam sed quod precipitur Cantici primo et
hinnicule zonali innuitur i. opus pri-
mum predicans katholicas animas i. primo
precepta karitatis transiit aut illinc ut
ostenderet prophetis suis potentiam Luce iiii°
Duxerunt eum in supercilium et post Ihesus
transiens per medium illorum ibat Sicut
sapiam ut hic unde sequitur ut doceret
et predicaret Sicut mariam actus x°
qui pertransiit benefaciendo et sanando
omnes ap. a. d. Sicut humanitate
pro singularis sum ego donec tran-
seat Johannes cum autem audisset
in vinculis scilicet bapt. suppositus a Hero-
de ad instantiam Herodiadis Marci vi
Iussit Herodes ac tenuit Johannem
et vin. c. xx opera Xpi mirabilia
eum faciebat Mittens duos de discipulis
suis ut ipsis verius crederet quia in ore
duum vel trium testimonium stabat omne
verbum Deutro. xvii° ait illi scilicet
Xpc per discipulos vel illis i. discipulis
missi sunt proveniet hec que fecit Xpo
Tu es re. q. d. si non non creditis
qui testimonium perhibeo de Xpo vos
ipsi dicite ei Tu es qui venturus es
messias in lege promissus qui debet
salvare Israel Actuum primo Johannes
baptizavit aqua dicens in eum qui
venturus est an alium expectamus
Aris duos venturos audit Xpm
scilicet et antixpm Jo. v° Ego veni
in nomine patris mei et non recepistis me
si alius venerit in nomine suo illum reci-
pietis Glosa ang[?] sup[?] Io. in Aris
et hic non dubitando querunt sed more
dubitanti respondit ut per Xpm confirmaret
discipulos suos qui de Xpo dubita-
tes non erant ut patet ... ix° quare nos

ieiunam9 &c et videntes signa credent
dicens Mt xi quod Iohannes per disci-
pulos tu qui venisti in mundum nascendo
et tu venturus es ad inferos moriendo ut
te precedens nunciem inferis quem nunciaui
superis An alium expectamus quid mit-
tamus adhuc negocia et sic ut dubitat
de eius persona si eam per seipsum uel per
alium descendet ad inferni. Ideo solet
queri utrum descensus ad inferos sit arti-
culus de quo queritur pertica et videns
alius ait illi i. fr̃s non nobis si ambo
Euntes nunciate Iohanni que audistis
aliquam veniunt Et vidistis quia qui
venistis uel audistis in predicatione vidi-
stis in miraculorum operatione Intellectus
verba loquuntur opera Ceci vident. prius
vident de hoc supra ix° Ioh ix°
Claudi ambulant i. prima gressum
uel gressum recto restitutus est gressus recte
vt xxxv Salict quasi ceruus clau-
dus leprosi mundantur mt viii et luc
xvii° Occurrerunt ei x viri leprosi
Surdi audiunt Mr vii° bene omnia
fecit surdos fecit au. et mu. lo. de
vt xxxv° Tunc aperientur oculi
cecorum et aures surdorum patebunt
tunc saliet sicut ceruus claudus et aperta
erit lingua mutorum per hoc patet quare
erit lingua mutorum quia ponit hic ista
miracula quam alia ut. f. per hoc ostendat
quod ipse qui predictus est in lege et prophetis
in quo impleta sunt que antiquitus
sunt predicta Mortui resurgunt Ioh
xi° de lazaro supra ix° de puella
Luc vii° de adolescente amb9 visa
miracula plenum testimonium dant quod sit
filius dei b9 u' an euangelium
uel rara uel nulla sine vinis si ceci
Tobie oculos recepit Sed hoc sunt
angeli non hominis medicina helizeus
mortuum suscitauit. ipse tamen rogauit
et fleuit iiii Re xiii° hic leprosum

Non quam mundare fecit iiii Re v°
sed hoc non fuit precepti auctoritas sed
signum ministerii Christus autem propria virtute
predicta miracula faciebat. pauperes
euangelizantur i. pauperes per euan-
gelium beatificantur Mt v° beati pauperes
spiritu cum tamen antiquitus diuites bea-
tificarentur. sed illud ps. beatum dixe-
runt populum cui hec sunt uel euan-
gelizantur i. in euangelio instruuntur
ut in predicatione nulla sit differentia inter
pauperes et diuites ys lxi° ad
annunciandum pauperibus misit me
vel euangelizant actiue ut fide
ponens secundum antiquam gramaticam
i. euangelizant. Unde Ieronimus
et quod non minus est sunt pauperes euan-
gelizantes commendat. i. Cor. i°
videte vocationem vestram fratres quia
non multi &c alit possunt distingui
predicta differentia est ad remouendum
languorem et hoc aut anime aut
corporis aut est priuat vite sic est
mors. aut priuat et hoc quo ad
membra ordinata ad agendum
. uel quo ad motum de loco ad lo-
cum sic est claudicatio. uel quo
ad totum in loco sic est lepra que
corpus consumit et etiam operationes
aliquas impedit sic est languor
uel quo ad animam sic peccatum hic
curatur per verbum dei &c v cuius
sequitur pauperes euangelizantur
quia pauperes et humiles magis cre-
dunt euangelio quam diuites Spiritualiter
cecitas est error mentis sap ii° Ex-
cecauit claudicatio curiositas affec-
tionis iii Re xviii° Usque claudi-
catis lepra in mundicia concupiscentie
carnalis iiii Re v° Erat vir fortis
et di' surditas durecia obstinate
mentis ps Ego aut tamquam
surdus non audiebam separato ad peccatum

Spiritualiter

morte Isay xxij Occidit homo per
maliciam aiam suam Paupertas de
fectus gre et vicium pes paupertas
sca sunt minis licet sex tollit fides
et pdicato xpi Nam ro illuminat
affectio ecitat cupidie ardor extin
guit obstinato frangit petm fu
gatur gra datur Et dns hoc testifi
cat de pa humilitate et opa passionis
future dicens Et beatus qui non fuit sca
dalizatus in me i. cum me vidit pati
non me negabit Unde et latro fuit
beatus Greg vin tot signis i.e sca
dalizare quibuscumque potuit Herens
cum infidelium gratine in eum scanda
lum tulit. cum enim moi ptm tot
miracula vidit et credixit in me non
ame ex populus magnus fuit ca scandali
actione si mal et actio si potuit Und
et dr petra scandali ps octo Petra
enim nullum scandalizat quia facit ne
sue debitum sed de petra cecus vel
incautus scandalizatur qui leditur
Illis a abeuntibus dicit illis s. discipl
Johannis abeuntibus s. a xpo recedentibus
ad Johanne cepit ihus dice ad turbas
quia cum dando Johanne Quid existis
in desertum vide s. aliud ultra Jor
danem ubi baptizabat Johannes ha
c xpo non ptpe puri quia erat in carcere
sed spiritu q. d. qualis credit quod sit
ille quem iam dudum cum vincula
frequenter existis videre Arundinem ve
to agitatam i. putatis ipsum vatum
levem et instabilem qui ad modum
arundinis circumferatur omni vento
nunc ista nunc illa de me dicente
quia dicet non est sic de eo Nul Jo
hannes neque pprius cingebatur in
adulpis. novat intimare. tunc ex de
remouetur p hanc interrogationem
varietatis p arundine levitate pagit
tatem instabilitas p ventum Jo
Gi frior simili quia dicit beatus qui

non fuit scandalizatus in me q. Joha
nem esse ut plurimorum arbitrantur
quod Johannes a xpo tantis laudibus
pdicaret q. d. non pertinet hic Johannes
sed discipulos Sed quid existis homine
vide mollibus vestitum q. d. non Si
enim preciosis vestibus et delitiis uti vo
luisset desertum non quesivisset sed
pallacia regum Vel si Criss nescit
cent fuimus quidem tunc erat in pecca
lastune fumens mollis factus est qui
adversitate gracia contra mittatur solitudo
et carcer Si enim mollibus vesti vo
luisset liceret cum ei solis multis pu
tire honoribus vel si Criss Greg In
mollibus pt intelligi adulatos qui re
monet dicsa Johanne ne credetur
quod omnia que pdixit de xpo dixit ex
adulatione In presentia comendans in ab
sentia dubitans et licet omnia pbut
Ecce qui mollibus vestiuntur in domi
bus regum sunt Si enim adulator
fuisset in deserto cum bestiis non viris
sed in domibus regum et magnatum
ubi locum sunt adulatores Dic ergo ta
remouetur p hanc interrogationem s. mol
licies vestis palpato adulationis fle
xibilitas timoris et e ar^m quod vita
rigida et pdicato mollium non decet
frequentare pallacia Sed quid existis
vide prophetam ad hanc questionem non est ru
dendum negative Unde dicit ex
dico vobis plus quam prophetam quia ve
tur pdixit et digito demonstrat
Hic est enim de quo scriptum est Malach
iae Item hic commendatur a dignitate
et auctoritate officii quod non solum premitur
archanorum divinorum sed precursor xpi
et pparator hominum v commendat ex eo quod
hic quia a deo ubi enim pruit pius ad
filium Ecce mitto Joh i fuit
homo missus a deo Item ex eo quod hic
officium angelicum Ecce ego mitto angelum
meum Officium enim angeli est archana
revelare Sic officium Joh archana
pdicere angelica vitam ducere angelis

equari. Item ecce quod intrat quinquaginta dno
s. ut xpm parcet. Et sic dicam faciem
tuam. i. ante manifestationem tuam. Et
ut psalmista parcet et sic addit qui preparabit
viam tuam predicando primam baptismo
ad assuefactionem ante. i. ante conspectum tuum
ad mundum. Ys. xl.o Vox clamantis
in deserto parate viam domini. Dicit officium
predicatoris est preparare corda auditorum
ante adventum domini ad inditionem
vel in mente. Ex hoc loco arguunt
heretici quod iohannes fuit angelus ad
quod inducunt illud quod infra dicitur Venit
iohannes non manducans neque bibens quod est
proprium angelorum. Sed quod angelus accipiatur
ideo ne officium non nature patet ex expositione prima
Malachie ii.o Labia sacerdotis custodiunt sci-
entiam et legem requirent ex ore eius quia angelus domini
exercituum est. Et quod dicitur non manducat
et loquitur secundum consuetudinem illorum non
quia omnino non manducaret sed quia
vilia et modica manducabat ut locu-
stas et mel silvestre. Amen dico vobis
destruens omnes calumpnias hereticorum
Amen. i. fideliter et vere dico vobis
inter natos mulierum non surrexit ut
excipiatur virgo maria que prelata est omnibus
sanctis. Mulierum quod sonat incorruptionem
non in designatione sexus. et sic excipitur
xpus. Non surrexit maior iohanne
baptista. licet equalis nativitate iohannes
cum filio dei collo nec ceteris prophetis
vel patriarchis preponitur secundum glossam sed equatur
vel nulla ante ei ponitur utrum vero
post eo alter fuit aliquis vel adhuc
futurus sit relinquitur indiscussum. Et
quia in hac generali forma videtur
xpus inclusus eo quod ipse fuit natus
de muliere generaliter de muliere loquendo. Io.
ait Qui autem minor est. i. xpus qui
erat minor opinione iudeorum vel minor
etate. In regno celorum. i. in ecclesia mi-
litante. Maior est illo dignitate nature
[illegible] io. Non sum dignus et effectu

doctrine quia xpus plures discipulos facit
quam iohannes Ioh. iiii.o [illegible] predicatione
in miraculorum operatione quia iohannes nullum
signum facit Ioh. x.o vel qui minor est
angelus. i. in regno celorum. i. in ecclesia tri-
umphante maior est eo propter statum fruitionis.
[illegible] nouissimus angelus celi melioris
conditionis homine mortali. Tu es qui ven-
turus es tamen quod sit dubitabilis ipsa vi-
detur quod iohannes dubitavit de xpo. Ad
quod dicit Greg. super Ezech. moriturus iohannes re-
quisivit per discipulos Tu es qui venturus
es. In quo ostenditur quod venisse redemp-
torem nouit. Sed an per se ipsum ad infe-
rnum descenderet dubitabat. Ad idem glossa Luce
vii.o potuit prius natus quem venturum
credidit non credidisse moriturum. Sed quid
dicit quod est duplex triplex infidelitatis ut
in iudeis tarditatis ut in discipulis euntibus
in emaus. Luce ultimo perplexitatis
vel amoris ut in petro de passione xpi
Mat. xvi.o Absit a te domine hec
[illegible] dicit quod iohannes dubitavit non
tamen dubitavit quin in verba dubitationis
prorumpens sicut pater iudeorum filium pere-
grinatum ex amore dicit Vis ne [illegible]
fili. Sed melius videtur dicendum quod iohannes
nullo modo dubitavit. Unde Cris. quo-
modo [illegible] iudicaret qui [illegible] patris audierat
quem cetus predicaverat quem testimonium per-
hibuerat quem columbam viderat nunc
ignoraret absit. Ad aliud dicendum quod ad modum
dubitantis se habuit non propter se sed propter
discipulos. Unde Cris. Iohannes
tamquam bonus et prudens pater ad mortem
expectans in carcere nolens fideli tutori
discipulos assignare tamen non sibi credebant
totiens testanti de illo quod quidam facie-
bant invidia quod pro zelo magistri. Misit
ipsos ad ihm formans eis petitionem ex per-
sona ut secundum [illegible] suscipiunt et melius
suscipiant a xpo vel potest dici quod non
dubitavit iohannes de descensu ad
inferos sed de descensu in anima et corpore
Iuxta hoc queritur utrum descensus xpi ad inferos

sic ar[guitur] q[uod] no[n] q[ui]a no[n] po[n]it[ur] in simbolo
sanctor[um] p[at]rum q[uod] d[icitu]r in missa Item
q[ui]a si igitur Johannes dubitavit de
hoc q[uod] tu[n]c i[n]structus erat R[espons]o descensus
ad inferos ar[ticu]l[u]s e[st] n[on] de hic simplicit[er]
Dubitavit Johannes ad aliud d[icendu]m q[uod] ca-
nonizati sunt in niccena sinodo p[ro]pter gnos-
heticos q[ui] dicebant xpm primam crea-
turam et sic sic alios ad infernos descen-
disse q[uod] falsum est Item erratur vero mea-
te Joham querit[ur] q[u]are no[n] d[icitu]r simp[licite]r
Joham ego sum Item cum Johannes
no[n] dubitavit q[u]are d[icit] d[omin]us veni-
tate Johanni R[espons]o ad p[ri]mum q[ui]a magis
creditur op[er]ibus q[uam] v[er]bis Ad aliud
d[icendu]m q[uod] hoc fecit ut per eor[um] co[n]tinuat[ionem]
de eorum fide Johannes letaret[ur] q[ui]
de eor[um] e[rr]ore co[n]stabatur Item illis abeu[n]-
tibus querit[ur] q[u]are no[n] p[re]sentib[us] disci-
pulis co[m]mendat[ur] Johannes R[espons]o t[ri]p[lex]
una e[st] 2a Cris[ostomi] ne videtur adula-
tioni ut p[re]sentib[us] familiaribus Johannes
eum co[m]mendaret Alia ne insultacio-
nem sat[is]faceret q[ui]a q[ui] xpm insulta-
bant ex invidia q[ui]a ingr[at]us eor[um] debet
maior reputari tercia q[ui]a no[n] erat
ipse cum illi bonam opinio[nem] haberet
deco Item querit[ur] Cris[ostomus] q[u]are no[n]
arguit hesitationem discipulor[um] et turbar[um]
sicud iudeor[um] Glo[sa] ix° ut q[uod] cogitatis
mala R[espons]o q[ui]a illi ex malicia du-
bitant volentes intelligere ut bene
agerent isti no[n] ex simplicitate et igno-
rancia no[n] credebant Item p[ro]phetam
et plus q[uam] p[ro]phetam q[uod] Joh[annis] 1° interro-
gatus an esset p[ro]pheta R[espo]ndit no[n] sum
R[espons]o s[ecundu]m leviu[m] g[ra]vitor[um] et intencio[nem] que-
rentium q[u]are ad p[ro]phetie amborum
Item qui minor e[st] in regno celor[um]
maior e[st] illo q[ui]a nullus homo tunc
erat in regno celor[um] q[ui]a nemo descendebat
ad limbum R[espons]o lo[quitu]r de sanctis sanctis
no[n] de p[re]sentib[us] s[ecundu]m glo[sam] A diebus ante
Johannis bap[tiste] i[d est] p[ost]q[uam] Johannes
cepit p[re]dicare tanta fuit vis p[re]dicationis

eius usq[ue] nunc in ma[n]sione ij Cor[inthiorum]
vj° Ecce nunc tempus acceptabile
Regnum celor[um] vim patit[ur] p[er]simile
hic dictum est sicud si aliquod regnum
datum esset ex[tra]neis q[ui]a violencia videt[ur]
inferri xpi regno unde hic re-
gnum celor[um] vim patitur q[ui]a gl[ori]a de-
isic p[at]rib[us] debita a p[ro]phetis p[re]nunciata
a xpo ablata fide gentium occupat[ur]
p[er] primam q[ui]a Johannes p[re]dicavit
fide reminiscunt ad celestiam p[at]riam
q[ui]a in alienum locum penetrantes Et
violenti illi s[unt] q[ui] no[n] videt[ur] t[er]re
ius sicud publicani peccatores rapiunt
illud ext[er]i s[unt] filiis regni et sic v[er]o tol[litur]
dicit[ur] violencia p[ri]ma ex p[ar]te reg[ni]
p[ro]pter defectum naturalis successionis alia
ex p[ar]te vendicantium regni p[ro]pter de-
fectum sui repulsam iniuris Omne
promissionis que ad iudeos princi-
palis facta fuit erat Omnis et p[ro]phe[tie]
et lex usq[ue] ad Johanne[m] p[ro]phetaverunt
et durat[ur] usq[ue] finum temporis eius q[ui]a
erat p[ro]p[h]etis q[ui]a temp[or]alis finis aut
legis p[ro]phetis R[espons]o p[ri]mo et hinc de muta[tur]
Johannes p[re]sentem d[omi]n[u]s Ecce agnus
dei etc et in hoc ordinat[ur] status p[re]dica-
tionis Jo[hannis] de xpm Et si no[n] vultis recipe
v[e]l intende in p[re]dicationi eius acquiesce
sciatis q[uod] ipse e[st] helias in sp[irit]u no[n] in
p[er]sona s[ecundu]m Cri[sostomum] et sic solvit[ur] co[n]trarietas
Joh[annis] 1° helias es tu no[n] sum Ite[m]
alia heresis excludit[ur] s[cilicet] igitur no[n] inquid
sed stultos et hereticos q[ui] dicunt a[n]i[m]as
in alia corpa renti sed ideo d[icitu]r helias
q[ui]a consimile habent officium s[cilicet] in esurita
co[n]itum ad vite austeritate[m] co[n]itum ad
solitaria co[n]v[er]sationem co[n]itum ad regis
et regine redarguitionem utriusq[ue] zona
pellicea cingebat[ur] Item Johannes
precursoris adventus xpi fuit Ecce
d[icitu]r helias s[e]c[un]di v[er]o sequit[ur] Ecce v[er]o[n]-
tiam e[st] i[n] precursore s[e]c[un]di adventus sic
ille p[ri]mi Malach[ie] ultimo Mittam

vobis heliam antequam veniat dies domini
domini magnus vel qui venturus est ut
me mittat sedentibus in limbo ut pro
certo de proxima redemptione sic me non
mittant sedentibus in hoc mundo Sed quia
hec verba mystica erant nec a capientibus
plene audita qui habet aures ad officium
audiendi exterius audiat interius adhiben-
do diligentiam et eo quod dicto vocetur
aut quod propterea talibus verbis ponendo
aliquod arduum vel mysticum et hoc ideo
ut moveat intellectum ad intelligendum
ut hoc affectum acquiescendum Luc
xiiij° qui habet aures audiendi
audiat vel effectum ad exequendum
Luc xix° sunt communiter et qui
potest capere capiat Cui autem simile estimabo
generationem istam. sed indoctos tam presentem
et fidelem tot monita salutis audien-
tem nec obedientem nec credentem Ie-
remie xxxv° generatio enim prava est
et infideles filii dicit sicut sua in trico
gatione et presedit rem Similis est
pueris sedentibus in foro. id est in congrega-
tione aliorum qui clamantes clamorosi
enim sunt pueri coequalibus dicunt cecinimus
et non saltastis lamentavimus vobis et non
planxistis potuit esse quod pueri haberent can-
tica letitie vel lamentationes et dicerent
aliis male facitis quod canentibus non col-
laudatis dolentibus non doletis sic Iohannes
predicabit lamenta penitentie Christus consolatoria
mundi sed generatio nequam non plorat Iohanne
plorante nec gaudet cum Christo gaudente
quod patitur aut habet neque persone quia
sic pueri clamantes intelliguntur Christus
et Iohannes propter negligentes in eque
audientie et nichil facientes sed
totum negotium toti negant Et per ista
pueri sunt predicatores et doctores pueri
propter cominspicationem humilitate propter columbinam
simplicitatem puritatem sedentes
in foro quia venditatores celestium iudices
clamantes praecones regalium preceptorum cla-
mando predicando coequalibus sunt capacitate
auditorum doctrinam contemperando Cecinimus
vobis in manum percepimus gratiam iustorum gloriam
bonorum exprimendo triplex ergo tamen spiri-
tuale pro unione dei et anime familiaritate
pro visitatione divine participatione triumphale
pro consummatione victorie De primo ps. Can-
tate domino canticum novum quia mirabilia fecit
Et ideo saltaverunt iusti cultu devotionis
quo ad primum saltum compunctionis quo ad secundum
saltum contemplationis quo ad tertium exul-
taverunt anime que prius vitiorum sublevate
pro celeste desiderium se tenent ad contempla-
tionem qui nunc in se relaxabantur pro carnis
fragilitate Lamentavimus vobis ostendendo
culpam multiplicem miseriam presentem pe-
nam eternam, et non planxistis planctu
contritionis pro culpa planctum compassionis
pro miseria planctu orationis pro pena Mt
iij° Consurge lauda in nocte Venit
enim Iohannes non manducans neque
bibens. sed delicata comedebat enim
aliquid ut locustas et mel silvestre Luce
vij° Dicit non manducans panem neque bi-
bens vinum. Ecce vivus preco lamenta-
tionum. id est predicator asperam vita et exemplo
predicantium et tamen non credunt ei sed et
dicunt demonium habet quia more demonum non
comedit neque bibit. Venit filius hominis
scilicet Christus sed non homo sed vir et multis
manducans et bibens scilicet in mundo et
publice cum aliis hominibus Ecce vivus
preco gaudentium. id est predicator leta pro-
mittentium et dicunt scilicet pro ingratitudine Luce
Ecce homo vorax bibens vinum sed solam
fragilitatem humanam Iohannes
Iste scilicet quia hic homo peccator est
vorax pro aviditate potator vini
pro consuetudine publicanorum id est peccantium
publice et peccatorum id est peccatum occulte
timentes. scilicet pro malam societatem, hec enim
tunc sunt in tabernariis et gulosis

Mt 11

auditas consuetudo et societas mala-
rum autem non sunt dum ordine multitu-
dine in qua proposuit tibi lamentationem et
in adaptatione in qua promit coniurationi,
sed et hinc eo est humilitas sua qua posuit
cohortamur sed vel dicitur quod ordine dignitatis
tantum ad lamentandum ordine etiam ceteros
ad ipsum. Et iustificata id est flagellis vexata
quia non solum arguendo sed etiam iniuriando
contempnendo. Glosa sermo iustificata id est
flagellis vexata. Sed illud consignatur quod
mater dicit filio volens vexare eum ego
iustificabo te. A filiis suis id est a nobis
qui debetis esse filii eius. Ut id est filios se-
cutum et exaltavi etc. Sunt quidam
pusilli simulantes istis quam de omnibus
maledicat. Dicunt enim ipsi quando stu-
det et vacat humilitati quod ypocrita.
Si avarior gulosus est. Si parce timidus
est. Si in iustitie impatiens est. Si sim-
plicitati fatuus est. Si prudentie ma-
litiosus. Si maturitati flegmaticus
est. Si iocunditati dissolutus est. Si
religioni singularis est. Si severitati
singularis est. Si silentio et patientie
dissimulator est. Si aliorum presumptuosus
est. Si instat vigiliis et orationibus deceptor
est. Si quando devotioni [illegible]
est. Si predicationi et aliorum saluti appeti-
tor laudis. Si desistit negligens et
remissus est. Si hic gratum hominum adu-
lator est. Si adulatur detrahit superbus
est. Tunc cepit exprobrare. Postquam
increpavit iudeos in genere et vidit
eos obstinatos, cepit in specie exprobrare
id est admodum exprobrantis malefacta
predicta. Unde super illud pro Antequam exp-
brantur et alibi id est. Exprobrare est
in facie maledicere, obloqui absente
maledicere. Civitatibus in quibus facte sunt
plurime virtutes eius et saltem per multi-
tudinem crederent. Johannes xv. Si opera
non fecissem etc. Et quia multitudo exprobr-

Et subditur quia multitudo exprobrat medicina
ypocritis. Quia non egissent penitentiam quia viderant
et doctrinam audierunt et miracula
viderunt et tamen credere noluerunt. Job xx-
iiijo. Dedit ei deus locum penitentie et
ipse abutitur eo in superbiam. Ve tibi Corozaim. Ve
id est dampnationi eterne. Ve
tibi Bethsaida. Rabanus dicit quod sunt
civitates galilee in littore lacus Gene-
zareth. Tyrus et Sidon sunt civitates
gentium. Tyrus enim ut dicit Jeronimus
metropolis est phenicis in tribu
Neptalim. Sydon est urbs phenicis
et cedit in sortem tribus Asser sed eas
non possederunt quia hostes de eis ex-
pellere non potuerunt potius eorum
gentilibus. Unde licet non sunt subiecte
dominio sunt tamen eorum [illegible]
tie. In hiis ergo duobus civitatibus
habitant gentiles quibus peiores sunt
iudei aliarum duarum civitatum quam
duabus civitatibus. Unde exprobrat di-
visim quia singularum pena sua
reddetur et istis magis quam aliis quia
in istis celebriora fecerat miracula.
Unde subditum est tunc penitentiam
in tyro et sydone que sunt urbes
ydolatrie et viciis dedite que tamen
legem naturalem servabant facte essent vir-
tutes id est divina prodigia miracula
que facte sunt et nobis. Christus transi-
bat Jhesus omnes civitates et curabat
omnem languorem. Quia dixistis presepe
nullius est licet sint nominibus non
exprimuntur. Olim penitentiam egissent
qui nos non fecissent. In cinere et ci-
licio. Hoc addit quia antiquitus civium
mos sic penitentiam agere utrum Jon. iijo
demonstratur. In cilicio ex recordatione
peccati pungitivo. In quo ex consideratione
mortis vel in cilicio afflictio exterior.
In cinere humiliatio interior. Verum
tamen dico vobis quod non erit tanta

culpa in pruinita, immo tyro et sidoni
remissius erit in die iudicii quam vobis.
i. minus punientur quam vos iudei obsti-
nati quia illi minus peccaverunt quia neque
in lege scriptam receperunt neque predica-
tores viderunt neque miracula viderunt.
Et est argumentum quod aliis paribus maior erit
pena christianorum quam infidelium, clericorum
quam laycorum, sapientium quam simplicium,
prelatorum quam subditorum. Nota per has duas
civitates et etiam que sequuntur signi-
ficata in hominibus maxime agnominata
magnitudine. Primum est litteratura et sa-
pientia que per corozaym intelligitur.
Secretum mihi vel mysterium meum. Ro. 1°
cum cognovisset deum non. Secundum in-
est ordo vel prelatio que per bethzaydam
que interpretatur domus pecud' et domus
venatorum. Sunt enim domus domini pe-
culiares et refugium pecudum, i. subdi-
torum. Sed frequenter sunt domus ve-
natorum quia plura expendunt cum vena-
toribus quam causa pauperum. Tertium est reli-
gio que per capharnaum que interpretatur
villa pulcherrima et videtur intus pecud
exterius. Istis sic peccantibus dicitur autem
ve propter tria quia preceptis non obediunt,
consiliis non acquiescunt, prohibitiones
contempnunt. Item propter triplex peccatum cordis
oris vel operis vel in se in deum in proximum.
Attende autem animo ad ya° capitulum
viii° de ve ve ve et imponit illud
post sensa et voluntate. Nam Dyabolus
spiritum meo penam deprimit. Caro bona
voluntate extinguit. Mundus vero
extollit. Ad tantum scilicet ve expedicte (?)
i. quod christus in carne ostendit infirmitate ignoran-
tiam et maliciam. Et tu capharnaum
quamvis metes peccato, numquid usque ad celum
exaltaberis sed opinionem tuam. q. d. non.
Iob. xx° Si ascenderit usque in celum
superbia et caput eius nubes tetigerit

quasi sterquilinium in fine perdetur. Unde se-
quitur usque in infernum descendes. Quia
que peccatorum mea superbia restitisti vel
quia exaltatum meo hospitio et virtuti-
bus maioribus plecteris supplicium quia
in tunc noluisti. Simile Ys. xiiii°
Quia si in sodomis qui erant pessimi
facte fuissent virtutes, scilicet miraculorum
que facte sunt in te. Luce viii° Quanta
audivimus facta in capharnaum fac et hic
manifestavit. Sed civitates Sodomorum
neque fuissent subverse usque in hunc
diem. Quia non contigisset subversio si
provenisset correctio. Dicit autem forte non
propter suam dubitationem sed propter peccatorum li-
bertate ad comparationem vel cognitionem morte
humana dixisset quod si excessisset de eadem
pena sit in culpa. Dico autem vobis
quia terre sodomorum remissius erit in die
iudicii quam tibi etc. i. maiore pena sustine-
bunt ratione ingratitudinis et si maiore
ratione enormitatis peccati et vindicatur pars
iniquitatis nimirum(?) incredulorum respectu
ceterum peccatorum voluntatis. Sequitur: Sicut
omnes prophete usque ad Iohannem quidem
ante adventum Iohannis aut post signa
vera non vidimus iam non est propheta. Item
Actuum xxi° legitur quod Agabus prophetavit.
Item iiii° filie Philippi evangeliste. Sed post
mortem et etiam post tempore pauli. Respondeo
ad primum dicendum quod prophetia est pretextu christum. Ad
alium Iohannis. Non hoc non dicit quod
post Iohannem prophetas excludit sed quia
tempus post advenerat quod predixerat prophete.
tunc. Unde distinguendum quod tamen
prophetia large teneatur scilicet pro imitatione de vi-
nientibus et de hac non. Et est prophetia pre-
sertim de christo in qua omnis prophetia dirigitur
et deliniat legitur hic. Item filius hominis
venit. Queritur quare non nominat se filium
dei quod erat utilius ad credendum. Respondeo
primo quia non erant digni esse participes
archanum scilicet. Secundo ut vos ad se trahere
ad nos simile magis allicit. Tertium
ut per similitudinem confunderet indecora

superbiam quia apte digni sedent dignitati
dure dicit Esse xpo gloria eius Item
nec coronam Item queritur quare noluit
eis predicare et miracula facere ex quo sciebat
eos predicationem suam non recipere Item
queritur non predicavit aliis qui ad predicationem
suam eius penitentiam egissent Responsio ad primum
quod fecit propter iii. or. Primum est divina volun
tas Secundum est promissi mitis quod promissum
erat iudeis. 3m est latens utilitas quia
inde erant aliqui convertendi. peccata iiii.
est paucorum bonitas qui erant ibi Ad aliud
dicendum secundum Ieronimum quod nolebat excedere
fines iudee ad quos tantum erat missus
ne iusta phariseis et iudeis occasionem persecu
tionis daret iudeorum Item super illud
iustificata est sapientia Ieronimus et Augustinus
Sapientia non querit nostris testimonium sed ostendit
quod dictum Psalmo Vos eritis mihi testes etc.
Responsio non querit nostris testimonium amore
vel non querit propter suam indigentiam sed
propter nostrum Vel dicimus quod loquitur
pro diverso tempore Nam ante passionem sola
miracula sufficiebant ad testificandum
de eo Sed post passionem debuit esse
vox et miraculum tamen iam non erat possi
bile ante Item queritur non misit Ba
ptista predicatores tamen converti fuissent
Responsio tunc erat tempus iustitie post ad
ventum quod tempore misericordie Aliter in glosa
quare non predicat credituris et predicat
non credituris novit ille arcana volunta
tis et vitas In illo tempore videns
Ihesus dixit. posita est iudeorum vitati
predicationem respicientium increpatio dicitur
In illo tempore scilicet cum exprobrasset
iudeis obstinatis Videns Ihesus tantas
quod obstinationem vel captivitatem quibus volunt
interrogationem incidit. scilicet non predicavit cre
dituris et predicavit non credituris vel
secundum glosam quare ideo quia pertinacius virtus
dei cultor filium dei in carne venientem
tamen obstinatus rei tamen quia gentilitas

tamen plura recepit ferme hanc rationem vel cogi
tationem Videns Ihesus dixit Confite
bor tibi pater Ecce modus et actus gratiarum
actionis confitebor tibi id est gratias ago tibi
vel mente exulto unde Lucas x.o dicit
In illa die exultavit Ihesus in spiritu
et dixit confitebor tibi semper per devotam
laudationem pater per eternam generationem domine
celi et terre per temporalem creationem contra
quem est contra Sabellium qui confundebat
personas quarum pluralitas distincta patet
in hoc quod unus confitetur alteri Contra
Arrium qui negabat Christum dei filium
per naturam quia vocat eum patrem qui
ipse sit deus per generationem 3m contra Manicheum
qui ponebat duo principia dicens a
malo deo esse corporalia et celestia et spiritualia
a bono deo contra quem dicitur creator sui domine
celi et terre id est creature superioris vel inferioris
Quia abscondisti hec scilicet archana sa
pientie tue que in adventu filii tui sunt
impleta A sapientibus et prudentibus
scilicet scribis et phariseis secundum suam reputationem
Sapientibus in credendis et prudentibus
in agendis vel sapientibus in divinis ut
in lege et prophetis prudentibus in mundanis
Vel sapientibus et prudentibus secundum
superficiem exteriorem Vel sapientibus et pru
dentibus mundanam prudentiam Aequitas primi ad Cor.
primo Stultam fecit deus sapientiam huius
mundi Hec autem triplex est terrena alia
dicitur Iacobi iii.o Terrena in cupidos
et avaros. alia in voluptuosos et lu
xuriosos dicitur in superbos et ambitiosos
et talibus abscondisti Et revelasti ea
parvulis id est humilibus et intellectum in obse
quium fidei captivantibus Ecce ergo de
pressio superborum et exaltatio humilium
Ita pater ita revelasti parvulis pater et hec
per me filium tuum Omnia scilicet creata superiora
et infima, celestia terrestria et infra
lia spiritualia corporalia et ex utrisque con
mixta tradita sunt michi ad creandum
recreandum et glorificandum vel omnia

xi

etiam intrata essentialia ut sapia
potentia bonitas eternitas que dicitur plura
litas propter diversos modos significandi
tradita sunt michi filio suo eterno per
generationem aperte modo Rabanus omnia pater
filio tradidit tamen non simile factum omnia
possidentes genuit nec est intelligendum
et ut tradens designat prius et tunc tradere
possidere vel plus existat filius et postea
possideat Secundo exponitur de Christo
scilicet quod homo omnia michi tradita sunt i.
divina prout omnia vel omnia notitia ha
bunt enim Christus omnem scientiam et sine mensura
potentiam que creatura dari non potuit et
sit accomoda distinctio ut intelligatur
specialiter de apostolis et aliis electis Iohannes
non electa que ipse recepit sed ipsos
pusillos tradidit eligendos erudien
dos custodiendos Io v° Omne quod da
tum pater non excio Et nemo novit filium
veritatem plene et perfecte hoc dicto propter
qui cognoscunt per fidem et beatos per mani
festam visionem non tamen comprehendimus
pater nec excluditur per hoc spiritus sanctus
quia sit exceptio extra non personalis
spiritus s. non non est alterius essentie quam
pater Neque patrem quis novit nisi filius
et cui voluerit filius revelare et ita
filius est causa revelationis et patet co
tinuo quod d. ne miremini si omnia michi
tradita sunt quia manus sed. s. nosse
patrem et esse eiusdem voluntatis et
essentie cum ipso Ita omnia tradita sunt
michi Unde per me habetis accessum
ad patrem Et ideo venite ad me oratione
per fidem ysaie lxv° Venite adde tamen
filii corporaliter ad me quantitandum per imitationem
Io 1° Magister ubi habitas Venite et vide
te ad me fruendum per glorificationem Infra
xxv° Venite benedicti patris mei ego ve
nite vos clausi ad me ostium vitae
Venite vos igitur ad me me medicum salutis
Venite vos naufragi ad me portum

quietis Ecclesiastici xx. Iere in adquirem Et ego in fe
lix tamen acquire ideo addit omnes qui labo
ratis sive in natura in qua nascimur quia homo
natus ad laborandum Iob v° Sive in
culpam qua transgredimur Ieremie ix°
ut inique agerent laboraverunt Sive in pe
nam in qua morimur Gen iij° Maledicta
terra in opere in la. to. specialiter tamen loquitur
hic de labore infidelium in cultu ydo
lorum ps xl v° Labor egipti et co
tidie quantum laborat luxuriosus in volup
tatibus avarus in cupiditatibus ambi
tiosus in dignitatibus Eccl xl° Labor
stultorum affliget eos Et onerati estis
honere veteris s. legis Actuum xv° hoc
est omnis quod nos pharisaei traditiones
Infra xxiii° Imponunt honera gravia
et importabilia et servitutis ps Iniqui
tates mee supergresse sunt et ego re
ficiam vos explicatio cibo doctrine celestis
et doctrine glorie Tollite iugum i. vo
luntatem accipite in pro libertas arbitrii
iugum in quo spectas eorum Iugum di
amigendo Iugum ego erudi ordine eruditio
nis eo quod gentes et iudeos in una fide
iungit ecclesia Eccl ultimo tempore nos
absque re Iugum etiam divine dilectionis
eo quod homines deo iungit Osee vij°
Ociosi sunt ut essent absque iugo Iugum
significatum virtutis sive mortificationis eo quod car
nem spiritui subiciat Tren iij° Bonum est
viro cum portaverit iugum domini ab adoles
centia sua Beda mecum Esse exemplis
colligendi tollendi Super nos Esse
ydoneitas accipiendi Super nos i. vos
presidens omnium ut impleatis quo ad
iugum evangelii Item super nos i.
in meo superiori quod est cum quantum adiun
ctum dilectionis /2° super nos i. meo
inferiori quod est caro quantum ad magis mor
tificationis Gal ultimo Stigmata
domini eo porto Et discite sine fallacia
simpliciter intelligendo sine postilla medicine

retinendo sine pigritia efficitur complendo
ame docenter vbo et exemplo, quia mitis
sum pectus in moribus et humilis intus
in affectibus corde non viciis per humanis
laudibus Ecce ego et ancilla humilitas
in comparacione humilitas interrogacione veri-
tas ??? Mitis sum quia nullum
ledo. humilis quia nullum despicio corde
quia nullum decipio ii Cor. viiº capite
nos neminem lesimus Et invenietis s.
si disceritis obediendo Requiem animabus
vestris sin presenti et in futuro de primo
Ecclesiastici ultimo modicum laboravi et inveni
multam requiem de 2º ys. xxxviº re-
debit ??? Iugum enim meum suave est
quia enim erat iugum legis propter multi-
plicitatem cirimonialium propter austeritatem
iudicialium propter testimonium sacerdotum inste-
ficantium Sed non sic in ewangelio Et
onus meum leve quia fecit karitas Rabus
quid nigro suam quid onere levius
probabilem se abstinere a malo, bonum vel-
le omnes amare etiam propriis parentibus
non capi nolle alii facere quod non vis
pati Quantum revelasti ea parvulis quere
non dicit ebetibus vel stultis, per opin
eius quod dixat sapientibus et non prudentibus
Rabanus ut ostenderit se dampn-
nare timore non acumine ingenii Item
Crisostomus ut discipulus qui habeant vanam
sapientiam ab elacione reprimat Item super
illud Confitebor tibi glosa i. gracias ago tibi
Inte exulto quia abscondisti sc. latuit
dexteracionis hominum et in fidelitatem
petiit Crisostomus locatur de occulta
dei iusticia Crisostomus qui scribi ignoraverunt
et humiles cognoverunt vel dauid quod
exultacio refertur ad unum s. ad revelacionem
vel ad utrumque s. revelacionem et abscon-
sionem Item sic placitum est ante te quia
i. Thi. iiº ultimo omnes homines sal-
vos fieri et ad agnicionem veritatis venire
Sed ad cognicionem intus non venit aliquis

nisi ipse revelet Ro ultimo nota ante-
dente que respicit solam ordinabilitatem
nature in fine non voluntate consequente
que concedit inita persone et quia desi-
derio proprio repugnant ideo non vult
vel voluntate ordinata vult. s. ipsi vellet
non voluntate absoluta prima non potest esse
in creaturis Item nemo cognovit filium
nisi pater quod ii nemo dicit negacionem
in genere sic nemo et nullus homo et sic
male exponitur pater qui non coartatur
homine ad negacionem ex genus sic nec
nulla res et sic est falsa quia et filius
novit seipsum et spiritus sanctus Ro
i. negacio extra genus et sic est exceptio
non personalis sed essentialis Item in
primum novit quis ii filius et quia a-
loquitur de notitia increata et sic est
falsa secunda pars copulative sic cum
voluit filius revelare aut de creata de-
creata. sic est falsa prima Ro incogita
sumitur generaliter et quasi analogice ad
utramque inspirata competit cum filio
pro creata creaturis vel loquitur de creata
et hoc competit filio si homo Item
iugum meum suave Quantum quia
non reddit in me tc illud. Allici animo
in mitate Sed inter ponit dicitur Ro
ad inveniendum quod imitacio operis vicia
est colentibus iugum amoris quia
dicitur est ociosus non est operatur enim magis
Item queritur Ieronimus qualiter iugum
ewangelii sit suavius quam legis est enim
in lege prohibitum In ewangelio libitas
In lege homicidium in ewangelio ira
prohibitum Ro quia in lege opera vo-
quiescebant in ewangelio sola bona volun-
tas primum non admittit ac etiam dicte
sunt in legendo Item homines meum
leve quod si vii capitulo arta est via que ducit
ad vitam Ro si Augustinus et hic arta
vel augusta dicitur quia angustat
in initio grave est enim consuetudine

dimittere sed processu temporis ineffabili
dulcedinis dulcedine dilatatur sic stupe-
tibus dentibus grauat in principio come-
dere sed post delectat. scilicet post mortem

In illo tempore. scilicet post mortem
Iohannis unde Beda narrata pre-
dicatione in miraculis unius anni ante
questionem iohannis factis transit ad ea
que facta sunt in alio post mortem
iohannis Abiit ihesus per sata id est per campos
ubi erant segetes et hoc ut ei turba de-
clinaret et locum manducandi discipulis
daret Sabbato quod fuit iudeis spacium
reprehendi occasio. sed quare ita sabbato
Responsio ut legem cessare faciat per euacua-
tionem sabbati. Discipuli autem eius quibus
maxime reprehensibile uidebatur pre-
uaricari legem sicud modo in religiosis
esurientes tamen ex paupertate tum ex tur-
barum importunitate sicud habetur Marci .iii. in
quo significatur quod predicatores et prelati debent
spernere cibum corporis propter salutem animarum
Ceperunt uellere spicas propter et manibus confri-
care sicut habetur Luce vi et manducare hoc
autem opus uidebatur illicitum per se sed
in Sabbato in hoc opere tamen sunt non licita
nam error destruitur hereticorum unde uersus
approbet apostolus litteram destruere non tamen pau-
lum quem tamquam legis transgressorem
despiciunt ebionite tamen omnes alios
apostolos recipiant Item fidei instruit
ut sabbatum non ad litteram sed spiritualiter
obseruemus secundum glosam Item uita nostra
edificatur exemplo apostolorum scilicet ut non
queramus epulas sed cibos simplices quia
Item ut non curiosas predicationes et lectiones
sed uerba simplicia edificatiua diligamus
placent autem uidentes oculis plenis fla-
inspiratione Dixerunt ei. Vobis plenis
delectatione Ecce discipuli tui id est tua
doctrina informati faciunt quod non licet
eis facere Sabbatis. et ideo es tu illis
reprehensione At ille dixit eis autem

non legistis in lege Ex auctoritate propria fortius
Dupliciter uictos primo a simili ex parte simme-
trium et est talis de similibus simile iu-
dicium Sed simplicitas uanitatis famis
sunt modo et in discipulos ergo si
excusatur quia comedit quod ei non licebat
et discipuli et est talis de in necessitate
credit plures sanctos licite quia licebat
solis sacerdotibus ergo idcirco magis discipuli
spicas tactas omnibus et hoc est quod dicitur At
ille dixit eis uiuus phariseis Nonne
legistis quasi diceret bene legistis de obseruantia
sabbati illud quod facit ad aliorum accusationem
sed non quod facit ad excusationem scilicet disper-
sionem et necessitatem ideo dicit Nonne
legistis .i. Regum xxi quid fecit Dauid
quando esuriret Ecce articulus necessitatis
quando enim fugiebat a facie saulis Et qui
cum eo erant quomodo intrauit domum domini
id est in tabernaculum in yoppe ciuitate
sacerdotali non ipse deus in propria persona instru-
it sed sacerdos Abymelech pro eo et pa-
nes propositionis comedit scilicet in sabbato qui
collocabant domini et ante recentes sustine-
bant super mensam propositionis Exodi xxv
quos non licebat ei edere neque his
qui cum eo erant nisi solis sacerdotibus
Leuitici viii° quasi diceret Si necessitas non
habet legem nec hic debet habere Aut
non legistis in lege xii leui Numeri
xxviii° quia sabbatis ergo illud tempore
sacerdotes ergo maior status in templo
ergo sanctior locus sabbatum uiolant Iosue
de circumcisione comedit et per necessitatem [illegible]
et tamen sine crimine sunt de hoc fa-
cit Iosue vii° Si circumcisionem accepit
homo Dico autem uobis id est uere assero
quia maior templo est hic scilicet dominus
id est qui est dominus templi uel hic id est hoc
loco Aggei ii° maior erit gloria
nouissime domus quam prime Si autem
sciretis id est uere intelligeretis quid est scilicet id
Osee vi° Misericordiam volo et non sacrificium
Prouerbiorum xxi° Misericordiam facere placet

cap.

deos quam stultorum victime Non condempnassetis innocentes. i. apostolos predictos innocentes et racione adheserunt mihi Dominus enim filius hominis est. Ecce tria racione quarum convincit eos pro sine peccato omnipotentem et est talis dominus potest dispensare in hiis que sibi tocius xpc potest Ideo xpc potest totaliter potest et discipulis et sabbato ergo potest dispensare cum discipulis in sabbato et hoc quod dicit filius est enim hominis. i. xpc dominus est etiam sabbati et illa non est observatione legali secundum potest Ambrosius q. d. sic posui sabbatum ita possum destruere Spiritualiter per apostolos signantur predicatores circa plateas per sata mundus diversis segetes diverse naciones / species hominum paleas eorum que circa aures / per hos transierunt predicando Evellere aristas frangendo confricant manibus exemplo sue operationis ad primum provocando Tunc separatur in eum anime sicud palea a grano et sic manducat ecclesie incorporando unde dictum est petro Actuum x^o macta et manduca de hoc conquerunt demones et infideles Aliter per sata intelligitur sacra scriptura diverse segetes / diversi libri scripture per hos transierunt ergo per lectorem vellunt per electionem confricant per meditationem manducant recto meditando mentis adsui edificationem Ruth ii^o Vadam in agrum colligam spicas hoc fuit in sabbato Actuum xxxviii^o sapiam secundum in tempore nativitatis hunc repugnant vel invidi vel adulatores dicentes quia quiescens est saltem in sabbato Excusatur hic per illud quod fecit david dicit glossa quod Abymelech dedit panes ideo dicit i Re xxi^o et in vi^o dicitur quod ibi dicitur in domum domini sub abiathar Ideo ut Ieronimus dicit erunt sub hanc nominis vel secundum Bedam duo fuerunt et tunc ambo presentes Abymelech pater et Abyathar filius ideo de utroque verum est Item cintur utrumque sola circumstantia excuset in prohibitis sine dispensatione vel

quod non Leo papa vult si necessitas fuerit ad utilitatem Ecclesie cui preesse habet dispenset Ad idem est quod dicit hic qui videtur dispensasse abymelech ad idem hic et in precepto et in lio et in dispensatione tria sunt genera preceptorum quorum quedam facit necessitas sua in permittendo voluntas ut in regula monachorum quedam precipientis auctoritas ut in moralibus quedam precepti dignitas ut qui in symone in presente q. v. que autem sunt sine necessitas dispensationem recipiunt ab homine secunde adeo tamen que hic a nullo mutare possunt ut preceptum de simulitate de iusticia de mansuetudine ergo sic est necessaria dispensatio quod mathatias pugnavit in sabbato nec legitur dispensatio ad idem / esto quod aliquis est dominus in deserto tempore yemis non inveniet nisi carnes non ne poterit comedere sine dispensatione Ideo glossa dicit quod semper exigitur dispensatio sed credo quod distinguendum quod aut in necessitate quia possit dispensare sic exigitur / aut non et sic non Item illum in actinn quod est maiori affirmando multe enim dispensationes fiunt cum maioribus que non cum minoribus non ergo sequitur dispensari debuit cum david ergo cum discipulis Ideo in extrema necessitate non omnes sunt similis quia tunc nulla lex vi Unde non fit comparatio persone ad personam sed cause ad causam similem Item Sabbatum violavit glossa vitulos occidendo contra quod occidere vitulos in honorem dei non est opus simile ergo non violavit sabbatum Ideo mali hic faciebant ex timore similes sunt ne punirentur temporaliter / et ita opus erat servile ex intentione operantis et etiam ex parte operati boni vero ex amore faciebant

Unde et si non erat apud se simile ex
intentione operantis erat tamen ex parte
operis vel violant vel non observant ita
ut violare videantur. Item dominus sab-
bati non subest observantie legali. Glossa
Mal[achie] 2 o[?] fuit de muliere factum
sub lege etc. Ergo subiectio illa erat volun-
tatis non necessitatis ideo intelligendus
se subiecit propter utilitatem. Inter quod se
potuisse ostendit propter auctores. Et cum
transisset inde i. ad alias partes declinasset
villam suam propriam venit in
alio sabbato ut dicit Luce vi° in
synagogam eorum s. ad docendum propter
maiorem populi frequentiam sicut venatores
venantur ubi putant invenire mul-
titudinem ferarum et piscatores multi-
tudinem piscium. Ecce in Christo tanta erat
stabilitas, licet enim pharisei insidiarentur
ei tamen non metuebat venire ubi erant
et hoc contra pusillanimitatem. Doctrine vir-
tus quia in publico docebat contra heti-
cos zeli immensitas quia totum faciebat
propter salutem animarum. Tertio infirmi
adventus. Et ecce homo manum habens
aridam. De hoc dicit Ieronimus quod in
ewangelio nazareorum legitur quod iste fuit ceme-
tarius huius verbis deprecans homo
cementarius eram manibus victum querens
precor te Ihesu ut restituas michi sanitatem
ne turpiter mendicem cibum. Et interro-
gabant eum s. pharisei propinqui dicentes
si licet sabbatis curare interrogant, non
ut discant sed accusent. Unde sequitur
ut accusarent eum ut si diceret non
accusent eum de crudelitate. Si diceret
sic accusent eum de sabbati transgressione
quia putabant a quibuslibet operibus ces-
sandum in sabbato. Et similia prohibebat
non spiritualia. Ipse autem dixit eis quis
est ex vobis homo multo magis deo
qui habet ovem unam multo magis honorem

Et si ceciderit sabbato in foveam nonne tenebit
capiendo et levabit eam extrahendo.
Si ergo hoc fit propter cupiditatem temporalium
multo plus debet fieri pro salute animarum alicuius
ideo subdit assumendo quanto melius est
homo ove quod dicitur non est comparatio ex hoc
infert conclusionem et maxime ad quem
cum fecerat. Ita licet sabbatis benefacere.
Glossa competenti exemplo solvit questionem
eorum ut eos ostendat sabbatum violare et
opere cupiditatis qui eum violare ar-
guunt in opere karitatis. Et imitantes
tunc tacent quibus ait homini manum
s. aridam. Extende manum tuam. Et ex-
tendit et restituta est sanitati sicut et altera. Infra vii° et extendit
quia ipse dixit et facta sunt. Et resti-
tuta est sanitati sicut altera in quo patet per-
fectio et eadem sanitas. Moraliter homo
habens manum aridam est peccator hic quia
cor aridum quia sine bona affectione
sine compassione. In quorum persona dicitur
ps[almus] percussus sum ut fenum et aruit cor
meum. Aridam habet linguam aridam
quia sine bona laude. De quibus Ysaias
lxi° Lingwa eorum siti aruit. Quidam
habent manum aridam quia sine bona
operatione. Zach. xi° brachium eius ari-
ditate siccabitur, et hic habet manum
dexteram aridam, ut dicitur Luce vi°
quia multi impotentes sunt ad bona
sed potentes ad mala. Hoc autem triplex
ariditas sumitur ex similitudine arboris
aride que tunc est vere arida quando est sine
succo, sine foliis, sine fructu, a parte
loquendo. Cor habent aridum immundi
linguam maliloqui manum avari. Iste
ex obedientia divina debet manum extendere
ad proximum per claram largitionem. Proverbiorum
xxxi° manum suam aperuit inopi et
palmas suas extendit ad pauperem. Ad Deum per devotam
orationem. Trenorum iii° Levemus corda nostra
cum manibus ad celum per instantem operationem. Ecclesiastici vi°
Extendi in altum manus meas et sanati
peccato renititur super. s. sabbato

Ct [illegible]

curare si licet quae dominus in sabbato fecerat
curationes quam in alia die faciebat signa Theo-
philus Bedam ut non solum insinuet spirituale
sabbatum sed etiam propter celebrem conventionem
eo quod erat salute omnium. Item et interroga-
bant eum Mathei xii^o et Luce vi^o dicit
quod ipse dominus ait ad illos Interrogo vos
si licet sabbato benefacere an male. Theo-
philus Augustinus de concor. iii^o circa hoc non
discrepant Lucas et Marcus a Matheo
nam ipsi prius interrogaverunt temptantes
dominum. Deinde intelligens dominus cogitationes
eorum statuit hominem in medio et inter-
rogavit illos. Et illis tacentibus proponit
similitudinem. Et remittitur a. s. de syna-
goga et de qua [illegible] intellectu alumine rece-
dentes. Beda Dum lumine salvatoris infirmum
sed propter confusam lumine sustinere non
potuerunt sed amplius invidia permota
lumine querebant extinguere consilium vel
consilium faciebant. Remigius per multos
In consilium eorum non veniet anima mea
quod enim perderent non quod vitam inve-
nirent. Hoc enim primo loco de parvitate
mortis Christi. Jhesus autem sciens consilia
eorum Ieronimus xii^o tu dicens omne con-
silium eorum recessit inde et hic propter
multa primo ut parceret eis. Rabanus
et recessit non timore perditus sed perdendo
inde ne invidia trucidarentur. Theo-
philus quod nondum venerat tempus passionis. Iohannes ii^o
Nondum venit hora mea. 2° quia
non adhuc erat locus quia non passionem
pateretur extra Iherusalem. Luce xiii^o in eo propter
nostrum exemplum Mathei x^o Si vos persecuti
fuerint propter humilitatis iudicium. Sexto propter
subiecte humilitatis signum. Et secuti sunt
eum multi. Rabanus unius virtutibus
docti persecuti sunt. Et curavit eos
omnes Luce vi^o Virtus de illo exibat
et sanabat omnes. Et precepit eis. Scilicet ipsimet
curatis ne manifestum eum facerent

Quibus licet iustitie nos instruit ne
cum magnum aliquid facimus foris
laudem queramus non ergo dominus precepit mi-
raculorum suorum ad utilitatem
audientium sed nec in beneficiis suis
glorie appetitum ut adimpletur
quod dictum est per Ysaiam prophetam dicentem
consentientie non revelat. In persona
dei patris Ysaie xlii^o Ecce puer meus
ubi audit explicitum precio[?] gratie fuisse
in Christo scilicet gratiam unionis scilicet que uni-
ta est in Christo humanitas divinitati
que notitur tamen dicitur. Ecce scilicet in
evidenti puer propter infirmitatem carnis
assimilata propter innocentiam preter
obedientiam Ysaie ix^o Puer natus est
nobis meus propter singularem excel-
lentiam quia nichil in eo sunt quod
non esset patris opus inde meus quod
filio meo unitus scilicet quia unita
est in Christo humanitas divinitati vel
meus quod unigenitus autem alienus non
sic alii per adoptionem filii alieni mittiti sunt
michi electus scilicet ex hominibus Ieronimus ix^o
Dilectus meus candidus et quem
elegi Rabanus homo in quantum
eligit deus ingentium eligit et hoc
admirationem et redemptionem vel elec-
tus electio quem elegi ex tempore
electus ergo in pontificem et regem
in pugille Dilectus meus. Non
enim esset electio sine dilectione nec
dilectio sine electione. In hiis ergo
2 hec tanguntur gratia unionis quod puer
sed nam humana electus quod elegi
scilicet unionem ad divinam. Dilectus meus
quantum ad unionis tamen. Ecce puer
meus ad obsequia. Electus meus
ad officia. Dilectus meus ad gratie
dona. In quo bene complacuit anime
mee voluntati mee hic tangit perfec-
tionem gratie capitis. Christi quantum
caput intravit in corpus ecclesie de
plenitudine sua scilicet congrols 2 motu

bone operantis p q etiam placet deo
Unde dicit q no tm ipe xpus in
cplacuit s. e singularis psona s per
xpm ni cplacuit totum corp inistici
unde xpus Io xiiij Nemo ve
nit ad patrem nisi p me pona spm
meum sr eum ys xlj requiescet
sup eum spus dni gre spm meu
Io iij non ad mensura dat spus gra
dos spm i ptiu vel subdivisione
super eum q. s. spus sancti plenissie
dnabat aine eius ut oius motus
subditi cedit deo et vo spui ys lxi
Spus dni sr me Iudiciu i iudicia
riam ptatem s apre traditam de
qua Io v pr omne iudicu dedit
filio Iudiciariam discussioz hom
faciendam de scripo gentibus i gen
tilibus vel iudeis gentilit viventibus
nunciabit p se iudeis p aplos et pdi
catores gentilibus ps Annunciam iusticia
tua Nam contendet i hic subdit psertio
sapie pacie nisi excludit abeo tria si
gna impacie que sunt contende clamae
et murmurae Impatiens eni pirmula
illata a credit se vindicare se posse a
no Si credit aut ipse sit contendit
a paliu sit clamat Si no sit mur
murat Et addit vox eius q hec tria
dicit pd de xpo no contendet expetendo
vindictam ps ij thi ij Noli verbis co
tende neq clamabit invocnt ad iniuriam
alienu ut ab adusariis vindicetur nz
audiet in plateis voce eius i sue in
murmationis vel maledictionis i p ij
cu malediceret no maledicebat cu pateret
no cominabat go no erit contentios s p
in pacientia vel linguosus p iactantia
Arundine quassatam i iudeos inten
dens extinis legis observancia simatuos
intus spuali intelligentia s quassatos
q omni vento doctrine et erroris motos
no confringet i no statim condempnabit
sed expectabit supportando in pnti thr
ix Quanto interdula gaudiu nos pa
ciat Sed in futuro conquassabit capita
in tra multor et lignu s adam liaz
linne fumigans i ppl'm gentilium q
nalis legis se ardore extincto erroris
amarissima in nolunt no extinguu s
illam scintilla in magnu ardorem
ignis di suscitabit p fidem et cofouebit
p bona opera Ephe v Erat aliqn
tenebre nuc aut lux in domino s hil
egrio exponit q arundine quassata
qma gtes natitas vento agitatas gen
nacius no cofirmxit sed ad salutez
reservavit et lignu fumigans i exi
guu spm in reliquias iudeoru no extixit
i no cuncte sed in fine conuertet dispo
suit s Aug et arundine quassata
no q qma pcuti manu poriexit
linu fumigans no ex q modicum
fidei scintilla in p multis no contempsit
donec iudicium passione s quo iudicatus
eiciat i ex eductat ad victoriam s princi
pis tenebrarum Io xij nunc princeps
huius mundi eicietur foras vel sic do
iudiciu aeterne s quo iudicatur est
in fine erciat i pst ad victoriam s de
iniucias suis quos condempnabit ps do
ponam inimicos tuos scabellum p. t. Et in
nomine eius s filij dei gentes conarint
plenitudo intrauit postium fidei spera
bunt de salute eterna Actuu iiij
no e aliud nomen sub celo in quo oportiat
vos saluos fieri Ro xiiij qui exurgit
regem in quem gentes sperabunt Remit
hic super illud iudiciu gentes nunciabit
zelo futurz et mo iusta iudicia agit
q Io iij nisi filiu suu ut iudicet
mundum Ro no venit ut iudicet
iudicio condempnationis in pnti Sed
nunc iusta iudicia ut nos caueam

est enim iudicium Christi multiplex unum
quod venit sustinere scilicet passionis ps.
Exurge et intende iudicio meo deus meus
et d. m. Aliud quod venit initiare scilicet
future condempnationis Jo v° pr. oe
iudicium / 3m quod venit facere et hoc tri-
plex distinguitur primum reprobationis quo
ad iudeos Jo ix° in iudicium veni in hunc
mundum ut qui non vident etc. Secundo puni-
tionis que ad demones ps. Judica deus
nocentes me, aliud quod venit finiri tunc 3m
absolutionis que ad peccatores adiunctos dicit
Je xxiij° faciet iudicium et iustitiam
in terra. Est autem iudicium quod vult et quidem
scilicet correctionis j Cor xj° diiudicarem
ad omnia. Item quod vult fieri scilicet ipso discussio
j Cor xj° Si nos ipsos iudicaremus
non utique iudicaremur. Item non contendet
contra Je ij° Ego in iudicio contendam te-
cum eo quod dixisti non peccavi. Vero non
contendet contentione ira sed iustitie sue
examinis. Item non clamabit contra Jo vij°
Stabat ihesus et exclamabat ad hebr.
hebr v° cum clamore magno exaudi-
tus est. Adidem Luce xxiij° Cla-
mans voce magna ihesus ait pater in ma-
nus tuas commendo spiritum meum. Vero non clamavit ut im-
patiens ad auxilii invocationem sed ut
doctus in sua perditione, ut deridens
in sua passione / ut potestatem ostendat
in sua morte. Item nec audietur
in plateis contra murmurasse quidam alapa
Jo xviij° non maledictum etc. Vero
secundum Augustinum hec dixit ut placata et ad
ferenda contumelia tranquillo animo pacis.
Tunc oblatus est scilicet per graciam curavit ma-
xime audam, oblatus est ei in quo ostendit
efficacitatis fidem / demonium habentem vocat pas-
sionis dispersionem in tribus quia demonia-
tus, quia cecus, quia mutus. Tunc fuit
tria miracula in eo facta fuerunt et dicitur quod cecitas
privatus auditu non loquela Etenim

cium in quo liberatio a demone ita ut
loqueretur / in quo restitutio loquele
et videret in quo illuminatio cecitatis nec
tenebre. Et stupebant omnes turbe
i. minores et insipientes in quibus frequenter
facta domini fuerunt causa salutis, sed in ma-
ioribus occasio blasphemie sicut dicitur
dicam est etiam inter stuporem et ammirationem
Nam ammiratio est ex ymaginatione
incolumi, sed stupor ex ymaginatione
magni. Et dicebant turbe, scilicet non phariseus
Numquid hic est filius david. Inter-
minant minus eruditi et propter benefitia
filium david putant quem nesciebant
confiteri quod filius david propter promissionem
fuerat Jud xxij° Quid vobis videtur
de Christo cuius filius est. q. d. iste est messias
promissus propter omnium animam / quia david
fuit maxime iustus sicut patet j Re
xxiiij° propter singularem excellentiam
que apud eos de david erat Actuum
ij° Liceat nobis dicere de patriarcha david.
Vel numquid hic est filius david q. d.
ex operibus patet est filius david quia david
fuit mansuetus et demonium appetitum
sedabilis quando eum percutit confitens vel
dum et ymaginem Et pluraliter peccatum mollescit
in homine tenetur intellectum Sicut patet in
Sampsone Judicum xvj° Vexat
intellectum sicut patet in Saule j Re xix°
Claudit os ne confiteatur peccatum ut patet
in Chayn Gen iiij° Numquid custos
etc. Advenientes gratia dei gratia intellectum il-
luminat Esaie xj° affectum liberat sicut in petro
Actuum xij° os aperit ut in zacharia Luce
primo vexat a demonio t x scilicet superbia
in mente, concupiscentia in carne, cupiditas
in rebus j Jo ij° Omne quod est in
mundo etc. Istud autem t x demonium facit
mutum. Nam cum loquela data sit homi

adlaudandum deum, ad edificandum proximum, ad confitendum peccata, primam loquelam aufert superbia que quod dei est sibi laudem usurpat. Secundam aufert avaricia quod sibi soli intendit non proximo. Tertiam aufert luxuria et maxime contra naturam unde Sodoma interpretatur silentium. Item facit tertium causa autem cecitatis cana, acculpa, ad vindicta, pharisei adeo divisi...

plicata sunt mala in terra et omnis civitas et domus divisa contra se vastabit...

ast
114

corum geniti qui s' bene consi[illegible] nichil
male artis appe didicisse ipsos ergo vos
testes et iudices indicii mei in hac parte
vel erunt iudices in futuro. s' assessione
et appellatione iudicis Si aut ego i spu
di eicio demones pervenit in vos regnum
dei et cessat regnum dyaboli hoc exponit
ay r regnum dei. i. ego xpus qui deus
debeo regnare in vobis quare ego me
blasfematis, vel regnum di. i. tempus
gratie adveniendum regnum glorie quod vobis
offertur si vultis recipe quod offertur omni
p. verba vitae et miracula pertinet predicta
vel in vos. i. quod vos qui quod dictis regno
gratie et ideo excludemini a regno glorie
Unde Augs Scriatis procul dubio re-
gnum credentibus parte sitis vel regnum
dei. i. iudicia partis quia condempnat
impii et infidelibus premitur et tunc
est ipsius pervenit. i. perveniet quia dabit
contra vos penam condempnationis, aut
quo patet probato quod demon non est actor
miraculi, hic probat xpus quod ipse
non est minister dyaboli, ad quod utitur primo rone
cogente intellectum Ideo dico vobis omne
pecm/ et Qui non colligit mecum
primo ro talis actor potentior ministro
xpus potentior est dyabolo ergo xpc non
est minister dyaboli. Amore parint
in luce pr, aut quo patet expulsum disc-
tur. i. xpus cuius non est homo qui
similis in potestate intrare domum fortis
i. dyaboli de quo Iob xli. non est potestas
sup terram Insi dyam facit fortem
p mira neglia non illius post et dicitur
domus dyaboli corpus obsessum a dyabolo
vel cor peccatoris et vasa eius diripere
i. homines obsessos recepturos a dyabolo
abeunt potestate eruere nisi primus alli-
gaverit i. superavit fortem i. dyabolum
et tunc domum illius diripiet i. peccatores

dyabolus submigatos abeunt potestate eruet
et ex hoc sic xpus quod cum eicit de-
mones et ab eis liberat homines po-
tentior est demonibus non ergo eorum
minister Hm Augs domus dyaboli
dicitur mundus quia totus mundus in ma-
ligno positus est i Io. v qui quidem
dicitur similis non bone nature sed vone
malitie, qui in eo principatur hanc
domum intravit in incarnatione forte
alligavit maxime in passione tollit
quem in ad manum bonos trahentes
ad infinitum, et aliqualiter quem ad nuam
in pellente non petrum et domum et
vasa diripuit quando descendit ad inferos
unde traxit victos de lacu Zach. ix
et dicuntur anime vasa quia sunt recep-
tiva virtutis et gratie, sed quedam sunt
vasa in honore quedam in contumelia
Qui non est mecum in bono ab eis
meam voluntatem implens contra me est
Ier. dyabolus qui cum deo non est
contra ipsum est quia vult animas tenere cap-
tivas quas xpus liberare desiderat
Et qui non colligit mecum in fide
unitatem in ecclesie sinu, in ovile supe-
rum, dispergit sicut lupus Io x lupus
rapit et dispergit oves omnis. i. ei
sunt opera xpi et belzebub quia xpus
colligit belzebub dispergit Ideo dico
vobis ita non vultis acquiescere rationibus
nec operibus ymo blasfematis ideo dico
vobis variat et pecto omne peccatum sed
blasfemia vbi quod de humana fra-
gilitate committitur homini vel omne
peccatum quod facit homo ex infirmitate
et blasfemia quam ex ignorantia re-
mittetur. i. remissibile est ut in paulo
qui veniam consecutus est quia ignorans
fecit, spiritus autem blasfemie non re-
mittetur, ex hoc patet diversum peccatum

blasfemia et spiritus blasfemie non re-
mittetur. quia duo prima remissibilia
3m non peccatum est in se vel in alteram
blasfemiis nidm qui si est ex ignoran-
cia vel in infirmitate dicitur simplex
si ex certa malicia dicitur spiritus blasfemie
Unde blasfemius erat in tribus spiritus blas-
femie in phariseis qui ex invidia impu-
gnabant opera Christi et tamen faciebant
scripturas Secundum Ricardum de sancto victore
quid est illud spiritus blasfemie nisi affec-
tio et desiderium vituperacionis divine
spiritus blasfemie spirat ad odium dei
sicud spiritus ad amorem dei et ideo non
remittetur i. difficile remittetur quia
vix penitent qui huiusmodi sunt quia
hoc peccatum non habet colorem annexam sue
excusacionis hic excluditur due he-
reses quod dicitur remittetur est contra iovinianum
qui lapsis in mortale veniam negabat
quod dicit non remittetur est contra origenem
qui dixit omnibus veniam constitutos
post vite meritum tunsatis in multis
seculis Et quicunque dixit verbum
blasfemie ex infirmitate vel igno-
rancia contra filium hominis secundum Lombardum qui
scandalizatus in infirmitate mee carnis
vocavit me voratorem peccatorum vini
potatorem vini veniam habere et hoc est
remittetur ei si penituit. qui autem di-
xit contra spiritum sanctum verbum. scilicet blasfemie
i. qui peccat ex certa malicia quod est pec-
care in spiritum sanctum non remittetur i. vix
remittetur ei in hoc seculo neque in futuro
quia vix aut numquam tales penitent
Queritur super id quicunque dixit etc.
Utrum distinctio peccati in patrem et filium
et spiritum sanctum sit competens. quod non est
una maiestas trium una bonitas
una sapiencia ergo et una offensa in illos
Ideo debent peccare ex multiplicitu

infirmitate, et sic contra attributum appro-
priatum patri quod est potencia Ex ignorancia
et sic est appropriatum filio quod est sapiencia
Ex malicia et sic est contra appropriatum spiritui sancto
quod est bonitas huic concordat philosophus
v ethicorum dicens quod contingit peccare
3t ex ignorancia ex passione ex elec-
tione Ex ignorancia qui ignorat
aliud eorum quorum scientia retraxisset a peccato
Ex passione qui propter impetum passionis
vel irate vel illate iniurie
obruitur ex electione qui ex peccati delectacione
sine respectu temere vincitur propter se placi
peccati et hoc minus est propter se finaliter
non fortis ad obviandum dicendum
quod licet una sit maiestas tamen tria
sunt appropriata Item queritur que et quot
species peccati sunt in spiritum sanctum Respondeo semel
assignatur contra a magistro ex remis-
sionis peccatorum in qua maxime relucet
bonitas que appropriatur spiritui sancto que impugnatur
contra peccatum in spiritum sanctum i. per impugna-
3t vel expresse remittentis in quo requi-
runtur duo Una in delectacione culpe
contra quam est desperacio Iusticia obligacione
pene satisfactionis contra quam est pre-
sumpcio vel expresse eius cum sit remis-
sio, in qua requiruntur duo, dolor de
peccato preterito contra quod est impenitencia et volun-
tas cavendi de futuro contra quod est obstinacio
Ex parte vero eius per quod sit remissio duo
requiruntur. scilicet communio fidei ecclesiastice
contra quod est impugnacio veritatis suffragia socie-
tatis, quod est contra invidencia superne gracie
et sic patet numerus Item non remittitur
ei qui peccatum in spiritum sanctum non aufert
homini statum viatoris. ergo nec peni-
tencia per penitentiam omne peccatum remittitur
Ideo peccatum potest dici irremissibile vel
a potencia activa remittentis. scilicet dei sic
sit nullum est irremissibile vel a po

insipientis pacientia quia qui creavit te sine te non iustificabit te sine te et
hoc dupliciter vel a prinatione possidet
si quia nullo modo remissibile sit peccatum
demonis et anime dampnate est irre-
missibile vel a prinatione felicitatis sine
dispositionis sit peccatum hominis dicitur
in spiritum sanctum irremissibile, quia priuat
in parte dispositionem remissibilem quia
tollit omnem rationem excusationis quia
ponit rebellionem voluntatis ad demum
recatiuite. Unde talium confessio quasi mira-
culosa est ex speciali gratia. Item in futuro
Ex hoc videtur quod aliquod peccatum sit ir-
remissibile in futuro contra damascenum quod hominibus
est mors hoc angelis est casus, sed
angelis post casum nulla culpa re-
mittitur ergo nec hominibus post mortem.
Ad hoc dupliciter fit contra hoc oppositio. Unde dicitur
quod in separatione anime a corpore in sanctis
remittitur omnis culpa et etiam in dampnatis
quia venit ex contagio et fragilitate
carnis, sola vero pena remittitur post
mortem. Alii dicunt communius quod in futuro
remittitur pena sine mortali sine veniali
debita sed non remittitur culpa nisi
venialis. Ad obiectum dicendum quod illud
intelligitur quo ad remedium non quo ad
expiationem per modum pene satisfactionis.
Aut facite arborem bonam quod dyabolus
non est actor malicie, quod christus non
est minister dyaboli. Hic 2o probatur quod ipsum
miraculum non est opus miraculi multa
dyaboli contra ipsum primo probatur, 2o ar-
guitione progenies viperarum, 3o gemi-
natione id est quid dicit ergo, aut facite ar-
borem bonam et fructum eius bonum, vel in veritate
quod si bona est voluntas, bonum opus
quod non dicitis in dyabolo. Aut facite
arborem malam et fructum eius malum vel si dicitis dyaboli
voluntatem malam ergo et opus illius
malum per se scire debet. Si quidem ex fructu
arbor cognoscitur. Sed fructum malum opus non est
ergo non est opus dyaboli, ergo arbor sicut
fructus bonus opus eius, arbor mala
dyabolus fructus eius malum opus
et loquitur vulgariter facito vel dicite
sicut quod dicitur iste facit te bonum vel dicit
Progenies viperarum vel venena filii ve-
natorum iudeorum qui occidistis prophetas
christum, inventi ecclesiam quintum in verbis
est ysidorus. Vipera afflixit in utero
peremptus pervenit ita ipsi cum machina-
tionibus pessimis que sunt fetus
dyaboli laceraverunt. Item vipera
occidit veneno lingue ita et ipsi
christum. Job xx. Occidit eum lin-
gua vipere. Quomodo potestis bona loqui
cum sitis mali, quasi dicat nullo modo cum
enim sitis arbor mala cum dyaboli.
Non potestis fructum bonum facere. Proverbiorum
xxix. Stultus fatua loquitur.
Et ratio est. Ex habundantia enim cordis
os loquitur. Sicut fumus ab igne
exit, sicut olla ebuliens redundatur.
Proverbiorum xv. Os fatuorum ebullit
stultitiam. Bonus homo de bono the-
sauro vel de bono intentione et volun-
tate. Et fert bona scilicet verba et a simili
Malus autem de malo thesauro vel ma-
la voluntate et intentione profert mala
verba. Dico autem vobis quod omne
non tantum de uno verbo non tantum sed otioso
non tantum pernicioso quod locuti fuerint
homines, de spiritu non tantum deponitur
reddent rationem quod ergo quia locuti sunt
sine ratione in die iudicii quod erit terribile
sine spe venie. Et in ultimo. Cuncta
que fiunt adducet deus in iudicium
Verbum enim est angelus intelligentie

sicud dicit Aug. Unde primo dicitur
in ratione quod in platone penis ad lingua
quam in ad linguam Quod autem verbum sit
ociosum dicit glo. super vlt. iacobi
Ociosum est quod caret ratione iuste necessitatis
aut intentione pie utilitatis Teodorus
sermo levitici xxj° Quod non edifi
cat audientes in periculum vertitur lo
quentium Idem Cum scurrilitatem
replicat in fratribus ociosum dissolvit
et aliquid proferre turpitudinis hic non
ociosi sermonis sed criminosi reus te
nebitur Ideoque in verborum pondere
peccatum consistit hinc nunc Ex verbis
enim tuis iustificaberis vel tanquam
iniustus condempnaberis. si si sunt verba bona
et subaudiantur circumstanciis prolata Et
ex verbis condempnaberis si si sunt mala
vel sub indebitis circumstanciis prolata
proviore Mors et vita in manibus
lingue Cris. in super et in veritatem iudicium
non enim ex quibus alius dicit de te sed
ex quibus ipse met locutus es calcula
tiones iudex feret et tu das ex verbis
in Ro° Dixit dominus os tuum locutum
est contra te Queritur hic de omni verbo
ocioso reddent rationem quod ociosum est
quod ratione vacuum est, ergo de eo non de
quirer. Non potest reddi ratio Ro. licet
ociosum sit ratione vacuum quantum verbum
debuit habere rationem etiam de eo exigetur
ratio remissionis ratione Item dicunt
verbo queritur quare non dicit simul et de
omni verbo ocioso Ro. quod verbum ex
ratione dicitur, non autem sic opus omne
Item ex verbis tuis iustificaberis vel
condempnaberis ex hoc videtur quod nullum
sit verbum medium Ro. quidam concedunt
quod nullum est verbum medium quia omne
verbum in me te de ratione deliberativa
procedit et non sic omne opus, ad aliud

quod exponitur . . quod salutare bonum verbum
et sic non gratuitum tamen meritis Sed dicat
aliquis quod est verbum medium Ro. dicendum
est quod non loquitur hic de quibusdam verbis
generaliter Sed vel de bonis vel malis
utroque in littera Item ex verbis tuis condemp
naberis ergo ex ociosi tamen sunt mala
Ad istud est quod ad inditum veniet ad iu
dicium quia exponitor dicit quod multo
brevius quod plurima levius, non impu
nis plurima vel multorum multitudo
congregetur nocte est ut crux portatur
velud sub lapide gravi per ipsa frangatur
sic verborum ociosorum multitudine nos
homines fatigatur, falso non intellectum
Ad aliud dicendum quod venient ad iudicium
non tanquam condempnaturi tantum ex
tra stoic Ad 3m dicendum quod non est dimis
so simile quantum et per milium multi
plicata non trahat in aliud genus
quantum ad substantiam tamen trahit quantum
ad pondus Sed consuetudo et con
temptus posset trahere in gravia con
Speciale in verbis sine in loquendo
attendenda sunt quinque quod est vo
cum qualiter dicatur Isti sunt quinque
digiti in manu lingue Quod decla
ratur apud colon. v° Sermo vester
sit semper in gratia sale conditus, i. gra
nalis sine ociositate ociosa sunt omnia
que aut inutilia aut inhonesta
aut nociva sunt Inutilia sunt
que nec loquentibus nec audientibus
prosunt Inhonesta que nec digniti
loquentis nec audientis conveniunt
Nociva que vel ad errorem vel pra
vitatem ducunt Cum determinat Eccl
xxij° Cum stulto ne multum lo
quaris qui ergo cum deo loquitur considerat
a . . sic vel propter illum habeat loqui
non propter illum utrum sit talis quod prava

correctione indigeat vel qui correctionem
non recipit. Ubi quidam sunt locuti ut in
convivio quam usque moderate ut in locutione
Eccl. determinat Eccli iii°. tempus tacendi
et tempus loquendi. tacendum est aliquando
propter auditorum infirmationem Io. xvi°
Adhuc habeo multa. Aliquando propter interlocutoris perpe-
tratorem Proverbiorum xiii° qui rudet. aliquando
propter sui reverentiam Eccli xxxi° in medio
magnorum. Aliquando propter auditorum indig-
nitatem Mt. vii° Nolite sanctum. Modus lo-
quendi id est in quo gestu quo sono et
significatione. Sic ergo gestus modestus
et humilis. Sonus mitis in sermonibus. significatio
vera et dulcis. Tunc viderunt ei quod
postquam viderunt quod pharisei per se quod dicentes
aperte convicti sunt tunc voluit temptare
occulte si possent talium [illegible] cum
enim non valent ubi recurrunt ad sancta
de celis et phariseis. quia non primo pharisei
per se confutati sunt alios sibi adiungunt
quorum societate sufficienti prevalere inten-
derunt. pharisei enim videbantur excellere
in vita sectis in sapientia dicentes. Magistri
magistri vocantur [illegible] nolunt esse disci-
puli eorum [illegible] voluntas quod [illegible] conde-
dis voluntatibus addunt addunt effectum
peccati. Ait signum vide quia nemo potest
facere hec signa que tu facis nisi fuerit
deus cum eo Io. iii°. Et hic videns
ait illis generatio prava et nobile est
quod qui comitabantur ei scilicet in principe
demoniorum eicit demones. Chananee
reddit eis pro conviciis [illegible] eorum
[illegible] non cum eum laudabant aspere. Audi-
eis In quo docet amplectanda esse
opprobria et ad illationes [illegible]. Audi-
to mala in opere et adulta in fide
quia et si ydola non colebant tamen
amico sponso Christi [illegible]

signum querit ad calumniam tamen me
quia alia que videant signa non
sunt Proverbiorum xxx° generatio que patri
suo maledicit. Ecce blasphemia generatio
que sibi munda videtur. Ecce simulatio
generatio cuius excelsi sunt oculi. Ecce
superbia generatio que pro dentibus [illegible]
Ecce detractio. In hiis quatuor supra
modum reprehensibiles erant pharisei
et scriba. Et signum non dabitur ei scilicet
pro tali quale petit nisi signum Ione
prophete quod fuit humilitatis et infirmitatis
et exponit quod sunt illud signum. Sic
enim fuit Ionas in ventre ceti. Io.
ii°. Preparavit deus piscem grandem
etc. tribus diebus et tribus noctibus ad literam
sic erit filius hominis scilicet Christus in corde
terre scilicet in sepulcro tribus diebus et tribus
noctibus. Iones enim fuit signum [illegible]
[illegible] et facto. [illegible] quia una [illegible]
[illegible] quod [illegible] facto
eo quod fuit in ventre ceti etc. ubi
fuit tria absorptio detentio evomitio
Absorptio fuit signum mortis Christi
detentio sepulture. Evomitio resur-
rectionis. et sic dabitur eis signum in si-
gnificatione in facto Ione ut scilicet convertantur
et salventur. Continuo super illud et signum
ei non dabitur quia non dedit signum
ut nisi signis crederent in ipso tempore
quia non petebant ad credendum sed ad
reprehendendum. Supra Math. et non tunc
non dedit patres eis. Item non dabitur
Nota ante passionem sua sunt coram eis
signa multa a Christo ut illuminatio ceci
Io. ix° suscitatio Lazari Io. xi° tre-
mor [illegible] petrarum scissio monumentorum
apertio et alia huiusmodi. Ideo illud non
est dictum quasi alia signa ante mortem
non fuerunt data. Sed quod mors

et passio eius fuit signum principium
et ultimum et signum signorum inter omnia
signa excellat quod specialiter Iudeorum
iudicis dicitur quod si illi crederent salvarentur
si non dampnarentur sic Ionas fuit
signum ninivitis ut si vellent credere
salvarentur sin autem subverterentur ut patet
in litera Item glossa signum querunt
de celo et signum non dabitur eo contra
mutans ingratum Unde dicit xx. dec.
et in passione sol obscuratus est Ro
secundum glossam signum de celo dicitur signum divini-
tatis non signum humanitatis, miris
figurationibus non signum datum est disci-
pulis non iudeis incredulis, in pas-
sione non signa fuerunt vitando et data
in terris incredulis vel non intelligendo
est non dabitur nisi signum et si prius est dic-
tum est Item ita erit filius hominis
in corde terre tribus et cetera Cum una
die artificiali et duabus noctibus
tantum fuit in sepulcro scilicet a die veneris
in sero usque ad diem sabbati mane
Post Iona in. Hoc dicitur quod synno-
dochen ut apte totum intelligas,
est enim dies naturalis et artificialis.
Dies naturalis continet diem et nocte
artificialis scilicet viginti iiii or horas
Prima ergo dies naturalis computatur
a parte die parasceve cum nocte precedente
2o a die integra sabbati cum nocte
precedenti, 3a a parte diem dominice
cum nocte precedente et sic sunt tres
dies artificiales et tres noctes Alii
exponunt sic 3bus noctibus i. duabus
2m rem et 3a 2m rem. Nam quando
passionem Christi dies precessit noctem
in quo signatur status innocentie
precedens statum culpe sed post passionem
Christi econtrario in quo signatur quod per

passionem de tenebris culpe redimus
ad lucem gratie, 2m hoc dies paras-
ceve computatur cum nocte sequenti
dies sabbati cum nocte sequenti
et sic due dies et due noctes sed
die dominica cum nocte precedenti quia
tunc nox precessit diem et sic illa una
nox est in Ione duarum et sic sunt tres
dies et noctes. Viri ninivite surgent
in generali iudicio In iudicio futuro
cum generatione ista scilicet iudea re-
similiter tunc resurget et condempna-
bunt eam scilicet comparatione melioris
facti non auctoritate iudicandi quia penitentiam
egerunt non videntes signa In predicatione
Ione quia solum verbo predicavit
et tamen ecce plus quam Iona hic scilicet in
medio vestri et ideo graviores damp-
nationes merentur In hac autem comparatione
notantur iiii or ex quibus condempnantur
isti dampnabiles Primum ex parte
populi ad populum quia ninivite gentiles
et barbari hoc iudei populus dei 2m
ex comparatione predicantis ad predicantem
quia ibi Ionas purus homo, hic Christus
deus et homo Ibi Ionas peregrinus
hic Christus civis suus, 3m ex parte
predicationis ad predicationem quia ibi Ionas
tamen tribus diebus, hic Christus annis
tribus ibi Ionas nullum fecit miraculum
hic Christus multa fecit 4m
ex comparatione effectus ad effectum quia
illi egerunt penitentiam isti non sed etiam
blasphemaverunt / occiderunt, et sic Christus
docet iiii or Primo generalem resur-
rectionem quia surgent Secundo iu-
dicium examinationis quia in iudicio, 3o iu-
dicorum condempnationem quia condempna-
verunt, 4to condempnationis rationem
quia penitentiam non egerunt Regina
austri et cetera 2a similitudo in qua

tangitur maior sic in fine Regina
austri que elta ee non dubitatur que
dicitur regina saba iii regum decimo et hi
quosdam dicebatur sabilla surget
i. resurget in iudicio extrema cum generatione
Ista pessima et condempnabit eam
i. condempnandam ondat sapie 3o con-
dempnat ista mortuus iniquos impios
quiaverunt Et ecce labor itineris a finibus
terre ecce distantia regionis audire
sapientiam quam sola fama audierat salomonis
quia pura homo erat exaggeratur
iudeorum malitia quia ista mulier
isti viri Illa a remotis venit Isti presentes
erant Illa cum labore, isti sine diffi-
cultate Illa laudavit alienigenam
Isti condempnaverunt proprium tirigenam
illa adiit vocavit quem sola fama cognoverat
Isti probatum miraculis contempserunt
illa ad purum hominem, isti deum et
hominem, Illa cum muneribus, isti cum
opprobriis et verberibus Circa Regina
austri venit a finibus terre, et dampnavit no-
biliter deplacatis ad audiendum christum
exire Multi de cetilia exeunt et
ibi solum christum relinquunt Et ecce plus
quam salomo hic, quia hic deus ille
homo Baruch iiio hic est deus in-
ille primam habuit thesaurum, hic omnium
Col iio In quo sunt omnes thesauri
ille edificat templum, cum in mundus
spiritus. s. dyabolus exierit ab homine i.
a populo iudeorum per circumcisionem et legem
datam tunc exiunt quando exiunt de terra
pia Ben xvo et in alio Iob io
Circuivi terram aiebam, et plorata audi-
i. corda gentilia post honorem gratie et vigore
fidei carentia Anulus requie i. appe-
tens i. finaliter manere per infidelitatem
et duritiam Et non invenit quia
humiliter fidem christi susceperunt

sed invenit in pravis iudeis excecatis
Iob xl Sub umbra dormit Et
dicit s. spiritus in mundo in quo impli-
cat regrediendi propositum Unde dicit
i. aperte proponit Revertar ad domum
meam i. in vivos iudeos excecatos
per infidelitatem Unde exivi etc. per legis
circumcisionis Et veniens s. ad domum
vel conscientiam populi iudaici Invenit
eam vacantem virtutum per inaniam, scopis
mundatam ab operibus vitiorum s.
apertis Et ornatam exterius per
bonam simulationem tangit hic tria que
dant locum dyabolo ociositatem securitatem
presumptionem et virtutum simulationem
Tunc vadit cito quod intendit perficiendo
Et assumit vii alios spiritus vii propter
universitatem vitiorum de quibus temptant
hec vii gentes pugnantes contra filios
israel Iosue ixo et xio Iste sep-
tenarius vii donis spiritus sancti expellitur
Nequiores se vel propter numerum, vel propter
conatum vel propter peccatum vel propter effectum
quia faciunt eos ad quos redeunt
nequiores quam ante ergo nequiorem quando
temptant de peccatis quorum principium
est cupiditas nequiores quam de peccatis
quorum principium est infidelitas De spiritu
nequissimo non loquitur ad inveniendum
quod nichil est summe malum et quia
in demone bona est natura Et intran-
tes habitant ibi hec est intentio demo-
num ut non transeant ad hominem sed
ibi morentur usque ad mortem vel usque
ad finem ecce mundi quando reliquie
salve fient Et fiunt ecce in habitatoris
effectus, quia fiunt novissima hominis
illius i. populi iudaici peiora prioribus
quia peiores sunt modo quam ante, melius
est viam veritatis non cognoscere quam

pg agmitum vetvstissimi quti ij p. 1o
Sic etiam generationem hinc pessime mala
fuit hec generatio in deserto que vitulum
adorauit Exo xxxij o qui et dominum
murmurauit Exo xvj o qui terre pro-
missionis detraxit Num xiij o Sed
peior in terra promissionis ante aduentum
xpi qui filios et filias demonibus immo
lauit Deutro ij xxxij o Sed pessima
post aduentum xpi que dei filium
a deo missum crucifixit Luc xxij o
Nouissime misit filium etc Moralite
exponit de hainne quando post gratiam bapti
smalem vel penalem reddimidat i culpa
Sicut enim tensus adventu Adhuc
eo loquente ad turbas s. predicando et
docendo. licet enim plures quando erant mixti
cum illis tamen principaliter predicabat
propter turbas erudiendas. Ecce mater
in quo materia temptationis Cris vidit
quod persuadebat populis ipso quod esset filius
dei dicens Ecce plusquam Salom
hic Et timens ne derelinqueret a deo
vincendos sermones post introducebat
sermones eius introduxit parentes eius
ut per eorum contemplationem deuitatis eius
obstruaret nam Et fres i. consanguinei
inve siquidem foris stabant quia non
poterant pre turba ire ad eum ut dicitur
Luce viij o et Matthei xij o querentes
loqui ei. s. post predicationem Dixitas
ei quidam Cris Nouit aliquis quod
diuina li adnotatur qui hunc natus de diuina
verba loquetur Ecce mater tua Mel
insidiando dicit ut exploraret si car-
nis affectu predicationis apta dimitteret
et ideo multas implicat circumstantias
que ipsum ratione potuit ad cessandum
Ecce q. in prima sunt in patibulo et
verecundum est stare et vilissimus ma
tua que precipue honorari decet fres

tun quos natura et lex iubet diligi
foris stant expectantes te in loco extrio-
rum querentes te q. propter te venerunt ideo
des ad eos egredi s. Cris q. d. iste
xpo quod glories in celo quem vadites
hec in terra non potest esse filius dei quod
homines genuerat Rebeata virgine
Nondum quod tanquam pia mater filium
querebat primum quia filii sui absen-
tiam non sustinebat Luce ij Cyro et pre
etc querebat adultum quia eius presentia
satiari non potuit ut hic querebat ma-
gni fratrem s. crucifixum quia iam eius
presentia amittebat Joha xix o Sta-
bat mater iuxta crucem Sed inuenerat
eum primo in medio doctorum interroga-
tem, iure in medio populi predicantem
vltimo in medio latronum patientem
primo in templo S o in domo
3 o in patibulo Item ibi cupiebat
inuenire ideo laborabat et dolebat
in querendo filium Luce ij o fili quid
fecisti etc hic cupiebat videre et ideo
stabat foris expectando eius affectum
in cupiebat simul crucifixi et ideo stabat
iuxta crucem vsque ad finem suum Luce ij o
Et tuam ipsius animam etc Ait ipse
respondens sic qui vidit intus pro vim
et extectatam intentionem Ait que est mater
mea et qui sunt fres mei q. d. non
hos carnalem affectum ad eos Amicos
fres non contempsit sed corpus spiritale
post cognationem dicens meliore copulam
mentem quam corpum Jeos non videtur in
Marcionem et Manicheum negauit
mirem ut nateque de fantasmate pu-
taretur Sed aplos cognosti pretulit
ut et non in comparatione carnis dilectis
presumerentur Et extendens ma-
num in discipulos i. erga discipulos
suos ait Ecce mater mea quia me

Ant...

ꝯcipiunt in sua mente, quia me par
iunt in pro. credenti sermone verbi dei
Et fratres mei, qui opera patris mei consummant
faciunt coheredes in celo erunt Nec
solum isti spirituales, sed etiam quicumque fideles
et iusti generaliter. Quicumque enim fecerit vo
luntatem patris mei, qui in celis est ipse
meus frater et soror mercedendo To. 10
Dedit eis potestatem filios dei fieri, et ma
ter predicando, quia verbum quod gignit in
cordibus auditorum. Iohannes iiii. Item qui fecerit
voluntatem patris mei ipse intrabit in
regnum celorum et ipse erit illius mei qui fr
et. Dicitur hic adhuc eo loquente
ad turbas quia nam hic locutus est phariseis
confortans eos. Ratio utrisque stabat
phariseis ad confutandum et turbis ad eru
diendum ne scilicet crederent phariseis men
dacibus. Item similiter queritur pot
est movendo de verbis. Ratio quia supra
ex proximo erat de phariseis ad invicem
quod utrisque loquebatur vel quia prima
intendebat turbe erudicioni, secundario phari
seorum confutationi. Sed ex hoc videtur
quod publice arguebat phariseos coram
turbis, ergo a simili sacerdotes et prelati
in presencia coram populo debent argui. Responsio
pro certo arguuntur pharisei quia publice
intendebant avertere populum et animas fidelium
et credendo quia ubi est similis causa
et prelati similiter debent argui. Ratio
Rectus est dicens peccatis ex quibus non
imminet tantum periculum populo. Item
nunc mea et fratres quare queritur non fact
mencionem de patre eius quod primum est generare
Ratio nunc genuit in recipiendo ab deo. pre
dicando alii. Sicut homo adeo accipit
ut alium perpetuo generet. Ideo deus est pater
hoc quod nunc. Item quia merores labo
res et dolores exprimuntur matres quam
patres in conversatione prolis et generacione

spirituali est labor. Item ipse est meus fra
ter quia non dicit plures fratres sic per ius
Ratio singularitatem ponit quod loquens ad
quemlibet per se et exigat eos in spe ne
solum hoc apostolis per te intelligitur eo
quod ad eos tantum manum extendit Item
queritur quare addit hic sororem et
non sorores. Ratio ne alter sexus videatur
contempni, ne in feminis magis quam in
feminis distent. Item queritur primo
ponit matrem cum prius deceat propter dig
nitatem. Ratio quia dupliciter est officium matris
pere et alere. Tunc quoniam prius sentit
sentit primum et sic ordinatur propter in
quantum alens sic sequitur quoddam
primum et sic ordinatur sic etc.

In illo tempore exiens Ihesus de do
mo. In illo die quo sic confutavit scri
bas et phariseos exiens Ihesus scilicet propter ser
monem de domo in qua predicaverat, sede
bat secus mare. Circa piscatores
eos qui nescia sunt. Ecce ergo tempus
quia illo die ordo quia exiens locus quia
iuxta mare, et congregate sunt ad eum
tanquam ad doctorem turbe multe id est
simplices et devoti, non scribe et pharisei
quia cum simplicibus eius sermocinatio
eius. Proverbiorum iii in mistice. In illo
die scilicet tempore gratie. Decimo ad Romanos xiii
Nox precessit dies. Exiens de domo
scilicet iudeis. Actuum xiii. Reliqui do
mum meam. Sedebat secus mare scilicet
gentium. Et congregate sunt ad eum
turbe multe scilicet gentilium predicatione
apostolorum per populus quem non cognovi
servivit michi etc. Ita ut in navi
culam ne impediretur ascendens ut
audiretur sedens sederet, ut eius auditus
intenderetur et omnis turba in qua

v namitas ad audiendum stabat in quo
aviditas audientium in littore in quo
propinquitas ad agrum. Et locutus est eis
i. ad utilitatem eorum multa nisi non ele-
gantia turbe audientis que nividencia
scolarium et philosophorum in parabolis dicens
Nota quod parabola est sermo non distrepans
aliqua similitudine sermo solo Ecce
proponitur forma doctoribus ad docendum
et hoc in iiii or notatis primum est separacio
a carnali commixtione tunc dicitur exiens
de domo Gen. xii o Egredere de terra
est modus sancte scripture i. sedebat Cant.
iii o Sedebit soli, 3 m est sublimitas ex-
empli i. ascendens in naviculam. 1 Re.
x o Super omnem populum a capite est altior
in genere i. sedet Sup. v. Videns autem
turbas Item proponitur forma audito-
ribus ad audiendum et hoc quantum
ad iiii or primum quoniam ad benivolentiam
sive aviditatem i. turbe multe i. similes
proverbiorum xi. In multitudine populi dignitas regis
sed declaratio 2 o quoniam ad attencionem i. sicut
stabat quod non movebatur hinc et illuc
Nee. viii o aures omnis populi erant
erecte quantum ad propinquitatem i. in littore
Deutro. xxxiii Qui appropinquant
pedibus eius Ecce exiit qui seminat
s. Christus qui de sinu patris in mundo
visibilis apparuit Joh. xvi o Exivi
a patre et qui seminat. i. qui habet seme
suum. i. doctrine verbum quod ipse est semen
et quod a deo accepit, et dicitur semen
non semina. quia una non est illud cum
et racione forme que est veritas et racione
finis qui est utilitas seminavit enim per
angelos revelatores, per Moysen precepta
et prohibitores per prophetas promissiones
et comminatores, sed nunc per se ipsum exivit
seminare hoc i. Et qui seminat racionem
habitum. s. grana semis, in terra cadendo

quedem. s. grana ceciderunt secus viam
ubi non occultatur semen et ideo volucribus
comeditur. Unde sequitur et venerunt
volucres celi et comederunt ea. Alia
autem grana ceciderunt in petrosa ubi non
habebat terram multam, in qua profundaretur et figeretur
radix, et continuo exorta sunt petrosa terra
que sunt germinare sed non figitur in eis ra-
dix. quia non habebant altitudinem terre
sed sunt petrus. Sole autem exorto estua-
verunt i. estum solis ferre non potuerunt, et
quia non habuerunt radicem profundam in terra
Unde attrahere humorem aruerunt ista
pertinent ad literam. Spiritualiter in hiis particu-
lis triplex differentia mala auditorum ubi di-
cit quidem sunt non assentiunt in veritate
ubi Unde neque nascitur quia diabolus
tollit de corde eorum. et hii sunt secus viam
Alii sunt qui audiunt et assentiuntur et
proponunt bonum facere sed non perficiunt, quoniam
suffocatur in eis bonum propositum pre va-
lentibus curis et divitiis et volupta-
tibus mundi et hii sunt inter spinas licet
aptacio patet per expositores domini in precipientibus
sed glosam et Dialogum Philippum exponitur
sic et de seminat. i. verbum veritatis quod
caput patrem mittit filius hominibus
et per se autem per nos autem predicat quedam
i. quedam verbum cecidit secus viam
i. cor dorum peccatores et autem prava-
las affectiones patet terrare fecit eos in
via et non in via et vo. ce. come. i.
i. demones qui celestis sunt spiritualis
nature et per aera discurrunt prava sug-
gestione imprimunt et destruxerunt De
Deutro. xxxii o Devorabunt eos aves
morsu amaro. Alia ce in petrosa glo i. dum-
tia duritie mentis Jere. v o Induraverunt
faciem suam supra petram ubi
non habebant terram multam. i. levitatem
anime obediente, et continuo existimit
quia ad horam de audivit verbum com-
pungitur sed si multum excitat ista

q prunctio quia n̄ hēt. al' ē .i. stabilitatē
pacīē in temptacionibȝ prāte Sole aut̄
orto .i. furore psecucionis estuauerunt
p impaciam et desolacōn Ione vij°
percussit sol super cap̄ Ione et estuabat
Et quia nō hēbant radicē timoris et
humilitatis et pfunditatis Eccī j° ra-
dix sapiē timor dnī Item karitat̄
humilitatis tantū Ephe iiij In karitate ra-
dicati et fundati Et aruerunt glo' in tore
fidei pdiderunt Ys xv° Aruit herba
et defecit gramen virore omnis interijt Alia
vō ceciderunt in spinas .i. in corda diui-
ciarum ambitōe sollicita Et creuerunt
spine Iudith multiplicate sunt diuicie
et suffocauerunt ea .i. occupauerunt interius
vt fructus spūalis in ea pficē nō posset
Gen̄ iij° spinas et tribulos germinabit
t̄ Prouerb̄ xxvi° in via desides in petra
inbecilles in spinis dicens Vn̄ quit
quae dixit dns̄ petra h̄ susceperunt
desides et pdiderunt h̄ dicens et suffo-
cauerunt hoc inbecilles et pierunt Et
videt nō velit eos vehemēt arguere
ne indesidentiā mittat Sed delinquend̄
co sitie auditorum redarguendo Alia vero
ceciderunt in terram bonam que ē ingra
p despectum pinguis p affectū et sit
fecunda p fructum pō' donec dubit
benignitatem et in tra tē Vnde sequitur
et dederunt fructum s. bonorum operum
Aliud centessimum s. in virginibȝ et pfectis
centessimus enim ex denario ducto per
denarium vnde decies decē sunt centum
et sit dux x pfectis In quo signatur
decalogus ducta p ewangelica pfectionem
Gen̄ xxvi° Seminauit ysaak in terra
illa et inuenit in anno illo centuplum
Aliud sexagessimum s. in viduis et con-
tinentibȝ Sexagessimus enim constat
ex senario ducto p sexagessimum
p sexta p senarium in quo signatur decalogus
cum senario opum mie degentibus
Iudith xxv° Eximii rē Vn̄ thy v°
religatur nō vinus lx annorum
in opibȝ bonis maxime mie testi-
monium hns Aliud tricessimum s. in coniu-
gatis ppt̄ fidem trinitatis cum obser-
uancia decalogi Iac iiij° fructus
aut iusticie seminatur in pace facien-
tibus pacem Aliter lapides filius
exiens apud p eternam generacionem fecit
mundum q agrum p tpalem creacionem
In quo seminauit creaturarum q semi-
num varietatē Seminauit enim primo
angelos in celo Secundo primos paren-
tes in paradyso 3m humanum genus
in mundo iiij° scripturam in virginis vtero
primum semine qui in aliquo primū ptorum
cecidit p superbiam secus viam con-
uentum est p generacionem quia antequam
germinaret ab serpente ē auolucribus
celi .i. aerialibus cogitacionibȝ q primo
in celo creati sunt et id ē a sanctis
conculcauit in terra Ys xiiij° Quo
cecidisti lucifer qui mane oriebaris
Secundo cecidit super petram Vnde
aliquo tpe p sistit in paradyso tamen
q in suo ortu orto sole dya ca
temptacionis aruit et piit sic h̄r
Gen̄ iij° Tertium cecidit inter spi-
nas .i. inter peccata iam vndique pul-
lulancia et ideo suffocatum quia quilibet
homo tamen nascitur nascitur cum spina
s. in virgine mariam cum originali culpa
Quartum cecidit in terram bonam s.
in virgine mariam et attulit fructum
nīe redemptionis xxx in incipien-
tibus lx in pficientibȝ Centessimum
in pfectis Iudith xix° Centuplum
accipietis Semen istud sit xpus

Primo cecidit in terram bonam in incarna-
cione ps. Visitasti terram Sc° mortua
est in passione Johannis xij° Nisi
granum frumenti cadens in terram Tercio
pullulavit in resurreccione Job xiij°
lignum ht spe q si pcisum fu et in to
ascendit pmum in ascensione ps. liij°
Ascendit sicud virgultum Quarto pdidit
spicam in gntinui vocacione ps. lxx°
qn commissa fuit Sexto complebitur
in vli ecclie congregacione ps. xx° relli-
g ysrl sal f Septimo metet in
mundi consummacione gntum adcorpus eius
misticum Ysa c In illo te dicta
messoribus rc Octavo recondet in hor-
reum vite etne in pfecta retribucione
qn ggregabit triticum in horrea sua
Qui ht aures Rabanus v qr h ad
uo mcs ponit misticam rem et attente
quendam ondit rm illud Apoc. iij°
Qui ht aures audiendi audiat q
spus dicat ecclis Innuit go dplicem
auditum pmus e exterior in corpore
de quo dt Qui ht aures pus intus
in mete de quo pndit audiendi tacq
utrumqz requires de quo addit audiat
primus auditus e sstemus Secundus
intellectivus / 3us affectivus de his ps.
Audi filia et vide rc Et accedentes
discipuli no tm corpe qm in affectu
discendi volutate ps. accedite ad eu
ut Dixerunt ei quare in parabolis
loqueris eis / tunc si ipi no capiant i
quo ondit Magna caritas disci-
pulorum / dolebant em q pplus intel-
ligebat / et tum vborum edificacione frau-
dabat et tangens duplex qo h una
implicita. s quae nobis manifesta illa
expssa quae turbis in parabolis Quo
rudeus / s quoni implicite Qui illis
Sed quia pus quoni cacite qm expsse
Sco quia apla in ordine intgacionis

caritatem suam ondunt, deus aut
in ordine rnsionis ostendit excellen-
ciam aplorum Ideo pmus rndz quoni
que pincipit ad eas Unde dt q nobis
et ideo no loquitur nobis parabolice sed
apte mel. in signatibus ins. Datum
est nosse misterium regni dei ncl ce-
lorum .i. abdita scripturarum sn pfundi-
tate evangelice vitatis lluce Ultimo
Appnit illis s ut intelligerent scire .i.
misterium regni celorum. hoc e ecclesie
militantis sine triumphantis Jo xv°
Iam no dicam vos servos s amicos
quia o q a a p in no f v. s
alanis fidelibus et humilibus Illis aut
no e datum hoc signatum e Rom
viij° d scripit q matrite psant
onera trabernatli involuta q tum
aaron et filii eius, unde tangebat
Qui em ht dabit ei etc s a ro
s excepte recipientis quia danda e cla
intelligencia illis qui sunt ydonei
et hoc e q dt Illis ita datum e et
istis no et inde qui ht amore dei
dns dabit ei intelligencia dei amati
Ecci xj° in omni animo tuo attende
ad illam / et habundabit / ssi v intelligi do
Rt Joh xiiij° v misericors i sno
ssi v habundet Item qui ht opus
dabit ei intelligitie et habundabit
augmento pfectus ps. Intellectus
bonus omnibus f. e. l eius inde i f
Item qui ht graciam dabit ei psene-
rancia et habundamt glam dabit
dns Qui aut ht no amore dei dt
id q m hre nali ingenio vel hoc
studio aufferetur ab eo, quia nulla est
sapie dulcedine gaudebit Crisostomus
ondit q videtur hre rn em h
ipm ht Sed si tollatur ab eo quod no
habuit aut si no habuit quo auferetur
et unt qui ht aliqd intellectum nalem

et non facit de illo iusticiam pertinet ad gloriam
dei Sed cum etiam res terrenas occupat habere
dicitur et non habens quia quantum ad domi-
num habet quod de nichil facit sic homo huius
seculi iniquitate vidit quantum ad deli-
ctatis dicitur et peccatis videntur quantum ad
deum tamen dicitur et peccatis inimicus mortuus
Sic qui habet intellectum nec operatur bonum non
intelligere dicitur Ieronimus et Rabanus di-
cunt item litteram quam ante habet et quod habet
auferetur ab eo. et tunc istius ad litteram ex-
posicio est sic qui non habet opus i. quod habet i. quod
videtur habere. s. intellectum auferetur ab eo
quia fides sine operibus mortua est. aliter
solvitur secundum magistrum sicut avarus multas
habet opes et nullas quia sic habet divicias
sapientiam habet nulla habet i. quod se putat
habere secundum Ieronimum in litteras nescit qui patras
ignorat secundum Ambrosium quam habet i. quod se
putat habere Ideo in parabolis loquor
eis s. turbis quia in demus hic multi-
plicat tria que requiruntur ad fidem
veritatis cogitacionis assensus et intelligentia
contra cognitorem dicit quia videntes i. videre
sepe sanctos vel miracula exterius
non viderent veritatem deinde cogitacionis
intrinsecus contra assensum subdit Et audi-
entes non audiant exterius subdit non
audiunt assensum mentis intrinsecus et ideo
contra intelligentiam addit neque intelligunt
s. moysen et prophetas. licet exponat eis
ps nesciebant neque intellexerunt ut
adimpleatur in eis. s. iudeis incredulis
prophetia ysaie dicentis Et nondum quod
tunc ut tenetur consuetudine non temporaliter
q. d. sic adimpleta est prophetia ysaie vi°
secundum lxx interpretes ita est Audite au-
dientes et nolite intelligere et audire
visiones et nolite cognoscere Secundum lxx
habetur Auditus. s. corporis audietis verba
veritatis et non intelligentis secundum mentis
ys primo Cognovit bos possessorem

suum et cetera et videntes s. oculo corporis vi-
debitis opera mirabilia salvatoris Et
non videbitis mysteria oculo mentis
defectus visus pertinet ad defectum
cogitacionis defectus auditus ad defectum
assensus Unde ex parte cognitiva alius ex parte
affectiva nec oportet ponere intellectum
sic propter quia sequitur a domino dicta verbi
et intersit inter verba et non intelligitis
Incrassatum est enim cor. i. obtusum ad
litteram enim crassitudo impedit sublimi-
tatem intelligendi. quia pinguis venter
gravat sensum tenuem et secundum hoc ita sunt
hic De vicio xxxv° Incrassatus
est dilectus et recalcitravit populus hic i.
iudeorum Incrassatum enim fuit simi-
litudinem mali Secundo quo ad sensualitatem affectus
Unde subdit Et auribus graviter audierunt
audivit quibus audita gravia et mole-
sta sunt et ideo audita contempnunt Ecce
y° Mirinis est non est admodum
Tercio quo ad subversionem cogitatus
Unde addit Et oculos clauserunt
s. interiores Ieronimus ideo oculos suos
clausisse dicit ne arbitrentur explanationi
nature non voluntatis. cum enim pos-
sent cogitare et etiam intelligere et oculos
clauderunt Nequando videant Ne aliquando
oculis. quia oculos clauserunt
sed est ordinem veritatis ratione tamen sub-
ditur Et auribus audiant et hic
quia aures aggravant Tercio defectio
dominum intelligere veritatis ratione tamen quod addit
et corde intelligant et hic est quod cor
incrassatum fuerit Ultimum defectum
sanacionis ratione tamen dicit Et sanem
eos. Neque ergo videant oculis fidei
opera. audiant auribus obediencie verba et
corde sapiencie intelligant nisi tamen
et convertantur a culpa Et sanem
eos infusa gracia et iste est ultimus

effectus vel insanabilitas populi illius
Jere. iii°. Convertimini filii revertentes et
sanabo aversiones vestras et sic per infi-
delitas et ideo infelicitas iudeorum in-
decere volentium, quia hic propter illud lo-
cutus est eis in parabolis videtur quod male
quia cum esset rudis populus non capiebat
sensum parabolarum. Respondeo quod ad hoc assignantur
vii causae quarum prima ut sunt
more palestine qui portabat, 2a ut
magis memorie imprimat, 3a ut veritas
indignis celetur. Quarta ut studiosi
exercitentur. Quinta ut desides iciunentur
et sic exercitentur. Sexta ut per cognita
trahat ad incognita ut per similitudines
expositiones. Dictat septima
et sic completur illud Aperiam in parabolis
os meum. Et ergo dicendum quod dominus lo-
cutus est primo propones quando precepta
dedit et prohibitiones ad operationem secundum illud
peccata assimilationes qui commissionis in vas
sanavit et omissiones ad committendum
Super ultimo secundo ymmo faciet quasi
ex precedentibus concludens malis damp-
nationem secundum illud Ezech. fili hominis
fac conclusionem Capitulus vii ad principes
Item queritur utrum iste parabole fuerint
vere ad literam. Respondeo dicendum quod non oportet secundum aliquos
quod verificentur in sensu vero potest quod sunt quia
per similitudines sunt secundum morem sapientum
qui auditores volunt inducere ad illud
quod intendit potuit etiam esse vere ad literam
et tunc litteralis sensus est bassus ad spiritualem
Item queritur Crisostomus quare hec parabola
ceteris premittitur. Ad quod videtur prima
haec ponit parabolam que facit au-
ditorem attentum, exigit igitur necessitas
per parabolam verbi. Unde premittit hanc
quasi pro themate. Item ut ostendat
comparationem predicatorum ad turbas quibus illis

verbum destinabat iniustis predicabat et ad
hunc videmus deficere hodie predicatorum
errores quo ad hereticos per perfidiam infidelitate
quo ad iudeos per anxietatem desidie
quo ad malos homines laycos primi
sunt secus viam. Secundi sunt petrosa
et tertii inter spinas sunt sed tamen in parte
proficere et afferre fructum xxx quo
ad bonos laycos, lx quo ad bonos
clericos. Centesimum quo ad bonos re-
ligiosos. Item querit Crisostomus quare
exiit cum ubique prius est. Respondeo non loco sed
habitudine et dispensatione que est
ad nos propter factus est cum nobis et per
viam civitatem et per carnis assumptionem.
Item quod cecidit secus viam aliud
inter petras et spinas est agricola qui
proicit semen suum secus viam vel super
petram vel inter spinas ergo talis sator
non prudens. Respondeo secundum Crisostomum non dicit
proiecit semen sed cecidit. vel dicendum quod non
est simile quia petra naturalis vel spi-
na non potest fieri non petra vel non spina
sed spiritualis non potest. Et Mt iii° potens
est deus de lapidibus istis suscitare
secundum Aug. id est de peccatoribus facere iustos
Ideo predicandum est in eis semen ut
convertantur. Alias sunt inexcusabiles
Item attendentes discipuli querit Crisostomus
qualiter attenderunt nomine eorum cum ...
navi cum ipso et turbe in littore.
Ad quod dicendum quod est responsio ut intelligatur
de attentione corporali secundum Ieronimum in eadem
cum existentes tamen aliqui remoti
proximius attenderunt vel ut intelligatur
de attentione mentis. Namque ipsa intu-
gatio quam faciebant quidem mentis
attentio erat secundum illud ps. Accedite
ad eum et illuminamini. Vestri autem oculi non
scribarum et phariseorum, oculi interiores vestri
qui vident per fidem per fidem Aug.
beatitudo est visio ineffabilis pulchritudinis

apli aut videbant visu interiori etex-
teriori sponsum forma pfilijs hominum et
ideo quod o bti et aures interiores que au-
diunt parabolam Luce x° bti oculi
qui vident que vos videtis Amen
dico vobis quia multi pollentes i cogitacione
et iusti pollentes in sanctitate, cupierunt
videre que vos videtis i in presencia videre
s. filium dei incarnatum ps. Domine inclina
celos tuos et descende ps. C xl iiij to vt
dirumperes celos et descenderes ysa. lxiiij o
quis michi det te fratrem meum sugentem
tu non viderunt Et audire que auditis
s. verbum predicantem et non audierunt
Num xxiiij° Heu me qui victurus
est quando faciet ista deus Sequitur h bti
oculi qui vident q Joh xx° bti
qui non viderunt et crediderunt R
vtrumque bti per fidem et hic in spe s.
illi difficiliore in quo maior est
karitas Isti puriore aspectu in
quo maior delectabilitas vel ibi lo-
de visu fidem precedentem hic desente
Item et non viderunt q Job vltimo
auditu auris audiui te nunc oculus
meus videt te Ad idem Jo viij° Abra
ham exultauit vt videret diem meum
vidit et gauisus est Ro isti viderunt
me in carne non in spe in publicata carita-
te non diuinitati vnita Item viderunt
in spe apli mire illi qui passione illi
complexione Moralis ad bene videndum
valet tria necessaria et statim sanum Me-
dium aptum, obiectum solidum Sic in
visione spirituali Instrumentum sanum
est cor mundum Mt v° bti mundo corde
Cor autem mundum reddit amorem spi-
ritus impetu cuius omnes macule cum spurgata
est, carnalis ab errore diuina, li corrup-
tibilis ab amore carnali, inuisibilis
a timore mundi Primum facit fides

2m karitas, 3m in spes sicud ps. Me-
dium autem aptum ad videndum est quod
est lucidum fidei sane j Cor xiij°
videmus nunc per speculum et speculum
lumen scripture Ro j° Inuisibilia
dei obiectum solidum est et ipse xpus
in quo habitat plenitudo diuinitatis
corporaliter i solidum in hac autem
obiecto tamen videntur spiritualiter apli exem-
plorum miracula virtutum documenta
virtutum Prima videre homines vt imitarentur
Joh xiij° Exemplum dedi vobis
quod ibimus de virtute Vos ergo audi-
te parabolam seminantis i ex
parabole ideo parabolam ideo dominus
discipulis exposuit vt se instructe loquendo
ostenderet i ad misterium spiritualem car-
nalitatem elenet Omnis qui audit
verbum exponit parabolam de semine
et primo de eo quod decidit in petram
i. terra vero in terram bona seminat
In prima exponit parabolam seminis
perimia defficientis, pro demum errores
Sc° pro prauitate mentis quia supra
petram Tercio pro sollicitudine
prosperitatis ibi qui autem seminatum
est in spinis, implicat tamen auditum
hominis raptum demonis, defec-
tum seminis Comparans ergo se ad
seminantem vnum seminum auditores
terre dicit Omnis qui audit verbum
regni et euangelium quod promittit
regnum celorum ad differentiam legis que
promittebat temporalia et non intelligit
i. ad actum non ponit s. i. ps.
noluit intelligere vt bene ageret
Venit malus i. dyabolus qui fuit
primus arbor mali per superbiam
cuius malum non est veniale sed perpetuum

tur9 malitia diffundit' p malicia
inuidia. Venit in qui suggerendo
errore latent et rapit auffendo
q' violent' nam quedam ppol. lis
et natis hitudo e vbi di ad tor
hnam ep ad celestia natum est
pd. Ne qui rapiat ze ep seminatu
e in corde eius. s. audientis a deo
/hic e qui seminat9 e. videt' male
dic / s. di. Vre hic e ep seminatu
est cum loquat' de semine, et seme
seminatur, et ag' seminat' in quo
sit seminato, et sit d' domi9. hic
de eius corde seminu rapit' e qui
seminat9 est. i. seme recepit secus
viam. et ideo seme in vis pit
p suffocatoz dya'ce temptacoins
Cui aut seminat9 est, seme recept
supra petram i. duritiam p tuc
mentis / hic e qui vbum audit
ad tepus / quia talis ad tempus
credit et q'tinuo cum gaudio reci
pit illud. Vnde de facili recipit
in pssiom et de facili delectaoz
no hit aut in se radicem. s. kar
pfce. Ecce unior causa defectu
Ozee ix° radix eoz exsiccata e
fructum nequaquam faciet. Vnde
sequit' / si aut tpalis. i. ad tempq
nuam et hoc ostendit subiuges
cam defectu exterioris. facta at tbu
lacoue ad e mione. Et psecucoe
ab homine / vel tbulacoe in loco
suo / psecucoe de loco ad locum
vel tbulacoe quo ad sustinente
/ psecucoe quo ad in fligentem
ppt' vbum s. fidei / q'tinuo scandali
zatur cadens a fide vel ademone
et sic pz defectu i semis in p tris

p in paciam tbulatoins. Moralit' vbu
dei sunt eiusdem in sptura dr vbu
fide quo ad comisos quos reconciliat
et q'iusficat. Actuum xx° quendo vos
deo et vbo gratie eius vbu vite quo
ad mortuos q't viuificat. Ioh vi°. vba
vite eterne. Actuum v°. Ite et loqui
s. vbum salutis quo ad pditos quos
saluat. Actuum xiii° nobis vbum salutis
huius visum e vbum regni in doctina ce
lestium bonoz ut hic vbum sollacii in
sustinentia penitus maloz. Hebr° xxii°
Rogo vos fres ut sufferatis vbum ze
vbum vitatis in plectioe pmissioz. Iacobi
i° voluntarie genuit vos vbo vitatis
vbum vtutis in gubnatoe suoz
Hebr° i° portans oia vbo vtutis
sue. Cui aut seminat9 e in spinis
i. semen recepit in spinis hoc e in
angustia et sollitudine mentis. Ecce
malus locus susceptoins. hoc e q' vbum
dei audit. Intus foris. Et sollitudo
scli istius. Intus. Spes acquirendi timor
pdendi et fallacia diuitiaz. Rabanus
ffallaces sunt quia nob' p manere no pnt
Item fallaces sunt qz no dant qz p
mittut. fallaces sut p q'pussioz. Vnde
nulla e go n° pdicioe. Vnde qui no
lunt esse vi diuitiaz in diuidua
vitam cum eis sinuates nece e ut pa
logizent' / suffocat vbum / et sic sine
fructu efficiat'. s. boni opis. Sap iii°
Vacua e spes illoz / labore sine fructu
Cui no in tram bonam seminat9 est
i. semen recipit. hic e qui audit vbum
dei p attencoz et intelligit p fidem et
amore et fructum affert p bona
paciam operatoz. Io° x. xiii° Erit solum
eius vide in designet facere fructum
Et facit quod aliud centessimum sic p9
Et r' tplice statu fidelium xxx qz in
ad q'iugatos. quia tri bona matrimonii

obseruant propter senarium i. perfectionem fu-
tura cum decem et xxx faciunt lx{m}
ad continentes coniuges qui vi opera cum-
tatis propter eundem denarium faciunt [illegible]
prime Thi v{o} Si filios educauit
Centessimum ad virgines qui voluit multi-
plicari in annis propter opus corporale sed ipse
ipsis per opus spirituale et ideo signatur
per centenarium qui fit ex ductu denarii
in seipsum vel primus fructus est virginum
Eccli xxiiij{o} flores mei fructus
honoris Secundus predicatorum ij Thi ij{o}
laborantem agricolam oportet de fructibus
edere Tercius iustorum Eccli xxxix{o}
quasi rose plantate super aquas riuorum
fructificate Aliam autem parabolam as-
sumens dicit Simile est regnum celorum etc. the
proponit Christus turbis dicens Simile
est regnum celorum i. ecclesia militans homini
hic q. seminauit hic ~~[illegible]~~ filius
Christus vel deus pater vel tota trinitas
bonum semen est enim semen seminatum
scilicet verbum dei de quo in precedenti parabola
et est semen inspiratum scilicet fides vel volun-
tas bona de quo dicitur mista in agro
suo scilicet ecclesia vel in mundo et est semen
exoptatum scilicet sermo caritatis de quo
in sequenti parabola et ergo bonum semen est
fides diuinitatis Christi inspirata mundo
Ambrosius et Remigius exponunt moraliter
de semine quod seminatur in agro cordis
Unde dicitur bonum non seminat nisi bonus
qui semen bone voluntatis ad opera bona
studet ponere de hoc semine Prouerbiorum xi{o}
Seminanti iusticiam merces fidelis Iu-
sticia autem est rectitudo voluntatis propter se ser-
uata Sed tunc queritur quare non est in nobis
semen bone voluntatis cum non simus
sufficientes ex nobis ij Cor iij{o} Responsio
in nobis est et ex nobis quantum ad operationem
et quantum ad inspirationem Notandum est hic
quod non fit comparatio istius parabolis

persone ad personam sed negotii ad nego-
cium sicut sic ad sic q. d. sicut quod agi-
tur regnum celorum i. ecclesia etiam simile
est isto tali Cum autem dormirent pro
seminatorum veritatis erroris quam quam innu-
tat saluator ad iiij{or} primo ad cautelam
2{o} ad patientiam i. accedentes autem seminum
3{o} ad discrecionem i. Ne forte colligentes
iiij{to} ad longanimitatem i. Sinite utraque
crescere etc. Circa primum nota primo ne-
gligentia custodis Secundo super seminatoris
felicitatis i. venit inimicus 3{o} manife-
statio i. seminis mali Cum autem cre-
uisset herba Cum autem dormirent
homines i. custodes Interlinearis qui ad
cautelam et ad custodiam sunt depu-
tati ad quos pertinet significantur quorum
sompno et negligentia inimicus diabolus
superseminauit zizania Luce ij{o}
Pastores erant in eadem xx v v n Dor-
miunt enim tempore prelati vel cum torpent
in heresia Prouerbiorum vi{o} Distribue
festina suscita amicum tuum ne dederis
sompnum oculis tuis nec dormitent
palpebre tue vel cum resoluuntur lasciuia
Amos vi{o} Qui dormitis in lectis
eburneis et lasciuitis in ocultis vel
cum premuntur ignorantia sine culpa i{o} Thess
v{o} Non dormiamus sicut ceteri sed vigi-
lemus et sobrij simus Venit inimicus
eius s. diabolus Exo xv{o} Dixit inimicus
persequar Et superseminauit zizaniam
i. errores et sequentes iniquitates [illegible]
[illegible] Zizania est nomen cuiusdam herbe
nociue segetibus que ab nomine dicitur
lolium et est gallice f. in anglicano f. vel
venit in plus Vel zizania est
In medio tritici i. electorum glo hereticos per
uersi clericis vel in medio tritici i. in
corde hominis in quo erat bona voluntas
Circa triplex actus diaboli venire super
seminare et abire venit in suggestione
erroris superseminauit in consensu [illegible]

sed abyt maculatione erroris subspe
voluntatis. Cum aut crevisset herba
per profectum fidei Mathei xiii° magis cum
augebatur multitudo credencium et fruc-
tum fecisset per affectum operis boni quia
quia fides sine operibus mortua est Luce
xi° Tunc apparuit zyzania per permixtionem
errorum et sordium peccati. Crisostomus mon-
strat errorem post veritatem euenire error
enim non habet principium nisi in vero quod
vero euenitur ostendit quod post prophetas pseudo
do prophete post apostolos pseudo apostoli apostolus
post Christum antichristus. Aliqui dicunt quod
zyzania in singulari pro uno, pro eis, peccantium
in plurali corripit. Accedentes aut servi
patrisfamilias tanquam fideles domini sui fa-
miliam diligentes circa res suas et solliciti
tanquam circa veritatem sicut audi dixerunt
Crisostomus domine oportet investigare. Nonne
terra ponitur in hac questione ex qua
crescit admiracio quia et ex eo quod sup-
ponit domine qui omnia potes omnibus
dominaris. Item ex eo quod ponit Nonne
bonum semen seminasti in agro tuo. Ecce terra
seminator semina et ager et ita crescit ad
miracio ex seminante. Nonne seminasti
quis ergo ausus seminare et exseminare
bonum semen quod ergo est ausus corrumpere et
ex agro in agro tuo, quis ergo ausus iterare
Item ex eo quod quesivit Unde ergo habet zy-
zania antiquum quod est. Omne malum Unum
ergo tum non habeat causam efficientem ex parte ac-
toris quia deus non est causa mali Item
tum non habeat causam sufficientem ex parte sui
quia malum nichil est Item tum non
habeat naturalem inclinacionem ex parte boni quia
agentis est et ad bonum naturaliter ordinatur
sed licet non habeat causam efficientem habet
tamen efficientem scilicet liberum arbitrium Unum
Augustinus Malum est atque incidens ex defectu
boni. Item probanti fieri in bono et

per primum agit et corrumpit. Item naturaliter licet
non eius institucione tamen ex eius corrupcione
prona sunt ad malum. Sed omnia ista sunt
causa intrinseca. Adhuc est alia causa
ab extrinseco et hanc assignat dominus tamquam
manifestum eum dicens. Et ait illis inimicus
homo hoc fecit quia sub similitudine
dyabolus dicitur inimicus bone humane hominum
decipit psalmista Exurge domine non confortetur ho-
mo ex eo quod homini aplico inimicantur.
Genesis iii° Inimicicias ponam inter te et
vel abetientem. Quia vincit hominem
vel circa vote inspirativa quia proprium est
homini causa inimicitie suggessit. Servi
aut dixerunt ei vis ymus et colligimus
ea hoc est vis ut ex committemus eos et
separemus a nobis tali motu furore
petrus amputavit auriculam servi
Johannes xviii° Similiter et discipuli
Luce ix° Vis dicamus ut ignis
descendat etc. Audit filius hominis
non venit animas perdere sed salvare Unde
sequitur Hic et ait non Ne quo per ma-
gna parcia expectantes Ne forte colli-
gentes zyzania hic prohibetur eradicacio
festinata dampnosa et suspiciosa
festinata est quando non precedit ammonicio
aliqua de qua Titus iii° hereticum post
primam et secundam ammonicionem devita in mo-
tria precedere debet ammonicio dampnosa
est inica vel propter non sunt causa mani-
festi et redimidans iniuria Ecce Augustinus
quod alii collaudi quando mali propter parte ecclesie
suspicio est quod habet rectitudo de heresi vel
vicio aliquis et tales concludendi non sunt
In hiis 3bus modis prohibetur hic era-
dicacio. Unde Exemplum est ff. Ne eradi-
cetis ipsos et triticum hoc est id quod est triticum
sicud si quis fidelis sola suspicione
dampnaretur, vel quod est triticum quo
ad actum sit si eradicatum est triticum hoc est
ab ipso communiter tunc alii fideles scan-
dalizantur quia non servatur ordo iuris

et sic eradicatur triticum, i. an(ime) fideles
scandalum. Unde tria que c(on)tinent
q(uia) primo e(st) ab malis qui tu(n)c est bo(nus)
Sinite utraque i. zizania et triticum i.
malos et bonos crescere usque messem
i. usque ad diem iudicii, et e(st) hoc intelli-
gendum de illis qui non possunt notari
neque p(ro)bari neque co(n)vinci dep(re)hensi
neque p(er) eos minime vel de(tri)mentum
ecclesie. Et in tempore messis i. finalis co(n)su(m)-
mationis. Apok(alipsis) xiiii^o Mitte falce(m)
tuam et mete. Dicam messoribus sin-
gulis, colligite zizania p(ri)mum ad separ(ati)o(n)em
bonorum imp(er)petuum co(n)cludendo et hoc quo
ad penam dampni et s(e)c(un)d(u)m p(e)cc(at)a ips(oru)m, et alli-
gate ea ut possint euadere p(ro)ut Ad
alligandos pedes eorum. Secundo penarum
acerbitas cum subdit ea p(er) fasciculos s(cilicet)
non in uno fasce quia p(ro)ut p(ro) q(ua)ntitate
sive vinus qu(a)lis punietur. 3° penarum
acerbitas cum addit ad comburendum t(ri)-
ticum autem i. p(re)mium electorum et hoc i(n) t(ri)b(us)
in quibus co(n)sistit quia et corp(or)a in(n)u(m)era
facultate que notatur in tritico et compre-
hendere que notatur in collegio congregate
et eleu(a)ti rotunda amenitate que notatur
in horreo domini In horreum meum
i. in celum empireum. Sermo hic euang(e)-
lii zizania Con(tra) bonum semen et ma-
lum non co(m)paratur si in agro sp(irit)uali
licet in nali. Unde idem simul non e(st) ka-
tholicus et hereticus electus et reprobus
Sed in sp(irit)uali agro comparatur s(ecun)d(u)m boni-
tas et malicia nature et culpe et
mercedis vitalis scripture et zizania
erroris in dominis Semen virtutis zi-
zania corruptionis Sed prius de-
uel formata et sit s(ecundu)m seminat zizania
nia venialium uel in formis et sit

in(ter)ficiunt. vel loquitur hic de ducis
personis. Item sinite utraque crescere
usque ad messem Et hoc in(tellige) co(n)petenti
non possunt abscindi amputari et multo
minus mali gladio scindi. Ad id
Iu(dicum) xxvi^o Mitte gladium tuum in
vaginam q(uia) i. Cor(inthios) vi^o Auferte malum
a nobis et subtrahi vestit quia modicum
fermenti totam massam corrumpit. Ad id
Num(eri) v^o precipe filiis Isr(ae)l ut eiciant
omnem leprosum, Decretis Sed iam
p(ro)batur quod heretici notarii qui adhuc vitant
ad malum trahi, debent abscindi p(re)cidi
utriusque gladio ut membra putrida
ne ad corpus pat(ia)t(ur). Sed non est occultati
possunt tolli, Dicit tamen forte quidam
cum quod bonum non dissimulatum Sic lilium
et triticum quod dum tibi est primi
distat Item colligite zizania
primum q(uia) Iu(dicum) xxv^o prius de-
mente bu(r)ditti, et peccatores ite maledicti
Ideo sit quod dissimulatum sunt primas
p(er)q(ue) co(n)venerint dissimulare. p(ro)ut iusto
quam p(ro) alio, tamen in executione sunt
penis mittere reprobos in interitum
in p(ro)pria instanti Sic electorum multa
prius erunt in dispensatione supplicia
malorum in executione penis Item
fasciculos glo(sa) non in uno fasce Contra
Ys(aias) xxiiii^o congregabuntur congregatione
unius fascis in lacum Sed adpetunt
ipsi erunt plectendi quia ad penam dampni
unius Moralis in tota hac parabola
Christus nobis Ma(tthaeus) persona patrisfamilias
in manus eius, et sunt patrisfamilias
In patrefamilias homo qui amenus
et uincitur et hic sunt in ore agnibus
per ordinem commendatur Primum e(st) bonitas
eius que patet in seminando bona

quia seminavit bonum semen in agro
suo. Secundum in est parata eius que per intollando
mala. Unde quilibet videt inimicus
homo fecit. Tercium est propria eius que per
tacendo pericula. Unde ait ne forte
colligentes zizania eradicetis et cetera.
Quartum in est instancia eius que per interce-
do utrumque sit iuncta. Unde ait si-
nite utraque crescere usque ad messem et cetera.
Item inimicus hominis quod videmus
et detestamur. s. malicia que est qua-
druplex. quia talis animus est. Veniunt
inimicus talis actus quia sic fecit tales
locus. quia in medio tritici. quod tritici
tale tempus quia cum ubi dormierint.
sit dormiente obstinacia ysboseth oc-
ciditur ii Regum iiii°. Dormiente presente
exercitus Saul spoliatur. i. Regum xxvi°
Dormientibus custodibus zizania in-
hit per seminatum. In fine hominis
quod laudemus et imitemur. et hec
sunt iiii or fidelitas in hoc quod attestatur
ad precepta: ne peiores videntur
Sollicitudo in hoc quod quamquam sufficerunt
domine nonne si rellarent dampnum
domini obedientia [illegible] ipsius absque mandato
eius audebant aliquid facere zelus tamen
dicunt et colligimus ea post zelus domus
tue comedit me. Alia parabola con-
tra in qua declaratur profectus ecclesie
in fide divinitatis Christi et proponi
incrementum hesium. Hic subditur
alia parabola in qua declaratur defectus
ecclesie in fide humanitatis Christi. Ubi
parabolice tanguntur quatuor de Christo primo
incarnatio secundo passio in quo minimum in
est. Tercio xx°. Tercium ait crevit
et quarto ascensio et fit arbor quin-
to predicacionis apostolorum eius eius
divulgatio i. ut volucres celi. Dicit quo-
dam parabolam quod dicit sic erant multi
et non poterant duci in cognitione divinitatis
ut quo saltem manu ducerentur in fidem
humanitatis. Aliam proposuit eis dicens
Simile est regnum i. profectus ecclesie
in fide humanitatis nec. Grano
synapis. i. Christo homini quod dicitur granum
synapis fervens sit divinitatis Io.
xii°. sit granum synapis sit humanitate
quia quanto plus atteritur plus redolet
Quod accipiens homo s. deus quod fecit
in incarnatione quam verbum carnem
assumpsit Seminavit in agro suo
i. in corde fidelis anime Mal. iiii to
Non dicit ex seminibus quod ex multis
sed semini tuo quod est Christus vel accep-
tum in incarnatione seminavit in
morte Rabanus Granum synapis
corporis Christi seminatum in orto, quod mi-
nimum est omnibus seminibus. i. seminibus omnibus
s. in passione quo ad peccatorem ys. liii°
vidimus novissima virorum cum ante
fuerit in virtute Manus est omnibus
animalibus i. hominibus mortalibus Ioh.
iii°. Illum at oportet crescere me autem mi-
nui ys. iiii° Erit in die illa germen
domini in magnificentia et gloria et cetera
et fit arbor. s. in ascensione. Hec
est arbor fructifera cuius non deficiet
fructus Dant sic mensibus et cibum et folia
in medicinam Ezech. xlvii°. ita ut
volucres celi i. hospites ad celum fu-
turi venient credendo et habitant persuaden-
do et ramis. i. in apostolis eius per mundum
diffusis quorum doctrinis et exemplis fi-
deles respirant. vel in cuius ramis
i. gaudiis et donis. Volucres celi
i. angeli et beati anime venient et habitant

quia in ipsum respice desideravit
i. pc. 1o ps Gaudio letatum omni hu-
tatio e' inte Sed queritur quo hic est
dictum Ad litteram quia granum sinapis
crescat in arborem cum non sit arbor
Sed herba ex hoc patet quia spiritualis sensus
requirendus est non tantum litteralis Vel expo-
nitur arbor i. arbori similis Vel aliter
arbor generaliter planta quaelibet Aliter
exponitur sic secundum In Simile regnum
ce. i. predicatio evangelii que dicitur
regnum quia ducit regem ob cuius sunt
verba cives regni cor cuius aves sunt
desideria grano sinapis et calefacit
in amore. Nec expellit et errore
capiti purgat i. mentem quam accipi-
ens homo s. apre Christus seminavit
et per se et per discipulos suos magno
suo i. in mundo quod minimum est omnibus
seminibus i. omnibus discipulis vel
quia lux et creditur in principio
vel quia deum predicat crucifixum
vel docet que mundo sunt vilia
beati pauperes vel quia caret apostolorum te
verborum ad uirium quippe doctrinam
fidei nichil habere videtur virtutis
in aures vero discipulorum statim co-
consentit Cum autem creverit per
divulgationem maius est omnibus
animalibus i. scientiis philosophicis naturalibus et
poeticis que dicuntur olera quia cito
decidunt et non habent fructum
eternum sed temporale post Quemadmodum
olera herbarum cito decidunt et fiunt
arbor alta per eius sublimitatem
fructifera per utilitatem i. ut volucres
celi i. anime credentium celos affectantium

Veniunt per fidem et habitant per amorem
in ramis eius i. in dectrinationibus
vel volucres i. predicatores qui in nimi-
bus volant veniunt studendo et habitant
meditando et operando in ramis i. di-
versis expositionibus iiiior rami sunt scilicet
tropologia allegoria anagogia
Eccli. xiiijo Statuet filios suos sub te-
gumine illius et sub ramis illius morabitur
Alia parabola fermenti parabola in qua
destinatur perfectio ecclesie in fide humani
Christi in ista destinatur perfectio eiusdem
in fide trinitatis sive unione divinitatis
et humanitatis in Christo in qua parabola
sex sunt consideranda quid significet hic regnum
celorum quid fermentum quid mulier quid farina
quid satha tria quid fermento tota 109
diversitas proponit parabolas ut iuxta
morborum multorum varietatem diversa
sit medicina Simile est regnum celorum
i. ecclesia militans in qua deus habitat
per doctrinam per fidem vel doctrina fidei que
regnum celorum predicat fermento i. fidei
quam acceptam mulier i. divina sapientia abs-
condit in farine satis tribus farina
divina essentia tria satha tres persone
que ponuntur sub uno et nomine persone
quia mensurabilitas de eis loquendo
est ad litteram Satum est genus mensure
iuxta morem palestinorum modium dimi-
dium capiens iii Reg. xvijo ydria
farine tue non deficiet donec fermenta-
retur totum i. donec multiplicaretur
fides trinitatis per totam ecclesiam s. ut non
dividat essentiam sicut arrius nec confundat
persone sicut sabellius De hac parabola
Luce xiijo Aliter exponitur ut sic
credunt in deo tres persone in una
natura sic in Christo tres nature in una
persona fuerunt enim heretici qui non

posuit ista fermentatio totam quinde di-
xerunt enim quod venit sub corpus non aliter
quia divinitas erat loco anime Secundo
quod venit sub carnem non corpus ex corpus
fantasticum et non verum assumpsit Sed
isti fermentabat nisi duo satha Sed
beata mulier scilicet virgo maria abscondit
fermentum id est christum in tribus sathis farine
id est in anima carne et divinitate et hoc
sub archa ventris Aliter exponitur secundum
Bedam Animalis id est anima sancta abscondit
fermentum id est dilectionem in tribus satis farine
id est in tribus modis diligendi id est ex toto
corde ex tota anima ex tota mente vel
in tribus viribus anime scilicet irascibili
concupiscibili rationabili in quibus donec
sine caritas absconditur tamen per illas
distinguuntur impletur Aliter secundum Hylarium
divina sapientia absconditur in tribus satis
farine id est in tribus partibus scripture
scilicet moysaice prophetice et evangelice
Aliter exponitur secundum eundem Hylarium
farina est plebs ex diversis collecta tria
satha triplex status fidelium Noe Da-
niel et Job Ezech xiiii° vel quia
de tribus filiis Noe prodiit totum genus
humanum enim dei sapientia fidem et cari-
tatem et sanam doctrinam commendat
in presenti donec totum fermentat id est donec
in fine mundi completo numero electorum
fides ad gloriam fruendam perveniat et tunc
perfecta calescent caritate numero enim est ignis
primus Sed tunc erit maximus Hec
omnia scilicet predicta locutus est ihesus in parabolis
ad turbas et sic ad discipulos et sine
parabolis et per non loquebatur eis licet tamen
illas multa sine parabolis dixisset
ut impleretur quod dictum est per prophetam psalmus
lxxvii° dicentem ex persona domini Aperiam
in parabolis os meum quia quondam apud

corpus presepi secundum id est psalmus aperiam os tunc et
et implebo illud et eructabo abscondita
psalmus Eructavit cor meum verbum bonum
Abscondita a constitutione mundi
licet nunc sit abscondita erat quod deus homo
quod mater virgo quod beati pauperes in apertione
dolor magnitudo mercatore dicentes in
parabolis dicta latentia Tamen abscondita occul-
ta vobis ergo aperiam, ut loquar evidenter in
parabolis, ut loquar communiter aperiam os
meum ut loquar veritatem eructabo Textus
de profundo cordis ut loquar abscondita
a constitutione mundi ut loquar utiliter
Tunc dimissis turbis qui non interroga-
bant expositionem venit in domum ut
discipuli tamquam digniores haberent op-
portunitatem querendi Et accesserunt ad eum
discipuli eius tamquam familiares dicentes
accedunt ad christum discipuli per aliqui
ut petunt effectum sue petitionis Matthei viii°
Accesserunt ad eum dicentes domine salva
nos perimus Alii ut querant indicium spe-
ciale Iuxta Accesserunt ad ihesum disci-
puli dicentes ubi vis paremus tibi pascha Aliqui
ut habeant noticiam veritatis ut hic edisse-
re id est exprime disserere quia nemo novit myste-
ria nisi per te Nobis qui credimus quibus
dixisti nobis datum est nosse misterium regni
parabolam zizaniorum Queritur hic quare
hanc petunt quam alias Respondeo quod plus
videbatur ponderis quam alie eo quod dicta fuisset
tamen multa coniunctione et permissione
sicut in prima vel quia primo posita fuerat primo
quinque de illa secundum et aliarum expositiones desi-
derant audire et ipse etiam omnes alias
exponit ut habetur Matthei xiii° Qui respondens
ait Qui seminat bonum semen est filius
hominis id est christus filius virginis Iere xxxi°
Seminabo domum israel et cetera Ager
est mundus tamen supra dixit in agro

sno ut hic ag' ē mundꝰ/ mistiū ē quid
est simus possi go et tractione qr non
possidet qd ēēt adūse ptatis qp ē contra
manichum. bonū vō semē sunt
filii regni Intelligendū ē filii finalr
nō illi sic de quibꝰ Mt viij° filii
regni eicient' foras Unde notandum
est qd quidā dnr filii vocatione et elec-
tione sicut iusti fideles quidā vocatiōe
electione et participatiōe sic an nisi
zizania aut filii regni ps primo De
genti peccatrici filiis neqm̄ etc Tunc
aut qui seminat ea s. zizania ē dyabꝰ
ps Illumina oculos meos ne v ob etc
messis ē cōsummatio sclī p qua dnt
dampnati Ie viij° transiuit messis
finita ē estas et nos salvati nō sumus
messores angli Ioelis iij° mittite
falcem quia maturavit messis Cꝰ quid
hic quae tangit primo semen necessario q
seminante ... in expositione seminis
boni fecit et etiā in contratione parabole
seminis Ideo quia voluit immediate op
pone filii regni filios perditionis Ite
inimicus qui seminat ea ē dyabolꝰ ...
... p manicheos s. quod ... sit actor
malorum alterius bonorum Sic filios regni
Ideo nō loquitur hic de seminatione creaton
quia si hoc omnes sunt boni semen
et bona natura Ie ij° Ego te pla-
tavi vineam meam etc omne semē ...
etc Sed de seminatione virtutis vel studiis
bone voluntatis et male si quibus bona
... vel mala acquirunt' Volutas
... mala, Duo et voluntate sic est
... hominis et malitia et sic ē ...
cia hominis Unde in agro sunt se-
minata et semen bonū et zizania
quia malo et bono subantificatur

Cap

Sicud ergo zizania in fine seculi in
dicas ... quia multi filii hois
... qui colligent de
regno simplici ... quia multi
eos in caminum ignis Et hoc ē quod sit
Sic ergo zizania colligit' Intell
omnis in iudicia in segete zizania
... et igni comburuntur Sic erit
in consumatione i. in fine scli Intel fi
lius hominis consummabit et hoc vm
est nō q m ad se sed q m ad corpus
suū misticum Mittet filius hois
s. xpus angelos suos ... ministrantes
s. bonos per quos exercebit vindictam
Aris Intue philozophia quo ad
... proprietas ad pena tardus
et qui alienos per se seminat p ados
ponit Et colligunt de regno illius
i. de ecclia militante omnia scanda-
la ... i. omnes homines
scandalizantes qui alios facie in ire
in petris Et eos qui faciunt iniqui-
tate q m ad se, nō Et qui fecerunt
qr multi peccaverunt et peta p ...
deluerunt, sed qui faciunt continuando
s. mala voluntate usque ad morte
Et mittet eos s. iniquos i caminū
ignis s. infernalis Mr iij° Dies
dñi veniet accēsa quasi caminus ...
Sic caminus ardoris in glo est in
... civitate beatitudinis sic caminus
ardoris et iustice erit in babilone
civitate confusionis unde sequitur
Ibi erit fletus p tacutia Unde visiois
et stridor dentiū p penarum acerbitate
et exponit fletus. i. dolor veheme
quia forte nō erunt lacrime corporales
et stridor dencium. i. passio vrgens

Apoc. xvi° eum inadontabunt linguas
suas p dolore uel fletus ex calore dis-
solucte Iob xxiiii° ab aquis ni-
uium transibunt ad calorem nimium
Tunc iusti fulgebunt sicut sol q patu-
gla iustorum soli maxime quo ad
corpus quia anima sanctificata multo
pulcior erit sole In sole at in or
dotes corporis glorificati glorificanti nota-
claritas quia in creatura qui nichil
inferius sole clarius agilitas
quia exiens ab oriente statim apparet
in occidente subtilitas qui transit
p vitrum impossi tas quia radius eius
non leditur nec maculatur Sap iii°
Fulgebunt iusti tamquam scintille in
arundineto discurrent In regno
patris eorum ergo tamquam filii regis acci-
pient regnum decoris Quam gloriosum
est regnum in quo sancta societas quia
iusti in quo perfectio perfecta qui claritas
quia fulgebunt in quo perfecta delecta-
bilitas quia sicut sol dulce cum lumine
et delectabile est in quo sublimis
dignitas qui in regno in quo prima cari-
tas quia patris eorum Qui habet aures
alias s. s. diuinas parabolas audiat
i. mistice intelligat Exponendo sic
sic dicit Simile est regnum celorum thesa-
abscon. p sanctos ecclesie uel congregatio
sanctorum thesaurus quod ecclesia imitatur
in operibus actionis et ideo ei similis
abscondito in agro p agrum intel-
exercitium actionis in similitudine quippe
christi opus et passione tormentorum sunt
abscondita ys. xlv° Vere tu es
deus absconditus Vel sic Item the-
saurus est celestis regni desiderium
qui tunc absconditur in agro qui hic
exercet se deuotis actionibus desiderio
isto et vere abscondita ys. Cum magna
multitudo salutis t. q. ab t. t. De
qui inuenit homo quod sit p bona operacio
Luce ii° p9 commun inuenerit s. con-
tricionis confessionis et satisfactionis
vel elemosine ieiunii et orationis abscondit
per intencionem Greg. depredari desiderat
qui thesaurum in via publice portat
Exemplum de Ezechia qui ostendit omnes
thesauros suos nunciis Babilonis et
sic amisit ys. xxxix° Et pre gaudio
illius vadit pedibus mentis ipsum
affectando Iob iii q effodientes
thesaurum gaudent quod vehementer cum
inuenerit sepulcrum Et vendit uniuersa
que habet contempnendo Mt. xix° Si
vis perfectus esse vade h. Et emit agrum
illum totaliter celestibus inhiando
prouer. xxx° Considerauit agrum
et e. Ad laudem virginum exponitur
ista parabola et est in agro thesaurus
est virginitas in carne In Mat. iiii°
hemius thesaurum Circa quod considranda
sunt iii primum est quod deuiatur sine
hcatum no dicitur quia qui tenuit Secundum
quod inuentus absconditur Vnde sequitur
absconditur et in quod abscondita tectis
ponatur Vnde addit et pre gaudio
Non autem inueit in luxuriosis sed potius
spine et tribuli prouer. xxiiii° pig-
Ozee xiii° adducet ventum urente
et dissipat thesaurum a. v. d. Non
absconditur in vanam gloriosis ys. xxxix°
Letatus est super eis Ezechias et non
fuit verbum quod non ostenderet eis nec
Non ponitur in auaris Vnde Eccl.
x° Nichil iniquius quam amare pecuniam

2 xxxi° beatus omnes qui in vetus
e sine macula Sic ergo homo triplicem
virtute virtute humilitatis virginitatis
et paupertatis Virginitatis nomine thesa-
urum inveniet beatum Comparatur
autem virginitas thesauro propter iiij°r primo
quod sit deceptorum non est digna ponderatio
anime continentis Ecclesiastici xxvi° Proverbiorum
xxi° thesaurus etc Secundo quia
paucis Iacobi xxi° non omnes capiunt
verbum istud Iob xxviii° michi vilis-
simus est thesaurus meus Tercio quia dura-
bilibus Iacobi xxi° non inhibet neque
inhibentur Ecclesiastici Iocunditas cordis hec
est vita et thesaurus sine defectione
iiij^to quia gentilibus Cap iiij^to
felix sterilis et non coinquinata 2e Luce
vi° Bonus homo de bono humili-
tatis nomine thesaurus absconde ne amittas
potulationem intencionis Sic loquitur
dominus Gregorius vi° Ora patrem tuum in ab-
scondito Gregorius primo pastoralium sicut exteriora fa-
cile enim fur ingreditur per fenestras ut
vade post nos intra in cubiculum tuum etc
clausa a.t.s. etc. ab an/ 3° per mansionem
religionis paupertatum est morari inter latro-
nes tuum thesaurus ut ii° Ingredere in pe-
tram absconde in foraminibus huiusmodi in
certo per hospitalitatem conversacionis nec
quin absconditur vultus eius nec repu-
tannus formositas enim et castitas di-
scordant Paupertas nomine thesaurum
omnibus propone ne villipendatur Iacobi
xix° si vis perfectus esse vade et im-
plicatur iiij°r que exigunt ad determi-
nacionem primo debitus ordo ideo dicit vade
per nos proxima conversacionem deponendo
et vende abreviando Secundo debitus
modus omnia que habes interiora et exteriora
quod quia auctas Actuum v/ 3° debitus

finis et da pauperibus quod exigit filius
prodigus Luce xv° Quarto debita
inpensio Veni sequere me ad Quar-
to Item simile est regnum celorum etc determi-
nato profectu quod in ad vitam activa
hic determinat ad contemplativam vero potest
primo similitudo Secundo ita assignandum
ipsa similitudo in querenti bonas mar-
garitas Unde tangitur iiij°r que re-
quirit vende et emere dicit ergo Tercium
simile est regnum celorum in perfectus in vita
contemplativa homini negociatori s
propter dulcedinem quietis etiam Proverbiorum
xxx° Gustavit et vidit quod bona
est negociacio eius querenti bonas mar-
in perfectus contemplacionibus per meditacionem
sine dubio margarita dulcedo vite
in te ihesus sicut glossa karitas/ inc. s.
Augustinus sine lex propter hoc sit sacramentum
passionis et virtutis exponit non
muta quamquam omnes margarite que-
runt per studium contemplacionis Apocalypsis
xxi° singule exparte ex singulis
margaritis erunt Inuenta autem una
preciosa margarita s. dulcedine vite
contemplative sit karitate ceteris excellen-
tiorem Abiit ad forum spiritualem inita-
cionem et vendidit omnia que habuit
per contemptum terrenorum Philippenses iij° omnia
arbitror ut stercora, ut Christum lucri-
faciam, et emit eam per conatum et
desiderium eternorum Philippenses i° desiderium
habens dissolui et esse cum Christo
Non enim est multum omnia vendere pro com-
paratione regni filius dei se tradidit
in precium ut illud nobis compararet quando
magis debemus nos ipsos et omnia
dare ad comparandum illud nobis Augustinus
venditur rebus nostris nichil magni
carius accipimus quam nos ipsos quia

talibus implicati non decamus Nos
ergo ipsos pro illa margarita demus non quia
utrumque valeat sed quia plus dare non
possimus Simile est enim gloriae quae tot filiis
regni celorum comparatur et unde in rebus
terrenis id simile dicitur ut exhibeatur quod
nondum surgat ad incognita et per hoc quod
sit nondum diligere discat et incognita
amare Item augustinus multas
margaritas negotiator quaerat sed non
unam preciosam invenit Et Ricardus quia
non est quod faciat hominem non usque ad unum
id est Christum et hoc sibi per Christum dicitur Margarita
Gregorius id est margarita nascitur ex rore celesti
in concha maris se aperiente sic per
virtute spiritus sancti in maria consentiente
ut patet per v° Rorate celi desuper etc. Item
dicitur quod margarita valet contra morbum
caducum sic karitas contra mortale
peccatum. Vel per dicitur quod omnes margari-
te sunt omnes virtutes una invenit
excellentior et preciosior scilicet karitas
ut habetur 1 Cor. xiii° Moraliter in hac
parabola proponitur nobis triplex similitudo
scilicet officium sanctorum studium iniquorum desiderium
ceterorum affectum officii notatur in negotiando
studium in inquirendo desiderium in comparando
felix qui novit negotiari spiritualiter
Sed quod in ad statum actionis quod corporibus
in tunc talis vendit sua pauperibus
et emit regnum celorum quod duo servientis
qui inficitur pauperis Ideo proverbiorum
xxxi° gustavit et vidit Sed quod in
ad statum perfectionis quod est pro Christo omnia
relinquere Unde monitum petebat petrus
Ecce nos relinquimus omnia Ideo proverbiorum
iii° Melior est negotiatio eius acquisitione
etc. Sed quod in ad statum contemplationis
quod est perditionem deo annis lucrifacere
Luce xix° Negotiamini dum venio
Item felix negotiator qui novit non

notiva sicud ambitiosi per filii hominum
usque quo gravi corde etc. Ezech. xxviii°
acquisisti tibi aurum et argentum Nota
in ultima sicud cupidi Baruch iii°
Negotiatores terre qui exquirunt sapienciam
que dicta est Sed saluba sit sancti
sic habitus Item felix qui in actibus bonis
meritis bene novit lucrari qui sapienter
abiit pro carnis mortificationem vendidit
terram pro celo pro omni abrenunciationem
Comparavit eam per bonitatis subiec-
tionem et quippe quia tanta sunt bona
in eo quod emitur omnium est enim incomparabilis
per unam peccatum adhuc non habentur ex pre-
preciosa quia inestimabilis Job xxviii°
Nescit homo precium eius non invenitur
Margarita quia immortalis 1 Petri 1°
hereditatem incorruptam Iterum simile
est regnum celorum sagene id est ewangelica
predicatio. Ecce sagene misse id est doctrine
divulgate in mare quod id est in mundum
qui dicitur mare propter magnitudinem propter
amaritudinem per hoc mare magnum
Ps. ciii° Mitto piscatores multos Ne-
scit mitte sagenam qui est piscator
Unde dicens Nescivit piscari sed pauperes
ut apostoli et apostoli viri Ex omni genere
piscium id est hominum congreganti scilicet bonorum
malorum et pauperum et divitum et sapien-
tum et insipientum iudeorum et gentilium
designatur Iterum primo in vase
ouiso petro vel erat deorum gentes alium
Item martha genus in quia erat alia
immunda et immunda hoc maxime fuit
tempore apostolorum et martirum hodie autem pau-
cos capit sagena Cum autem impleta
esset quod erit in fine seculi quo implebitur
numerus sanctorum electorum Educentes scilicet demum
in desinentibus humanis nite et trahentes
ad litus alterius vite singulorum in iudice
quorum dispositionem ostendit et dicitur sequitur

litteram precedentes. Litteram 2m glo est finis
secli. Recede est indicantis. Recedent ergo
angeli tunc in fine mundi officio sibi
iniuncto indicabunt vel hoc dicaplis
et dicaplicis viris dicitur qui tunc secundum
litteram precedunt per immortalitatem quod primo
modo fient mali idest in vita mortali per penali-
tatum collacionem. Elegerunt bonas in
vasa sua idest in eterna tabernacula. Dan.
xii° Eligentur et dealbabuntur multi
malos autem foras miserunt. Apoc.
xxi° foris canes et venefici et im-
pudici. Sic introductis prudentibus
virginibus et exclusis fatuis clausa est
ianua. Luc. xxv°. Sic erit in
consummacione seculi. Sophie i° in
igne zeli mei devorabitur omnis terra
quia consummacionem cum festinacione faciet
domini. Exibunt sancti de medio celo
empireo ad exercendum opus iudicandi.
Et separabunt malos de medio iustorum
quia mixti sunt mali inter bonos
et nec discernuntur sed iudicium discernet
manifeste et separabuntur et mittent
eos in caminum ignis. Super hoc verbum
magis vaudum est quod exponendum ibi
erit fletus et stridor dentium per frigore.
Ecce ergo tria advertenda et cavenda per
veri consummacionem seculorum in quo peribit
et a qui ponit mundum et eciam
et dicitur consummacio triplex, vel quia tunc
erit numerus electorum sic consummatur opus
vel quia terminabitur idest status mutorum.
Sic consummabitur fortis vel quia cessabit
successio verum mutabilium. Sic consumma-
bitur dies. Exitus angelorum quia tunc
separari debet exire. Sic messores
ad metendum. Hec est messis et sicud
precones ad convocandum. Luc. xxiiii°
mittentur. Sicud executores ad mandatum
exequendum ut hoc separacio malorum

que apparebit in modo mixto et loco, ordinem
divina separacio malis quippe quia nullus
nullus evadat quia est colligent omnia
scandala. Quia inprobabilis ut nullus
confidat quia quod infirmata distancia
que proporcio inter penam et gloriam istius
in et celum et tenebras et lucem diversa
et dominum beatitudinis obvium quia irre-
vocabilis quia numquam fiet revocacio.
Luce xvi° Vide chaos magnum firmatum
Scriptum hic quare dominus non exposuit
in parabola ista piscatorum precium futura
piscium separacionem. Dico quia hic intendit
de consummacione ecclesie ideo non exposuit
nisi quod pertinet ad consummacionem, qualitas
eius congregacio piscium que pertinet
ad exordium vel perfectum ecclesie non
introducebat nisi ut postmodum
separacio monstraretur. Intellexistis
hec omnia. Super parabolas predictas glo.
ad apostolos sit sermo quos non tam volt
audire ut prolius sed intelligere et est
ar ut quod non sufficit maioribus tamen audire
ad faciendum, sed intelligere ad docendum
Deinde eciam Cap. vi° audite gen-
tes et intelligite inditeres sermonem tue
et illis quod intelligatis ut alios
doceatis sciatis ideo pueres mei eritis
et alios docebitis. Ideo omnis scriba
Angeli Apostoli fiunt scribe et notarii
Christi verum eius signaturis in tabulis cordis
doctus In regnum celorum idest in ecclesia
militante. Ecce tria verba quod sit doctus
per studia scribe. scriba per officium doctrine
In regno celorum per meritum vite. Similis
est homini patrifamilias idest in etiam
intelligere de similitudine imitacionis
vel equiparacionis. Qui profert de thezauro
suo idest de scientia sua. Cap. vii° Infinitus
est thezaurus hominibus nova et vetera

i. auctor novi et veteris testamenti.
Can. viij° Omnia poma nova et vetera
etc. vel secundum glossam nova de suavitate
regni, vetera de terrore supplicii ut s(ic)
pene terreant quos premia non invitant
vel nova per admonitiones virtutum, ve-
tera per detestationem viciorum. Col. iij°
expoliantes veterem hominem. Comment-
ator super illud nova et vetera cum
vetera sit ante novum debet dicere vetera
et nova. Responsio secundum intellectum novum preponitur
dignitate, vel prius dicit nova post
vetera, quia pusillanimes prius verecundi
sunt consolatione ut purgant peccata
confirmandi timere ne cadant, quia contu-
maces prius increpandi sunt, ut
timeant postmodum consolandi sunt
ne desperent. Et factum est cum consummas-
set ihesus parabolas divulgatione loco non
occulta sine parabolis, vel cum con-
summasset ihesus parabolas istas, in
quibus suppinat doctrine salvatoris transiit
inde. Cris. vero quia verbum dei seminare
volens. Et veniens in patriam Cris.
ne accusarent eum ut sui in urbem
patriam suam, dicit galileam vel
specialiter nazareth in qua fuit nutritus.
Docebat eos ita ut mirarentur non ve-
neratione doctrine sed livore invidie
sed dixerunt. Unde huic homini sapientia
et virtutes. Sapientia in verbis, virtutes in
operibus miraculosis, sed nomine viri
supponebant. i. Cor. i°. nos autem
predicamus Christum dei virtutem et dei sa-
pientiam. Responsio sic. Sed ex veritate veritatem
impugnabant quia ex parvitate generis
et infirmitate carnis volebant ex-
cludere ab eo patrem et maiestatis con-
ditionem. Nonne hic est fabri filius.

Mr. vi. dicitur. Nonne hic est fabri filius
marie. credebant enim ipsum esse fabrum
quia et fabri filium ac non in corpore crevisse
latet vitas. Nam erat faber et fabri
filius sed non eius cuius putabant
quia eius non erat filius nisi puta-
tivus. Luce iij°. ut putabatur filius
ioseph, sed filius fabricatoris omnium,
filius illius qui fabricatus est auroram
et solem. Nonne mater eius dicitur maria
de hoc virum dicebant nec erat opprobrium
secundum veritatem quia mater in tanta licet secundum
eorum opinionem genuisset secundum rationem
seminalem. Et fratres eius i. consanguinei
more scripture. Iacobus et ioseph
Symon et iudas. Jo. contra incredulorum
tota mira salus est et condempnatio here-
ticorum monstrans quod fratres christi non
filii marie et ioseph. Sed more scripture
sunt intelligendi cognati. Mat. xiij°
fratres enim sumus. Si autem accipiatur
pro et fratres proprie mentiti sunt et defuncti
et decipere. Et sorores eius i. cognati
nonne apud nos sunt q. d. sic. Unde
ergo huic omnia ista. Rabanus
magna cecitas quia verbis et factis christum
cognoscunt et tamen propter generis notitiam
contempnunt. Nonne David filius
agricole et tamen fuit Radix dicitur stirpis
regine. Et sic scandalizabantur in eo
per defirmationem malitie querebant de
peccato infidelitatis in penam dampnationis,
detractionis. Scandalum
enim est offendiculum quod procedit ex inequa-
litate vie, iste ergo videbat altitudinem
doctrine et Christum paupertate generis et
infirmitate nature. Unde erat ibi
inequalitas et ideo vilipendebant
Christum propter alium et scandalizabant
Ys. viij. In lapide offensionis

in petra scandali Jhesus aut dixit
eis non patie et humilitatis no primo
vel dignitatis Non e propheta sine
honore i ego dequo Deutro xviii
prophetam suscitabit dominus vel etiam
quilibet ams quia nimia familiaritas
parit contemptu in patria sua quo ad lo-
cum vlem et in domo i cognatione
sua quo ad locum spalem sic ioseph
in patria sua a fribus suis affligit
Gen xxxvii in egypto a ab
extraneis honorat Gen pol Sit
moysen maria aaron obiurgat
Nu xii et ab alijs prophe recitetur
Exemplu de rustico qui nolunt
adorare ymaginem crucifixi q sta
fuat de pora sua Ideo9 Mous e
tines ciuibus i unde no eum considerant
pncia michi opa no virtute s fragile
recordant infancia Et no fecit ibi
s in patria sua virtutes multas fecit
tamen paucas vt confirmaret fideles
i nec fecit multas ne amplius dampn
narent Crisostomus ne incident hostes e
a nobis propinquos despicit et ne dicerent
si facta fuissent digna nos credidisse9
propter incredulitatem eorum in hoc pz q
fides maxime cooperatur miraculis
faciendis Ex predictis pz q contempta
humanitatis hic incredulitatis
Item i contempta ad vel hic incredu-
litas ad facta Sequitur hic pupillus
filius fabri Beda qui vrbis et facta
cognoscunt Ideo xpm cognoscunt
i cognoscere possunt Unde debuit
saltem opibus credere quem mirabant
Item pr illud no e propheta sine honore
glo ego q propheta e cui sunt reuelata
occulta que ignorat Bes xpus ha-
bebat sciam omm que ad se designat
ergo propheta no fuit Ideo prophe non

fuit prophia s q obicit s extenso
nomine pt dici prophia i qm ad diu
denunciatom futuroz Item super
illud virtutes multas ne incredu-
los condere pnaret q Io iiiio Cum
no credit iam iudicatus est Ideo
ne condempnaret sup amp i ne plus
puniret eum i plus contempneret

In illo tempore i post morte iohannis
baptiste Cum mortuus fuit anno
penultimo predicationis domine
sed hic interserit ut annosi iohannis
no pretermittat Audiuit herodes
s antipas filius herodis ascaloite
Cum occidit pueros ii B Sub iste
etiam passus e dominus Tercius fuit
herodes agrippa qui occidit Jacobu
et incarcerauit petrum Actuum xii
Tetrarcha i quartam huius ptem regni
attenus q e iiii et archos q e prin-
ceps pr enim istius Monarcha totius
iudee et totum regnum obtinuit i
dolo i diuiso q eius regno in iiii ptes
Archelaus hunt duas Philippus
terciam et iste quartam fama de ihesu
i de doctrina et miraculis eius quem
Crisostomus que ille in princ no audiuit
haut famam et videt q hij qui ptate
sunt tarde ad discunt et no multa
faciunt tamen de hijs que di sunt
Et ait pueris suis Crisostomus no est
ausus foris dicere sed famulis suis
hic e iohannes Tribus errabat
primo in noticia saluatoris qm ait
hic e iohannes bap in vel Io
G in cuius no sum dignus etc Bo
in in re precursoris ipse resurrexit
a mortuus Ambrosius Alienigena
nullo signo attestante puniat
resurrectom iohannis iudei multe

atte stacionibus xpm non surrexisse
sed furtim ablatum fuisse maluerit
dicere. 3o in tanta incredulitate opinionum et ideo
virtutes operum et nunc operatur virtutes
quam ante mortem Herodes. Et tenuit
Iohannem s. ut puniret et alligavit
eum s. per ministros suos et posuit eum
in carcerem non ausus eum statim interficere
propter Herodiadem uxorem fratris sui s. philippi
secundum Iosephum. Herodias ista fuit filia regis
arethe. de quo ii Cor. xi. Damasci
prepositus gentis arethe. cum quo
factus fuisset inimicus philippi fratris
huius herodis antipe abstulit eam
a philippo et ad augendum dolorem eius
dedit eam invito isti herodi quia maioris
potencie et fame erat. Iosephus tamen
dicit quod herodias fuit filia ut aristobuli
soror agrippe. sic scolastica historia tenet per-
delectationem. alligat per quas in carcerat
per consuetudinem pristinam quod sponso
suo separatam et alteri copulatam dicebat
enim illi. s. herodi Iohannes tamquam
testis et defensor veritatis. Non licet
tibi habere eam. Ideo Iohannes multo
dictus est helias. eadem enim auctoritate et
libertate arguit iste herodem et hero-
diadem quam helias achab et iezabel
Creditur hic ipse surrexit a mortuis
quod luce ix. Iohannem ait hero-
des ego decollavi quis est iste de quo
talia audivi. Circa primo potuit dubi-
tare. Sed postquam invaluit rumor
miraculorum confirmatus est in sua opinione.
Item non licet tibi quia frater debebat suscitare
semen fratri suo. deuteronomio xxv.
Ideo verum est defuncto mortuo sine semine
sed uxore vivente non licebat amplius
Clementia papa. Item tamen herodes
esset gentilis. quare arguitur de lege

tamen non subiciebat. Ideo forsitan lege
iudeorum tenebatur vel sicut quosque illud
preceptum in lege expressum erat de iure
naturali sicut illud. Non est tibi non vis sicut inde
ne alius feceris. Et nolens eum occidere
quia arguebat eum. Amos v. odio ha-
buerunt me corripientem in [timuit] herode
mundano vel humano glosa. herodes dicitur
conregis. herodes bonum differt operacionem sed
retinet voluntatem. timere debeat op-
portunitatem vel occasionem populi. i. seductores
populi. multi enim fuerant capti de Iohanne
Crisostomus sic prophetam eum habebant. non tamen
populus sed herodes metuebat. sed amor
malus timore superabat per quo est exem-
plum ponebat. Unde sequitur. Et cum dies natalis
herodis in qua fecit cenam magnam
Origenes in Iohannem nullum alium invenimus obser-
vasse diem natalis nisi herodem et
pharaonem ut quorum prima erat impie-
tas prima esset solemnitas. Ecclesiastes vii
melior est dies mortis die nativitatis
ad illum. s. nicodamus per timorem quintum
adistum celebrandum per regum gentium
Saltatur filia herodiadis. Ecclesiastes ix. cum
cum saltante ne assiduus sis. Ieronimus ubi
est saltatio ibi diabolus. in saltibus letantur
demones. in saltibus exultant. demo-
niacus in medio ab omnibus videtur
nec tamquam mediatrix matre ad caput
Iohannis amputandum. placuit herodi
quod tamen erubescere debebat quia filia illa
erat adultera secundum gradiones argumentum
quia impudice et dissolute filie signum
quia uxoris sine prole quarum. Unde cum
iuramento pollicitus est ei dare quod peteret
Iohannes. Crisostomus forte iuravit ut occasionem
paret. ut videtur facere invitus quod fa-
ciebat spontaneus. Marcus vi. eciam si dimi-
dium regni mei petieris. At illa pre-
monita a matre sua Iohannes timens

herodias ne alii herodes monente
iohanne eam relinqueret et cui frater
conveniret optabat in potestate linguam
here que illicitas nuptias arguebat
ideo monuit ut peteret caput. Unde sequitur
Da mihi inquid hic in disco caput
iohannis baptiste. vere loquitur ut mulier
quia affectionis cupide. Da voluptatis
ipse mithi festinationis anxie. Glossa ma
vi.o dicitur ponimus instructionis sedule
in disco, audacie minime caput ioha-
nis baptiste. Discus hic accipitur pro
scutella lata, aliter accipitur pro superiori
mensa in tebinio, aliter pro mensali sup
posito mense. Articulus Septimo. Et con-
stratus est rex visus. Rabanus tristicia
preferebat in facie tunc letabatur in mente
propter iusiurandum quod dicit rex non est excusa-
tio quia ego facio sed propter iusiurandum dum
transgredi nollet. Rabanus sub occasione
pietatis impius fuit dum iurando
scelus excusat, fuit enim dolosus in
promittendo et sacrilegus in solvendo propter
iusiurandum ergo quia cum non erat observan-
dum ysidorus. non est iuramentum obser-
vandum nisi malum incaute promittitur
Exemplum de david j. Reg. xxv.o qui iuravit
occidere naabal nec tamen occidit et bene
fecit propter eos qui pariter recumbebant quia
forte illi dicebant potentem puelle non
baptiste. Glossa ut omnes sicerent con-
sortes sceleris vel propter iusiurandum et propter
eos qui pariter recumbebant quia non solum qui iura-
vit sed quia iuravit coram hominibus
illis. Misit decollare insipiens hic ostendi-
tur herodis crudelitas. quia misit in carcerem
reddit et decollavit iohannem pre-
sentes in carcere occulte sed quia tunc ebet
populum ut dictum est. Et allatum est caput

caput eius in disco. scilicet decuit in luxu-
riosum convivium, et tam digno ferculo
datum est puelle in premium saltationis
sue, et puella tulit matri sue. Glossa
ut haberet linguam suam in potestate. Ecce
iiij.or crudelia. Magna crudelitatis
quia sanctum caput est decollatum. Maior
quia allatum et homicidium ostentatum
, ad huc maior quia saltatrici datum. Sed
maxime quia in potestate addisite assignatum
Et accedentes discipuli eius. Rabanus
possumus intelligere discipulos qui sepel-
lierunt iohannem, et finisse ipsius
iohannis et ipsius salvatoris tulerunt
corpus eius in sepulcro illud. Glossa Ieronimi
Iohannes in Sebaste est occisus quae
olim dicta est Samaria. Ubi herodes
fecit domum regiam sed in mathetorum
sepultus quia est oppidum ultra iordanem
in forte duarum leucarum et dimidia
et hinc concordat iosephus in in
quinto decimo ecclesiastice historie in qua
dicitur quia in macolinta occisus. Sed in
Sebaste sepultus decapite vero non
est dubium quia fuit translatum in ierusalem
et sepultum inter heliam et abdiam.
Et venientes nunciaverunt ihesu. scilicet passionem
iohannis et opera et doctrinam sicut
hic habetur Marci vj. in omnibus vero ostendunt
de monachorum pia discipulis ad magistrum
et quia accesserunt velociter et quia tulerunt
reverenter et sepellierunt humaniter et
quia nunciaverunt compatienter et sic terminatur
ps in qua principaliter consistat cre-
dulitas unde et homines alienigene,
et de morte vero iohannis ex
incidenti dictum est. Ex cum audisset
ihesus. Cuncta fama domicide potentis
et perdidit eius experientia ad confir-
mationem legis divulgate in primo experientia

de domine potestatis ostenditur in viii or
miraculis primum in curatione lango-
ris Secundum in multiplicatione panis
i. vespere autem sero / 3m in cultatione
maris. i. et dimissa turba ascendit
in montem quintum in tactu vestis
i. et cum transfretassent venerunt in terram
genazareth primum pertinet ad confirmacionem
generalem late legis / alia tria ad
specialem primum respicit exordium ecclesie
quintum ad multiplicationem credentium
et vnde parabole de iactu seminis Secundum
progressum ecclesie quantum ad sedationem tri-
bulantium et vnde parabole de zizaniis
super seminatis / tertium confirmacionem ecclesie
omnes curantur qui tangunt fimbriam
que est confirmacio vestis et vnde parabole
de sagena Et ideo ita Nunciauit mor-
tem iohannis / quod cum audisset iohannes
secessit inde triplici de causa ut tolleret
dei scilicet prima ut preberet inimicis ne ho-
micidium dominum ingerent homicidio iohan-
nis Secunda ut daret exemplum
vitande temeritatis Crisostomus non cautela
quam periculorum audaciam. ut probaret si
bene credent qui eum sequebantur. secessit
quia non fugit ut ostenderet magis persecu-
tores vitare quam timere Sed cum voluerunt
eum regem facere tunc fugit Io. v.
in nauicula ut tutius elongaret et tanquam
malignitas persecutoris tangetur In
locum desertum seorsum quod erat trans
mare tyberiadis ut dicitur Iohannis xv.o
Ecce ideo tota turba recessum Crisostomus ago
quia inde s. de vicinio malorum Crisostomus
s. in locum desertum non palacium non
in castrum motum medius. quia in nauicula non in curribus non in equis Et
cum audissent turbe simplices quali

quia pedestres. Unde quod de ciuitatibus
vel humiles et pauperes non sapientes
mundi, non potentes non diuites Secuntur
sunt enim Ioh. vi.o Abiit ihesus
transmare galilee quod dicitur tyberiadis
et pedestres non equites Teodosius ipso labore
pedum viam deserti arripuerunt et sa-
lutis desiderium ostenderunt / de ciuitatibus
glossa de pristine conuersacionis volup-
tatibus forte hoc signum erat futurum scilicet
quod multi erunt pedestres dum se-
cutum in Re xx.o quod pedisteri pro-
uincialum intrauit assirios Sic peri-
tatores peditus multos in equis am-
bulantes Clemitti p.o dicitur de vola-
tilibus. i. de contemplatis quod scilicet in ar
pedes graditur abhominabile erit
nobis Ecclesiastes x.o vidi stultum in dignitate
sublimi et diuites sedere deorsum
vidi seruos in equis et principes a-
bulantes quasi seruos super terram Eterni
cus. s. de naucula. s. per desiderium
salutis eorum forte non exisset nisi pedi-
tes venissent Audiuit turba multa
per aspectum approbacionis patris vnde humili-
tatem meam et la. meum Et misertus est
eis per affectum compassionis patris Aspice
in me et miserere mei. et curauit la-
guidos eorum per effectum virtutis / et non
solum sanauit ymo edocuit et refecit
Mar. vi.o misertus est eis de cunctis multa
Teodosius sustitando fatigatos pascendo
ieiunos. docendo inscios / sanando
egrotos insinuat quam deuocione fi-
delium delectetur et sic ostensum est primum
miraculum Secundum Hic cum audisset
secessit nomine si staebat cum quem cui dixit
Teodosius o utinam staebat sed in hoc ostendit
tamen assumpte veritatem ex imitatoris

Cap

hom more Vespere aut fco nōt
tempus ut in sinuet̄ occurra adin-
sinuandum Accesserunt ad eū discipuli
Iuris sillang ꝑt ei q̄ agnis loqui
turba cū ꝑcens reuerencia ficbat di-
centes insinuando desertum dicens tris
est locus Mt̄ xxi⁰ cur eduxisti
nos in locum hunc pessimū q̄ nec
arreperunt et et hos ſ. comedendi ra
ptit in quo ondit desiderium salua
cōns qd hebat de salute animarum
que usqꝫ ad vesperum ptrahebat simorum
Sic paulus usqꝫ ad mediam noctem
Actuum xx⁰ Dimitte turbas i quo
notur turbarum sermo que dulcedine
sinionis domini tenebat et euntes in
castris ubi sunt victualia emat sibi
escam Notatur hic quod potuit apli
de domino diffide. cum et pom eius
experierunt in tantam multitudine mi
raculorum et eius compassionem in tanta
compassione infirmorum quare ergo non
dixerunt ei pasce turbas Rō deficiebat
in eis fides. sed collo sctorum dmca hac
necitate Item nō dum hūant tanta
experientia et ideo nō acceptauerunt tale
qd dure Item quare quia in deserto
noluit hoc miraculum Rō quia si
iuxta villa fca fuissent possent
hēre calumpnia quasi aliunde essent
panes cito allati Item in hoc signi
ficavit se esse illum qui ꝑl anus panem
xp̄m in deserto qui patribus eat pmissus
patribus Item cōsidert diffidenciam
eorum qui dixerunt numquid poterit deus
parare mensam in deserto Item i ꝑgm
futuri quia in religione v nc̄ servat
nec metit pascit deus suos suos Tūc
aute dixit eis. ſ. nō hūit necesse ire

ſ. in castella ut emant escas. date
illis vos manducare ſ. cibum corporalem
et spūalem i pc oltio pascite qui
in nobis ē grege Respondent ei nō
hūmus hic nisi quinqꝫ panes. et duos
pisces. ſ. sed nō ē hoc aliquid nisi cet
ee despē miraculose Qui ait illis
afferte michi illos huc Ideo q audi
chaniche quinqꝫ panes et duos pi
sciculos affri ad se iussit ut eos sa
ficet atqꝫ mstificet Et cum iussisset
turbam discumbere super fenum In
quo innuit pro fidi turbarum qꝫ
aliquid t̄ba ad comedendum nō sedisse
nisi miraculum credidisset Et accepit
quinqꝫ panibus et d p. in maribus
glosse et venerabilibus que hebant
vim multiplicandi ps Aperiente
te manū tuam omnia imple. ob
Nnūs aut panum et piscium pt pau
citatē quam indicat mysterium i simulat
Nam p quinqꝫ panes intelligunt
quinqꝫ libri p duos pisces pphete
et apli In quibus totum vetus ꝑphe
datur Aspiciens in celum sit insu
scitatoē lazari Io xx xi⁰ prius
in sanatione surdi et muti Mr vij⁰
et hic ut omē daut optim et omē
donū pfectum desursum eē insinuaret
ut mentes nr̄e oculos ad celos eri
gere docet docet / ut prem suum
honoraret / ut nō virtute actuis sed
celesti hoc fctum eē ondrret Benedixit
oie fregit ope in bndictone / multi
plicauit in fractione ad edendum sppat
in quo o nditur vtus diuina in
mistio assumta hūanitatis Tūc
dixit ut sufficeret ad satietatem

xxiiij

turbarum fregit ut pr habundaret
ad replend xii cophinos fragmentorum
Notandum quod lc² secundo modo quod cum fregit
panem in prima fractione panem mirabiliter
multiplicatus est h' et Mr vi° et luce
ix°. in secunda panem mutauit in corpus
suum transsubstantiauit luce xxii° accep-
to pane g. c. f. In 3a mirabiliter
se manifestauit luce ultimo Co-
gnouerunt dominum in fractione panis. in multi-
plicatione / que diuisio fuit maxime
pietatis In mutatione manifestate
infinite potestatis In manifestatione
diuine veritatis illuminatio, Dedit discipulis
s. ut ponerent ante turbas, et hoc propter
tria, Primo ut fortius crederent ne-
dum suspicionis haberet tamen per eorum
manus panis multiplicatum transiret
Secundo ut scirent quod omne bonum
non ex se sed ex xpi largitate haberent
ps Omnia a te expectant, 3° ut eos
honoraret et bona adeo ostenderet
ps Nimis honorati sunt amici tui
deus Discipuli autem dederunt turbis
tamquam ministri regis Io xi° lazarum
suscitauit. et postea ait soluite eum
tamquam doctores huius pd. Palliuans
tu a montibus tamquam mediatore orbis
ps Suscipiant montes pacem plo
Et manducauerunt omnes generaliter. quia
sine repulsione sine personarum acceptione
et saturati sunt, quia nullus expers
largitatis sue ps Edent pauperes
et saturabuntur Et tulerunt reli-
quias s. panum et piscium xii cophi-
nos fragmentorum Teodorus Vnusquisque
apostolorum replet cophinum de reliquiis
saluatoris ut haberent unde postea paupe-
ribus necessaria preberent / non sicut ex plo dicitur

tunc reliquias non pauperes sed canes
comedebant vel ut ex reliquiis omnes
doceat esse pauperes. quia ita panes
multiplicati sunt et habundauit fragmen-
torum non enim remansit sine nec ex-
tunc suspicio aliqua oriretur. pallia-
dem colligi Manducauerunt autem
v milia viri et mulieres et pueri in quo
pz misterium i. actus cum quicumque summi
bene utentes non exceptis mulieribus
et paruulis qui non numerantur inter gestos
sicut dicit Teodorus in glo Et statim
s. post multiplicationem panum et refec-
tionem turbarum compulit i. coegit Augustinus
in beatis e na ad contemplandum homines
Ihus discipulos ascendere in naui-
culam ut recederent a loco illo quia
ut dicitur Io vi° venturi erant post
refectionem ut raperent eum et facerent
regem In quo erudit nos fugere
mundanum honorem gloriosus Gregorius super
rector quotiens hominibus preesse delectatur
totiens in apostasie culmen labitur
Et precede eum transfretum i. ultra
mare tyberiadis quod dicitur ante ciuitatem gena-
zareth quo autem precedant h² Mr vi°
quia ad bethsaydam que fuit ciuitas
Andree et philippi, Donec dimitteret
turbas, volebat enim caute separare
se a turbis Quaeritur hic super illud
Dimitte turbas ut euntes in castella
et q. Iohannes vi° dicitur quod dominus que-
siuit a philippo unde emeremus panes ut
manducent hi et philippus dixit
ce ff. d. p. non sufficit Mr vi° quod discipuli
dixerunt euntes emamus ce d. p.
et demus illis manducare Ista
autem uidentur discordare Responsio saepe augustinus
sepe quod unus omittit alter dicit unde
intelligendum est quod prius rogauerunt discipuli
dominum ut dimitteret turbas ire et

et ipe rndit no hnt nte ire. Deinde
pq h vba inspexit multi[ne] et dixit
philippo. Unde emenius panes Et
rursum philippi ait quot panes hetis
et rndit Andreas e puer unus hic
et Et ihus dixit date illis vos man-
ducare et tunc dixerunt Emites emam9
et q licet no sufficiat tn emamus
et tunc dixit ihus afferte in illos
hnt et Quod narrat hic et sit nulla
est gtrietas Item date illis, q stic-
bat q no hebant nec potant dare
Reo puit puocat ad dandu ut illis
se no hre testantibus notior sit ma-
gnitudo signi et in hoc ecia innuit
q p eos pascenda erant corda iemina
et no hnt nisi qnq panes gto p
vj° dr Est puer unus hi qui ht
Reo ille qui hebat uel erat unus ex
discipulis uel aliquis familiaris eis
et ideo reputabat se hre Item tunc
discipli debebant debebat venire in
desertum quare no puiderunt de melius
de panibus Reo p refectionem spualem
qum q tmno adno hebunt no multu
curabant de corli refectione in quo ar-
guuntur successores eorum qui de deli-
cosis puident de Item quare no tamen
nonos panes. cum hoc maioris eet
virtutis Reo triplex assignatur huiq ro
una in confutationem erroris Manichei
qui dixit corlia esse amalo deo ideo
ostendit se deum creatore corporalis eo
q ei obediat tamqm abeo facta Secunda
in manifestationem sue cognitionis quia
ipe e qui q tinue seruat multiplicat
p vsum qui panes multiplicauit p
miraculum Tercia misticam mistery

Unde Beda saluator no noua creavit
cibaria sed benedixit sumptibus quia in carne
veniens re causa sacramenta patefecit
Item cum optimum vinum fecit ex trasmu-
tatione aque in vinum quare hic pane
ordinatum distribuit Reo q i trans-
mutauit et ideo optima formam
dedit hic aut multiplicauit et ideo ma-
nente eadem forma auxit Si aut
quare no transmutauit in meliore
pane Reo ut vetus appareat miraclm
et ut ostendatur q hic panis multi-
plicatus e Et dimissa turba ascendit
s tumultu hominum affectionum cogitationum
ascendit in montem qui bu orat alter
ius intem sursum leuat Cordi omnis
sollitudo Unde sequitur Solus orat
Marc vj° Sedebit solitarius et ta-
cebit Sequitur nobis innuitur ymitatio
Respe aut sicut solus erat i Solus
aut dr fuisse in tribus locis i temp-
tatione Gen iij In oratione hic i pas-
sione Joh xvj° Venit hora ut
relinquatis me solum. a legitur ascendis-
se in montem ad docendum Gen v
videns ihus turbas ascendit ad ora-
dum. ut hic Luce vj° Exyt i mon-
tem olinariy ad miracula facienda
Inf xv° Ascendens in montem
sedebat i et pietrerunt eum Nauicula
aut, q licet p se vbium aggrauat
periculum quia nauicula scilicet si nauis
magna Tercia ix° Trinitas pria est
et ponti in ea viri In medio
mari si tiberiadis scilicet si uel mix
licet p Veni in altitudinem
maris Quinta x Ego mitto vos sicut
oues iactabatur fluctibus scilicet si ali-
qualiter q tuttetur fluctibus in qua

variis modis hereticorum modo tyrannorum
modo falsorum fratrum concutit ecclesiam, primi fidem
et virtutes. Secundi corpora et res, tertii animas auferre
conantur, et sunt hec tot contra illis ve-
tus contrarius vel tercius. Dicta est. Job i. ventus
vehemens irruit a regione deserti. Scitur
autem vigiliam noctis prima vigilia est
conticinium. Secunda intempestum, tertia
gallicinium, quarta antelucanum. Marci
xiij. Vigilate quia nescitis quando
veniet sero an media nocte, an gal-
li cantu an mane. In hac quarta
domini vigilia ostenditur quia tota
nocte laboraverunt in remigando. Secundum
dicitur Marci vj°. Prima vigilia est
persecutio tyrannica. Secunda heretica
tertia in falsis fratribus, quarta post quam
veniet dominus ecclesiam suam liberare
vel prima vigilia est in servitio sui. Luce
xxxi°. Vigiliam honestatis tha-
besatiet. Secunda in amotione peccati
commissi. Luce xxxviij°. Vigilia
sua inundabit fornicare vel voluntate
tertio in proposito non peccandi. Marci xiv°
Vigilate et videte ut non intretis in
temptationem, quarta in voluntate satis
faciendi. Apocalypsis iij°. Penitentiam agite
quod si non vigilaveritis veniam ad te tam-
quam fur, et tunc venit dies peregrinationis.
Ad Heb. xv°. peregrinatione in reverten-
tibus et hic dicitur. Venit ad eos ambu-
lans supra mare quia omnes tribula-
tiones mundi potestate subiecti sunt. Ps.
Tu dominaris potestati maris. Et videntes
eum supra mare, certe causa trovis
turbati sunt quia in solito cernunt videre
talia. Secundo turbati sunt quia fantasma
esse dicentes. Jo. Et mox marthioni
et manicheum deus noster

ihesus xpistus non est natus de virgine sed
visus in fantasmate quod apostoli timuerunt
ne fantasma videatur. Et pre timore
clamaverunt. Intelligitur magni timoris
indicium est confusus clamor et incerta
vox. Statimque ihesus ne a timore ab-
sorberentur loquutus est eis dicens. Ps.
xxx. Ad vocem clamoris tui statim
ut audierit respondebit. Et habete fiduciam
liberatoris quia ego sum liberator tri-
bulatorum. Vel primo ego tantum sum
cui dominus ut liberare te. Augustinus non
cognoscebant per eum per tenebras
sed voce bene noverit nec dixit quis esset
quia ex voce sibi nota potuit eum
agnoscere. Ipse enim est qui hic vim re
Exodi iij°. Ego sum qui sum. Nolite
timere defectum necessariorum. Luce xij°.
Nolite timere multo plus militis pas-
sionem gladium persecutorum. Ma. x. Nolite timere
eos qui occidunt corpus. Nolite timere
impetum temptationis. Eccl. h'ns
xlinj°. Non tibi fine metus. Ia. c. no-
vi. Nolite timere conflictum persecutorum.
Ma. x°. Nolite cogitare quid aliquid lo-
Nolite timere dispendium prioritum.
Luce xij°. Nolite timere pusillus
grex. Audiens autem petrus hoc verbo
effectu dominice potestatis quia super mare
ambulavit credit subdidit aliud quia
potestatem ambulandi petro prebuit
quia cognovit eum ad vocem domini
qui habes omnem potestatem si tu es dei filius
sicut dixi sum ego sum. Iube me
venire ad te super aquas. Ieronimus
in omnibus ardentissime fidei invenitur
tectis discipulis tacentibus tradit se
posse facere pro voluntate magistri quia
non potat per naturam. At ille ait veni.
Augustinus ad nutum eius facta est potestas

Unde sequitur prtatis executio Et
descendens petrus de navicula in q̄
erat cum ap̄ls ambulabat sup aquas
et veniret ad ihm felix motus quia
ambulabat sr̄ aquas mundane psp-
tatis contemptum Sed feliciter tamen
quia ut veniret ad ihm salvatorem
amare Sequitur hic si tu es Et
hic videtur q̄ petrus cognovit quod
dubitavit quod cognoscebat vocem eius
Ro Aug̃ non quid dubium sed amore
confidentem demonstrata amore in desi-
derio eundi ad eum mercede con-
dem q̄ in precio suo posset ambulare
sr̄ aquas Item quintum hanc petro
contulit prtatem ex quo petrus hebat
name Ro Cl̃ Si plus xpus
hoc fecisset veritate carius nobis du-
biam reliquisset Unde ad q̄ putat
corpus xpi non esse verum quia sr̄ aquam a-
bulavit Videant quod petrus super
aquas ambulavit qui verum hominem
fuisse non negavit Item in hoc i-
ndicabatur singulare eius pontificium
sr̄ alios Item quaeritur ex qua parte fuit
miraculum vel ex parte aqua supra
un̄ soliditate vel ex parte carnis sup-
num levitate Ro s̄ hug ex parte
corporis quod illo tempore assumpsit
dotem agilitatis sed magis ex parte aque
que pedibus salvatoris palpabilem
se prebuit sed ad utrumque sanabatur
in sua natura sed corpus superferebatur
aquis virtute divina Michelis dicit
sed Dionysius in libro de divinis nominibus
Sicut ignoramus qualiter de virginis
sanguinibus aliena lege preter legem naturalem
formabatur sic et qualiter pedibus
ponderosus deambulabat in humida et
stabili substantia Videns autem ventum vali-
dum vel vehementem timuit Et incip-

mitate hominis Aug̃ talis est huma-
na natura in illis que prius magna diligens
in minoribus redarguitur petrus sup
aquas non timuit ventum timuit Sic
helias qui ausus fuit ignem petere
de celo ad devorandum sacrificium
et audacter occurrit achab regi et re-
darguit minas yezabel timuit in
Re ix° Et cum cepisset mergi clamavit
hic permisit deus deo hic se super
mare ambulare fecit ut duceret omnium
prtatem mergi vero ne putet se deo
equalem et ne suam obliviscatur
infirmitatem Aclamavit dicens dne
cui excitat clamorem clamor vero im-
petrat exauditionem ps Ad dnm
cum tribularer clam. et exa. me
Domine qui omnia potes Salvum me
fac quia de me possum non habeant
Et continuo quod ipse est deus manum
pone ad liberationem apprehendit eum
gloriose impendens auxilium quod non
est volentis neque currentis sed dei mi-
serentis Ro ix° Ad lit̃ ad dns
multis multa periclitantibus manum
pone ad liberationem ut hic tremetibus
vel humiliter supplice ad consolationem Sic est
fuit peccantibus remedium contritionis
ad illuminationem Luce xxii° conversus
dominus vidit petrum et egressus
foras flevit. a. Dubitantibus
apparuit sue passionis ad certificationem Joh
ultimo cum fores essent clause et
cum venit ihus et stetit in medio
laborantibus consortium sue clementie
ad revelationem Luce ultimo Sed duobus
discipulis euntibus in emaus ... de-
siderantibus primum ad certificationem ...

xxiiii transite ad me omnes qui concu-
piscitis me Et ait illi arguendo eius
conturbacionem Modice fidei quare dubi-
tasti q. d. habet sunt tibi victoria quando
submergebaris Apocalipsis xxi° timidis
et incredulis pars eorum in stagno ar-
denti fides autem petri arguitur primo
dicitate ut hic modice fidei commen-
datur pro integritate Matheus xvi° beatus
es symon bariona quia caro ad
immutabilitatem perstabilitate Luce xxii°
Ego autem oravi pro te ut non defi-
ciat fides tua Insignum quod fides ecclesie debet
esse magna integra et firma Et
cum ascendissent in naviculam
cessavit ventus Augustinus Incognitusque
deus per gratiam adest mox per gratiam
universa bella gescunt Athanasius in
post tempestatem tranquillitas fiet
Qui autem in navicula erant ve-
nerunt ad littus vel venerunt per fidem et
adoraverunt eum per fidei ostensionem
Sic magi Matheus ii Demum addare
eum est non ecclesie nec est fides nec
locus adoracionis dicentes vere filius
dei es Iohannes ad unum per quem tran-
quillitate maris reddita naute fi-
lium dei confidentur et arrianus in
ecclesia predicat creaturam ihesum autem
esse filium dei Confessus est ihesus
ipse Iohannis xi° non nulli scili-
cet Confessi sunt demones
Luce x° et marci Confessi sunt
familiares ut petrus Matheus xvi°
marci x, xi Confessi sunt cruci-
fixi naute ut hic Et milites et
centurio Matheus xxvi Gregorius in magnum

legimus quod pontifex vel sacerdos hic con-
fitetur et sic terminatur fretum maris
i. collacione maris Et cum transfretassent
i. pervenissent ad terram venerunt ad
terram genasar i. mox petres maris tyberiadis
quod dicitur genasar vel genazareth quasi
generans auras extrapaventibus undis i.
venerunt capharnaum sic dicitur Iohannis
vi° Unde transiret bethsayda sic
habetur Luce Et cum cognovissent eum
viri Iohannes ii° glossa an timore an
facie Iohannis x cognosco oves meas
et cognoscunt me mee Miserunt
in universam regionem illam scilicet ad con-
gregandos infirmos Augustinus Magna
fides non contempti salute suorum
aliorum salutem querunt et obtulerunt ei
omnes male habentes Sic Crisostomus in co
et marci vi° Et rogabant eum Ali-
cui non postulaverunt salutem nisi credentes
salvatorem vel fimbria vestimenti
eius tangerent et non est perfecta fidei
propter perfectum tempus presens eum vocabat
ihesus ad domum vel ut tangeret vel
imponeret, unde sequitur tactus fimbrie
Et quicumque tetigit generaliter scilicet fideliter
salvi facti sunt relinquit marcus in quod
quot tangebant eum Mistice transfretacio
hic signat transitum christi ad gentes
et per apostolos venit ergo primo transitum
apostolorum ad gentilium conversacionem Genasar
n. interpretatur ortum nativitatis et significat
gentilitatem Ergo segetem fidei cognicionem
i. et cum cognovissent eum populus
quod non cognovi scilicet primo sic in scilicet quasi
ad me, terrio fidelium multitudinem
quia miserunt in universam regionem
Luce xiii° Item exitus viarum

et quoscumque inveneritis et tamen non sunt
synagoga avara que sibi soli dei no-
ticiam venditabit pe. Non fecit taliter
omni nacioni, in perfidem passionis
x vlis peti curato i et rogabant eum
ut fimbria eius que e extrema par-
mentis est extrema x in carne mor-
tali operato que tangitur perfidem Si x°
di tetigero fimbriam, ve cq ut

xv

Tunc accesserunt ad eum a ieru
xi ca. Octun e de mlgatione
nove legis pipm xpm facta syna-
goge iudeorum hic insinuatur pordinato
pmulgatoins sicudi ecclie gentium
tum reprobatoe iudaice vetustatis
et hoc quantum ad duplicem eius perfectionem
primo quantum ad perfectionem virtutis Secundo
quantum ad perfectionem bonitatis Infra
xvi° f ibi Et cum venissent cesa-
rian qui didragma acci- ut
pres ptebunt dt go Tunc accedē-
tes discipuli quia omnes male habentes
ad tactum fimbrie sanavit cum deberent
eum magis credere accesserunt cum
ad arguendum discipulos ut q' ante
nolent arguere discipulos coram
turba Sed nunquid dicte pnato
Scribe qui putabant se habere perfectionem
scie in lege et pharisei qui simulabant
se habere perfectionem vite amlumis ierlim
metropolis civitatis et fons religionis
et doctrine et habitatores eius mirabiles
Unde venerunt qui putatem habentes ar-
guendi et zelum legis et sit i istorum
accessu simulato in omnibus presumpto
in loco aquo intrare glato dantes
dare formam agnitionis quare discipuli

tamen quod licet verum est notabile discipli
quos docet doctrinis maiorum
consentire tamen quorum culpa repre-
henda est iute quia non corrigis trans-
grediuntur non solum aliquam commit-
tunt sed totaliter infringunt tra-
diciones seniorum s. quas omnes obser-
vare debent quia maturitas est
sapientia Job xii° isti gerunt typum
eorum qui plus zelant transgressionem
humanarum tradicionum quam divinorum
preceptorum plus decantant quam
eroan et plus consuetudinem quam
utilitatum Non enim lavant
manus suas cum arguitionis tu
pones man. cp. s. est omni de-
mandatis seniorum Marci vii Beda
inter inchil arguunt qui vitus
plenum livore sunt polluti, manu
bap(tis)ta fuant qui suorum cordium
sordes abluere negligunt ad me-
dicinam salutis non q. ad meditum
sed q. ad pugnam currunt Apli
autem hic alii fecerunt vel ex-
casu ut qui erant in deserto ubi
non est copia ad vitatem vite Vel
Aires despiciebant apli superflua
attendentes necia Ipse autem
rudens non dicit pp signa
sui indignationem et eorum indignita-
tem Sed per contrariam questionem
argumentum confutans eos ait illis
Quare et vos transgredimini mandata
dei propter tradicionem vestram obedire
enim oportet magis deo quam hominibus
Actum in° talem go idigs arguere

et dignos arguit sugillat eos Ma-
deus dixit Exo xx honora
s. uenia dando et reuerencia exhibe-
do Secundus honor in scriptum no-
tum in salutationibus et officiis de-
ferendis quantum in clarum et minucu-
collatom sentit et precium et mercem
quibus est principium generationis Tu
quibus etiam quibus proximus etiam
intelligitur Sed illi nominantur quibus
magis obligatum Et semper dominus dixit
Levi xx Qui maledixit non tantum
verbo vel signo quantum facto patri vel matri
mor. mo. poterit ergo auctem et quantum
ad obligationem et dehonorationem et quantum
ad penam dehonorationis Vos autem
dicitis adversatiue in tradicione vestra
infirmatis eos Quicumque dixerit hic
legitur Mr vii Primo sic quicumque dixerit
v. dixerit patri vel matri O pater
et mater quod indiges et petis munus
anime quodcumque Munus quodcumque anime
s. adeuo donare oblatum in templo
proderit ad utilitatem anime Magis
quam si dare quia tunc proderit
soli corpori Vel interrogatiue sit
Quicumque est exime i. eximeas rebus
i. quodque hoc est munus oblatum prodest
proderit quod non sed potius sacrilegus
esses si acciperes que deo nominatur et sic
non honorificavit patrem s. et matrem
et per hoc euacuatur mandatum dei
de parentibus honorandis Modo lc.
ut sit locutio defectiva sic Quicumque
dixerit quod scilicet proderit et non honorificat
semper erit certa Dignus est nec
transgreditur quia huius est et sic euacuatur

pena dehonorationis quod per prouer-
xx Qui subtrahit aliquid a patre
suo vel a matre et dicit hoc non est
peccatum homicida est Et ita irritum fecistis
man. dei, de sustidandis parentibus
propter tradicionem vestram. que vestre sunt
auaricie quod mandatum pietatis deser-
ritis propter cupiditatem impietatis Aug
tradicio est humana constitutio consules
cupiditati hominum Ypocrite que solum
curitatis tamen de exteriori locutione bu-
sphemiant de nobis ys. pro quo bene
congruebat moribus eorum dicens ys xx
ix s. h adam liram. una lira est appro-
pinquat populus iste ore suo et labiis suis
glorificat me. populus hic iudaicus labiis
me. ho. i. superficialiter legem custodit
non prebant uerbo non facto. fictione
non veritate, cor autem eorum i. recorda-
cio quo ad memoriam, intentio quo
ad intelligenciam, dilectio quo ad volun-
tatem longe est a me ps Oblivioni
datus sum tanquam mortuus a corde Gu-
ra aut. s. eterne mercedis. colluit me
quia tanquam perlatoriae et interius
docentes doctrinas quantum ad credenda
et mandata quantum ad agenda homi-
contemptis s. diuinis Hebr xiii
doctrinis variis et peregrinis nolite ab-
duci Et conuocatis turbis quas
phici decipiebat quo vocacionem gentium
prefigurabant, dixit eis audite exterius
et intelligite interius audite obediendo
et intelligite addiscendo audite vocem
intelligite virtutem Eccli v Esto
mansuetus ad audiendum Non quod
intrat in os. s. corporis coinquinat ho-
i. animam. sed quod procedit ex ore i. ex
corde hoc coinquinat hominem

qnia timet coinquinata e cor mens et co-
scientia ex potius q no loquntur de inquinacione
corporali Sed tu de spiritali Et e ro absconditalis
illud q manus e. s no disceri tibi
no coinquinat homine quia omnis creatura
dei bona ergo nec illud q vinis sed non
lotis manibus manducare expresse liceant
vult tibi q omnis observationes observan-
tias anomales eliminat sed dubitatur
quo pharisei hoc audito no surrexerunt
in xpm Rudit Crisostomus q tunc erant
verecundati q statim abierunt Est ergo
sensus no q intrat in os. i. comedendo tibus
Sine discrecione no coinquinat homine
exeo patet q cito cessabit legalia quia
totaliter districtio ciborum q in lege non
erat maior religio plenius pro in iusti
s q corporales sordes no coinquinant quia
et ideo no est curandum utrum lotis vel
no lotis manibus Corporalis accipiatur
cibus Crisostomus Videmus multos ut i-
tiant ecclesiam lavantes manus et os quo
aut mundam offerant animam curam
nulla facientes Sordes manuum sunt
rapina homicidia Sordes oris maledicto
et blasfemia Tunc accedentes discipuli
qui audierunt illorum religionem evacuari
aliter quippe accedat discipuli aliter adu-
sari aliter an illi moti simplicitate
alii dolositate moti Angeli moti re-
uerencia et proiectione illi admiserant
alii ad calumpniandum angeli administrandum
Glossa Ier Accessimus et dixerunt ei scis
utique sit omnia et cum q fiant quia
pharisei quorum magna e religio in cibis
Audito hoc verbo. s q evacuat discretionem
ciborum et tradicionem seniorum scandalizati
sunt. i. indignati vel offensi Scabas

scandalum grece offendiculum vel ruina
vel passionem pedum dicere possumus
In glosa illa diffinit quod scandalum
e dictum vel factum minus rectum prebens
occasionem ruine et hoc proprie dicitur scandalum
actum istud aut erit passivum quando
ex facto vel ex dicto minus recto sed
potius audito illo verbo hoc vitatis
proprietatis caritatis scandalizati sunt
Unde no dicit in scandalisasti Augustinus
oculis egris odiosa e lux via Ca-
quitur Iur xvii° q. causa dominus
scandalum eorum qui exigebat minos
ut aut no scandalizemus eos va-
de ad mare Hic aut no timuit Ideo
quia illorum scandalum ecce ignorancia
quia nesciebat xpm ee dei filium
horum aut malum & malicia At
ille videns ait Omnis plantatio
qui obstinati sunt eradicandi et io
no est dimittendi vitam doctrine
propter eorum scandalum omnis plantatio
tradicionum financiorum quam no plantavit
pater meus ymo carnalis cupiditas con-
suluit celestes quia precium firmum
no habuit eradicabitur cum planta-
toribus suis et hoc afirmavit ipse
pro peccatorum a fidelibus pro separatione doctri
vinencium separatorum Cap iiii°
adulterine plantaciones no dabunt
radices altas Sed obiectio omnis
plantatio et ergo plantatio pauli
eradicatur i Cor i Ego plantavi
Ideo deus plantavit circa pauli
inicio Item ex hoc arguunt
manichei duo plantatores. i.
duo principia. unum deum lucis alium
deum tenebrarum Ideo plantacio
non e creare aliter paulus e creator.

quia dr̄ plantator Sinite illos q̄
sunt indigni reuocatiōe quia obstina·
ti sunt in sua crudelitate Sinite ergo
illos et p̄ncipin dampnatōis iux tra
sunt / et ducentes cecorū in dolorē regitine
vo vero speculatores eius ceci om̄s cecy
q̄ ut platus si cecꝰ et subdito ducatū
p̄ctet ambo in foueā cadunt sic lince
obliquitas p̄cedit ex regule obliquitate
quia igr̄ cum pastor p abrupta viciorū
graditur recte ē ut grex in p̄cipiū
ducat̄ ubi ridiculosa res ē ymo ma·
gis p̄iculosa speculator ceci ꝰ cecy doctor
insciꝰ precursor claudius platꝰ negli·
gens p̄co mutus Sed heu sic claudi
voluit p̄rre ita fatui p̄esse Ecce
ergo in os mala indiorū obstinatꝰ re·
p̄batꝰ excecatꝰ et dampna et se se co·
secuntur Nam p̄mo ē obstinatꝰ in p̄ri·
sitate voluntatis ad hanc sequitur re·
p̄batꝰ in subtractione gr̄e grum faciētꝰ
Ad hanc excecatōm in obtenebratiōne
rōnis ad hanc dampnatꝰ in pena
p̄petue vltōnis Rñdens ad petrū
tanquam p̄ncipē om̄ib. s. p omnibꝰ
dixit edissere nobis parabolam istā
Intel̄ q̄ apte dictū est putabat ap̄la
parabolam dictum cum ꝑ hoc incitum
petrū querere ut ydiota et ignarus
verum Nō cum in multis locis sacre
scripture legent discipulōm p̄ncipum ubiq̄
et in vbis dn̄i intelligent euacuatōz
dubitauit vtrū decore cordis ul corpis
loqueretur · et ideo requirit edissere pa·
rabolam cum mystica sit uel obscura
nobis intellectua Sed quia dr̄ petrꝰ iudicis
se cū nulla interrogatꝰ p̄ressit quiꝰmo
vba sua ꝗparata ad effectum sunt Nō
cum eni questio esset in affectu querens

Et quia affectum patefecit comparata
nō ad corpus sunt ergo Vnde videns
idem visionem querens At ille dixit
increpator ad huc et vos sine intellectu
estis putantes iniustum q̄ ē p̄ ipse dictum
sn intellectū inquam iustos simplices nō
studiosꝰ p̄hiei tanquam rebelles / sed videt̄
q̄ nō erit arguendi q̄r nō dū venat
tempus euacuandi legum Vnde et di·
versa comparatōne tū duo tamen in dictis
quem in factis euacuatoz legis potant
intellige Vnde subdit nō intelligitis
quia omem Tedꝰ super vr̄ Hic
calumpniantur quidē heretici q̄ dns p̄hisice
disputatōnis ignarus putet omnes
cibos in ventrem ire et in secessum egere
cū stati infuse esce p̄cernos et partus
et medullas venasq̄ fundūt Vnde
sed nomine secessus appellatur hic
om̄s euacuatꝰ p quosq̄ corpis meatꝰ
emitat in quantum digestatōne. bii i p̄ma
que sit in stomacho scie in sc̄a que
fit in epate. sine in tercia que fit i omibꝰ
membris Quarta aut̄ ponit̄ ab auicena
que fit in ore et ē p̄ma int̄ alias
nec ē intelligendū q̄ velit saluator q̄
nil de cibꝰ remaneat in alimentum
corpis ad augmentum ꝑ eꝰ sꝰ Quid
q̄ intrat in os .i. decorrū q̄ intrat in
os magna pars p euacuatōnem emittit̄
et iste modus loquendi frequens ē i scriptura
sic Jenne xv° om̄s malediuit in
et mit vi° · om̄s sanguinei insidiant̄
i. de omnibꝰ multe Que aut p̄cedit
decore ut mala vba decorde exeunt
i. de corde in inuidia. sic fumus de
igne. fetor de latrina q̄ ea i ei coinquinat
hominem coinquinant cogitatōne / p̄ca
coinquinant i s̄il et magis inquinant

laue sordida. Iac. iii°. lingua con-
stituitur in membris nostris que maculat
totum corpus. Mt. De corde enim exeunt
cogitationes sic pullulaciones de semine.
Et hic arguit Rabanus primo quod prin-
cipale anime non inter platonem in cerebro
est. Sed iuxta prophetam in corde. Secundo
quod dyabolus non est immissor malorum cogita-
cionum sed incentor. Unde et arguendo
ex hac parte illi qui cogitaciones in
motu adyabolo putant et esse non ex pro-
pria volumptate. Dyabolus est enim incentor
et non actor quia nec uiciora nec progestu
et verba nouit. Sed obicitur Io. xiii°.
Cum dyabolus iam misisset in cor iude
ad illud ps. inmissiones per angelos malos.
Responsio: immissio accipitur pro suggestione.
Aliter enim non potest illabi anime. Item
quid vocat Rabanus principale anime.
Responsio: sensus et motus licet omne ista fiunt
a cerebro secundum medicos. Responsio: principale
dicitur vel secundum originem et sic sensus et motus
sunt in corde quod in medio positum est.
Vel secundum manifestacionem sic in cerebro non
est fornicacio. Homicidia contingit proprie
in proximum vel contra adhesionem persone
carnis aut vinculo viri. Sic adul-
terium a quo notatur ad modum sic fornicacio
vel contra adhesionem temporalis unde fit
furta falsa testimonia et quod proximum
prouerbiorum xix°. testis falsus non erit in-
punitus. Et blasfemie contra deum. Leuitici
xxiiii. educ blasfemum foras. Hec sunt
que coinquinant hominem. Baruch iii°
coinquinatus es cum mortuis. Hec sunt
vii panes dyabolici quibus refecti sunt
ipsi. Infra eodem. Non lotis autem manibus
manducare non coinquinat hominem quia ergo
illis ciborum coinquinat hominem spiritualiter
ita amorem non lotis manibus manducare

etc. et sic ostendit quod spiritualia non debent
intelligi carnaliter. Unde qui decipitur
in scriptura ceciis ab. te. de lectione spirituali
magis quam corporali et intelligendo eam mora-
liter melius in hoc ewangelio ponit dominus
quedam ad increpacionem phariseorum quedam
ad commonicionem peccatorum quedam ad instruc-
tionem discipulorum. Prima incipit Accesserunt
serunt ad ihesum etc. Et egressus inde
ihesus. scilicet de terra genasar relinquens
obstinatos iudeos secessit in partes tyri
in qua sunt partes ciuitatis gentilium
de quibus supra xi°. Si in tyro
et sydone facte fuissent virtutes hu-
iusmodi cum omni auiditate suscepissent predi-
cacionem apostolorum. Actuum xiii°. Sed
obicitur quod videtur facere contra doctrinam
suam Mt. x. In viam gencium ne abi-
eritis. Responsio patet per illud Mt. xii. Dominus est filius
hominis et sabbati ipse enim non est subditus
legi ex obligacione. Vel dicendum ne-
abieritis scilicet ad predicandum. Unde illud
dictum prohibet imitatores non receptores
inuenire. Unde dominus non imitatur
mulierem extrinsecus sed venientem recepit
et hoc fuit in aductu magorum qui aduenientes
sunt recepti qui primicie gencium. Egressus
autem ihesus a secreto sue maiestatis se-
cessit per assumpcionem humanitatis in partes
tyri per susceptionem penalitatis. Tyrus
enim interpretatur angustia unde dicitur
partes culpa et pena. Primam suscepit
per similitudinem scilicet carnis peccatum. Et
sydonis per permutacionem humane salutis.
Sydon enim interpretatur venatio quadruplex
est enim temporalium et spiritualium. Primam
debemus fugere secundam exercere. Et ecce
ita ihesus egressus est in occursum
scilicet mulier cananea a finibus illis egressa

xv

et mulr egressa e mocaursim v ndit
ta comendauita egressum pmptitudo
gdictio pfectio pmptitudo qr cerlie
Dic pmpta fuit fides gntiu ps lxxxvij
ecce accola veniet qui no erat mec thir
m qua fragilitas sexus chananea
m qua gntilitas gens chananei lig
amississent fidem qua tra erat unde
no retinebat noie Unde chananea
qua gmutans tpalia petens i finib
uel egressa no solum a ciuitatib p
ptto dimissioe sed afinib p elonga
tom et ocam clamauit dicens ei cla
more dicit ta mitas amor et do
lor. clamabat ego qua indigebat mi
sere mi clamabat qua amabat. dne
fili dauid. clamabat qua dolebat. filia
mea male h3 ademonio pmus clam
m adiutorium s q m desiderium 3 tcg
m lametum dicet ei miserere mi dne
qr miseria sum t hot q dicit affirm
pz affectus vehementia qr malu alic
mi filie sue repntet sic dct fecere
qmb3 platus Dne fili dauid dne
pciam dnam fili dauid p huana
sed simul dne fili dauid p pn idua
bq natus vnitam q d extrema hes
ptatem dne qui potes ps potens
es dne ex humana volitate ps
Memento dne dauid et ois mas
cius ex vnione comissionm quod deq
factus est filius dauid ut nos saluet
luc p°. Officia filio dauid
Miserere mi quo allego mihi qua
ome mpitae me qi paius meu
sfinate ps lxxiiij° no peto iuditum
ps Non intres in iuditu no obliuiscor

defectu qua no sumus sufficientes
ut ex nobis ij. Cor iij° Sz postula
bo bnficium et ideo misere mei i
omdo negotiu filia mea q fitudan
cilla no extranea sed filia q e mihi
grauius male vexat no dolo i nato
no volutate assumto Sed ademo
mo illato q e ei piculosius Chora
triplex demonu vexat filia mea
i. aiam amor dmi addit hic
vexat irascibilem amor luxuriandi
hot vexat cocupiscibilem amor di
tandi i hot vexat ronabilem male
vexat quod vexatio no sentit p q
quando morbq despabatur pessime
quando medicu contempnat qui
rndens ait Non e bonum m primo
ostendit dno primo x tacitur ditate
sedo m mlis instante mpitutate
i attedentes et hot e qui no rndit
manifestaret ut doctrinam suam g
naret qua dixit in via gentium ne
abieritis Sed tunc e questio qua
si nec modo debuit rnde ut ptca
Ro. ista e gentilis ync s3 isrlita fide
dn in pma in vocatoe tu no posset
in ea tognosci nisi gntilitas asta
tibq no debuit ei rndere qn aut
p instantia ostendit se israelita fide
potuit et debuit ei loqui Et acce
dentes discipuli misti ignare
ma moti imptuitate mulis vitti
Rogabant eu dicentes Dimitte ea
qm tenes no exaudiendo qm angu
stia tenet psiuendo pettando. qua
clamat qr vehementia ptq nos i qua
instancia s3 ex hot videt q ihus
erat in tune q Mr vij° cu introiss
domu venit mulr cuius filia habebat
spm in mudm et pcidit adpedes

Ro. s. Aug. primo venit ad eum mulier
in domo qui ibi voluit eam audire
ne videretur facere contra illud quod dixerat
Ge. iiii. In viam gentium et cetera propterea
egressus est de domo secuta est eum mulier
eum clamans et hoc est quod hic dicitur quia
clamat post nos. Ipse autem videns
discipulos suos ait non sum missus
nisi ad oves domus israel id est propter ad
iudeos qui perierunt scilicet per infidelitatem propter
circumcisionem. istud omnis intrat scandalum
iudeorum quantum est in se et reddit eos
inexcusabiles. Io. xv. Si non
venissem et locutus eis non fuit excommunica-
cionem non haberent de peccato. Sed opponitur
quia chananea autem erat de omnibus
domus israel autem non. Si erat ergo ad
eam missus fuit. Sed non erat quomodo
postea liberavit. Ro. non fuit missus
nisi ad iudeos primo vel ex primo vel
ex gentibus et per apostolos hec ergo mulier erat
de domo israel fide et si non genere cuius
fides processit ex constantia vel domus
israel ecclesia et congregatio scilicet videntium
per fidem in qua sunt oves id est predestinati
et eorum id est reprobi. Inf. xxxvi. Ex
omnibus autem qui perierunt sempiternam
iustitiam ad quorum liberationem missus
est filius dei. Ex hoc autem loco su-
munt heretici argumentum erroris quia
animae mee sunt illi spiritus qui de celo
descenderunt. domus israel est domus
videntium deum scilicet celum empireum
ex quo oves ceciderunt. ad quas redu-
cendas missus est dei filius. Sed contex-
tum obiecto excludit per hoc quod di-
stinguit domum israel a ceteris nationibus
illi autem spiritus qui ceciderunt in perpetuum

dampnabuntur. Inf. xxxvo. qui paratus
est diabolo et angelis eius. At illa venit
magis propter secuta eum quia ante
a longe sequendo clamabat et adoravit
eum. Mat. iiii. dominum tuum adorabis. Dicens
domine adiuva me. ergo adiuva per
per potentiam quia tu es dominus. Misere per
naturam quia tu es. David filius propter
quod hic audivi quia pietatis dicitur est et mise-
ricordia. Exponit ergo potentiam dicit domine
exponit efficaciam auxilii. Adiuva
exponit in potentia sui me. scilicet in mea
filie a demonio vexate. Qui respondens
ait non est bonum quod contra ordinem iuris
et etiam nature sumere panem id est verbum
dei de quo Eccl. xv. Cibavit
illum pane vite et intellectus filiorum
id est iudeorum de quibus Ysaie primo. filios
enutrivi et exaltavi. et mittere canibus
id est gentilibus qui ante conversionem dicebant-
tur canes ratione immunditie, ratione ydola-
trie, ratione servitie in secundo. scilicet Apoc.
ultimo foris canes et venefici. At
illa dixit ecce humilitas mulieris
qui quanto plus magnificatur quanto
maior fuit obiurgatio que quanta
fuit patet ex verbis quia non filia nec pane
digna sed potius catula est et omnia
concessit mulier. Unde Io. etiam dicit
quod vim ditis. Sed tamen catelli gentiles
in mundi et inferi edunt de micis
scilicet de reliquiis que cadunt de mensa
dominorum suorum id est iudeorum quibus mensa
scripture et fercula miraculorum primo po-
sita fuit quod Deus domus hec aliquam
micam michi largitatis. Unde et si non
vis facere nobis sicut iudeis vana mira-la
saltem unum fac sana filiam meam

xvi

Vel sit e Domine vim e q ditis
nec peto panem integri sed micam
nec hoc debes negare mi indige-
ti Nam et catelli edunt etc Aug
videmus paciam et humilitatem Deus
enim vocat filios iudeos et illam catul-
lam nec voluit ut minorum laudibus
nec in suo convicio e molestia primo
amplius se humiliavit Nam deus
gentiles vocat canes et ista catellos
ille panem Hec mensa ponit Ecce
triplicem humilis mulieris petitionem In prima
petit liberari Miserere mei domine
fili david In secunda petit adiuvari
Domine miserere adiuva In tertia petit
sanari Nam et catelli edunt de micis
que cadunt q. d. et si amodo non tamen
anneris excludas Amice ihesus ihesus ait
illi Ecce laus mulieris humilis in verbis
sed magis in fine Si consideremus
laudatorem quia salvatorem non enim
qui se ipsum commendat ille probatus est
sed quem deus commendat Si in audi-
tam qz mulierem humilem Si laudo
quia fide magna et io dt O mulier
fragilis tore non mente magna est
fides tua magna confessione virtute pera-
tione Ecce mulier de fide laudatas
legimus in evangelio emoroissam Si ix
chananeam hic Magdalenam Luce vii
fides honoris potest precipue in fideli co-
gitatione ii dicebat intra se fides
altius in fideli confessione et visione fi-
des tertie in fideli operatione fiat tibi sicut
vis Aug hic ostenditur quantum va-
leat instantia orationis qz qz apostoli non
optinuerunt ista profecit In hoc etiam pz
qz magis vult rogari a nobis pro petis
inus quam ab aliis licet maiorem puritatem
habeant In hoc etiam pz qz fides certe
unius pro multis suffragatur Et sanata

e filia eius ex illa hora ostendit
hic tam sanitatis peritiorum sanandorum
conditionem sanandi optimitate Cernit
hic quare dominus hinc mulieri tantam
dimiciam ostendit si Teo in Rco hoc
fecit ut exemplum nobis daret sciebat
enim sic eam ducta ulcit iudeis ma-
ligndi occasionem auferet et eorum duritiam
alii et ad maiorem evangelii veritatis
ex hoc qz tantum vituperabat eam Item
nunquam enim maior fuit huius fides
quam petri qz sic Si primo Modice
fidei quare dubitasti et dehat ad etiam
dr O mulier magna e fides tua
Et maiorem habuit petrus fidem qui
super aquas ambulavit Sed minor
fuit qui timuit hic vero fides
mulieris dr magna r. v tepiditatis
iudeorum insiliatorum et inatorum et pau-
perum iniesam amisserat Et cum trans-
isset inde ihesus i in iudea venit
secus mare gallilee que erat regio
iudeorum hoc preditum est Zach 9
venit ad iiii in fine Et ascendens
in montem glosa ut auditores ad superi-
ora erigeret sedebat glosa qz nomen
e requies nisi in celestibus Et accesse-
runt ad eum turbe multe s ut doctrina
audirent miracula viderent puritatem
gauderent pa Accedite ad eum et illu-
minatos secum multos hic determinat
multiplicitatem infirmorum et spalit
et generalit spalit tangit iiii or quia
qz in ad bonum pt esse defectus vel
in superantia sicud mutos vel i motiva
sic claudos vel in apprehensiva sic ce-
cos vel motore sic debiles et hic est
qz dt habentes secum Si prima mutos
huius ex defectu boni sermonis Eze
iiio eris mutus nec quasi vir obiurgans
quia exasperans e claudos ex defectu

bom opis in Re xvm Consequo claudi
catis in v. p. Cecos ex defectu re
cognitionis ps lxx^o palpamus
sicut ceci / debiles ex defectu boni
voluntatis ps Dereliquit me virtus
mea Et notandum quod secundum originem primo
est debilitas in voluntate / Deinde
sequitur cecitas in ratione et sic clau
ditas in oratione et ex hiis mutitas
in divina laude Sed hoc ordinatur
secundum magnitudinem nocumenti Et alios
multos qui hic nominantur Et pro
iecerunt eos ad pedes eius in quo
ostenditur fides turbarum in actu exteriori
aliter qui non procurassent nisi a christo pos-
se curari credidissent felices pedes
ihesu ubi peccata purgantur Luce vii
stans retro secus pedes ihesu ubi mor
bi curantur ut hic, et proiecerunt eos
ad quem verba secta discuntur Luce x
que sedens secus pedes domini au
diebat penultimo qui appropinquat
pedibus eius gaudia renovantur Inf
oltimus Accesserunt et cetera. pe. et cetera
Et curavit eos Ecce affectus summe
pietatis ps lxxxv^o Deus ipse veniet
et salvabit nos tunc aperientur oculi
cecorum et cetera Sed quinque hic quare istos
curavit Mulierem autem chananeam
diu expectare fecit Re^o ad litteram
quia mulier erat in fide constans di
stulit curationem fidei sue probationem
Isti autem modice fidei erant et ideo
statim curat ne scandalizentur Psal
contingit incepitas in hoc etiam con
funditur obstinatio phariseorum non dubius
infirmos eorum statim multos sanavit
Mulier autem tarde et partem recipiens
non ingrata fuit Ita ut turbe admi

rarentur Divine pietatis vero ostendit admiracionem
ipsam admirationis occasionem videntes
mutos admirantem devotione et mag
nificabant deum Ergo curavit eos ita ut
turbe mirarentur videntes mutos et cetera
Sed tunc Sed ponit iiii^or infirmorum genera
hic tamen tria repetit Ro qui in supra
curantur cognitiva per fidem rectificatur
affectiva per spem in eternum liquide solvuntur
per karitatem debilitas potentie naturalis non
ex toto aufertur et ideo in curatione
non repetitur Et magnificabant deum
israel id est deum videntium per fidem ma
gnificabant laudando per Magni
ficate dominum mecum et exultando Luce
viii^o accepit omnes timor et cetera et extollendo
Luce primo Magnificat anima mea dominum
Ihesus autem convocatis discipulis
dixit Convocat discipulos ut
miserandi exemplum accipiant ut ex
collocutione signi magnitudinem colligant
ut sinant nos quod consequuntur in vite deum
qui aliquid magnum facere proponimus
Item ut doceat maiores ut dominum
consilium habere cum minoribus Misereor
turbe competit quippe misereri eras
simmita humanitate Unde glosa con
patitur ut homo pascit ut deus / et ex di
vinie proprie ne proprietate quasi suum proprium
est misereri semper et parcere Quia iam triduo
erit ira misericordis deus super longanimi
tas et nimietas longanimitatem ostendit
enim dicit quia iam triduo perseverant
mecum ad litteram me sequendo verba mea
audiendo miracula videndo deinde
subdit necessitatem nec habent quod manducent
et tamen non sollicitantur et ideo eis
congruit providere Sed quid Aug quare
exprimit dominus istud triduum et quid est
ut dicat discipulis quod tibiam attulerat ait

quia iam triduo etc. Glossa dicit Christus
attulit totum consummatum est. nec ultra
habent quod manducent. Item quia non
petebant tibi adhuc cum vidissent
miraculum v [illegible] ad medicinam tibi
veniant ideo panes petere non audebant
Item Glossa xiiii° Apostoli solliciti circuit
pertubes. Unde dicebat Dimitte
eos ut eant in castella et villas ut
se offerant. Unde hic videtur quod ex loco
differentia quod per castella civitates longe
[illegible] nulla proxima [illegible] erat [illegible]
[illegible] Christus quia forte intollebat
de miraculo v panum et deprehendebat
[illegible] et [illegible] turbabant confidentes quod [illegible]
facere vellet. Et dimitte eos ieiunos
nolo in quo ostenditur voluntas [illegible]
[illegible] quod vult [illegible] quod homo non potest [illegible]
quod desiderat consuevit dicere velle sed
nolo ne deficiant in via panis enim
confortat cor hominis. Marci viii° additur
quidam enim ex eis de longe venerunt. Ecce
iiii ostenduntur divine pietatis ad nos
prima est longanimitas per hoc quod perseverant
secunda indigentie necessitas quod non habent quod
manducent. Luce xv° [illegible] in [illegible]
tertia potius liberalitas quod ne deficiant
[illegible] deficerit [illegible] mea. Quarta vie pro-
lixitas. Aquin magna via [illegible] ad
celum Luce xv abiit in regionem longinquam.
Et dicunt ei discipuli [illegible] affectum divine
pietatis hic ostendit effectum divine pietatis
[illegible] quod exprimitur primo magnificentia [illegible]
ex multitudine distribuentium et paucitate
panum. Secundo [illegible] obedientie [illegible] et
precepit turbe. 3° [illegible] in effectu
et accipiens vii panes et ait illis [illegible]
[illegible] at illi dixerunt vii

Sic enim manifestat paucitas panum
sic manifestius apparebat miraculum.
Et paucos pisciculos non multos ut ma-
gnos non carnes ut [illegible] in [illegible]
sobrietatem discipulorum et defectum sollicitu-
dinis [illegible] secundum primo quod [illegible]
in deserto quod non synagoge sed Christum
querentibus et [illegible] deficientibus celeste
alimonia ministratur. Et precepit turbe
ut discumberet super terram, non super fenum
ut Glossa quod ad [illegible] non erat tempus [illegible]
feni in campis. Et accipiens vii panes
et pisces ut multiplicarentur contactu ma-
nuum eius Gratias agens ut [illegible]
ad refectionem turbarum fregit ut [illegible]
[illegible] sporte fragmentorum in quo
dedit nobis exemplum gratiarum actionis
ostendens nos [illegible] ut [illegible]
[illegible] agno et quod datur nobis
gratias [illegible] in refectionem [illegible] ago
omne datum optimum et omne donum
perfectum. Hic primo [illegible] ordo debitus
Christi ad [illegible] quod panes accepit [illegible]
quod [illegible] ad deum quod gratias egit
Christi ad proximum quod fregit [illegible]
in scriptura aperuit et dedit discipulis
suis ut distribuerent et discipuli tam-
quam ministri dederunt populo. In quo significatur
quod deus per apostolos volebat [illegible]
[illegible] distribui et hoc [illegible] est in distri-
butione panum ut hic. Et [illegible]
In [illegible] mortuorum. [illegible] Sol-
vite eum et sinite abire. In introduc-
tione [illegible] Luce xix° Sol-
vite et adducite michi. Eorum enim [illegible]
et fit adductio ad fidem et [illegible]
[illegible] et distribuitur ad refectionem.
Item primo Petri [illegible] in [illegible]
[illegible] non absconderunt [illegible]

cap^m primo

Proverbiorum xi° qui abscondit frumenta
et non vendiderit. Ergo x° gentes acceperunt
et comederunt omnes. non exceis aliquis et sa-
turati sunt, non in qualitate manentes
famelici in quo non panis et pisces
habundarunt ad quod pertinet Edent pauperes et satu-
rabuntur, et desferunt de fragmentis
etiam habundaverunt. tulerunt vii sportas
plenas Ecce quantum valet elemosina et commu-
nicatio mutua. quia res distribute
crescunt et se multiplicant coaequate non
putrescunt et copia non faciunt Augustinus
de doctrina christiana. omnis res que dando
non deficit, dum habetur et non datur non
habetur habunde. Ecclesiastes xi° mitte panem
tuum super transeuntes aquas et post multa
tempora invenies illum et praeterea Erant
autem qui manducaverant iiii^or milia hominum
Iste numerus sicut potest non crescere quasi an-
gulus est lapis firmus, excepto parvulos et
mulieres Augustinus. Intexto est sexus
mulieris et fatilis ad lusum puritia et
ideo in numero non computantur quadratum dicitur
non ponit in numerum et ceteri numerus iiii^or pre-
cluditur a bellis qui dicunt ad bella pro-
cedere. sed mulieres et parvuli Et dimissa
turba quam in aculo se paverat As-
cendit in naviculam Crisostomus tyrannos
id est ambitiosus fugiens suspiciones recessit
post miraculum operum et non pedes abiit sed
navigio ut non sequeretur eum turba
Et venit in fines Magedan a qua
vero dicitur Dalmanutha quia idem locus
duo nomina habebat et est regio circa
Gerasam Circa id est in maiori quantitate
in littera propter diversitatem ad precedens primo
de diversa quantum ad numerum panum quia ibi
quinque habuit vii panes tantum. Secundo quantum
ad numerum et quantitatem piscium quia ibi duo
habuit in differentie id est pisces sed pisciculos

3° quantum ad totum refectos quia ibi
super fenum hic super terram in quantitate
fragmentorum quia ibi xii cophinos habuit
autem vii sportas quod multum derogare
potest miraculo. tunc plures sunt panes
et pauciores comedentes Secundo quantum
ad numerum comedentium quia ibi vii milia
hic autem iiii^or Convenientia in
3bus quia utraque restitutio in monte
utraque in deserto et hec quantum ad lo-
cum Item in multiplicando et distri-
buendo et hec quantum ad modum Item
in utraque parvuli et mulieres non numerantur
et hoc quantum ad numerum Ad hec
omnia generalis Item° Crisostomus Bis° eos
invitus concordavit unum tunc debitum
oblivioni et ideo diversio° expediens
fuit michi tamen vacat amissio
Ad primum dicendum quod per quinque panes
sola doctrina veteris testamenti in v libros
Moysi. per vii panes doctrina novi
testamenti in quo septiformis gratia spiritus sancti
revelatur et datur Item propter vii
sacramenta Item vii beatitudines que
octava reddit ad caput et consummatorem
facit propterea illi ordeacei non isti
quia delicatior et sapidior et manife-
stior est doctrinalis novi testamenti quam
veteris Ad 2^m dicendum quod per ii pisces
intelliguntur rex et sacerdos qui ungebantur
per paucos pisciculos doctrina circa
apostolorum qui nos suo exemplo refi-
ciunt qui dicuntur pisciculi propter humili-
tatem sed panci propter rectitudinem quia
stultorum est infinitus numerus Ad aliud dicendum
quod non iam super fenum sed super terram sedere
iubemur quia in novo testamento divitias
calcare et delicias precipitur Ad aliud
dicendum quod hic est maior redundantia

quia in ch. x edno cum xpo finit
et ideo amplius celestis pabuli recepe
runt Aris. non laude q(uod) fo(rtis) sponte
Elsophinus sunt maiores et ideo licet
non immo tamen capacitate potuit esse
equales Vel si Aris. hic non fecit
nec equalitas sicut oes in oblivionem
mitteret ideo xpus tophinos equales
discipulos facit, xpus vero pluribus.
Ad aliud dicendum quod hec iiii^or cir
pi iiii^or virtutes cardinales vel pre
cipue iiii^or ewangelia i no v. Maior in
minum primi recta num quinque sermoni
moralis tradiderunt et invenerunt mul-
tiplices panes videlicet penitencium opera
cium contemplancium prelatorum predicatorum
penitencium contricio confessio satisfactio
Math. v. Iudas et fratres eius transi-
erunt iordanem et abierunt vi te pec-
catum iniquitatem meam annunciabo et co-
gitabo pro peccato meo Operancium cogitaciones sancte
locuciones vere acciones bone Ezech. xliii
ad hunc terra de sunt et phaos. t Tonu-
iii Contemplancium meditacionis lectionis
et oracionis Ethna vi ingressus cubiculum
per tres dies continens esto a bona et mala
ad^o [illegible] orationibus vacabis ca. prelatorum
discrecio intellectu zelus in affectu iu-
sticia in effectu Luce xiii^o Ecce demo-
nia et sanitates perficio hodie et
cras et tercia die consummor post boni-
tate zeli iusticiam disp. predicatorum pau-
pertas castitas obediencia Actuum xx^o De
paulo dicitur quod erat tribus diebus non videns
nec manducavit nec bibit

Et accesserunt ad eum non tamquam
amici vel familiares sicut discipuli
non tamquam devoti et simplices ut
addiscerent sicut populi non tamquam egeni
et pauperes ut beneficium peterent sicut
infirmi Sed tamquam invidi et insi-
diantes ut ipsum temptarent Mar-
ci x^o phariseis et saducei temptantes
Iste principales secte vel hereses erant
apud iudeos sed pharisei tamquam
avari divisi saducei quod iustificati
Actuum xxiii^o Saducei non dicunt
resurrectionem mortuorum Et nondum quippe
venerunt pharisei per se sed confutati con-
venerunt Et scribas in lege doctissimos
Et eis similiter confutatis associant
se cum saduceis, cum tamen ad invicem
discordarent ut sic convenerunt in
unum adversus dominum et adversus xpm
eius Et rogaverunt eum Ecce postu-
lacio curiosa ut signum de celo ostende-
rent eis et fulgura et pluvias
vel huiusmodi vel quod placeret magna
Sicut Exodi xvi^o vel quod faceret
stare solem sicut Iosue viii vel
retrocedere sicut Ys. xxxviii vel
quod daret ignem de celo sicut helias
iii Reg. i^o vel quod daret eis panes
de celis sicut dedit turbis in deserto
ut gule eorum satisfaceret Signum de
celo querunt curiosi que de astris
et signis celi indicant Ys. xlvii Con-
stent et salvent te augures celi.
Iste ambiciosi sicut iste Ys. xiiii^o
Ascendam in celum Item presump-
tuosi qui celestia secreta rimantur
Iob xi^o Excelsior celo est et quid facies
sed omnibus dat signum in abisso
Luce x^o videbam sathanam
quasi fulgur de celo cadentem At ihesus
ridens ait illis increpans eos

facto vespere. s. cum sol declinavit ad occa-
sum et radiis suis trahit ad eum
vapores inferiorum elevatos dicitis
serenum erit rubicundum est enim celum pro-
sticando de nocte futura et die sequenti
et hoc verum est quia rubor serotinus sple-
ndore cum poli protendit quando tenuis
et bene a sole obsecratus vapor et at-
trahit ad inferius emisperium et sic
quasi nostrum emisperium purgatur a va-
poribus et serenatur quando enim iubar est
cupri protendit signat vaporem esse
spissum et non a sole abstractum et tunc
non perdit serenum sed pluvias quia color
resultat ex hoc quod radii solis cum in eis
penetrant et si desint attrahunt eos
non trahitur inferius sed relinquitur
Et mane super rubente celo dicitis
hodie tempestas erit rutilat enim triste
celum. s. aereum celum dicunt esse simili-
tudinarie et trahitur propter frigus com-
primens et humidum resolvens et emolliens
totam terram et illud signum dicit a capi-
tur rubore cupri quando sol inferior nobis
in mittit emergens radios de emis-
perio inferiori quia tunc signat aquam impe-
dente terre si autem sit in torre solis rubor
quasi flameus et tenuitas aeris indicatur quia
fumus cum pulvere respersus et hoc totum
rubicundum genit lucentis ruboris signat
longam serenitatem quia signat vapores
esse intensos et per medium exsiccatos
Est ergo illud ex signis celi in quibus non
estis edocti sicut indicatur tempore pronostica-
tio de serenitate vel pluvia multo magis
ex scriptura legis et prophetarum in quibus estis
edocti debetis cognoscere me omnibus
... predictum sequitur arguitio eorum
faciem ergo celi .i. dispositionem aeris diiudicare

pronosticando de futuris per signa que tamen
fallibilia signa autem temporum s. adventus
mei apostolis predicta ante messiam exhibi-
ta primus enim et secundus adventus christi
sunt que duo tempora non potestis scire facul-
tatem non habetis et invidia aufferunt te
Ier. viii° Milvus cognovit in celo
tempus suum turtur et yrundo et ciconia
custodierunt tempus adventus sui populus autem
meus non cognovit iudicium domini
Allegorice per vesperum in quo celum
est rubicundum s. passio christi sanguine
pro rubricati Ys. lxiii° Quare ru-
brum est vestimentum tuum. per mane senium
resurrectionis gaudium Ps. Ad ve-
sperum demorabitur fletus
et ad matutinum letitia. per triplans esse celum
tribulatio finalis et persecutio sedorum
per tempestatem sequentem futurum indicatum
Naum primo Dominus in tempestate
et turbine vie eius
in tempestate eius tempestas valida Moraliter
vespere est hominis senectus mane iuventus
Ps. lxxxviii° De mane usque ad
vesperum finies me Rubor est furor
karitatis serenitas tranquillitas tute
Quando ergo in mane iuventutis rubet
celum signum est future tribulationis Eccl.
ii° Fili accedens ad servitutem dei
sta in iustitia et timore et prepara animam
tuam ad temptationem Cum vero in sene-
ctute rubet ... signum est sere-
nitatis future que scilicet tempestatem Tho.
iii° post tempestatem tranquillum facit
Io. xvi° tristitia vestra vertetur in gaudium
Avaritia mala habet rubor obiurgationis
propter curiositatem inquisitionis inutilium
cum dicit dominus Avaritia mala quo ad mortem

posuitatem et adulta. quo ad secti vio-
lacionem signum quit ad maiestatis
meditacionem / Luce xi iudei sign petit
Et signum eis non dabit nisi signum Ione
i. signum infirmitatis de quo post ffat
mentum signum in b . n . v . g . m o r .
g q tu ad m et g r e Et relictis
hic subditur reprobatio propter obstinatorum
impedelitatis ipso vero dicitur et relictis
illis . s. phariseis et saduceis propter cord
obstinacionem abiit misstice ad gentes
Iohannis viii° Augustinus intercessionem quoniam
iturus est et docturus est gentes Sunt
hic signa temporum non potestis scire quod dicit
scire quod Actuum i° non est vestrum nosse
tempora vel momenta etc Luce
xxi° de die autem illa et hora nemo
scit neque angeli celorum Responsio ad primum
obiectum dicendum quod intelligitur de hiis que
per posuit in sua potestate et de hiis que
dependent ex libero arbitrio vel dicendum ad omnia
quod non nostrum nosse tempora ultra quod
revelatur vel traditur prescientias nosse
eruditionis est Ad aliud dicendum quod si
nesciamus diem precisum adventus
ad iudicium signa appropinquacionis
ad iudicium adventus scire possumus
et debemus Luce xxiii Item signum
non dabitur ei nisi signum Ione contra
quia non dicit Responsio Ad est dicendum quod non
prima per additionem tamen quia primus
adventus fuit infirmitatis secundus potestatis
et sic hoc dicit Augustinus Aliud aliud
est signum poenis aliud status ita mit
signis que in terra fuit opus est quod autem
in celo illis reservantur tempori mittit ut me-
dicus venit timet ut iudex mittit ut
errantes exquirat tales ut petras ex

postulat Secundum de eo est propter indignitatem
petencium et sic exponit Augustinus fidelibus
dandum fuit signum de celo quod datum est cum
credendum credentibus apostolis in linguis
igneis . s. s appetit Infidelibus non
de celo sed de terra vel de abysso signa
danda sunt vel signum Ione i. quod
signum tamen fuit in facto Ione de quo
habetur Luce xi Item quaritur sit bis
Responsio . s. de signo passionis Responsio
passio Christi duplex signum habet erroris
quo ad malos quia si invidi hoc fecerunt
in aiedo quod fiet illud per penam et adorius
quo ad bonos Item cum bis fuerit
iteratum cenac non querunt exponi sig
Responsio sic Crisostomus Dubitans erat
cor eorum. quia tamen magis oportet inter ro-
gare quod est quod dicitur de signo Ione non
interrogavit quia non desiderio sciendi vene-
runt sed temptandi Et cum venisset
discipuli eius transfretans i. vel sta-
gnum genasareth relicto strepitu mun-
dano obliti sunt panes accipere i. fru-
menta pacem vii sportarum causa autem
huius oblivionis potuit esse quadruplex
v. prohibitio sollicitudinis de crastino
Luce vi Alia occasio pauperum qui reli-
quias dividebat Item propter de domino
quia iam visi miraculis credidit quod
nichil deficeret post nichil de est time-
tibus enim Quarta intima dulcedo
veri panis quem secum habebant illa
enim rapti de exteriori pane non cogita-
bant Capitulum xvi pene in se habet
d. qui dixit illis Christus vero dicit precept
Intuemini et cavete Ecce due partes
prudentie circumspectio que est necessaria ad vitanda
vicia et cautio i. discretio que est necessaria
ad discernendum inter vicia et virtutes

Duo enim cavent in doctrina phariseorum
falsitas erroris ideo monet ad circumspectionem
et simulacionem veritatis ideo monet ad
cautionem Unde dicitur Iheronimus quod nullum
malum cavetur nisi cognitum Et cavete
vobis et attendite a fermento phariseorum et saducu-
corum Marci viii addit et a fermento herodis
et sic triplex fermentum primum saduceorum
qui dicunt resurrectionem non esse neque angelum
neque prophetas ipsum spiritum Secundum phariseorum
qui sunt de quo fermento habetur Secundum
phariseorum qui doctrina legis divinam tra-
dicionibus hominum preponunt quia legem
perdiderunt verbis et impugnant factis de quo
Luce xii Attendite a fermento phariseorum tertium
herodianorum quod est adulterium homicidium
temeritas iurandi simulacio religionis de
hoc Marci viii Primum erroris est Secundum
simulacionis tertium pravi moris primum doctorum
secundum intencionum tertium operatorum de
hiis tribus primum Luce v non in fermento
veteri quo ad primum nec in fermento nequicie
quo ad secundum et malicie quo ad tertium
At illi cogitabant intra se dicentes
quod occulte murmurare quia panes non
accepimus non vult quod de pane phariseorum
fermento accepimus Sciens autem Ihesus
pro de quo sunt cogitaciones hominum dixit
eis Quid cogitatis inter vos modice fidei
qui non nisi pura carnis quia panes
non habetis panem vite habebant secum qui
est causa omnium panum et ideo de panum
defectu dubitare non debebat Nondum
intelligitis glossa misterium Nam si per
panes intelligitur doctrina sana inter
fermentum intelligitur mala Neque recor-
damini glossa virtutis in multiplicacione
panum Unde sequitur v panum supra

distributorum in iiii^or milia hominum Marci xv
et quot sportas sumpsistis Sciendum
quod alii pharisei alii discipuli habebant
defectum intelligencie spiritualis illi ex
perversitate quia intelligere nolebant isti
ex simplicitate Unde addit cavere tunc in-
tellexerunt quia non dixit a fermento vel a doctrina
phariseorum Mathei xxiii Super kathe-
dram Moysi sederunt scribe et pharisei
quod dicunt facite Ideo in fine loquitur
de doctrina suarum tradicionum Item
quia Crisostomus quia non dominus manifeste
cavete a doctrina Et respondetur novat
eos oblitos esse miraculorum panum
et vult eos reminisci factorum Sed in-
quit et subito phariseos incusare non
videtur hoc ratione vel melius quod
a fermento ad reminiscendum quod non potest doc-
trina nisi in contrarium est in factum per
errores Item modice fidei dicitur quod
non sit arguit Mathei xv v maior fuit
expressio dubitacionis i viii nobis
in deserto panes Ideo propter duplicem
experienciam huius miraculi arguuntur
Rapiendi tollendi erant quod semel
viderant Quare non intelligitis quia
non de pane mali sed dixi vobis
Cavete a fermento phariseorum et saduceorum
quasi diceret non est vobis dubitandum
de pane mali quia ita possum eum
multiplicare sic vidistis nec de illo
solliciti Ideo de eo pane infinito
intelligere debuistis sed de pane doctrine
de quo Ysaias xxx Cum habitatis terra
auster occurrite cum panibus fugienti
terra auster callida et lumosa corda
illuminata spiritu intelligencie et accensa
zelo karitatis sicut panes sunt fermentate

sapie salutaris fugientes sunt peccatores
et otirentes ponantes Tunc intellexe-
runt post receptionem tamen indocti a
duo ps Declaratio symonis i t d p
quia non dixerunt caveatis a fermento pa-
num similiter quia super xv erat non
quod modo intrat contaminat hominem Sed
a doctrina phariseorum et saduceorum Crisostomus in
admonitis abstraxit eos ab observationibus
omnibus cibis corporalis nocumus magna
sollicitudine tenetur quanto magis spiritualis
Venit ihesus in partes Cezaree philippi
a principio xv ca ponita est eliminacio
iudaici erroris hic ponitur fundacio
evangelice veritatis Venit ihesus licet
salvator Ubique semine doctrine spar-
gens ubique peccatores perditos querens
ubique penitentes salvans in partes
Cezaree philippi Cezarea est civitas
phenicis in cerimis iudee ad septe-
trionem quam philippus filius herodis te-
trarcha iturce et traconidis regionis
edificavit in suum nominis ad memoriam
et ob honorem imperatoris tyberii
cezaris et cat civitas ad quam census
tributum capitis deferebatur pro quo descrip-
tus fuit universus orbis sub augusto
cezare luce ii Congruum ergo fuit ut in
loco in quo orbis tributum solvit Rex
regum orbis dominus exigit tributum
fidei quod solvitur de capite animo i de-
mente Et interrogabat discipulos suos
dicens nec interrogabat quia dubitaret
dubitaretur vel ignoraret sed ut erro-
rem hominum per responsionem discipulorum elu-
cidaret Quem dicunt homines esse filium
hominis i virginis non dicit quem me dicunt
esse homines licet de se intelligeret

ne laterent de se quod inducitur filium
hominis dicit Remigius Crisostomus ex dispensacione
incarnacionis tunc volt et intelligi [illegible] Et
venit Remigius a primo tu dicis quod ea
persona est divine nature et humana
innotescebat primissim Ideo tu hac
querebat de divina et ex [illegible] quia
sciunt homines me esse filium hominis primam
quod offertur spiritui tamen in prima dicunt
me esse [illegible] at dicunt homines cum de
filio mentionem intrare potuit filii hominis
vel homines dicit [illegible] ex lictis [illegible]
eorum obiectum humana infirmitas [illegible]
tunc popa putabatur maiestas et
ex ratione satisfacile cognoscere potavit
quia deus erat qui talia faciebat
At illi dixerunt volt dominus errores
exponi ut eis expulsis discipuli
preservant veritatem non ex vulgi opi-
nione sed ex divina revelacione Alii
Ioh bap tam surrexit a mortuis
et ideo virtutes propter eminencia vite [illegible]
enim baptista surrexit a mortuis
et ideo virtutes o i ill Alii autem heliam
propter evidencia potencie quia ignem de celo
deposuit super simplicibus in Re xmi
et igne super sacrificia [illegible] pallegato et hoc
Alii vero Ieremiam propter perfectionem vite
quia populi peccata planxit Ie ix
quis dabit capiti meo aquam et oculis
meis fontem lacrimarum Aut unum ex
prophetis s. elizeum per excellentia sapie-
ntie [illegible] duplicem spiritum helie Ieremias
iiii Re v nonne cor meum in presenti
erat quando descendit homo de curru suo et
dixit [illegible] dimissio erroris [illegible] sic
ad hunc narravit homo [illegible] homines ingressu
salute sine beatitudine Omnis enim consequens
ponit beatitudinem in ea quod diligit

Cap. xvi^o. Vam pmt homines os
in quibus non subest stat dei et decline
qui viderunt bona et non potuerunt intellige
enim quod est in operibus attendentes cogno-
verunt quis esset actus / sed aut ignem ut
luxuriosi semper ardentes igne libidi-
nis / aut aerem ut elati et sibi a citatum
aerem ut gulosi qui de aurea saturitate
lunam vivunt. Aut gradus stellarum
ut mali prelati qui gaudent in multi-
tudine custantium / aut nimiam aquam
ut gulosi / aut solem qui de altitudine
quis gloriatur / aut lunam ut avari de
hminatione a in consummatione deficit et
quanto plus implentur pecunia tanto
evacuantur per desiderium habendi / rectores
orbis terrarum deos putaverunt. Sciscitan-
tur tunc dominus sciret quod sentiret ac bis
quod a discipulis quae interrogabat. Sed
ut ostenderetur differentia apostolorum et prelatorum.
Item ut duceret eos ordinem medii et confes-
sorum digna mercede remuneraret. Item
ut appareat eminentia Petri in confessione
et sit digna prelatum collocandi et
super prelatis. Item ut fidem illorum perciperet
approbationem et permissionem in ipsis fortius
confirmaret. Dicit illi unus audita
opinione hominum. Nos autem ab illis discreti
quibus datum est nosse regnum audivimus
aperte non fecit dei. Eccl. xvi qui est
lux mundi. Eccl. v quibus omnia quecumque
audivi a patre nota feci. Jo. xv
quem me esse dicitis. Ambrosius primo
dixit se filium hominis quod contemplatione
corporis perficebat sed addendo quod me esse
dicitis significavit patri id quod in se exterius
videbitur / aliud ad occultum de quo que-
batur / in quo credentium se fides de-
bebat extendere et hic est ... quod plato

et magis quae de eo opinio tam apud
plebem quam apud prelatos. Respondens
Simon Petrus dixit. Ille pro omnibus
et pro omnibus respondit qui omnibus preesse
et prodesse debuit. Simon interpretatur
obediens. Petrus Syra lingua
dicitur agnoscens. In primo obedientis prompti-
tudinis in secundo visionis facultas de-
signatur. Simon est nomen Petrus co-
gnomen. Jo. i tu vocaberis Cephas
quod interpretatur Petrus. Cephas enim interpretatur
caput et hoc non est Petrus nisi per simi-
litudinem effectus quia sicut caput regit
et in se continet sensum et motum aliis membris
ita petra continet et confirmat edificium.
Unde quod est caput in animalibus hoc est
petra in edificio. Tu es Christus filius
dei vivi. Ecce completa perfecta confessio
In qua confitetur persone singularitatem
cum dicit tu. Distinctionem ubi tu solus
altissimus super omnem creaturam. Divinitatem
cum subdidit es. Ubi tu ab eo ipse
es / quia enim non convenit esse nisi primum
humanitatem. i. unctum ubi Christus
Christus dominus per Moyses quod unxit
me. Divinitatem ita quod subdit tria scilicet
quod est persone / quod est nature / quod est naturalis
/ quod est persona / quia filius naturalis in
quo omnes filii adoptivi adoptantur
pater enim impotens quare adoptare
non potest. Ubi dominus dixit ad me filius
meus es tu / quod est nature / quia de natura
est ut sicut filius hominis est homo
ita filius dei deus quod est activus vel quia
vivit scilicet spiritus sancti et in nobis. Jo. v
sicut pater habet vitam. Confessio veritatis in
Petro commendatur. Primo quia prompta
sine hesitatione. Unde statim ei videns

dixit tu es pro plenitudine viro pet
in multis legimus Ad renunciacionem
seculi Math. iiii° At illi continuo re[lictis] re[tibus]
Ad confessionem fidei sicud habetur in precedenti iiii°
pcti redde rom Et heu hoc multi
vinc tendunt de bonis equis tabins
et statis et huiusmodi quam de fidei articulis
vel mandatis Ad passionem iniurij
Math. xxvi° Et si oportuit me mori
tecum etc Ad penitenciam peccati Luce
xxii° conversus dominus vidit petrum
et statim felix qui ad unum visum domini
recordatur per cognicionem sui et egreditur
per abhominacionem peccati et plorat pro ama-
ritudine animi Ad inquisicionem domini
Io. xix turrebat duo simul sed
petrus primus venit Ad contemptum
omnis periculi propter christum Io. ultimo
Petrus audiens quod dominus est tunica
succinxit se et misit se in mare
Primus quia plena fuit fide dominum-
tione tu es christus filius dei vivi
hic expositum est 3° quia alta fiducie
quod confitetur in christo humanitatem sicut
fuit vineta plenitudine gracie Ric[hardus]
a s. victore dixit ei sicut enim petrus pro
omnibus loquebatur sic et christus petro
omnibus respondit beatus es simon
Sed unde est quod petrus confitetur et si
non beatificatur Ideo quia petrus
agnoscens sumitur obediens interpretatur
quia cognicio fidei per se laudem
non habet sed obediencia vel opus Item
petrus confitetur petrus negat Math.
xxvi° Petrus est scandalum Math.
eodem quia agnoscentes et non obedie-
tes confitentur se nosse deum factis

autem negant Thim. ii°. et sic alius scan-
dalum per malum eius Bariona
id est filius columbe quod sic Rabanus
dicit dicitur quod pia simplicitate christum
confitebatur Ideo dicit quod tu debet dici
bariohana id est filius iohannis sicut in
Io. ultimo Simon iohannis diligis
me plus hiis scriptor vito de pluribus
est Quia caro et sanguis non revelavit
tibi ex carne quedam non attollitur mens
nisi ad ea que a carnalibus accipiuntur
aliqualiter sic in corpus agimus sic spiritus
oritur fantasia erroris contra domina
i Cor. ii° Animalis homo non percipit
ea que sunt spiritus dei stulticia est
enim ei et non potest intelligere que spiritualiter
examinantur Similiter ex affectu san-
guinis non surgit mens nisi ad ea que
diligit et sentit sicut tenentes doctrina
balaam qui docet edere et fornicari
Apo. ii° Caro enim et sanguis
sic quod sonat in itinere non est princeps domine
sapiencie in cogitacione secretorum ut hic non
est princeps domine gracie in operacione
bonorum Eccli. xvii quod nequius quam
quod excogitavit caro et sanguis Non
est princeps domine glorie in retribucione
premiorum primum Cor. xv° Caro et
sanguis regnum dei non possidebit
Sed pater meus id est cui aut placuit ei qui
me segregavit Unde quem illustrat men-
tes hominum sicut lux celestis exterius
diffunditur Iac. primo Omne datum
optimum vel in celis dicitur esse quod in reliquis
nobilior eius actus vel quia tu pater
est in missus et sic patet quod hec confessio
non est per adulacionem Dicit confessio phariseorum
Math. xxii Magister scimus quia verax es

Non enim per carnem ymaginatorum sicud
confessio carnalium Non est per humanam racionem
sic confessio nathanael Jo. 1° Rabi
tu es filius dei hoc ait quod potest dixat
occulta sed per divinam revelationem ideo hic bea-
tificatur non illa Et ego dico tibi quia sicut
vitas inmobilis dico tibi tamquam dicere
est fratre quia tu es petrus amen petre
dictus et super hanc petram id est humilitatem firmitatis
veritate tamquam super firmamentum firmum
edificabo ecclesiam meam Ephe. 11°
superedificati super fundamentum apostolorum
et prophetarum Est ergo fundamentum ecclesie
corpus paucorum apostolorum per administratorem
prelati per mistum principatum et ideo eis sunt
per constantiam contra fragilitatem avidi per
abstinenciam contra voluptatem graves
per maturitatem contra levitatem per fundamenta
menta eius in montibus sanctis edificium
ex lapidibus vivis prima petri 2 adque
accedentes sic lapides vivi Et porte inferi
que sunt suggestiones demonum Judic.
5. Nova bella elegit dominus et por-
tas hostium ipse subvertit Cavillaciones
hereticorum Job xxxviii° Numquid
aperte tibi sunt porte mortis delectaciones viciorum
Qui exaltas me de portis mortis unde
glossa hic porte inferi sunt peccata blandi-
menta heresis quibus infirmi veniunt in
mortem Non prevalebunt adversus eam
quod non separabunt eam a karitate et fide
super unde Descendit pluvia quantum
ad suggestionem demonum venerunt flu-
mina quantum ad delectaciones viciorum
flaverunt venti quantum ad persuasiones he-
reticorum etc. Et tibi dabo Sed numquid soli
petro date sunt Ad hoc Jeronimus
in glossa Alii apostoli habent ordinaria

potestatem Similiter Unde eis dicit
Mat. xviii° Quecumque alligaveritis
super terram erit li. et in. ce. Sed
ideo petrus hanc potestatem specialiter
accepit quod omnes intelligunt quod quicumque
tunc ab unitate fidei et societate
sui[?] eius se separant nec a peccatis solvi
nec in celum ingredi quia extra ecclesiam
non est qui se ligare possit aut solvere
Columba enim ligat columba di-
mittit et una est columba mea Cant.
6° Item habet hanc potestatem tota
ecclesia in episcopis et sacerdotibus sicut dicit
Jo. 9 sed singulariter datum est huic
quod habet habent ex dominatore plenitudinis
potestatis que sunt in petro et successoribus
eius qui soli vocantur in plenitudinem
potestatis ceteri in partem sollicitudinis
Claves id est potestas iudiciarie potestatem
regni celorum id est ecclesie que dicitur regnum
celorum quia ad usum potestatis eius
digne ministratum sequitur aditus vel clau-
sio regni celorum Unde sequitur Et
quodcumque ligaveris clave o[?] circumcide
super terram id est ipso super terram vivente
erit ligatum et in celis id est celestis curia
approbabit et confirmabit Vel in celis
id est in ecclesiis Et quodcumque solveris etc.
Renitur hic declamatibus ecclesie
Unio de necessitate videtur quod sunt fru-
stra quod clavis est ad apericionem hostium
Sed hostium regni celorum semper
apertum est a passione christi Apok.
4° vidi hostium apertum in celo
Responsio clausura celi triplex eligitur
quedam vel sed non perpetua que fit
homini medio tempore peccatum peccatum
priorum parentum et duravit usque

ad oppm alia ulis et ppetua q sit hoi
p ultima sniam et diuinam imppetuu
ttia pti lis sed no ppetua que sit hoi
medio tpe mediam ppam pena et cspaz
ci debita quo ad pma claues soli pto
datte sunt quo ad 2am in ll q ad
3am ettie. Ita tame q ptis auctto
e in solo deo qui appit pgre mensiol
ptas excellentie in xpo qui appit
passionis nr in ptatis ecclesie
qui appimit p ministerium sacramtor
Ad obtm dd q si amonit clausu
ram gnalem sed tame quib pt sel
pone ptisarem. Item quit de entitate
tate. s quid e clauis realit. vr q
nichil. In aia no sunt n poc pas
si eb et hitus sed clauis no e potitia
quia potentie in st nt an nec hitus
q no iclinat potm ad attu nec passio
quia no afficit id pprium go nichil
Ad Sit principium actuum nalium
e potitia nalis et pncipium actuum
volutarior e potitia volis et volutas
sic pncipium actuu siue scitte nec et
volutatis exitium e ptas sup nam
et volutate tlis aut e ptas clauiu
vnde clauis e ptas quedam spualis
pt nalit adeo data et infusa et i
nata nec acquisita. Ad obtm dd
q pcedit de potetiis naliq no infus
Item quit de nuo clauiu glo dicit
hic q sunt due s omnia discendi
et ptas ligandi et soluendi. Con
vna clauis nalis sufficit ad vnu cognitiu
go et vna spualis. Ad id stia non
datur in ordine claues i dent. Re
sicud in sole potitia lucificandi et idurandi
di. Vna e tradite s duo effectibus
sit tn vna e clauis intradite s duo
inefficibus. Clauis eni dr ptas
in di in so actus no corpm ptas
aut indicandi ex duobus integtur
ex ptate discernendi in gne examinatoe
et ptate diffiniendi incte ded tmia
tone p sniam codempnatoriaz vel
absolutoriam pma ptas dr h stia
alia potitia. Ad pmu obiectu
dd q no e simile quia additus
corlis pt pate comit dignis et in
dignis. Spualis no. vn debet
pcede ptas discernedi. Ad aliud
q stia ut hitus cognitiois no est
clauis sed ut e auctas discernendi
Itm quit de vsu clauiu rr culpe
et vidt q nichil opent ad remissior
culpe. Scdo q in absoluedo pct
id opat sacerdos evagelicus q olim
sacerdos legalis in leprosis mudandis
sed ille tn videbat mudatur illos
osttendebat ad idem. G iixe qnis
pt dimitte pcta nisi solus deus
g Jo xx qrz remisit pcta
remittur eis. Re ctra hc sunt diu
se oppiniones. vna ponit Gr iiii
snaz in d xvii s q vtus
clauiu in remissioe culpe et pene
nichil opatur efficiendo no tn
ostendendo sed q hoc e quia sitis
sacramenta noue legis no efficiut
q significant. ala e q vtus clauium
opat ad remissionem culpe no i actu
absoluentis sed impposito penitutis
sed in ipa contricoe que e cu pposito
cofitendi s g hc e qd vnu qd q vtuo
sius est cu eet in actu q e ci hitui

solum sed si penitet tu homo i actu
heret tunc multu opat Alia e
est q opat qn hō vidit lig non
fft contta attendit sed supplicādo tm
Unde et forma absolucionis supplu
catōm ptinet Sed q ht e q sit ma
gis valent absoluco boni layti qm
mali sacdotis et supplicaco aa est
q valet nō pse sed p dnam coassi
stente in opando sicud lra dm pape
opatur ad bn̄ficiu optinendo sim lz
q hic qma nulla vis tirata eet i sma
sacdotis Alia e gior q valet istru
mētalit ad gram et iustificatoz di
sponendo nō ipam im mediate efficiendo
sic ad mundatoz originalis culpe in
bp.o valet absoluco aque ita ad
mundatoz actualis valet absolucio
sacdotalis qma sacramtu hoc ht p
ūn actiua ministri Unde dnt q attto
ad confessioz attendenti dtute absolu
tionis sacdotalis q ministrat ad ipm
dispositis datr gra iustificans confto
na dat augmentu gre Sz id indet
nō opari ad iustificatōm qma treme
dum adiscoz in quibz intia est
ppato pcedens Ad obcm pmu dr
q id opatur et plus qz iste diidebat
signo hic sto Ad aliud dr q solz
deus dimittit tanqm agens pn le
dtus clauim tanqm disponens istru
mētale Item qritur de vsu clauiu
q v pene tpalis indet q nihil opat
qz post absolutoz sacdotis remanet
debitum pene tpalis go nō absolt
abeo Rō quid dixerunt q sacdos
absoluendo remittit pena etna et
ligat ad transitoria q go si po gtioz
nam an confessiom contrit sn culpa
dampnaet Aly dicunt q commuttat
purgatoriam intemporale s q nō ht
ptatem ligandi et soluendi vbi
sup tiam Ideo dr aliter q di
mittit ptem pene satisfactōe debite
s ppom Sed cum pnitens meruit
s dimitti ptud suffragia eccliē
psunt defunctis Si pcis fiant
hec aut remissio fit dtute clauiu
dethezauro eccliē x q pnbe clauibz
Item qritur si sacdos pt vti clauibz
p sua voluntate indet q sit qma
pnic arbitrie sunt Item xpus sn
satisfactōe in nicta multos absolt
ut magdalena Luce vy et adultaz
Ioh vmo Et exemplo eius sacdos
si pt facē Rō sacdos in absolucoz
opatur ut instrumentu nō mortuu
ut securis sed viuo ut s̄mus adcuz
nō opatoni ige exigunt tā pmu
rei iusticia dispoico Sz in matic
pporco 13 in dtus inotoris Na securis
nisi sit acuta nō secabit uel si nō
ticeat mam pporcionata et ligneaz
uel si nō moueat ad aliqns sit
in absolucone sacdotis derit gtie
rius vsus ptitis sue et ppato su
scipientis et dtutis dī motoris et
si vnu defint frustrat effectus
Tunc precepit dis les sms post su
datom ceium ce vitatis qntum
ad fidem incarnacōis sufficit fidi
confo qm ad fidem redempcionis nob
ste conpassionis conpassiō sn passiōe
fft fidei confo Tunc ihūs dixit
discipulis suis In pma tangitr
exultaco me redempcionis 2o modo
dīte passionis Unde cepit

3o difficultas tollatur omnibus et assumpsit
eum petrus et hoc est tunc postquam confessio
veritatis . laudem confessionis et promissionem
probatis . precepit discipulis suis ut nemini
dicerent quod ipse esset ihesus xpus quod supra m
quod dico vobis in tenebris predicate super
tecta. Respondeo ista prohibitio fuit ad tempus
scilicet usque post resurrectionem ne si ante passionem
predicarent quod esset talis .i. saluator ex
inciperetur fides in cordibus credentium
propter futurum scandalum passionis sed
post in hijs apostolis quod ante cessauit
causa scilicet scandalum passionis post
resurrectionem cessauit effectus. Unde
Marci ultimo Ite docete omnes gentes.
Ambrosius iubet taceri quod sit filius dei
primo ut fallat principem mundi 2o
ut doceat humilitatem 3o ne adhuc
rudes et imperfecti discipuli maioris
predicationis mole deprimerentur Et cepit
ihesus scilicet post prohibitionem. Unde discipulis
suis scilicet perfectioribus glosa certe tam prohibi-
tionis predicationis quasi diceret tunc predicate
cum ita sicud passus fuero quia ante
non potest quia oportet eum ire ihero-
limam ad operandum salutem in medio
terre. Luce xiii non capit prophetam perire
extra ierusalem illud oz precium portat
opprobria apportat et multa pati quia
comprehendi, collaphisari conspui accusari
derideri flagellari a senioribus qui
dicuntur habere preeminentiam vite, et scribis
qui videbantur habere prerogatiuam sciencie
et principibus sacerdotum qui habebant
excellentiam potestatis et occidi in cruce et
tertia die resurgere. Actuum xo quem
occiderunt suspendentes in ligno hunc
deus tertia resuscitauit Et assumens
eum petrus. Intellige separatim ne coram
omnibus. Magister iudicatur arguere et est argumentum
quod subditi non debent prelatos arguere
in aperto. Cepit increpare illum dicens
cepit quia non perstitit increpatorem sed statim
dimisit dicens. Intellige amantis
affectum quia voluntatem suam ostendit. Ab-
sit a te domine scilicet quod filius dei viui
moriatur. Non erit tibi hoc. Ieronimus
dicit quod in hebreo habetur propitius esto tibi
domine non erit tibi hoc scilicet tam turpe pa-
tibulum tam graue supplicium Et queritur
Si petrus peccauit quod sit quia dominus redar-
guit eum dicens scandalum es glosa
.i. me offendis. Ad id petrus ait
Absit a te domine glosa optando hoc opta-
bat contrarium voluntatis domini propter
quod etiam vocatur sathan. Respondeo quidam di-
cunt quod petrus cecidit in caritate sed
non a caritate nec mirum si non cecidit
in caritate audita xpi passione quia
pluribus vicibus postea cecidit a caritate in-
stante passione. Unde peccauit venia-
liter non mortaliter Ad obiectum primum dico primo
quod offendit dispositione non simpliciter
Ad aliud dicendum quod optare contrarium
voluntatis domini ex quadam naturali pie-
tate non est semper peccatum mortale. Alii
dicunt quod non peccauit nec optauit simpliciter
quod dixit sed conditionaliter scilicet si bene fieri
posset sicud apostolus Ro ix optabam
ipse anathema esse pro fratribus meis. Dominus
autem arguit eum ne procederet ultius
ad volendum hoc simpliciter et efficaciter
Item quare increpauit eum petrus po-
tius quam ceteri Respondeo secundum glosam petrus non vult
destrui confessionem suam nec putat filium
dei posse occidi, vel potius propter amoris
feruorem quo preceteris feruebat. Qui conuersus
dixit petro, ut scilicet aspiceret petrum
quem procedebat arguendo ipsum vade

Mt xvi

cione conformitate voluntatis satha-
nas. quia me voluntati adversaris quasi
diceret non sit ego pater Luc xxii non
mea sed tua voluntas fiat Scandalum
mihi es, id est causa mihi occasio offensionis vel
ruine quoniam me accepistis quod non sapis
ea que dei sunt dispositionem dei de pas-
sione mea considerando Sed ea que homi-
num sunt contemplando diligendo Ro
viii° quod in carne sunt que carnis sunt
sapiunt phil iii gloria in confusione qui
terrena sapiunt. ego sapio divina non humana
sed divina, non carnalia sed spiritualia
non terrena sed celestia Sed queritur hic
quomodo meruit Christus qui revelatione plenius
erat et beatificatus a xpo fuerat ita cito
cecidit Ideo quod filius dei est novat sed
misterium crucis non intelligens satha-
nas vocatus est Unde primum dixit ex
revelatione patris celestis Secundum
ex revelatione carnis et sanguinis aliter
dicit Ieronimus generaliter potuit errare
qui beatus erat Erat ingenio presens
honore beatitudine, quod cum ligandi
et solvendi promissam Nam si ei po-
tius data fuisset non prius consensus
error locum habuisset Item queritur
non corripuit sicut Christus baptistam qui
prohibuit eum baptizari Matth iii ego a te
debeo baptizari Item quare ita dure
redarguit petrum sic eum dicens lo
Matth iiii Vade retro sathanas Ideo
occultorum cognitor deus ex alio et
alio affectu procedere Iohannes
procedit ex affectu humilitatis et reverentia
maiestatis et ideo instruitur [illegible] non
petrus increpabat ei affectu ordinati
amoris quo animum [illegible] unde nec
de passione eius audire poterat vel ex

perturbatione mentis sic amicus audito
periculo amici dicit nunquam fiet hoc
absit non arguitur tanquam reducibilis
Vade post dominum non adversabatur ex affectu
malignitatis et ideo repellitur tanquam non
reducibilis Vade retro Nota
quod petrum legimus adversante passione
xpi primo in predicatione ut hic ab-
stracte Ergo dicit ihesus tunc discipulis
suis. Si quis vult quasi diceret noli prohibere
passiones quod oportet sustinere hanc qui voluerit
salvari Unde hoc dixit et discipulis
prius et scribe Marci viii° quod nota turba
cum discipulis suis et que ei propius
dicta sunt dixit discipulis scorsum
hic autem ad omnes generaliter loquitur
quia imitatio passionis ad omnes
pertinet vel per minimum vel per primam
Si quis vult post me venire
per affectum interiorem per imitationem exteriorem
ad patriam superiorem et bene dicit vult
quia nemines cogit ut spontaneum sit
donum et premium sit gratius suo Christus
Si quis autem dicit divitias contempo-
nere non vacantur cum violentia sed omnis
tenere multo magis ad ea que sunt
in celis Abneget semetipsum id est
proprium suum in propriam voluntatem unde
abneget se in omnibus quoniam ipse est ea
quod vel vana sunt vel mala Et tollat
crucem suam id est cruciatum quem cum peccati morti-
ficatione vel carnis castitate proportionaliter
contingit Christus qui abnegat alium
si videt afflictum vel alligatum si con-
e contritum si hostibus infestatum non
previat. ita vult proprius corporis meum non
agnoscere si [illegible] vel quomodo [illegible]
sed flagellatum Et sequatur me

pfecta vltimu[m] imitatione. Hoc o quam pauci post te voluit ire domine cu[m] tu[m] pervenire ad te nemo e[st] qui nolit conregnare cupivit, sed tamen compati no[n] curant querere que desiderant invenire cupiunt te consequi, sed nolunt sequi. Optant extrema istorum no[n] curantes p[ri]ma eorum. Si quis vult venire. In festo uni[us] m[arty]ris legit[ur] hoc ewan[gelium] in q[uo] d[omin]us p[ri]mo p[ro]p[on]it imitatio[n]e[m] sue passionis, 2° ostendit mod[um] imitationis i[d est] abneget. Circa p[ri]mum ad p[ri]mum implicat tria p[ri]mo sequi titulum caritatem cum dicit Si quis. Secundo dicit sequi liberalitatem cum subdit vult, 3° consequi conformitatem tu[m] addit me. Circa secundum ad 2m similiter implicat tria. Primum e[st] sui oblatio, tu[m] dicit abneget semetipsum no[n] q[ui]d in p[ro]p[ri]a vel suos, s[ed] suu[m] intellectum, sui affectu[m]; sui[m] intellectum rationis affectum voluntatis, secundum carnis. Primum abnegatur p[er] fide[m], secundum p[er] caritatem. 2m p[er] spem. Gal. 2° Vivo ego iam no[n] ego. Secundum e[st] carnis afflictio tu[m] dicit et tollat crucem suam p[er] mortificationem sui. Tertium p[er] compassione[m] proximi p[er] sustinentiam iniuriarum sicut recte fuit. Gal. 6 michi absit. 3m e[st] recta vtrolibet intentio q[uod] favore humano. Hoc in e sequitur dicitur in opposito q[uod] errore. Ora tu me expectans mercedem in remuneratione q[uod] temporalem comodum. Si quis vult etc. In hiis verbis excluduntur tria genera p[er]sone imitabilis. Primo ordine et est p[er]sona violenta q[ui] quod dicit Si quis vult, p[er] voluntate[m] spontaneam. Secunda dimitta q[uod] hoc dicit sua no[n] et p[er] mundo q[uod] quod dicit abneget semetipsum. Proverb. 23° fili p[re]be m[ihi] cor tuum. 3a delicata quia si volunt aliqui facere p[e]n[itenti]am nullam tamen sentiant afflictionem q[uod] quod dicit et tollat

crucem. Gal. 5 q[ui] a[utem] Christi sunt carnem s[uam] c[r]ucifixerunt cum viciis et concupiscentiis. Quarta immutata quia a[li]qu[i] gloriantur de passionibus proximorum vel fratrum suorum ipsi non nil talium faciunt q[uod] quod dicit sua non aliena. Johannis viii. Ait filii abrahe estis. Quinta monetanea q[uod] quod dicit et sequitur. Luce xvii. Cadit cottidie. Sexta simulata que e[st] ypocritarum q[uod] dicit me no[n] favore. Ubi Johannis x° oves mee vocem meam audiunt, et ego cognosco eas, et sequuntur me. Qui enim voluerit animam i[d est] qualitatem suam vitam s[ecundu]m presentem alimoniis indigentem salvam facere i[d est] p[ro] salutare tempus persecutionis quando me confiteri vel salvam facere i[d est] in presenti delicate servare no[n] affligendo propter me in penitentia p[er]det eam s[ecundu]m vitam vel animam ut sit similis relativus, p[er]det in quantum in futuro q[uod] incurret mortem eternam. Aliter legitur: qui voluerit animam suam salvam facere in futuro p[er]dat eam in presenti morti exponendo et passionibus. Proverb. Phil. 1 firmitatem sine fundamentis p[er]dis. Si scimus renovas penitentia ex Christo magis gemit q[uod] in celum eo. Qui autem p[er]diderit animam suam tribulationibus et morti si necesse se exponendo vel p[er] penitentiam affligendo propter me i[d est] ut mandata mea faciat post eum propter te mor D. Inveniet eam in futura gloria. Nondum q[uod] passio vel afflictio presens alienatus me facit venire animam. Ut hic et Ps. vii inveniet singularis conferendum ut o. Possidet animam. Luce xxi° In patientia vestra possidebitis animas vestras. Salvat animam. Johannis qui odit animam suam in hoc mundo etc. Inveniet autem p[er] renovationem et hic a[d] p[ri]mitatibus possidebit p[er] subiectionem et hic afflictionibus salvat p[er] glorificationem et hic a[d] perseverantibus. Secundo enim p[ro]dest homini si universum mundum lucretur. Deq° nichil

ectum iudicuis portare potest nisi pecu
primo quantum plus agnoscunt de mundo
tanto plus agnoscunt de inferno Apoc
xviii quantum glorificavit se et in deliciis
fuit tantum date illi tormentum et luctum
amen aut pre dementia patiatur sau-
tendo gloriam incurrendo penam etiam per-
dendo medicina subtilem quam de toto mundo
inutile sit Ambrosius valde timendum
est ut propter avaritiam periculi vel amore
carnalis vite salutem anime querere
negligamus cum nichil prodest lucri-
fare temporalia si perdunt eterna Et ponit
Aristoteles exemplum si egens in ultimo
malis positus videres fures malos ad
quos pertinet estimares coram deum esse qui
lucratur animam suam missa carne lasci-
viente si futuram dampnacionem expectat
Exponitur etiam hic de illis qui lucrantur
animas aliorum et propria negligunt Aristoteles
si altius psallis animam tuam condem-
nas te similis es eis qui metalla
fodiunt et vetantur aut quid dabit
Item possit aliquis obicere et si
animam propriam cum ex multis que
lucrabatur eam redimat Et hoc filium
est bibendum Aut quid dabit commutacionem
vel redemptionem pro anima sua dampnata
quasi diceret si daretur peccata mundus si liberaretur
quia zelus et furor viri non parcet in die
vindicte nec acquiescet cuiusquam precibus
nec suscipiet pro mercede dona plurima
proverbiorum vi filius aut hominis id est virgo
scilicet christus qui ita se vocat propter suam humi-
litatem vel propter carnis veritatem vel propter matris
puritatem sive integritatem venturus est ad
iudicandum orbem in gloria patris sui propter
virtutis et glorie manifestacionem Anteriores
qui prius venit humilis cum angelis
scilicet sanctis ut xxv in Dominus ad iudicium veniet cum
senioribus populi sui et tunc reddet sive temporis
dilacionem unicuique secundum personarum ac-
ceptionem sed opera sua sive mercede corporis
Apoc ultimo Ecce venio cito et
merces mea mecum reddere unicuique iuxta
opera sua vel tres ergo tangit personas fi-
lium qui iudicabit tamquam homo
patrem qui iudicabit auctoritate angelos
qui iudicabunt approbacione Amen
dico vobis Ecclesia postquam posita est circa
veritatis fundacionem hic subditur fundate
veritatis confirmacio fidei resurrectionis Christo
fidei passionis scripti capitulo x Et
interrogavit cum discipulis fides au-
tem resurrectionis confirmatur per transfiguracionem
Circa transfiguracionis primo ponitur
promissio secundo exhibicio scripti capitulo
ix tercio occultacio scripti capitulo ix in ille
vantes autem oculos suos neminem
dicit ergo Amen dico vobis glosa
quia videns autem apostoli in preterito per-
mittat ei aliqua consolacio ut tanto
tolerant defectus veritas quamvis sit ve-
tius sit redditurus est quod tamen iustum
est ut confiteamini interius dicens
Amen dico vobis quod scilicet sunt de his
sunt quidam et hoc exponitur triplex
primo de divinitatis assumpcione quam pro-
pter humilitatem etc. secundo de glosa in regione
tercio de ecclesie militantis dilatacione
Primo exponitur sic Sunt quidam de
hic stantibus scilicet Petrus Jacobus Johannes
qui non gustabunt mortem temporalem
que est quidem gustus eius mortis esse
vel gustu dicit quod in veniente in regno
suo id est in ea claritate quam habebit cum

ad vivos qui in morte non permanent
donec videant filium hominis venientem
in regno suo. i. in ea claritate qua habi-
turus venit ad iudicium. Unde glosa
in cor. c. mortali ostendit eis non in mortalitate
sed per claritatem similem future in mor-
talitati et ita sensus est. Donec videant
scilicet i. ymaginatione et reputatione glorie
regni dei quam exhibuit eis post vi
dies ab hac promissione. Secundo exponi-
tur sicut dicit quidam de hiis stantibus. hic
dicit ut excludat iudam qui non vidit
eternam gloriam qui non gust. d. v. f.
h. v. i. r. suo in gloria eternis et assen-
sionis qua impetuum regnabit vel
vo ad illud tempus omnes apostoli vixe-
runt preter iudam. Tercio exponi-
tur sicut beda promittit aliquos de
discipulis suis visuros dilatacionem esse
an quam per morte exeant de mundo et sit
dicit sicut quidam de hiis stantibus quod non
gu. mor. Ut iohannes evangelista
et quidam alii qui vixerunt diu post
passionem domini v. f. h. in r. s. i. in
ecclesia dilatatam regnatem de hoc
dicit in ecclesia presenti quod mundi gloriam
circa eius erigatur in celo regnum
et sit hic regnum celorum accipitur
tripliciter. scilicet claritas tunc fruicionis
celum empireum et presens ecclesia. Quaeri-
tur hic secundum Aug. quare dominus illam visionem
promisit non statim exhibuit. Item
quare non nominat discipulos illos
sed dicit quidam. Resposio visionem promissam
distulit ut eam vehementius desi-
derarent et desideratam magis accep-
tarent. Item ne aliqui discipuli
absentes paterent zelum sed stati pro
missum implessit. sicut est quod i promittendo

non dixit nomina eorum que visuri erant.
Item queritur quare tantum tres discipulos
assumpsit. Responsio. Primo ut more diuino
vel trium testimonium staret testimonium.
deutronomii xix. Item in signum
quod qui fide trinitatis fuerint fruabuntur in
eterna visione gaudebunt. Item quod pauci
electi. Item quare istos tres petrum iacobum
et iohannem. Dicit quod istos familiarius
diligebat. hos enim assumpsit in domum
archisinagogi cuius filiam susci-
tavit in morte quia se tunc fingunt.
In passione cum oravit. Primo ad
ostensionem potencie sue. Secundo ad ostensionem
glorie. 3o ad ostensionem virtutis sue. Unde
in glosa super luca ixo tangitur pro-
gativa istorum trium petrus in clavium
officio. Iacobi in sacerdotali. Iohannis
in inivis commissione. Sed ex hiis in-
quod iste fuit iacobus alphei qui fuit
primus iherosolimitorum ut dicit Augustinus
super epistolam ad galatas ixo. Infer-
scripti tamen Iacobum iohannem
fratrem eius quod credendum est ad glo-
riam generum quod solum sacerdotale
vocat sublimitate nimis ubi regnum
eternum. Ad aliud dicit quod Augustinus
optimatum dixit vel mundi sine co-
dice habuit

Et post dies vi assumpsit ihesus
petrum et iohannem fratrem eius
tres testes fide digni. Antiquus enim
vult gloriam dei videre oportet quod per fidem
agnoscat sicut petrus. quod vicia supplan-
tat sicut Iacobus quod ad bonum operandum
gratum habeat sicut Iohannes quod omne
interim subsistit increndendo verum

indeclinando malum in faciendo bo-
num Et duxit illos glo maiestatis
glam assessurus in montem excel-
sum .i. thabor Sed quare non in val-
lem videt glo ut distat glam
non in profundo huius secli sed in regno
sive beatitudinis et quendam seor-
sum astrepitu mundi et sic pz locus
Et transfiguratus est non dt transfiguravit
se ut notet actio fieri expotentia
trinitatis Sed in natura humanitatis
an eos qui erant amici Jo xiiii
Qui diligit me diliget a patre
meo et manifestabo me ipm ei qui
erunt mundi Mt v bti mundo corde
qm ipi deum videbunt qui erunt
humiles Mt xi revelasti ea par-
vulis Et resplenduit facies eius
sic sol ymo plus quam sol sed mechil
hil clarius eum compet vestimenta
aut eius facta sunt alba sic nix Et
sic prsipa sunt hinc ut albi extra
appareant vel per faciem divinitas per
vestimenta humanitas intelligitur Vn
sic resplendo solis extollit qui
insimul splendore est immis ita sple-
dor divinitatis splendore humanitatis
tenetur que sunt ista transfiguratio
quibus eius quentes quo in corpore
mortali domini tanta gla in mortalitate
patuit Dr appare dixerunt quod illa
claritas fuit in aere circumfusio non
in corpore domini Alii dixerunt quod dns
in conceptione accepit corpus mortale
et opatu sed in transfiguratione ad
horam accepit corpus immortale et
clarum ad horitos hinc vbo trans-
figuratus est eius Transfiguratio
eius per transitus de figura in figuram
Alii quod ab ipsius conceptione fuit
corpus immortale impassibile et
splendens per naturam licet non appa-
reret sed voluntate passibile per
dispensationem incarnationis Vn tamen
voluit ondit dotes corporis ut subti-
litate in ascendendo agilitatem
super aquas ambulando claritate
in transfiguratione Impassibilitate
in cena et sic fuit transitus de
figura in figuram non sed re sed
sed manifestationem Sed hec omnia
tanquam falsa temeraria eliduntur
per auctem Jo. dicens nemo putet
eum amisisse corporis veritatem quam
non subtraxit sed splendore addidit
Unde lucet ipso secta est spes vultus
eius alta non alia Unde videtur
dicendum quod in corpore mortali miraculose
glam immortalitatis sic miraculose
de utero intemerato virginis exivit
sic miraculose super aquas ambulavit
si quod tamen per de vali in qualitu
erat disposito in corpore xpi ad cla-
ritatem ex inmutate peti ex con-
iunctione ad animam glosam et con
one ad divinitatem fuit ergo transfigura-
tio simpliciter miraculosa sed quod
natalis Moraliter ante transfigurationem
fecit tria assumpsit discipulos mon-
tem ascendit orationem premisit ad
significandum quod ad glam illam
non pervenitur nisi per virtutis societatem
per vite altitudinem per orationis devo-
tionem ffelix ergo qui tale consor-
tium assumpsit Petrum in quo
cognitio triplex dei sui et proximi

cognitos dr' quat dilectionem cognitam
et tantam in desperationem Cognitos sui
quat humilitate humanitate et tanct
presumptor Cognitos proximi quat
compassionem et tanct crudelitate
Iacobum in quo lucta et supplan-
tatio et hec triplex tantus mundi et demonis
non enim coronatur nisi qui legittime
certauerit contra istos In huius iacob post
luctam accepit benedictionem ut habetur Gen
xxxii° Iohannem in quo gratia
et hec triplex Incipiens proficiens
et proueniens i Cor xv gratia dei
sum id quod sum que in ad primum et
gratia eius non fuit gratuitum ad ipsam
sed illis omnibus habundantius labora-
ui non ego sed gratia dei in gratuitum
ad 3m felix qui talem montem ascendit
in quo sunt tres gradus abiectionis
sui mortificationis carnis contemptus mun-
dane prosperitatis G xvi qui vult
venire post me ffelix qui sic orationi
insistit pie fideliter et perseueranter donec
appareat gloria in facie dei aquo tunc
figuratur in solem dum lucet per
scientiam ardet per caritatem illuminat
per exemplum et doctrinam In vesti-
mentis lanceis quibus fit albedo in-
nue per mundicia mentis carnis et operis
Et ecce apparuit eis Moyses et
helias lo c eo s. xpo apparuit
isti duo propter multa potius quam
aliquos primo ut ostenderet xpc se non esse
heliam aut vnum ex prophetis sed illorum
dominum Sexto ut ostenderet iudeis mendi-
ces qui estimabat eum tanquam transgresso-
rem legis et blasphemum Nam moy-
ses ad est inimicus quod non erat quam
sue legi Unde helias zelotes pro
gloria dei inimicus quod non erat blasphemus
3° ut doceret apostolos habere mansuetu-
dinem sicut moyses et zelum sicut
helias Quarto ut apostolorum augeat
fidem dat signum de celo heliam
et abinferno moysen Quinto in signum
quod maxime et mortui qui per moysen vi-
uunt et per heliam qui regnaturus est
in gloria cum xpo Sexto ut exoni
pte testimonium habet de celis pa-
trem in voce de ethere nubes
de paradiso heliam de terra apostolos
de limbo Moysen Cum eo loque-
tes s. excessum eius quem completurus
erat in ierusalem ut habetur luce ix°
et passionem eius in qua fuit ex-
cessus amoris doloris et humili-
tatis amor fuit super mensuram Io
xv° Maior est hac dilectione do-
lor super consuetudinem Lam primo
O vos omnes qui transitis humili-
tas super virtutem Lam ii° Recordare
paupertatis Respondens autem petrus
dixit ad ihesum Sed numquid aliquid
petrus loquebatur cum iudeis Reo au-
dierunt illa verba que de passione
dicebant et id quod est loquentur
Hec dicit petrus qui tacuerunt Moyses
et helias Domine bonum est hic nos
esse Iocus audiat petrus quod oportet
ihesum ire in ierusalem et multa pati
formidans ad huc petrus et non au-
dens aperte contra dicere enigmatice hoc
innuit hic ergo in loco alto solitario
securo iocundo cum iuris potentibus
helia qui in monte igne fecit Moy-
se qui neblam intrauit quod deus illic
stetit ubi sumus Item in tanta dilectione

sinu9 dulcedine etiam gustam9
ita bonum est hic nos esse non ad
modicum sed manere. Ideo subdit
Si vis faciamus hic tria tabernacula
tabernaculis quo amplius, quis degu-
stat dulcedinem vite celestis eo amplius
omnia fastidit et infima. Tibi unum
moysi unum et helie unum. In his
errabat petrus ut habetur in glossa Luce ix. Tum
quia in via primatum requirit sine qua
in gloria tabernacula necessaria quia caret
sine quia utilitatem proximorum negligit
Augustinus. Nimis diris petre mundus
petit et tu secretum queris, vides tot
gentes convenire in unum et tu ibi
esse diligis videre tenebras mundi
et tu lumen abscondis. Nos quippe
attendit lucem. Et claruit facies eius resplen-
duit sicut sol quod ideo iudei non potuerunt
sicut nec sol in rota. Nam lux solis est
ledens oculum et corporeus lux glorie
mulcens. Ideo in ista figitur non ~~illa~~
in illa. Item quia per dotem claritatis
manifestavit suam gloriam quam palam
Nam quia nobilior est in genere corporalium
et evidentior. Nichilominus in sole
pone integri alie dotes agilitas, subtilitas et impossibilitas. Item
queritur utrum hec claritas fuit claritas
resurrectionis domini future vel similis
illi qui eis secundum premio dominus videant filium hominis venientem in regno suo glosa
mea claritate in qua erit pacto in-
dicio. Ad idem Beda non substan-
tiam carnis amisit sed gloriam future re-
surrectionis ostendit quod ad glosam Gregorii
petrus videns glorificatam humanitatem
tanto afficitur gaudio ut non quasi
velut alienis intuitu in mergi

quod putaveris de his que domini unitate
vide mereremur et cum sicud est
ergo petrus non sit videbat. Ad idem
Intelligitur in exemplum future beatitudinis
quod convenit quod non eadem sed similis
illi fuit et exponendum sit auctoritate
quia non proprie per decriptitate loquitur
sed propter similitudines expressionem
Item moyses et helias quomodo vere
ibi adesse fuerunt in propriis personis
quidam dicunt quod angeli per-
sonas eorum gerentes ibi apparuerunt
nec fuit fictio quia angeli idem
fecerunt quod ipsi postea fecissent. Item
helias ut dicit glossa eximius prophe-
tarum et de deo dicitur hoc in prologo
super psalterium. Item idem de moyse
Exodi xxxiiij in glossa. Vel moyses
fuit eximius domini familiaritate
signorum ostensione legis promulgatione
helias eximius vite austeritate
arguendi audacia vite diuturnitate
David eximius prophetie sublimitate
regia dignitate, et specialiter ei facta
promissione. Item ambos testes
habemus de celo heliam eremi-
tam et ipsum pariter quod moyses ca-
in inferno helias in terrestri paradiso
ergo non in celo sed eciam pro fine
quare futurum erat perpetuo mansuri
Item quomodo ambos agnoverunt
quos nunquam viderunt et videtur
quod in maiestate sit eos venientem
in quo innuitur quod in futura gloria
alter alterum quod nunquam vidit cognoscet
Ad hunc eo loquitur. Petro ut in
prudentia legis erudiretur ut magis
teria ...

ostenderet ut per manus testimonium fides firmaret. Ecce nubes lucida ad differentiam antiquorum misteriorum ut nubes caliginose quia approximabat ille in timore ista in amore illorum cognicio tamen velamine figurarum mixta sine figmis dicitur tamen nubes quia enigmata sunt lucida quia sub figura obumbravit eos. vel operuit quia maiori luce perfudit sicud lucas obumbrati ex radiis solis per quos illustratur. Et ecce vox de nube dicens. Aug. de 9 in nube loquitur ut magis credant dei vocem esse qui solitus erat loqui patribus in nube. Hic est filius meus dilectus in quo michi bene complacuit. illud expositum est supra in 10 vel attestacio patris facta est in baptismo et in transfiguracione vbi ostenditur gloria resurrectionis. loquitur pater insignum quod ipse est actor gracie que datur in baptismo et datur glorie in resurrectione vtrobique quippe regnatur per nomen filii patris celestis. In baptismo per graciam in resurrectione per gloriam hic vero additur ipsum audite ut confirmet predicata eorum Ex. xvi° hic clamat pater. ut hic clamat mater Joh. ii° quodcumque dixerit vobis facite hoc clamat legislator Deutron. xviii° ipsum tamquam me audite hic clamat spiritus sanctus et in prophetis ps. lv audientes audite hic clamat ipse filius in doctrinis Ex. xiii qui habet aures audiendi audiat. Nemo ergo se poterit excusare. Audite ergo ipsum quia veritas est quia te quem quia vita. Ecce ipsum quia via Joh. xiiii° Ego sum via veritas et vita. Et audientes discipuli ii. Par. i° Hanc vocem audimus ceciderunt in faciem suam non sic mali i. Re. iiii° heli cecidit retrorsum et fractis cervicibus mortuus. Addunt ergo missi in faciem non propter timorem ut hic non propter vtilitatem ut Ex. iiii°. et procidentes adoraverunt modo propter gratitudinem accionem Apo. vii° ceciderunt in conspectu throni in facies suas et timuerunt valde. casus enim exterior fuit signum timoris. timuerunt quod sub gloria quia se errasse cognoverunt. quia nubes apparuit quia vocem audierunt. sub patris cuius maiestati debetur timor. Et accessit ihesus quia per se surgere non potuerunt. et tetigit eos ut corum nichilum solidaret. Dan. xx° Manus tetigit me et erexit me super genua. Dixitque eis. ut metum fugaret surgite de terra sumi nolite timere de metu. Levantes autem oculos suos post tactum et confortacionem. et est arg. in quod hec visio corporalis fuit neminem nisi solum ihesum. Intellexerit. Si moyses et helias presencia fuissent vox patris videtur in ulu cuius post dedisset testimonium et ideo recesserunt antequam petrus loqueretur. antequam vox patris audiretur. sic luce ix°. ait ad solum ihesum per tunc intelligerit allegorice ablata nube viderunt ihesum mansisse et in moyse et heliam evanuisse quia post legem et prophetam vmbra discessit apostoli cum viderunt et revelata fuit eis scriptura luce vltio apparuit illis sub ut intelligerent scripturas. Et descendentibus illis sub domino et tribus discipulis de monte thabor precepit illis ihesus dicens nemini dixeritis visionem nec gloria tanta per ipsa et incredibile esset propter passionem sequentem et apud iudeos sequentes scandalum generaret. hac racione Ex. xvi° precepit eis ut nemini dicerent quod ipse esset xpistus. Et eciam ad peccate sunt et de racioes. Donec filius hominis a mortuis resurgat. vel a statu mortalium separetur. In quo moraliter instruimur ad faciendum quod dicitur Eccli. xi. ne laudes hominem in vita sua et in eis ante mortem ne laudes quemquam. Et inhibuerunt eis discipuli eius dicentes. quid ergo scribe dicunt legis

s. m[a]g[ist]ros et doctores quia helyam op[or]tet
primo venire. Sed unde dicitur h[oc] q[uo]d
Re[spon]s[i]o s[ecundum] Rabanu[m] et Jer[onimum] in discipulis
audierant enim debere venire in regno suo
Unde sunt de hijs qui stant qui no[n] gustabunt mortem
crede[ba]nt aut[em] in tra[n]sfiguratione hoc esse
completu[m]. Unde q[uonia]m putabant eu[m]
no[n] amplius mori nec resurgere et quia
audierant q[uod] helias debebat primu[m] venire
et restituere o[mn]ia, et ipse no[n] recessera[t]
ab eis. Ideo mouetur ad intelligendu[m] quid
scribe dicunt q[uod] heliam op[or]tet p[ri]mu[m]. s[ed] an[te]
adue[n]tum tuu[m] glo[rio]sum venire q[uasi] d[icere]
si tu iam venisti in gl[ori]am. ubi p[re]cur-
sor tuus helias sit. disparuit et no[n]
apparuit nobis. At ille r[espondens] ait illis
reuocans scl[ice]t eo[rum] opinione[m] de adue[n]-
tu helie putabant eu[m] iam eu[m] venisse
sic venire d[ebet] in s[e]c[und]o aduentu. Unde helias
qui tanq[uam] p[re]cursor xpi[sti] venturus est
in fine q[uasi] d[icere] no[n] e[st] iste aduentus quo
veniet antequa[m] veniam ad iudiciu[m] Unde
Malach[ie] ultimo. Mitta[m] vobis heliam
p[ro]phetam an[te]q[ua]m veniat dies magnus
d[omi]ni[us] q[ui] constat nu[n]c esse s[ecundu]m aduentum. Et re-
stituet o[mn]ia. hoc d[ici]t q[uod] p[er] mirag[ul]i
p[ri]mo q[uod] officio sue p[re]dicationis conu[er]t-
ens corda filio[rum] ad patres et eo[rum] [con]u[er]so
q[uonia]m ut d[icitu]r Augustinus xx[i]o de ciuitate
dei intelligentia pat[ru]m p[er]ducetur ad intelli-
gentia[m] filio[rum] et sentient illi q[uod] se[n]s[er]unt
isti et conu[er]so. Unde restituet corda
hom[in]um illius t[em]p[or]is ad credendu[m] xpo et
resistendu[m] antixpo. Vel restituet o[mn]ia
s[cilicet] q[uod] d[ebet] q[uod] d[ebet] morti et d[eu]m p[ro]medo
distulit tunc soluet p[ro] h[oc]. Primus e[st] homo
q[ui] v[ixit] et no[n] v[ixit] mor[tuus]. Dico aut[em] vobis
q[uia] ita p[re]cursor s[e]c[un]di aduentus est. s[cilicet] he-
lyas in p[er]sona p[ro]p[ri]a s[ic] p[re]cursor p[ri]mi

aduentus s[cilicet] helias in v[ir]tute. i[d est] iohannes
bap[tis]ta iam venit et hoc e[st] q[uod] sequitur
q[uod] helias no[n] cor[por]e sed sp[irit]u in v[ir]tute
illius q[uonia]m p[ri]mo ipse p[re]cedet an[te] illum i[n] v[ir]tute
et sp[irit]u helie Luc[e] x[i]o. Et uoltis scire
ipse helias iam venit et no[n] cognouit
eum. i[d est] no[n] approbauit s[ed] po[tius] occidit.
Amos v. Odio habuerunt corripiente[m]
in porta et loquente[m] p[er]fecte abhominati s[unt].
Sed fecerunt in eo quecu[m]q[ue] voluerunt
Inter se q[ue]r[eba]nt et decollauerunt. Et quod
d[icitu]r in plurali fecerunt cum hoc no[n] fecit
nisi herodes Luc[e] xiii[o]. Re[spon]s[i]o herodes
auctor p[rin]c[ipa]lis. [con]siliator herodias conatu puel-
la nam p[ro] saltu. Sic et filius ho[min]is
no[n] cognitus quia mundus p[er] ip[su]m factus
est. et mundus eum no[n] cognouit. Joh[annis]
p[ri]mo. no[n] receperunt quia in p[ro]p[ri]a venit
et sui eum no[n] receperunt. et passurus
e[st] ab eis. Judeis in s[acerdo]tibus militibus
exsequentibus pilato iudicante hec de
consentiente et hoc t[ra]nsit[ur] herrorem
illo[rum] qui putabant eum nequaq[ua]m
amplius moriturum. Tunc intellexerunt
discipuli. s[cilicet] plenarie q[uod] de iohanne
bap[tis]ta dixisset eis. quia videbant
in eo impletum esse q[uod] dominus dixerat
quia etia[m] alias eu[m] heliam vocauerat
p[ro]uerbio[rum] ii fili si susceperis sermones meos
ut audiat sapiam aur[i]s tua, tunc
intelliges. Sic et filius ho[min]is ab illo
decollatus iste crucifixus ille p[ro]p[ter] iustitia[m]
om[n]ibus ho[min]is iste p[ro] redemptione huma-
ni generis. Re[spon]s[i]o similitudo attenditur, quia
ad passione[m] in g[e]n[er]ali no[n] quo ad forma[m]
vel spe[cie]m in sp[eci]ali. Et cu[m] venisset ad
turbam scorsum eis locutus fuerat cu[m]
discipulis de misterio regni de passio[n]e
futura. Accessit ad eum homo iste

erat de tba ut dicit Mr xo genibus
provolutus an eum ad auxilium humili
imploratione dicens domine tui subue
cum volueris posse Gen xvi° Miserere
cui proprium est misereri semper et parce filio
meo qui est in magna infirmitate Notandum
quod quidam rogant proscripis. ps Miserere
mei Tercius ps quinctis ut sup xv°
et hic et Ioh v° de regulo cuius filius
infirmabatur Capharnaum proprius super viii°
de centurione Quinta petrencis sup xiiii°
Audierunt homines loci illius et obtulerunt
ei omnes male habentes Et ad exauditionem
omnium quia ita flectebatur Tertius primi-
nitas ut stephanus Actuum vii° Prima
lunaticus est ut scamich relationem lune
in singulis mensibus fiat iteratio infir-
mitatis Ideo in glosa Mr xvo Sur-
dum et mutum et quod ch lunaticum
appellat Non quod luna demonibus serviat
sed demon cursum lune observans corri-
pit homines ut per creaturam infamet crea-
torem Hec tria facit peior quod per demo-
nium signatur. s. lunaticum per continuam
in malum valetatem Surdum ad verbi
dei auditionem Mutum ad laudis dei
confessionem Eccli xxi° Stultus ut luna
mutatur acbitas morbi ostenditur tum subdit
et male patitur Unde Mr xvo et Luc ix°
Spiritus apprehendit eum et allidit et spu-
mat et stridet dentibus et arescit pe-
riculum ostendit cum addit nam sepe cadit
in ignem et frequenter sepe comburitur Et crebro
in aquam unde pene submergitur cum
non haberet adiutorem et tangit duo elementa
quia maxime activa sunt Dicit propter sug-
gestionem demonum homo frequenter cadit
in ignem iracundie et cupiditatis in aquam
luxurie et gulositatis Et obtuli eum
discipulis tuis et non potuerunt eum curare

Curas Infirmitati sunt discipuli sed non
omnes tres cum solum petrus iacobus
et Iohannes tum aliis non fuerunt qui
illi lunaticum curare non potuerunt In
hoc quod dicit obtuli discipulis lib hr ar in
quod peccator debet se presentare sacerdoti In hoc
quod non potuerunt curare ostendit quod solus
deus est remittere peccatum proprie Unde sic in libro
a capite recipiunt spiritum et motum Ita
ecclesia quod est capud ecclesie si utraque natura
sine cuius virtute et potentia nichil potest
facere Quintum hic quod dicit et non potuerunt
curare quod Luce ix° dedit eis potestatem
super omnia demonia et Mr xo de-
mones eicite Omnis potestas data
est eis in illis qui digni erant cura-
tione Hic autem iiii° fuerunt impedi-
menta propter quod non potuerunt Primo propter
infidelitatem petentis Secundo propter peccatum
patris propter quod punitus erat Tercio propter tepidi-
tatem fidei articulorum Quarto propter
difficultatem modi curandi et ideo
infidelitas ar tum subditur O generatio
incredula indignitas increpatur in
et increpavit eum ihesus Et ergo eis
vos estis increduli et tamen quia multum
indigentem asspice illum imponere ad me
incredulum illum in periculis constitutum
ad me salvatorem Mr ix Magister at-
tuli ad te filium meum Et increpavit
curavit eum ihesus glosa peccatum non
demonem ut ostendet traditum demoni
propter peccatum suum sed quod Mr ix° dicit quod
ab infantia passus est et propterea addit
glosa vel propter peccata parentum vel potest dici
quia et si ab infantia passus tamen
adultus factus propria voluntate peccat
Unde et si non morbum tum continuatum
morbi meruit per peccatum Ergo reparavit

longe a salute positum pp pctm suum
vel increpauit illum .i. demone q ind'
pi d' Mr ix° quia cum accederet puer
et vidisset ihm statim spus conturbauit illum
et expsse Luce ix° increpauit ihus
spm in mundum Quod go q dicit
in glo puer no demone Ideo non
demone tm Unde vtriqz increpauit
demone pp longam obsessioz puer
ppt pctm suum Et exiuit ab eo demo
niu Et clamans et multu discerpens
Mr ix In quo signat q cu ex-
pellit grauiores temptacoes excitat
qm quod possidebat conturb vel ut
expulsioz suam vindicet Et curatus
est puer ex i a hora et dr puer
transumptiue quia iam factus adultus
erat vel puer fcipit p filio accipit
in scriptura vel quia ex turbacoe pri
pueri affectus e Osee xi° Ego qi
nutrius effraym portaba eos in
brachijs meis et nescierunt q curare
eos Tunc accesserunt s post increpa
cion lunatici et curacoem accesserunt
disci ad ihm tanq ad magrm ut
addiscerent secreto Sed magis verecundia
hebant eo qm demonem eice no potant
Ideo Crisost forte timebant ne gram
perdidissent qm acceperunt et io secreto
interrogabant no pp verecundiam vel
s Ieron unde videbant q h fcrat
culpa deficientis qm increpatu adus
audierunt no impossibilitas pstantis
et dixerunt Quare nos s qui sum9
fideles no potuimus eice illum Dixit
illis ihus pp incredulitate vram s
q Ioh9 dt q h fuit pp incolumpni
tate pris Item discipli no erat
infideles Ideo incredulitas pris
et si fuit ca tamen no tota Sz cum hoc
incredulitas discipulorum Ad aliud dd
q dicit discipuli increduli no ppt de-
fectum fidei sicud iudei sed pp remissioz
feruoris Unde hyl Dormientibus in monte
demorante ipis cum tba resistentibus
fides eorum tepuerat et hoc pz p hic q seq
Amen quippe dico vobis tunc q si
fides vra tam feruens esset Amen
quod dico vobis si habuitis fidem sicud
granum synapis Et hoc arguunt he-
retici quia apli infideles erant Nam
cum granum synapis sit minimum inter
semina Si no habebant sicud granum
synapis nil habebant Ideo q no fit
comparacio ad quantitatem seminis sz potius
ad virtutem Unde sensus e fides sicud
granum synapis .i. similis grano sy-
napis .i. similem feruente q adu sita
bus tanta feruentor fiet granum enim
sinapis noxium humore de capite
purgat Unde dicit Ieron Item
magis attritum plus redolet et virtute
mostrat Item modicum e sed fides
p[illegible] errorum et viciorum superfluitate
expellit Actuum xv° fide purificans
corda eorum In iacob ancta sine odore
magis diffundit pe i ut pbatio fidei
vre preciosior sit auro q p igne transit
Item humilem intellectum reddit fi i Cor
x° in captiuitate redigentes omne
intellectum in obsequium fidei dicens
monti huic transi sz nusqm legimus
q apli hoc fecerunt Ideo sit intel
monti huic .i. magno demoni qui e
mons pestifer Ut e hi pe Transferunt
montes in cor maris tuu si huic .i. ab
corde obsesso et transibit uel sit dicta
q apli tale q ad literam no fecerunt

non pro diminucione peccatis sed pro
carencia utilitatis quia nichil attinet
ad hominum utilitatem legitur tamen hoc
fecisse aliqui sancti in vitis patrum et
ad hoc forte fiet si expediet et fides
fideli exiget nec solum hoc faciendus
sed eciam quelibet impossibilia Nichil sequitur
et nichil impossibile erit nobis, sed
ad impetrandum si expediet Math. xvii
omnia possibilia sunt credenti. Hoc
autem genus demoniorum quo homo
cadit in aquam per appetitum carnalis
voluptatis et ignem per appetitum ela-
cionis. Ignis enim tendit sursum
Non eicitur nisi oracione et ieiuniis
Ieiunium expellit voluptatem carnis
oracio elacionem mentis sed quare non
fuit dominus mencionem de ela[mosina] ut essent
simul tres partes satisfactionis Tho[bie]
xii° Bona est oracio cum ieiunio
et elemosina. Res pro nimia quercione
admirantem Elemosina intelligitur inter
alia duo vel dantes quia elemosina dicit
ordinacionem ad proximum hec autem duo
sunt que in ordinacione hominis in se contra inor-
dinacionem carnis, ieiunium contra inordina-
cionem mentis oracio vel per ieiunium ut
declinatur malorum per oracionem opera bo-
norum Unde in quolibet includitur
elemosina Conversantibus autem eis in galli-
lea Confirmata fide dicit de passione
primo per experimentum Christo premarkin, hic
2° confirmatur per verbum ut per unum predicit
domine passionis Secundo sibi dicit
tristicia compassionis in discipulis
1 et constituti sunt In hac parte predicit
dominus passionem suam in ordine Primo ne

hominum dampnacione tristicia absorberent
discipuli predicit eis resurreccionem
post tercia die, dicit ergo conversantibus
autem eis scilicet Ihesu et discipulis suis
in gallilea In qua erat nazareth
in qua Christus erat nutritus dixit ille
Ihesus repetendo quod supra dixerat
ut amplius eorum mentibus infigatur
ons[?] in gallilea in gallilea quere
interpretatur transmigracio quia eis
transmigrantibus dominus misteria
et archana redempcionis humane per
revelavit Nondum quod ter predixit
dominus passionem suam apostolis
supra xvi° et hic et infra xx et hic
vel quia tempore negacionis petri vel propter
tempore statum salvandorum fidem
passionis Incipiebant proficientium
et profectorum supra proponitur passio ad
imitacionem unde sequitur Si quis
vult venire post me, hic ad fidei con-
firmacionem Infra ad discipulorum pre
municionem ut flagella previsa minus
feriant unde Lucas dicit Ecce ascendimus
Ierusalem et filius hominis id est sacra-
mentum incarnacionis quia filius
dei carne assumpta factus est filius
hominis tradendus est Ecce sacramentum
passionis tradendus in quam a patre
per karitatem nimiam a se ipso per obediam
voluntariam id est diaboli per suggestionem
in qua per amicia id est cupiditate ma-
xima, a iudeis per invidiam dolosam
a pylato per pusillanimitatem indebi-
tam In manus hominum id est dominacionem
iudeorum gentium et diversorum
statuum, quia militum regum principum
sacerdotum religiosorum et plurimum

Et occident eum Magna iniquitas
quod homines hoc occidant salvatorem
et tertia die resurget Ideo semper
passionis adiungetur tristitia Quia contraria
semper accidit quando sustinet si passionem
quam non contempnet Et contristati sunt
vehementer Ieronimus neque moyses neque he-
lias neque vox patris audita nec visio
premonstrata potuit excohibere a tristitia
Queritur hic quare nullus dixit ei
sicut petrus abiit a te domine Ideo Ideo
petrum correptum sciebat quod non saperet
ea que dei sunt et ideo alloquendum
sunt hec et si non sunt Item contristati
sunt vehementer Contra luce ix° dicitur
quod ignorabant verbum istud erat velatum
ante eos ut non sentirent Si ergo penitus
non intelligunt quomodo contristantur Ideo dicen-
dum intelligebant verba que dicebantur unde
contristabantur Sed qualiter dei filius pateretur
ignorabant Unde Ideo quod marci ix ca.
et lucam ... verbum ignorabant
non tamen ingenii tarditate quam amore
contingebat quia quemadmodum credebant
credere mortuum timebant Item quantum
videtur debebant velle passionem christi si sit
ergo male contristabantur si non ergo non de-
bebant conformare voluntatem suam vo-
luntati divine que volebat christum pati
Ideo passionem christi contingit considerare
dupliciter a se se et ab ... contingit quantum
passio a christum ... ad finem id est quantum
ad redemptionem primo ... convenit mali
propter determinatam nature patientis et sic
volunt apostoli sed sic noluerunt videri
Ideo hic ... mundi redemptoris
ecclesie utilitatem corporis gloriam et sic vo-
lunt apostoli Et cum venissent accesse-
runt ad eum ceci claudi et sanavit
eos perfectio a evangeliste veritatis vel
veritatis in tribus ostenditur primo quantum

ad passionum actionum usque ad xix capitulum
Secundo quantum ad passiones prelatorum
xx et xxi° in principio factorum vero actorum
determinatur in tribus primo in passione
innocentie sive iustitie Infra xviii° ca-
pitulum nunc sive tunc Ideo nunc Infra
xviii° tunc accedens petrus et cetera
e Et cum venisset capharnaum
magna aggregatur multitudo quia si esset
domus tributi debiti ex quo eis multa
spiritualia seminavit non esset magnum si
modicum temporale ab eo non exigerent
constat autem quod ibi plus predicavit et plura
miracula fecit quam alibi luce iiii°
quanta audivimus facta in capharnaum Accesserunt
qui didragma accipiebant exacto-
res scilicet tributi ad opus augusti cesaris
ad pompeium non facta est iudea tributaria
non ad reddendum tributum capitale sed singule
civitates dabant quandam summam pecunie
sed postea per augustum cesarem facta
est tributaria ita ut omnis census capite
tenerentur taxatus autem census erat didra-
gma id est denarius qui pro capite solvebatur
stater vero est quod siclus viginti xx habet obulos
didragma media pars didragma quar-
ta pars et ideo unus stater ad solvendum
pro duobus Unde et stater videtur auferri
de ore piscis Notandum quod didragma
est grecum et genus monete habens yma-
ginem de qua Luce xix° hominibus
habens dragmas Item genus est ponderis
et sic accipitur in medicina Secundum
alios dragma est genus commune ...
... incipiunt et ... rident et sic di-
cultria cantica dragma dragma grecus
nummus nummos bis valebit dragma
didragmus est vel quod dragma quod tantus
Ad petrum Ideo propter signorum mag-
nitudinem non audent ipsum christum aggredi

et dixerunt magister vester non solvit didra-
gma quasi d. dic ei ut solvat Et ait
s. petrus etiam i. vere est quod non solvit
Et cum intrasset domum s. ihesus tu dis[cipu]l[os]
prevenit eum. s. petrus ihesus dicens
sed quare prevenit petrum R[espon]so quia
prevenit dominus petrum nolens expectare
postulacionem tributi ne scandalizentur
apostoli sciens quod de hoc petrus vellet
eum interrogare Item secundum quosdam
ostenderet quia absencia ut presencia cogno-
scebat Quid est quod videtur Symon
Reddo quid est quod a petro querit tributum
a symone consilium R[espon]so cognito tributi
de ilicitis operacionis quare actionis
obediam vero solvit consilia et consilia accipit
Reges terre a quibus accipiunt tributum
i. debitum vel censum i. debitum ca-
pitale a filiis suis an ab alienis Iudex
mundi iudicium querit petri ut nullus
condempnet alterius sentenciam si bona est
et iniuidos qui dampnat quod quod ab eo
dicitur Item quod non sunt condempnanda
a prelatis consilia minorum Et ille s. petrus
dixit ab alienis dixit illi ihesus conclu-
dendo ex dictis ergo liberi sunt filii multo
ergo magis dominus regni qui filius est
regis eterni secundum divinitatem et filius regis
david secundum humanitatem Io. ix Si filius
vos liberavit vere liberi e[ritis] Et est hic argumentum
quod clerici non tenentur ad tributum regum
et principum nisi forte in terris vel feodis
vel aliciis bonis patrimonialibus De hoc
supra Mathei iii Ut autem non scandalizemus
eos G[losa] xv Non inuenit scandalum phariseorum
quia illi cupiditatis isti simplices illi ex
certa malicia isti ex ignorancia offendebant
Vade ad mare petrus quippe piscator erat
Et mitte hamum ad piscandum et eum
piscem quem primus ascendit i. qui primo ceperis
tolle eum Hec omnia que sunt in terre[m]

in hoc loco nescio piscium a virtute sal-
vatoris piscium quod noverit piscem hec
statum et quod ipse primo capiendus esset
virtutem et magnitudinem si ad verbum
eius stat in ore piscis ceratus est et quod
futurum erat ipse loquendo fecit Ieronimus
hoc etiam simpliciter intellectum edificat
auditorem cum ille tantus fuit omnia ta-
te sunt paupertatis Unde tributum sol-
veret non habebat Si quis vero obiciat iu-
dam portare pecuniam in loculis R[espon]s[io]
dicemus quod nephas reputare res
pauperum in suos usus convertere ad exem-
plum datis exemplum nobis Capto ore eius invenit
stat[erem] secundum glosam ut dicunt statem quod
valet duo didragma illum sume da
eis pro me et pro te Spiritualiter piscis est
xpistus mare i. mundus hamus mors
stat inventus in ore per tem redemptoris
invenit pronunciatum xpi ore et sit solu-
tum est tributum et sumus liberati Moraliter
penitenti dicitur vade ad amare in
amaritudinis consideratione et in ore
hamum in contricionis compunctione et capto
ore in confessione invenitur stater
da in satisfactione et sit liberatur peccator
a tributo exactoris diaboli Querit[ur]
hic cum venissent capharnaum
Querat potius hic ab eo exigitur tributum
quam alibi R[espon]so secundum lyram quia dominus
in nazareth erat inventus quia nulla
erat publica civitate capharnaum ideo
ab eo exigitur tributum Spiritualiter vero
non vacat a misterio cum magis ab-
legatur Interpretatur enim villa conso-
lacionis vel ager pinguedinis in quo
intelliguntur raptores et predones qui
divitias huius mundi emunt et
ibi consolantur et inde impinguantur
et licet sit modicum tributum tamen
eas eternis preferunt ideo Luce vi
Ve vobis divitibus qui habetis divicias

Item vade ad mare quit quae pota
in mari qui in tra qsimit Reo ut
ondet se dnm maris s Aug multa
em miracla fecit in tra Item quit
Aug tue no excecondatus mbet tbutu
dari tunc inclus locullos hre no sub-
bitat Reo ut ondet magtudinez
sue maiestatis et libtatis Magni
em fuit p p pisce solue no p homiez
Item date pme et p te qre qr no
soluit p ans Reo qma forte non
querebat p ans vel insignu quad
petrus erat caput aplorz aliorz qz om
et census dabit p capite Ite quit
Ambros quae dannus solint tbutu
iniqz peta mo dz se subire alitm
tpali po li ne scandalizaret glo
xpus licet sit filius duplicis regn
no tbuta solue debatur tenebat p hu-
militate tn carnis eu redde decebat s
m Sic decet nos imple omez iu-
sticiam vel hoc fecit ut no scadali-
zaret eos sed ut docet tbuta & de-
bita redde Aug xxxij Reddite
que sunt cezaris Item de scadalo
pt qui q glo ij e Scandalum
e dctm vel fctm minus rectm p bes
occon ruine q pharisei ex vbo dom
scadalizati sunt Gr po e illud vm
no erat minus rectu Reo sic obex
uia de se notum e dare ambulati
occom ruine corp lis sic dctm e fctm
minus rectm e notu dare occom ruine
spualis Scandalu no qrce obicere
sonat latine et io bene diffinitur
scadalu ad obicem Dr q obex dup
accipit ant ex ri rei q obicit aut si
quis lapidem magnu pciat i via
aut ex vicio ambulantis ut si qs
pciat modicu lapillu a flore p
mo dr scadalum actiuu et e semp
mortale Secundo mo passiuu et
p e esse veniale pctm vel ecia op

incitorin Unde bonu opus de se no
prat accom ruine sed ex vicio accipi
In illa hora accesserunt
discipuli ad ihm Sicud discipli
ad mgrm vitatis sicud famuliares
ad dnm maiestatis Ps Accedite
ad deu et illi Quis ergo putas
maior e in regno celorz i inforz
collegio vel ninc in eccla militante
vel pmo in eccla triumphante Aug
Unde q de primatibus turbens no con-
tendunt nos aut neqz vsqz ad eorum
infirmitates pvenimus no em qurimus
quis maior est in regno celorum
quis putas s qn hoz vna dictio
e et e ibi putas sillabica adiectio
sicud qms pia et dez accentuari me
tor Sed aliqui et male faciunt inde
duas dicciones Sed tunc debet dici
que putas ee maiore Et Et aduocans
ihus pvulu i ad se vocans pvuli
etate vel humilitate hic paulus dicit
fuisse Marcialis sanctus qui postea fuit
epus lemonicen vel pvulu i scipz
pvulu in aduocato; ducens ys ixo
Pvulus natus est nobis et statuit eu
in medio ut equalit ab omibus videt
in quo sic ait Ambros docet simpli-
citate sine arrogatiam caritate sine
invidia devocom sine iracundia
Dum em puer e se no vindicat fortem
virilis exerunt culpam ignorat ne
sciens zom Nonda sunt ta vba de
humilitate pmo q hit familiaritate
ad xpm Unde aduocans pvulu
s & pvulem sene pm hos vocant
cum quibus lude co suevnit secundo
stabilitate fase et in se Unde statuit
enim humilitas em no hit neqz vn
uet vbi cadit qua casus de alto m
vmn humilitas altum nescit & repitat
se in vno tris ptectom Unde dicit
in medio qma humilitas & qi i recep
ut corroboret in se alias vtutes &c

dixit Amen i. vere dico vobis nisi conu-
ersi fueritis a vestra elacione et disputacione et
ficiamini sicut paruuli mites innocentes
et humiles et parui vestra reputacione non
intrabitis in regnum celorum quia neque in
ecclesiam presentes nec perseptuacionem nec
perfectam vitam. quia enim est sicut hostem humi-
le et mansuetum Ieremie xi° Ego sicut
hostium quod intrante est humilem et ma-
suetum Quicumque ergo humiliauerit se sicut
ex glorificacione eius ubi quod est fuerit sub-
iectum et descendit a pacito presto nota
presenciam et prestando in humilitate de-
bitam maximam humilitatis in quo se non
alium Ecclesiastici iii quanto maior es humilia
te in omnibus debita forma sit paruulus
iste Iulius quia sic humiliatus fuit debitum
finem hic maior est in regno celorum quia
ubi maior caritas ibi maior capacitas
ubi enim excellencia humilitatis ibi excellencia
sapiencie Prouerbiorum xi° ubi humilitas ibi sapiencia
in excellencia gracie Iacobi iiii humilibus
autem dat graciam in excellencia Prouerbiorum
xxix° humilem spiritu suscipiet gloria
Arguamus ergo sicut simpliciter ad simpliciter
et magis ad magis Si ergo primus ad
humilitatem est magnus in regno et
primus erit maior Et qui susceperit
vnum paruulum talem nec sicut innocencie
imitatorem in nomine meo i. propter
meum amorem vel ad mei nominis inuo-
cacionem me suscipit hoc addicit sicut Rab-
anus ut ondat eos magno honore susci-
piendos Luce x° qui vos recipit
me recipit. qui ergo suscipit effectum
ad paciendum paciam ad sufferendum me
recipit Qui autem scandalizauerit per
exortacionem ad bonum dicto vel facto minus
recto occasionem ruine i. peccati mortalis dando
autem dicitur scandalum a scandalon grece
quod est impactam sub ruina. vnum multo
magis. qui plus dicit de pusillis istis
i. infirmis Hieronimus Qui scandalizat
vero pusillum dicit. quia qui magnus

est i. robustus in fide in karitate mo-
ueri non potest Prouerbiorum xii° non contristabit
iustum quicquid ei sic quod acciderit. qui in
me credunt magis enim vitando est scan-
dalum fidelium quam infidelium Item
fidelibus per peccatum dampnacio ruine
ab alto fidei in profundum ruine erroris
et peccati Infideles autem in profundo sunt
possunt in magis profundum ruere Expedit
ei tunc multo vtilius est innoxium
vitam temporalem grauissima pena fi-
nire quasi scandalizando fere mortem
perpetuam Crisostomus exponitur deuotenti
qui patitur sustinet pena pro culpa
commissa et sic dicit beatus multo
melius est pro culpa breue penam accipe
quam eternis finalis cruciatibus et accipia-
tur comparatiue posicio quia istud est expediens
illud non. Beda exponitur de pena eterna
sicut Rabanus et sic per mala asinaria
secularis vite circuitus ac labor intelligitur
quod quot asini volunt cum molam ista
sicut secularis amatores mundi qui excecati
cum Sampsone a philisteis ponitur
ad molam Iudicum xvi° per manus
non eterna dampnacio designata est ergo
sensus Qui scandalizauerit i. qui sub specie
sancte verbo vel exemplo ceteros destruit
melius i. minus malum esset. ut cum sub
exteriori habitu ad mortem terrenam actu
confingerent quam sacra officia ceteris ita sp-
irituale ondet quia sicut solus caderet
tollerabilior enim pena cruciat. quia
enim peccat in habitu religioso multos
malos ledit exemplo Nota per lini-
asinus est gentilis cadimus lapide esset
ergo melius pagano per eius scandalum
sanis sum ponitur. sicut mansisset paganus
quia non tantam penam patitur paganus
in inferno quam clericus peccans et intelligens
est ceteris pribus et cetera Debent imitale scandalum
specialiter Iacobus quod quod hic summa vbi omnes
tantum specialiter apostolos dicit quod hic dedignitate

videntur contendere in quo potant quos
vocabat ad fidem pro suum scandalum sunt
passure. De mundo i. mundanis peccatoribus
a scandalis, i. per scandalis que non carent
non primi Corinthiorum viii° Si esca scandalizat
fratrem meum non manducabo. Sed quomodo possit
abeo qui si ita malum sit ideo scanda-
lizare qualiter permittis scandala eue-
nire. Respondet. Necesse est ei i. expediens
ad aliorum probacionem non aliorum ut veniant
scandala et est quasi predictio pro persecucione
futura apostolorum et eis credencium in scandala
Corinthiorum xi° Et necesse est hereses esse ut qui
probati sunt manifesti fiant in nobis
sed quia item possunt arguere Si necesse
est ut veniant scandalia ideo pro mundi
ideo videtur quia in primo De ciuitatem
ve homini per quem scandalum venit quod
sic dicit glossa. Non dicitur quod utilita-
tem que inde prouenit sed quod exitum quem
intendit. Accesserunt hic in die illa acces-
serunt discipuli etc. quod Marci ix° interro-
gauit eos ihesus quid in via tractabatis
at illi tacebant. Si quidem in via dispu-
tauerant inter se quis maior esset ergo dominus
interrogauit eos non ipsi dominum. Luce ix°
dicitur quod intrauit in eos cogitacio quis
eorum esset maior. Respondeo cogitaciones discipu-
pulorum vidit et prudit dominus sicud
dicitur Luce x° et tunc dominus quod sunt que
in via tractauerant non quod nescius verbo-
rum esset prouisor cogitacionum. Sed ut ex
re.......e sua eos argueret et ipsi tunc con-
fusi tacuerunt postquam modicum vocati a sal-
uatore sic dicit hic accesserunt et dixerunt
quis putas maior est etc. et ex hiis patet
questionem istam quod fuit velata coram disci-
pulos. Item que utilitas huius questionis
prodit. Crisostomus monetane in medie cordo
eruit mundo humilitatis refrigerium intro-
ducit. Item nisi conuersi fueritis glossa
intra electione cum hoc esse videtur quod fuerit
adeptus et hoc concordat precedens glossa

Crisostomus Respondeo quod agnos simpliciter adiuit fu-
erunt quod conuersi ad dominum quamuis quod ideo
conuersi sunt dispositione per vitiale emu-
lationem dignitatis non simpliciter primordiale.
Item super illud verbum de pusillis
glossa Magnus enim non potest moueri quod pusillus
qui magnus est potest cadere. Respondeo non potest
moueri super de facili sed tamen potest. Quis
putas maior est in regno celorum maior est
quolibet maiore. Respondeo prius ponitur
pro futuro tempore certitudinis. Unde est
i. erit vel dicitur iam esse maior, quia
iam certum quod sit maior. Item
necesse est ut veniant scandala, quod scanda-
lizare est peccatum ergo non est necesse. Respondeo necessitas
hic respicit simpliciter euentum scandalorum
non inducere ex quo scandala procedunt
sed malicia que non est ex necessitate sed
ex libertate procedit, et ideo totum impu-
tatur libero arbitrio et sic dicit Ieronimus
Sicud necesse est ignem calere et nunc frigere
ita necesse est ut iniquitas mundi ceteris
ribus plerumque scandala pariat pro fratrum
vero karitas operibus luceat, unitur nulla
necessitas cogit humana corda esse in
qua quecumque iniqua sunt mouent
scandala sicud exemplum necesse est calefieri
non tamen necesse est esse ad ignem ne simpliciter
calefieri nisi supposito igne. Si enim
manus hic mouet vitare scandalum
passiuum sine proximum ne scandalizetur
agimus ab alio vel a se ipso. Augustinus
per manum per scandali et a prodicione
quod signatur per manum. a. per simum a per
pedem a per consilium a per oculum quod non
quod a est preueret ubi manum scandali patet esse
vel per accionem peccatorum quod per manum vel
affectionem qui sit a per pedem vel co-
gitacionem vel per oculum in qualibet parte
ponit primo monicionem 2° rationem. et sic
per se patet dicit ergo Si a manus tua i. ad
iutor meus quod Rabanus quantumcumque vtil
vel potens tuus i. defensor in tuos vsque

vel manus amicus in operandis pes
i. subportandis scandalizat te. i. ledit
te secundum Rabanum in tali casu abscinde eum
i. affectum ipsum rumpendo et proice abs
te societatem eius devitando. Vel si est prelatus
latus abscinde excommunica. et proice vi
tando et iniungit si castigare non potes
Proverbiorum xxii°. Noli esse amicus homi
ni iracundo ne forte discas semitas eius
et sumas scandalum anime tue. Beneficium
qui non curat quid aliquis dicat aut sentiat
aut flagitiosus aut dissolutus. bonum
est tibi ad vitam ingredi debilem i. sine per
ntioso adiutore vel socio aut claudum
i. sine pretioso substitutore vel amico
quam duas [illegible] vel pedes [illegible] mitti aut
in ignem eternum. Et si oculus tuus. i. precipue in
consiliis vel dilectus sicut oculus scan
dalizat te [illegible] in errore volt dicere erue
eum separando [illegible] et proice abs te se
parando societatem. Simile habetur Marci ix.
Bonum est tibi esse admonitionis [illegible]
[illegible] prius uno oculo. i. simplici vite
in vitam intrare quam duos oculos habentem
i. quam cum malis consiliariis mitti in
gehennam ignis. Rabanus in originali
dicit quod ita est tibi [illegible] ut manus pes
oculus intelligitur ut propinquitate et pro
emolimentis eius careas quam omnino vis
inficere cognatos et notos cum liceat
[illegible]. Aliter potest exponi de scandalo
hominis a se ipso sit. Dicit aut manus
tua ut mercatus adnotatus vel [illegible]
[illegible] pes tuus i. affectus ut ymaginatio
carnalis aut terrena scandalizat te [illegible]
[illegible] perfundi. erue eum non membra
sed talem usum/ erue in quantum ad
effectum ne faciet te [illegible] et proice abs te
[illegible] ad effectum o. n. voluntate [illegible]
talia opera. talem vitam bonum est ad vitam
seu gloriam ingredi debilem. Marci ix de
bilitas una bona qua quis impeditus
sit tardus/ et periculosa et mala opera

pt. Reg. ipso filius Ionathe i. spiritus sanctus de
bilis erat pedibus i. non vagus non promptus
ad malum. alia mala qua quis infirmus
est ad bona de qua Ysa. xxxv. genua
debilia roborate. De prima loquitur hic. Vel
claudum. Similiter dicitur de claudicatione
bona de qua Gen. xxxii°. Iacob
post quam luctabatur angelo claudicabat
pede. Mala de qua iii Reg. xviii°
Usque quo claudicatis in duas partes. De
prima loquitur hic. quam duas manus habentem
i. quam habere modo divitias et delitias
temporales in effectu et affectu. Et pre ea mitti
in ignem eternum. Similiter de oculo
intelligendum est quia melius est cum simplici
doctrina et veritate ire in vitam eternam
quam cum multis litteris erroneis mitti
in gehennam. Ideo quod melius est vitam
solitariam ducere quam vite presentis [illegible]
vitam eternam perdere. Notandum quod multas
humilitatis excellentias legimus in hoc
loco cum hic humilitas excellentia
Primo in sanctorum collegio quia est exemplar
ipsi sancti. Unde advocavit parvulum
[illegible] in medio eius. Ideo [illegible]
te homines imitari. Secundo in officio quod
est hostiaria paradisi. Unde nisi conver
simini et efficiamini sicut parvuli non intrabitis Proverbiorum xxix°
humilem spiritu. Tertio in premio quia
de maioribus regni. Unde qui se humiliaverit
Quarto in primatu vel fastigio quod est vicaria
Christi. Unde qui susceperit unum parvulum talem
in iudicio quia perpetua ultor [illegible]
Unde qui scandalizaverit unum ex istis [illegible]
Sexto in hoc exilio quia eius [illegible] co
mites et adiutores sunt angeli boni
Unde sequitur. Videte ne contemnatis [illegible] Dico
autem vobis [illegible] [illegible] quis
dimittendum est propter scandalum et videtur quod ve
ritas Matthei xiii. In parabola de zizaniis
dicit glossa Augustini quod cum multitudo est in
causa vel princeps [illegible] est se vi
tare propter scandalum [illegible] dimitti veritas
iustitie. Item cum quis predicator [illegible]

et opacos oracio quo et vitatur doctrine et
vite. Ideo dequo queritur quia auferit per scan-
dalum dicitur dimitti veritas iusticie, que
est malum in se sive mortale sive veniale
et eciam tali non est dubium quia dimitti debet
que est indirecta et hoc similiter dicitur dimitti
quia naturalis racio dictat homini quod non debet scan-
dalizare proximum pro quo autem est bonum quantum
quod est bonum precepti et hoc non debet dimitti
quia peccatum perpetraret propter aliquem nullum debet peccare
quod autem est bonum super erogacionis et huiusmodi
ius possunt dimittere propter scandalo aliquis non
tamen tenetur totaliter sed aliquando ad tempus intermittere
quia est de vite perfectione in veritate et si non
in caritate. Unde veritas vite iusticie et doctrine
non est semper propter scandalum dimittenda
opus iusticie vite doctrine scandala reddunt
ad obiectum. Dicendum quod de veritate iusticie
aliquis est dupliciter vel tamquam redundans
in emendam in iurie sicut primo ut
est sacrestino et hoc non debet dimitti
vel propter scandalo vel tamquam redundans in
cautelam rei publice ut puniciones et hic
potest dimitti ab eo qui habet providere rei publice
Ad aliud dicendum quod licet predicacio ad tempus
debeat intermitti non tamen totaliter intermitti. Ad 3
similiter dicendum tunc autem intermittenda sunt
quando scandalum oritur ex ignorancia pusillorum
Sed non quando oritur ex malicia in iudeorum
veritate agnitam persequencium. Item in-
quod temporalia nostra debeamus dimittere vel
dare propter scandalum. Responsio est ne aut scanda-
lizemus eos et. Ad quod dicendum secundum ordinem
caritatis debemus animam proximi plus quam
temporalia diligere. Contra beatus Thomas
Cantuariensis repetiit bona temporalia eccle-
sie cum scandalo regis et suorum. Ideo cum
scandalo activo nunquam licet repetere
temporalia de passivo. Dicendum quod aliquando sunt bona ali-
ena que administramus tunc debemus
repetere temporalia que nostra et tunc separatur
correctio ex tali dimissione et tunc debemus
dimittere sed non tenemur quia dicitur via
malignus spoliando bono. Ad obiectum
dicendum quod in hoc anima proximi diligitur
quia retinendo rem alienam non saluatur.
Videte ne contempnatis id est diligenter
attendite ne contempnatis corde vel ope-
re unum ex hiis pusillis. Origenes pusil-
li qui sunt qui nuper in Christo nati sunt.
Dico enim vobis angeli eorum id est custodes
in celis id est celestes non quamvis alia creatura
sed creaturarum nobilissima semper videt
et ideo puniunt iniurias illatas eis quos
custodiunt faciem patris mei more humano
faciens per inmediata visione et clari-
ssima cognicione dei qui in celis est
ut glorificator licet vero nec gubernator.
Non sunt ergo contempnendi pusilli
tamen propter nature communitatem. Ipsos
excipios. Enim timetis enim tu propter
peregrinacionis cohabitatorum pro malia pusilla
tamen propter condicionis coequalitatem
Secundum deum pusillum et quarto tamen propter
comunem cohereditatem. Alius propter nobilitatem
tunc tamen propter custodum dignitatem ut hic
tamen propter redempcionis magnitudinem per
Bildixit omnibus. Athemma in festo an-
gelorum angeli enim in celis et ubi
nota tamen quare sunt angeli quia celum
habitant quia semper deum videt. In
primo dignitas. In 2o sublimitas
In 3o felicitas. Dignitas in condicione
quia sunt angeli per Deum facit angelos
suos spiritus et in ter ig ur. Spiritus
dicitur quantum ad naturam angelus quantum ad
officium. Ignis quantum ad actum qui est
puritate illuminare et perficere. Sublimitas
in habitacione quia in celis sunt. Est enim
habitacio triplex hominum vero ad peregrinandum
scilicet terra alia demonum ad insidiandum scilicet
aer vel angelorum ad iubilandum scilicet celum.
Job xxxviii. Ubi erat felicitas ipsius
que exprimitur propterea quia super clami

qui fatie totiuda quia pure nu Ioh
xvj° Nonne ouide nobis prim Venit
eni filius hominis q' ita contempnendi no
sunt ymo venerandi pusilli rone custodie
angelice Vn Criso̅ Ne dicas ille faber
est ille sator ille agricola an quaestis qui
eis missi sunt venerabiles sunt Secunda quia
maius est rone redemptionis vnde Venit
eni filius hominis f. s. f. et pereat s. ye9
hunani no tantu magnos sed et pusillos
Vnde dicit eni omnibus qui timent dnm
pusillis cum maioribus ergo venit s. filius
hominis nos eni filii hominis i. maris et fe-
mine p commixtionem et ipse e filius virginis
s. virginis p s. s. operatione saluare in quo
vtilitas appetenda quia perierit in quo
necessitas miserandi Quid vobis videtur
si fuerit alicui centum oues. s. De angelis
et homines Secunda q' no continuatur perfectus
est numerus ipse deus tamen oues habuit cum
angelis pariter et homines errauit et erra-
uit vna excis. s. centessima p quam homo
signatur glo' vna errauit cum ho' peccat
et inpegit p vna oue quia vnus creatus
est vnde omnis perierunt ysa liii° om-
nes q' oues errauimus omnis eni errans
no e perita sed in via perditionis Nonne
relinquet lxxxxix i. nouem ordines an-
gelorum vel eni signat numerus simplex et
compositus Item compleit iste numerus quia
partes eius sunt vnitas et ternarius homo
hec p hoc hec glorificator corpis in
desto i. in celo a demonibus derelicto
Alia litera in montibus excelsis pe Remanens
tu in alto' amotibus eternis relinquere
dicitur forma sumi accipe Et vadit q're
eam que errauit Admirabile est dcelum
in mundo de mundo in patibulum de patibulo
in lymbum pe cetmini secundo omnis q' pergit
querere sinu tunc dicens et si contingerit
hic dicit quia nemo solues saluat'
ut inueniat eam pro zelo et labore
Amen dico vobis quia gaudebit super
eam inuentam magis quam super lxxxxi-
ix que no errauerunt Sed q' status inno-
centis perfectior et honorabilior et perfec-
lior quam status penitentis ergo magis gau-
dendum de innocente quam penitente Item
plura bona pauioribus magis eligenda
ergo magis gaudendum e de ix omnibus
quam de vna Ro ipse loquitur et certis
parib' vnum e melius in'ius tu magis cor-
rigit gaudet de modico quam de magno
actu sed no habitu quia actualis certa
ipsum magis afficit sic in proposito nam in
glo' maius gaudium dr q' maior gla'
resoluentis e perstaurare quam ea que est
in mota zetine vel sic glossam aliam
hic dr taliter quia magis nos gaudere
facit de nra reparatione quam de angelorum
immutabilitate vel hic dr consimile magis
i. pluribus argumentis se gaudere ondit
ex reparatione hominum quam de in mutabilitate
angelorum q' fe omnia au. ta Deinde bon'
ipse pastores e omndunt alii exponunt
aliter vt e oues ressiunt ad genus
humanum et p ipsius intergit multos
p centessima peccatores sicut illud no veni
vocare iustos etc et tunc pe h' intergi
si Rabanum et grego de penitente et enite
et iusto torrenpete Eta ixo Melior
e tamen ramus leone mortuo grege
Dux in bello plus milite diligit q'
post fugam reuersus hostem fortiter
premit quam eum qui numquam fugit ut
numquam fortiter egit sic no e voluntas
etc similitudinis applicatio in q' ondit
diuina voluntas de eang'tuque saluatore
vltius iam aliud intendit Si ante
peccauit iniurias i. q' te iniurijs afficiendo
uel quam in se e malo exemplo corru-
pendo uel in te i. te solo sciente p'9
h' te e actum tamen solo ablue sit tamen

fide uel ordine ul' pfessione. Ite frat
tris quia feo ctuo debes corripe vade
no plim corrigas quia ut dixit Jo9
lhune nescio q' de vgine vnic vocas attq
Vade ut te gpatiete nisollicatu ondas
vade ut si subt fugit tn mvenis. Prce
nio vade ad domu ipi' Et corripe
enim ne laudes adulando ps qui lau-
dat' ptor. Corripe no plcas verunda-
do corripe no negligas pigrtando corri-
pe no otudas gmitando int se et ipm
solum Anl' ne publico corriptus
verunda pdat qui pditu in peccato
pmaneat ps qui pvenit mansuetudo
et corripit' s 9 Gn v si pcussit te
in vna maxillam pbe ei et altam
go pati no loqui oz Ro pbes ma-
xilla cpanet corpie vn et pacia
e fnda et correctio no pmittenda
Item aut loquit' hic depcto manife-
sto aut de occulto Si de manifesto 9i
Athi v peccante coram omnib argue
nit te et ipm Si de occulto q no pnt
adhibi testes Ro nt gnt' deoccultc
enim aliquib noto uel ad cognoscend
facili sicud pcca ondetur Si te audit
pnitendo et cessando apetto lucratus
es amam frs tui i' reuocatio eius cedt
t in lucru spuale Vnl' psaltem
altius salus t' aquitur Si at te no
audicit i' correctio tuam secreta non
suscepit adhibe tecum f Vnl' studio
corrigendi no cofundendi subtestib Aug'
adhibe enim qui volt pdesse no obesse
vnu uel duos Sed quo dt vnu 9
de vtno Y oipo no stabit testis vnq
q aliqui Ro duob modis pt qs
age 9 pxim p modum denunciatois
sic ppt vnus uel pluob atq acusacis
sic exigunt duo uel plus et sic sequit'
in ore duor uel triu stet omne vbum

qq si no audierit eos tecum corripientes
et monentes. dic ecclie Si puata p'na
corripit sit exponendum e. dic eccle
i' coram plato eminentie p testes qui
primis nolunt eos audire corripientes
Si vo platq corripit ffh 9 e dt ecclie
i' coram ecclia enim excomunica uel
obiurgas congregacoq fidelium Si aut
ecclia no audierit i' p obiurgacoq
plati uel cogregacois eccle sed no cor-
rexerit Sit t' sicud ethnicus et publicanq
i' devita enim tanqm hereticum et ex-
communicatum ethnicq dr gentilis ethnia
gre gens latine publicanus dr qui
negocia seculi sectat' p fraudes furta
et piuria. uel qui e exactor publicor
vectigalium ppant' aut isti in exeplio
quod apud iudeos hnt qi excommunicati
Johanis iiii o no eni contunt' iudei
samaritanis Qnt' hic de correctione
frna ecia qq explanada pnt dubitablia
pmo vtr' corripe peccante sit peptu
qq no pcepta dnia ligant sed corripe
no nisi platos Vnl' Nicol9 Sacerdotes
studeant id ewangelium iple Si pec-
cauit in te fr tuus q glo hic ita peccat
qui frem. s' peccare vidz et tacet plus
qui pcca no indulgz sed indulgere
e peceptum Go o nt' gnt' peceptum ist'
obliget oms uel tm platos qq platos
tm quia hoc dcm petro vnde et sbdi'
hic Amen dico vobis Qecunq
ligaueritis et Sed ligare et soluere
no e om nec corripe q quib tenet'
ad opus mie corporalis p loco et tpe, ygo
et ad opus mie spualis Ro corripe
peccante peceptu e affirmatiu et oms
et oms tamen ligant ad hoc plati
qui qui plati exzelo kaitatis et exof
ficio platonis Alii exzelo kaitatis
tm Item plati hnt et vo et flagello

aliu verbo tantum. Ad obiectum dicendum quod hic
dicitur specialiter sacerdotibus quia magis tenentur
non quia soli tenentur. Ad aliud dicendum quod
est quod ligatus dicitur xv. q. v. Quando stans sanctitatis
et officium sit prelati vel ut hic subditum
per correctionem quod correctio prelatorum est non
tantum privata singularis. Tertio quod queritur ex quo
est preceptum quod ligat et quod non. Dicendum correptio
cum sit preceptum affirmativum ligat
semper sed non ad semper exequendum secundum
loco et tempore quod licet et expedit et
credit homo quod correptio sit utilis
apud illum quod corrigitur. Sunt autem
v casus in quibus absolvitur homo
ab isto precepto. Primus est cum non sit
aliqua spes correctionis. Quod frustra
vita et nichil est aliud quam odium
quod extreme dementie est. Proverbiorum ix^o
noli arguere derisorem ne odiat te. Se-
cundum timetur deterius per bonis et cum malis
agitur v. q. s. obligatur actor ad talionem
si in probatione defficiat. Tercius cum prelato ca-
rum inducit notum. Quartus cum melior
operi vel ad minus eque bene vocat ut
monachi. Quintus cum multitudo vel
potestas est in culpa nisi correptio plus
noceret ecclesie quam prodesset, unde Ysidorus
non spes nisi testibus plebis consul sed mo-
nachus sum. Decimo queritur quomodo
homo potest peccare circa correctionem fraternam.
Dicendum nisi ordinem debitum attendi modus perversa
se. discretio bonitas caritas utilitas
discretio in ope bonitas in operante
caritas in intencione, utilitas in fine
sed hoc quod oppositum peccat quis in correptione
primo per indiscretionem ut si manifestam
tam alterius sine premonitione vel quod
non possit probare nisi forte denunciaret
ei qui potest et vult prodesse et non obesse.

Secundo per manifestam corripientis maliciam
posset enim ei replicare i^o. Regum
x^o qui peccatoris non miraris miratur ut
supra vii^o. quod dicitur fratri tuo, frater
etiam cecidit. Tercio quod peccavit ora pro
dente corrige, 3° per sinistram intencionem
et si non ex compassione. Exemplum vi quod
nocte iacuerit cum uxore presumpsit ar-
cham tacente corrige, 3° per sinistram
intencionem et si non ex compassione et
caritate corripiat sed ex vindicta vel
derisione sic peccavit cham reverendos
reveranda patris. Genesis ix^o. Quarto per
inportunitatem ut qui sciens corripit et
nulla utilitate proventura cognoscit
sic Joseph qui accusavit fratres
apud patrem crimine pessimo. Genesis
xxxvii^o excusatur autem in hoc
casu qui tali revelat qui potest prodesse
et non obesse ut dicit Augustinus super leviticum
v. Undecimo queritur qualis ordo et pro-
cessio huius correctionis servandus
est. Dicendum peccatum fratris aut est tibi soli cognitum
aut aliis paucis et notum aut est pu-
blicum si tu solus scis non ut dominus
tocius sed ut homo peccatum cognitor
debes ipsum primo corripe inter te et ipsum
solus amicabiliter. Si te audierit ce-
teris docet hoc alium viam pre-
veniri ad viam hic dicitur. Quia
illud peccatum aut est istabile aut non.
Si sic des aliquibus bonis qui velint
prodesse aliquid dicere et quod possit eum
comprehendere ut primum corripiat eum.
Si vero istabile michi solum ostendi tibi
potes enim corripe ut de illo peniteat
et dessimulis tunc timeat vero et proditor
fieri tamen sic dicit Augustinus super illum
locum. Leviticum v^o si peccavit et tu
perdere volueris ut supra. Tunc dicto

vobis, quia quecumque alligaveritis vin-
culo anathematis super terram, i. ecclesia
militante, erunt ligata, s. in celo, i.
talis sententia confirmabitur divino iudicio.
Et quecumque solveritis super terram, innovando
ecclesie unitatem, erunt soluta et in celo
per divinam approbationem. Ideo dicitur supra xvi°
super illud: Tu es, allegans singulariter,
hic alligaveritis pluraliter ad innuendum
quod ratione auctoritatis ligandi et solvendi
unum sunt, ratione ministerii plures. Iterum
dico vobis. Subdit orationum exauditorem
repetendo, vera pena ut stabit in absti-
nendo, excommunicare et recipere penitentes,
quia cum hoc ostendit quod debemus agere
et petere fideliter, quod si duo ex vobis,
s. fidelibus et infidelibus, unanimiter
toto corde consenserint de corrigendis
peccatoribus, de excommunicandis et per-
tinacibus rebellibus, et etiam de omni re petenda quod
tunc, quia super terram non est opportuni-
tas merendi vel demerendi, de
re merendi dicitur, quia in omni
re quamcumque petierint, s. pie et perseve-
ranter, pro se et ad salutem, et sic fructuose,
quia fiet eis a patre meo qui in celis
est. Jacobi primo: omne datum optimum etc.
Debet autem consensus hominis esse in multi-
tudine bonis: primo in fide ad aliud
credendum. Ro. xv°: idipsum sapite invicem
sentientes, non alta sapientes, sed humilibus,
i. fidelibus, consentientes. Secundo in volun-
tate ad idem diligendum. Eccli. xxv°:
In tribus beneplacitum est anime mee, et
primo vir et mulier bene assentientes.
2° in moribus ad bene conversandum: unanimi-
tas in domo Dei ambulavimus cum
consensu. 3° in precibus adorandum, ut hic:
Si duo ex vobis. Quarto in doctrinis

ad instruendum. i Cor. i: ut idipsum
dicatis omnes et non sint in vobis
scismata, et sitis perfecti in eodem sensu
et in eadem sententia, ad laudandum. Dan. iii°:
Hii in uno ore laudabant. Ubi sunt duo vel tres,
sed illic sum ego. August.: quasi diceret
fiat illis a patre meo, ut ostendet se esse
datorem simul cum patre. Subdit:
ubi enim sunt duo vel tres, multo magis
ubi plures congregati sunt in nomine
meo, non in agendis dicitur, ut la-
trones et luxuriosi, non in ulciscendo
iniurias, ut iracundi et superbi, sed
in nomine meo, i. ad salutem propriam
vel alienam querendam, ad gloriam
nominis mei manifestandam. Rabanus:
in nomine domini congregati sunt qui
nominis gloriam emulantur, ibique sum,
sunt ipsi in omnibus et pro omnia fidei
oculis et mundo corde non desinunt
intueri. Ibi sum ego in medio eorum.
Rabanus: amat medium mediator
Dei et hominum, qui in medio doctorum
inventus est, Luce ii°. Medius stetit
in baptismo. Sed in medio ... pependit
in cruce, Johannis xix°. Resur-
gens quod stetit in medio discipulorum,
Johannis xx°. Medius quod ad iudicium
veniens separabit agnos ab hedis.
August. xxv°. In hoc ergo processu
permittit dominus ecclesie ... sue con-
firmationem, quia quecumque alligaveritis;
orationum exauditionem, quia si duo
ex vobis; operationem, quod ubi sunt duo. Pri-
mum commendat ecclesie auctoritatem, ut li-
beremur; secundum in ecclesie orationem, ut
spiritualiter ...; tertium in ecclesie congrega-
tionem, ut in ipsa moremur. Continuum
ad primum notandum est autem ecclesie

quia adeo collatam. Unde Matthei xvj°: tibi dabo claves regni etc. Et quia utique quandam lumina confirmata, ut hic et quia liganda sit per spiritum consecratam. Johannis xx°: accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis etc. Est igitur auctoritas ecclesie tribus indiciibus data, quia stabilitata inrectorum in reconciliatione vel exclusione. Matthei xvj°: in sive in nodatione vel absolutione, ut hic, in delictorum remissione vel retentione. Johannis xx°. Circa tertium ad hoc innotitur tria de efficacia orationis, quia scilicet duo quia fideles, scilicet ex vobis, quia unanimes, scilicet consenserint. De quibus dictum est supra in mediate. Circa tertium adhuc innotitur tria congregationis: unitas, bonitas, utilitas. Unitas cum dicitur: ubi duo vel tres congregati. In binario commendat gratiam caritatis, in ternario fidem trinitatis. In binario corporis et anime, in ternario tres anime vires. Ergo congregati non dimissi per discordiam, non dispersi per errorem concupiscentiam, non segregati per singularitatem. Singulares enim omnis aliquis comedunt. Psalmus: Confitebor tibi domine in toto corde meo. Bonitas congregationis cum additur: in nomine meo, in quo implicatur quod est congregationis quam non est in nomine suo neque sibi placet hec sibi heretico(rum). Matthei xij°: qui non congregat mecum dispergit. Luxuriosorum Psalmus: aperta est terra et deglutivit Dathan et similia aliorum. Job xx: congregatio ypocrite sterilis, sed in nomine meo, id est in carnis mortificatione. Psalmus: congregate illi sanctos eius, quod est ad mundi abrenunciacione. Ecclesiastici iiij: congregationi pauperum affabilem in propria voluntatis abiectione. Psalmus: Ecce quam bonum etc. Omnis congregatio ypocrite. Utilitas congregationis tangitur cum additur: ibi sum ego in medio eorum. Tunc accedens petrus in lectum modicus magis quam motu corporis dixit ad eum: Domine quotiens peccabit in me frater meus, id est contra me vel

me sciente vel publice, scilicet in totum etiam est. Et dimittam ei scilicet corripiendo vel peccatum remittendo usque septies. Secundum quod innuitur hic duo. Una supposita dimissione quaerit de modo dimissionis. Primo igitur queritur unde habuit hanc suppositionem. Ideo vel ex eo quod dictum est Luce vj: dimitte nobis debita nostra, scilicet et nos dimittimus, vel potius ex eo quod in medio dictum est: si peccaverit in te etc., quia sit peccatores sunt corrigendi, penitentes sunt dimittendi, quia ad dimissionem peccati sit correpto alias non valet. Item queritur quare petrus hunc istum numerum, scilicet septies, quare non dixit magis. Ideo forte hunc de eo quod dicitur Genesis iiij°: Sabbathum ultio pro kayn ergo per locum agens vel septies dimittendus, vel forte ex eo quod habetur Proverbiorum xxiiij°: in septies in die cadit iustus et resurgit, vel propter septem peccata mortalia, vel hunc ex maiori perfectione illius numeri in lege septenarius, plus numerus est in lege. Dixit illi Ihesus: Tunc putavit petrus aliud magnum dicere. Sed quod amator hominum plus crudit invenit. Non dico tibi usque septies scilicet tantum, sed usque septuagesies septies. Iste numerus potest contingi duplex vel per multiplicationem sic vel. Secundum quod per aggregacionem sic vult Augustinus. Genesis in sermone multiplicatur numerus seipsum ita ut unum ad unum dicatur per aliud, scilicet quadringentis et nonaginta vicibus, quasi dicit: totiens dimittas in die quotiens homo non potest impetrare, id est vix possit peccare. Secundum Augustinum in antiquum dicit duo numeri per septuagesies congregacionem aggregacionem, id est lxxvij vicibus. Item queritur quare dominus magis crudit in isto numero quam in alio. Ideo ut pulchrius satisfaciat quod nomine peccati quasi per septenarium sic quasi dicit: quotiens voluit multiplicare septenarium, et sic ponitur

smitti p infinito nec numerat sed dimit
tent. Unde Cris. non certum numerum po
sed q. infinitum quod continue et semper est.
Aug. ita dicit quod septenarius ductus
in undenarium facit lxx vii° septenarius
deservit universitati quia vii° diebus
voluit universum tempus. Undenarius
de transgressione quia primus recedit de ca
logo. Unde in hoc numero signatur univer
sitas transgressionum et sic iudet dominus quo
tienscumque gene peccata et quotienscumque peccaverit
dimitte. Sed ex hoc argumentum heretica
quod non possint converti. Sed sunt recipiendi
quotienscumque relabantur. Prudens episcopus
quod dicitur luce xvii° ubi additur si penitentiam
egit dimitte illi et si septies in die
peccaverit. Unde supplicandum quotiens
peccaverit et vere penitent. Ideo assimilatum
est. Cris. ne videatur hominibus onerosum
totiens dimittere adiecit parabolam et com
parationem sui quia si ipse qui est dominus rex
omnium dimittit servo et nos debemus conservis
dimittere et hoc est quod dicit Ideo assi
milatum est. regnum celorum i. ecclesia militans et sit
comparatio non persone ad personam sed negotii
ad negotium homini regi i. christo omnia man
suete regenti Sap. viii° attingit a fine
usque ad finem fortiter et disponit suaviter. Qui voluit
rationem ponere cum servis suis. qui voluit
rationem esse regis sapientia in fine examin
natione tunc dicitur luce xvi redde rationem
villicationis tue. Unde dicit magister Ger.
multa quecumque examinat et hoc non solum
post tempus sed per creaturas per confesso
res per illuminatores ipse in quo etiam monetur
prelati diligenter inquirere de subditorum.
Et cum cepisset rationem ponere. Intellige
examinare multa et costram modo suumus
in examinatione sed postmodum dabitur
de vobis sententia sed multa. Ideo etiam primo
ante iudicium interrogare ipsum contra blatus

est ei unus qui tenebat ei decem
milia talenta. Intellige populus iudaicus
qui de decalogo constringitur multarum
transgressionum erat reus. Moraliter
reminiscitur x milia talenta debebat
qui de innumerabilibus peccatis reus erat
mx i° ii pal vl° peccavi super numerum
arene maris. Cum autem non haberent
unde redderet i. cum in meritis suis satis
facere non valet homo. ii psc pt incre
sed non resurgere. offendere sed non satis
facere. Iussit eum dominus venundari. Est
enim venditio culpe et pene et sic dixit
est ipsius sed remigium peccatum hominis venditi
supplicium intelligo damnati sed Iohannem
misit i. permisit enim iusto iudicio
venundari i. spiritum in muadorum suum
si et uxorem eius i. concupiam ex qua
conceperint mali filii et filiis eius
i. mala opera per que fiant filii eius de
pheriam et uxor eius vidua. Vir ergo
et filios venundari est pro criminibus
maioribus et malis operibus exterioribus
penam solvere et omnia que habebat sed
temporalia et reddi. pro prox xx° auf
feretur omnia que in domo tua sunt
in babilone. Misticum populum eius in
dantium prelatos et subditos simul
cum tota substancia eorum pro magnitudine de
lictorum tradidit extraneis nationibus
ut quod nolunt note solvunt tormento
Sit ribalidus verde quod bibit qui debat
ad primum argenti prudens est summus
erit pietas domini in dimissione de
biti ad quem ondendam tangit tria primo
sed humilitatem, secundo humilitatis sue orationem
i. patientiam habe. 3° domini misericordia
i. misertus est autem dominus. Duo enim
prima motiva sunt ad 3 in. Dicit ergo
prudens autem servus i° iudeus sed victim
obligationis quia debebat domino suo

xviij

restitucionis qr vm reddet no debebat ius
sum precioso qr do9 eum veniam ineb
bat comitit se in iudicium hunl oronis
vnde paciens rogabat eum veite ps
veite adoremus et pcidamus an d. Dicens
paciam habe in me donando pnie et
donando delictu relaxando supplicium et
omia reddam t ftre go tn gra q intel
lectum obligacoinis pmittit solom quia
reddam q destitu restitucois petit expec
tacoinis paciam habe q inssimi pm
tonis porrigit humiliator. Ergo qnio red
det cum vm reddit sed in statu pnie ps
qnid retribuam dno p o q re m. s p
tot debitis beneficiis et pniis. taliter
salutaris accipiam. et nome dni in vo
cabo. Vnde credendo diligendo sperando
reddimus. Juxta reddam credendo in te
christo e aut dominus qr mitors et mi
serator dns sim illius. sic credentis i co
tricione. sic dicetis in confessione. sic pro
mittetis in satisfactoe. dimisit eum liber
a captivitate culpe et debitu dimisit
ei relaxando reatu pene eterne. Anti
pr mam di peterent dilatom Et acce
pit om petore remissiom Confessus aut
sunus i° p9 crpm omne benignitatis
ondit huic reatu humane malignitatis
sub similitudine servi in misericordis qui
noluit misrire conservo pro dec9 im ol
ondit primo malicie vpetrator. ho pnte
malicie accusator i. videtes ac sem
trio accusati obiurgator ibi te voint
illum dns. im° obicit obiurgator. Dep
nacom i reatu dns eis tradidit eum
Malicie vpetrator e m peto. accusato
in morte obiurgato in iudico. Dampna°
in nifiio cca malicie vpetracom tagit
primo simulatom iustitie i redde. 2° ocoz
mie i et pcidens conservus eis pces pat
bunt Et Expressus aut sunus i° glosa
in libertate fidei uel de obligatoe pcti
Invenit vnu de consuis suis q debebat
ei centum denarios. Reliqua9 a d
debitor erat qui de aliquibus commiss
debitor erat. Invenit aut inimicis p
recordatoni immic In via pos
vacoim psone et tenens suffocabat
eum. Remm consuum suffocare est
in frem pviudicam exardescere dicens
redde qd debes. s tormetu p iniuria
pvbis vba commisit aut egressus
aut reptoim duram pbenssitu obli
uioim servus i° ipse Judaicus fin
ens ppt timore no amore invenit
pcognicom vnu de consuis suis. s
ppliim gentile qui debebat C denarios
denarii sunt in cottidianos vsus
Acentenarius mis e pfectionis. vn
p C denarios signat pcepta moralia
que erat in lege que gentilis ppliis
iudaico qdam mo debebat et alia
accipiant sed iudei expssius i sciptura
a quibus gentiles pcca dicunt per
talenta q no sit sed p tpe expedit
signat iudicialia et cerimonialia q
no sunt gtinne vitia Et tenes suf
focabat eum. i. gentilem ppliim quasi
s debitore fatigabat gratiam xpi
no e ad salutem dicens. carnales
obseruatias no modo psuasionibus
sed etia tormetis ab eo expectabat
sicud patet in pmitiua ecclia de
paulo et aliis psecutoribus et hoc
e qd redde qd debes. i. obseruantias
carnales p9 que decaloga hec
uel suffocabat de plebat ne vm
d exiret in publicum Actuum v
tetis eis deminaiuit ne oio loque
rent in nomine isto. uel suffocabat
qr no sinebat redde ronem. quare
cerimonialia no sunt obseruada Actuum
xv° Audierat enim vsz ad vbu
hoc et levauit Et pcidens conservus
eius. et ido debet misrire. qr pcedet
et quia sunus eius dominus fuit. roga
bat eum dicens. paciam habe i me

i. p̄te m̄, et omia redda͡ ꝰ Clemigius
eius. Abo indicio uel c̄silio. Ite ꝗ de-
linquit i. e. aut nolunt dimitte iracō
suā vindictam s̄ ꝓꝰ nolunt mitigē ut bn̄
agēt. et Iude abnt. q̄ in caritate q̄
remit, abnt in viam Cayn a nāli
pietate recedēdo. ita ut inde ut illis
qui viam Chaym abierunt et misit
eum in carcerem i. arte et crudeliter
affligendo donec redderet debitum
plenarie et ad unum satisfaciendo
ꝑ as iniurias usq̄ ad ultimū expec-
tando ꝗ illud Luce vi° nō habentibꝰ
illis unde redderent donavit utrisq̄
Domine paciam habe in me ap̄se-
cucōne fidelis ꝑpli cessando et omia
reddam ꝰ madata legalia sp̄ualit
implendo At ip̄e ꝑplus iudaicus
nolunt sp̄uali intellectu innitat ac
quiescēdo sed abn̄ a sp̄uali intelligēa
et a ꝑpō recedendo misit eum i carcēs
dura tribulacōne affligendo hic est
carcer in quo paulus et helias.
missi sunt Actuū xvi° misit eos
et pedes eoꝝ strinxit ligno donec
redderet debitum i. hoc itendens ut
legem carnalit impleret, ꝗ debē uide-
batur. quia sic sonabat Videntes
aut c̄servi eius, ꝑ ꝗ maliciē ꝑsecuta-
cōni subdit hic maliciosi accusatoꝝ
et hoc ab angelis uidentibꝰ Contrist-
tati. quia viderunt ꝑ cogitacōes c̄-
doluerunt per ꝗ passionē retulerunt
dño ꝑ orationē primū ad intellectū
2m ad effectū, 3m ꝑtinet ad effectū
Et hoc ē videntes aut c̄servi eius
Intel' angeli retulerunt ad dñm gesta
hom̄ Apok xxii c̄servus tuus
sum et fratrum tuorū q̄ faciebant. omia
enī opa que faciunt et supplicia

que paciuntur videntꝰ ꝗ eis sunt valde
Glosa ꝑ afflictos ꝑpli xpāni Nota
ꝗ angeli dicuntur c̄servi nri ꝑ similitudiē
subieccōnis quia eius deo servi-
unt Ad phil ii° in noīe ihū
omē genu etc. ꝑ similitudinē creacō-
quia nāli nā c̄iunctum Job xl°
Ecce vehemoth quē fecit ꝑ similitudiē
ad ministracōnis quia eis ministrare
debemus. ꝑꝰ cum facius angelis. s. etc.
Item videntes que fiebant Nota ꝗ ter
testes hominis a quibꝰ nō abscondun-
tur Hebreoꝝ iiii° oīa nuda et aperta
s. o. eius. angelos sanctos. vtꝫ hic
demones Actuū i° viderunt eam
o. et d. i. s. eius Item c̄tristati sunt
Nota ꝗ angeli c̄tristantur ad culpā
et letantur ad penam Luce xv° gaudiū
ē angelis efficiunt animas ad gloriam
Luce xvi° factum ē aut ut more me-
et por. ab an. lis Et venerunt etc.
intimacō, et narraverunt i. e. fecerunt s. c̄imo-
niam de ꝑsecutoribꝰ ꝑponendo, omia
que sibi fiebant ꝑ salute fidelium c̄ de-
lium ꝑsequencium dm̄ implorando
Narravit enī ꝑplicitē s. Intell' ad
deum referendo c̄querendo et auxilium
implorando Narravit aut angeli
nostras culpas ut hic nras miserias
thobie xii° cum orabas cum lacrimis
nras miserias Job xxxiii° Si
fuit angelus pro loquens Aliter
exponitur Prima c̄servi sunt ꝑlatores eccā-
gelii qui c̄tristabantur s. malum q̄ fiebat
et narrabant dño auxilium implorādo
contra ꝑsecutores sicud hꝰ Actuū iiii°
Anime vovit illi dñs Remigius h'
vocatio fit in° intra in c̄scīa sed fiet
extius in medio Aug' xx' dicta

xviii

operacioe et redde Serue nequam quia non
equus nec m̄ equus recipiendo mea et red-
dendo in mam Omne debitum quod tot
non ptem dimisi tibi quoniam rogasti me quia
in tribus oppressus tribulacione ut hic sola et
modica fuit iniuriosus pro Clamavi et
exaudivit me Nonne ergo oportuit et te
misereri conservi tui Ecclesiastici xxxi° intelli-
ge que sunt proximi tui ex teipso Sic
et ego misertus sum tui Crisostomus Sine
graue videtur dampnum afficere debuerint
lucrum quod factum est Si grave videtur preceptum
cogitata premium Si grave sit remittere ei qui
contristavit hoc est gravius incidere in gehe-
nnam secundum glosam Exponitur sic ut signatur
pro solo mandato domini nonne oportuit et
te misereri conservi tui id est gentiles dignos
mia reputare Nam omnes peccaverunt
et egent gloria dei Ro iii° et ipsi vobis
non plebem meam plebem meam et non
miam consecutam misericordiam consecutam Et ira-
tus dominus non pro affectu sed similitudine
effectus hominis irati Proverbiorum xix° Sicut
fremitus leonis ita et ira regis Tradidit
eum tortoribus Intelligitur ministris carceris
Ecclesiastici xxxvi Servo malivolo tortura
et compedes donec redderet universum debit-
um in perpetuum quia ibi non est locus redemp-
tionis vel satisfactionis sed condempnacionis
Sic et pater meus celestis faciet vobis Nota quam
formidolosa sententia si pena sit non dimittimus
magna nobis adeo non dimittetur Et quid
omnis quisque potest dicere ore vel habere
contra eum hic deum iudicem qui per illatorum
arte pacis consolabitur Decernis sumo
dimisit unusquisque fratri suo de cordi-
bus vestris Augustinus constat quod si nunc os
relinquatur ex corde non dimittimus

illud rursum a nobis exigetur quod nobis
per primam dimissum gaudebamus sed ex
hoc videtur quod peccata dimissa redeant per
iniquitatem peccatorum peti At exigitur
quod dimissum fuerat non in se sed quantum
ad ingratitudinem dimissionis et ideo
dicuntur omnia reddire quod ingratitudo tum
respectu dimissionis que omnium sunt et
ita quodam modo respectu habet ad omnia
dimissa Queritur utrum dimissa peccata
redeant quo ad culpam quod sit per gra-
ciam sequentem opera mortua redeunt ergo a genere
per culpam sequentem opera demitta
redeunt quia quod redactum in nichilum
reddire non potest sed culpa dimissa
redacta est omnino in nichilum Ideo quidam
dixerunt quod redeunt non in se sed per equi-
pollenciam quia ita maculatus
est sicut ante non quod macule priores
redeant sed macula huius ita elon-
gat animam adeo sicut universitas
precedencium Sed contra hoc est quia una
fornicatio tunc eque gravius est sicut
homicida precedencia penis gravi-
ciatonem peti sequentis non quod peccatum
sequens sit eque grave sicut omnia
precedencia sed gravius est ex comparacione
precedencium Ad obiectum dicendum quod
non est simile quia promor est deus
ad remunerandum quam ad condempnandum
ita mortua non mortalia sunt Ite-
queritur utrum redeant quo ad penam
quod sic hic dicitur quod tradidit eum
tortoribus donec redderet universum
debitum quod si una tantum obligacio
semel extincta non reviviscit ergo
multo minus quod una clementiam
est lex divina quam humana Ideo
peccatorum pena aut est totaliter di-
missa et sic non reddit nisi per aggra-
vationem peti sequentis quia sicut
aggravatur culpa et pena aut non

totalit et sit pars dimissa no reddit
sed pars no dimissa reddit p accidens
quo ad pene infinitate tonc anueri
no aut redde quo ad acerbitate Unde
sicud veniale cum mortali eternalit punit
sed pena mori in pporcionalit ita mor-
tale semel dimissum de quo pena
no e expleta ppt reicidiuum eternalit
punit Ad obiectum dicim q) vniu-
sum debitum intelligit s) quantitatem
discretam s. extensiue i. p omnib) pctis
de quib) no e pena expleta glosa
no intelligitur s) quantitate continuam
sed intensiuam Item videtur q)
venialia reddeant quia pp) e d)
donec reddat nouissimu quadrante
glo etiam p minimis quadrantis pctis
venialis Contra p veniale sequens
no reddeunt venialia pcedentia q)o
per mortale quia maiorem hnt colliga-
ciam Rso venialia dr reddire
dupliciter, aut quo ad agrauatom
sequentis culpe aut quo ad solutoe
pene no solute quia tunc soluet
in infno Ad obiectum dicim q)
no e simile quia veniale no facit
ingratum nec de se nec p se pnu
ab inferno sicud mortale Item queritur
utrum p ingratitudine reddeunt pcta
q) no i. ex beneficiis pcedentibus aggra-
uat ingratitudo sequens nec tamen
dr reddire beneficia, q)o nec peccata
Contra ppt ingratitudinem reddit
seruitus dimissa ex offensa dni
tpalis q)o multo magis seruitus
spualis ex offensa dni spualis
Sequitur Capitulum xx

(E)t egressus ihus de templo ibat
Crisostomus sufficiens dixisse egres-
sus de templo sed addit
ibat quasi offensus aliquis q) q)
spuat no inuenit uel confessio significat
recessum eius dictis addit uo ibat ut si-
gnificet accessum ad gentes Et accesserunt
ad eum discipuli eius Quia
dixerat domum sine ciuitate descenda
ideo accedunt discipuli ut sciant tpe
et signa destructionis Unde sequitur
Ostenderunt ei edificaciones templi
q) tacite quereunt admirado quod tam
magni lapides et structure tam fortes
possunt dirui In Re xxviii° fun-
damenta erant de lapidibus magnis
et preciosis Opponitur hic q) Mr xiii d)
q) unus ex discipulis ait illi magister
aspice quales lapides hic dicitur
pluraliter q) accesserunt discipuli Rso
accesserunt discipuli Sed unus pro
omnib) vel singulare numerum p plurali
posuit p omnem voce ad querendum
Ipse aute rudent illis uideris hec
omnia cum firma tam sumptuosa
uident Amen dico vobis i. in
isto loco lapis sup lapidem qui no
destruat hoc factum e in pte p lx
anno post passionem domini a roma-
nis et pcia ex toto ab helya qua-
driano iste enim funditus euertit
ihrlm et ibi iuxta edificauit ciui-
tatem modicam nomine suo vocans
eam heliam In hac vo destruc-
tione ihrlm demonstratur di iusticia
Unde Crisostomus Si ciuitas a cui regi
suo tirena facta fuit repellit nomine
mittat militat ut fiat deserta
ut qui ptatem regis no cognouit
in bono cognoscat in malo Luce
xix° Et si cognouisses et tu
Inuenitur dicta una Unde Ieronimus
in glosa diuinus precursus e ut cre-
scente euuangelio tua aliud no d)mo-
nis tolleretur ne quis i firmus

in fide incarnationis occasionem habet ar-
guitur humana superbia in edificando ma-
gnas domos et palacia de patrimonio
crucifixi. Jeremie xxii Ve qui
edificat domum suam et non in iusticia.
Sedente autem eo super montem oliveti
quod satis congruit ut in illo sit pre-
dicacio consummacionis seculi et adven-
tus christi ad iudicium ex quo loco a-
scendit ad celum. Actuum primo viri
galilei etc. Accesserunt ad eum discipuli
scilicet petrus Jacobus et iohannes et
andreas ut habetur marci xiii⁰. secreto
dicentes tamquam magis familiares
Dic nobis quando hec erunt in quo tempore
destruetur civitas et quod est signum ad-
ventus tui ad iudicium et consumma-
cionis seculi. forte credebant eum cito
post destruccionem iherusalem venire. Isti
autem quia propinqui fuerunt contemptores
terrenorum et diligentiores et avidiores
fuerunt ad inquirendum de premio et pro
se et pro nobis. Unde Crisostomus omnibus
laborantibus dulcis est finis. Viator
libenter interrogat ubi est mansio. Mer-
cenarius frequenter computat quando implebitur
annus eius. Agricola semper tempora messis
expectat. Mulier pregnans de decimo
mense semper cogitat. Et sic discipuli libenter
de consummacione seculi requirunt quia
ubi est thesaurus tuus ibi et cor tuum.
Et respondens ihesus dixit illis. Videte
ne quis vos seducat scilicet scorsum caute
dicat. Crisostomus Dominus ad duo re-
dit defunctus promittit tamquam presens
deus deprecantur monet tamquam beni-
gnus magister. Multi enim venient secundum
Jeronimum et Rabanum imminente
iherusalem excidio multi fuerunt principes
qui se dicerent christum et sub libertatis
et pacis appropinquare et horum unus

fuit symon magus de quo dicebat
quod esset virtus magna. Actuum viii⁰. In
hystoria dicitur quod tamen filii herodis in
Rome de regni successione regis di-
sceptarent [illegible] dicebat se
christum et hoc est quod dicit Multi enim
in quo diversitas. Signatur etiam
heretici per vulpes simpsonis que habebant
faces adversas. Judicum xv⁰. Ve-
nient quia ipsa nativitate non a me missi
in quo falsitas. Matthei vii⁰ Attendite
a falsis prophetis qui veniunt. In nomine
meo in quo dolositas quia nomen
meum usurpantes sunt. Unde Symon
magus ut refert Jeronimus reliquit
in suis voluminibus scriptum ego speciosus
sum, ego paraclitus, ego omnipotens, ego
sermo dei, ego omnia dei. dicentes
ego sum christus. Johannis ii Nunc
autem multi antichristi sunt. Et multos
seducent in quo perversitas. ii thi iii⁰
mali homines et seductores proficient
in peius errantes in errorem mitten-
tes. Crisostomus Dominus non separatim signa
permiscuit ad destruccionem iherusalem et
que ad consummacionem seculi pertinent ut
eadem videantur ad utrumque pertinere
Item domus eorum per incendio ob
latrones insurgunt ut rapiant
Sic quando eius incendiorum separatur et quando eius
pavorem generaliter fit. Item Crisostomus homo
circa morte fantasmata videt. Sic
mundus in exitu suo multos patietur
errores. Audituri enim estis. non insinu-
ant passim quia nec dicit Crisostomus ea
que fuit in mundo non potuit noscere
eis qui sunt extra mundi situs qui est
in thabernaculo. Sonum qui tempe-
statis audit et vexationes silvarum

xpe aut statim no sentit p'lia hoim q
hostes et opiniones plior' .i. sediciones
quo ad ciues nam a passione domi
in iudea bella huiusmodi increuerunt et q apli
pstiti iudeam deserunt admonentur
inde recedere ier'lm. .s. ut deseratis iudeam
uel p'dicatoem oportet eni hec fi no
fatuali neccitate sed malitia hoim exi-
gente et ideo b'ani inde elicientes Et
non dum statim e finis .i. finalis deso
latio ciuitatis uel euersio nitur Et
post xl ii annos a passione hec ac
fi uoluit ut intim aplis p'dicantibus
electi conuert'r et reprobi incorrigibi-
les essent uel finis .i. finalis co(n)su
matio seculi de quo Ez(echiel) vii° finis
ven(i)t venit finis Consurget gens
contra gentem. Quartum signum fuit in primo
aduentu xpi ys(aias) ii no leuabit gens
contra gentem gladium ut tunc maiores
et sic du(m) et regnum aduersus regnum
Arch(idiaconus) spiritualis heresis contra heresim et scisma
contra scisma et hoc e signum expu-
gnationis ecclie sicud ciuitatis ierlm
Et tunc pestilencie, etc iiii signum
s. ex perturbatione electorum ubi poit
explicite duram pestilencie q pre
uenit ex inequalitate, fames q(uod) ex
sterilitate, terre motus qui ex uiolenta
inpulsione in pestilencia corripit
actione In fame deficit uirtus
nature, in terre motu mutatur status
et ordo nature et addit p'lo(c)a ad
ostendendum q particulares erunt terre
motus nisi in passione xpi Inf(ra)
xxvii° Arch(idiaconus) si uolumus hec
signa corporaliter intelligere no p'ficiunt
ad manifestatoem bona eni corporalia
semper fuit et fames et terre motus
nec pp(ter) hoc signum rei future q sp(iritu)s e

in usu et hoc sine dubio uerum e quia
sunt signa proxima s3 remota Itc
Arch(idiaconus) generales fames generales terre
motus precesserunt captiuitate iude
sicut p'c qui ioseph(u)m legit Spiritua-
liter in ecclia pestilencie carnalium
uitiorum, ffames dei dum, terre motus
t(ri)bulatoem erunt. unde hoc expo-
nunt de ecclia de quo multum i fine
temptabitur. unde sequitur Hec aut
omnia uitia sunt dolorum .q. proxima
excidium urbis uel antixpi Icorn' q
melius transfertur p'ductionem ut
qn conceptus quando aduentus anti-
xpi uero p'ius intelligatur unde
in signum destructionis babilonis
p quam mundi destructio sequentem.
dicit ys(aias) xiii tortiones et dolores
tenebunt parturientes dolebunt &c
Tunc tradent uos Etc occulta i(n)si-
diatio quo p'c tamen in tribulatone
hoc impletum e in psonis aplorum
ante excidium ierlm Et p apl'os
om(nium) credentium psona signatur qui
insuper uisibilibus tribulationibus
sunt p'bandi Arch(idiaconus) existimo q hic
rani deficit expositio carnalis quia
dicit tunc, non eni tunc ceperunt
pati apli qu(ia) ciuitas e destructa
sed ab ascensione dni ut3 Actuum
iii et v° Sed spiritualiter ecclie conuenit
Iob vi in vi tribulationibus liberabit
te Et occident uos Apoc. xiii°
quicumq3 no adorauerint ymaginem be-
stie occidentur Et eritis odio in quo
ostenditur q tribulatio procedit ex animo
omnibus hominibus i(d est) diuinibus humana
sapientibus no diuina in quo ostendit-(ur)
q erit generalis Aug' oculis p(ro)pr(ii)s

odiosa e lux que prius e amabilis et
quia inimicum no tm facit pena Sed
causa addit pp nomen meum s. qs
dicabitis hoc odium pfiguratu e in egip
tijs qui oderunt filios isrl Exo i°
Gen in Esau qui odit iacob xxvij
Et tunc scandalizabuntur multi a fide
descendendo meriores eundo i thi
m° in nouissimis descendunt qd
a fide. et inuice tradent apostata fi-
delem et inuice fidelem hebrunt Je-
re x° fris tui et dus pris tui ipi
pugnauerit q te Aug qui pauci
erat pam no scandalizant nec i vice
tradebat sed erat cor vnum et aia
vna Modo odiunt se ad inuice ita ut
nec in duobus sinceram inuenias kari
tatem, et multi pseudo pphe surgent
s. ca. hoc accipit dcheutus quorum
primus primo magis fuit et extremus
maior omnibus erit ipe antixpus
sit fuit leonim co ttio et seducent
multos p falsam doctrinam p simulata
vitam p signa mirabilia dt aut
multos no omnes ut dt Aug qr no
e seductum vtus Sed neglien sedu-
tor, alioqui omnes seducunt au r xxiij
Exurget pseudo x et pphe pseudo
et qm habundauit iniquitas Ozee
iiij Maledictum mendacium furtum et
homicidium inundauit Sic habu-
dant ppme tbuli magis pigri sit
defectus corlibs incicpitis refrige-
scet karitas multorum karitas enim re-
mittit no qr adcentuam sed quo ad
accidentalia Solum enim mortale
opponit essentie karitatis et p hoc cor-
poralit destruit karitas vtus molesat
go qm in adiraditacom refrigescit quitu
ad feruore diminuit quantum frequentia
refrigescit go nulla p tbulacone et

qui tbulacom indebat calere no calebat
ij thi in° Erunt homines seipos
a t el zt felix qui tuc no timebit
a frigoribus niuis prouer xxxj°
Qui aut pseuerauit post pdicatoz
tbulacoms subdit hic sustinetibus
pmissioz remunacoms d. Qa pse
in fide vitatis in amore bonitatis
vsque in finem vite pus quotiensque inci-
piat et quotiensque reincipiat Saluus
erit Rabanus no incepisse Sed
bono pfiste vtus est. Qui enim vtutis
statu in fine titubauit no ad glam
sed ad pena vadit Ideo leuitici iij°
pcipit offri cum hostia pacificoz
cauda p quam signatur finalis psene-
rancia Apok ij esto fidelis usque ad
morte et dabo t conam Et pdicabitur
hoc ewangelium regni in uniuerso orbe
post initium et pgressum tbulacoms
ostendit hic consumacoz cuius circa
qm tangit primo pambulum bufinem
dnice misiacoms. s. pdicato vltibus
consequens suppliciumi tbulacoms
et tunc veniet consumacio dt ergo
et pdicabitur ewangelium hoc regni s
note in vniuso orbe hoc e quinto
signum qr no instet dies dni uel
desolo ihrlm an qm apli toto or-
be diffusi sunt qr in omnem terram
exi. so. cor vn glosa qr noua
dus corda suorum de extidio et pdi-
cone sue gentis cosstaudi licet solo
venclat ut sciret multo plures socios
gaudij eterni de toto orbe colligentes
et hoc pdicabitur in testimonium omnibus
gentibus Aug i. redargutionem qa q
no credidit condempnabitur qr vltimo
Nondum qr pdicatio nouum testamenti
du ewan in ecie sue pfectionis et
bonitatis. s. qr bonum et honestum

xxiii

Ro i° non erubesco evangelium virtus
enim dei est in salutem Est eciam bonum
iocundum Luce ii° Ecce evangelizo
vobis gaudium magnum Est eciam bonum
utile Ro x° Quam speciosi pedes
evangelizancium pacem bona Dicitur
autem evangelium regni racione sue dig-
nitatis uel finalis quia ad regnum ducat
uel causalis quia reges facit, uel materialis
quia de regno dicit Apok xiiii°
vidi alium angelum volantem per medium ce-
lum habentem evangelium eternum Et tunc veniet
consummacio non ante quam illa veniant Hu-
gwo quod post predicacionem ewangelii veniat
iudicium est nobis sed an esse dubitare non
debemus veniet consummacio ciuitatis uel
mundi Ys. xxviii° consummacionem et
alteracionem audiui a domino deo exer-
cituum super vniuersam terram Cum ergo videritis
abhominacionem id est antichristum secundum Crisostomum et
Ieronimum et dicitur abhominacio quia aduersatur
et extollitur super omne quod dicitur deus uel
quod colitur ii Thess ii desolacionis quia tunc
erit maxima electorum desolacio quando de-
struetur cultus dei Stantem in loco
sancto id est in templo dei ii Thess ii°
tunc reuelabitur homo peccati filius perdi-
cionis ut in templo dei sedeat osten-
tans se tanquam sit deus. que dicta
id est predicta est a daniele Dan ix° Erit
in templo abhominacio desolacionis
quam lector secundum Iheronimum danielis intelligit
secundum consummacionem mundi instare, uel ibi
dicitur et usque ad consummacionem et finem
perdurabit desolacio Sicut exponitur
de antichristo secundum ordinem luce Aliter exponitur
in glossa ut sic Cum videritis abhominacionem
desolacionis id est populum uel templum desolacionem
poncium quod intelligitur aut de ymagine
cesaris quam pilatus posuit in templo
Aut de statue helye adriano que
in ipso sancto loco longo tempore stetit Nar-
ratur enim quod helyas adrianus ymag-
ginem suam posuit in introitu templi ut
tollerent eam iudei quam consurgunt uel cre-
tes tanta iniuriam sustinere Ex quo in di-
gnatus helyus euertit funditus ciuitatem
et ibi mixtim edificauit per nouam ciuitatem
quam nomine suo vocauit helyam Aliter
exponitur de prelato Moraliter prelatus
malus est populi abhominacio et de-
solacionis Zach xi° O pastor et ydo-
lum derelinquens gregem dicitur autem
abhominacio populi fastidium id est Vel ab-
hominabilis quando est deo propter priuatatem
cordis Prov xv° abhominabiles
regi qui agunt impie propter dignitatem
oblacionis Prov xv° Victime impiorum
abhominabiles Unde totus est abhomina-
bilis Sed addit desolacionis propter dispe-
dium sine dampnum ihesu christi desolatur
aut populum uel per negligenciam officij uel
propter corrupcionem eius uel per subtraccionem
temporalis subsidij Sed stat in loco sancto
propter ministerium id est officij Aut qui
legit intelligat id est ecclesie destructorum
prelati dampnacionem populi periclitatorum
Tunc qui in iudea sunt tempore obsidio-
nis romano Remi in iudea sunt fugi-
ant ad montes glosa hic ad litteram
facta sunt cum appropinquante tercio iudeorum
omnes christiani moniti oraculo fugerunt
in regnum agrippe quod parebat romanis
In sectitudo monet ad sollicitudinem fuge
cum dicit et qui in tecto non descendant
tollere id est ad tollendum aliquid de domo
sua sed tantum ad fugiendum Et qui in agro
non reuertantur scilicet in domum tollere tunicam
suam. melius est perdere tunicam quam vitam
qui in iudea sunt f ad an Tunc in iudea
erit futura maior persecutio expectanda

antixpi sicud maior humiliant coosola°
copiata xpi. unde sunt 9 pz dicto distin
guntur illa tria sunt spiritualem intellectum per
tres status hominum per eos qui in nicchia sta
tus incipientium qui tamen in confessione
fidei manet Ro x° Corde creditur
ad iusticiam. per illos qui in tecto. status
proficientium quia iam superatiue que est do
minus carnis. Supra mundum qui est do
minus hominum Supra aerem qui est do
minus demonum Ps. Et factus sum sicut
passer. s. i. t. Per illos qui in agro
sunt. status perfectorum qui in se perfecti
iam alios perfecte conant. Can vii°
Egrediamur in agrum sed hoc triplicatur
consilium admonitionis primis enim dicit
filium ascendere admonentes sic tunc qui
in nicchia sunt. i. in confessione fidei licet
imperfecti fugiant admonentes sunt Crisostomus
i. ad septimas apostolorum propheta sunt Rabanus
ad culmina virtutum Ps. Illuminans
tu mirabiliter a m. et Sedis dicitur
consilium non descendere sic et qui in tecto
i. qui amore excedit carnem non de toto
corde d s. i. non meliuet sed ad carnalia
desiderta nec reddeat ad actus pristine
conuersationis mundane Ro xiii°
Cura carnis ne feceritis Tertius datur
consilium non reuertendi sic et qui in agro
i. qui operatur in ecclesia sicut bos in agro
domini non r t t. s. i. ne aliquam sin
gularem quia se exiuit ut mundus
mundi xpm sequetur Can v exspo
liaui me tunica De autem pregnantibus
et nutrientibus in illis diebus qui ut
dicit Beda et Iohannes 9 vti pondere
non filiorum sarcina grauate fugere
non potuerunt ii Re iiii. Uxor ionate
propter ira fugam nutans filium suum
claudus effectus accepit Spiritualiter
pregnantes et nutrientes sunt anime cupide
temporalium pregnantes in acquirendo nutrien
tes in possidendo Aliter sunt Gregorius quia
duplex est karitas incipiens que nascitur
perficiens que nutritur perfecta que roboratur
tur. perfectior que morte desiderat. Pre
gnantes ergo sunt qui bonum opus conceperunt
runt sed non fecerunt nutrientes qui sunt
ceperunt Istis ergo pregnantibus et nut
rientibus ve quia cito scandalizati abierunt
in persecutione antixpi illis amore male
inflammante uel timore male humiliante
uel utroque modo Orate ut liceatis tempore
aptum fugere Spiritualiter hic significantur
duo defectus karitatis in yeme hoc
operationis In sabbatho in hyeme
est gelicidium amoris in sabbato cessatio
boni operis In yeme quippe est uetus
in quo superbia obstinatus actus in quo
[illegible] inuidia sit ignis in quo ira
frigus. in quo accidia gelu. in quo
auaricia Solet magis comedi in quo
gula maliciosa in quo luxuria Erit
enim tunc. s. antixpi tempore tribulatio
magna Ratio quia non solum tormenta
que prius consueuerunt inferenda sunt fi
delibus Sed quod grauius est signorum
operatio eius qui tormenta ingerent
non eos qui sustinebunt concomitabitur
qualis non fuit ab initio mundi usque
modo Dan xii° erit tempus quale
non fuit ex quo gentes esse ceperunt
usque ad tempus illud et hoc quia tunc
conflabitur persecutio omnium in unum. s.
fidelium hereticorum tyrannorum et demonum
sicut hec sit iiii venti et iiii bestie
impugnantes in mari Dan vii° Ecce
venient antixpi cum signis et prodigiis
ad decipiendum corde cum muneris et sup
pliciis ad terrendum infirmabiles, tunc et
etiam erit impacientibus defectus virtutis

quia tunc maior debilitas defectus
delectationis quia refrigescet karitas defec-
tus fidei quia erit opinio in dubietas
Unus ergo tunc pro illius adeo statim
predicit durationis ad consolandum primum
valet contra presumptionem 2m desperationem
dicit ergo Et nisi abreviati fuissent
dies illi quibus s. operabitur antixpistus
Non fieret salua omnis caro. s. nisi quia
ex i. a. tribulatione si diu duraret cade-
rent. sed propter electos breviabuntur dies
illi i. a breviatione regna Dan xii°
quia per tempus et tempora dimidia temporis
i. tribus annis et dimidio in quibus
regnabit antixpistus quantum et ponitur
tempus Apok xiii° Datus ei lingua
magna et blasfemia et data est tem-
pestas facere menses plures i. tres
annos et dimidium cum xii menses
pro anno computentur Dani xii porro
cum fuerit ablata iuge quo post omnia fient
abhominatio desolationis dies m cc[ti]
xc et dum tres anni et dimidium beatus
qui expectat et pervenit ut ad dies
m ccc xxx v cum xlv dies
vel annos addit post mortem antixpisti
quantum sicut quod dicit glosa et Ieronimus quod
accedunt ad puridum malorum et refri-
gerium bonorum tu autem vade ad prefi-
nitum et requiesces et stabit in
sorte tua in fine dierum Tunc si quis
dixerit vobis i. imitatoribus vestris Ecce hic
i. hac patria vel natione vel secta est
xpistus aut illuc i. in alia Rabanus
hoc dicit quia de vastitate sicut cum ecce tum
in affrica in deci in iudea Nolite crede-
re the ii obsecro ne cito moveamini a sen-
su i. Jo. iiii Nolite omni spiritui cre-
dere Surgent enim pseudo xpisti i. falsi
xpiani precedentes doctrinam xpisti vel
qui mentientur de xpisto et pseudo
prophete precedentes doctrinam legis et
prophetarum vel usurpantes sibi divinas
revelationes Ie. quinto prophete propheta-
bunt mendacium pseudo grece id est
quod fals[ū] vel fallentes latine et dabunt
signa magna que aliquando signant de
futuris et prodigia que aliquando produnt
omnia de futuris vel signa i. opera
mirabilia ad movendum affectum ii
The ii Cuius adventus est secundum operationem
Sathane in signis et prodigiis ita ut
in errorem inducantur Apok xiii
Seducit habitantes in terra per signa que
data sunt illi facere Si fieri potest etiam
electi i. si aliquo modo fieri posset ut dii pre-
sumitis imitaret vel secundum Gregorium non not-
tam in electis sed solum trepidationem mentis
vel secundum Augustinum et Ambrosium non veris
electis exponitur Unde quod dicit si fieri potest
non hoc ait quod divina electio frustretur
sed forsitan multi tradet quid humano
modo videntur electi sic fiunt diuba-
peritorie Ecce predixi vobis Intel-
ligit presentia vigiletis quia premoniti estis
dicitur ut premissa iacula minus ledant Si
ergo dixerint pseudo xpisti Ecce in deserto
est. quod sub specie sanctitatis eius nos decipere
volentes Nolite exire ad sequendum
per imitationem operis Exo xii° nullus vestrum
egrediatur de hostium domus sue
Ecce in penetralibus i. in dogmatibus
gentilium et antixpianorum qui iactat
se habere notitiam archanorum xpisti et dedit
tua corda vacua inpenetrabili i. vestrorum Nolite
credere Sicut enim fulgur et ita ter-
ribiliter exit ab oriente et ita subito
et apparet usque ad occidentem et ita
manifeste Sicut vi horende et cito
apparebit nobis ita erit adventus filii

homis s. ad iudicium generale Nondum
q fulgur h3 proprietates similes iudicii
q nulli parcit Sap vi° zelus et
furor non parcit immidie vindicte quia
scindit et tunc fiet separatio malorum
a bonis Inf xxxvi° separabunt
quia incedit et terminus eius ipm
p. quia illustrat eos venit i Cor. iiii°
veniet dominus et illuminabit qui tam
subitum descendet Job xxxvi° quis potest
contrariari magnitudinis eius intueri Vbi-
cumque fuerit corpus si Rabanus christus homo
congregabuntur et aquile i. sancti per spiri-
tuales visu scilicet viri solis intuendo
velocitate volatu celestia appetendo vel
per corpus potest signari passio christi corpus
eius mortuum dicitur cadaver Job xxx
ix° dicitur de aquila vbicumque cadaver
fuit statim adest aquile ergo i. electi
congregantur ad corpus tunc eius passionem
devote recollendo humiliter imitando
tamquam de eius carne sanciantur et
hinc per rationem ut aquile renouabuntur
vbicumque ergo fuit corpus i. christus in
ratione generali quia hic nominat corpus
propter tria Ad denotandum carnis veritatem
quia vbicumque cadaver factum Ad insinuandum
passionis humilitatem ps. l. corpus
in d. p. me Ad signandum simi-
litudinis speciem in qua apparebit qui
in ea carne qua passus est Apoc.
primo Videbit eum omnis oculus
et qui eum impugnant Ibi congre-
gabuntur et aquile i. electi qui dicuntur
aquile propter multas proprietates tum propter
rationis innouitatem ps. renouabitur
ut aquile iuuentus tua, tum propter
visionis claritatem quia irreuerberatis
oculis videbunt solem in rota primi
Apoc. xxii Videmus nunc per speculum
tum propter eleuationis sublimitatem
Job xxxix° Numquid ad preceptum tuum
eleuabitur aquila in arduum ponit. Con-
gregabuntur ergo tamquam membra cum
capite Ozee ii congregabuntur filii iuda
et filii israel pariter et ponent sibi caput
vnum tamquam principes cum rege ps.
principes populorum congregati sunt tamquam
filii cum patre ps. filii tui sicut no-
uelle Ibi congregabuntur tamquam
grana in orreo Mt iii°. tamquam sponse
in thalamo cum sponso Cant. i°
tamquam lapides in celesti edificio ps.
dispersiones israel congregabit Exponitur etiam
hoc de sacrificio altaris et angelis sic
vbicumque fuerit corpus i. christus sub sacri-
ficio i. ... et agnus i. angeli ad
multa adueniunt corporis ad repulsionem
hostis ad protectionem ... ad declarationem
... in celum Exponitur etiam de
peccatore qui signatur per corpus mortuum
et predicatoribus qui per aquilas signan-
tur congregantur ad recipiendum corpus de
manu diaboli ad instificandum suscitandum
quia de sompno mortis / sanandum
de maculis peccatorum vnde dicitur quod ...
tu vinus non possit cape tu incanta-
tionibus ut possint suscitare, tu vngento
ut possint sanare Statim autem i. non
in medio temporis post tribulationem dierum illorum i.
post aduentum Antichristi et post mortem
eius quia mortuo antichristo adhuc
signa dabuntur ut causam et tempus
habeant homines reuertendi ad christum
Sol obscurabitur et luna non dabit
lumen suum quod potest intelligi dupliciter
cum subtractione proprie luminositatis secundum
glosam Sol et luna et stelle suo
lumine priuabuntur ut vicinum diem aduen-
tum indicent Sed facto iudicio
et mundo innouato maius lumen
recipient ysa. xxx. erit lux
lune sicut lux solis sed septuplicius
vnde Aris. presentiam moriente
domino eius turbatur familia

plangit nigris se vestimentis induit
sic humano generi pro quo facta sunt omnia
circa finem contestatio celi iniusta luget
et candore deposito tenebris induitur
vel obscura dicitur non in diminutione
sue lucis Sed superveniente claritate
christi solis obscurari videbuntur et nullius
esse lucis respectu christi erubescet luna
et confundetur sol cum regnaverit dominus
exercituum et stelle cadent de celo hoc
potest intelligi primo quantum ad mutationem
luminositatis in obscuritate et ita cadent
non a situ sed a lumine quia velut lumine carebunt
ut in dictum est domini inducunt adveniente
vel secundo quantum ad apparitionem sicud nec
ni vapor ascendens inflammatus cum
dere admodum stelle Sic veniente
iudice tales inflammationes et crebrius
et amplius fient quod signa inflamma-
tionis mundi vel terror dicitur hic scintilla-
tio que apparebit in aere oculis stu-
pefactis. et virtutes celorum movebuntur
motu timoris et reverentie i. v. indicte
motu vindicte respectu vindicandorum
motu solite obedientie i. v. eorum
que pertinet ad iudicium Crisostomus quando rex
terrenus exit in expeditione tota ci-
vitas secum excitatur quanto magis
rege celesti exurgente iudicare vivos
et mortuos virtutes angelice movebuntur
terribiles ministri terribiliorem dominum pre-
cedentes ante ipsum pro candelabro fulgura
precedunt pro tubis horrenda tonitrua
vociferabunt Et tunc apparebit si-
gnum filii hominis i. crux christi in celo
Crisostomus crux apparebit sole luculentior
existens ita ut non sit necessitas accusa-
tionis cum viderint crucem et per hoc
intelligunt clara signa passionis ut cla-
vi lancea corona que ut aiunt quidam
in iudicium deferuntur ut patens per
hoc signum stigmata passionis in

carne christi intelliguntur Unde Crisostomus
quidam putant crucem christi ostendendam
esse in celo unus autem puto ipsius christi
hic in corpore suo testamentum passionis
i. vulnerum lancee et clavorum ut impleatur
illud Zacharie xii Videbunt in quem
transfixerunt vel potest dici signum crucis
in presentia sive in frontibus virorum celestium
quo signatum Ezechielis ix Signa thau
in frontes virorum gementium et dolentium
Et tunc plangent se terre signum in
inferioribus. s. in passione reproborum erit
dura nimis homines Veniente enim iu-
dice electi eius in aera rapti erunt
in superioribus reprobi tanquam graves et
ponderosi angustiabuntur et inferioribus
in terra In electis apparebit signum filii
hominis In reprobis passio vehemens
ad presagium sue dampnationis Crisostomus
dicit Et tunc videbunt triumphale
signum in electis nullum exiguum excusationis
nulla spem evadendi doloris plangent
se inconsolabiliter omnes tribus terrigene
i. omnes mali qui terrena dilexerunt
qui terrena voluntate deserviunt
Crisostomus plangent iudei plangent gentiles
plangent christiani qui magis dilexerunt
mundum quam deum non sit Crisostomus dan
[illegible] Illuc enim sederunt tribus tribus domini
testimonium israel ad confitendum nomini domini Sed
quid plangent se i. suam culpam
quam commiserunt. sua stulticia quam
non correxerunt. suam gloriam quam
amiserunt. suam penam quam incurre-
runt Zacharie xii in die illa erit pla-
nctus magnus in iherusalem Et videbunt
terre quod evidenter quia videbunt pro-
nalis filium hominis. i. christum terribiliter
venientem in nubibus ad litteram sicud ascendit
vel in nubibus. i. in consistoriis celi potestate
quia cum virtute magna et potentia

malos honorabilit' quia tum maiestate
diuinitatis quam ad p'manebunt bonos vel
tum vtute humanitatis et maiestate
diuinitatis quam diuinitate ai reprobi
no videbunt nisi in effectu Et mittet
angelos suos vtute tube q' opante
pulueres consurget mor' unde i tube
intege tonito electorum siue omnium
corpm pmi Cor xv° Canet enim
tuba et mor' resur' vtute vocis dis-
ponit' ad informacom et animas susce-
tom p' dabit voci siue voce vtutis
s' Et congregabunt' electos eius et co-
gregato rapiet nubes Sed mig co-
gregabunt' reprobi Omnes quidem resur-
gemus pmi Cor xv Ro in nunc
bonorum integratur tum malorum preter-
missa instrumentum in remunando
Item quia posito sine integritum
ea que sunt ad finem omnia aut pp
electos Item congregato magis con-
petit electis tunc vnus ardoris cordium
in caritate A iiii or ventis celi i q-
tuor mundi climatibus oriente occidente
austro et aquilone Ezec xxxvii°
a iiii or ventis insuffla aspiramus ralorum
i' abextremis terre finibus vsque ad terminos
eorum Summum celi dicitur dicitur extremum
terre q' longe aspicientibus celulus celi
quam dicitur orizon uirum tangere terram
Vult ergo dicere quod ab omni parte terre siue
ab illa que tendem addere Ab ar-
bore aut fici Regula Joelis primo
fici decorticauit hic quia Tich(?) gratie
plus destitu quam de alia arbore ponit
similitudine Et Audeunt quod pene po
omnes arbores virat et distitulem ficus
post fictam viuante venit Distute
parabolam cum iam ramus eius
tener fuit ex humore s'ascendente

i' recipit geminificatione fidei virescere
Et folia nata i' vba fidem per confitencia
nt annota obstinatione diuitia pplus
iudaicus genit' fidem per consitatiue
prior mstus quod iudeis solis gentem
abiit Scitis quia i' certa scientia et
certa scientiam sorum nomitas regula de
qua prior(?) xxv° ff sirigus piger
arare noluit mendicabit ergo in estate
Ita et uos cum videritis hec omnia
signa que predixi et conuersionem populi
iudaici credentis et confitentis Scito-
te quia prope est peccatis s' xpus uel dies
iudicii Sicud ille qui in ostio stat
prope est ut intret domum Iac v° ecce
iudex ante an ianuam quod assistit Io
primo a a a quia prope est dies domini
Amen dico vobis inrat iure fides
adhibeat' quia no preteribit generatio Ieronymus
nomine generationis aut omne genus hominum
aut specialiter iudeorum quia no deficiet
ex toto donec omnia fiant celum et
terra transibunt per commutationem in nouacionis
tonis vba aut mea no preteribunt sine
effectu completionis Sed quod terra primo
terra ni celum stat Ro quo celum
et terra h' eam quam nunc habent ymaginem
transierint sed h' eam siue fine consistit
Apok xxi° vidi celum nouum
et terram nouam quia no ad credenda
sunt Sed hec ipa renouabunt' vba
aut mea no p' quia sine i a inno-
uatione siue i mutatione implebunt'
pre Anctum permanet vbum tuum
Notandum quod Ieronymus se legisse inuenit
in annalibus hebreorum xv° signa iudicii
generalis Primo die erigit se mare
xv cubitis super altitudinem montium
strips in loco suo q' murus Secunda
tum descendet quod vix vidi possit

capt

z a marine belue apparentes super
mare dabunt rugitum usque ad celum
iiii^ta ardebit mare et omnes aque
Quinta herbe et arbores sanguineum
Sexta ruent omnia edificia Septima petre
ad invicem collidentur Octaua fiet genera-
lis terre motus ix equabitur terra
Decima et exibunt homines de cauer-
nis et ibunt sicud amentes non poten-
tes loqui Undecima surgent corpora
mortuorum et stabunt super monumenta
Duodecima cadent stelle de celo secundum
quosdam secundum materiam secundum ads secundum apparentia
Terdecima morientur homines ut cum
mortuis resurgant / xiiii ardebit
celum .i. superficies aeris .i. terre xv
fiat celum novum et terra nova et
omnes resurgent Utrum autem illi quibus
hec fient sint continui futuri an inter-
polati non exprimitur hec autem multum
habet dubitatem De die autem illa
hora nemo scit .i. nullus homo neque
angeli celorum Zach. xiiii^o erit dies
una que nota est domino etc Nisi pater
solus Mar. xiii additur neque filius
quod est in aliquibus libris additum sed
non est de textu secundum mar. Unde Ieronimus
in originali in codicibus latinis ad-
ditum est neque filius licet in grecis
codicibus non inveniatur hoc scriptum
sed quia in mar. invenitur obicit hoc
Andronius et eunomius et dicunt
patrem et filium non esse equales quia
non sunt equales quia quod unus no-
vit alter ignorat Sed cum omnia tempora
fecit filius omnia enim per ipsum facta
sunt quomodo ignorare potest partem qui novit
totum Item si novit quod maius est
scilicet patrem quomodo ignorat quod minus est
scilicet tempus preteritum Item si omnia tradidit

ei pater ergo notitiam illius temporis tradidit ei /
Item si ultimum tempus diei ignorat ergo
et penultimum et retrorsum habemus in or
rolices potuit Ieronimus in originali
apperta exponitur hoc multi scilicet Rabanus
filium nescire dictum est quia non facit
hoc homines scire Item Origenes non
est nostrum nosse tempora vel momenta secundum
Augustinum nescit filius .i. corpus quod
positum est in terra scilicet ecclesia Secundum
Gregorium novit filius hominum unigenitus
in die sed non ex natura humanitatis
Item queritur quare dicitur solus pater scire
potens enim videtur Glossa de filio
tamen attribuitur sapientia patri non attribuitur
potentia Item quare excluditur
potius filius quam spiritus sanctus scilicet tamen ipse hic
non nesciat .i. non faciat nos scire
sit etiam nec pater Item pater non excluditur
sub hoc termino homo ergo male excipitur
Item non pater solus Intellectus in quo
filius et spiritus sanctus intelligitur quia dictio exclusiva
excludit diversum in supposito tres
autem persone donec diversitatem habent
in supposito Ad primum dicendum quod
loquitur ipse ergo apostoli querebant vel
querere poterant de die autem illa abscondito
filio tamen loquebatur non sic a patre vel
a spiritu sancto ideo non oportuit dicere ipse
nescit a spiritu sancto Sed filius nescit
scilicet ut doceat nos quia absconditum sapientia v
quintis ad secundum dicenda est Re(spondeo) Ad
2m dicendum quod littera tenetur magis ad
usitatiue scilicet pro scilicet quam exceptiue Ad
3m dicendum quod in suppositis eius
omnis essentie dictio exclusiva addita
termino non excludit respectu predicatorum
essentialium in quibus conveniunt ut

e scir velle et posse Sed 2° concludit
exclusio ut e gnac Sicut eni
erat in diebus noe vel loth, s luc
xvij° ante diluuiu comedetes et e
tangit hic quadruplex p ordinatoem
affectus expte carnis du x p inor-
dinatoem intellectus ex contemptu vi
i noe ad eum diem expte carnis
tangit i ordinato primo uittiue Sho
gulatiue i imbecilitas et hoc e comedetes
et bibentes. i gule et ebrietati dedita
ca ta inde hijs sunt in epulis ma
cule conuiuates sine timore seipsos
pascentes Nubetes et nuptui tradetes
tes Secom 9 no alimeta et nuptie
Sed in moderatus licitor vsus arguit
hec eni posita sunt in subsidiu
nature no in incitametum culpe vsq
ad eum diem quo intrauit noe
archam pro diluuij Gen vij°
In articulo diei illius ingressus est
noe archam et no cognouerunt
i cognoscere noluerunt qmuis noe
predicaret quanto fabricate increduli
donec diluuiu venit et tullit oms
i subito deleuit et submisit oms
p vsos Ita erit aduentus filij hois
i p adueniturus i ita subito et impa-
te opphendet filios noctis 1 pe vo
Adueniet dies dni sicut fur Sz
quit Treth cur mie que pars sut
ante inditum memorantur cum sup
septimum sit surget gens q gentem
et erit tribulato qualis no fuit 2c
Adq inde q pro bella femnes terre
motus plv dicet et tunc recipiet
pace et securitate q pmittent Thes
v° Cum dixerit pax et securitas

repente s vc e i titia Sed q plv
dies durant eis ad pniam ut d ibi
glosa pro tempe determinato et non
repetiue veniet Reo Inthyes
e q an illos plv dies no erit
inditum qui nietinu e qui post Aue
s nulla confirmatone Duo erunt
in agro i in agricultura platonis
Unus assumetur s ad glam ut bo 9
platus Alt relinquetur ad dampna-
tom eternam s inutilis platus Sic
cayn et abel gt in egrediamur
in agrum in quo abel interfectus
est et assumptus Cayn hoiada
relictus Sic naboth et achab in
Re xlj° canes comedent gezabel
in agro iesrael Duo molentes
i duo gna actor in mola vna
i in exercicio actiue q in monole
volunt Apok xviij° vox mole
no audietur amplius Vna assumetur
ad glam alta relinquitur ad iehenna
Sic assumitur iacob et relinquitur
esau Malach primo iacob dilexi
esau aut odio hui Istos actios
s designat in femneo sexu ppter
fecunditate vel qma q nigatur r v
ppter carnale comerciu magis
affemiati sunt vel qma contingit
infirmi consilio aliorum reguntur
sexus a femne q infirmus et fragilis
est Duo in lecto i duo gnina
contemplatiuorum in quiete contemplacois
de quo Can j° lectulus ni floridus
Unus assumetur ad glam ut ma-
thatias alt relinquitur ad iehenna
ut iudas Assumuntur prudentes
virgines relinquuntur fatue Iuf
xxv° et Ezec xvij° conselato

abscondita e ab oculis meis qm ipe
mt frēs diuidet vel ꝫ Aug̃ i lecto
sunt diuites et dm in mola paupes
et serui. In agro medii modo se
culares qui nec simtute pmitur
nec dominio exaltantur. Vnde et si dm
sit q diuites vix saluant no tn
omnes pereunt. et si dm sit ꝫ pau
pes no tamē omes. Vnde dicimꝰ
gnē hoim aliqui saluabunt ali
qui dampnabunt. Vigilate ergo
i. pe iiiiᵒ Estote prudentes et vi
gilate in oroibꝫ quia nescitis qua
hora vt in mane pueritie. vel iuuē
tutis vel in sexta senectutis vel
in sero senii. Dominꝰ vr venturꝰ
sit. Sme ad moriam ptitulare i cuiꝰ
libet morte. Sm ad iudiciu gnale
in resurrectione. Eccles ixᵒ nescit
homo finē suū. Sed sicut pisces ca
piunt in hamo et sic aues copⁱhen
duntur laqueo. Sic homines capiunt
tpe malo. ꝙ hora vltima dns in
uolunt nos esse incognitam ut semp
possit ee suspecta. Vnde illa pinde
no possimꝰ. Sme intmissione nos
ad illam pcimus. Sic pbat pcrm
q debet vigilare. Dic magis vigi
landum e pspualibꝫ qm pcorlibꝫ
Sꝫ prfamilias hora suspecta de
aduentu furis vigilaret pcorlibus ergo
et nos om hora. quia omis hora
suspecta. dicimꝰ pspualibꝫ vigilare
Aug̃ sic confundit desides qui no
tm studii sciant pama qm illi
pro pecunia qm fures expectat illi at
vigilant nos aut vocati ingilaues
vt pati in benignam et hoc e q i d
aut scitote. Exponit aut hec simili
tudo dupliat ꝫ Aug̃ pmo modo

vocat fure dyabolum domu mente
qm si intrauit pnegligentia curatoris
e actionis spoliat domu illa vestimitis
iusticie auro sapientie argento inno
centie. Vnde Aug̃ laqueus homi
sit spoliatꝰ q facit inquid Adam
nudus abscondit se int ligna ꝫ
inuentus. nec e q pmam alias tibi
vestes texas pma vestib gnitus prat
Secunda tn labore nimio repatur
Domi ergo sua qms fuit pfodi tu
suggestioni cosencies vtutibꝫ spoliat
et iniuriis leditur. Secundo hanc
viam uouit ea dr prfamilias s scie
vigilare et no sinit. Caue insidias
furis .i. cognoscere. Prudent vigilat
v tame solent no sinat i resistere
fortit ea aut dꝫ desinere sicut Greg
affirm quia no venit nisi ut furet
Ioel iiᵒ eius dolum quia no pre
tendit delectabile et occultat fedus
ps molliti sunt sermones eius s o
t .i. s ia. Eius studium qr currit
querens que deuoret. i. pe vltimo
Dꝫ vigilare ad ea vt ad custodia
sm Aug̃ xxviᵒ Vigilate intus
intrets Ad manifestatoem aduentum
i. pe vltimo Sobrii estote ad
inuocatoz dum amplius pᵉ pe iiiiᵒ
Vigilate in oroibꝫ. Item debet
resiste domus sub fossio .i. vnaᵒ
quia pmo percutit suggestione
ꝫo fodit delectatone tcio pfodit
cosensu pmum vix pe tam Secuñ
magis. 3m maxime. Alio modo
exponit et vocat furem mortis
diem quia occulte venit sic fur
p i the v dni corpus Iob iiiᵒ
qui hitant domos luteas Ianua
os et aures fenestre oculi. Vig̃

nescieris prefamilias fur domum perfodit
quia domum a custodia spiritus dormitij
visa mors in habitaculum perrepit et ad
supplicium trahit furem a resisteret si vi
gilaret quia adventum dictis innectere
providus contereret ergo sponsus eciam si sciret
paterfamilias qua hora fur veniret i.
mors quasi fur dicitur et inito vel propter
inprovisum adventum Apoc. iii. Veniam
tanquam fur vel propter occultum introitum
i. Thes. v. dies domini sicut fur et vel propter
sevitiam et expoliationem omnium terrenorum Ie
xlix° Si fures in nocte venissent
super te rapuissent quod sufficeret eis. Vigi
laret utique ne in peccato moreretur quia
mors peccatorum pessima et non sineret
perfodi domum suam i. cum violentia
animam a corpore extrahi Si sponte exie
Aris. quia anime peccatrices in corpore
quasi in proprio domicilio delectantur
veniens enim sententia dei angelus mortis
perfodit corpus et animam violenter avellit
anime autem iuste que quasi in exilio ibi
sunt veniente sententia non perfodiuntur Sed
exiliunt gaudentes Ideo ergo et vos
estote parati sine macula cordis sicut dicitur
ps. paratum cor meum deus Sine mur
muratione oris ps. ego autem in flagella
paratus sum Sine obedientia operis ps. pa
ratus sum et non sum turbatus Quia qua
hora non putatis i. insperate filius hominis
venturus est ad iudicium particulare de
quo Ecci. xxxviii° Memor esto iudi
cij mei sic enim erit et tuum michi hodie
tibi cras vel venturus est ad iudicium generale
in fine mundi et ideo ad iudicium pa in
sticia et cetera Quis putas est fidelis inten
tione sensus i. humilis affectione et pru
dens officij executione Quem constituit
dominus super familiam suam in officio de
bita susceptione Ut det illis cibum

in tempore exemplo et predicatione
ergo det nec subtrahat Ideo vendat
quod symoniacus cibum non venenum quod
iniquos In tempore i. secundum temporis
oportunitate contra indiscretos cibum
aliter explicite s. ubi exempli et temporalis
subsidij Io. xxi° pasce pasce
pasce. Beatus ille post intuitum com
plati insinuat triplicem primum primo in generali
Secundo in speciali. Beatus ille servus quem
cum venerit dominus eius invenerit. vi. s.
propriis invenerit sic facientem sic fidelis
prudentis sic humilis et in hoc etiam
verbo s. cum venerit implicatur finalis
perseverantia s. ut talis inveniatur in
morte quando dominus dicitur venire Amen
i. vere dico vobis quoniam super omnia
bona sua constituet eum glosa non aliis
sed ut perfectis habeat eterna gaudia tunc
possessura vita tunc perpetua custodia i.
Thi. v° qui bene presunt duplici
honore habeantur maxime qui laborant
verbo et doctrina Aris. expositus multi
aurea habebunt nuncius ex subditorum
acquisitione aureolam. Primum quia
bene vixerunt Secundo quia alios
bene vivere docuerunt. bona quippe
presentia sunt particularia sine quedam
et in perfecta Sed bona celestia sunt
omnia et perfecta nunc enim ex parte cognos
cimus ex parte diligimus Sed timere
fecit Si autem dixerit malus ille servus
i. presumpsit in corde dicit quia la
bia dolosa in corde et corde locuti sunt
Moram facit dominus venire i. iudicium
aut mors longe est a me contra illud
Abacuk ii Si moram fecerit expecta
enim quod veniet et ceperit percutere
conservos suos i. iniurijs cepit afficere
vel inferiores coristas pravo verbo
vel exemplo viciare Secundum
illud primi Cor. viii Si ante

cap

pectantes in spes et penitentes in consentias
infimas in corpore peccatis vel pruitte
i. opprime q illud Ecci iiii° Noli esse
quasi leo in domo tua euertens domesticos
tuos et opprimens eos et diuitias
si cepit quanto magis si presenciauit
Manducat aut et bibat ebriosis de-
ditus societati et imitatorum eorum in
gula et lascivia Sed heu ps xx-
viii de Sacerdos et propheta nescierunt
pre ebrietate Veniet dominus servi illius
s. in morte ubi est iudicium particulare
vel in extremo examine ubi erit
iudicium generale In die qua non
sperat et hora qua ignorat Ierm
de divite congregante Luce xii°
et sic exprimit vitam et dein
malorum prelatorum in sex que sunt propria
illorum presumptio morum oppressio castri-
margia luxuria contemptus et negligen-
cia Et dedit eam in terra fletus i.
Ita veniet dominus ad servum malum
et videt eum quod fiet dupliciter
in disceptatione qua separabit bonos a
malis sicut oves ab edis et in divi-
sione qua dicet istis venite benedicti
illis Ite maledicti vel etiam in morte
faciet divisionem quia dividit animam
diaboli corpus vermibus peccatum inde
preceps eius i. duplicem corpus et
animam ponet cum ypocritis i. cum
dampnatis Raba quia adductum
dispensat quia parentibus studuit quia
familia est commissam fame siti et
cede necavit quia insipiens sunt ps
ignis sulfur etc Sed quaeritur potius
dicit cum ypocritis quam cum aliis Re-
sponsio similitudo pene respondeat simi-
litudini culpe loquitur autem hic de
fidelibus dampnatis qui vel in agro
vel in mola erunt et sic videbantur
et delicti sunt ibi erit fletus ex vehe-

mentia caloris et stridor dentium ex
vehementia frigoris Iob xxiiii° Ma-
ledicta pars eius in terra ad calorem
nimium transeat ab aquis nivium Se-
quitur simile est
Regnum celorum i. ecclesia militans
que permixta est tam religiose quam
superstitiose conversantibus tunc i. in
die iudicii et hoc est decem virginibus
i. contemplativis continentibus qui dicuntur
virgines propter perpetuam carnis continentiam
Sed vel propter operum legis observantiam
vel s. Ieronimus non ad virginalia tantum
Sed ad omne hominum genus hec parabo-
la pertinet que accipientes lampa-
des suas acceptio lampadum est
confessio operum ut sicud alias in expositione
vel s. Circa lampas est fides que
animam illuminat sicud lampas domum
hanc lampadem venientes ad xpm
per sacerdotes in baptismo accipiunt Exie-
runt obviam sponso i. xpo et sponse
i. ecclesie et dicuntur exisse obviam quia
tunc concordavit se voluntati dei
et ecclesie qui accepit fidem xpi Er-
go triplex possibilis convenientia bonorum
et malorum quantum ad carnis continentiam
quia omnes virgines erant quantum ad
fidei concordiam quia omnes lampa-
des accipiebant quantum ad dei noti-
ciam quia obviam exibant Quinque
autem ex eis erant fatue quia vanitati
quoque serviendum sumpserunt et bona opera
pro laudibus hominum fecerunt Ecci xx°
terre futurorum effundent Et quinque
prudentes quia vitati semper petunt
Ieronimus scilicet ecclesia virgines prudentes
habet predo bene operantes et fatuas
pro vana gloria laborantes Sed v fa-
tue accipient lampadibus i. operibus
de genere bonorum non sumpserunt oleum

secum in quo signatur affectus gratie
et luminis interioris, oleum caritatis q
est super viventes sicud oleum natat
super liquores. Oleum iocunditatis,
glosa leticia mentis quam iam habet qui
deo intus placet ii Cor. i gloria nostra hec
est etc. Oleum puritatis consciencie et
victoris Eccl. ix° oleum de capite
tuo non deficiat. Prudentes vero sump-
serunt oleum iocunditatis karitatis
in vasis suis, id est intra conscias cum lam-
padibus, id est cum bonis operibus, quia que ex
karitate fecerunt opera sua bona felix
qui habet claritatem prudencie in aspectu
ut sit de numero prudentum puritatem
continencie in carne ut sit de collegio
virginum. Iocunditatem gratie in affectu
ut habeat virtutis oleum fervorem obe-
diencie in effectu ut habeat lampadem
accensam Luce xii° Sint lumbi vestri
precincti etc. per karitatem et lucerne
per prudentiam, ardentes per gratiam. Et
vos similes hominibus etc. que. Robedias
Morani autem faciente, id est proposito iudi-
ndicium differente scilicet donec impleatur
numerus electorum dormitaverunt omnes quantum
ad languorem corporis, et dormierunt
quantum ad sompnum mortis, vel dor-
mitaverunt omnes per negligentiam unde
Cirillus tradente consumatione seculi non
solum peccatores sed iusti et spirituales ad
negligentiam sunt devolvendi et ad carnia-
lia delectamenta transitum ut impleatur
illud prophete Psalmi me fac dominus q. d.
f. f. etc. Comparatur autem mors sompno
propter multa. Primo quia a morte est
suscitatio ad vitam Dan. xii° multi
qui in pulvere dormierunt evigila-
bunt. Secundo quia sompnus habet
ymaginem mortis Ioh. xi° Lazarus
amicus noster dormit sed vado ut a sompno
Tercio sic in morte que finit a labore
putis vite Apoc. xiiii° A modo

iam dicit spiritus prophetas in idipsum dormiam
quia dormienti nichil imputatur ad me-
ritum vel demeritum sic nec post mortem
est status merendi vel demerendi Eccl.
xviii° a mortuo quod nichil sit perit confes-
Sexto quia dormiens contemptus
lecto in quo iacet toto alio modo de-
lecto sicud dives cum dormierit nil
secum auferet Iob Sexto quia sicud
infirmi in sompno ita mali in morte
vexantur i Thes. iiii° Nolumus vos
ignorare etc. Media nocte, id est subito nullo
sciente Apoc. iii° veniam tamquam
fur et ideo clamoris quia clamor
factus est tubantium angelorum excitant
mortuos et cogentes ad iudicium O
quantus clamor iste erit omnia ita alte
in celo nec ita profunde inferno nec corpus
in sepulcro quin audiat hunc cla-
more et ideo rumoris Ecce sponsus
venit et ideo mandato obviacionis Exite
obviam ei Ecce ergo tenebra terribil
aspicienti quia media nocte Sonus
orribilis audienti quia clamor factus
est Rumor delectabilis bonis
Ecce sponsus venit Stupor ammi-
rabilis cunctis Exite obviam ei
Tunc surrexerunt scilicet in adventu ad
iudicium virtus quia surrexerunt generali-
tas quia omnes i Cor. xv° omnes
qui surgemus, hominum ydemptitas
quia virgines ille scilicet que dormierant
eadem cum in illo resurgent corpore corpora
Iob xix° quem visurus sum ego ipse
et non alius licet alteratus Et ornaverunt
lampades suas, id est apprehense cogita-
verunt opera sua pro quibus remuneracionem
expectabant, ergo ornant lampades
quia secum sua opera intrant pro quibus
eternam beatitudinem sperant. Hoc enim co-
mune est fatuis et prudentibus Sed fa-
tuis est vana fiducia In prudentibus
vero ad veritatem ornatus lampadis re-
quiritur quod claritas vite in quo

Capt

signatur puritas quo ad se ipsum Eccl. ix°
Plenitudo olei in quo unia ad proximum
Eccl. ix° Oleum de capite tuo non deficiat
Inflammatio ignis in quo fides cum dilectione
ad deum Prudentes autem sapientibus dixe-
runt Innovaverunt ad petendum aut
si sit dicerent Glossa fatue sua fiducia
decepte dixerunt proximis Date nobis
de oleo vestro q. d. iusticia vestra sufficia-
ens est vos glorificare et nos excusare
extinguetis ergo nos vel saltem nobis te-
stimonium de operibus que audistis quia
continetis quia fideles Sed lampades
querere ad [illegible] presumptorum scilicet
se de testimonio bono [illegible] maximo
dicitur Quia lampades nostre extinguuntur
id est opera nostra que nobis videbantur lucere
in adventu iudicis virtus obscurantur
Glossa quia olea vere glorie et intuitionis
interne permanent et ideo adeo et in se habent
merces quia tamen ab hominibus quesie-
runt Job xxi° lucerna impiorum
extinguetur Exaggeranda sunt ista
Si ita sunt stuppe in iudicio virgines
quanto magis fornicarii et meretrices Apoc.
primo Veni ostendam tibi dampnatio-
nem meretricis magne Et portantes lapides
id est opera de genere bonorum quanto magis
titiones portantes id est opera fumigabunda
quorum fumus fetidus ascendit usque
ad celum Apoc. ix° Ascendit fumus
putei abyssi Si currentes sponso
quanto magis [illegible] et [illegible]
nescientes Si solicite de oleo quanto
magis negligentes Ridebunt pruden-
tes in qua visione ostenduntur duo
primo humilitas prudentium Secundo fa-
tuitas irridenda fatuarum id est Ite pocius
ad vendentes et hoc est ne forte non
sufficiat nobis et vobis Ideo hoc est non
de avaricia sed de amore dicit quia
unusquisque pro operibus suis mercedem
accipiet iuxta [illegible] in die iudicii aliorum
virtutes adorant vitia publicare Ite pocius

ad vendentes Ambrosius non dant consilium
Sed ex obliquo commemorant crimen eorum
Unde q. sigillatum et q. d. [illegible] nostro
qualiter vos adiuvat illi qui vobis ven-
dere consueverunt Et emite vobis
Ambrosius Vendunt oleum qui adula-
tionibus animas in errorem mittunt de quo
Psalmus Oleum autem peccatoris non impinguet caput
meum Dum autem irent emere
Tropice legitur id est si adhuc [illegible] emere
et invenire / irent enim in quo im-
plicatur quod remanet affectus et habitus
vanitatis secundum Augustinum id est declinaverunt
se ad ea que foris sunt et solita gau-
dia requirunt in quo excluditur
fiducia ex humano favore Venit
sponsus Christus sapere possum pallato
cordis quando ammiracionis habet Venit
sponsus quod dulcedinis Intraverunt
cum eo ad nuptias [illegible] amaritudinis
et clausa est ianua Venit sponsus scilicet
sublimitate qui prius venit cum humi-
litate cum virtute qui prius cum infir-
mitate cum ubertate qui prius cum
paupertate Et que parate erant speculo
fidei capello spei purpura karitatis
cingulo prudentie quo virtutes con-
nectantur abysso temperantie [illegible]
iusticie pallio fortitudinis Intra-
verunt cum eo ad nuptias Mirabilis
dulcedo et post introitum quia [illegible]
et propter consortium quia cum eo et propter
festum quia ad nuptias omnium et deside-
rabilia et possessio regni et quod intra-
verunt parata dilecti quia cum eo et
habundanciam gaudii quia ad nuptias
Apoc. xix° Beati qui ad cenam agni
vocati sunt Et clausa est ianua Ia-
nua in qua triplex admonitio
quod non aperit Ianua gratie ad merendum
que modo omnibus aperta Ianua glorie
ad intrandum que non omnibus penitentibus

ressercitur ergo clausa e melius electis
clausa e operibus consummatis Nouissime
vero venerunt et relique virgines primus
tardam et infructuosam penitenciam et di
nes exemplo qui dixit misere mei pater
abraham dicentes Domine domine aperi
nobis Circa hoc nichil prodest eximi
tate repetita confessio eius qui vero volu
tate confessionis e semel tam volun
taria et modica sufficit Vnde ecce Io
ne tardes conuerti ad dominum Circa egre
gia quod in domini appellatione confes
idemque repetitum indicium fidei est Et
quod prodest voce inuocare si operibus
negetur non humanis verbis hec agunt
sed consciencie deo loquuntur et reprobationis
subministratur penam tunc Vnde At ille
respondens ait Amen dico vobis quia
nescio vos q. d. Ideo nos descero quia
inter amicum non agnosco Circa hoc
obuium gehennia difficilius est v fuit
qui dixit circa finem Dabo que hec
licet enim hec virgines sicud et de car
nis puritate et vere fidei confessione
glorientur quia tamen non habuerunt oleum interne
consciencie ignorant a sponso nos quod
ignoret notitia speculationis Et appro
bationis Vigilate itaque s. ante ianuam
veniat sponsus quia nescitis diem
neque horam i. de aduentu iudicis
et obitu uestro incerti estis Ad si sciret
quis quo tempore exiret a voluptatibus
ad primo tempus separari potuisset Et
qui penitenti veniam spopondit pec
canti diem crastinum non promisit Et
igitur diem crastinum debemus metuere
quem non possumus preuidere Sicud enim
homo peregre post instructionem contem
platiuorum sub parabola virginum hic subdit
instructio actiuorum ad vigilanciam sub
parabola seruorum negotiatorum quibus
tradidit dominus ad lucrandum bona
sua et multiplicandum Dicit ergo sicud

homines peregre proficiscentis inuitus est
reditus primus suus Sicud enim homo
s. xpistus peregre proficiscens s. ad celeste
patriam carnem nostram portans locus
enim carnis proprie terra est que quasi ad pe
grina loca ducitur cum in celo locatur
peregrinatus est patibulum innocenti
exilium regi exilium celum carni Et
vocauit seruos suos s. reducendo eos
ce ut Ro iiii° vocat ea que sunt tamque
ea que non sunt Et tradidit illis bo
na super addendo ea que pertinent
ad bene esse ut sunt scientie et virtutes
Ephe iiii° Dedit bona hominibus
Et uni dedit quinque talenta legimus
quinque genera talentorum s. auri argenti
eris et ferri de hiis primi par. vltimo
et plumbum Zacharie quinto per
quem intelligitur v genera bonorum que
tradidit dominus homini bonum nature
ad operandum quod significatur per talentum
eris quod non putrescit sed manet in
corruptibile Genesis ii posuit dominus
hominem quem fecerat in paradisum Bo
num gratie ad cooperandum quod significatur
per talentum auri quod est preciosissimum inter
metalla primo Cor. xv° plus hominibus
laboraui non ego sed gratia Bonum scientie
ad docendum quod signatur per talentum
argenti prouerbiis eloquia domini eloquia
casta Bonum patientie ad defendendum
quod signatur per talentum ferri quod domat
alia metalla prouerbiis reges eos in virga
ferrea Bonum opulentie ad sustentandum
quod signatur per talentum plumbi prouerbiis
frustra Alii autem duo s. bonum nature
quod est vilissimum inter alia et infectiuum
Iere vi° consumptum est plumbum frustra
Alii autem duo s. bonum nature et ad
operandum Alii vero unum omnibus enim
dedit bonum nature Genesis primo vidit
deus cuncta que fecerat et erant valde
bona Vnicuique s. secundum propriam virtutem

s. susceptiui ne quem grauaret ne
vngnam deficeret ergo omnia in numero et
pondere et mensura disponit deus Sap.
xi° In numero quia quinque alii vnum
alii duo In pondere quia talenta
In mensura quia vnicuique secundum propriam
virtutem et est argumentum quod deus non
precepit vti plus lege Et perfectio est statim
glosa non locum mutauit sed liberam eius
voluntatem potestatem operandi permittens
et est intelligendum secundum diuinitatem quia secundum
humanitatem mutauit locum in celum
ascendens Act. p° vii reliquit eum
in manum consilii sui Abiit autem qui
quinque talenta acceperat abiit ingenii per
affectum voluntatis Unde in ps. beatus
vir qui non abiit et operatus est in eis
per exercitium exterioris operis prouerbiorum xiii°
omnia operantium in manus abitur Et
lucratus est alia quinque per fructum edifi-
cationis in proximis i Cor. ix° omnia
omnibus factus sum ut omnes lucrifa-
cerem vel lucratus est quia sua mente
multiplicauit quia ex creaturis co-
gnouit creatorem ex corporalibus spiritualia
Similiter qui duo talenta acceperat
i. aliqua expeditus lucratus est alia
duo et attenditur istud lucrum in
modo quo ad se et ad edificationem quo
ad proximum et sic duplicatur bonum ac-
ceptum ii Cor. viii° augebit incre-
menta frugum iustitie mee Ausite
v talenta sunt quinque libri moysi
iustitie commissum ad illos qui multitudinem
preceptorum spiritualiter acceperunt reducendo
ad vnitatem euangelii hii sunt iudei
commisi Illi autem qui intellexerunt
legem non ut sonuit sed ut res
illi acceperunt vnum qui ipse rem
et non ductibilem in aliud hii sunt
iudei infideles Duo vero talenta ge-
tiles receperunt i. fidem in adoptionem
et sic hoc precedat hystoria Nam illi
qui quinque talenta acceperunt lucrati
sunt alia quinque quia quod intellexerunt
senior de lege spiritualiter docuerunt
alios similiter et lucrati sunt eos ut
patet in capitulis de primitiua ecclesia
Et qui duo similiter fecerunt Qui autem
vnum talentum s. iudei carnaliter intelli-
gentes et non spiritualiter et ita vnum ipse
et non reductibile in aliud suffoderunt
in terra adherentes s. sensui litterali et
ideo iubet ab eis auferre illud talentum
quia nec rectus carnalis dimittit ut
ipsi habeant intelligentiam spiritualem Qui
autem vnum acceperat s. boni nature
rationalis s. sic abiciens aut motu ipse
proprie voluntatis fodit in terram cur-
uitate terrene intentionis et carnalis
actionis quinque talentum in terra abscon-
dere est acceptum ingenium terrenis actio-
nibus implicare et non lucrum spirituale
accipere Unde dicit et abscondit pe-
cuniam domini sui s. ne proximi edi-
ficatione Unde actor Josue vii pal-
lium absconditum in terra et argentum fossa
humo operuit Eccli. xx° Sapientia abscon-
dita in oculis in nisus In hiis
ergo tribus seruis signantur omnia genera
hominum quibus competit negotiatio actiue
In perfecti quia pluribus indigent de-
signantur in illo qui accipit quinque s.
quinque perfecti in illo qui accepit duo
mali in illo qui accipit vnum Post
multum vero temporis venit multum tempus
et grande interuallum inter accessionem
domini et aduentum ad iudicium Venit
s. ad iudicium dominus ipse non personam
tamen suorum illorum quibus sua commisit
et posuit rationem cum eis Luce xvi°
Redde rationem villicationis tue Et ac-
cedens qui quinque talenta acceperat
i. preparans se et confidens de reddenda
ratione obtulit alia quinque talenta

iustitie

cere solercia offerentes multiplicatum
eius talenta. sunt multiplicata multa
que offeruntur cum adeo acceperunt Sed
contra obiectio istud impugnat al-
tare dicens domine quinque talenta tra
didisti michi. Tercio confitetur gratitudinem
et totum ei reputat quia ab ipso acce-
pit. i Cor. iiii° Quid habes quod non acce
pisti. ecce alia quinque super lucratus sum
i. multiplicata sunt multa in me ex
gratia tua cum usu liberi arbitrii
Ait illi dominus eius. Euge. Tercio
bonum est sit ubi notandum quod euge
idem est quod aliquis exultatorum ut habetur
et per hoc gaudium signat secundum Rabanum
alii irrisorium per dilatavit super
me os d c e etc. Adulatorum aliqui
per ferunt confestim confusionem secundum d
in e c. Aliqui exorationum per non
dicant in cordibus suis e c etc. Tunc
bone bone et fidelis serve propter humi
liacionem quo ad te ipsum bone propter
assimulacionem quo ad deum et fidelis
propter utilem disposicionem quo ad proximum
i Cor. iiii° Hic iam queritur inter dispen
satores quia super pauca fuisti
fidelis. Igitur pauca sunt bona presentis
vite licet multa esse videantur. Secundum
tamen fidelis servus. Supra multa
constituuntur quia devota omnis corporis
molestia nulla celesti sede comparatur pau
ca enim sunt presencia bona quibus utimur
ut habetur pauca sunt supplicia que
patimur. Sap. iii° In paucis vexati
in multis. Unde discipuli pauca
sunt opera quibus invenimus Luce ultimo
Per totam noctem laborantes et non invenimus in
multa requiem. Unde super multa
constituam te. Deut. vii° Iohannis i co
stituit enim propria super excelsam
tuum vel multa. Unde per quid
magna multitudo d t q abscon-

dite intra in gaudium domini tui
non quod res est archana propter hoc quod dicit
in gaudium quod res est iocunda propter hoc
quod addit domini tui quod res est dignissima
accessit confitendo obtulit duo ta-
lenta preciosissima secundum intellectum et operacionem
secundum Gregorium et est similis modus ex-
ponendi ut supra de quinque talentis quia
accessit confidendo obtulit duo talenta
tradidisti michi ecce alia duo super
lucratus sum. secundum supplicando bonitatem
bonum sapiens enim diffidendo in pro
ximum per exemplum confitentis ait
illi dominus etc. ut supra. Non enim qui
qui v talentis decem fecit et qui
de duobus iiii or. Simili recepit
gaudio non considerans lucri magnitu-
dinem sed studium voluntatem. Attendendum
est et qui unum hoc ondatur qualiter
redditur. id animalis in statu active
suspicabatur servi pigri ubi inducitur
primo ipsi excusacionem. Secundo increpacionem
secundum respondens autem dominus eius serve
condempnacio ibi et sollicite ita excu-
sacio intelligitur in peccato servi incre-
pacio in merito dominum condempnacio
in supplicio inferni. In prima ad suam
excusacionem servus introducit primo
accusacionem domini. Secundo iustificacionem
suam ibi et timens abiit. Accedens
autem secundum accessum prave conscientie inter
Infelicissimum genus anima contra te-
stimonium qui unum talentum acceperat
bonum nature rationalis aut scire ait
domine scio quia homo durus es
gravem puniens delinquentes. Sap. xii°
Hic autem rex omnis introgatus con-
dempnasti. Metis ubi non seminasti
et congregas ubi non sparsisti. Seminat
deus noticiam in cognicione virtutis
Spargit virtutes in exemplis bonitatis
Metit ergo ubi non seminavit cum morte

cap

fidem veritatis exigit ab hiis quibus
predicato sua non fuit sicud Job et magis
mete autem est facere mortis ab hac vita
separare Apocalypsis xiiii° qui sedet super
nubem misit falcem in terram et con-
gregat vero ubi non sparsit quia in in-
dictio virtutum actus requirit ab hiis
quibus actus exemplo bonitatis non
proposuit unde sicud messio pertinet
ad mortem ita congregatio ad iudicium
Joelis iii° Congregabo eos in valle
Josaphat Allegorice dicitur metere
ubi non seminavit quia gentes ad fidem
suam convertit quibus primus semen
mosaice legis non dedit unde ait
apostolis Johannis iiii° ego misi
vos metere ubi non laborastis alius
est qui seminat alius qui metit et
congregat ubi non sparsit quia gentes
aggregat ad amorem bonitatis extra
et ideo sparsit in patriarchis et
prophetis Et timens aggredi alterius
vite statum recipere periclitaretur
quesivi salutem aliorum vel timens
quod gentes in tanta libertate non con-
vertentur Abii per liberum arbitrium
in quo signat recessum ab incommu-
tabili bono et abscondi in terra tale-
ntum tuum quia non sum usus notitia
michi data propter eternam [?] propter terrena
In quo signat conversionem ad commuta-
bile bonum 3° ad equitatem reddit et
addit Ecce habes quod tuum est quia
dicitur fecit michi quod tecum quod habui
nec alii ministravi Ambrosius Et si tale-
ntum non perdidit reus tamen est damp-
ni sicud qui causa sic mandi se-
men accipiens tempore seminationis
non seminavit unde pro dampnum
fecit, et si semen non perdidit quantum
habet ac lucrum facere si oportuno

tempore seminasset Erit ergo ad similitudinem ex-
cavatum terra proponit timorem amissionis
voluntatem extimationis et equitatem
redditionis Respondens autem dominus eius
dixit ei serve male propter talem responsionem id est vel
dominum Crisostomus vere malus quia largitatem
vocat violentiam et piger in multiplicatione
et vel proximi Proverbiorum xx propter frigus
piger arare noluit mendicabit Sciebat
autem quod meto ubi non semino multo magis
ubi semino et congrego ubi non sparsi multo
magis ubi sparsi quasi dicitur per omnissione
veritatis et virtutum iudico illos quibus
non predicavi vel exemplum bonitatis
proposui ergo multo magis te cui talentum
notitie mee ad negotiandum commisit quia
ex hoc te accuso quo te accusas Creda-
tur ipse commodi cogitatio et non incussit
timorem cum scires me mea diligen-
tius exquisiturum Oportuit ergo ad tui
initium ad aliorum commodum Te pecuniam
meam id est sermonem vel legem committere
nummulariis id est auditoribus qui quod au-
diunt operantur vel potius docere alios
qui pecunia auris ministrarent Et ego
veniens addiscitandum utique recepissem
utique quod meum cum usuris id est te et ipsos
quos melius acquisisset licet est usura
spiritualis si lucrum amare quia maxime
placet deo Proverbiorum xix° feneratur
domino qui miseretur pauperis Tollite
utique ab eo talentum id est donum scientie et eruditionis
sive vel ingenii vel notitie vel legis et
cognitio promissione quia dominus aufferri
permittit intelligentia vel per demones
vel per vitia cum homo infatuatur in eli-
gendo malum vel infatuatur propter stultitiae
abusum vel non recipit incidenter sed
penam Et date ei qui habet x talenta
ex quo patet quod non permittit deus fieri
malum nisi inde eliciat aliquod bonum
Creditur quia potius iussit dare illi
qui habebat decem quam illi qui debebat
in 02 Item potius illi dari debuit

qui paucora recepit quam plura. Et eo
si gregorius minus habuit quam qui duo
quia per quinque significatur exteriora scientia. sive quinque
sensus. sed duo opera et intellectum optinuit
ergo illi qui habuit exteriorem scientiam administracionem dari intellectum. Omni enim habenti
similitudinem misterii verbum dei dabitur
gratia et habundabit in efficatia. Ecclesiastici
Eccli. xv Sapientia dei assistabit laus et
in ore fideli habundabit. Item habenti caritatem dabitur augmentum caritatis
et habundabit usque ad perfectionem. Item
habenti nutum dabitur premium et habundabit quia remunabitur. Super illo
condignum. Ei autem qui non habet studium
vel caritatem. et quod videbitur habere naturali ingenio vel studio habere auffertur ab eo
quia sicud dicit gregorius qui enim
caritatem non potest habere et que cepisse videbatur amittit. Vel ei qui non habet scilicet fidem
ut videtur non credenti etiam quod videtur
habere scilicet legis sciencia aufferetur ab eo.
Ysa. vi° Excaeca cor populi huius. Rabanus
Hinc intellectum curet omnino ne taceat
huius rei affluenciam vigilet ne eum
largitate torpescat huius autem qua
regit magno opere studeat ut usum
atque utilitatem eius proximo predatur.
huius lapidi locum apud dominum dampnacionem prebeto talento timeat si non
cottidie tum ei valet apud dominum
principibus introducat. Servum inutilem
eicite in tenebras exteriores. gregorius interiores tenebre cecitas mentis. exteriores
eterna nox dampnacionis. qui ergo hic
sponte cecidit in cecitatem mentis.
precitur in nocte dampnacionis. Prov. xi°
Obstinatum est cor eorum insipiens. Rabanus
illic coactus patitur tenebris
ultionis qui hic libenter sustinuit tenebras voluntatis. Illic erit fletus proveniens ex fumo tormentorum qui ascendit in oculis stultorum. et stridor dentium
ex passione frigoris illud dicit Ps.

viii° xiii xxv. Cum autem venerit scilicet
ad iudicium filius hominis dominus in maiestate sua. Matheus i. in dignitate sua
qua apparebit verus dignitatis. Hil.
filius hominis scilicet aliud dignitatem non
alterius sed unius ideoque i. utriusque nature.
Et omnes angeli eius cum eo in quo patet
quod ultimus adventus erit in disposicione
angelorum. Tunc sedebit quia aperte
regnabit super sedem maiestatis sue
i. super ecclesiam in qua apparebit cum
omni potencia sua. Apoc. iiii° Ecce
sedes posita erat in celo et super eum
sedens. Notandum quod triplex est adventus
filii dei ad homines. Primus in infirmitate
corporis scilicet in carne. Iohannis primo
In propria venit et sui eum non receperunt.
Secundus in altitudine maiestatis. Cuius in invisibilitate spiritus scilicet in mente. Iob ix°
Si venerit ad me non videbo eum. Iohannis
xiiii ad eum veniemus. Tertius in maiestate
dei scilicet ad iudicium. Secundo hic dicitur
primus fuit in disposicione apostolorum
quos ipse elegit. Cuius in interne consummatum qui infundit. Sap. viii°
venerunt michi etc. tercius in ministerio angelorum
quos adducet. Ys. iii° veniet autem
in primo ut staret tamquam famulus in
exibendo officium humilitatis. Mt. xx
filius hominis non venit ministrari etc.
In secundo ut quiescat tamquam sponsus
ex hoc amplexus amoris. Cant. v°
Veniat dilectus meus in ortum suum.
In 3° ut sedeat tamquam iudex in excellentia iudiciarie potestatis. Ys. vi° Vidi
dominum sedentem super solio etc. Et congregabuntur ante eum tamquam ante iudicem
suum omnes gentes omnis temporis omnis
condicionis omnis etatis. Ioelis iii°
congregabo omnes gentes et deducam
eas in vallem Iosaphat. Et separabit
eos ab invicem. scilicet bonos a malis separabit in quem nullo iuncta discernendo

loco loca varia assignando vocabulo diversis nominibus appellando hos edos illos oves ab edis Sicud pastor segregando oves ab edis / in omnibus integritur innocenciam bonorum propter simplicitatem tum propter fecunditatem / tum propter vanitatem perestimatur simus sicud oves occasionis Sed in edis integitur pravitas malorum propter fetiditatem inpetuositatem sterilitatem Et statuet quidem oves a dextris glosa in beatitudine edos autem a sinistris in eterna dampnatione Vel a sinistris sunt qui querunt temporalia A dextris qui querunt eterna

In hoc quod dicit statuet notatur immutabilitas in iudicibus licet enim transire de una in aliam Sed tunc non Tunc dicet rex hiis qui a dextris eius erunt, a beatis hic non dicit filius hominis sicud supra sed rex ad cuius apicem pertinet subditos regere leges condere transgressores leges punire / observatores premiare quod tunc apparebit / tunc non queret pylatus ergo rex es tu / tunc non dicent iudei non habemus regem nisi cesarem Venite benedicti dulce invitatorium in quo tamen multiplicat gradum gaudii et predestinatorum ad gaudium pertinet preparatio eternitatis / paratum vobis a constitucione mundi / primo elegit nos ante mundi constitucionem Ephesi primo Sed quia Joh xvii° dicitur vobis parare locum Ideo ante mundi constitucionem paratum propter predestinacionem a constitucione mundi per creacionem ab origine ad operacionem Esurivi et dedistis mihi manducare scilicet et in me et in pauperibus propter me ysaias lviii° frange esurienti panem tuum Sitivi et dedistis michi bibere Rom xii tu bibe et canicula tua potum debuam Hospes eram et collegistis me scilicet illud hebr. xiii° hospitalitatem nolite oblivisci nudus et cooperuistis me scilicet illud ysaias lviii° cum videris nudum et cooperi eum Infirmus et visitastis me Eccli vii° non te pigeat visitare infirmum In carcere eram et venistis ad me liberandum et consolandum Exemplum in Job Job xxxi° Et sic nota sex opera misericordie Septimum autem est sepelliri Septimum autem est sepellire qui venit ad danielem Dum ultimo dehinc habemus exemplum in iob Job xxxi° Et sic nota sex opera misericordie Septimum autem est sepellire mortuos de quo thobie im° Secundum Rabanum de spiritualibus operibus fit per Christo qui esurientem panem verbi dei refecit / qui sicientem potu sapiencie refrigerat Qui errantem in domum patris revocat / qui nudo tegit / qui infirmum fide assumit / qui tribulacione afflicto subvenit compaciendo vel consolando veram dilectionem adimplet Tunc respondebunt ei iusti dicentes non diffidentes de verbis domini sed ut stupentes pre magnitudine maiestatis regis vel quia parvum videtur eis omne bonum quod fecerant Ro viii° non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis / tunc ergo respondebunt non tamen ipse quia tunc cessabunt ad notat et unusquisque loquetur ipse Domine quando vidimus te esurientem et videns dicet illis ad commendacionem humilitatis sequitur explicatio veritatis et laudis Amen dico / quamdiu id est quo et quanto tempore fecistis id est opera misericordie exhibuistis uni ex hiis fratribus meis minimis michi fecistis Crisostomus dicit minimis quia ut ait Leo non mirabiliter videtur dixisse de pauperibus sed de hiis qui sunt pauperes spiritu ad quod tendimus manus Dixit Glosa xviii° frater meus et meus mea lxiii scilicet quid facit v p. m Ex contradicacionem glosa videtur quod non sit ecclesia in tota regem non facta

pauperibus spiritu. Ro. glosa loquitur secundum spirituale
reputationem, quia spiritualis reputatur sed (?) suis
quod sit pauperibus spiritu. tamen omnibus est dictum.
Item Arresi (?) quid dicis fures tuos et
inimicos natos eos. Rndet fures sunt
quia fecerunt voluntatem patris mei. In(imi)ci
vero quia fuit et humiles et abiecti et
sic tractatur disceptatio quantum ad elec-
tos. Tunc dicet rex illis qui a sini-
stris erunt. i. reprobis qui sinistra i.
temporalia quasi dextra diuexerunt ardenter
amauerunt secundum Ieronimum et Rabanum.
Discedite a me. In felix et dura di-
scessio a vite fonte vite indeficientis
a me lumine glorie beatitudinis, a me tor-
rente voluptatis in undantis a me
plenitudine ubertatis inebriantis. Dicit
ps. Quoniam apud te est fons vite. Inebria-
buntur ab ubertate. Et c. Et maledicti pro
maledictione culpe. ps. Maledicti qui
declinant a mandatis tuis. Ideo
in maledictione pene eterne. Est enim male-
dictio quadruplex in summa quam faciunda
hic est destitutio mali. dicitur Iob
iii°. maledicant ei qui maledicunt
diei. Alia sustinenda hic est tollerantia
opprobrii propter Christum. Gal. v. beati eritis etc.
Gal. iii°. qui factus est pro nobis ma-
ledictum. Tercia cauenda hic est affectio
peccati. ps. voluit maledictionem et veniet
ei. Quarta timenda hic est dampnatio
eterni supplicii dicitur hic. In ignem
eternum. Et quo considerare dicitur quolibet in
uno eternitatem dicitur hic et ys. ultimo
ignis eorum non extinguetur. Obscuritatem
ps. Intendet flammam ignis secundum sepa-
do claritatem ab ardore ut ardor sit
in inferno sine claritate fetorem ignis
sulphur et spiritus procella. p. ca. eorum
ardorem. Deutero. xxxii. Ignis
succensus est in furore. Quem paratus
est diabolo et angelis eius. Contra

cum homine. Sed quod ad ymaginem hominis sed
amplius ad uidendum deum adhuc orri-
bilius ad constituendum deum quantum igitur
non dicit hic a constitutione mundi sicut
dixit de regno. Gene. Rndeo ut osten-
datur quod aliter hic se deus ad misera-
ndum, in se habet ex suo proprio et ad puniendum
ex temporali nostro secundum peccato. Item ps.
lxxx°. abeterno paratum est thophet non
ergo a constitutione mundi. Ro. ignis i.
paratus est a constitutione per permissione et
ab eius per dispositionem creatur cottidie
autem paratur per multiplicationem culpe.
Item quare non dixit Gene. est regnum
paratum angelis sicut hic ignem. Ro
a constitutione mundi paratum est regnum
hominis sicut angelis in predestinatione. Ignis
non debetur cuilibet per meritum culpe. Unde
qui primo peccauit quod infernum sibi fecit
ideo dicitur paratus diabolo quia primo peccauit
fuit et ad suggestionem ipsius homo peccauit.
Enim cum per sine promulgatione h'
ne videretur iniusta subdit de motorum
exprobratione et peregit exprobrando om-
missionem operum. Unde Gene. supra est
emendando ex eorum inhibitatione et ideo
legenda est littera sine aliqua expositione.
Similiter de sequitur eorum falsa excusatio
tamen subdit. Tunc videbunt similiter
diuina acta tamen sequitur tunc videbit
illis. Rabanus. Et si se excusare
satagunt satagunt tamen dominum fallere
non possunt littera plena est sicut prius
Et ibunt hii secundum mali in quo equitas
iusticie. In supplicium. In quo acerbi-
tas pene. eternum. in quo diuturnitas sine
fine. hoc est quod origo tamen post multa
annorum curriculi in impiis et peccatoribus
ueniens et ipsi diabolo et angelis eius
spondet de nichilo liberationem quod contra Dan.
xii. euigilabunt alii in vitam eternam
alii in obprobrium etc. Iusti autem in vitam

etiam Queritur quare hic potius
sit disceptatio de operibus misericordie quam
de operibus iustitie cum magis teneamur
ad opera iustitie. Item quare potius
arguit de omissione quam de commissione
cum maioris sit criminis si male sint com-
missa et ita magis arguendum. Item
quare magis arguit de peccatis in pro-
ximum quam in deum. Item cum septem
sint opera misericordie quare omittit unum scilicet
sepulturam mortuorum de qua tamen com-
mendatur Thobias. Respondeo opera misericordie magis
exprimuntur ut ostendat se dominus fuisse
peremptum ad miserendum. Item
quia misericordiam aliquorum consecuti multo
ingratitudinis arguuntur. Item quia
si peteretur misericordia tunc maxime
vetita ipso iudicio repellerentur quia
misericordiam non fecerunt. Item quia opera
misericordie faciliora sunt quia natura
ad hoc inclinat et ideo magis argu-
enda non deficiunt et numquam remuneranda
ubi assunt et ideo si ista remune-
rantur et alia. Ad secundum similiter posset
dici ad primum quod apponitur quod numquam
est ut innuat amplius faciendum
de maioribus. Unde si omissa arguuntur
plus multo commissa. Rabanus si ste-
rilitas in igne comburitur rapacitas
quid meretur. Si iudicium sine misericordia fiet
ei qui non fecit misericordiam quale iudi-
cium fiet ei qui fecit et rapinam. Ad
tertium similiter patet responsio quia si peccata
in proximum contempnuntur quanto magis
peccatum in deum ut blasphemia ydolatria.
Ad quartum dicendum quod sepultura omit-
titur quia numquam est vetita inter certa
misericordie opera secundum Augustinum sepultura funerum
magis ad solacium et commodum vi-
vorum quam ad commodum defunctorum, nil
enim recipit defunctus sive cremetur sive
sepeliatur. Item cum sit misericordia cor-
poralis et spiritualis quare potius de

fectum arguit operum corporalium quam
spiritualium. Respondeo quia corporis opera
corporalia evidentiora sunt vel per
hec signatur illa. Item infirmus et
incarcerati et visitatis misericordie quare cum sin-
gulis defectibus subveniatur singulariter
quare istis duobus simul unus additur
actus. Respondeo quia hec duo habent passiones
communes scilicet et immobilitatem secundum cum
dicunt advenientem quia una ex cor-
porale aliam excitationem violentie et
ideo habent unum actum communem eorum re-
medium scilicet visitare scilicet differenter
quia infirmus ut reveletur incarceratus
vel ut liberetur. Iacobi primo Religio
munda etc. Item queritur utrum illa
disceptatio et sententia fiet vocalis vel men-
talis tantum. Et vocalis Augustinus 20 de
civitate dei per quod dissimile
hoc iudicium dicatur iniquum est.
Sed si mentaliter fiet tantum statim expe-
dietur ergo vocaliter fiet quod Sap. 4
disrumpet illos inflatos sine voce.
Videtur quod quidam dicunt quod iudicium
erit mentale non vocale aliter multo
tempore protenderetur. Alii dicunt quod et
mentale est intus et vocale extrinsecus
quia iudicabit Christus non tantum ut deus
sed ut homo ideo eius iudicium erit
non omnino tantum. Sed humano ex
hoc autem maius gaudium [illegible] le-
honor et maior dolor reproborum
[illegible] erit. Unde non frustra erit
hoc sed utiliter sicud et corporalis
hominum apparitio habent opponitur ad hic
Ad dicendum ad obiectum quod disr-
umpet illos sine voce excusationis
dicenti sufficientis non sine voce
disceptationis generalis. Amen

Incipit Registrum Super Ewa(n)g(eliu)m per ordinem alphabeti

Sequitur de littera B

Sequitur de litt[er]a V

Xxm

Sermo Crisostomi de sancto spiritu

Hodie nobis terra facta
est celum, non stellis
de celo in terram desce-
dentibus sed apostolis
in celum ascen-
dentibus, quia effu-
sa est gratia spiritus sancti
et per orbem universum operata est celum
non mutans naturam sed voluntatem emen-
dans. Invenit namque publicanum
et apostolum reddidit. Invenit latronem
et in paradisum induxit. Invenit
meretricem et virginibus coequavit. Invenit
magos et evangelistas ostendit. Fugavit
maliciam et induxit benignitatem. Exter-
minavit servitutem, et induxit libertatem.
Concessit debitum, et intulit graciam
dei. Ideo celum facta est terra. Et hoc
sepius dixi, non cessabo ubi enim sunt
stelle sicud apostoli. Stelle in celo apostoli
super celos que sursum sunt querite apostolus
sapite ubi cristus in dextera patris se-
dens. Stelle de igne sensibile, stelle
in nocte lucent in die obscurantur.
Apostoli in die et in nocte suis radiis
hoc est virtutibus effulgent. Stelle
orto sole obscurantur, apostoli soli iusticie
resplendente sua claritate lucescunt.
Stelle in consummatione cadent sicut folia.
Apostoli in consummatione rapientur in nubibus
et illis quidem sideribus, alius antifer
alius lucifer appellatur. In apostolis
autem antifer nullus omnes luciferi. Et
non stellis maiores apostoli. Et quamdiu
cos luminaria mundi durant non peribit
non solum dum esset in corpore, sed etiam nunc
qui de hac vita migravit, gratia
enim et vita sanctorum non minuitur
morte non retardantur, die non dissol-
vuntur, in terra nec nocte obscurantur
nec tenebris obumbrantur, et hoc res
ipsa demonstrat. Piscatores quippe erant
et illis dormientibus recia operabantur.
Et erant quidem pisces capiebant ad
mortem, autem claudos facientes currere
cecos illuminantes, leprosos mundantes,
demones effugantes. Testatur multitudo
credencium. Vinitores erant, et illis ab-
sentibus corpore vinea florescit et bo-
tros affert. Et enim vinitores erant
et piscatores et turres et columpne
et medici et duces et doctores et portus
et gubernatores et pastores et adlethe
et pugnatores etc.

Columpne quidem quoniam virtute sua
ecclesie robur sunt confirmamenta
autem quia in confessione corporis fundata est
ecclesia. Dicente domino. Tu es petrus
et super hanc petram fundabo ecclesiam
meam. Portus autem quoniam tempestates
impias represserunt. Gubernatores
quoniam omnem terram viam rectam docuerunt.
Pastores quoniam lupos abegerunt et oves
conservaverunt. Aratores quoniam spinas
eradicaverunt. Vinitores, quoniam labrus-
cas amputaverunt, et ut distractas me
non in cassum hec dixisse adducam
paulum in medium hec omnia facien-
tem. Hic enim plantatorem vide. Au-
di. Ego plantavi apollo rigavit
sed deus incrementum fecit. Hic autem
structorem vide sicud sapiens magister
architectus fundamentum posui. Hic
autem dimicatorem vide. Sic pugno
non quasi aerem verberans. Hic

em videre cursorem ab ihrlm et
in circuitu usque ad mare, et inde ad
hyspanias et in ultimas partes, reple
tum e ewangelii xpi. Vis aut adle
tham videre ducem Assuite arma
dei et induite loricam fidei et galleam
salutis et gladium spus sci. Vis eu
videre certantem bonum certame certam
cursum consumani, fidem servani. Vis
videre conatum Et cum esset unus
omnia faciebat dnm suum imitans
etenim cum sit diuinitas unius substantie et
in mutabilis, pura salute omnibus
omnia facit. Tu palmes factus es
et ipse tibi vinea sit ipse dicat Ego
sum vitis, vos aut palmites. Perue
ne gressum voluisti, factus e tibi via
Ego sum via perme si quis intrauit
exiet et pascua inueniet. Ouis
factus es, ille e pastor Ego sum
pastor bonus, pastor namque bonus
ponat animam suam pro ovibus suis.
Peccator factus es, factus e tibi agnus
Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi
Manducare voluisti factus e tibi mensa
Bibe voluisti factus est tibi poculum
Qui manducat carnem meam et bibit
meum sanguinem in me manet et ego
in eo. Vesti voluisti factus e tibi
indumentum Quotquot aut in xpo
baptizati estis xpm induistis. Sponsa
si voluisti factus e tibi sponsus Qui
habet sponsam sponsus est, sic Johes
baptista. Et, nubere voluisti, factus
e tibi vir Despondi enim vos uni
viro virginem castam exhibere xpo
Meretrix eras, et facta es
virgo O nova et admiranda

rerum commutatio apud seculi homines nup
cie virginitatem dissoluunt, apud spuales
aut nuptias meretricum ex gentibus accepta
ecclesiam et virginibus castiorem effecit.
Interrogat me Ohe tu quomodo meretrix
effecta sit virgo hoc te nescire dixit, et
disputare de deo audaci temeritate co
naris conuenienti non queo fide vera
suscipio Hec aut operatur omnia sci
spus gratia que large effusa e super
aplos dei, et factus e repente de celo
sonus tamquam aduenientis spus vehe
mentis, et repleuit totam domum ubi
erant sedentes et apparuerunt illis dispar
tite lingue ignis non ignis, sed tamquam
ignis Hic namque ignis quod non ardebat
Interrogat Iudeus Interrogabo et ego
Iudeum Hic ignis erat quod non com
burebat rubum fragile lignum Non
igne vehementius Rursus rubo uilius
et neque lignum exurebat, neque ignis
extinguebatur Et ideo quia corpora
tum puerorum ignis non exussit, sed tamquam
in rorem versus est, et carbones tamquam
rosas arbitrabantur Certamen e ignis
corporis et tamen corporum fiebat victoria
Et quid terra sub solubilius, et ferro firmius
est fumus Interpretare michi vetera
et illa pertransierunt ut cederent veritati
Quare spus sanctus in igne apparuit propter
mentis susceptorum, non aut propter hoc solum
sed sic ignis spinas comburit, sic et
spus sanctus peccata dispergit. In missus
e simul in lacum leonum et immanem
rabiem illorum virtus diuina repressit per
agrauerunt piscatores orbem terrarum et
infirmitatem eorum inuenientes ad sanitatem
reduxerunt, et crimina potius ad sta
bilitatem reuocauerunt, non scuta moue
tes, non arcus tendentes non sagittas

mittentes, non pecunias largientes, non
in eloquentia confidentes, sed erant
quibus scel(esti) sed indocti yd(ioti) pau-
peres sed diuites pecuniam indigentes sed
regnum celorum possidentes, non habentes
humana solatia habentes autem diui-
num. Ego enim mecum vobiscum sum
omnibus diebus usque ad consummacionem
seculi. Peragrauit vniuersum orbem
terrarum oues simul cum lupis, quod videntes
omnes audiunt dicit Mitto vos sicut
oues in medio luporum. Quis vnquam
pastor oues mittit in medio luporum
sed magis si viderit lupos congregat
oues. Christus contrarium facit oues
ad lupos direxit et voluntate a be-
stijs non sunt sed magis lupi ad
ouium mansuetudinem sunt conuersi.
Et ut non diceret illis oues sumus
et mittis nos in escam luporum Ti-
morem illorum sermone abstulit, non dixit
Ite nec enim virtute eorum mittebat
eos Sed ecce mecum Ego mitto vos
Insipiens quidem vos sed qui mittit
potens est

Quis es tu. Ego sum celum extendi
qui terram fundaui, qui mare
infrenaui, qui mortem dissolui qui
cyrographum quod contra vos erat cruci
affixi Qui veterem legem immutaui
qui vos ad perpetuam patriam reuocaui
et dissolutos confortaui Quomodo mare
fortius sed parua arena intollerabilem
eius impetum retundit et continet Ecce
ego mecum mitto vos. qui mortis et vite
habeo potestatem qui de celo descendi,
Ecce ego mitto vos ut oues in medio
luporum tanquam magis quibus bestie
fiebant omnibus ut vel fuga quererent

committunt salutem circumvallati vndique
Quintus mittentes in medio luporum
Oues incurrunt lupis et mutati sunt
lupi et facti sunt oues, nec enim natura
sed voluntate lupi erant Ecce ego
mitto vos Quid ergo nobis precipis
Estote prudentes sicut serpentes Ser-
pens et si in toto corpore vulneretur caput
autem suum saluet totum est sanus Dicet
tu Si pecuniam aduersarius tollere
velit tu cede, et si omnes facultates auferre
conatur cede Et si ipsam temporalem
vitam tuam extorquere cupit ne resi-
stas, tamen fidem tuam custodi illa
illesa manente vniuersa insurgentia
mala facillima erunt, unde existi
de ventre matris tue, inde redibis
Sed forsitan in exilium mitteris
Tu dicito Domini est terra et plenitudo
eius si mors forsitan te occupauit
non est timenda quia transitus est, tamen
fidem habea thezaurum indeficientem
diuicias sempiternas Horum que dico
beati martires testes sunt, quia fidem non
perdiderunt, et post excessum de corpore
fortiores sunt viuis, Propterea mecum homo
factus sum, Propterea carnem indui ut
orbem vniuersum saluarem Multum
enim deo ecclesia cara est non muris
circumdata sed fide circumsepta, propter
ecclesiam namque extensum est celum
Diffusum est mare, extensus aer
terra fundata est, paradisus plantatus
est Mirabilia multa facta sunt pe-
lagus scindebatur, petra frangebatur
et iterum coniungebatur, manna pluebat
de celo et tanquam exminosa ponebatur
mensa, propter ecclesiam prophete, propter ecclesiam
apostoli Et quid plura dicam, propter ecclesiam
vnigenitus dei filius homo factus est

sicud dicit paulus, Cum ppo filio
suo nō pepcit sed ut ecclīaꝫ redimeret
sanguinem filij effudit ꝓpt ecclīaꝫ, hic
sanguinis irrigat ecclesiam
Et ideo plantula eius marcescere
nō possunt uel amittunt folia ar-
busta eius, nō subiacet nouitati tpis
nec ē condicioni obnoxia, ut pestate
coma folioꝝ tegatur hyeme autē
amittat, nō tenet tpm quātitate, sed
eam spūs sancti gubnat grā, et ideo
nō senescit nec debilitatur, et multis op-
pugnacionibꝫ nō opprimitur Multi
ab inicio oppugnaverunt ecclīaꝫ, cum
fidei semina iacerentur, et arma contra
eos commota sunt Sed quantum impug-
batur tanto clarior reddebatur Sed
nunc quidē ꝓpt dei grām et reges et
duces et milites et uniusq9 orbis fide
repletus est Nam in publico et
occidit cum in cunabulis ecclīe reges
fuere impij duces insani, populus se-
dicioni deditus, et boni ubiqꝫ dampn-
nabantur Ara rededebant demonibꝫ
fumus et odor pessimus ipsis maculabat
celum Terra coinquinabatur sanguine, diu q9
mutabatur, pr abdicabat filium, filius
nō honorabat prem, nā quidem scinde-
batur sed pietas nō diuidebatur Ubi
sunt nunc qui audebant ecclīe contra-
quando nouella erant in nullo potuit
ledi, et nunc cum usqꝫ ad celum pcrescit
estimas eam posse superari Et quid
dī undecim dicit apli, nullus eos supare
potuit, sed pauci homines totum re-
cepant mundum Et nunc qm terra
et mare et orbis clarum et inhabita-
biles regiones et ciuitates, et omnes
fores hec pietate repleti sunt, putas
eam te posse tenere, sed nō poteris,
xpūs enim ꝓptea passus est, quia porte
inferni nō prevalebunt adversus eam
ffacilius celum extermari pt, terra
perire quam aliquid mali pati ecclesia
Unus ē qui hoc dicit Ipse xpūs
loquitur Celum et terra transibunt
vba autem mea nō transibunt Omne
enim vbum dei ipso celo validius est
quia celum opus dei est Dixit
quippe deus ffiat celum Et vbū
in opus apparuit Currebat natura
et nemo impediebat, qr nō dominus
imparabat, qui et facit et in mutare
pt Ego eam edificaui, qui celū
statui, sed ꝓpt celum nō fudi san-
guinē, ꝓpter celum crucifixus non
sum, nec ꝓpt celū celeste corpus accepi
Et quid dicā celi angelorum corpus
nō accepi, ut dicas quā celo et
angelis et omni creature honora-
bilior ecclīa est Ideo celū et
terra transibunt, vba autem mea non
transibunt Assit gentilis, assit Judeus
si hec inania vba sunt redarguat
Si autem vitas est, que dicta sunt ado-
rent virtutem dei Dicit xpūs celum
et terra transibunt, vba autem mea nō transi-
ffacilius ē celum perire et terra de-
vorari .i. quam vba mea excidere Que
autem sunt vba eius addiscamus i me-
dium Videamus ne forte intenderit
nō dubitans dico. sed hereticos ex-
cludo Nunc ergo sunt vba Celum
et terra transibunt, vba autem mea non
transibunt Unius sermones que verba
Tu es petrus et sr hanc petram edi-
ficabo ecclīaꝫ meā, et porte infini nō pvalebunt ad-
vsus eam Super hanc petram non

no dicat super petram, nec enim sup
homine, sed sup fidem edificauit ecclesiã
suam Quid aut erat fides Tu es xp̄c
filius dei viui. Petram vocauit ecclesia
suscipiente fluctus et no titubante.
Et enim ecclesia suscipit temptaciões et tn
no vincitur Quid e supra petram hec
e supra cõfessioẽ super simones pys-
tatis Sed forsitan interrogabis vtrum
hec edificacio suscipiat lapides a ligna
a fenum Non inq̄ nec e eni sensibi-
lis edificacio Alr si tlis eet saluct
tpe Confessioẽ aut pietatis, neq
demones neq vlla creatura vincere
pt Testant' martires quoz latera
reddebant, sed fides no frangebat
Donna rerum marcies Pares
effoditur et thezaurus no auffertur
Caput scindit' et fides no rapitur
Talis quippe nim vtus Etenim
super hanc petrã edificabo ecclam
meam, et por. inf. no p̄va ad
v. eam Attendite diligentius bbo
portas inferi periculla vocat, que morte
pariunt Quid g̃o inferni intrauit qs
quis etiã periclitat' Sicut enim porte
introitus ciuitatu sut. sic pirla itroitus
mortis sunt Et cur inq̄ no phibz
temptaciones, ut ostendat vtutez eius
Si nemo eam impugnare posset diceẽ
potant, qm si impugnaretur vtiqz
vinceretur Ppterea pmitto impugnari
ut bcellitas repugnacium fidei vic-
torie impute', et porte inferi no dixt
no appropinquabunt ei sed no p̄ualebunt
ad vsus eam Quid g̃o impugnabi-
no tamẽ vinci potit Tempestates
suscipit ecclia, sed no demergitur
Iacula in eam inmittuntur sz no pfo-
ratur Machinamenta pelrantur

sed turris non eliditur
Et quod dico ecclesiam, vnũ simone
locutus e piscator, et sicud turris
immobilis pseuat' qnti tyrani v bu
hoc delere conati sunt sed no potuit
Supra petrã enim fundatum erat Co-
sidera tyrannos reges dyademata
gladios acutos bestiarũ dentes, morte
minates Caminos sarthaginas, man'
fricas et vncos et omnia machinamta
parata, et pharetrum quod suam enarrat
dya. Sed nichil lesit ecclesiam Porte
enim inferi no p̄valebunt ad v. eã
Testatur res ipã qnti impugnauert
et no p̄valuerũt et impugnatores ta-
citurnitati et obliuioni dati sunt
Ecclia aut cottidie vtutibus augmẽ-
tatur, vbi nudus ~~gladius~~ gladius
vbi augustus vbi Nero vbi tyberi'
noia sunt nuda Horum aut nemo
nec vlla hoz memo, et qui a ecclesiã
impugnauerũt, et id, et memoria pdide-
runt Ecclia aut clarior resplendet
vbiciqz ieris ad Iudeos ad mauros
ad britanos ad hyspanos vsqz ad
vltimum terrarum fines inuenies
In principio erat vbum et vniũsa religi-
one plena Ante hec enim vniũsa
erant impietate repleta, nũc aũt
no solum ciuitates religioẽ florẽt
et fide xpi, sed etiã heremus i noie
dni glatur. ante naqz et regine
in cõviviis virorum saltabant sicud
filiam herodiadis fecisse legimus,
nũc vo vix famula dignat' hoc
facere Antiquitus gentilium filij
parentibus sonebant cum iubilo et forir
et fũ ingerebat' impune, nũc vo vir-
ginitate appetunt Ante hoc aut
aliquotiens in britania humans

vestiebant carnibus / nunc ieiunijs vesti-
unt animam suam Massagetos et der-
bicos miseros putant qui egrotatione mori-
untur / et parentes cognatos propinquos quos
ad senectutem venire vigilantes de-
vorant beatos esse dicentes / ut a se
potius quam a vermibus consumantur / nunc
vero post passionem ihesu xpisti et racionem
eius abstinentiam et castitate devote
militant xpisto / et pene omnes gentes
parate sunt pro nomine domini ihesu
xpisti fundere sanguinem suum / ante
hoc impij et persecutores christianorum erant reges
/ nunc vero ad telum prestiterunt pie-
tatem / et ingredientes limen ecclesie
deponunt coronas / et crucem ihesu xpisti
depingunt in suis frontibus / fores
arma hec misteria / fores stricta huius
sacramentorum celebracio Theodosius
filius patris theodosius religione ac
pietate signes / Ideoque pro hys omnibus
gracias agamus domino per ihesum
xpistum dominum nostrum Cui est gloria
et potestas cum sancto spiritu per im-
mortalia secula seculorum Amen

Deo gracias